برِ صغیر کے

امامیہ مصنّفین

کی مطبوعہ تصانیف اور تراجم

جلد اول

(اردو کتب)

سید حسین عارف نقوی

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

بسم الله الرحمن الرحیم

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان
باشادمانی بسیار پنجاهمین سال استقلال
جمهوری اسلامی پاکستان را به پیشگاه ملت
بزرگ و شریف پاکستان مبارک باد
می گوید .

پیشرفت روز افزون کشور دوست و
برادر و سرافرازی و بهروزی ملت عزیز پاکستان
آرزوی ماست .

131

برّصغیر کے

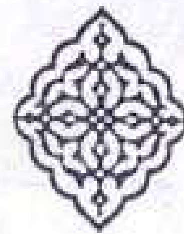
امامیہ مصنّفین

کی مطبوعہ تصانیف اور تراجم

جلد اول

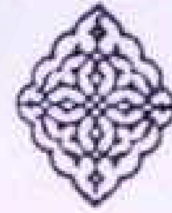
(اردو کتب)

سید حسین عارف نقوی

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

برصغیر کے امامیہ مصنفین کی مطبوعہ تصانیف اور تراجم، جلد اول (اردو کتب)

مؤلف: سید حسین عارف نقوی

ناشر: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام آباد

تعداد: ۱۰۰۰

کمپوزنگ: عبدالرشید لطیف

مطبع: انسٹنٹ پرنٹ سسٹم، اسلام آباد

تاریخ اشاعت: ۱۳۷۶ ہجری شمسی / ۱۴۱۸ ہجری قمری / ۱۹۹۷ء

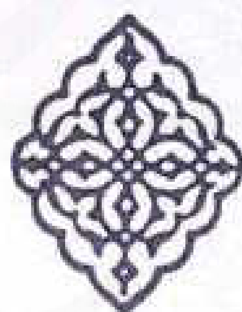
قیمت: ۲۵۰ روپیہ Rs. 650/-

ISBN 969-498-004-6

انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

شمارهٔ ردیف

۱۵۸

تأسیس برمبنای موافقتنامهٔ مورخ آبان ماه ۱۳۵۰ مصوب دولتین ایران و پاکستان.

فهرست مندرجات

سخن مدیر

جایگاه شبه قارهٔ هند و پاکستان در تبیین و گسترش اندیشهٔ اسلامی و تلاش‌ها و مجاهدت های دانشمندان و علماء دین در تحقیق و تألیف پیرامون موضوعات مختلف علوم اسلامی ، موضوعی است که تحسین و تقدیر هر محقق و دانشمندی را برمی انگیزد و نشان می دهد که دین مبین اسلام، بیش از آنکه در مولد خود -یعنی شبه جزیرهٔ عربستان - مورد توجه و تأمل علمی و تحقیقی قرار گرفته باشد، در سایر نقاط قلمرو عظیم اسلامی، توجه دانشمندان و علماء را به خود جلب کرده است. عمدهٔ محققان و مؤلفان آثار و کتب اسلامی در زمینه های مختلف تفسیر، فقه، کلام، فلسفه، عرفان، حدیث، سیره، تاریخ، سیاست، اخلاق، و... از دانشمندان و علماء غیر عرب می باشند که سرمایهٔ علمی و ذهنی خود را در راه تبیین گوشه ها و زوایای دین مبین اسلام، صرف کردند و توانستند پایه ها و عناصر اصلی تمدن بزرگ اسلامی را پایه ریزی کرده، امروز سرمایهٔ عظیمی از معارف و علوم را برای مسلمانان به یادگار بگذارند. حتی در زمینهٔ ادبیات عرب و شاخه ها و فنون مختلف آن، سهم دانشمندان و محققان غیر عرب ،کمتر از خود اعراب نیست و این حقیقت، نشان می دهد دین مبین

اسلام، به هیچوجه رنگ نژادی و جغرافیائی خاصی نداشته است، همانگونه که خاتم بودن این دین و پیامبر عظیم الشأن آن - حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم - محدودیت زمانی این دین حق را منتفی کرده است.

دراین میان، وجود مذاهب مختلف اسلامی و فرقه های مختلف فکری در شبه قاره، موجب شده که مسائل و موضوعات مختلف اسلامی، از زاویه ها و دیدگاه های مختلف، بنابه اصول و پایه های مذهبی و فقهی علماء و دانشمندان، به بررسی و تحقیق نهاده شود و آثار مکتوب ارزشمندی که تاکنون به دست رسیده است، نشان از این توجه عمومی و کوشش همگانی دانشمندان مسلمان دارد. البته در برخی موضوعات مانند طب، علوم تجربی، هیأت، ریاضیات و غیره -که علاوهٔ بر موضوعات خاص دینی مورد توجه دانشمندان مسلمان بوده- این اختلاف نحله و مشی مذهبی، تأثیری در محتوای علوم نمی گذاشته و تلاش و مجاهدات علمی دانشمندان، مکمل و متأثر از یکدیگر بوده است، ولی در زمینهٔ علوم اسلامی نیز اختلاف دیدگاه ها و تفاوت مبانی علمی، در صورتی که با سعهٔ صدر و برخورد صرف علمی مطرح می شده است، موجب تکامل و رشد علوم اسلامی بوده است. حدیث منقول از رسول گرامی اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم که اختلاف امت را رحمت می داند، ناظر به اختلافات علمی علماء امت است که زمینهٔ بحث و تبادل نظر را فراهم می سازد و تکمیل و تکامل علوم اسلامی را موجب می شود. رشد علم کلام، علم تفسیر، علم حدیث، علم فقه و سایر علوم اسلامی، تا حد زیادی مرهون اختلاف نظر و تفاوت اجتهاد و برداشت علمی علماء بوده که مباحثات و کاوش‌های علمی عمیق و دقیقی رابه دنبال داشته است. البته این اختلاف نظر، از دیدگاه قرآن کریم هیچگاه نمی تواند به نزاع و تفرقه بیانجامد زیرا نزاع و درگیری بین طوائف و فرق مختلف مسلمین، مورد نهی صریح قرآن کریم است که هیچ مسلمانی نمی تواند بدان بی اعتنا باشد.

در مجموعهٔ تلاش های علمی و تحقیقی که علماء دین داشته اند، نقش علماء امامیه، نقشی برجسته و غیر قابل اغماض است. علماء امامیه، هم در زمینه علوم و فنون غیر دینی و هم شاخه های مختلف علوم و معارف اسلامی، تلاش ها، تحقیقات و تألیفات گرانقدری داشته اند. بررسی نقش بارز مراکز علمی امامیه و علمای آنان در توجه و گرایش مردمان شبه قاره به معارف و ارزش های والای

اسلامی و آگاهی و توجه به حضور گستردهٔ علمی آنان و آثار و افکارشان، ضمن اینکه برای محققان بی نظر و دانش پژوهان صادق، راه تحقیق و بحث و کاوش در موضوعات مختلف اسلامی را از منظرها و دیدگاه‌های متفاوت، باز می کند، در عین حال نشان می دهد که برخلاف نظر بدبینانهٔ برخی جاهلان یا مغرضان، علماء امامیه به عنوان بخش مهمی از دانشمندان مسلمان، از دیرباز تاکنون سهم عمده ای در رشد علوم و معارف اسلامی داشته با حسن تفاهم و برخورد اسلامی متقابل با علماء سایر مذاهب و نحله ها متفقاً در حراست از مرزهای فکری اسلام کوشا بوده‌اند.

فهرست آثار چاپی امامیه که قبلاً به گونهٔ دیگری [1] توسط این مرکز منتشر شده است، به کوشش نویسندهٔ فاضل آن، آقای سید حسین عارف نقوی، و با کمک بخش تحقیقات این مرکز، باترتیب و تبویب تازه، و با تحقیق و تتبع گسترده‌تر، به زیور طبع آراسته می شود و در اختیار محققان قرار می گیرد.

مؤلف محترم، خود شیوهٔ کار را در مقدمهٔ کتاب بیان کرده اند که حاجتی به تکرار آن نیست. جلد اول و دوم این فهرست به کتب چاپی به زبان اردو اختصاص دارد و قرار است جلد سوم و چهارم این فهرست، به کتب چاپی زبان های عربی، فارسی و زبان‌های محلی منطقه، بپردازند.

جلد اول که اکنون در اختیار شماست، تعداد ۳۷۰۸ عنوان کتاب را که در موضوعات ترجمه و تفسیر قرآن، علوم القرآن، تجوید، احادیث(حدیث و اصول حدیث)، عقاید، مناجات، نعت و قصاید، نظم، مثنوی، غزل، دواوین و کلیات، افسانه، تعلیم و تعلّم، رومان، نمایشنامه، ادبیات کودکان و ادبیات اردو(نثر)، علوم غریبه، علوم اسلامی، کتب متفرقه، فرهنگ و لغات، اقتصادیات، شعرو شاعری و متفرقات به زبان اردو منتشر شده، معرفی می کند، اعم از اینکه این کتاب ها به زبان اردو تألیف شده باشد یا از زبان دیگری به اردو ترجمه شده باشد.

البته همانطور که از موضوعات کتاب ها معلوم می شود، نظر مؤلف محترم، بیشتر معطوف به گردآوری و معرفی کتب منتشره در موضوعات و مسائل دینی و مذهبی بوده و کتابهائی که دانشمندان و علماء امامیه شبه قاره در دیگر موضوعات مختلف علمی تألیف یا ترجمه کرده اند، بجز مواردی

---

۱ - فهرست آثار چاپی شیعه در شبه قاره، بخش اول(تفاسیر و علوم قرآنی، حدیث و عقاید)، ۱۴۱۱هـ‌ق/۱۹۹۱ م.(شماره ردیف انتشارات مرکز،۱۲۰)

اندک، در این فهرست مد نظر نبوده است. مؤلف برای تدوین این کتاب از بیشتر کتابخانه های مهم سراسر پاکستان، اعم از کتابخانه های شهرهای بزرگ و کوچک و کتابخانه های شخصی و دولتی استفاده کرده و فهرست کتابخانه های مزبور را در مقدمهٔ (جلد اول) آورده است و نیز در آنجا تذکر داده که برای تدوین این کتاب کتابهای معرفی شده را مستقیماً دیده و پس از بررسی در این کتاب جای داده است و اگر احیاناً کتابی در این کتابخانه ها پیدا نشده و از دسترس وی خارج بوده، از کتابهای مرجع همچون "الذریعه الی تصانیف الشیعه" از شیخ آقا بزرگ تهرانی و دیگر کتابها استفاده کرده است.

در این کتاب نه تنها آثار چاپی امامیه معرفی شده بلکه در بعضی موارد به شرح حال نویسندگان نیز اشاره ای شده است، که برای تدوین کتابی مانند تذکره علمای امامیه[1] کمک خواهد کرد.

از تلاش های مؤلف محترم و همکاران بخش تحقیقات و بخش انتشارات مرکز که با کوشش و صمیمیت این کتاب را برای انتشار آماده کردند، سپاسگزاری می نمایم و امیدوارم مجلدات بعدی این اثر نیز به سرعت آماده و منتشر و در اختیار علاقه مندان قرار گیرد. ان شاءالله.

علی ذوعلم

سرپرست مرکز

محرم الحرام ۱۴۱۸ق / اردیبهشت ۱۳۷۶ش

---

۱ - تذکرهٔ علمای امامیه پاکستان، تألیف حسین عارف نقوی از سوی این مرکز در سال ۱۳۶۳ ش منتشر شده است.

سخن مدیر

اسلامی نظریہ کی وضاحت اور اشاعت میں برصغیر پاک و ہند کا مقام اور مختلف اسلامی علوم کی تحقیق اور تصنیفات کے سلسلہ میں اس سرزمین کے دانشوروں اور علمائے دین کی مساعی اور جدوجہد ایک ایسا موضوع ہے کہ کوئی محقق اور فاضل شخص اس کی تعریف اور قدردانی کیے بغیر نہیں رہ سکتا اور اس امر کی نشان دہی کرتا ہے کہ دین مبین اسلام اپنی جائے پیدائش یعنی جزیرہ نمائے عرب کے مقابلہ میں کہیں زیادہ عظیم اسلامی دنیا کے دوسرے خطوں کے اہل علم و دانش کی علمی اور تحقیقی توجہ اور غور و فکر کا مرکز رہا ہے ۔ اکثر محقق اور مؤلف حضرات جنہوں نے تفسیر ، فقہ ، علم کلام ، فلسفہ ، عرفان ، حدیث ، سیرت ، تاریخ ، سیاست ، اخلاق وغیرہ پر کتابیں لکھی ہیں وہ غیر عرب دانشور اور علما تھے ، جنہوں نے اپنا علمی اور فکری

سرمایہ دین مبین اسلام کے مختلف گوشوں اور زاویوں کی وضاحت کرنے میں صرف کیا اور عظیم اسلامی تمدن کی اصلی عناصر کی بنیاد رکھی اور آج انہوں نے مسلمانوں کیلئے علوم و معارف کا ایک عظیم سرمایہ یادگار چھوڑا ہے حتی کہ ادبیات عرب اور اس کی مختلف شاخوں اور فنون کے میدان میں بھی غیر عرب علما و فضلا کا حصہ خود عربوں سے کمتر نہیں ہے اور یہ حقیقت اس امر کا ثبوت ہے کہ دین مبین اسلام کا کسی طرح بھی کوئی خاص نسلی یا جغرافیائی رنگ نہیں رہا ہے ، بالکل ویسا ہی جیسے اس کے آخری دین ہونے اور اس کے عظیم الشان پیغمبر حضرت محمّد (ص) کے آخری پیغمبر ہونے نے اس دین حق کی زمانی محدودیت کی نفی کر دی ہے ۔

برصغیر میں اسلام کے مختلف فقہی مکاتب اور نظریاتی فرقوں کا وجود اس امر کا موجب ہوا کہ مختلف اسلامی مسائل ، موضوعات اور نقطہ ہائے نظر پر علما اور فضلا کے مذہبی اور فقہی اصولوں کی بنیاد پر تحقیق عمل میں آئے ، جیسا کہ ہم تک پہنچنے والے قیمتی علمی سرمائے سے ، مسلمان دانشوروں کی عام توجہ اور مجموعی کوشش کی نشان دہی ہوتی ہیں ۔ البتہ بعض موضوعات میں جیسے طب، تجربیاتی علوم ، نجوم ، ریاضی وغیرہ جو خاص دینی موضوعات کے علاوہ مسلمان دانشوروں کی توجہ کا مرکز رہے ہیں ، یہ مذہبی اور فرقہ وارانہ اختلاف علوم کے میدان میں بے اثر رہا ہے ، اور ان علما نے اپنی مساعی اور جدوجہد میں ایک دوسرے کے کام کی تکمیل کی ہے اور ایک دوسرے کا اثر قبول کیا ہے ۔ خود اسلامی علوم کے میدان میں بھی اختلاف نظر اور اصولی علمی اختلاف جہاں تک وسعت نظر کے ساتھ موضوع بحث رہا ہے ، علوم اسلامی کے ارتقا اور نشوو نما کا باعث بنا ہے ۔

رسول اکرم حضرت محمّد (ص) سے منقول حدیث جس میں آنحضرت اختلاف امت کو رحمت تصور فرماتے ہیں ، امت کے علما کے علمی اختلافات کی طرف اشارہ کرتی ہے ، جو بحث اور تبادل نظر کی گنجائش فراہم کرتے اور اسلامی علوم کی تکمیل اور ارتقا کا موجب ہوتے ہیں ۔ کلامی علوم ، تفسیر ، حدیث ، فقہ اور دوسرے اسلامی علوم کا ارتقا بڑی حد تک علما کے اختلاف نظر ، اجتہاد اور علمی نتائج کے استنباط میں فرق کا مرہون منّت رہا ہے ، جس کے نتیجہ میں عمیق اور دقیق علمی مباحثات اور مساعی عمل میں آئے ہیں ۔ البتہ قرآن کریم کی رو سے یہ اختلاف نظر کبھی بھی نزاع اور فرقہ واریت

کا باعث نہیں ہوسکتا ، کیونکہ مسلمانوں کے مختلف گروہوں اور فرقوں کے مابین نزاع اور جھگڑا قرآن کریم کے صریح نص کے خلاف ہے ، جس سے کوئی بھی مسلمان بے پروا نہیں رہ سکتا ۔

وہ تمام علمی اور تحقیقی جدوجہد جو علمائے دین کی طرف سے عمل میں آئی ہے علمائے امامیہ کا کردار نمایاں رہا ہے اور اس سے چشم پوشی ممکن نہیں ہے ۔ علماء امامیہ نے غیر دینی علوم و فنون اور اسلامی علوم و معارف کے مختلف شعبوں میں گرانقدر تصنیفات اور تحقیقات یادگار چھوڑی ہیں ۔ اسلامی معارف اور بلند اقدار کی طرف برصغیر کے لوگوں کی توجہ اور میلان میں امامیہ علمی مراکز اور ان کے علما کا روشن کردار اور ان کے وسیع علمی جدوجہد اور ان کی تصنیفات اور افکار کے بارے میں اطلاع اور ان کی طرف توجہ نے علاوہ اس کے کہ غیر متعصب محققوں اور سچے طالبان دانش کیلئے متنوع نقطہ ھائے نظر سے مختلف اسلامی موضوعات پر تحقیق ، بحث اور کاوش کا راستہ ھموار کیا ہے ، اس امر کی بھی نشان دہی کی ہے کہ بعض جاھل اور غرضمند لوگوں کے سوء نظر کے برخلاف ، مسلمان دانشوروں کے ایک اہم حصّے کے طور پر ، بڑی مدت سے آج تک اسلامی علوم و معارف کی نشوونما میں علمائے امامیہ کا قابل توجہ حصہ رہا ہے اور اس امر پر اتفاق ہے کہ دوسرے مذاھب اور گروھوں کے علماء کے ساتھ متقابل حسن تفاھم اور اسلامی سلوک کو روا رکھتے ہوئے وہ اسلام کی فکری سرحدوں کی حفاظت کیلئے کوشاں رہے ہیں ۔

امامیہ کی مطبوعہ کتابوں کی فہرست جو پہلے کچھ دوسرے طرز سے (۱) اس مرکز کی طرف سے شائع ہوئی ہے ، اس کے فاضل مصنف جناب سیّد حسین عارف نقوی کی کوشش اور اس مرکز کے شعبہ تحقیقات کی اعانت سے جدید ترتیب اور تبویب اور وسیع تر تحقیق و تدقیق کے ساتھ زیور طبع سے آراستہ ہو کر محققین محترم کی خدمت میں پیش کی جا رہی ہے ۔

۱- فہرست آثار چاپی شیعہ در شبہ قارہ ، حصہ اوّل (تفاسیر ، علوم قرآنی ، حدیث اور عقائد) ، ۱۴۱۱ هجری قمری / ۱۹۹۱ عیسوی (مرکز کی مطبوعات کا سلسلہ وار نمبر ۱۲۰).

محترم مصنف نے کتاب کے مقدمہ میں اپنے کام کی روش کی وضاحت فرما دی ہے ، جسے دوبارہ بیان کرنے کی ضرورت نہیں ہے ۔ اس کتابیات کی پہلی اور دوسری جلدیں اردو زبان کی مطبوعہ کتابوں کے لئے مخصوص ہیں ۔ تیسری اور چوتھی جلدیں عربی ، فارسی اور اس علاقہ کی مقامی زبانوں کی مطبوعہ کتابوں کے لئے مخصوص ہونگی ۔

پہلی جلد میں جو آپ ملاحظہ فرما رہے ہیں ۳۷۰۸ کتابوں کا تعارف کرایا گیا ہے جو قرآن کے ترجمہ اور تفسیر ، علوم قرآن ، تجوید ، حدیث (حدیث اور اصول حدیث) ، عقائد ، مناجات ، لغت اور قصائد ، نظم ، مثنوی ، غزل ، دواوین اور کلیات ، افسانہ ، تعلیم و تعلّم ، ناول ، ڈرامہ ، بچوں کے ادب اور اردو ادب (نثر) ، علوم غریبہ ، علوم اسلامی ، متفرق کتب ، فرہنگ اور لغت ، اقتصادیات اور شعر و شاعری پر اردو زبان میں شائع ہوئی ہیں خواہ وہ کتابیں خود اردو زبان میں تصنیف کی گئی ہوں یا دوسری زبان سے اردو میں ترجمہ کی گئی ہوں ۔

البتہ جیسا کہ کتابوں کے موضوعات سے معلوم ہوتا ہے ، فاضل مؤلف کی توجہ بیشتر دینی اور مذہبی موضوعات اور مسائل پر مطبوعہ کتابوں کے کوائف اور تعارف کی طرف مرکوز رہی اور ایسی کتابیں جو برصغیر کے امامیہ دانشوروں اور علما نے دیگر علمی موضوعات پر تصنیف یا ترجمہ کی ہیں ، سوائے معدودے چند کتابوں کے ، اس فہرست میں ان کے مدنظر نہیں رہی ہیں ۔ محترم مؤلف نے اس کتاب کی تیاری میں پاکستان کے بیشتر اہم کتابخانوں سے استفادہ کیا ہے ، خواہ وہ بڑے شہروں میں واقع ہوں یا قصبوں میں اور خواہ وہ ذاتی کتابخانے ہوں یا سرکاری کتابخانے ہوں ۔ ان کتابخانوں کی فہرست جلد اوّل کے مقدمہ میں دیدی ہے ، اور وہاں یہ بھی بتایا ہے کہ اس کتاب کی تیاری میں ان مذکورہ کتابوں کو انہوں نے براہ راست ملاحظہ کیا ہے ، اور ان کے مطالعہ کے بعد ان کو اس کتاب میں جگہ دی ہے اور اگر کوئی کتاب ان کتابخانوں میں نہیں مل سکی یا ان کی دسترس سے خارج تھی تو اس صورت میں حوالہ جاتی کتب سے استفادہ کیا ہے ۔

اس کتاب میں صرف امامیہ مطبوعہ کتابوں ہی کا تعارف نہیں کرایا گیا بلکہ بعض جگہ پر ان کے مصنفوں کے حالات زندگی کی طرف بھی اشارہ کیا گیا ہے ، جو

تذکرہ علمائے امامیہ (۱) جیسی کتاب کی تیاری میں مددگار ثابت ہوں گے ۔

فاضل مؤلف اور مرکز کے شعبہ تحقیقات اور مطبوعات کی کاوشوں کے سلسلہ میں جنہوں نے اس کتاب کو بڑی کوشش اور خلوص سے تیار کیا ہے ، شکریہ ادا کرتے ہیں ، اور امید ہے کہ اس کتاب کی دوسری جلدیں بھی تیزی سے تیار اور طبع ہو کر ان کے طالب حضرات کی دسترس میں قرار پائیں گی ۔ ان شاء اللہ ۔

علی ذُوعلم

سرپرست مرکز

محرم الحرام ۱۴۱۸ ق/ اردیبہشت ۱۳۷۶ ش

---

۱ - تذکرہ علمائے امامیہ پاکستان تألیف حسین عارف نقوی اس مرکز کی طرف سے ۱۳۶۳ش/۱۹۸۴ء میں شائع ہوئی ہے ۔

پیش لفظ

اسلامی تہذیب کی تاریخ میں ہمارے مصنفین نے معاشرتی اور علمی طبقات کی مناسبت سے مصنفین کے متعدد تذکرے تصنیف کئے ہیں . جنہیں طبقات کے نام سے یاد کیا جاتا تھا . جیسے « طبقات المفسرین » یا « طبقات المحدثین » یا « طبقات الفقها » وغیرہ . مختلف سرزمینوں میں اسلامی معاشروں کی تشکیل مختلف انسانی و اجتماعی طبقات سے ہوتی چلی آ رہی ہے اور اسلام کی ترویج و تبلیغ میں تمام طبقات کا اپنی اپنی سر زمینوں کے تقاضوں کے مطابق حصہ رہا ہے . اسلامی معاشرے میں فقہی مسلک کے اعتبار سے تشیع ایک اہم ترین عنصر ہے . جس نے صدر اسلام سے لے کر تا حال تصنیفی نقطہ نظر سے نہایت اہم اور قابل ذکر خدمات انجام دی ہیں . یہ خدمات اس قدر وسیع ہیں کہ اس دور کے ایک مقتدر عالم اور کتابشناس آقا بزرگ طهرانی (متوفی ۱۳۸۹ ھ.ق/ ۱۹۷۰ء) نے پچیس جلدوں میں « الذریعه الی تصانیف الشیعه » لکھ کر

ان خدمات کو شمار کرنے کی قابل ستایش کوشش کی ہے ۔ اسی طرح اعجاز حسین نیشاپوری لکھنوی کی کتاب « کشف الحجب و الاستار عن اسماء الکتب و الاسفار » موجودہ زمانے کی ایک اہم کتاب ہے جس میں شیعہ مصنفین کی کتابوں کا ذکر ہوا ہے ۔ مگر یہ دونوں کتابیں زیادہ تر عربی اور فارسی کتب اور ایرانی مصنفین کے ذکر پر مشتمل ہیں ۔ تشیع کی ایک اہم پایگاہ برصغیر پاکستان و ہند ہے ۔ اور یہاں کی عمومی زبان اردو اور دیگر علاقائی زبانیں اسلام کی تفہیم کا مؤثرترین ذریعہ بن چکی ہیں ۔ ایک عرصے سے یہ ضرورت محسوس کی جا رہی تھی کہ برصغیر کے دیگر طبقات اعلام کے ساتھ ساتھ یہاں کے امامیہ نے جو تصنیفی و علمی خدمات انجام دی ہیں۔ ان کا ایک کتابیاتی جائزہ لیا جائے ۔ اس سلسلے میں میں نے ۱۹۸۶ء میں برصغیر کے امامیہ کی تصانیف تألیفات اور تراجم پر کام شروع کیا اور اپنے کام کو صرف مطبوعہ کتابوں تک محدود رکھا ۔ میرے پیش نظر یہاں چھپنے والی امامیہ مصنفین کی اردو ، عربی ، فارسی پنجابی، سندھی اور انگریزی کتابوں کی فہرست کی تدوین ہے ۔ ۱۹۹۱ء میں اس سلسلے کی پہلی کڑی « فہرست آثار چاپی شیعہ در شبہ قارہ » مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان نے شایع کی جس میں قرآن ، حدیث ، اور عقاید پر مشتمل کتابوں کا تذکرہ تھا ۔ اب یہ فیصلہ کیا گیا کہ نہ صرف مذکورہ حصے کو اضافات کے ساتھ مرتب کیا جائے بلکہ بقیہ موضوعات کو بھی بتدریج شایع کیا جائے ۔ چنانچہ نئی ترتیب و تدوین کے بعد اب اس کتابیات کی دو جلدیں بیک وقت شایع کی جا رہی ہیں ۔ پہلی جلد میں اردو زبان کے حسب ذیل موضوعات پر کتابیں ہیں :

ترجمہ و تفسیر قرآن ، علوم القرآن ، تجوید ، احادیث (حدیث و اصول حدیث) ، عقاید ، مناجات ، نعت و قصاید ، نظم ، مثنوی ، غزل ، دواوین و کلیات ، افسانہ ، تعلیم و تعلّم ، ناول ، ڈرامہ ، بچوں کا ادب ، اردو ادب (نثر) ، علوم غریبہ ، علوم اسلامی ، کتب متفرقہ ، فرہنگ و لغات ، اقتصادیات ، شعر و شاعری و متفرقات ۔

دوسری جلد میں حسب ذیل موضوعات پر اردو کتابوں کو شامل کیا گیا ہے :

اصول فقہ و فقہ ، سیرۃ و سوانح ، خطبات و مجالس ، مناظرہ ، اقبالیات ، سفرنامہ ، مکتوبات ، تاریخ ، انساب ، تذکرہ و سوانح ، اخلاق ، تحقیق و تنقید ، انیسیات ، غالبیات ، سیاسیات ، تاریخ اسلام ، تاریخ پاکستان ، تاریخ ہندوستان ، تاریخ ایران ،

وغیرہ ، تاریخ عمومی، شیخیت ، لغات ، طب ، قواعد اردو ، موسیقی ، سلام ، رباعیات و نوحہ جات ، مراثی انیس و دبیر ، مرثیے وغیرہ ۔

میری کوشش یہ رہی ہے کہ ہر کتاب کو جس کا اس فہرست میں تذکرہ ہوا ہے خود دیکھا جائے ۔البتہ جو کتابیں براہ راست نہیں دیکھ پایا ان کے آگے مآخذ کا ذکر کر دیا گیا ہے ۔ جس کتاب کے نام کے سامنے ستارے کا نشان دیا گیا ہے ۔ وہ کسی اور زبان سے اردو میں ترجمہ کی گئی ہے ۔

جن کتابوں کا اس فہرست میں اندراج ہوا ہے ۔ ان کے مصنفین مؤلفین اور مترجمین کے بارے میں یہ اطمینان حاصل کرنا کہ ان کا تعلق امامیہ سے ہے خاصا مشکل کام ہے ۔ اس بارے میں راقم السطور نے تحقیق کی مکمل کوشش کی ہے ۔

اس فہرست کی تیاری میں حسب ذیل کتب خانوں سے استفادہ کیا گیا ہے ۔ جس کے لئے میں ان کے مہتمم حضرات کا شکر گزار ہوں ۔

* اسلام آباد
  - ادارہ تحقیقات اسلامی
  - پاکستان نیشنل سنٹر
  - مرکزی لائبریری قائداعظم یونیورسٹی
  - کتب خانہ بلال مہدی
  - کتب خانہ خواجہ مرتضی
  - کتب خانہ مولانا محمّد ثقلین کاظمی
  - کتب خانہ ڈاکٹر سیّد سبط حسن رضوی
* جھنگ
  - کتب خانہ دارالعلوم حسینیہ
* راولپنڈی
  - پاکستان نیشنل سنٹر
  - کتب خانہ مفیدیہ سیار

- کتب خانه ملک آفتاب حسین قمی

* سرگودها
  - کتب خانه دارالعلوم المحمدیه
  - کتب خانه شیخ محمّد حسین ذهکو نجفی

* سکردو
  - کتب خانه شیخ محمّد صادق کچوره
  - کتب خانه شیخ حسن فخر الدّین نجفی

* کراچی
  - کتب خانه انجمن ترقی اردو
  - کتب خانهٔ جامعه امامیه ناظم آباد
  - کتب خانه مولانا سیّد محمّد دهلوی

* کوهاٹ
  - کتب خانه شیخ جواد حسین ، هنگو

* گجرات
  - کتب خانه انجمن حسینیه
  - کتب خانه مولانا سیّد امداد حسین شاه

* گوجرانواله
  - کتب خانه مدرسه جعفریه

* گوجرخان
  - کتب خانه کسری منهاس ، سیّد کسران

* لاهور
  - مرکزی لائبریری پنجاب یونیورسٹی
  - پنجاب پبلک لائبریری

- کتب خانہ جامعۃ المنتظر
- کتب خانہ مدرسۃ الواعظین
- کتب خانہ سیّد مظفر اقبال زیدی

* نوشہرہ
- کتب خانہ محمّد اقبال بلوچ

اس کتاب کی تدوین اور اشاعت میں جناب علی ذوعلم سرپرست مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان نے جو سرپرستی فرمائی ہے ۔ اس کے لئے میں ان کا بے حد ممنون ہوں ۔ ناشگزاری ہوگی اگر میں جناب ڈاکٹر عارف نوشاهی اور خانم انجم حمید کا ذکر نہ کروں کہ اُنھوں نے میری ہر جگہ رہنمائی فرمائی ۔ خداوند تعالی ان کو مزید توفیقات عنایت فرمائے ۔

حسین عارف نقوی
محرم الحرام ۱۴۱۸ ھ.ق./مئی ۱۹۹۷ء

ترجمه و تفسیر قرآن

* تفسیر امام حسن عسکری (عربی).

(۱) آثارِ حیدری : مولانا سیّد شریف حسین بھریلوی (م۱۳۶۱ ھ).
امام حسن عسکری علیہ السّلام کی طرف منسوب تفسیر کا ترجمہ مع تقاریظِ مولانا سیّد نجم الحسن عابدی (م ۱۳۵۸ ھ)، مولانا سیّد محمّد ھارون (م۱۳۳۹ ھ) اور مولانا سیّد احمد کبیر (۱۳۶۰ ھ). ۶۰۰ ص، امامیہ کتب خانہ لاھور، سات روپیہ، گیلانی الیکٹرک پریس لاھور.

(۲) آیات فضائل : مولانا سیّد محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ)
فضائل اھلبیت کی جملہ آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے جلد اوّل ،۴۸۲ ص.

(۳) آیات فضائل : مولانا سیّد محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ)
جلد دوم ، ۲۸۸ ص.

(۴) آیات فضائل : مولانا سیّد محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ)
جلد سوم ، ۱۸۰ ص.

(۵) آیات فضائل : مولانا سیّد محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ)
جلد چھارم ۷۹ ص.

* آیۃ الکرسی پیام - آسمانی توحید (فارسی) : آقای محمّد تقی فلسفی

(۶) آیۃ الکرسی : مولانا سیّد محمّد تقی نقوی
«آیۃ الکرسی» پر دس تقاریر کا مجموعہ ، ۲۶۰ ص، لاھور : مصباح القرآن ترسٹ ، ۱۹۹۰م.

(۷) آیت تطھیر : مولانا سیّد امیر حسین نجفی (م ۱۴۰۸ ھ)
۲۴ ص ، امامیہ مشن لاھور ، تعلیمی پریس لاھور.

(۸) آیت مودت : مولانا مشتاق حسین شاھدی
قُلْ لَا اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْراً اِلاَّ الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى کی تفسیر
۱۴ ص ، قصر مسیّب رضویہ سوسائٹی کراچی ۔

(۹) ابواب المصائب : میرزا سلامت علی دبیر (م ۱۲۹۲ ھ)
صرف سورۂ یوسف کی تفسیر ، کہیں کہیں ربطِ مصائب ، ۱۶۸ ص ۔

(۱۰) اتفاق البرھان : مولانا محمّد علی طبسی حیدرآبادی (م ۱۳۳۱ ھ)
آیتِ معراج کی تشریح (توحید)۔

(۱۱) احسن الحدیث : علامہ طالب جوھری
سورہ فاتحہ اور سورہ بقرہ کی ۸۶ آیات کا ترجمہ و تفسیر
۳۸۷ ص ، لاھور : امام بارگاہ باب العلم ، نثار آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۹۶م ۔

(۱۲) ازھار التنزیل : مولانا سیّد محمّد محسن زنگی پوری

(۱۳) اسلام : نواب محمّد علی خان
قرآن پاک کی ان ۵۸ آیات کا ترجمہ مع متن جن میں لفظ اسلام آیا ہے
۲۰ ص ، نظامی پریس لکھنؤ ۔

(۱۴) انوار الآیات : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
سو سے زیادہ آیات کی تفسیر مع تفسیر سورۃ الحجرات ، لاھور۔

(۱۵) انوار الانظار : تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد (م۱۳۱۲ھ) (ذریعہ :۲)۔

(۱۶) انوار الفرقان جلد اوّل : مولانا مشتاق حسین شاھدی
تیرہ سورتوں کی تفسیر : الحمد ، القدر ، الزلزال ، التکاثر ، العصر ، الفیل ، القریش ، الماعون ، الکوثر ، الاخلاص ، الفلق ، الناس ، اللھب
۱۷۵ ص ، ۴۰ روپیہ ، کراچی۔

(۱۷) انوار القرآن : علامہ ذیشان حیدر جوادی
۱۲۴۲ ص ، لاھور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۹۹۶م۔

(۱۸) انوار القرآن جلد اوّل : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م ۱۳۷۶ ھ)
سورۂ بقرہ کے چند رکوع کی تفسیر ، تفسیر کے علاوہ مندرجہ ذیل امور پر بھی روشنی ڈالی گئی ہے : لفظی ترجمہ ، با محاورہ ترجمہ ، علمِ صرف ، علمِ

نحو ، ظاھری تفسیر ، تفسیر بطریق اھلسنّت ، تفسیر بطریق شیعہ ، عصمتِ انبیاء پر تفصیلی بحث کی گئی ہے ۔
۸۵۶ ص ، چار روپیہ ، ۱۳۵۷ ھ ، مطبع اصلاح کجوا (بہار) ۔

(۱۹) ایجاز التحریر فی آیت التطہیر : مولانا سیّد ناصر حسین بن مظفر حسین جونپوری (م ۱۳۱۳ ھ)

* البیان (عربی) : آیت اللہ سیّد ابوالقاسم خوئی (م ۱۹۹۲م)

(۲۰) البیان فی تفسیر القرآن : شیخ محمّد شفاء نجفی

عنوانات : فضائل قرآن ، اعجاز قرآن ، اعجاز قرآن اور اوھام ، رسولِ اسلام (ص) کے دیگر معجزات ، قاریوں پر ایک نظر ، قراءتوں پر ایک نظر ، کیا قرآن سات قراءتوں پر نازل ہوا ، مسئلۂ تحریف قرآن ، جمع قرآن کے بارے میں نظریات، ظواھر قرآن کے بارے میں حجیّت ، قرآن کے بارے میں نسخ ، عالم خلقت کے بارے میں بداء ، اصول تفسیر ، قرآن حادث ہے یا قدیم ، تفسیر سورۂ فاتحہ ، آیت بسم اللہ کے بارے میں بحث اوّل ، آیت الحمد کے بارے میں بحثِ دوم ،
۵۳۴ ص ، جامعہ اھلبیت ، اسلام آباد ، ۱۴۱۰ ھ/۱۹۸۹م، عظمت برادر پرنٹرز لاھور ، قیمت : ۱۲۵ روپے ۔

(۲۱) البیان : محمّد فضلِ حق

صرف تفسیر سورۂ فاتحہ ، ۱۷۶ ص ، بیس روپیہ ، جامعہ تعلیماتِ اسلامی کراچی۔

(۲۲) برھان البیان: مولانا سیّد ابوالقاسم رضوی (م ۱۳۲۴ ھ)

* پیام قرآن(فارسی) : آیۃ اللہ ناصر مکارم شیرازی

(۲۳) پیام قرآن (جلد اوّل): مولانا سیّد صفدر حسین

تفسیر نمونہ کا موضوع وار احاطہ
۵۲۶ ص ، ۱۰۰ روپے ، لاھور: مصباح القرآن ، کاظم برادرز پرنٹرز لاھور، ۱۴۱۴ھ۔

(۲۴) پیام قرآن (جلد دوم) : مولانا سیّد صفدر حسین

۵۲۸ ص ، ۱۲۵ روپے ، لاھور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۴ ھ۔

(۲۵) پیام قرآن (جلد سوم): مولانا سیّد صفدر حسین
۳۷۰ ص ، ۱۲۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۵ ھ.

(۲۶) تبلیغ رسالت : سیّد غلام اصغر
یاَیُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا اُنْزِلَ اِلَیْكَ مِنْ رَّبِّكَ کے حوالے سے ثبوت خلافت بلافصل امیر المؤمنین (ع) کہیں کہیں عربی عبارات کا منظوم ترجمہ بھی پیش کیا گیا ہے ۔

خم میں نبی منادی ہیں سنتا ہوں میں صدا — یوم غدیر دیتے ہیں انکو نبی ندا
انکار کوئی کر نہ سکا بولے سب وہیں — مولی ہوں اور ولی ہوں تمہارا میں بالیقین
دنیا میں تیرے حکم سے باہر نہیں کوئی — مولی تیرا خدا ہے ہمارا ہے تو ولی
تم ہو ہمارے بعد امام اور رہنما — فرمایا تب علی سے انھو ہے میری رضا

۸۰ ص ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن .

(۲۷) تحقیق آیت نجوی : شیخ محمّد اسحاق نجفی و میرزا محمّد جعفر
سورۂ مجادلہ کی آیت ۱۳ کی تفسیر ، ۳۰ ص ، کراچی.

(۲۸) ترجمہ و تفسیر قرآن مجید : علاّمہ سیّد محمّد صادق حفید نجم الملّت
بعض عنوانات : خدا کا وجود ، توحید ، صفاتِ ثبوتیہ ، قدرت ، علمِ غیب ، صدق ، امامت خدا کی طرف سے ہے ، حضرت رسول (ص) کی عصمت ، ائمہ کی عصمت ، حضرت علی کی امامت و خلافت ، امام حسین (ع) کی فضیلت
۹۶۰ ص ، نظامی پریس لکھنؤ .

(۲۹) ترجمہ و تفسیر القرآن الکریم : حافظ سیّد فرمان علی (م ۱۳۳۴ ھ)
شروع میں مولانا سیّد نجم الحسن عابدی (م ۱۳۵۷ ھ)، مولانا سیّد محمّد باقر (م ۱۳۴۶ ھ)، مولانا سیّد ظہور حسین (م ۱۳۵۷ ھ)، مولانا سیّد محسن نواب (م ۱۳۸۹ ھ) اور مولانا سیّد کلب حسین (م ۱۳۸۳ ھ) کی تقاریظ ہیں . مولانا سیّد علی نقی صفی کی منظوم تقریظ ہے .

ہے مثل یہ مصحف گرامی — مطبوع مطبع نظامی
خوشخط ، خوشرنگ ، خوشنما ہے — ہر صفحہ پر اک چمن کھلا ہے

۹۶۰ ص ، مکتبۂ تعمیر ادب لاہور، پنجاب پریس لاہور.

(۳۰) ترجمہ قرآن : تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ ھ)
بغیر متن ، دو جلد ، ۱۳۰۴ ھ، لکھنؤ.

(۳۱) ترجمۂ قرآن شریف : محمّد حسین قلی خان ابن نواب مہدی قلی خان
بلا متن ، ۷۹۶ ص ، ۱۸۸۶ م ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ.

(۳۲) ترجمہ و تفسیر قرآن المقلب بہ ضیاء الاسلام : مولانا زیرک حسین امروھی
۱۳۳۱ھ ، دلّی پرنٹنگ ورکس دھلی.

(۳۳) التّطہیر : قاضی فقیر علی عاقل انصاری
پچیس دلائل سے ثابت کیا گیا ہے کہ آیت تطہیر حضرات خمسہ نجباء علیہم السّلام کی شان میں نازل ہوئی. میر ذاکر حسین یاس لکھنوی نے تاریخ کہی:

کیا مرتبہ اہلبیت کو حق نے دیا جن کا نہ ہوا نہ ہوگا اب کوئی نظیر
کافر ہے کرے انکی طہارت میں جو شک خود جن کو کرے پاک خداوند قدیر
نازل ہوا انما ثنا میں جن کے ہیں شبّر و زھرا(ع) و علی(ع) و شبیر(ع)
اس بحث میں اک کتاب عاقل نے لکھی ہے طاہر و پاک جس کی طرز تحریر
اے یاس لکھو بہ سر ہے سالِ تالیف ہے آیت تطہیر گواہ تطہیر

۷۴ ص ، پانچ آنے ، ۱۳۲۱ ھ، اردو اخبار پریس لاھور .

(۳۴) تفسیر : مولانا محمّد رضا لاھر پوری
صرف تین پاروں کی تفسیر (مطلع).

(۳۵) تفسیر الآیات : مولانا حاجی اعجاز حسن امروھی .(مطلع).

(۳۶) تفسیر آیت تطہیر مع شرائط و تاثیر : مولانا سیّد حفاظت حسین بھیکپوری (م ۱۳۸۴ ھ)
۷۱ ص ، ۱۹۳۱م ، مطبع کھجوا ضلع سارن (بہار ھند).

(۳۷) تفسیر آیت انّکَ لعَلی خُلقٍ عَظِیمْ : مولانا محمّد باقر دھلوی(م ۱۸۵۷م).

(۳۸) تفسیر آیت تطہیر : مولانا محمّد باقر دھلوی (م ۱۸۵۷م).
اس کتاب میں مولانا محمّد سالم بخاری کے دربارہ آیت تطہیر یہ ابیات نقل کئے گئے ہیں:

چہ گوئیم توصیف اھلِ عبا فزون است تحریر و تقریر ما

چه گفته شود وصف شان ای پسر — که انوار حق اند بصورت بشر
گر آنها نبودی جهان هم نبود — نبودی کسی را ظهور وجود
نبود انس و جان و نبودی ملك — نبودی زمین و نبودی فلك
نبودی زمان و نبودی مکان — برای همین شد همه در عیان

رباعی :

مقبول اله اهلِ بیت اند — محبوب اله اهل بیت اند
نوری که ازان ظهورِ عالم — آن نور اله اهل بیت اند

ڈاکٹر تنویر احمد علوی نے اپنی کتاب « ذوق - سوانح اور تنقید » کے صفحہ ۲۹۶پر ذکر کیا ہے کہ مولانا محمّد باقر « تبرا » کے قائل نہیں تھے لیکن کتاب کی اندرونی شہادت ڈاکٹر صاحب کے اس دعوی کی تردید کرتی ہے . چنانچہ مولانا محمّد باقر فرماتے ہیں :

« بے زاری مخالف سے حضرت علی (ع) کے بے شک اهل ایمان کے نزدیك عین ایمان کیونکه احادیثِ متواتره فریقین سے که هر ایك حدیث اپنی جگه به تشریح هدایت فضائل علی (ع) میں مرقوم ہے لیکن یه بھی ظاهر ہے که بیزاری امر دیگر ہے اور بُرا کہنا مجلسوں میں بحیثیت مصرعه کذائی صدر امر دیگر ہے ».

۱۶۰ص،

آغاز:بسمله انما یرید الله ...یعنی نہیں چاهتا الله مگر یه که لیجاوے تم سے..

(۳۹) تفسیر انوار القرآن حصّہ اوّل : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری(م۱۳۷۶م)
سورۂ فاتحه کا ترجمه و تفسیر ، ۲۲۰ ص ، ۱۳۵۵ ھ، مطبع اصلاح .

(۴۰) تفسیر اساس البیان جلد اوّل جز اوّل : مولانا سیّد علی صفدر
چند سورتوں کی تفسیر ، ۸۰ ص ، همدرد پریس . راولپنڈی .

(۴۱) تفسیر اساس البیان جز دوم : مولانا سیّد علی صفدر
۳۸ سورتوں کی تفسیر ، ۳۰۰ ص ، ڈھائی روپیه ، همدرد پریس راولپنڈی.

(۴۲) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف : علاّمه حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
قرآنِ پاك کو سمجھنے کے لئے جن جن باتوں کا جاننا ضروری ہے انہیں ۶۹

عنوانات کے تحت بیان کیا گیا ہے ۔ جلد اوّل ، ۲۷۲ ص ، پانچ روپیہ ، جامعہ علمیہ باب النجف جاڑا ضلع ڈیرہ اسماعیل خان ، ثنائی برقی پریس سرگودھا ۔

(۴۳) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۲:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورہ حمد اور سورہ بقرہ کی ۱۸۸ آیات کی تفسیر ،۲۹۲ ص، پانچ روپے ، مکتبہ باب النجف جاڑا ، خالد پرنٹنگ پریس سرگودھا.

(۴۴) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۳:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورہ بقرہ اور سورہ آلِ عمران کی ۱۹۱ آیات کی تفسیر
۲۷۲ ص ، پانچ روپیہ ، محرم ۱۳۸۱ ھ/ جون ۱۹۶۱م ، ثنائی برقی پریس سرگودھا.

(۴۵) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۴:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورہ آل عمران اور سورہ نساء کی ۱۷۶ آیات کی تفسیر
۲۷۶ ص ، پانچ روپیہ ، ثنائی برقی پریس سرگودھا ۔

(۴۶) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۵:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورۃ مائدہ اور سورۃ انعام، ۲۷۲ ص، پانچ روپیہ،ثنائی برقی پریس سرگودھا.

(۴۷) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۶:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورۃ اعراف اور سورۃ انفال ، ۲۶۰ ص ، پانچ روپیہ ، ۱۳۸۴ ھ .

(۴۸) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۷:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورۃ براۃ ، سورہ یونس اور سورہ ہود
۲۶۰ ص ، پانچ روپے ، انصار پریس سرگودھا .

(۴۹) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۸:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورۃ یوسف ، سورۃ رعد ، سورۃ ابراھیم ، سورہ حجر اور سورۃ نحل
۲۷۵ ص ، پانچ روپے ، انصار آرٹ پریس سرگودھا .

(۵۰) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد۹:علاّمہ حسین بخش نجفی(م۱۹۹۰م)
سورۃ بنی اسرائیل ، سورۃ مریم ، سورۃ طه ، سورۃ انبیاء
۲۵۲ ص، پانچ روپے ،۱۳۸۸ھ/۱۹۶۸م ،مکتبہ انوار النجف دریاخان ضلع بھکر.

(۵۱) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد ۱۰: علامہ حسین بخش نجفی (م ۱۹۹۰م)
سورۂ حج، مؤمنون، نور، فرقان، شعراء اور نمل
۲۶۸ ص، پانچ روپے، مکتبہ انوار النجف دریا خان ضلع بھکر
شروع میں «انوار پنجتن» کے عنوان سے چند رباعیاں از سیّد مصطفی حسین تاجدار دھلوی:
ہر لفظ ہے ترازوئے حق پر تلا ہوا   تسنیم، سلسبیل و لبن میں دھلا ہوا
دریا ہے ایک رشد و ہدایت کا موجزن   تفسیر ہے کہ مصحف ناطق کھلا ہوا

(۵۲) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد ۱۱: علامہ حسین بخش نجفی (م ۱۹۹۰م)
سورۂ قصص، عنکبوت، روم، سجدہ، احزاب، سبا اور سورۂ فاطر
۲۶۸ ص، دس روپے، مکتبۂ انوار النجف سرگودھا، طفیل آرٹ پرنٹرز لاھور۔

(۵۳) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد ۱۲: علامہ حسین بخش نجفی (م ۱۹۹۰م)
سورۂ یسین، صافات، ص، زمر، مؤمن، حم سجدہ، شوری، زخرف، دخان
۲۷۱ ص، دس روپے، مکتبہ انوار النجف سرگودھا، ویسٹرن پاکستان پرنٹنگ پریس، لاھور۔

(۵۴) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد ۱۳: علامہ حسین بخش نجفی (م ۱۹۹۰م)
سورۂ جاثیہ تا ممتحنہ
۲۷۲ ص، بارہ روپے، مکتبہ انوار النجف دریا خان، شاہ اینڈ سنز پریس، لاھور۔

(۵۵) تفسیر انوار النجف فی اسرار المصحف جلد ۱۴: علامہ حسین بخش نجفی (م ۱۹۹۰م)
پارہ ۲۸ تا ۳۰
۲۸۸ ص، سولہ روپیہ، ۱۳۷۶ ھ، مکتبہ انوار النجف دریا خان۔

(۵۶) تفسیر اینما: مولانا غلام حسنین کنتوری (م ۱۳۳۷ ھ)
اَیْنَما تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ کی تفسیر (مطلع)۔

(۵۷) برھان مجادلہ فی تفسیر آیت مباھلہ: مولانا شیخ محمّد اعجاز حسن محمّدی بدایونی (م ۱۳۵۰ھ)، لکھنؤ۔

(۵۸) تفسیر پارہ الم: سیّد غضنفر علی بی – اے
تفسیر پارہ اوّل منظوم، ۱۹۳۲م دھلی۔

(۵۹) تفسیر توضیح القرآن : سیّد مجاور حسین (م ۱۹۸۰م)
۱۹۷۱م ، کراچی.

* تفسیر سوره یسین (فارسی) : آیت اللّٰہ حسین مظاہری

(۶۰) تفسیر سوره یسین : مولانا افتخار حسین نقوی
۴۴ باب - ۶۴۲ ص ، مکتبۃ الرضا کراچی .

(۶۱) تفسیر و تشریح آیت اصطفی و معانی آلِ عمران:مولانا مظہر علی اظہر(۱۹۷۴م)
سورۂ آلِ عمران کی آیت ۳۳-۳۴ کی تفسیر
۲۴ ص ، امامیہ کتب خانہ ، لاہور .

(۶۲) تنقید جدید : تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ھ)
چند آیات کی تفسیر . (مطلع).

(۶۳) التنویر : مولانا سیّد حسن عباس موسوی
علاّمہ سیّد نور اللّٰہ شوستری (م ۱۰۱۹ ھ) کے رسالے آیت تطہیر کا ترجمہ مع متن
۱۳۴۱ ھ ، لکھنؤ . (ذریعہ).

(۶۴) توضیح خلافت مقربین : سیّد حیدر حسین ترمذی
مختلف آیات کی روشنی میں خلافت بلا فصل علی بن ابیطالب علیہ السّلام
عنوانات : آیت تطہیر کی تفسیر ، اولی الامر سے مراد امام ہے ، آیت « انّما و لیکم اللّٰہ کی تفسیر ، سورہ « الم نشرح » کی تفسیر
۱۲۶ ص، دس آنے ، شوال ۱۳۴۲ ھ /مئی۱۹۲۴م ، آفتاب برقی پریس امرتسر.

(۶۵) تفسیر رضی : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری (م ۱۳۷۰ ھ)
یہ تفسیر اُن نوٹس پر مشتمل ہے جو مرحوم نے رامپور میں تیار کئے تھے . نواب صاحب رامپور رضا علی خان کی خواہش پر علاّمہ حافظ کفایت حسین (م ۱۳۸۸ھ) ، مولانا سیّد محمّد دهلوی (م ۱۳۹۲ ھ) ، مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری(م ۱۳۷۰ھ) پر مشتمل ایک بورڈ تشکیل پایا تھا جس نے ایک جامع تفسیر لکھنا تھی لیکن تقسیم ملك کی وجہ سے کام مکمل نہ ہو

سکا مولانا مرحوم نے اس ضمن میں جو کام کیا تھا اسے ان کے صاحبزادے مولانا سیّد ظفر الحسن نے شائع کیا ہے حصّہ اوّل ، قیمت ڈیڑھ روپیہ .

(۶۶) تفسیر رضی حصّہ دوم :مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری ، قیمت ڈیڑھ روپیہ

(۶۷) " " حصّہ سوم : " " " ، " "

(۶۸) " " حصّہ چهارم : " " " ، " دو "

(۶۹) " " حصّہ پنجم : " " " ، " "

(۷۰) تفسیر سورہ الحمد حصّہ اول : مولانا سیّد محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ) ۳۰۸ ص.

(۷۱) " " حصّہ دوم : " " " " ۶۶ ص.

(۷۲) حقیقت الفتنه : نواب علی رضا خان قزلباش

« انما اموالکم و اولادکم فتنه » کی تفسیر اور لفظ فتنه کی تشریح

۱۶ ص ، ادارہ معارف آل محمّد سیالکوٹ، جنوری۱۹۵۲م، انشاء پریس لاهور.

(۷۳) خزینة الفضائل یا دهل فضیلت حصّہ اوّل : سیّد محمّد دهلوی مهندس

پہلے دس پاروں تک کی دو سو آیات فضیلت اور ایک سو معجزات حضرت سرورکائنات صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم کو احاطۂ تحریر میں لایا گیا ہے اس کا تاریخی نام « وهل فضیلت » ہے جس سے اس کی تاریخ تألیف ۱۳۵۹ نکلتی ہے . شروع میں حضرت آیت اللہ احمد الحائری المازندرانی، آیت اللہ محمّد ابراهیم موسوی حائری ، مولانا سیّد کلب حسین اور مولانا سیّد محمّد حسین رضوی کی تقاریظ ہیں

۹۲ ص ، اپریل ۱۹۴۱م ، مطبع یوسفی دهلی.

(۷۴) تفسیر خلافت : مولانا محمّد اسماعیل دیو بندی (م ۱۳۹۶ ھ)

آیت استخلاف کی تفسیر اور خلافت بلافصل علی بن ابیطالب علیہ السّلام کا ثبوت. عنوانات :تصحیح مفهوم ، بعض آیاتِ قرآنیه، تفسیر آیت استخلاف ، مفصّل تفسیر آیتِ ولایت ، خلافت ابوبکر از قمی کا جواب ، تفسیر آیتِ غار ، تفسیر آیتِ شوری

۱۶۸ ص ، تین روپے ، مکتبه شیعه دارالتبلیغ سرگودها روڈ فیصل آباد ، پاکستان الیکٹرک پریس .

(۷۵) دعوتِ اتّحاد : ڈاکٹر سیّد ناصر حسین نقوی
« قل یا اهل الکتاب تعالوا الی کلمة » کی تفسیر
۲۵ پیسے ، ادارہ علوم الاسلام سانده کلاں لاہور ، نقوش پریس لاہور.

(۷۶) ذریعة المغفرت : مولانا ذاکر علی جونپوری (م ۱۲۱۱ ھ)
چند آیات کی تفسیر (مطلع).

(۷۷) تفسیر ذیل البیان فی تفسیر القرآن : مولانا سیّد آقا حسین (م ۱۳۴۸ھ).
چند سورتوں کی تفسیر ، ۱۸۸ ص ، مطبع عماد الاسلام لکھنؤ ۱۳۴۲ ھ.

(۷۸) تفسیر سورۂ یوسف : مولانا محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ) (مطلع).

(۷۹) تفسیر سورۂ یوسف : مولانا سیّد علی اکبر بن سلطان العلماء (م ۱۳۲۷ھ) (توحید).

(۸۰) تفسیر سورۂ یوسف : راجه امداد علی خان ، تفسیر بلانقطه.

(۸۱) تفسیر سورۂ هل اتی : سیّد امیر معز الدّین حیدرآبادی .

(۸۲) تفسیر سورۂ یوسف : سیّد ابراهیم بن محمّد تقی (م ۱۳۵۷ ھ).

(۸۳) تفسیر سورۂ هل اتی : تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ھ).

(۸۴) صراطِ مستقیم : مولانا خادم حسین خان .
« وان من شیعته لابراهیم » کی تفسیر
۳۸ ص ، مکتبه دارالتبلیغ شیعه گوجره .

(۸۵) صراطِ مستقیم : سیّد حسن نواب رضوی
۷۴ عنوانات کے تحت قرآن پاک کی آیات کو جمع کیاگیا ہے اور ان کا ترجمه و تفسیر پیش کی گئی ہے .
۲۲۱ ص ، تین روپے پانچ پیسے ، اکتوبر ۱۹۶۸م ، فرنٹیر ایکس چنیج پریس راولپنڈی.

(۸۶) تفسیر عمدة البیان : مولانا سیّد عمار علی سونی پتی (م ۱۳۰۴ھ).
پہلی مرتبه یه تفسیر ۱۲۸۸ ھ کو مطبع پنجابی لاہور میں چھپی . ممتاز العلماء مولانا محمّد تقی (م ۱۲۸۹ ھ) نے تقریظ لکھی .
باسمه سبحانه یه تفسیر جو فاضل تحریر فخر الحججیج المستعمرین زائر ائمه

معصومین علیہم السّلام اجمعین زکی المتقی المعی لوذعی مولانا سیّد عمار علی صاحب سلمہ اللّٰہ تعالی و ابقاہ و رزقہ ما یتمناہ نے تصنیف فرمائی ہے . مقامات متفرقہ اس کے ملاحظہ نحیف میں آئے حق سبحانہ و تعالی ان کو جزائے خیر دے اور ان کے سعی کو شائع کرنے مذہب برحق ائمہ ھدی علیہم السلام میں قبول فرمائے اور مؤمنین کو اس سے متنفع کرے . کتبہ محمّد تقی بن سیّد العلماء پاکستان میں بھی یہ تفسیر انجمن تنویر العزا ملتان کے زیر اہتمام ۱۴۰۶ھ کو چھپی ، جلد ۱ ، ۵۲۸ ص .

(۸۷) تفسیر عمدة البیان جلد ۲ : مولانا سیّد عمار علی سونی پتی (م ۱۳۰۴ھ) ۵۵۹ ص ، ستّر روپے . انجمن تنویر العزاء ملتان ، ۱۴۰۶ ھ .

(۸۸) تفسیر عمدة البیان جلد ۳ : مولانا سیّد عمار علی سونی پتی (م ۱۳۰۴ھ) ۵۵۸ ص ، ستر روپے ، انجمن تنویر العزاء ملتان ، ۱۴۰۶ ھ.

پہلی مرتبہ یہ حصّہ ۶۹۹ ص کے ساتھ مطبع پنجابی لاھور میں ۱۲۹۰ کو چھپی . حافظ عمر دراز فائض خوشنویس نے تاریخ کھی :

پرسیدہ ای ندیم سالش کن گوش وی بسوی تقریر

چون ارسرد هم خویش گزری گویم بتو عمدة التفاسیر (۱۲۹۰ھ)

* تفسیر فرات (عربی) شیخ فرات بن ابراھیم بن فرات کوفی(رح)

(۸۹) تفسیر فرات : مولانا ملك محمّد شریف (م ۱۹۸۷م)

۴۳۵ ص ، ۳۲ روپے ، مکتبة الساجد ملتان،۱۹۷۸/۱۳۹۸م، منظور پرنٹنگ پریس ملتان .

(۹۰) فلسفۂ محبت : مولانا سیّد اقبال احمد نقوی

« قل لا اسئلکم علیه اجرا » کی تفسیر

۲۴ ص ، الجواد بکڈپو بنارس ، ۱۹۵۲م .

(۹۱) عید غدیر : خواجه محمّد لطیف انصاری (م ۱۳۹۹ ھ)

« یا ایها الرسول بلغ » کی تفسیر

۱۶ ص، انجمن صادقیه اثنا عشریه سیالکوٹ،۱۳۷۴ھ/۱۹۵۵م، انصاف پریس لاهور .

(۹۲) تفسیر قرآن : علّامه سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م).
پہلے تین پاروں کا ترجمه و تفسیر ، بعض عنوانات : سوره حمد کے نام ، رحمان اور رحیم کا فرق ، خدا کی طرف سے استہزاء کا مطلب ، اسرائیلی عقیده شفاعت اور اسلامی عقیده شفاعت میں فرق ، نسخ اور بداء ، حوارئین عیسی(ع) کا تذکره، اسلام کے بغیر نجات کا تصوّرغلط ہے ، جلد اول ، ۶۴۸ ص ، ساٹھ روپے ، ثمربگ کشمیر (مقبوضه) ، ۱۴۰۲ھ/۱۹۸۲م ، یه حصّه « فصل الخطاب » کے نام سے اداره ترویج علوم اسلامیه کراچی نے مارچ ۱۹۸۶م کو شائع کیا .

(۹۳) جلد دوم :
چوتھے ، پانچویں اور چھٹے پارے کی تفسیر ، عنوانات : خیرات کے متعلق ضروری ھدایت ، بہترین امّت کون ہے ، صحابه کے واقعات پر تبصره کو روکنا منشائے قرآن کے خلاف ہے ، حیات شہداء ، شکوه اور جواب شکوه ، حیاتِ مسیح (ع)ضرورتِ وسیله، حضرت عیسی(ع) اور حضرت مریم (ع) کی صحیح حیثیت ، ۴۸۵ ص ، ساٹھ روپے ، جنوری ۱۹۸۳، آفسٹ پرنٹرز دھلی .

(۹۴) جلد سوم :
۱۹۸۳م ، دھلی.

(۹۵) جلد چهارم :
دھلی .

(۹۶) تفسیر القرآن : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی (م شوال ۱۴۰۹ ھ)
سورۂ فاتحه سوره مائده ، جلد اوّل ، ۴۰۰ ص ، ساٹھ روپے ، شمیم بکڈپو کراچی ، ۱۹۷۷م .

(۹۷) جلد دوم :
ساتویں پارے سے بارھویں پارے تک
۳۴۰ ص ، ساٹھ روپے ، شمیم بکڈپو کراچی، ۱۹۷۸م .

(۹۸) جلد سوم :
سورۂ یوسف تا سورۂ فرقان ، بعض عنوانات : ابراهیم کے طریقے کی پیروی کا

کا حکم ، آسمانی کتاب کا عالم کون ہے ؟، بارش کے فوائد ، بدعت کرنے والوں کی مذمّت ، خوارج کی مذمت رونا خلافِ صبر نہیں ، سورہ حمد کی اھمیّت اور قرآن کی عظمت .

۴۰۲ ص ، ۷۵ روپے ، شمیم بکڈپو ، کراچی ، ۱۹۸۱ .

(۹۹) جلد چہارم :

(۱۰۰) قربی و مودت : پروفسیر سیّد زین العابدین

«قل لا اسئلکم علیه اجرا الأ المودة فی القربی» کی تفسیر ، ۴۰ ص ، کراچی .

(۱۰۱) تفسیر المتقین : مولانا سیّد امداد حسین کاظمی (م ۱۳۹۵ ھ)

شروع میں علاّمہ حافظ کفایت حسین (م ۱۳۸۸ھ) ، مولانا محمّد بشیر انصاری(م۱۹۸۳) ، مولانا میرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م) ، حافظ سیّد ذوالفقار علی شاہ(م۱۹۸۲م) ، مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م) ، مولانا سیّد نجم الحسن کراروی (م ۱۴۰۲ھ) اور علاّمہ سیّد نصیر الاجتہادی (م ۱۴۱۰ ھ) کی تقاریظ ہیں

(۲۰+۷۹۸) ص، ۵۰ روپے ، شیعہ بك ایجنسی ، لاہور ، ۱۳۸۱ ھ، انصاف پریس لاہور.

* تفسیر نمونہ (فارسی) : آیت اللّٰہ ناصر مکارم شیرازی وغیرہ .

(۱۰۲) تفسیر نمونہ : مولانا سیّد صفدر حسین (م ۱۴۱۰ ھ)

سورہ حمد تا سورہ بقرہ کی۱۸۷ آیات ، جدید اور ابھرتے ہوئے مسائل بھی زیر بحث لائے گئے ہیں ، جلد یکم ، ۴۶۴ ص ، ۶۰ روپے ، حوزہ علمیہ جامعة المنتظر لاہور،۱۴۰۴ھ لاہور آرٹ پریس لاہور .

(۱۰۳) جلد دوم :

سورۂ بقرہ آیت ۱۸۸ تا سورۂ آلِ عمران ۹۱

۴۰۵ ص ، ساٹھ روپے ، مکتبة الرضا لاہور ، ۱۴۰۵ ھ ، لاہور آرٹ پریس لاہور.

(۱۰۴) جلد سوم :

سورہ آلِ عمران آیت ۹۲ تا سورہ نساء آیت ۷۰ ، بعض عنوانات : آیات قرآنی

مسلمانوں کے دل پر اثر ، یہودیوں کی عبرتناک داستان ، شخصیت پرستی کی ممانعت ، اسلام میں مشورے کی اہمیت ، علماء کی عظیم ذمہ داری ، حضرت آدم (ع) کے بچوں کی شادیاں کس طرح ہوئیں ، اصل کتاب میں حضرت آدم علیہ السّلام کے بیٹوں کی شادیاں اپنی بہنوں کے ساتھ کو ترجیح دی گئی ہے جبکہ مترجم نے اس سے اختلاف کیا ہے .
۳۳۴ ص ، ۶۰ روپے ، مکتبة الرضا ۲ - دیو سماج روڈ ، لاهور ربیع الاوّل ۱۴۰۶ ھ ، شفاف پرنٹنگ ایجنسی لاهور .

(۱۰۵) جلد چہارم :
سورۂ نساء آیت ۷۱ تا سورۂ مائدہ آیت ۶۶ . عنوانات : غلط خبریں اور افوائیں پھیلانے کے نقصانات ، فریضۂ نماز کی اہمیّت ، منافقین کی صفات ، توسل کی حقیقت .
۳۴۱ ص ، ۶۰ روپے ، مکتبة الرضا لاهور ، ۱۴۰۶ ھ. منظور اعجاز پریس دربار مارکیٹ لاهور.

(۱۰۶) جلد پنجم :
سورۂ مائدہ آیت ۶۷ تا سورۂ انعام آیت ۱۴۰ ، عنوانات : انتخاب جانشین پیغمبر کا ہی آخری کار رسالت تھا ، اکثریت پاکیزگی کی دلیل نہیں، عددی اکثریت کچھ اہیمت نہیں رکھتی ، کیا آزر حضرت ابراهیم علیہ السّلام کا باپ تھا ؟ اس جلد میں اقوام گذشتہ ، شخصیات ، علماء و دانشور، کتب آسمانی ، کتب سیر و تاریخ و تفاسیر ، لغات و مقامات کا اشاریہ بھی موجود ہے جسے سیّد تشکیل حسین موسوی نے مرتب کیا.
۳۹۲ ص ، ۶۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاهور، ذی قعدہ ۱۴۰۷ ھ ، آر - آر پرنٹرز.

(۱۰۷) جلد ششم : مولانا مفتی سیّد طیب آغا جزائری
سورۂ انعام آیت ۱۴۱ تا سورۂ اعراف آیت۱۷۱ ، عنوانات : عمل صالح کے بغیر ایمان کا کوئی فائدہ نہیں ، مؤلف « المنار » کےمذہب شیعہ پر ناروا حملے ، شریعت کی آڑ میں الہی فرمان کی خلاف ورزی ، آزمایش الہی کی مختلف

شکلیں .

۳۷۶ ص ، ۶۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، شوال ۱۴۰۷ ھ، زاهد بشیر پرنٹرز لاہور.

(۱۰۸) جلد هفتم :مولانا سیّد صفدر حسین نجفی (م۱۴۱۰ ھ/۱۹۸۹م)

سورۂ اعراف آیت ۱۷۲ تا سورۂ توبہ آیت ۵۹

۳۳۵ ص ، ۶۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور، رمضان المبارک ۱۴۰۷ ھ ، آر .آر پرنٹرز.

(۱۰۹) جلد هشتم :

سورۂ توبہ آیت ۶۰ تا سورۂ یونس آیت ۱۰۹

۳۲۲ ص ، ۶۰ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، صفر ۱۴۰۸ ھ . زاهد بشیر پرنٹرز لاہور.

(۱۱۰) جلد نہم :

سورۂ هود تا سورۂ یوسف آیت ۵۳

۳۹۲ ص ، ۶۰ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، ۱۸ ذی الحجہ ۱۴۰۷ ھ ، آر.آر پرنٹرز لاہور.

(۱۱۱) جلد دهم :

۳۲۳ ص ، ۶۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۰۸ ھ، آر.آر پرنٹرز لاہور .

(۱۱۲) جلد یازدهم :

۳۷۲ ص ، ۶۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ ، ذی الحجہ ۱۴۰۸ ھ. آر. آر پرنٹرز لاہور

(۱۱۳) جلد دوازدهم :

سورۂ بنی اسرائیل تا سورۂ کہف آیت ۱۱۰، ۴۹۹ ص ،۶۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، جمادی الاولٰی ۱۴۰۹ ھ.

(۱۱۴) جلد سیزدهم :

سورۂ مریم ، سورہ طه اور سورۂ انبیاء

۳۸۹ ص ، ۷۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، رجب المرجب ۱۴۰۹ ھ،

زاهد بشیر پرنٹرز لاہور.

(۱۱۵) جلد چهاردهم :
سورۂ حج تا سورۂ نُور آیت ۶۴
۴۶۷ ص ، ۷۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، شعبان المعظم ۱۴۰۹ ھ، زاهد بشیر پرنٹرز لاہور.

(۱۱۶) جلد پانزدهم :
سورۂ فرقان تا سورۂ نمل
۴۵۰ ص ، ۷۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، ذی قعده ۱۴۰۹ ھ ، معراج دین پرنٹرز لاہور.

(۱۱۷) جلد شانزدهم :
سورۂ قصص تا سورۂ روم
۴۰۹ ص ، ۷۵ روپے . مصباح القرآن ٹرسٹ ، لاہور ، ربیع الاول ۱۴۱۰ ھ.

(۱۱۸) جلد هفدهم :
سورۂ لقمان تا سوره احزاب
۳۸۰ ص ، ۷۵ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور ، جمادی الاولٰ ۱۴۱۰ ھ.

(۱۱۹) جلد هیجدهم :
سوره سبا ، فاطر و یٰسین کی تفسیر
۴۷۲ ص ، ۷۵ روپے ، لاہور ، مصباح القرآن ٹرسٹ ، معراج دین پرنٹرز ، لاہور ، ۱۴۱۰ھ، اشاریه : سیّد شکیل حسین موسوی .

(۱۲۰) جلد نوزدهم :
سورۂ صافات ، سوره ص ، سوره زمر کی تفسیر
۴۷۸ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، معراج دین پرنٹرز ، ۱۴۱۱ ھ.

(۱۲۱) جلد بیستم :
سوره مومن ، سوره حم سجده اور سوره شوری کی تفسیر
۴۶۰ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور: مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۱ ھ.

(۱۲۲) جلد بیست و یکم :
سورہ زخرف ، سورہ دخّان ، سورہ جاثیہ ، سورہ احقاف اور سورہ محمّد کی تفسیر
۴۶۷ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور: مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۲۳) جلد بیست و دوم :
سورہ فتح ، حجرات ، ق ، ذاریات ، طور ، النجم کی تفسیر
۴۷۹ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۲۴) جلد بیست و سوم :
۴۱۱ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۲۵) جلد بیست و چہارم :
۴۵۰ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۲۶) جلد بیست و پنجم :
سورہ ھاج ، نوح ، جنّ، مزمّل ، مدثر ، قیامت ، انسان اور سورۃ مرسلات کی تفسیر
۳۶۸ ص ، ۸۵ روپے، لاہور: مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۲۷) جلد بیست و ششم :
۳۷۴ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۲۸) جلد بیست و ھفتم :
۴۶۴ ص ، ۸۵ روپے ، لاہور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ھ/ ۱۹۹۱م.

* تفسیر موضوعی (فارسی) : استاد جعفر سبحانی.

(۱۲۹) قرآن کا دائمی منشور(جلد اول): مولانا سیّد صفدر حسین نجفی(م ۱۹۸۹م)
مندرجہ ذیل موضوعات پر قرآنی آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے : توحید پرستی ، والدین سے حسن سلوك، اولاد کو قتل نہ کرو ، جنسی بے راہ روی کے خلاف جہاد ، نفس انسان کا احترام ، یتیم کی حمایت ، قرآن اور قسط و عدل ، استطاعت کے مطابق ذمہ داری، گفتگو میں عدل ، عہد الٰہی کا ایفاء ؛ کل چوبیس اصول بیان کئے گئے ہیں ، ۸۰ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ لاہور

۱۴۱۰ ھ، معراج دین پرنٹرز لاهور.

(۱۳۰) جلد دوم :

آیة اللّٰہ سبحانی کی فارسی میں لکھی گئی کتاب کا ترجمه ، تفسیر موضوعی

۴۲۶ ص، ۱۲۵ روپے ، لاهور: مصباح القرآن ٹرسٹ ، معراجدین پرنٹرز،

۱۴۱۱ ھ.

(۱۳۱) جلد سوم :

۳۰۳ ص ، ۱۲۵ روپے ، لاهور: مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۲ ھ.

(۱۳۲) جلد چهارم :

۴۵۶ ص ، ۱۲۵ روپے ، لاهور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، معراجدین پرنٹرز ،

۱۹۹۲م.

(۱۳۳) جلد پنجم :

۴۶۷ ص ،۱۲۵ روپے ، لاهور : مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۳ ھ.

(۱۳۴) جلد ششم :

۳۶۶ ص ، ۱۲۵ روپے ، لاهور: مصباح القرآن ٹرسٹ ،۱۴۱۴ ھ.۵

(۱۳۵) جلد هفتم :

۳۷۲ ص ، ۱۲۵ روپے ، لاهور: مصباح القرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۶ ھ .

(۱۳۶) تفسیر یوسفی : مولانا سیّد یوسف حسین امروهی (م ۱۳۵۲ ھ)

صرف تیسویں پارے کی تفسیر

۳۸ ص (ناقص الآخر) ، احسن المطابع میرٹھ.

* خلاصة المنهج (فارسی) : ملا فتح اللّٰہ کاشانی (م ۹۹۷ھ).

(۱۳۷) تنویر البیان فی تفسیر القرآن جلد اوّل:مولانا سیّد علی بن غفرانمآب(م۱۲۵۹ھ)

کے ترجمه قرآن کے ساتھ ترجمه خلاصه منهج

۴۰۰ ص ، ۵ روپے ، ۱۳۱۳ ھ ، مطبع اعجاز محمدی آگره .

(۱۳۸) جلد دوم :

۳۸۲ ص ، ۵ روپے ، ۱۳۱۳ ھ، مطبع اعجاز محمّدی آگره .

(۱۳۹) جلد سوم :
۴۰۴ ص ، ۵ روپے ، ۱۳۱۳ ھ ، مطبع اعجاز محمدی آگرہ ۔
* توبہ(فارسی) : آیۃ اللہ سیّد عبدالحسین دستغیب ۔
(۱۴۰) توبہ : مولانا عابد عسکری
یا ایھا الذین آمنو اتوبوا الی اللہ توبۃ نصوحا کی تفسیر
۹۰ ص ، لاھور: امامیہ پبلی کیشنز ۔
(۱۴۱) چھاردہ سورہ/ اسلامی صحیفہ : مولانا خواجہ فیاض حسین (م ۱۳۵۱ھ)
چودہ سورتوں کا ترجمہ اور ان کے خواص ۔
(۱۴۲) حبل المتین خلاصہ تفسیر منہج الصادقین حصّہ اوّل : شیخ محمّد حافظ نجفی بلتستانی ۔
۳۰۴ ص ، ۱۹۹۱م ، رضوان پریس لاھور ، ۴۵ روپے ۔
(۱۴۳) حواشی القرآن : تاج العلماء، مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ ھ)
ان حواشی میں سرسیّد احمد خان (م ۱۸۹۸م) کے خیالات کی تردید کی گئی ہے ۔
(۱۴۴) خلاصۃ التفسیر : مولانا سیّد محمّد ھارون زنگی پوری (م ۱۳۲۹ ھ)
(۱۴۵) خمسہ متحیّرہ ردّ قول مولوی سلامت اللہ : مولانا علی حسین زنگی پوری (م ۱۳۱۰ ھ)
سورۃ القدر کی تفسیر (ذریعہ).
(۱۴۶) درسِ قرآن حکیم حصّہ اوّل : مولانا سیّد محمّد رضی
ریڈیو پاکستان پر جو ۱۹۵ دروس دئیے گئے تھے أنھیں اکٹھا کیا گیا ہے ،
۶۲۸ ص ، ادارہ علوم نشر دینیہ کراچی، ۱۹۸۲م ، انٹرنیشنل پریس کراچی ۔
(۱۴۷) حصّہ دوم :
۲۳۸ ص، ادارہ نشر علوم دینیہ کراچی.۱۹۸۲م. انٹرنیشنل پریس کراچی ۔
(۱۴۸) درسِ قرآن : استاد مطھری کی کتاب کا ترجمہ، سورہ حمد ، بقرہ ، انشراح ، قدر ، زلزال ، عادیات اور سورہ عصر
۳۲۸ ص ، ۴۰ روپے ، دارالثقافۃ الاسلامیہ کراچی ، شوال ۱۴۰۷ ھ/ جون

۱۹۸۷ م تیموریہ پرنٹنگ پریس کراچی .

(۱۴۹) دس چھوٹی سورتوں کی تفسیر : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل(م ۱۹۸۷م)

(۱۵۰) سورہ یٰسین : مولانا سیّد فرمان علی (م ۱۳۳۴ ھ)

ترجمہ و فضائل سورہ ، قیمت سوا روپیہ ، محفوظ بك ایجنسی کراچی ، شوکت علی پرنٹرز کراچی.

(۱۵۱) سورہِ یٰسین : مولانا رضی جعفر

۴۸ ص ، کراچی : احمد بکڈپو .

(۱۵۲) ظِلّ ممدود : مولانا سیّد محمّد ابراهیم (م ۱۳۰۷ھ)

سورۂ هود ، یوسف اور کهف کے بعض آیات کی تفسیر (مطلع).

(۱۵۳) ضمیمہ جات مقبول ترجمہ و حواشی : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰ ھ)

مقبول ترجمے کی تفسیر کا وہ حصّہ جو حاشیہ پر نہ آسکا

۶۳۲ ص ، مقبول پریس دهلی.

(۱۵۴) عیون العرفان فی تفهیم القرآن : علاّمہ حسین بخش نجفی (م ۱۹۹۰م)

سورہ حمد و بقرہ کی چند آیات ، ۵۶ ص ، مکتبۃ المبلغ بلاك ۱۹ سرگودھا .

(۱۵۵) قرآن مجید مترجم مع تفسیر لوامع التنزیل : مولانا میرزا احمدعلی امرتسری(م ۱۳۹۰ھ).

۸۰۲ ص ، بیس روپے ، شیخ غلام حسین اینڈ سنز لاهور، خورشید عالم پریس لاهور ، سیّد حمید حسین پانی پتی نے تاریخ کهی :

جناب مولوی احمد علی کی سعی جمیل — نبی ہے مهبط انوار علم القرآن
کلام حق کی یہ تفسیر منتخب وہ ہے — کہ جس سے تازہ ہو ایمان پختہ تر ایقان
هر ایك لفظ ہے نکتہ سرائے « یسرنا » — هر ایك جملہ ہے توفیق حق کی اك برهان
جو پوچھا سال طباعت حمید خوشدل سے — کہا ہے شمع هدایت « لوامع القرآن »

(۱۵۶) قرآن شریف مترجم معہ حاشیہ : مولانا شیخ محمّد علی (م ۱۳۶۷ھ)

۹۶۸ ص ، ۱۳۳۰ ھ، مطبع اثنا عشری دهلی .

(۱۵۷) قرآن مجید مترجم بحواشی : مترجم و محشی کا نام درج نهیں آخری صفحہ پر یوں لکھا ہے : « للہ الحمد و الثنا کہ خالق ارض و سما بہ ساعت سعید قرآن مجید

فرقان حمید مترجم و محشی مذہب امامیہ بخط بے نمط خاکسار عصیان شعار رحیم بخش برتر امروھی نقل ھو کر عمدۃ المطابع واقع امروھہ محلہ دانشمندان ...»

۱۳۰۱ ھ، عمدۃ المطابع امروھہ ، رحیم بخش برتر نے تاریخ کہی :

برتر کتاب خالق اکبر بروز سعد مطبوع بہرورد و ثواب عظیم شد

بودم بفکر سال کہ آمد ندائے غیب تاریخ طبع خوب کتاب کریم شد

(۱۵۸) قرآن مجید مترجم : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰م)

حاشیہ پر تفسیر ، بعض ایسی روایات بھی آگئی ہیں جو پایۂ اعتبار سے ساقط ہیں شروع میں سیّد احمد علی (م ۱۳۸۸ ھ) ، مولانا سیّد کلب حسین (م ۱۳۸۳ھ)، مولانا سیّد محمّد دھلوی (م ۱۳۹۲ھ)، مولانا سیّد نجم الحسن امروھی (م ۱۳۵۷ ھ) ، مولانا سیّد ظہور حسین (م ۱۳۵۷ ھ)، مولانا سیّد یوسف حسین امروھی (م ۱۳۵۷ ھ)، مولانا سیّد سبط نبی نوگانوی (م ۱۳۵۷ھ) ، مولانا سیّد محمّد باقر (م ۱۳۴۶ ھ)، مولانا سیّد محمّد ھادی(م۱۳۵۷ ھ)، مولانا سیّد آقا حسین (م ۱۳۴۸ ھ)، سیّد ناصر حسین (م ۱۳۶۱ ھ)، اور علامہ سیّد علی الحائری(م ۱۳۶۰ھ) کی تقاریظ ہیں

۱۲۱۰ ص ، ۲۰ روپے ، افتخار بکڈپو کرشن نگر ، لاھور، ۱۹۵۵م ، استقلال پریس لاھور ، پہلی اشاعت ۱۳۳۱ ھ کو ہوئی میرزا کاظم حسین محشر لکھنوی نے تاریخ کہی:

اے فاضل اکمل تیری کوشش کے تصدق وہ کام کیا کہیے جسے نقش یگانہ

کس حسن سے تحریر کئیے معنی قرآن اردو کو عطا کر دیا ملبوس شہانہ

ہر جملے کی تاثیر بیاں کر نہیں سکتا ہر سطر کو گویا دلِ بسمل ہے نشانہ

خوبی فصاحت کو مخالف بھی جو دیکھے دل سے ہو مسلمان نکرے کوئی بہانہ

لازم ہے نظارے کے لئیے دیدہ باطن قرآن کے معنی ہیں نہیں ہے یہ فسانہ

اس باغ حقیقت میں سنے جسنے ہو سنتا دل کھنچتا ہے بلبل سدرہ کا بہانہ

محشر نے کہا جوش میں یوں مصرعہ تاریخ یہ ترجمہ قرآن کا ہے مقبول زمانہ

(۱۳۳۱ ھ)

اپنے زمانے کے مطابق تفسیر پر مناظرانہ رنگ غالب ہے ۔

(۱۵۹) قرآن مجید : مولانا سیّد اولادِ حیدر بلگرامی (م ۱۳۶۱ھ)

سورۂ حمد تا سورہ آلِ عمران ، ۱۲۰ ص ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۱۶۰) قرآن مجید مترجم جلد اوّل : مولانا سیّد علی بن غفرانمآب (م ۱۲۵۹ ھ)

سورہ حمد تا سورہ توبہ

۴۰۰ ص ، پانچ روپے ،۱۳۱۳ ھ ، مطبع اعجاز محمدی آگرہ ، مولانا سیّد محمّد عبدالجلیل مارھوی نے تاریخ کہی :

« تمّ القرآن المجید بعون العلیم الحمید » (۱۳۱۳ ھ)

(۱۶۱) جلد دوم :

گیارہویں پارے سے بیسویں پارے تک ،

۳۸۲ ص ، پانچ روپے ، مطبع اعجاز محمدی آگرہ.

(۱۶۲) قرآن مجید مترجم جلد سوم : مولانا سیّد علی(م ۱۲۵۹ ھ)

اکسیویں پارے سے آخری پارے تک ،۴۰۳ ص ، ۵ روپے ،۱۳۱۳ ھ، مطبع اعجاز محمدی آگرہ .

(۱۶۳) قرآن مجید مترجم مع ترجمہ ضیاء القرآن

ترجمہ بین السطور حاشیہ پر آیات کے افعال وخواص اور ان کے نہایت معتبر اور مستند اعمال کی تشریح . (در نجف یکم فروری ۱۹۲۵م).

(۱۶۴) قرآن مجید مع خلاصة التفاسیر ، اس ترجمے اور تفاسیر پر جن علماء نے مہریں ثبت کیں ان کے اسمائے گرامی حسب ذیل ہیں : حاجی محمّد ابراھیم حسینؒ ، شیخ احمد علی ، محمّد علی صغیر ، حافظ عبدالحسین ، حافظ اعجاز حسینؒ ، حافظ سجاد حسینؒ اور حافظ محمّد کاظم حسین ، ۶۵۵ ص ، مطبع یوسفی دھلی .

(۱۶۵) قرآن مجید کی کچھ سورتوں کا مطلب : سیّد محمّد زکی

بیس سورتوں کا ترجمہ بغیر متن ، ۹۶ ص ، زرین آرٹ پریس لاھور .

(۱۶۶) قصص الانبیاء : مولانا سیّد احمد بن رضا بن محمّد نقوی

۲۴۸ ص ، نجف اشرف . (ذریعہ).

(۱۶۷) قصۂ اصحاب کہف : رحمت حسین قمر
منظوم ترجمہ ، چھ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی .
* قلب قرآن (فارسی) : آیة اللّٰہ سیّد محمّد ھاشم دستغیب شیرازی .
(۱۶۸) قلب قرآن : مولانا ریاض حسین قدوسی
سورہ یسین کی تفسیر
۲۶۹ ص ، رتہ متہ : ولی العصر ٹرسٹ ، ۱۴۱۱ ھ/۱۹۹۱م .
(۱۶۹) کشف الحقیقت یعنی تفسیر آیت ساق : خواجہ غلام الحسنین (۱۳۵۶ ھ)
کسی آریہ کے اس اعتراض کا جواب کہ مسلمانوں کا خدا جسم رکھتا ہے یعنی آیت «یوم یکشف عن ساق و یدعون الی السجود » کی تشریح
۲۴ ص ، ۱۹۱۱م ، رفاہ عام پریس لاھور.
(۱۷۰) گلشنِ جنّت : علی اطھر مرغوب نقوی
سورہ فاتحہ ، آیت الکرسی ، آیت شہادت اور آیت الملك کا منظوم ترجمہ مع خواص ، ۸ آنے ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.
(۱۷۱) لمع العرفان فی توضیح القرآن : مولانا سیّد احمد شاہ کاظمی
لکھنو . (الواعظ دسمبر ۱۹۵۱م).
(۱۷۲) مجمع البرھان فی تفسیر القرآن جلد یکم : مولانا فیروز حسین قریشی ھاشمی
پارہ اوّل کی تفسیر ، شروع میں مولانا سیّد ضمیر الحسن رضوی ، قاضی سعید الرحمن(م ۱۹۸۹م) ، مولانا میرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م) ، مولانا سیّد محمّد عارف (م ۱۹۸۸م) ، مولانا سیّد محمّد حسنین سابقی اور علاّمہ حسین بخش جاڑا (م ۱۹۹۰م) کی تقاریظ ہیں
۲۸۰ ص ، ۲۵ روپے ، مدرسہ امامیہ تونسہ شریف ضلع ڈیرہ غازی خان .
(۱۷۳) مجمع البرھان فی تفسیر القرآن جلد دوم : مولانا فیروز حسین قریشی ھاشمی
دوسرے پارے کی تفسیر
۲۲۰ ص ، ۲۵ روپے ، مدرسہ امامیہ تونسہ شریف ، صفر المظفر ۱۴۰۶ ھ، ذی . ایچ پرنٹرز لاھور .

(۱۷۴) مطالعه قرآن : پروفسیر سردار نقوی
سورۂ اخلاص کی تفسیر جو پروفیسر سیّد کرار حسین نے بیان فرمائی
۴۱ ص ، ۵ روپے ، اسلامک کلچر اینڈ ریسرچ سنٹر کراچی ، ۱۹۸۵م، آفسٹ پرنٹنگ پریس کراچی .

(۱۷۵) مطالعۂ قرآن : پروفیسر سیّد سردار نقوی
سورۂ فجر کی تفسیر
۳۹ ص ، ۵ روپے ، اسلامک کلچر اینڈ ریسرچ سنٹر کراچی ، ۱۹۸۴م ، آفسٹ پرنٹنگ پریس کراچی .

(۱۷۶) مطالعۂ قرآن : پروفیسر سیّد سردار نقوی
سورۂ فلق اور سورۂ الناس کی تفسیر
۱۰۴ ص ، ۹ روپے ، اسلامک کلچر اینڈ ریسرچ کراچی ، ۱۹۸۵م ، آر.آئی پرنٹرز کراچی.

(۱۷۷) مطالعہ قرآن : پروفیسر سیّد سردار نقوی
سورۂ الکافرون کی تفسیر
۴۸ ص ، ۵ روپے ، اسلامک کلچر اینڈ ریسرچ سنٹر کراچی ، آر. آئی پرنٹرز کراچی.

(۱۷۸) مطالعۂ قرآن : سیّد سردار نقوی
نفس مطمئنّه کی تفسیر
۶۱ ص ، ۵ روپے ، اسلامک کلچر اینڈ ریسرچ سنٹر کراچی ، ۱۹۸۵م ، آر.آئی پرنٹرز کراچی .

(۱۷۹) مطالعه قرآن : پروفیسر سیّد کرار حسین
سوره و التین کی تفسیر
۱۱۲ ص ، ۹ روپے ، کراچی : اسلامك کلچر ، ۱۹۸۷م .

(۱۸۰) مطالعه قرآن : پروفیسر سیّد کرار حسین
۲۲۰ ص ، ۴۰ روپے ، ۱۹۸۸م ، مون پرنٹرز کراچی .

(۱۸۱) مفہوم آیت اطاعت : ثاقب نقوی
علامہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م) کی، آیت « یا ایھا الذین امنوا اطیعوا اللّٰہ و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم پر ایک تقریر
الجامعہ پبلی کیشنز جامع المنتظر ، ماڈل ٹاون لاھور ، نامی پریس لاھور .

(۱۸۲) مفید المستبصر : مولانا میرزا رضا علی
آیت قرآنی « محمّد رسول اللّٰہ والذین معہ اشداء علی الکفار » کی تشریح
۳۲ ص ، ۲۳ شوال ۱۳۱۲ ھ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ.

(۱۸۳) مودۃ القربی جلد یکم : آیت « قل لا اسئلکم علیہ اجرا الأ المودۃ فی القربی» کی تشریح ، اس سلسلے میں مخالفین شیعہ کی طرف سے جتنے اعتراضات کئے جاتے ہیں ان کا ردّ
۳۲۸ ص ، مطبع اصلاح کجوا (ھند).

(۱۸۴) میزان الایمان من آیات الفرقان جلد یکم : مولانا میرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م)
عقائد و اعمال کے مختلف موضوعات پر آیات قرآنی کو اکٹھا کیا گیا ہے ،
مقدّمہ مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م) نے لکھا
۷۸۴ ص ، ۶۵ روپے ، نامی پریس لاھور.

(۱۸۵) جلد دوم :
مندرجہ ذیل عنوانات پر آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے :
تقدیر ، کفار و مشرکین سے ترکِ موالات اور ان کی دشمنی ، خدا کس کے ساتھ ہے ، ھدایت ، ایمان آباء و اجداد معصومین علیھم السّلام ، نبی کا لفظ قرآن میں ، رسول کے معنی قرآن میں ، علم غیب اور رسول و امام ، نُوری مخلوق ، عصمت انبیاء و ائمہ علیھم السّلام ،حضور صلی اللّٰہ علیہ وآلہ وسلّم امّی ہیں ، حضور صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم کا ادب اور لحاظ و غلو ، معراج رسولِ اکرام صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم ، درود و سلام
۵۳۶ ص ، شعبان المعظم ۱۴۰۲ ھ.

(۱۸۶) میزان حق : مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م)

آیت « و لقد ارسلنا رسلنا و انزلنا معھم المیزان » کی تشریح ، کتاب کے مطالعہ سے معلوم ہوتا ہے کہ مرحوم « حقیقة الاسلام » نامی کتاب لکھنا چاہتے تھے یہ کتاب اس کا مقدّمہ ہے

۱۴۸ ص ، دفتر البرھان لاھور ، گلزار سنیم پریس لاھور .

(۱۸۷) تفسیر ینابیع الابرار جلد اوّل : مولانا محمّد ابراھیم (م ۱۳۰۷ھ).

(۱۸۸) تفسیر ینابیع الابرار جلد دوم : مولانا محمّد ابراھیم (م ۱۳۰۷ھ).

(۱۸۹) تفسیر ینابیع الابرار جلد سوم : مولانا محمّد ابراھیم (م ۱۳۰۷ھ).

علوم القرآن

(۱۹۰) آزمائش (قرآن کی روشنی میں): مولانا سیّد رضی جعفر نقوی

آیت اللہ سیّد محمّد باقر الصدر (م ۱۹۸۰م) کے دو خطبات کا ترجمہ ، ان خطبات میں ان آیاتِ قرآنیہ کو زیر بحث لایا گیا ہےجن میں آزمائش و ابتلا کا ذکر ہے۔

۸۷ ص ، انجمن سازمانِ توحید پاکستان ایف -۴۲ رضویہ سوسائٹی کراچی ، ۱۴۰۶ھ/۱۹۸۶م .

(۱۹۱) الآیات : مولانا سیّد سجاد حسین

اہلسنّت کی طرف سے ایک کتاب بعنوان « تنویر العینین » شائع ہوئی جس میں حضرت ابوبکر کی خلافت کے لئے تین آیات سے استدلال کیا گیا . زیر نظر کتاب اسی کے جواب پر مشتمل ہے . البتہ مصنّف نے تین آیات کی بجائے پانچ آیات سے خلافت امیر المؤمنین علی علیہ السّلام کا استدلال کیا ہے۔

۱۷۲ ص ، ۱۹۱۲م ، مقبول پریس دہلی .

آغاز : بسملہ بعد حمد و نعت سیّد الانبیاء ، و منقبت سردارِ او صیاء ، علیہم السّلام بندہ ناچیز سجاد حسین ابن محمّد حسین مرحوم متوطن بہزہ سادات ضلع مظفر نگر مومنین ...

(۱۹۲) آیات جلی فی شانِ علی(ع): میرزا علی بیگ قزلباش

حضرت علی علیہ السّلام کی شان میں نازل ہونے والی چار سو آیات کی تشریح،

۵۵۸ ص ، ۱۳۳۰ ھ.

* احادیث قرآن (فارسی): قدرت اللہ حسینی شاہ مرادی .

(۱۹۳) احادیث قرآن : سیّد ذوالفقار علی زیدی

قرآن مجید سے متعلق چالیس احادیث چار زبانوں میں

۶۴ ص ، ۲۰ روپے ، کراچی: الحرمین ، سندھ آفسٹ پریس کراچی ، ۱۹۹۲م.

(۱۹۴) احکام الرمضان کما بین الفرقان : مولانا سیّد تصدّق حسین شاہ پوری
صرف کھانے پینے اور جماع کرنے سے روزہ ٹوٹتا ہے ، ۸ آنے .
(۱۹۵) اخلاق القرآن : میرزا قلیج بیگ (م ۱۳۴۸ ھ)
(۱۹۶) استخارہ قرآنیہ مع صدری مجرّبات : حکیم سیّد ناظر حسین شاہ زنجانی استخارہ قرآنیہ از شیخ محی الدّین ابن عربی (م ۶۳۸ ھ) اور فال نکالنے کے طریقے
۶۴ ص ، نامی پریس لاہور .
* استعاذہ (فارسی): آیت اللہ سیّد عبدالحسین دستغیب .
(۱۹۷) استعاذہ - اللہ کے حضور پناہ طلبی : سیّد غضنفر حسین
استعاذہ کے موضوع پر تیس مجالس
۱۹۴ ص ، ۱۸ روپے ، جامعہ تبلیغات اسلامی پاکستان ، ۱۹۸۸م .
(۱۹۸) اسلام کیا ہے بہ ضمیمہ قرآن یورپی مفکرین کی نظر میں :
۴۲ ص .
ڈاکٹر محمّد با هنر کے فارسی رسالے کا ترجمہ، خانہ فرهنگ جمهوری اسلامی ایران .
(۱۹۹) اسلامی تحریک - قرآن و سنت کی روشنی میں : شیخ محمّد حسین صلاح الدّین
اسلام کی نشاۃ الثانیہ کے لئے قرآن و سنت سے رہنمائی
۲۰۸ ص ، ۳۵ روپے ، کراچی : دارالثقافۃ الاسلامیہ ، ۱۹۹۲م.
(۲۰۰) اسلامی صحیفہ تیسرا حصّہ/ مسلمانوں کا قبلہ نما : ابوالمظفر
اسی آیاتِ قرآنی سے اصول و فروع پر روشنی ڈالی گئی ہے
۴۸ ص ، ۳ آنے ، قومی دارالتبلیغ لکھنؤ ، یونائیٹڈ انڈیا پریس لکھنؤ.
(۲۰۱) اصحاب رسول(س) کی کہانی - قرآن و حدیث کی زبانی: سیّد عاشق حسین نقوی
بعض صحابہ کے اعمال و کردار کا تذکرہ کتاب و سنّت کی روشنی میں کیا گیا ہے
۸۰ ص، ۱۰ روپے ، مکتبۃ العرفان واحد کالونی ، کراچی .
(۲۰۲) اصولِ دین اور قرآن : علاّمہ سیّد علی نقی (م ۱۴۰۸ھ)

۱۴ جنوری ۱۹۲۸م کو حسام الدّین احمدی اکبر آبادی نے لکھنؤ سے ایک اشتہار شائع کیا جس میں شیعہ علماء سے اصول دین کے بارے میں استفسار کیا .
علاّمہ مرحوم ان دنوں قم میں تھے آپ نے وھاں سے اس کا جواب لکھا
۱۵۰ ص ، امامیہ مشن لاھور ۱۹۶۴م ، نامی پریس لاھور .

(۲۰۳) اعجاز القرآن : مولانا سیّد مسرور حسین
آیاتِ قرآنی کی روشنی میں معجزہ کی حقیقت
۹۰ ص ، انجمن مؤید الاسلام لکھنؤ ، ۱۹۳۰م ، اشاعت العلوم پریس لکھنؤ.

(۲۰۴) اعجاز قرآن : مولانا سیّد نصیر حسین نقوی (م ۱۹۸۹م)
عنوانات : قرآن ایك معجزہ ہے ، تشریع احکام کے لحاظ سے اعجاز قرآن ، اعجاز قرآن - اخلاقی پھلو سے ، اعجاز قرآن - تاریخی حیثیت سے
۳۶ ص ، وفاق علماء شیعہ پاکستان لاھور ، مارچ ۱۹۸۵م ، الغدیر پرنٹنگ پریس سرگودھا .

(۲۰۵) اعجاز القرآن : سیّد صولت حسین بخاری (م ۱۳۶۹ ھ)
مختلف موضوعات کے تحت آیات
۲۴۰ ص ، الجواد بکڈپو بنارس .

(۲۰۶) اعجاز القرآن : سیّد صولت حسین نقوی
ھر سورہ کے خواص ، ۸۹ ص ، الجواد بکڈپو بنارس ، ۱۳۷۳ ھ.

(۲۰۷) اعجاز القرآن حصّہ دوم : مولانا محمّد عزیز الحسن بدایونی
عدلِ خداوندی پر بحث
۲۹۰ ص ، دارالاشاعت اعجازیہ ناظم آباد کراچی ، ضیاء برقی پریس کراچی .

(۲۰۸) اعجاز قرآن پاك : میرزا محمّد مھدی
۱۱۸ ص ، محراب ادب کراچی .

(۲۰۹) الافطار : مولانا اختر حسین نقوی
اس رسالے میں افطار صوم کے وقت کی تحقیق کی گئی ہے اور « ثم اتموا الصیاَم الی اللیل» میں لفظ « لیل » کی تحقیق ہے .

۳۲ ص ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن (ھند).

(۲۱۰) افکار امام صدر الشہید : مولانا سیّد نصیر حسین نقوی (م ۱۹۸۹م).
آیت اللہ سیّد محمّد باقر الشہید (م ۱۹۸۰م) کے تین مقالات کا ترجمہ :
۱- قرآن کے عمومی مطالب ۲- عمل صالح - قرآن کی نظر میں ۳- امام زین العابدین اور صحیفہ سجادیہ
۴۸ ص ، ۵ روپے ، مؤسّسۃ الشہید الصدر فاونڈیشن راولپنڈی، ۱۴۰۳ھ/ ۱۹۸۳م ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی .

(۲۱۱) الف لام میم : نواب علی رضا خان قزلباش
الم سے مراد حضرات آل محمّد علیہم السّلام ہیں
۳۲ ص ، مطبع یوسفی لاہور ، آفتاب عالم پریس لاہور .

(۲۱۲) امامت ائمہ اثنا عشریہ اور قرآن : علاّمہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)
قرآن سے تعداد ائمہ اور وجود امام مہدی (ع)
۲۰ ص ، امامیہ مشن لکھنؤ ، ربیع الاوّل ۱۳۵۲ ھ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ

(۲۱۳) امامۃ القرآن : مولانا سیّد محمّد ہارون زنگی پوری (م ۱۳۳۹ ھ)
۷۲ آیات قرآنیہ سے خلافت بلافصل حضرت علی علیہ السّلام کا ثبوت ، دس مقدمہ اور ایک باب : اسلامی فرقوں کا اختلاف اور ان کی صورتیں ، رسول خدا صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم نے صرف ایک ہی دین سکھایا ہے ، اھلِ اسلام کے اختلاف کا سبب ، معاملہ امامت میں مسلمانوں کے اختلاف کا سبب ، ضرورت امام ، امام میں کیا کیا شرطیں اور اس کے اوصاف کیسے کیسے ہونے چاہئیں ، خلیفہ کے معنی ، عام علمائے اسلام کی رائیں ، تعداد خلفاء ، امامت در قرآن و حدیث
۴۱۰ ص ، دو روپے ، خواجہ بك ایجنسی لاہور ، کوآپریٹو سٹیم پرنٹنگ پریس لاہور.

(۲۱۴) انڈکس (آیات قرآنی) : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰ ھ)
موضوع کے اعتبار سے ، ۷۶ ص ، مقبول پریس دھلی .

(۲۱۵) انوار الایقان : ابو الفارق واسطی محمّد عسکری امروهی (م ۱۳۸۱ ھ)
پانچ باب : محکمات ، متشابہات ، احساس غیب ، نور و بیت نور ، مکروا و مکراللہ ، ۳۵۰ ص ، ۷ روپے ، حزب الطالبین کراچی ، اشرف پریس ایبک روڈ لاہور .

{محمّد عسکری بن سیّد عابد حسین ۱۳۰۰ ھ کو امرو ہے میں پیدا ہوئے اردو فارسی قدیم طرز پر پڑھی ۱۸۹۳-۱۸۹۹م گورنمنٹ ہائی سکول باندا پھر کرائسٹ چرچ کانپور میں تعلیم حاصل کی عیسائیت ، مرزائیت اور ناصبیت کی ردّ میں کتابیں لکھیں اور مناظرے کئے بعض تصانیف : تحفہ محمّدیہ ، القول الجمیل فی التوارۃ و الانجیل (ردّ عیسائیت) ، القول المتین فی قطع الوتین ، تحفہ رحمانیہ (ردّ مرزائیت) ، القول الجزم فی انتشار النجم ، آیت استخلاف و اہل خلاف (ردّ مولوی عبدالشکور لکھنوی) ، دافع البہتان ، التقیہ فی الاسلام ، نیاز نامہ ، سرمہ چشم عباسی ، آفتاب صداقت (ردّ محمود احمد عباسی (م ۱۹۷۴م) اور رقیمۃ الوداد الی مدیر الاتحاد}.

(۲۱۶) انوار القرآن : ڈاکٹر نور حسین صابر (م ۱۹۴۵م)
انجمن صدیقی جھنگ نے ۱۹۲۴م کو شیعوں کے خلاف ایک اشتہار شائع کیا تھا جس میں دعوی کیا گیا کہ شیعوں کا ایمان نہ قرآن پر ہے نہ ہو سکتا ہے زیر نظر کتاب اسی دعوی کا جواب ہے
۱۳۶ ص ، ۱۰ آنے ، کتب خانہ اثنا عشریہ لاہور ، پبلک پرنٹنگ پریس لاہور .

(۲۱۷) انوار المعظم / حرز المؤمنین : وزیر الدّین حسین ابن سیّد نثار علی
خواص سورہ ہائے قرآنی مع ترتیب خواندگی و ختم عمل ، ادعیہ دوازدہ ساعت، ۳۱۲ ص ، ایک روپیہ ، ۱۳۱۳ ھ، مطبع یوسفی دھلی .

(۲۱۸) اوراد القرآن : مولانا سیّد محمّد ہارون زنگی پوری (م ۱۳۳۹ ھ)
دس «ورد» وہ آیات قرآنیہ جو نماز کی تعقیبات میں پڑھی جاتی ہیں ، وہ آیات جن کا تعلق اوقات و ساعات سے ہے ، وہ آیات و سورہ ہائے قرآنیہ جو شب جمعہ اور روز جمعہ سے متعلق ہیں، ان آیات کے بیان میں جن کی تلاوت سے وسعت رزق ہوتی ہے ،ان آیات کے بیان میں جن کی تلاوت ظالم کے شر سے محفوظ

رکھتی ہے ، ان آیات کے بیان میں جن کی مزاولت ادائے دین ہو ، وہ آیات جن کی تلاوت شیاطین و جنّ کے شر سے محفوظ رکھتی ہے ، وہ آیات جن کی مزاولت سے ساحروں کا سحر باطل ہوتا ہے ، وہ آیات جن سے نظرِ بد کا اثر زائل ہوتا ہے ، وہ آیات جن سے انواع و اقسام کے امراض دفع ہوتے ہیں ۱۷۶۰ ص ، ۱۳۶۶ ھ/۱۹۴۷م ، مطبع یوسفی دھلی۔

(۲۱۹) اوقات الصلواۃ کمابیّن الآیات : سیّد تصدق حسین شاہ پوری
اس رسالے میں آیات قرآنی کی روشنی میں ثابت کرنے کی کوشش کی گئی ہے کہ نماز قضا اور نماز میت واجب نہیں اس کے علاوہ فطرہ اور اعتکاف کوئی عبادت نہیں ، ۶ آنے۔

(۲۲۰) اهلبیت : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰ھ)
لفظ اهلبیت کا مفہوم متعین کیا گیا ہے
۳۲ ص ، دو آنے ، مطبع انیس هند کھجوا ضلع سارن (هند)۔

(۲۲۱) اهلسُنّت کی قرآن دانی : سیّد اظهار حسنین
اهلسُنّت کے ایک عالم مولاناً شیخ غلام حیدر کے ایک رسالے « فیض المنان فی معارف القرآن » کا ردّ
۶۴ ص ، مطبع اصلاح کھجوا۔
آغاز : بسمله و خطبه اما بعد اس ناچیز کو جب اهلسُنّت و جماعت کی تصانیف دیکھنے کا موقع ملتا ہے تو یہ پایا ہے کہ قرآن پاک پر ایمان اور اس پر عمل کے دعوی کے ساتھ بالکل اس کی تکذیب ہی کرتے ہیں ...

(۲۲۲) باب القرآن : مولانا سیّد محمّد مجتبی نوگانوی (م ۱۳۷۷ ھ)
آیاتِ قرآنیه کی روشنی میں ذاکرین و مقررین کے لئے نکات
۶۰ ص ، ایک روپیه ، دائرة الاشاعت نوگانواں ضلع مراد آباد ، ۱۹۶۶م۔

(۲۲۳) بارش اور قرآن : طیب علی عبدالرسول شاکر جبل پوری
آیات قرآنیه کی روشنی میں بارش ، اس کی اقسام اور اس کے فوائد
۱۴۶ ص (ذریعه)۔

* تاریخ قرآن (فارسی): ذاکتر محمود رامیار.

(۲۲۴) تاریخ قرآن : سیّد انوار احمد بلگرامی

۵۷۵ ص ، ۱۵۰ ص ، لاهور : قرآن سنٹر ، معراج دین پرنٹرز.

(۲۲۵) تاریخ القرآن : برکت حسین خان

پانچ باب : قرآن اور حیاتِ رسول ، فضل القرآن ، اعجازِ قرآنی ، مفسّرین قرآن کون ہیں ؟ قرآن بعد رسول(ص)

مطبع اصلاح کھجوا.

(۲۲۶) تبصرۃ السائل :

کسی غیر شیعہ سائل نے کہا تھا کہ خلافت امیر المؤمنین علی علیہ السّلام ایسی قرآنی آیت سے ثابت کی جائے جس میں مادہ « خلافت » بھی شامل ہو اس کتاب میں آیتِ استخلاف سے استدلال کیا گیا ہے

آٹھ آنے ، مطبع اصلاح کھجوا.

(۲۲۷) تحریف قرآن : علاّمہ سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ)

لاهور سے شیعوں کے خلاف ایک اشتہار بعنوان «کیا رافضیوں کا قرآن پر ایمان ہے یا ہو سکتا ہے ؟» جنوری ۱۹۲۳م کو شائع ہوا تھا ۲۶ فروری ۱۹۲۳م کو علاّمہ مرحوم نے اس موضوع پر تقریر فرمائی اور اس کے برعکس ثابت کیا .

بعض عنوانات :مسئلہ تحریف قرآن ، عظمت قرآن مجید، قرآن مجید کی عزّت ، حضرت عثمان کی سُنّت ، اهل سنّت کا قرآن ناقص ہے ، سنیوں کے قرآن میں زیادتی ، سورتوں کا نقصان ، سنیوں کے قرآنی حرفوں کی تحریف ، سنیوں کے قرآنی لفظوں کی تحریف ، سنیوں کے قرآنی آیتوں کی تحریف ، سنیوں کے قرآن میں بعض غلط آیتیں ، حفاظت قرآن کے متعلق قائلین کا جواب ، سنیوں کے قرآن سے سورہ کی تحریف ، شیعہ مسلمان قطعاً تحریف کے قائل نہیں ہیں، مصحف فاطمہ و علی علیہما السّلام

۸۰ ص ، ۷ آنے ، کتب خانہ حسینیہ لاهور ، ۱۹۵۸م .

(۲۲۸) مسئلہ تحریف قرآن : مولانا طالب حسین کرپالوی

اس کتاب میں ۳۲ عقلی دلائل ، ۲۳۲ آیاتِ قرآنی ، ۸۵ احادیث معصومین

علیہم السّلام ، ۷۵ اقوالِ علماء، شیعہ اور اہلسُنّت کی کتب سے ۔ ۲۵۲۰ حوالجات سے ثابت کیا گیا ہے کہ شیعیان حیدرِ کرار کے نزدیک موجودہ قرآن کمی و بیشی سے پاک ہے. شاہ عبدالعزیز دھلوی ، مولانا احتشام الدّین مراد آبادی ، مولانا عبدالشکور لکھنوی ، مولانا محمّد عبدالشکور دین پوری ، مولانا دوست محمّد قریشی ، مولانا عبدالستار تونسوی ، مولانا کرم دین آف بھیں، مولانا قاضی مظہر حسین ، پیر قمر الدّین سیالوی ، مولانا اللہ یار چکڑالوی ، مولانا محمّد صدیق اہل حدیث ، مولانا مہر محمّد میانوالوی اور مولانا غلام رسول آف نارو وال کی طرف سے اسبارے میں شیعوں پر ۱۲۲ اعتراضات کے جوابات دئیے گئے ہیں،

۶۱۶ ص ، ۳۵ روپے ، جعفریہ دارالتبلیغ سانده کلاں لاہور .

(۲۲۹) تحریف قرآن : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م ۱۳۷۶ ھ)

(ذریعہ :۳).

(۲۳۰) تحریف قرآن کی حقیقت : علاّمہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)

شیعوں کے مخالفین کی طرف سے عام طور پر یہ اعتراض کیا جاتا ہے کہ شیعہ تحریف قرآن کے قائل ہیں . زیرِ نظر کتاب میں اس الزام کی نفی کی گئی ہے بلکہ ثابت کیا گیا ہے کہ شیعوں کے مخالفین در اصل تحریف کے قائل ہیں.

عنوانات : قرآن مجید کی عظمت ، انجیل اور اس کی موجودہ حیثیت ، وید مقدس کی اصلیت ، جمع قرآن کی کیفیّت ، مصحف حضرت علی اور ترتیب نزول ، آیات قرآن میں صحابہ کے اختلافات ، قرآن مجید کے متعلق شیعی نقطۂ نظر ، تحریف قرآن کی روایات پر نظر ، قائلینِ تحریف کا ایمان بالقرآن

۲۱۰ ص ، ۶ آنے ، امامیہ مشن لکھنؤ ، اپریل ۱۹۳۳م ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۲۳۱) تحفة الاحناف بجواب تحفة الانصاف : ڈاکٹر نور حسین سیالوی(م ۱۹۴۵م)

مولانا عبدالشکور لکھنوی کے رسالے «تحفة الانصاف» کا جواب جس میں آیت استخلاف پر بحث کی گئی تھی

۷۲ ص ، ربیع الاوّل ۱۳۵۱ ھ، لکھنؤ.

(۲۳۲) تحفة المؤمنین : مولانا سیّد عاشق حسین نقوی
بعض قرآنی سورتوں کی فضیلت اور ادعیہ و وظائف
۲۴۰ ص ، بیس روپے ، جامعة الغدیر احمد پور سیال ضلع جھنگ ، سلطان باہو پرنٹنگ پریس جھنگ .
(۲۳۳) تحقیق باسم اللّٰہ : میرزا محمّد شاہ عالم
اس کتاب میں ثابت کیا گیا ہے کہ « بسم اللّٰہ الرّحمن الرّحیم » کے اعداد ۷۸۷ ہیں نہ کہ ۷۸۶ ، شروع میں مولانا محمّد سعید (م ۱۳۸۷ ھ) ، مولانا سیّد محمّد باقر (م ۱۳۴۶ھ) اور مولانا سیّد آغا مہدی (م ۱۴۰۶ ھ) کی تقاریظ ہیں ، ۱۰۰ ص ، نامی پریس لکھنؤ.
(۲۳۴) تصحیف کاتبین : مرزا احمد سلطان دھلوی
تاریخ قرآن .
(۲۳۵) تعارف و حقائق : ڈاکٹر سیّد مجاور حسین حسینی
تفسیر قرآن مجید ، « توضیح القرآن » کا مقدمہ ، چودہ لمعات : عقیدہ اھل اسلام کا دربارہ خدا ، دربارہ نبوّت ، احادیث موضوعہ ، حفاظت و جمع قرآن منجانب خدا ہے ، سورہ الحمد کی غلط تفسیر و تصحیح ، خدا کا کام ھدایت ہے گمراہ کرنا نہیں، نماز و نشہ کی حالت کی توضیح ، عبس و تولّی کی تفسیر ، تقدیر کا مفہوم قرآن میں ، معراجِ رسول(ص) جسمانی تھی یا روحانی
۶۴ ص ، ایک روپیہ ، ایجوکیشنل پریس کراچی .
(۲۳۶) تعلیمات قرآن و اھلبیت : سیّد حسین عارف نقوی
دس آیات قرآنیہ و پندرہ احادیث کا ترجمہ ، ۱۶ ص ، ادارہ تبلیغ شیعہ اسلام آباد ، ۱۳۹۵ ھ ، پوٹھوہار آرٹ پریس پرانہ قلعہ راولپنڈی.
(۲۳۷) تفسیر البرھان : مولانا محمّد حسین محقق ھندی (م ۱۳۳۷ ھ)
معراجِ جسمانی کی بحث اور سرسیّد احمد خان کے خیالات کا ردّ . (مطلع) .
(۲۳۸) تعلیم اور قرآن : خواجہ غلام الحسنین (م ۱۳۵۶ ھ)
خواجہ مرحوم کی وہ تقریر جو آپ نے آل انڈیا مسلم ایجوکیشنل کانفرنس کے چھبیسویں اجلاس میں علی گڑھ میں کی تھی

۲۳ ص، جنوری ۱۹۲۴م ، حالی پریس پانی پت .

(۲۳۹) تفہیم القرآن : مولانا سیّد زیرک حسین رضی امروھی (م ۱۹۲۶م)

اس کتاب میں ثابت کیا گیا ہے کہ اہلسنّت کا ایمان موجودہ قرآن پر نہیں ہے بلکہ وہ تحریفِ قرآن کے قائل ہیں مگر الزام شیعوں کو دیتے ہیں اس بارے میں اہلسنّت کی معتبر کتب کے حوالے دئیے گئے ہیں . کتاب بارہ مقالات پر مشتمل ہے : جناب رسولِ خدا صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم کا پورا قرآن بھول جانا ، صحابہ کی تجویزوں کے مطابق اور ان کے بعض بعینہ اقوال کے موافق آیات کلام اللہ کا نازل ہونا ، قرآن متداول کا زیادتی پر مشتمل ہونا ، نقصان قرآن کے بیان میں ، الفاظ کلام اللہ میں تبدّل و تغیرّ واقع ہونا ، حضرات شیخین کے اصرار سے مجبور زید بن ثابت کا قرآن جمع کرنا ، حضرت خلافت مآب عمر بن خطاب کا قرآن زید کو صحیح کرنا ، زید کے قرآن جمع کرنے سے ابن مسعود کا کراہت کرنا ، حضرت عثمان کے قرآن جمع فرمانے کا بیان ، حضرت عثمان کا قرآنوں کو جلانا اور پھاڑنا ، قرآن کی ان غلطیوں کے بیان میں جو اب تک قرآن متداول میں موجود ہیں ،

(ضمیمہ) حکم خدائے تعالی لَایَمَسُّہٗ اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ پر عمل کرنے کی ہدایات ، اجماع سے قرآن و حدیث کو منسوخ کرنے کا جواز

۶۰ ص ، ۱۹۱۱م .

(۲۴۰) تقدیس القرآن حصّہ اوّل : مولانا سیّد حیدر حسین

آریوں کے اخبار « مسافر آگرہ » نے قرآن پاک پر کچھ اعتراضات کئے تھے یہ کتاب انہیں کے جوابات پر مشتمل ہے .

(۲۴۱) تقدیس القرآن عن تلبیس الشیطان حصّہ سوّم : سیّد حیدر حسین

۹۶ ص ، آٹھ آنے ، ۱۳۳۱ ھ ، مطبع اصلاح کھجوا.

(۲۴۲) تقدیس القرآن عن تلبیس الشیطان حصّہ دوم : سیّد حیدر حسین

۱۲۲ ص، ۱۳۳۱ ھ، مطبع اصلاح .

(۲۴۳) تنبیہ الناصبین (باب اوّل) : مولانا محمّد اعجاز حسن صدیقی (م ۱۳۵۰ھ)

مولانا عبدالشکور لکھنوی (م ۱۳۸۱ ھ) نے اپنے رسالے « النجم » میں شیعوں

کے خلاف ایک مضمون لکھا تھا جس میں اس بات کا ذکر کیا تھا کہ « شیعوں کا نہ قرآن پر ایمان ہے اور نہ ہو سکتا ہے » ان کا یہ مضمون اپنی ہی ایک کتاب « تنبیہ الحائرین » کا خلاصہ تھا ، زیر نظر کتاب در اصل اسی کتاب کا ردّ ہے ، ۲۸۰ ص ، ڈیرھ روپیہ ، خواجہ بک ایجنسی لاہور ، ۱۳۴۸ ھ/۱۹۲۹م کاظم حسین محشر نے قطعہ تاریخ کہا:

اے زہے قوت تحریر کہ بے مثل و نظیر	کلک قدرت ہوا ہر لفظ میں جس کا دمساز
ایسے مضبوط دئیے دعوی دشمن کے جواب	اہل عرفان میں ہر جملہ ہوا سر افراز
کیوں نہ ہو اسکے افادات طبیعت کا یہ زور	شیخ اعجاز حسن عالم و واعظ ممتاز
وہ مناظر کہ عدو جس سے ہمیشہ مغلوب	دم تقریر ملا غیب سے جس کو اعجاز
پھر تنبیہ نواصب یہ رسالہ لکھا	اٹھ گیا سامنے آنکھوں کے جو تھا پردہ راز
حق کا اثبات ہوا مٹ گیا دور باطل	دفعۃً آنے لگی فتح مُبیں کی آواز
بحث تحریف میں باقی نہ رہی گنجائش	حق پسندوں کو یہ تحریف ہوئی مابہ ناز
اہل باطن کی نگاہوں کا دم سیر ہے قول	خاتمہ جیسا ہے ویسا ہی مبرهن آغاز
کلک محشر نے رقم کر دیا یوں طبع کا سال	فاضل اعجاز حسین کا ہے یہ صائب اعجاز

(۱۳۴۷ ھ)

اس کتاب کے دو باب ہیں، پہلے باب میں تحریف قرآن کا شکوری مذہب سے ثبوت دیا گیا ہے اور دوسرے باب میں یہ ثابت کیا گیا ہے کہ اثنا عشری فرقے کا عقیدہ عدمِ تحریف قرآن ہے .

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد خادم الملّت احقر الزمن محمّد اعجاز حسن صدیقی محمدی بدایونی بخدمت برادران ایمانی عرض کرتا ہے کہ عرصۂ دراز سے زمانے کا رنگ بدلا ہوا ہے آریوں اور عیسائیوں نے یہ رویہ اختیار کر رکھا ہے کہ ان لوگوں نے اہلسُنّت کی بخاری اور مسلم وغیرہ سے بہت سی اپنی مطلب کی چیزیں اور قابلِ گرفت باتیں موجب شرم واقعات حیا سوز مسائل چن لئے ہیں ... میں نے اس کتاب کا نام « تنبیہ الناصبین بجواب تنبیہ الحائرین » رکھا ہے درگاہ خدا میں دعا ہے کہ وہ خدمت کو قبول فرمائے .

(۲۴۴) تنزیہ الفرقان عن وساوس الانسان : مولانا سیّد محمّد رضوی (م ۱۳۲۴ھ)

پادری عماد الدّین جو شروع میں مسلمان تھے بعد میں عیسائی ہوگئے اور اسلام کے ردّ میں ایک کتاب « هداية المسلمين » لکھی زیر نظر کتاب اسی کا ردّ ہے. پانچ فصلیں ہیں : ان الفاظ مفردہ قرآنیہ کی فصاحت کے اثبات میں جن کو پادری صاحب نے بحوالہ قول ابوبکر واسطی غیر فصیح لکھا ہے اور شواہد اشعارِ قدیمہ، ان آیات کی فصاحت کے اثبات میں جن کو پادری صاحب نے غیر فصیح لکھا ہے اور مسیلمۂ کذّاب کے قرآن مصنوعی کی عبارت اور بعض آیاتِ قرآنیہ کے ضائع و بدائع و لطائف و نکات ، ان آیات کے معانی کی تفسیر میں جن کے مضامین میں پادری صاحب نے تخالف و تناقض ظاھر کیا ہے ، ان آیات کی تفسیر میں جن کے مضامین پر پادری صاحب نے جھوٹ کا اتہام کیا ہے ، تحریفِ قرآن کے ابطال میں اور بیان اس امر کا کہ اصل انجیل کم ہے اور انجیل موجود مطابق اقوال محققین نصاری نہایت محرف ہے اور تحریف بھی قصداً ہوئی ہے اور حواریانِ مسیح غیر معتمد اور مقدوح تھے ، میر سیّد حسن مضطر نے قطعہ تاریخ کہا :

کتاب حق نما تنزیهه فرقان　　که باشد مظهر اعجاز حقّاً
ندیده عالمی مثلش بعالم　　کزاں اعجاز قرآں شد هویدا
جواب کافی و دندان شکن گشت　　عماد الدّین تثلیثی غبی را
چو شد مطبوع طبعم سال طبعش　　ز چرخ چار میں فرمود موسی
بگو مضطر چو من پیش مصنّف　　جزاك الله فی الدارین خیراً

(۱۲۹۴ ھ)

۵۵۸ ص ، ۲۵ روپے ، پہلا ایڈیشن شمسی پریس آگرہ میں چھپا جبکہ زیر نظر عکسی ایڈیشن مکتبة العلوم ٹرسٹ لائبریری ۱-۳ J ناظم آباد کراچی نے شائع کیا .

(۲۴۵) تنزیه القرآن عن وساوس اتباع العثمان : سیّد مقبول احمد

مولانا رافت علی (سنّی) نے شیعوں کے خلاف ایک رسالہ شائع کیا تھا جس میں شیعوں کو تحریف کا قائل بتایا گیا تھا زیر نظر کتاب اسی کا جواب ہے جس میں بالعکس ثابت کیا گیا ہے .

۵۴۲ ص،۱۲۹۲ ھ ، مطبع خورشید ہند مراد آباد.
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد ضمائر مرآۃ نظائر ارباب افکار صائبہ اور خواطر صفا مظاہر اصحاب انظار ثاقبہ پر مخفی و مستتر نرہے کہ اس زمان ...

(۲۴۶) توریث القرآن : سیّد اولاد حیدر بلگرامی (م ۱۳۶۱ھ)
دہلی (ذریعہ : ۴).

(۲۴۷) توضیح الآیات فی قرأت الصلواۃ : مولانا سیّد تصدق حسین شاہ پوری
ہر نماز صرف دو رکعات پر مشتمل ہے ، قیمت : ۵ آنے.

(۲۴۸) توضیح الرکعات عن آیات الصلوۃ در جواب رسالہ تصدّق حسین دو رکعتی: مولانا سیّد یوسف حسین امروہی (م ۱۳۵۲ ھ).

(۲۴۹) الجامعہ لمانعی الجامعہ :
قاضی کریم الدّین (سنّی) نے شیعوں کے خلاف ایک کتاب بنام « تازیانہ سنّت » لکھی جس میں کہا گیا تھا کہ شیعوں کا موجودہ قرآن پر ایمان نہیں زیرِ نظر کتاب اسی کے جواب میں ہے ، ۳۲ ص (ناقص الآخر) ، مطبع اصلاح کھجوا.

(۲۵۰) جعفری یسرّنا القرآن : مولانا طالب حسین کرپالوی
۸۰ ص ، جعفریہ دارالتبلیغ گلبرگ لاہور.

(۲۵۱) جہاد فی اللّٰہ : ادیم نقوی
« بسم اللّٰہ الرّحمن الرّحیم » کا ترجمہ نئے طریق سے پیش کیا گیا ہے
۳۰ ص ، ۲ روپے ، حزب الطالبین کراچی ، جنوری ۱۹۷۴م ، شیخ شوکت علی پرنٹرز کراچی.

(۲۵۲) جواز متعہ از قرآن و حدیث : مولانا کاظم حسین اثیر جاڑوی
انتیس عنوانات ، ۸۰ ص ، ۵ روپے ، مکتبۃ انوار النجف دریا خان ضلع بھکّر.

(۲۵۳) جواب استفتاء : سلطان العلماء مولانا سیّد محمّد (م ۱۲۸۴ ھ)
حسب ذیل دو سوالات کے جوابات:آیا یہی قرآن منزل من اللّٰہ ہے بلاکم و کاست ، مسئلۂ متعہ
۱۶ ص ، صفر المظفر ۱۲۷۳ ھ/۱۸ اکتوبر ۱۸۵۶م ، مطبع الهدایہ.

(۲۵۴) جواهر العرفان فی مقدّمات تاویل القرآن و تفسیر القرآن ماهنامه « البرهان»
لدھیانہ کی ۱۹۳۶م کی اشاعت میں چھپتا رہا ۔

(۲۵۵) جواهر القرآن : مولانا سیّد علی حیدر (م ۱۳۸۰ھ)
مولانا رکن الدّین سنّی تھے اور ان کی زوجہ شیعہ ، ان میں اس بارے میں بحث ہوئی کہ کس مسلك کے عقائد و اعمال قرآن و سنّت کے مطابق ہیں اس بحث کے نتیجے میں مولانا رکن الدّین شیعہ ہوگئے یہ کتاب ستائیس ابواب پر مشتمل ہے
۵۰۴ ص ، ۱۳۵۷ ھ، مطبع اصلاح کھجوا.

(۲۵۶) چند خواتین کا کردار - قرآن مجید کی نظر میں : عابد عسکری
شیخ علی دوانی کی کتاب کا ترجمه
۷۷ ص ، لاهور : امامیه پبلی کیشنز ، ۱۴۱۱ھ .

(۲۵۷) حجاب النسوان : علامه سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ھ)
صرف قرآنی آیات سے پردہ کا ثبوت
۱۶ ص ، ۲۲ رمضان ۱۳۲۳ ھ، اسلامیه سٹیم پریس لاهور.
آغاز: بسمله و خطبه اما بعد خادم شرع نبوی ابوتراب سیّد علی الحائری لاهوری عرض رساں ہے جبکہ آزادی کی وجہ سے احکام الٰہی اور امر و نواهی حضور رسالت پناهی فداه امّی و ابی میں عقول ناقصه کو بھی مداخلت بیجا کی جرأت حاصل ہوئی.

(۲۵۸) حدّ السارق حصّہ دوم : مولانا محمّد حیدر
مسئله تحریف قرآن پر بحث ، ۱۲۰ ص ، ڈیڑھ روپیه ، مطبع اصلاح.

(۲۵۹) حد السارق علی کل منافق مارق حصّہ چهارم : مولانا محمّد حیدر
مسئله تحریف قرآن خصوصاً ان روایات کو زیر بحث لایا گیا ہے جنهیں اهلسنت شیعوں کو الزام دینے کے لئے پیش کرتے ہیں
۲۲۸ ص ، ۱۴ رجب ۱۳۳۳ ھ، مطبع اصلاح .

(۲۶۰) حقائق القرآن المعروف به تفسیر الآیات :مولانا سیّد ظفر حسن امروهی(م۱۹۸۹م)
ایك سو ان آیاتِ قرآنی کی تفسیر جو اهل بیت اطهار علیهم السّلام کی شان میں نازل ہوئیں اور حضرت علی علیه السّلام کی دو سو خصوصیات

۳۳۶ ص ، ۱۵ روپے ، شمیم بکڈپو کراچی ، انٹرنیشنل پریس کراچی .

(۲۶۱) حقیقت اسلام : سیّد الطاف حسین بخاری
قرآنی احکامات سلیس زبان میں ، ۲۰۰ ص.

* دلیل قوی بر حقیقت دین مرتضوی (فارسی).

(۲۶۲) حقیقت مذہب شیعہ امامیہ : مولانا سیّد محمّد عباس
مولانا عبدالقوی حنفی اور مولانا سلامت علی حنفی نے قرآن مجید اور متعہ کے بارے میں چند سوالات کئے تھے یہ رسالہ انہیں سوالات کے جوابات پر مشتمل ہے ، ۲۸ ص ، ۱۳ رجب ۱۳۱۱ھ، مطبع اثنا عشری لکھنو.
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد عرض کرتا ہے اضعف الناس ہیچ خدمت سراپا ...

* حکایات القرآن (فارسی) : سیّد محمّد مصحفی.

(۲۶۳) حکایات القرآن : محمّد فضل حق
حضرات انبیاء علیہم السّلام کی دعوت الی الحق کتاب اللّٰہ کی روشنی میں بیان کی گئی ہے
۵۲۸ ص ، ۵۰ روپے ، جامعہ تعلیمات اسلامی، کراچی .

(۲۶۴) «حیات مسیح از قرآنِ پاک» پر تبصرہ : مولانا لقاء علی حیدری (م ۱۳۸۴ھ)

(۲۶۵) خلافت قرآنی : علاّمہ سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ)
حضرت علی علیہ السّلام کی خلافت کا ثبوت - قرآنی آیات سے
۸۷ ص ، ۶ آنے ، کتب خانہ حسینیہ لاہور ، نذیر پرنٹنگ پریس لاہور.

(۲۶۶) خلافت مقربین :
آیات قرآنی سے خلافت بلافصل امیر المؤمنین حضرت علی علیہ السّلام ثابت کی گئی ہے ، ۱۲ آنے ، امامیہ کتب خانہ لاہور .

* خود آموز قرآن مجید (فارسی) : سیّد رضا برقعی.

(۲۶۷) خود آموز قرآن مجید یا تعلیم قرآن کا جدید طریقہ : مولانا سیّد فیاض حسین نقوی
چودہ اسباق ، چھ سورتیں مع ترجمہ ، ۳۲ ص ، ایران .

(۲۶۸) خون ثقلین : حاجی سیّد اظہار حسنین
بانی جماعت احمدیہ لاہوری پارٹی مولوی محمّد علی (م ۱۹۵۱م) نے اپنے ترجمہ و تفسیر قرآن موسوم بہ « بیان القرآن » میں جن جن غلط بیانیوں سے کام لیا ہے ان کی نشاندھی
۲۶۲ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، اصلاح مشین پریس کھجوا.

* منتخب الختوم (فارسی) : شکر اللہ بن لطف اللّہ.

(۲۶۹) دافع الھموم : سیّد مظفر علی خان جانسٹھی (م ۱۳۵۴ ھ).
تین باب : ختوم متعلّقہ آیات و سورہ ھای قرآنی ، ختوم بہ متعلّقہ کلمات قرآنی ادعیہ ماثورہ ائمہ طاهرین ، ختوم متعلّقہ نمازهای هر حاجت .
پاکستان میں یہ رسالہ « مشکلکشا » کے نام سے چھپا ، ۴۸ ص .

(۲۷۰) دررسنیہ : مولانا مقرب علی خان جگرانوی (م ۱۳۴۵ ھ)
دس آیات قرآنیہ سے شہادت امام حسین علیہ السّلام کا ثبوت

(۲۷۱) دینِ فطرت : مرزا فتح یاب حسین
اُن قرآنی آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے جو مندرجہ ذیل موضوعات سے متعلق ہیں: خلقت بنی آدم و معاشرہ انسانی، ہدایت الٰہی، انبیاء و مرسلین و ہادی ، وجودباری ،عبادات الٰہی و حقوق الناس، نصاب تنظیم، نور ہدایت قرآن حکیم ، مواخذہ اعمالِ انسانی
۱۸۴ ص ، ناظم آباد کراچی.

(۲۷۲) ردّ نصاری/ فضلِ جلی : مولانا سیّد احمد بن سیّد محمّد ابراهیم (م ۱۳۶۶ھ)
پادری اسٹیفن نے مولانا سیّد علی غضنفر بن مولانا سیّد علی اکبر سے کہا کہ « قرآن مجید » میں کوئی آیت نہیں ہے جس میں فضیلت جناب رسالتمآب (ص) حضرت عیسی(ع) پر ثابت ہو » یہ رسالہ اس جملے کا جواب ہے
۱۶ ص ، ناظم الهند پریس لاہور .
آغاز : بسملہ اما بعد واضح رائے ناظرین ہو کہ پادری استیفان صاحب جو اس زمانے میں لکھنؤ میں انجیل کی منادی میں نہایت سرگرم و سرشار ہیں ...

(۲۷۳) ردّ البرزخ المشهور من کلام ربّ غفور : مولانا سیّد تصدق حسین شاہ پوری
کتاب و سنّت سے عذاب قبر، سوال منکر و نکیر کی اصل نہیں ، قیمت ۶ آنے .

(۲۷۴) راہ راست و عمل صالح : فتح اللّٰہ مفتون یزدی بن عبدالرحیم یزدی
ان آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے جن کا تعلّق تعلیم نفس و اخلاق سے ہے
۲۰۷ ص ، مکتبہ ابراھیمیہ حیدرآباد دکن، ۱۳۶۵ ھ.

(۲۷۵) رسالہ رشق النبال علی اصحاب الضلال : مولانا سیّد ناصر حسین جونپوری (م۱۳۱۳ھ)
اھلسنّت کی طرف سے شیعوں کے خلاف ایک کتاب بنام « طعن السنان » شائع ہوئی جس میں مسئلہ نقصان قرآن اور حرمت متعان پر بحث کی گئی ہے اور شیعوں کو مسئلۂ نقصان قرآن میں ملزم ٹھہرایا گیا اور دوسرے مسئلہ میں اھلسنّت کو حق پر زیر نظر کتاب انھیں دو مسائل کا حل پیش کرتی ہے
۶۴ ص ، ۱۲۸۱ ھ، مطبع مجمع البحرین لدھیانہ .

(۲۷۶) رسالہ اعظم المطالب فی آیات المناقب : مولانا سیّد احمد حسین بن رحیم علی امروھی (م ۱۳۳۸ھ)
* تکمیل القرآن (فارسی) : مرزا محمّد کامل (م ۱۲۳۵ ھ).

(۲۷۷) رسالہ تکمیل القرآن : مولانا سیّد محمّد حسین دھلوی
شاہ عبدالعزیز دھلوی (م ۱۲۳۹ ھ) نے اپنی کتاب « تحفہ اثنا عشریہ »میں شیعوں پر یہ الزام لگایا ہے کہ ان کا ایمان قرآن پر نہیں ہے ، یہ کتاب اسی کے جواب پر مشتمل ہے ، ۵ رجب المرجب ۱۲۹۶ ھ/ ۲۴ جون ۱۹۷۹م .

(۲۷۸) رموز القرآن : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی (م ۱۴۰۹ ھ)
آیات قرآنی کے رموز و نکات ۲۹۹ عناوین کے تحت
۴۳۸ ص، ۱۳روپے ، شمیم بکڈپو کراچی ، سندھ آفسٹ پریس کراچی.

(۲۷۹) روح القرآن : مولانا سیّد نجم الحسن کراروی (م ۱۴۰۲ھ)
مقدمہ تفسیر قرآن ، مسئلہ تحریف قرآن پر بحث ، تین سو کے قریب ان علماء کا تذکرہ جنھوں نے قرآن و تفسیر قرآن پر کام کیا ، ۴۰۰ ص ، امامیہ کتب خانہ لاھور.

(۲۸۰) ساصلیہ سقر ردّ فبہت الذی کفر : مولانا سیّد علی حسن وقار جونپوری (م ۱۳۶۵ ھ)

مولانا سراج الحق مچھلی شہری نے قرآن پاک کی ایک تفسیر لکھی تھی بنام «فبہت الذی کفر » جس میں ان کا دعوی تھا کہ یہ تفسیر مولانا سیّد مقبول احمد دھلوی (۱۳۴۰ھ) کی تفسیر کا جواب ہے انہوں نے اس تفسیر میں عجیب و غریب باتیں لکھی تھیں. چنانچہ دیباچہ میں خود فرماتے ہیں :

« ایک ایسی تفسیر لکھ دوں گا جس کو گوشِ فلک نے بھی ابتک نہیں سنا تھا ، شیعہ تو شیعہ سنّی بھی مجھ پر لعنت بھیجیں گے » (ص ۲).

طبع اصح المطابع تھوئی ٹولہ لکھنو ، انہوں نے اس تفسیر میں مسئلہ متعہ پر اعتراضات کئے ہیں . زیرِ نظر اسی کا جواب ہے .

۶۴ ص ، ۱۹۳۲ ، قومی پریس لکھنؤ ، خود مصنّف نے تاریخ طبع کہی:

عدوئے آل پیغمبر ہوا وحشت زدہ ایسا ۔۔۔ کہ ظالم خاک ازاتا پھر رہا ہے تنکے چنتا ہے
دلیلیں سنکے شیعوں کی ہوا مبہوت یوں کافر ۔۔۔ نہ سر سے کھیلتا ہی ہے نہ کچھ کہتا نہ سنتا ہے
بہت خنکی تھی اس کے دل میں کل تک ناز بیجا پر ۔۔۔ ساصلیہ سقر سے آج دشمن جلتا بھنتا ہے
(۱۹۳۲م)

* سرزمین حجر (فارسی) : محمّد صادق موسوی

(۲۸۱) قوم ثمود کا تذکرہ : ۴۲ ص ، ۱۲ روپے ، خانہ فرہنگ جمہوری اسلامی ایران کوئٹہ ، مارچ ۱۹۸۶م ، شفاف پرنٹنگ پریس ایجنسی کوئٹہ .

* تحریف قرآن (عربی) : آقای علی میلالی .

(۲۸۲) شیعہ اور تحریف قرآن : مولانا محمّد افضل حیدری

پانچ باب : تحریف قرآن کی نفی میں علمای شیعہ کے اقوال ، نفی تحریف پر شیعوں کی ادلہ ، کتب شیعہ میں احادیث تحریف ، قرآن کے بارے میں احادیث امامیہ میں شبہات، احادیث تحریف کے شیعہ راوی ، ۱۴۱ ص ، ۲۵ روپے ، لاھور : مصباح االقرآن ٹرسٹ ، ۱۴۱۰.

(۲۸۳) شیعہ محمّد صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم : سیّد حشمت حسین جعفری

خود مصنّف کے الفاظ میں :

« اس کتابچے میں اولّ قرآن کریم کی رو سے اتحاد بین المسلمین کی اهمیّت کو واضح کیا گیا ہے پھر یہ بتلایا گیا ہے کہ کتاب خدا کی رو سے شیعہ کا کیا مقام ہے اور آخر میں اس چیز کی وضاحت کی گئی ہے کہ قرآن مجید کی رو سے ایک مسلمان اپنے آپ کو صرف شیعہ کے لقب سے موسوم کر سکتا ہے . »

۸۰ ص ، ایک روپیہ.

(۲۸۴) صبح شہادت جلد یکم : مولانا سیّد حسن ضیا

(۱۸۸+ ۱۶) ص . قیمت ایک روپیہ .

« تکذیب براھین احمدیہ » میں پنڈت لیکھرام نے قرآن مجید میں

قرآن مجید میں وارد قسموں کا مذاق اُڑایا ہے زیر نظر کتاب اسی کی رد اور واقعات کربلا کی تفصیلات پر مشتمل ہے . مطبع افضل المطابع مرادآباد.

(۲۸۵) صحابیت کا قرآنی تصوّر : مولانا سیّد محمّد جعفر زیدی (م ۱۴۰۰ ھ)

۶۴ ص ، امامیہ مشن لاهور ، اکتوبر ۱۹۶۷م، تعلیمی پریس لاهور .

(۲۸۶) صالحین : نواب محمّد علی خان

قرآن پاک کی ان آیات کا ترجمہ جن میں لفظ « صالحین» آیا ہے ، ۸۰ ص ، نظامی پریس لکھنو .

(۲۸۷) صفات المؤمنین مشتمل علی قبض الیدین/قاضی کفر و اسلام : مرزا احمد سلطان خاور گورگانی، سورۂ توبہ میں اللّٰہ تعالی نے مؤمنین اور منافقین کی کچھ نشانیاں بتائی ہیں. زیرِ نظر کتاب میں ان صفات کے اهل افراد کی نشاندھی کی گئی ہے

۷۲ ص ، شوال ۱۳۴۹ ھ / مارچ ۱۹۳۱م ، چندر گپت پریس دهلی ، خود مصنّف نے تاریخ کہی :

ایک قرآن ہی دنیا میں ہے اِک ایسی کتاب — عالم الغیب کا سب جانتے ہیں اس کو کلام
اس کی اک سورہ توبہ میں ہیں ایسی آیات — ان سے جو چاہے وہ خود جانچ لے اپنا اسلام
فرق بتلاتی ہیں ہر فرقہ اسلام کا وہ — حق و باطل کی پرکھ کے لئے محلِ انام
کسی عالم سے نہ کچھ پوچھنے کی حاجت ہے — کسی جاهل سے نہیں بحث کا اس میں کچھ کام
انھی آیات سے ظاهر ہے صفات ماموم — اس رسالے میں کئے هم نے ہیں وہ جمع تمام
مانگی خاور نے جو ہے غیب سے اس کی تاریخ — هوا ارشاد لکھو قاضی کفر و اسلام(۱۳۴۹ھ)

(۲۸۸) صفائح العقیان فی بحث تحریف قرآن : مولانا سیّد سبطِ حسین (م ۱۳۷۲ ھ)

(۲۸۹) تفسیر صلواۃ الوسطی : مولانا محمّد تقی (م ۱۳۴۱ ھ)

(۲۹۰) طینت الانسان کما بین الفرقان : مولانا سیّد تصدق حسین شاہ پوری
انسان مجبور محض نہیں ہے ۔

(۲۹۱) عریضۂ خاور : احمد سلطان خاور گورگانی
خاور مرحوم نے اپنے قیام حیدرآباد کے دوران اپنے چچا سے جو سنّی المسلك تھے ، تحریفِ قرآن پر مناظرہ کیا تھا ، زیرِ نظر کتاب اسی روئیداد پر مشتمل ہے ۵ آنے ، چاندنی محل دھلی ، ۱۳۵۴ ھ ۔

(۲۹۲) عصمت آدم (ع) : مولانا حافظ سیّد مظہر علی اظہر (م ۱۹۷۴م)
بارہ فصلیں : الجنت ، جنت الخلد کی صفات ، قرآن میں جنتیوں کا ذکر اور اصحاب الجنت کے دو معانی ، رغداً کا مطلب ، الشجرہ کا مفہوم ، کیا ابلیس نے آدم کو ورغلانے کی اجازت لی ، صراطِ مستقیم کیا ہے ، ولا تقربا کے معانی ، «فنسی و لم نجدله عزما» کے معانی ، قصّہ آدم و ابلیس کا تجزیہ ، لفظ آدم کا مفہوم « و لکم فی الارض مستقر » کا مقصود ، «فکلا منہا » کا مفہوم ، جنت میں سکونت
۱۴۴ ص ، ۲ روپے ، شیعہ میوچل سوسائٹی لاھور ، ۱۳۷۴ ھ ، خورشید عالم پریس ، لاھور ۔

(۲۹۳) علوم القرآن : مولانا سیّد محمّد ھارون (م ۱۳۳۹ ھ)
۴۹ باب : علم الہ ، علم نبوّت ، امامت ، ملائکہ ، معاد ، ھندسہ ، رمیا ، کیمیا ، تعبیر ، خواب ، علم الاخلاق ، مناظرہ ، معانی و بیان ، فقہ ، تفسیر ، نحو ، صرف ، علم اللغات وغیرہ ، ۲۱۵ ص ، ۱۳۳۱ھ/۱۹۱۳م ، مطبع یوسفی دھلی ۔

(۲۹۴) علی (ع) فی القرآن :
۷۰ روپے ، ولی العصر ٹرسٹ رتّہ متّہ جھنگ ، ۱۹۸۹م ۔

(۲۹۵) عید مباهله : علامه سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ)
علامه کی کتاب « موعظه مباهله » سے ماخوذ ، ۱۶ ص ، امامیه مشن لاهور ، مارچ ۱۹۶۶ م ، تعلیمی پریس لاهور.

(۲۹۶) فضائل و اثرات آیاتِ قرآن : مولانا سیّد محمّد مرتضی ابن سیّد حسن علی جونپوری (م ۱۳۳۷ ھ)
۱۳۱۳ ھ، مطبع جعفری . (مطلع).

(۲۹۷) فهرست الفاظ قرآن : مولانا محمّد اعجاز حسن بدایونی (م ۱۳۵۰ ھ)

* فوائد القرآن (عربی) : مولانا محمّد مرتضی جونپوری

(۲۹۸) فوائد القرآن : مولانا محمّد مرتضی جونپوری
اس کتاب کی ترتیب میں مصنّف نے ثواب الاعمال، طب الائمه، مصباح کفعمی ، مکارم الاخلاق ، تفسیر مجمع البیان، تفسیر برهان ، تفسیر صافی ، بحار الانوار ، وسائل الشیعه ، الدرر النظم اور مشکوة الانوار سے مدد لی ہے
۲۴۰ ص ، سوا روپیه ، سیّد عبدالحسین تاجر کتب لکھنؤ.

* البیان فی تفسیر القرآن (عربی): آیت الله سیّد ابو القاسم الخوئی(م۱۹۹۲م)

(۲۹۹) فلسفه معجزه : ایم اے انصاری
البیان کے صرف «اعجاز القرآن » کا ترجمه، عنوانات : قرآن کی فضیلت و عظمت ، قرآن کا اعجاز ، قرآن اور اس کے موضوعات کی پختگی ، اعجاز قرآن کے بارے میں شبهات ، قرآن پر اعتراضات باقی معجزات
۱۶۳ ص ، پندره روپے ، جامعه تعلیمات اسلامی کراچی، ۱۴۰۳ ھ/۱۹۸۳م .

(۳۰۰) فیصله قرآنی بجواب فتح الرحمانی : ڈاکٹر نور حسین صابر سیالوی(م۱۹۴۵م)
نور محمّد (سنّی) کی کتاب « فتح الرحمانی فی اثبات خلافت خلفاء بآیات قرآنی» کا ردّ
۸ ص ، منیر پریس جهنگ .

(۳۰۱) قاعده مفتاح القرآن : مولانا غلام محمّد ذکی سرور کوٹی
بچوں کی نفسیات کے پیش نظر قاعده
۵۶ ص ، ۲ روپے ، اداره معارف اسلام لاهور .

(۳۰۲) قانون قدرت / حکم پیغمبری : مولانا سیّد زوار حسین مولوی فاضل سہارنپوری
عنوانات : جھوٹ ، مکر و فریب ، غیبت ، عیب جوئی ، بدگمانی ، چغلی ، بغض ، حسد، نفاق ، لغو شعرگوئی ، مجادلہ ، مناظرہ کی مذمت اور عاجزی ، انکساری ، حقوق والدین ، حقوق زوجین اور آداب محافل و مجالس کے سلسلے میں قرآن پاک میں جو آیات وارد ہوئی ہیں ان کا ترجمہ مع متن
۶۸ ص ، ۱۳۳۳ھ ، دین محمدی پریس لکھنؤ.

(۳۰۳) قرآن کا ایک اہم حکم : سیّد مرغوب احمد ایم اے
۱۴۲ ص ، لاہور : تنظیم غلامان آلِ محمدّ .

* نگاهی به انقلاب اسلامی ایران در سایه قرآن : آقای محسن قرائتی

(۳۰۴) قرآن اور اسلامی انقلاب : سیّد فیاض حسین نقوی
۶۴ ص، خانہ فرہنگ جمہوری اسلامی ایران، پاکستان لاہور، فروری۱۹۸۶م .

(۳۰۵) قرآن اور اہلبیت (ع) : علامہ شاد گیلانی
۴۰ ص ، ۳۷ پیسے ، ادارہ علوم اسلامیہ لاہور، مدینہ پرنٹنگ ہاؤس لاہور.

(۳۰۶) قرآن اہلبیت کی نظر میں : شیخ محمّد شفا نجفی
جعفر الهادی خوشنویس کی کتاب کا ترجمہ
۱۱۱ ص ، ۲۰ روپے ، مصباح القرآن ٹرسٹ ، لاہور ، ۱۴۰۸ ھ.

(۳۰۷) قرآن اور پرویز : سید محمّد احسن زیدی
غلام احمد پرویز (م ۱۹۸۵م) کے عقائد کا ردّ
۳۲۰ ص ، ڈھائی روپے ، سپر آرٹ پریس کراچی .

(۳۰۸) قرآن اور زندگی : پروفیسر سیّد کرار حسین
تقاریر کا مجموعہ ،۲۱۱ ص،۱۵ روپے ، خراسان اسلامک ریسرچ سنٹر کراچی ، اگست ۱۹۷۹م ، سندھ آفسٹ پرنٹنگ پریس کراچی .
کتاب کے مضامین کی تقسیم دین ، ملت ، اخلاق، رسوم ، علم و حکمت اور عقیدت کے عنوانات کے تحت کی گئی ہے .

(۳۰۹) قرآن اور مسلمان : سیّد حسین رضوی
بعض اہل علم کے اس نظریے کی تردید کی گئی ہے کہ قرآن پاک میں «انیس»

کے عدد کی ایک خاص اهمیت ہے

۱۶ ص ، ۴۰ پیسے ، مجلس امامیہ پاکستان کراچی ۔

انیس (۱۹) کا عدد بہائیوں میں خاص اهمیت رکھتا ہے ، انیس الرحمن دهلوی بہائی لکھتے ہیں : « بہائی سال کے ۱۹ مہینے ہوتے ہیں اور ہر مہینے کے انیس دن » ۔

۱- انیس الرحمن دهلوی:ایک سو سوالات اور ان کے مختصر جوابات ، ص ۴۰ ، بہائی پبلشنگ ٹرسٹ بہائی ہال اسٹریٹ کراچی ، ۱۹۷۷م ۔

۲- انیس الرحمن دهلوی :نوائے سروش، بہائی پبلشنگ ٹرسٹ کراچی، ص۲۰ ۔

(۳۱۰) قرآن حکیم اور فطری تقویم : سیّد رضا لقمان امروهی

اس کتاب میں مصنّف نے ثابت کرنے کی کوشش کی ہے کہ تمام اسلامی تقریبات قمری حساب سے نہیں بلکہ شمسی اعتبار سے ہیں

۱۱۲ ص ، اگست ۱۹۶۲م /۱۳۴۲ھجری فطری ۔

(۳۱۱) قرآن جو میں سمجھا : محمود حسین

۶۴۴ ص ، ۲۴ روپے ، اپریل ۱۹۷۹م ، جے آر پریس حیدرآباد دکن ۔

(۳۱۲) قرآن مجید اور اقتصادیات کی تعلیم و تاکید : سیّد اولاد حیدر فوق بلگرامی

۳۲ ص ،۴۰ ذی قعدہ ۱۳۵۵ھ/۱۷ جنوری ۱۹۳۷م ، نظامی پریس لکھنؤ۔

(۳۱۳) قرآن و علی(ع): مولانا محمّد نقی

حضرت علی علیہ السلام کا قرآن پاک کے ساتھ تعلق واضح کیا گیا ہے

۲۳ ص ، شیعہ ینگ مین سوسائٹی سہارنپور ، سہارنپور الیکٹرک پرنٹنگ پریس ۔

(۳۱۴) قرآن- ھمارا عقیدہ : ثاقب نقوی

مسئلہ تحریف قرآن پر بحث، ۸۰ ص، ۱۵ روپے ، مکتبہ الرضا لاهور، ۱۴۰۸ھ، آر آر پرنٹرز لاهور۔

(۳۱۵) قرآنی داستان / رفیق زنداں : ڈاکٹر سیّد محمّد سبطین

تذکرہ حضرت یوسف علیہ السلام ،

۲۰۶ ص ، ڈھائی روپے ، انجمن غلامان اسلام پاکستان پنن وال تحصیل

پنڈدادنخان ضلع جہلم ،۱۹۷۳م یونیورسل پریس لاہور ۔

(۳۱۶) قرآن رسول (ص) کی عظمت : ابو جعفر محمدؐ احسن

۷۲ ص، ایک روپیہ، ادارہ علوم الاسلام سانده کلاں لاہور، نقوش پریس لاہور ۔

(۳۱۷) قرآن فہمی : سیّد فقیر حسین بخاری

قرآن پاک کو سمجھنے کے آسان طریقے ، ان وجوہ کی طرف بھی اشارہ کیا گیا ہے جن کی وجہ سے مسلمانوں میں اختلاف پیدا ہوا ۔

۲۴ ص ، امامیہ مشن لاہور ، ۱۹۵۹م ، تعلیمی پریس لاہور .بار دیگر تنظیم غلامانِ آل عمران لاہور، نیازی پریس لاہور.

(۳۱۸) قرآن کی روشنی میں بین الاقوامی تعلقات : خادم حسین

حجۃ الاسلام محمدؐ علی تسخیری کے ایک فارسی مقالے کا ترجمہ ، دو عنوانات: اسلام اور عالمی حکومت ، اسلامی دستور

۳۰ ص ، ۴۵ ریال ، سازمان تبلیغات اسلامی تہران ، رمضان ۱۴۰۵ ھ.

(۳۱۹) قرآن میں ذکر حسین (ع) : سیّد غضنفر حسین بخاری

سیّد مجید روئین تن کے فارسی رسالے کا ترجمہ

۲۰ ص ، خانہ فرہنگ جمہوری اسلامی ایران، کراچی ۔

(۳۲۰) قرآنی افسانے : سیّد احمد حسین ترمذی

۶ آنے ۔

(۳۲۱) قرآنی نظریہ خلافت : مولانا ناصر حسین فیض آبادی

۱۶ ص ، انجمن عباسیہ نارووال سیالکوٹ ، لاہور آرٹ پریس لاہور ۔

(۳۲۲) قرآن میں سائنس : ڈاکٹر سیّد منظور حسن جعفری شفاء

۱۹۷ ص ، ۶ روپے ، مارچ ۱۹۷۶م ، انجمن پریس کراچی ۔

(۳۲۳) قرآنی قاعدہ : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)

جماعت سوم کے طلبہ کے لئے

۳۶ ص ، ایک روپیہ ۱۵ پیسے ، پنجاب ٹیکسٹ بک بورڈ لاہور ، مارچ ۱۹۸۰م ، ورک مین پرنٹرز لاہور.

(۳۲۴) قران السعدین/ فلسفه قرآن و اهلبیت (ع) : ابو المظفر
دو حصّے : قرآن و اهلبیت (ع) . سفینۂ نجات، قرآن و اهلبیت اور مسلمانان عالم،۶۴ ص .

(۳۲۵) قصص القرآن : مولانا سیّد ظفر حسن امروهی (م ۱۹۸۹م)
۱۱۰ قرآنی قِصّے جن میں انبیاء کرام (ع) ، اهلبیت عظام (ع)، صحابه کرام (رض) اور بعض ان سرکشوں کے حالات درج ہیں جن کا ذکر قرآن پاک میں ہے
۴۶۴ ص ، ۱۸ روپے ، شمیم بکڈپو کراچی ، سندھ آفسٹ پریس کراچی .

(۳۲۶) القول الکریم بمجیب الرحیم :
مسئله تحریف قرآن پر بحث ثابت کیا گیا ہے که شیعوں کے مخالفین کا قرآن پر ایمان نہیں ، ۱۷۹ ص ، ۱۳۳۵ ھ ، مطبع اصلاح کھجوا.

(۳۲۷) کتاب التکمیل : مولانا حکیم سیّد مرتضی حسین
مولانا شبلی نعمانی (م ۱۹۱۴م) نے آیت « الیوم اکملت لکم دینکم ... » کا یوم نزول روز عرفه ۹ ذی الحجه ۱۰ ھ قرار دیا ہے اس کتاب میں مولانا کے اس نظرئیے کو غلط ثابت کیا گیا ہے اور بتایا گیا ہے که مفسّرین متقدّمین نے اس کی تاریخ ۱۸ ذی الحجه ۱۰ ھ لکھی ہے جو اعلان ولایت امیر المؤمنین علیه السّلام کا دن ہے
۳۷۶ ص ، ۱۳۵۱ھ/ ۱۹۳۲م ، مولانا سیّد میر حسن اشهر نے تاریخ لکھی :

مرتضی آنکه حسین است سپس هست ذی فهم و خبردار و عقیل
در پزشکیست پزشک حاذق گو ندارد مداوات مثیل
سال طبعش دگر اشهر این است جلوه آرائے صداقت تکمیل (۱۳۵۱ھ)
از سر انس شد ابں سال مسیح نام مرغوب طبائع تکمیل (۱۹۳۲م)

آغاز : بسمله و خطبه اما بعد عبد خاکسار سیّد مرتضی حسین بن سیّد بدر علی مرحوم و مغفور متوطن قصبه ایرایاں سادات ضلع فتح پور قسمت اله آباد ... خدمت میں حضرات ناظرین کے عرض کرتا ہے ...

(۳۲۸) کتاب مبین : مولانا سیّد برکت علی شاه گوشه نشین
مولانا شاه رفیع الدّین (م ۱۲۳۳ ھ) کے ترجمه پر بھروسه کرتے ہوئے درج ذیل

عنوانات کے تحت آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے :رسول اکرم کا ہر حکم خدا کی وحی ہے ، ایمان، نصیحت، جہاد ، شک در نبوّت ،گستاخی، فدک ، خلافت ، رسول (ص) کی نافرمانی ، گمراہی

۳۲ ص ، دو آنے ، خواجہ بك ایجنسی لاهور ، ۱۹۳۵م ، فینسی سٹیم پریس وزیر آباد.

(۳۲۹) کتاب و عترت : مولانا سیّد نذر حسین گوپالپوری

کون لوگ حکم رسول صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم کے مطابق کتاب و عترت کے ساتھ وابستہ ہیں اور کون نہیں .

۳۲ ص (ناقص الآخر) الجواد بکڈپو بنارس ، ۱۹۶۶م .

(۳۳۰) کربلا کی کہانی - قرآن کی زبانی : مولانا محمّد لطیف انصاری (م ۱۳۹۹ ھ)

۹۷ آیات قرآنیہ کے تحت واقعات کربلا ، بیس « منزل » اور ۱۶۵ عنوانات پر مشتمل ہے :معنی ذبح عظیم ، صحابۂ کرام معرکۂ کربلا میں ، صرف فرزند رسول(ص) سے مطالبۂ بیعت کیوں ؟یزید کے کافرانہ اشعار ، سورہ و العصر اور سورہ و الفجر کی تفسیر ، تفسیر « ان اللّٰہ اشتری » قرآن میں دو عظیم نظریات انقلاب ، قرآنی قصص و حکایات ، اسلامی نظریۂ حکومت کی توضیح وغیرہ

۳۵۲ ص ، سولہ روپے ، مکتبہ لطیف سرگودھا، القائم آرٹ پریس لاہور ، وزیر حسین شیرازی خوشنویس نے تاریخ کہی :

ہوئے کشتہ جو زہرا کے جانی کہاں اور کیسے ہوا بند پانی

بانداز حسن بیاں کر چکی ہے کتاب خدا کربلا کی کہانی(۱۳۹۷ھ)

(۳۳۱) رجعت : مولانا سیّد محمّد صادق بن سیّد محمّد باقر

صرف وہ آیات جن میں رجعت کا ذکر ہے ، ۱۴ ص .

(۳۳۲) کمپیوٹر کی مدد سے قرآن کا مطالعہ : سیّد محسن عباس بخاری

۱۰ ص ، سیّدہ فاطمة الزهراء ٹرسٹ کامرہ ضلع اٹك ، لقمان آرٹ پریس اٹك.

(۳۳۳) کفر و اسلام الجواب منکرین القرآن : مولانا ذوالفقار حیدر ایم اے

مصنّف کے اپنے الفاظ میں : یہ کتاب ستیارتھ پرکاش کے چودھویں باب کے

جواب میں لکھی گئی ہے جس میں قرآن کریم پر اعتراضات کے تحقیقی جواب دے کر آریہ سماج کے فریب ، کفر کا نشہ اور بت پرستی کا غرور تار تار اور پاش پاش کردئیے گئے ہیں» .
۴۲۳ ص ، سلطان فائن آرٹ لیتھو اینڈ پرنٹنگ پریس بمبئی .

(۳۳۴) کھلے ہاتھ نماز کا قرآنی ثبوت : مولانا سیّد فضل حسین نجفی
مصنّف کا تعلق کوٹلہ سیّداں احمد آباد ضلع جہلم سے ہے اس رسالے کے مطالعے سے کئی افراد شیعہ ہو گئے تھے جن میں مولانا امیر محمّد قریشی ، محمّد علی خان اور میاں فاضل حسین شامل ہیں ،
۶ آنے ، کتب خانہ اثنا عشری ملتان ، ۱۹۴۷م .

(۳۳۵) گنجینۂ معارف : مولانا حافظ سیّد ذوالفقار علی شاہ
قرآن و حدیث کے بعض الفاظ کی تاویلات
۵۶ ص ، ۵ آنے ، جعفریہ بک ایجنسی ، لاہور . کواپریٹو کیپیٹل پرنٹنگ پریس لاہور.

(۳۳۶) لغات القرآن : مولانا محمّد اعجاز حسن بدایونی (م ۱۳۵۰ ھ)

(۳۳۷) لفظ شیعہ کا قرآنی مفہوم : مولانا سیّد محمّد جعفر زیدی شہید (م ۱۴۰۰ھ)
قرآن پاک میں آنے والے لفظ « شیعہ » کی تشریح
۳۲ ص ، امامیہ مشن لاہور، ۱۹۷۴م .

(۳۳۸) متقین : نواب محمّد علی خان
قرآن پاک میں آمدہ آیات متقین کا ترجمہ ، ۱۵ ص ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۳۳۹) مجربات قرآنیہ مع روائح الغائب فی دفع الترديد والريب : رائے ظفر علی
۱۵۲ ص ، ادارہ منہاج الحسین لاہور، ۴۰ روپے ، ۱۹۹۴م .

(۳۴۰) مجمع الآیات : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی (م ۱۴۰۹ ھ)
مختلف آیات کو مع ترجمہ و تفسیر اکٹھا کیا گیا ہے
۶۵۶ ص ، شمیم بک ڈپو کراچی ، مسلم پرنٹنگ پریس کراچی.

☆ مدخل التفسیر (عربی) :محمّد فاضل موحّدی

(۳۴۱) مدخل التفسیر : مولانا محمّد تقی نقوی
۴۶۱ ص ، ۵۰ روپے ، لاہور : مصباح ٹرسٹ ، ۱۴۱۴ ھ .
حقیقت معجزہ ، قرآن کے معجزہ ہونے کے اسباب ، اصول تفسیر ، عدم تحریف قرآن ، روایات جمع قرآن پر نقد و تبصرہ .

(۳۴۲) مرآت القرآن ضمیمہ مفتاح القرآن : مرزا قلیچ بیگ (م ۱۳۴۸ھ).

(۳۴۳) مسلمان ایک دوسرے کے بھائی ہیں : علامہ سیّد محمّد رضی
۳۲ ص ، کل پاکستان اسلامی کونسل .

(۳۴۴) مسئلہ وضو : مولانا نعمت علی سندھو
کتاب اللہ کی رُو سے وضو میں پاؤں کامسح کرنا چاہیے نہ کہ دھونا
۲۸ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، جمیعت طلبہ جعفریہ یونٹ مدرسہ جامعۃ المعصومین سدھوپورہ فیصل آباد .

(۳۴۵) مصحفِ ناطق المعروف بہ حسبنا کتاب اللہ حصّہ اوّل : مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی(م ۱۹۴۷م)
ایک مقدّمہ اور تین باب : خصائص و اوصاف و احکام قرأت قرآنی ، تعظیم و تکریم کتاب اللہ الصامت و کتاب اللہ الناطق ، ذرائع و اسباب قرآن فہمی ، بحث حدیث قرطاس، قرآن کے اوراق اور کربلا کی خاک
۱۲۰ص، ۸ آنے ، ۱۹۴۰م ، ہانڈہ الیکٹرک پریس جالندھر.

(۳۴۶) معارج العرفان فی علوم القرآن : مولانا حاجی اعجاز حسن امروھی

(۳۴۷) معجزہ فرقان : مولانا اُلفت حسین (م ۱۳۵۰ ھ)

(۳۴۸) معراج العرفان فی عصمت ابی طالب عمران من آیات قرآن : خواجہ محمّد لطیف انصاری (م ۱۳۹۹ ھ)
۳۸ آیاتِ قرآنی سے عصمت صغری حضرت ابیطالب علیہ السلام پر استدلال، چودہ « عروج» پر مشتمل ہے : بنی امیّہ کا سرکار رسالت اور ان کے آباؤ اجداد طاہرین حضرت ابیطالب اور اولادِ ابی طالب کے خلاف پروپیگنڈا ، قرآن پاک کا معجزہ فصاحت و بلاغت ، عظمت ابیطالب ، عقیدہ عصمت اور حضرات اہل تسنن، کفالت ابیطالب ، کفالت زبیر(رض) کا افسانہ

۲۵۶ ص ، ۲۰ روپے ، مکتبہ لطیف سرگودھا، محرم ۱۳۹۹ ھ ، ثنائی پریس سرگودھا .

(۳۴۹) معرفت توحید و نبوت : شیخ شریف حسین جعفری

۱۴ ص ، لاہور : تنظیم غلامان آل محمّد ، نیازی پرنٹنگ پریس لاہور.

* قرآن در اسلام (فارسی) : علامہ سیّد محمّد حسین طباطبائی

(۳۵۰) مفتاح القرآن : میرزا قلیچ بیگ (م ۱۳۴۸ھ)

۱۴۰ ص ، ۱۳۲۰ ھ، خادم التعلیم پریس لاہور .

(۳۵۱) مقام قرآن : سیّد نیاز محمّد ہمدانی

۱۶۰ ص ، ۵۰ روپے ، مجلس تعلیم القرآن لاہور

(۳۵۲) مکتب تشیّع اور قرآن : مولانا سیّد علی شرف الدین بلتستانی

خود مصنّف کے الفاظ میں :

« بعض دوستوں نے فرمائش کیکہ ایک ایسا کتابچہ تحریر کیا جائے جس میں قرآن پاک کے بارے میں واضح و روشن عقیدہ جو مستند دلائل اور آیات و روایات صحیحہ پر مبنی ہو ».

عنوانات : تاریخ نزول ، جمع قرآن ، تحریف قرآن ، فہم القرآن

۶۳ ص ، دارلثقافۃ الاسلامیہ پاکستان کراچی ، رمضان ۱۴۰۷ ھ / مئی ۱۹۸۷م .

(۳۵۳) ملّت حضرت ابراھیم وامام حسین علیہما السّلام - قرآن و احادیث کی روشنی میں ، ۳۲۰ ص ، لاہور .

(۳۵۴) منازل القرآن : ببر علی خان

۱۲۹۲ ھ، کتب خانہ اثنا عشری لاہور.

* مہدی فی القرآن (فارسی) : آقای صادق حسینی شیرازی .

(۳۵۵) مہدی فی القرآن: مولانا محمّد حسین ممتاز الافاضل (لکھنؤ)

امام مہدی علیہ السّلام کی شان میں ایک سو چھ آیات قرآنی کا ذکر اور ہر آیت کے ساتھ اس بارے میں ایک ایک حدیث

۲۱۹ ص،۱۵ روپے ، ولی العصر ترسٹ رتّہ متّہ ضلع جھنگ ۱۴۰۹ھ/ ۱۹۸۹م.

(۳۵۶) متعہ اور قرآن : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م).
متعہ کے جواز میں آیاتِ قرآنیہ اور احادیث صحیحہ سے استدلال
۷۹ ص ، کاظمیہ کتب خانہ لاهور، ۲۵ مارچ ۱۹۸۶م ، اظهار سنز پرنٹرز لاهور .

(۳۵۷) معارف القرآن : علامہ میرزا احمدعلی (م ۱۳۹۰ ھ)
یہ کتاب در اصل مولانا امداد حسین کاظمی (م ۱۳۹۵ ھ) کی کتاب « فتنہ تفسیر بالرائے » کا ضمیمہ ہے جس میں قرآن ، نبوّت ، ختمِ نبوّت ، ولایت ، عصمت ، اسلام اور شریعت مقدّسہ جیسے عنوانات کو آسان زبان میں سمجھایا گیا ہے دعوت غلام احمد پرویز (م ۱۹۸۵م) کی حقیقت کو قرآن پاک ہی کی زبان سے واضح کیا گیا ہے ضمناً بہائیت کا ذکر بھی آگیا ہے
۱۱۳ ص ، ادارہ معارف اسلامی لاهور ، ۱۹۵۶م ، کواپریٹو کیپیٹل پریس لاهور.
آغاز : بسملہ و خطبہ پاکستان میں کفار کی سیاسی غلامی سے نجات کیا ملی کہ مسلمانوں کی ایک جماعت نے ایک نیا فتنہ کھڑا کر دیا اور سرکار دو عالم کی غلامی سے سرتابی شروع کردی اس لئے پاکستان میں بڑی ضرورت اس فتنے کو فرو کرنے کی محسوس ہوئی خدا جزائے خیر دے مکتبہ چراغِ راہ کراچی کو ...

(۳۵۸) مفید القرآن : مولانا سیّد زیرک حسین رضوی امروهی

(۳۵۹) مقدمات القرآن : مولانا محمّد اعجاز حسن بد ایونی (م ۱۳۵۰ ھ).

(۳۶۰) تفسیر انوار القرآن(مقدّمات): مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م۱۳۷۶ھ)
آٹھ مقدّمات ، ۲۸۰ ص ، مطبع اصلاح کھجوا .

(۳۶۱) مقدمہ تفسیر قرآن : مولانا سیّد اولاد حیدر بلگرامی (م ۱۳۶۱ ھ)
تفسیر قرآن کے اصول اور موجودہ قرآن پاک کے تراجم پر ایک تنقیدی نگاہ
۳۶ ص ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۳۶۲) مقدّمہ تفسیر قرآن (قسط اوّل) : علامہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)
ان تمام باتوں کا ذکر جنہیں جانے بغیر قرآن پاک صحیح طور پر سمجھ میں نہیں آسکتا ،گیارہ « تبصرہ » آخری تبصرے میں « علم تفسیر کی تدوین اور شیعوں

کی خدمات» کے تحت دورِ اولّ سے اب تک کے مشاہیر شیعہ مفسّرین کا تذکرہ
۲۷۲ ص ، ایك روپیہ ، ادارہ علمیہ لکھنؤ ، ۱۳۵۹ ھ ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۳۶۳) موجودہ مسلمانوں کے مذہبی اختلافات اور ان کا کتاب اللّٰہ سے فیصلہ : مرزا محمّد مہدی
مسلمانوں میں جو مذہبی اختلافات ہیں ان کے منبع کی نشاندھی کی گئی ہے اور ان کا حل پیش کیا گیا ہے
۱۵۵ ص ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۳۶۴) موعظہ عید غدیر : علامہ سیّد علی حائری (م ۱۳۶۰ھ)
علامہ مرحوم کی امام بارگاہ خواجگان لاھور میں ۱۸ ذی الحجہ ۱۳۴۵ کو کی گئی تقریر ۱۰۷ ص ، سات آنے ، کتب خانہ حسینیہ لاھور، پنجاب آرٹ پریس لاھور .

(۳۶۵) موعظہ مباھلہ : علامہ سیّد علی حائری (م ۱۳۴۰ ھ)
۲۴ ذی الحجۃ ۱۳۴۰ ھ کو علامہ مرحوم کی امام بارگاہ شیر گڑھیاں متصل لال کھوہ لاھورمیں کی گئی تقریر
۸۸ ص ، کتب خانہ حسینیہ موچی دروازہ لاھور، تعلیمی پریس لاھور.

(۳۶۶) منافقین : نواب محمّد علی خان نبیرہ نواب سبحان علی خان
ان ۲۳ آیات کا ترجمہ مع متن جن میں منافقین کا ذکر ہے
۱۴ ص ، نظامی پریس لکھنؤ

(۳۶۷) نور الھدی : سیدہ سکندر زھرا زیدی
اسرار و رموز قرآن حروف تہجی
عنوانات : قرآن مجید کے معنی و مفھوم ، حروف مقطعات کا تاریخی پس منظر ، اسماء الٰہی اور اسم رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم سے ان حروف کا انطباق ، مفسرین کی تحقیق اور اس پر تبصرہ ، افریشیا پریس ناظم آباد .

(۳۶۸) وراثت شیعہ بیوگان کا قرآنی اور ایمانی فیصلہ : مولانا مرزا احمد علی
نواب زادہ افتخار احمد خان آف جھنگ اور علامہ رحمت اللّٰہ ارشد کے خیالات دربارہ وراثت بیوگان کا ردّ ، ۲۴ ص.

(۳۶۹) وضو مطابق قرآن : سیّد یعقوب حسن امروهی
شیعہ طریق وضو کو قرآن و سنّت کی روشنی میں صحیح ثابت کیا گیا ہے
۶۸ ص ، ۱۲ آنے ، ادارہ نظام الشریعہ صوبہ سندھ ، تاج محل پریس حیدرآباد.

(۳۷۰) وضو میں پاؤں کا مسح : مولانا راجہ محسن علی
وضو میں پاؤں کے مسح کا ثبوت قرآن و سنّت کی روشنی میں
۲۰ ص ، تحریک تحفظ تعلیمات آلِ محمّد سرگودھا .

(۳۷۱) وظائف القرآن : انصار حسین واسطی
قرآن پاك سے ۲۸ سورتیں انتخاب کرکے اس کتاب میں پیش کی گئیں ہیں اور ہر سورے کی خواص و فضائل
۱۹۰ ص ، ۱۵ روپے ، رحمت اللّٰہ بك ایجنسی کراچی ، محرم ۱۴۰۱ ھ ، سندھ آفسٹ پرنٹرز کراچی .

(۳۷۲) یسّرنا القرآن :
۷۰ ص ، ۳ روپے ، جامعہ تعلیمات اسلامی کراچی ، ۱۴۰۰ / ۱۹۸۰ ، کانٹی نینٹل آفسٹ پرنٹرز کراچی.

(۳۷۳) قرآن - سلمان (رض) - ایران : مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م)
۴۰ ص ، جون ۱۹۶۶ م ، عباسی لیتھو آرٹ پریس کراچی .

(۳۷۴) ضابطہ حیات : سیّد وجیہ الحسن زیدی
مختلف موضوعات کے تحت آیات قرآنی کو اکٹھا کیا گیا ہے
۱۳۱ ص ، پرنٹنگ کارپوریشن آف پاکستان ، اسلام آباد ، ۱۴۱۰ھ/۱۹۹۱م.

تجوید

(۳۷۵) اسرار الفرقان : مولانا سیّد حیدر حسن نانوتوی (ذریعه ۲۶).

(۳۷۶) امامیه قاعده تجوید :

سات اسباق ، ۱۳ ص ، ایک روپیه ، اداره تنظیم المکاتب پاکستان کراچی .

(۳۷۷) التجوید : مولانا غلام رضا ناصر نجفی

۵۵ ص ، ۶ روپے ، اداره پاسبانِ اسلام باب حیدر سرگودها ، ثنائی پریس سرگودها .

پندره اسباق : تجوید کی تعریف ، مخارج حروف کا بیان ، حروف کا صفات اور مخارج میں اشتراک ، تنوین اور نون ساکنه کے احکام ، اقلاب ، میمِ ساکنه کے احکام ، لام کے احکام ، ادغام ، مد ، را کے احکام ، قلقله .

(۳۷۸) تجوید و قراءت : مولانا سیّد احمد علی محمّد آبادی .

(۳۷۹) تجوید القرآن : مولانا محمّد اعجاز حسن بدایونی

مولانا مرحوم کے صاحبزادے مولانا محمّد عزیز الحسن کے زیر اهتمام پانچویں مرتبه قومی پریس لکهنؤ میں چهپا ، ۱۳۴۰ ھ اور ۱۳۴۸ ھ کو مولانا مرحوم کی زندگی میں ، تیسری مرتبه سیّد محمّد امیر اور ۱۳۵۳ ھ ۱۳۵۴ھ کو دو مرتبه عبدالرؤف خان رئیس پشاور نے چهپوایا .

آغاز : بسمله و خطبه اما بعد حاجی زائر شیخ محمّد اعجاز حسن بدایونی مدرس ناظمیه کالج و مدرسة الواعظین لکهنؤ نے یه مختصر رساله فن تجوید میں لکها ہے واضح ہو که خدائے عزو جل نے قرآن مجید کو ترتیل سے پڑهنے کا حکم دیا ہے ...

(۳۸۰) تجوید القرآن : تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ ھ) (ذریعه : ۳).

(۳۸۱) الجہر والاخفاف فی قرأ ، ت الصلوۃ : مولانا سیّد تصدّق حسین شاہ پوری
۵۰ ص ، ۱۳۳۳ھ ، یونین سٹیم پریس لاہور .

(۳۸۲) مختصر تجوید القرآن : مولانا شیخ یعقوب علی توسلی
اصل کتاب فارسی میں ہے مولانا نصیر نجفی نے اس کو اُردو میں منتقل کیا مقدّمہ اور ۲۳ باب پرمشتمل ہے
۴۰ ص ، بولان مُسلم پریس کوئٹہ .

(۳۸۳) معین القراء : ڈاکٹر سیّد زیرک حسین رضی
نظم و نثر ، دو باب : ۱- حرفوں کے عام بیان میں ، مخارج حروف ، صفات حروف ، ۲- ھا کنایہ کے بیان میں اور اس کے احکام میں، مدّ و قصر ، ادغام اخفاء اظہار ، ترقیق تفخیم ، وقف و وصل
۴۰ ص ، ۵ آنے ، ۱۳۲۴ ھ، مطبع ریاض رضی آگرہ ، سیّد محمّد لائق حسین قوی امروھی نے تاریخ کہی :

اے خوشا فکر جناب مولوی سیّد زیرک حسین نکتہ داں
عالم و فاضل فقیر نامدار فیضیاب ان سے ہیں سب خورد و کلاں
لکھے اُردو میں قراءت کے اصول کر دیں حل قرآں کی سب دشواریاں
قاریوں کے واسطے ھر دم انیس مؤمنوں کے حق میں خضر جاوداں
کیا زباں ہے اور کیا طرز سخن ہے کلام اللّٰہ میں سارا بیاں
فکر تھی مجھ کو قوی تاریخ کی ھاتف غیبی پکارا ناگہاں
کس لئے اتنا تردد ہے کہو مخزن راز نہاں ہے مہرباں
(۱۳۲۴ ھ)

آغاز : بسملہ و خطبہ احقر الکونین (ضیاء الاسلام)ڈاکٹر سیّد زیرک حسین رضی ... ابن رحمت پناہ سیّد الشعراء مومن حسین نقوی صفی یوں تحریر کرتا ہے کہ اصولِ دین پر معرفت کرنے کے ...

(۳۸۴)ممتحن القاری فی کلام الباری : مولانا سیّد اقبال حسین نقوی نصیر آبادی
۳۲ ص ، ۱۹۵۲م ، موتکپور بارہ بنکی.

(۳۸۵) منازل الفرقان : نواب بیر علی خان بن محمّد علی
ایک مقدّمه ، باره منزل اور خاتمه
۳۲ ص ، مطبع اثنا عشری لکهنؤ.

(۳۸۶) موجز البیان فی ترتیل القرآن : مولانا قاری سیّد علی نقی نقوی
ایک مقدمه دو باب اور چند تنبیهات
۳۶ ص (ناقص الآخر)مطبع یوسفی دهلی .

احادیث

(حدیث و اصول حدیث)

* وجیزہ (عربی): علامہ بہائی ، بہاؤ الدین محمّد بن شیخ حسین (م ۱۰۳۰ ھ).
(۳۸۷) اوصاف الحدیث : مولانا سیّد مرتضی حسین (م ۱۹۸۷م)
علامہ بہائی کی کتاب « حبل المتین » کا خلاصہ ، ایک مقدّمہ چھ فصلیں اور خاتمہ
۵۲ ص ، امامیہ مشن پاکستان لاہور ، تعلیمی پریس لاہور .
(۳۸۸) صفائح الابریز فی شرح الوجیز : مولانا سیّد امجد حسین بن منور علی الہ آبادی (م ۱۳۵۰ ھ)
۱۳۰۵ ھ ، لکھنؤ . (الذریعہ : ۱۵).
[مولانا سیّد امجد حسین بن مولانا منوّر علی رسول پوری سونی ضلع الہ آباد میں پیدا ہوئے ابتدائی تعلیم اپنے والد ماجد سے حاصل کی پھر لکھنو چلے گئے جہاں مولانا محمّد حسین ، مفتی محمّد عباس ، مولانا سیّد احمد علی آبادی اور تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد سے اخذ فیض کیا اس کے بعد عراق تشریف لے گئے جہاں آیت اللہ شیخ محمّد طہ نجفی ، آیت اللہ محمّد علی رشتی نجفی اور آیت اللہ سیّد محمّد کاظم طباطبائی سے اجازہ روایت حاصل کیا مولانا مرحوم انتہائی نیک اور فرشتہ سیرت تھے ۲۳ ربیع الاوّل ۱۳۵۰ھ کو واصل بحق ہوئے . زبدۃ المعارف ، وسیلۃ النجاۃ فی احکام الصلوہ ، خلاصۃ الطاعات در احکام جمعہ و جماعات آپ کی تصانیف ہیں
(۳۸۹) تاریخ تدوین حدیث : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
تاریخ تدوین حدیث و تذکرہ شیعہ محدثین ، کتاب کی تدوین میں ۲۶ سے زیادہ

مستند کتابوں سے فائدہ اٹھایا گیا ہے

۱۷۲ ص ، پاکستان حسینی مشن راولپنڈی، ۲۴ ذی قعد ۱۳۷۶ ھ/۲۳ جون ۱۹۵۷م.

(۳۹۰) تدوین حدیث : سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)

۴۰ ص ، ۲ آنہ ، امامیہ مشن لکھنؤ ، ۱۳۵۴ ھ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۳۹۱) علم الحدیث : مولانا علی حسنین شیفتہ (م۱۹۹۱م)

دو حصوں پر مشتمل ہے پہلےحصّے میں آٹھ باب ہیں :

علم درایت اور مصطلحات حدیث ، اجزاء و اقسام حدیث ، تصدیق و تکذیب احادیث و القاب احادیث ، مسائل جرح و تعدیل ، حصول حدیث کے طریقے ، آداب کتابت حدیث ، احادیث اہلبیت علیہم السّلام .

حصّہ دوم میں بعض رجالِ حدیث ، جامعین حدیث اور کتابوں کا تذکرہ ہے . شروع میں مولانا محمّد مصطفی جوہر، علامہ رشید ترابی، آقای شیخ محمّد شریعت ، مولانا محمّد عابد شبّر اور مولانا منتخب الحق کی تقاریظ ہیں .

۱۵۲ ص ، ۲ روپے ۲۵ پیسے ، پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ کراچی .

(۳۹۲) القول الصواب فی جواز التسامح فی ادلة السنن و الآداب : مولانا سیّد محمّد عسکری

واقعات کربلا کے سلسلہ میں جو غلط روایات عام ہوگئی ہیں انھیں روکنے کے لئے اس کتاب کو تحریر کیا گیا ہے اصولِ حدیث کا تفصیلی بیان ہے

۱۴۶ ص ، ۱۳۱۸ ھ/ ۱۹۱۰م ، مطبع ریاض رضا لکھنؤ ، مولانا حامد حسین خان نے تاریخ کہی :

خوب است کتاب و طرفہ مضمون نظم و ترتیب دلپذیر است

از دیدہ معرفت نظر کن یك صنعت قادر قدیر است

ھر صفحہ اوست آسمانی ھر دائرہ اش مہ منیر است

بردیم کتاب پیش ھاتف بھر سالش کہ ناگزیر است

بینندہ باولین نظر کن عنوان کلام بے نظیر است (۱۹۱۰م)

(۳۹۳) الاثابة فی ردّ فضائل الصحابه : مولانا حاجی اعجاز حسن امروهی (م ۱۳۴۰ھ).

(۳۹۴) احادیث نبوی در شان مولی علی : ڈاکٹر زاهد حیدری

۶۰ ص ، ۵ روپیه ، ۱۳۹۸ ھ، اسماعیل پرنٹنگ پریس لاهور

ان چند احادیث کا ترجمه و تشریح جو کتب احادیث میں حضرت علی علیه السلام کی شان میں نقل ہوئی ہیں.

* Sayings of Muhammad :

(۳۹۵) احکام الرسول : محسن علی کھرانه

۹۲ ص ،۵ آنه ، ۱۳۳۹ھ/ ۱۹۲۰م ، ینگ مین سوسائٹی خواجگان نارو والیاں ، جارج سٹیم پریس لاهور.

اس میں ۴۵۰ ان احادیث کا ترجمه پیش کیا گیا ہے جو صحاح ستّه میں آئی ہیں. شروع میں علامه سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ) کی تقریظ بھی ہے .

* احیاء المیت فی فضائل اهل بیت : علامه جلال الدّین سیوطی (م ۹۱۸ ھ)

(۳۹۶) ترجمه : مولانا سیّد نجم الحسن کراروی (م ۱۹۸۲م)

۶۷ ص ، ایك روپیه ۲۵ پیسے ، اگست ۱۹۶۶م ، مکتبه تعمیر ادب لاهور ، نیشنل پریس لاهور .

(۳۹۷) ترجمه : مولانا سیّد اولاد حسین شاعر

۱۶ ص ، ۴ آنه ، مطبع عماد الاسلام لکھنو

(۳۹۸) ترجمه : اُمّ مشتاق پروین

۴۸ ص .

فضائل اهلبیت علیهم السلام پر مشتمل ساٹھ احادیث ، ترجمه مع متن ، مطبع آگره اخبار.

[اُمّ مشتاق پروین بنت مولانا سیّد غضنفر علی غضنفر ابن مولانا سیّد نجف علی خان (م۱۲۹۸ھ) ، مولانا سیّد امیر حسن سها محدث دهلوی (م ۱۹۵۰م) کی بہن ہیں . مولانا سها کئی کتابوں کے مصنّف ہیں اور معروف شیعه علما میں سے تھے].

(۳۹۹)اخبار المعصومین : مولانا سیّد یوسف حسین نجفی (م ۱۳۵۲ھ)

۳۲ ص ، فیض عالم پریس علی گڑھ ، ان شیعہ طلباء کے لئے جو ثانوی مدارس میں پڑھتے ہیں۔

{ مولانا سیّد یوسف حسین ابن مولانا سیّد مرتضی حسین ۱۸ رجب المرجب ۱۳۰۲ ھ کو محلہ دانشمندان امروھہ ضلع مراد آباد (ھند) میں پیدا ہوئے ابتدائی تعلیم اپنے والد سے حاصل کی رام پور بھی تشریف لے گئے جہاں مولانا محمّد امین شاہ آبادی سے اخذ فیض کیا ۱۳۲۴ ھ کو نجف اشرف گئے جہاں آیت اللہ شیخ محمّد کاظم خراسانی و آیت اللہ سیّد ابوالحسن اصفہانی سے علوم اھلبیت حاصل کئے ۱۳۳۲ ھ کو وطن واپس آئے ۱۳۴۰ ھ کو مولانا قاری سیّد عباس حسین (م ۱۳۴۵ھ) کی جگہ مدرسہ منصبیہ میرٹھ (ھند) میں مدرس اعلی مقرر ہوئے ۲۸ شعبان ۱۳۵۲ ھ/۱۶ دسمبر ۱۹۳۳م کو واصل بحق ہوئے . میرٹھ سے ماھنامہ « الھادی » آپ کی زیر سرپرستی نکلتا تھا . توضیح الرکعات عن آیات الصلوۃ در جواب رسالہ سیّد تصدق حسین شاہ پوری آپ کی معروف تصنیف ہے}.

(۴۰۰)اختلاف البخاری من کلام الباری : مولانا شیخ احمد حسین برستی (م ۱۳۱۶ھ)

* المواعظ العددیہ (عربی) : علامہ علی المشکینی الاردبیلی

(۴۰۱)الاخلاقیات / اصول زندگی : مولانا سیّد رضی عباس ھمدانی

۱۱۲ ص ، دو روپیہ ، تحریک تحفظ تعلیمات آل محمّد سرگودھا ، سمارٹ پریس ملتان .

احادیث رسول صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم ، ارشادات معصومین علیہم السّلام اور اقوال علماء و حکماء کا ایسا مجموعہ جس سے بلا تفریق ھر مومن و مسلمان کے ایمان میں تازگی ، یقین میں پختگی اور عمل میں بہار پیدا ہو سکتی ہے چودہ ابواب پر مشتمل ہے .

آغاز : نبی اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم نے فرمایا کہ مومن ایک بل سے دو دفعہ نہیں ڈسا جاتا ہے ...

* جواہر السنیّہ فی الاحادیث القدسیہ : شیخ محمّد ابن الحسن الحرالعاملی (م۱۱۰۴ھ)

(۴۰۲) اربعین فی فضائل امیر المؤمنین : مولانا سیّد مقرب علی زائر (م ۱۹۲۶م)
۴۳۲ ص،۱۳۱۴ ھ، مطبع العلوم علی گڑھ، تاریخ ترجمہ : ذی قعدہ ۱۳۱۲ھ، نثر و نظم۔
آغاز :
حمد اس خدائے پاک کو زیبا ہے ہر زماں   جس نے کہ لفظ کن سے کیا خلق کل جہاں
واحد ہے ، لا شریک ہے وہ ربّ دوسرا   ہرگز نہیں عدیل کوئی اس کا دوسرا
[مولانا سیّد مقرب علی خان زائر بن سیّد شیر علی خان بھاگلا ضلع لدھیانہ میں ۲۹ ذی قعدہ ۱۲۵۹ ھ کو پیدا ہوئے ابتدائی تعلیم اپنے نانا مولانا سیّد رجب علی ارسطو جاہ (م ۱۲۸۶ ھ)سے حاصل کی بعد ازاں مولانا مظہر علی صوفی، مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۳۲۸ ھ)، مولانا خواجہ محمّد ابراہیم حسین (م ۱۹۰۰م)اور مولانا قلندر علی پانی پتی سے اخذ فیض کیا لاہور سے ایک عربی اخبار « النفع العظیم لاھل ھذاہ الاقلیم » نکالا ، ۱۹۲۶م کو اس دارفانی سے کوچ کیا ، مثنوی حلیہ مقدسہ ، نور العین فی احوال الحرمین ، معراج نامہ، عشرۂ کاملہ، مناقب الصادقین من القرآن المبین ، مثالب الکاذبین من القرآن المبین ، ذریعۃ النجات فی یوم العرصات ، رسالہ نافعہ رد تحفہ اثنا عشری ، آپ کی معروف تصانیف ہیں]۔

(۴۰۳) ضمیمہ کتاب اربعین فی فضائل امیرالمؤمنین : مولانا سیّد مقرب علی زائر (م ۱۹۲۶م)
۲۸ ص ، ۱۳۱۴ ھ ، مطبع العلوم علی گڑھ۔
آخیر میں مولانا شریف حسین (م ۱۳۲۹ ھ) ، مولانا سیّد آفتاب حسین (م ۱۳۲۱ ھ)، مولانا سیّد ابو محمّد ، مولانا سیّد ولایت حسین ، مولانا سیّد رجب علی خان ارسطو جاہ (م ۱۲۸۶ ھ) مولانا سیّد حامد حسین (م ۱۳۰۶ ھ) ، خلیفہ سیّد محمّد حسن کی تقاریظ ہیں۔

* فضائل الشیعہ (عربی) : شیخ صدوق (م ۳۸۱ ھ) ابن بابویہ ، ابو جعفر محمّد

بن علی بن حسین قمی .

(۴۰۴) ترجمہ فضائل الشیعہ : غلام محمّد جعفری

۱۰۶ ص ، ۱۴۰۳ ھ /۱۹۸۳ھ ، مکتبہ کلیۃ النجف نارنگ ضلع چکوال ، منظور عام پریس خیبر بازار پشاور.

دو عنوانات ہیں :

(i) فضائل الشیعہ ، اس میں ۴۵ احادیث ہیں ،

(ii) صفات الشیعہ ، اس میں ۱۷۱ احادیث ہیں .

* ارشاد القلوب (عربی) : شیخ ابو محمّد حسن بن ابو الحسن محمّد دیلمی

(۴۰۵) اردو ترجمہ ارشاد القلوب حصّہ اولؔ : مولانا سیّد صفدر حسین (م ۱۴۱۰ھ)

۴۳۲ ص، ۳۰ روپیہ ، سیٹھ برادرز لاہور، تکمیل ترجمہ :۲ شعبان ۱۳۹۲ھ. ۵۴ ابواب پر مشتمل ہے ، وعظ و نصیحت کرنے کا ثواب ، بیماری اور اس کی مصلحت ، موت کے وقت مومن کی حالت ، سکوت اور خاموشی ، حسن خلق اور اس کا ثواب ، امیر المؤمنین (ع) اور ائمہ طاہرین کے مواعظ ، خوفِ خدا سے گریہ کرنا وغیرہ .

* ینابیع المودة (عربی) : سلیمان قندوزی حنفی .

(۴۰۶) اردو ترجمہ ینابیع المودة : مولانا ملك محمّد شریف

۸۱۶ ص ، اگست ۱۹۶۳م ، شیعہ جنرل بك ایجنسی لاہور ، انصاف پریس لاہور ، فضائل اهلبیت کا بیان اس میں سو ابواب ہیں .

(۴۰۷) ارشادات امام جعفر صادق : محمّد حسن ترابی

حضرت امام جعفر صادق (ع)اور ایك زندیق کے درمیان گفتگو، باب العلم کراچی ، شیخ شوکت علی پرنٹرز .

* غرر الحکم و دررالکلم (عربی) : عبدالواحد بن محمّد تمیمی

شرح (فارسی) : جمال الدّین محمّد خوانساری

(۴۰۸) ارشادات حضرت علی (ع) : سیّد جمیل احمد رضوی

کلمات قصار کا ترجمہ : علم، عقل ، ایمان ، مؤمن ، دین ، فکر ، عمل ، تقوی ، صبر ، توکّل ، شکر ، امانت ، خاموشی ، جود و سخا ، دنیا ، کذب .

۹۲ ص، دس روپیه ، ۱۹۸۰م ، جعفریه کتب خانه لاهور، منظور پریس لاهور.

* کتاب السقیفه (عربی) : سلیم بن قیس هلالی عامری کوفی .

(۴۰۹) اسرار الائمه حصّه اوّل :

۱۹۲ ص ۲، روپے ۵۰ پیسے ، اداره علوم الاسلام سانده کلاں لاهور.

* مصادقة الاخوان (عربی) : شیخ صدوق ، ابو جعفر محمّد بن علی بن حسین قمی (م ۳۸۱ ھ).

(۴۱۰) ترجمه : مولانامرتضی حسین (م ۱۹۸۷م)

ترجمه مع متن ، حضرات اهلبیت علیهم السّلام سے اخلاق و تربیت کی احادیث مروی ہیں

آقای محمّد مشکوة مدظلهم اس کتاب کے بارے میں فرماتے ہیں :

« مسلمانوں کے عمومی اخلاق کے نقطهٔ نظر سے یه کتاب یقینی طور پر شیعوں کے لئے مفیدترین آثار میں سے ہے یه کتاب اس قابل ہے که اسے سونے کے لفظوں سے لکھا جائے اور سر چرچل ، بلگانن اور خروشچیف کے لئے نصب العین کے طور پر پیش کی جائے که تمدّن کا مفیدترین آئین ہے ».

۱۱۲ ص ، ایک روپیه ۱۲ آنے ، اداره معارف اسلام لاهور تعلیمی پرنٹنگ پریس لاهور .

(۴۱۱) « اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم » پر نقد و جرح

۸۰ ص ، ۱۲ روپے ، مرکز تحقیقات اسلامیه سرگودها ، مئی ۱۹۸۷م ، الباسط پریس سرگودها.

(۴۱۲) اصلاح الفسّاق :

حرمت زنا و شراب کے موضوع پر احادیث کا مجموعه

۲۸ ص ، جمادی الاولی ۱۳۴۰ ھ/جنوری ۱۹۲۲م ، جعفریه ایسوسی ایشن لاهور ، دیوان پرنٹنگ ورکس لاهور .

* کافی (عربی) : شیخ ابو جعفر محمّد بن یعقوب کلینی (م ۳۲۹ ھ)

تین حصّوں پر منقسم ہے ، اصول ، فروع ، روضه .

(۱) اصول کافی : کتاب العقل سے شروع ہو کر فضائل قرآن پر ختم ہوتی ہے اس

میں عقاید کا بیان ہے ۔
(ب) فروع کافی : از کتاب الطہارت تادیات ، احکام و اعمال کا تذکرہ۔
(ج)روضہ کافی : خطوط ، خطب و واقعات
کہا گیا ہے کہ روضہ کافی شیخ کی تألیف نہیں ہے مگر علامہ شیخ حسین نوری (م۱۳۲۰ ھ)نے اس کی تردید فرمائی ہے کافی میں کل سولہ ہزار ایک سو ننانوےاحادیث ہیں جس کی تفصیل یہ ہے :
صحیح : ۵۰۷۲ ، موثق : ۱۱۱۸، حسن : ۱۴۴ ، قوی : ۳۰۲ ، ضعیف : ۹۴۸۵ ، کافی۳۳ عنوانات پر مشتمل ہے جن میں سے ھر ایک کو کتاب کہا جاتا ہے ۔
[مولاناسیّد مرتضی حسین فاضل : تاریخ تدوین حدیث، پاکستان حسینی مشن راولپنڈی، میرزا محمّد تنکابنی: قصص العلماء، کتابفروشی علمیہ اسلامیہ طہران]۔
(۴۱۳) اصولی کافی : مولانا سیّد یوسف حسین امروھی (م ۱۹۳۳م)
کتاب العقل و الجہل کا ترجمہ ، ۴۸ ص ، ۱۹۲۴م ، احسن المطابع میرٹھ۔
(۴۱۴)الشافی ترجمہ اصول کافی جلد اوّل : مولانا سیّد ظفر حسن نقوی امروھی (م۱۹۸۹م)
کتاب العقل تا کتاب الحجّت
۷۵۲ ص ، تاریخ تکمیل ترجمہ
۲۴ شعبان ۱۳۸۵ ھ/۱۸ دسمبر ۱۹۹۶م ، شمیم بکڈپو کراچی ۔
(۴۱۵)الشافی ترجمہ اصول کافی جلد دوم : مولانا سیّد ظفرحسن نقوی امروھی (م۱۹۸۹م)
کتاب الایمان تا کتاب العشرۃ
۶۷۲ ص ، ۲۲ روپے ، شمیم بکڈپو کراچی ، مسلم پریس کراچی ۔
(۴۱۶)الشافی جلد سوم ترجمہ فروع کافی جلد اوّل (حصّہ اوّل): مولانا سیّد ظفر حسن نقوی
کتاب الطہارت تا کتاب الصلوۃ

۴۳۹ ص ، تاریخ تکمیل ترجمہ : شوال ۱۳۸۹ ھ/ جنوری ۱۹۶۹م ، شمیم بکڈپو ناظم آباد کراچی ، مشہور آفسٹ پریس کراچی .

(۴۱۷) الشافی جلد چہارم ترجمہ فروع کافی جلد اول (حصّہ دوم) : مولانا سیّد ظفر حسن نقوی .

کتاب الزکوۃ تا کتاب الجہاد

۶۱۶ ص ، شمیم بکڈپو کراچی ، مئی ۱۹۷۴م ، مسلم پرنٹنگ پریس کراچی .

(۴۱۸) الشافی ترجمہ اردو اصول کافی : نواب سیّد محمّد حسین کوثر کانپوری

صرف کتاب المعاشرہ کا ترجمہ

۳۶ ص ۴ آنہ ، انتظامی پریس کانپور.

(۴۱۹) الشافی ترجمہ اصول کافی : نواب سیّد محمّد حسین کوثر کانپوری

کتاب العلم کا ترجمہ ، ۴۴ ص ، اقدام اخبار کانپور ، انتظامی پریس کانپور.

(۴۲۰) الصیحح الجعفری تشریحات اصول کافی : مولانا سیّد نجم الحسن کراروی

کتاب العقل تا کتاب الایمان و الکفر

۵۴۰ ص ، حق برادرز لاہور .

(۴۲۱) القول الشافی فی حل الکافی : مولانا سیّد ظہور حسین (م ۱۳۵۷)

کتاب الایمان و الکفر کا ترجمہ و شرح

۳۷۴ ص ، رامپور (ہند)

[مولانا سیّد ظہور حسین بن سیّد زندہ علی ۱۲۸۲ ھ /۱۸۴۵م کو پیدا ہوئے مولانا شیخ جعفر حسین بدایونی (م ۱۳۳۲ ھ) ، مولانا خواجہ غلام حسنین سہارنپوری ، مولانا سیّد علی نقی (م ۱۳۱۱ ھ) ، مولانا سید علی محدّث ، مولانا سیّد محمّد تقی اور مولانا سیّد ابوالحسن سے اخذ فیض کیا . یکم ذی قعدہ ۱۳۵۷ ھ /۲۳ دسمبر ۱۹۳۸م کو واصل بحق ہوئے . تقریر حاسم در نفی عروسی حضرت قاسم ، التوحید ، النبّوۃ ، العدل حاشیہ بر نہج البلاغہ (عربی) کے مصنّف ہیں].

(۴۲۲) کتاب العقل :

ترجمہ کتاب العقل ، ۱۴۴ ص ، ۱۳ رجب ۱۳۷۶ ھ ، نیشنل پرنٹرز کمپنی

علی گڑھ .

(۴۲۳) شرح اصول کافی : مولانا سیّد علی عباس حسین (م ۱۳۴۵ھ)
مطبع یوسفی دھلی (قا)

(۴۲۴) صافی شرح اصول کافی : حکیم سیّد ذاکر حسین اختر (۱۹۵۲م)
۱۱۲ ص (ناقص الآخر) ، ۱۹۲۹م ، دفتر عرفان بھریلی انبالہ ، اقبال پرنٹنگ ورکس .

(۴۲۵) مثنوی تحفة القائم : مولانا سیّد محمّد داود (م ۱۳۷۲ ھ)
اصول کافی باب مولد صاحب الزمان اور کمال الدّین و تمام النعمة از شیخ صدوق میں غانم هندی سے ایک روایت ہے جس میں اسبات کی نشاندھی ہوتی ہے کہ رسول اللّٰه صلی اللّٰه علیه و آله وسلم کی ولادت سے پہلے کشمیر میں مسیحیت موجود تھی ، یہ رسالہ اسی روایت کے منظوم ترجمہ پر مشتمل ہے ، حسبِ ذیل عنوانات ہیں :

حمد رب العالمین ، نعت سیّد المرسلین ، منقبت ائمه اثنا عشر ، سفارت اربعه عناصر دین ، سفر غانم بطلب صدق و یقین ، رسیدن غانم بکابل ، ورود غانم بشهر بلخ ، مناظره غانم با علمای بلخ ، طلب کردن حاکم حسین بن شکیب را برای مناظره غانم حق بین

۳۲ ص ، ۱۳۳۴ ص ، مطبع یوسفی دھلی .

آغاز :

حکایت ہے فوائد پر یہ حاوی کلینی اور صدوق اس کے ہیں راوی
بلاد هند کا یہ شهر کشمیر کہ شہروں میں جو ہے خورشید تنویر

[غانم هندی کی یہ روایت اصول کافی ج ۱ ص ۵۱۴ طبع طهران ۱۳۸۸ ھ پر موجود ہے مرزائیوں نے اس روایت سے حضرت مسیح ابن مریم علیهما السّلام کا کشمیر میں آنا اور سرینگر میں دفن ہونا ثابت کیا ہے جو بالکل خلاف عقل و نقل ہے اس روایت میں کہیں بھی سیّدنا مسیح علیه السّلام کے کشمیر آنے کا ذکر نہیں . تفصیلات کے لئے دیکھئے :

۱- مولانا اسد اللّٰه کاشمیری سیّاح نبی کا سفر کشمیر طبع لاهور.

۲- مولانا اسد اللہ کاشمیری : مسیح کشمیر میں طبع ربوہ ۱۹۷۷م.

(۴۲۶) اظہار فی تحقیق میراث سیّد المختار : حافظ عبدالباسط سیّد محمّد عالم عریضی (م ۱۳۲۱ھ/۱۹۰۴م)

کتاب اللہ و عمل انبیاء علیہم السّلام کی روشنی میں حدیث « لانرث ولا نورث » کی نفی کی گئی ہے.

۳۸ ص ، ایک آنہ ، تاریخ تکمیل : ۱۲ ربیع الاول ۱۳۲۱ھ ، مفید عالم سٹیم پریس لاہور .

* بحار الانوار : علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ھ)

(۴۲۷) اقوالِ اہلبیت نبی مختار در ترجمہ جلد اول بحار الانوار : سیّد محمّد حسین

شروع میں ۲۵۰ صفحات پر مشتمل مترجم نے نہایت کارآمد مقدّمہ لکھا ہے جب کہ مزید ۵۰ صفحات علامہ مجلسی کے تذکرے کے لئے مخصوص ہیں ۲۵ ابواب پر مشتمل ہے :

عقل کی فضیلت اور جہل کی مذمت ، حقیقت علم . اس کی کیفیت اور ابتدائے خلقت ، اللہ تعالی لوگوں سے عقل کے ذریعے حجت کرے گا اور ان سے عقل کے مطابق حساب لے گا ، علامات عقل اور اس کے لوازم . تحصیل علم کا فرض اور واجب ہونا اور اس کی طرف رغبت دلانا اور علم سیکھنے والے کا ثواب ، علم میں لوگوں کے اقسام اور علماء کی محبت و فضیلت، عالم سے سوال کرنا اور اس کے ساتھ مذاکرہ کرنا ، علم کے مذاکرات علماء کی صحبت میں بیٹھنے اور علمی جلسوں میں حصہ لینے کے فوائد اور جہلا کی صحبت کی مذمت ، عمل بغیر علم ، وہ علم جن کے حاصل کرنے کا لوگوں کو حکم دیا گیا اور جو ان کے لئے نفع بخش ہیں اور جن میں حکمت کی تفسیر ہے ، طلب علم کے آداب اور احکام ، ہدایت کرنے اور تعلیم دینے کا ثواب اور فضیلت اور لوگوں کو گمراہ کرنے کی مذمت ، علم کا استعمال اور طلب علم میں خلوص اور عالم پر دوسروں کو تعلیم دینے کا تشدد ، عالم کا حق، علماء کے صفات اور ان کی قسمیں ، علم کو چھپانے اور علمی معاملات میں خیانت کرنے کی ممانعت غیر اہل سے اسرار علوم پوشیدہ رکھنے کا جواز ، علم کس سے حاصل کرنا اور نہ کرنا چاہیے ہر کس و

نا کس کے تقلید کی مذمّت اور غیر معصوم کی متابعت کی ممانعت ، برے علماء کی خدمت اور ان سے پرہیز کرنے کی تاکید ، بغیر علم کے گفتگو کرنے اور قیاس اور رائے سے فتوی دینے کی ممانعت ، حق سے انکار کرنا اور اس سے روگردانی کرنا اور جھگڑے کرنے کی ممانعت ، حدیثیں لکھنے اور ان کو بیان کرنے کی فضیلت ، احادیث اور اخبار میں اختلاف کے وجوہ اور ان کے جمع کرنے اور ان پر عمل کرنے کی کیفیت اور ان کو کس طریقے سے اخذ کرنا چاہیے ، امورِ دین میں شبہات لاحق ہوں تو توقف کرنا اور احتیاط سے کام لینا ، ذکر بدعت و سنّت و فرض، جماعت اور فرقہ اور یہ کہ اهل حق تھوڑےاور اهل باطل زیادہ ہوتے ہیں ، بدعت کیا ہے اور امورِ دینی میں رائے اور قیاس سے کام لینا.

۵۵۸ ص ، ۱۳۶۳ھ/۱۹۴۴م ، سٹیم پریس گورنمنٹ ایجوکیشنل پرنٹرز حیدرآباد دکن .

آغاز : بسملة و خطبه اما بعد عرض کرتا ہے السّید محمّد حسین الجعفری بن السیّد یاور علی الجعفری کہ اب سے دس سال قبل علامہ محمّد باقر مجلسی علیہ الرحمة کی ...

{سیّد محمّد حسین جعفری ابن سیّد یاور علی خان حیدرآباد دکن میں پیدا ہوئے نواب باقر نواز جنگ معالج سرکار جنگ و نظام کی نگرانی میں علوم مشرقی کی تعلیم حاصل کی،۱۳۸۰ھ کو واصل بحق ہوئے .ہدایات مدرسین، مفتاح التعلیم، ترجمہ تقریر جمال الدّین کے مصنّف و مترجم میں - مطلع انوار}.

* احادیث اُمّ المؤمنین عائشہ (عربی): علامہ مرتضی عسکری عراقی .

(۴۲۸) ام المؤمنین حضرت عائشہ : مولانا سیّد محمّد باقر نقوی

علامہ مرتضی عسکری مدظلھم کی کتاب کا خلاصہ . آخیر میںمولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری(م ۱۳۷۰ ھ)کا ایک مضمون بعنوان « آیہ تطہیر » بھی شامل ہے .

۳۷۵ ص ، ۵ روپیہ ، اصلاح پریس کھجوا ضلع سارن (ہند).

* جامع الاخبار (عربی) :

(۴۲۹) انتخاب جامع الاخبار : مولانا سیّد رضی جعفر نجفی
شروع میں ایک مقالہ بعنوان « حدیث کا تعارف اور اس کی اہمیت و حجیت
۱۸۴ ص ، ۱۲ روپے ، مکتبہ ارشاد کراچی .

(۴۳۰) انمول موتی : مولانا محمّد رضا غفاری
۵۹۳ کلمات معصومین علیہم السّلام کا ترجمہ
۶۳ ص ، ۱۴۰۵ ھ، جامعہ رضویہ چیچہ وطنی ضلع ساہیوال .

(۴۳۱) انمول موتی : مولانا سیّد محمّد ثقلین کاظمی
درجِ ذیل عنوانات کے تحت بعض آیاتِ قرآنی و احادیث کا ترجمہ.
اسلام میں بھائی چارہ اور غم خواری ، اسلام میں پاکیزگی اور صفائی ، اسلام میں تربیت کا انداز ، اسلام میں قمار بازی کی مخالفت ، اسلام میں بچوں کی تربیت ، اسلام میں کام اور محنت ، اسلام میں الکحلی مشروبات کی ممانعت ، اسلام میں جھوٹ کے خلاف جہاد ، اسلام میں ماں کا مقام ، اسلام میں دوستی کا آئین ، اسلام میں آداب معاشرت ، اسلام میں قرض حسنہ، اسلام میں اجتماعی روابط ، اسلام میں نیکوکاری ، اسلام میں علم کا مقام .
۱۶ ص ، ۱۴۰۲ ھ/۱۹۸۲م ، امامیہ دارالتبلیغ اسلام آباد ، ایس ٹی پرنٹرز گوالمنڈی راولپنڈی .

* انوار وحی (فارسی) : سیّد محمّد حسین حجازی

(۴۳۲) انوار وحی : سیّد ذوالفقار علی زیدی
چھاردہ معصوم علیہم السلام میں سے ہر ایک کے چالیس چالیس ارشادات کا مجموعہ
۱۸۱ ص ،۴۰ روپے ، کراچی : بزم آمنہ .

* اربعین فی فضائل امیر المؤمنین

(۴۳۳) انیس المؤمنین : مولانا میرزا محمّد حیدر بن مولانا میرزا احمد حسن
۳۸ ص ، ڈیرھ آنہ ، ۱۱ ذی قعدہ ۱۳۱۶ ھ/۹ مارج ۱۸۹۹ م، مطبع اثنا عشری دھلی.

آغاز :

کرتا ہوں ابتدائے سخن حق کے نام سے تا مجھ کو اقتداء ہو خدا کے کلام سے
فرماتے ہیں یہ صادق ذرّیت نبی جابر سے ایک روز یہ کہنے لگے ابی

(۴۳۴) ایک حدیث : میرزا محمّد جعفر و شیخ محمّد اسحق نجفی

« فاطمة بضعته منی فمن اغضبها اغضبنی » کی تخریخ کتب اہلسنّت سے ہر صدی کے اعتبار سے کی گئی .

۴۷ ص، جنوری ۱۹۸۷م ، مسلم سلمان مشن محمود آباد کراچی -۴۴.

بحار الانوار (عربی) : علاّمہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ)

(۴۳۵) بحار الانوار : مفتی طیب آغا

دربارہ حضرت امام حسین (ع) تیرہ باب

۱۸۹ ص ، کراچی : رضوی بك ایجنسی ، ۱۹۸۱م .

(۴۳۶) (جلد سوم) :

در حالات سیدہ فاطمہ (ع) : مولانا سید طیب آغا

صفحات ۲۰۳ کراچی : مکتبہ رضویہ ، ضیاء برقی پریس کراچی .

(۴۳۷) (جلد چهارم) : ڈاکٹر محمّد حبیب الثقلین النقوی

« بحار الانوار » عربی کے اُس حصے کا ترجمہ جو امام محمّد باقر علیہ السّلام سے متعلق ہے یہ کتاب گیارہ ابواب پر مشتمل ہے

۱۴۳ ص ، ۲۰ روپے ، کراچی : محفوظ بك ایجنسی ، سندھ آفسٹ پریس کراچی ، ۱۴۰۶ ھ

(۴۳۸) (جلد پنجم) : مولانا حسن امداد

« بحار الانوار » (عربی) کے اُس حصے کا ترجمہ جو حضرت امام علی رضا علیہ السلام سے متعلق ہے بائیس ابواب پر مشتمل ہے جن میں سے بعض یہ ہیں. ولادت ، آپ کی امامت پر چند خصوصی نصوص ، معجزات و شان امامت ، استجابت دعائے امام علیہ السّلام ، امام کائنات کی ہر زبان سے واقف ہوتا ہے ، امام رضا اور دور مامون الرشید ، ولی عهدی اور شعراء کا نذرانہ عقیدت ، آپ

کے اصحاب اور معاصرین ، مشہور مراثی جو امام علیہ السلام پر لکھے گئے
۳۳۴ ص ، ۴۰ روپے ، محفوظ بک ایجنسی کراچی ۔

(۴۳۹) بحار الانوار (جلد ھفتم) : مولانا حسن امداد
علامہ مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ) کی کتاب « بحار الانوار » (عربی) کے اُس حصے کا ترجمہ جس میں حضرت امام موسی کاظم علیہ السلام کے متعلق احادیث کا اندراج ہے بارہ ابواب اور ایک ضمیمہ پر مشتمل ہے ولادت، نام لقب ، کنیت ، حلیہ مبارک اور نقش خاتم ، آپ کی امامت پر نصوص ، معجزات ، کرامات و استجابت دعا ، عبادت ، سیرت ، مکارم اخلاق ، وفور علم ، خلفائے جور سے مناظرے ، اهل خاندان اور اصحاب، مسئله امامت اور هشام بن حکم کے دلائل ، قیدخانے کے حالات ، ابطال مذهب واقفیه ، وصایا و صدقات ، اولاد و ازواج، حالات برادران و اولاد
۳۶۷ ص ، ۴۵ روپے
محفوظ بک ایجنسی مارٹن روڈ کراچی ، رمضان المبارک ۱۴۰۶ ھ ، سندھ آفسٹ پرنٹرز کراچی ۔

(۴۴۰) پنجتن پاک کے فضائل : مولانا اختر عباس نجفی
آیت اللہ سید مرتضی حسین کی کتاب کا ترجمہ
۴۳۲ ص ، لاھور۔

* الصواعق المحرقه فی الرد علی البدع و الذندقه(عربی) ابن حجر مکّی ۔

(۴۴۱) تجلّی طور فی مناقب اهل بیت نور : مولانا سیّد خورشید حسین جعفری
صرف اس حصّے کا ترجمہ جس میں مناقب اهل بیت بیان کئے گئے ہیں ۔
۳۸ ص ، ۴ آنے ، پبلک پرنٹنگ پریس لاله موسی ضلع گجرات ۔

* تجرید صحیح بخاری :علاّمه حسین بن مبارک زبیدی۔

(۴۴۲) تجرید صحیح بخاری : مولانا سیّد نائب حسین نقوی
ترجمہ مع حالات رواۃ۔
۹۴۰ ص ، ۲۵ روپے ، ۱۹۸۱م ، شیخ غلام علی اینڈ سنز کراچی ، دوسرا ایڈیشن ۔

* جامع الاخبار (عربی):

(۴۴۳) تحفۃ الابرار : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی (۱۹۸۹م)

اس کتاب کی نسبت شیخ صدوق (م ۳۸۱ ھ) سے کی طرف دی گئی ہے جو نادرست ہے کتاب میں کل ۱۰۰۸ احادیث ہیں.

۱۶۸ ص ، کراچی : شمیم بکڈپو ، ۱۹۵۷م .

(۴۴۴) ترجمہ اور کتاب سلیم بن قیس : مولانا ملك محمّد شریف

سلیم بن قیس ھلالی (م ۷۰ ھ) حضرت علی کے صحابی تھے اس کتاب کو «صحیفہ کاملہ» پر تقدم حاصل ہے

۲۸۶ ص ، ملتان : مکتبۃ الساجد ، ۱۴۰۰ھ.

(۴۴۵) جوامع الکلم : مولانا سیّد خورشید حسن (۱۳۸۷ ھ)

* صحیفۃ الرضا (عربی) :

(۴۴۶) ترجمہ صحیفۃ الرضا اردو : حکیم اکرام رضا

ان احادیث کا مجموعہ جو حضرت امام رضا علیہ السّلام نے بیان فرمائیں ترجمے پر حکیم میر سید حسین نے نظر ثانی کی.

۴۶ ص، محرم ۱۳۲۰ ھ/اپریل ۱۹۰۲م ، مطبع نولکشور لکھنو .

آغاز : بسملہ الحمدللّٰہ الذی جعل عنوان صحیفۃ المومنین حب علی بن ابی طالب ... اما بعد پس ارباب ایمان پر یہ امر پوشیدہ نہ ہوگا کہ صحیفہ مبارکہ جناب امام رضا علیہ السّلام ایك مشہور اصل ہے اصول فرقہ امامیہ ...

* صحیح بخاری (عربی) : محمّد بن اسمعیل بخاری(م ۲۵۶ ھ)

(۴۴۷) ترجمہ صحیح بخاری : سیّد نائب حسین نقوی

تین مجلدات ، ۲۶۰۰ ص ، سولہ روپیہ ، شیخ غلام علی اینڈ سنز کراچی .

* ترمذی : ابو عیسی محمّد بن عیسی (م ۲۷۹ ھ)

(۴۴۸) ترمذی شریف : سیّد نائب حسین نقوی

ترجمہ مع متن ، ۱۴۰۱ ص ، ۳۲ روپیہ ، شیخ غلام علی اینڈ سنز لاھور .

(۴۴۹) تشقیق الاخبار در رد طاعنین بر احادیث ائمہ اطہار : مولانا حاجی اعجاز حسن امروھی(م ۱۳۴۰ھ).

(۴۵۰)تقریر حدیث طیر فی فضیلت علی الخیر : حافظ عبدالباسط المعروف بہ سید محمّد عالم عریضی

حضرت انس بن مالک سے مروی حدیث « عن انس قال کان عند النبی صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم طیر فقال اللّٰھم ائتنی باحبّ خلقك یاکل معی ھذا الطیر فجاء علی علیہ السلام فاکل معہ . رواہ الترمذی » کی شرح

۴۴ ص ، ۱۳۲۱ ھ ، بہاول پریس انار کلی لاھور .

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد احقرترین بندگان ایزد رحمان و عاجزترین غلامان حضرت رسول شفیع گنہگاران ...

* حلیۃ المتقین (فارسی): محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ).

(۴۵۱) تہذیب اسلام : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰ ھ)

چودہ ابواب : لباس کے آداب ، زیورات اور بناؤ سنگار ، کھانے پینے کے آداب نکاح کی فضیلت اور پرورش اولاد ، مسواک لنگھا کرنے ناخن ترشوانے اور سرمنڈانے کے آداب ، خوشبو اور پھول سونگھنےاور تیل ملنے کے آداب ، حمام جانے غسل کرنے اور نورہ لگانے کے آداب ، سونے جاگنے اور بیت الخلاء جانے کے آداب ، بعض بیماریاں اور ان کا علاج ، لوگوں کے ساتھ زندگی بسر کرنے کے آداب ، معاشرت اور مصاحبت کے آداب ، خانہ داری کے آداب ، پیدل چلنے سوار ہونے بازار جانے تجارت و زراعت کرنے اور چوپایہ رکھنے کے آداب ، سفر کے آداب .

۶۰۶ ص ، ۱۴۰۰ ھ/ ۱۹۸۰م ، افتخار بکڈپو لاھور ، نو روز پرنٹنگ پریس لاھور

(۴۵۲) ثقلین : میرزا محمّد جعفر لکھنوی

مختلف موضوعات پر حضرت علی علیہ السّلام کے اقوال .

۱۳۶ ص ، ۲ روپیہ ، باب الاسلام پریس کراچی.

(۴۵۳)ثمرہ اعمال : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م ۱۳۷۶ ھ)

حدیث اشراط الساعۃ کا ترجمہ

۲۴ ص ، فروری ۱۹۵۳م ، لکھنو.

(۴۵۴)جواہر بہیہ ترجمہ صحیفہ رضویہ :مولانا سیّد شریف حسین سبزواری(م۱۳۶۱ھ)
حضرت امام رضا علیہ السّلام کی اس حدیث کا ترجمہ جو آپ نےدربارہ عقائد مامون الرشید عباسی کو تحریر فرمائی تھی۔
۳۲ ص ، البرہان لاہور ، رفاہ عام سٹیم پریس لاہور۔

* ینابیع المودّت (عربی) : سیّد سلمان
شاہ حنفی قندوزی (م ۱۲۹۴ ھ)

(۴۵۵) چشمہ محبّت (حصّہ اول) : حامد علی عباسی
ترجمہ مع متن ، ۱۳۶ص ، آرمی پریس دریا گنج دھلی، ۱۳۴۵ ھ.

(۴۵۶)چہل حدیث : مولانا قاضی سعید الرحمن (۱۹۸۹م)
۳۲ ص ، ۷۵ پیسے ، علوم الاسلام سانده کلاں لاہور۔

(۴۵۷)چہل حدیث : مولانا سیّد مرتضی حسین
خصال شیخ صدوق کی چالیس احادیث کا ترجمہ
۸ ص ، ۱۳۴۸ ھ/۱۹۲۹م ، مطبع مسلم یونیورسٹی علی گڑھ.
آغاز : بسملہ و خطبہ بعد حمد و صلوۃ خادم اشرف المعلّمین و عاصی مرتضی حسین ابن حاج الحرمین الشریفین السیّد قربان حسین عفی اللہ عنہما برادرانِ اسلامی کی خدمت میں ملتمس ہے ...

(۴۵۸) چہل حدیث : مولانا سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۹م)
آیت اللہ سیّد علی الاصفہانی (م ۱۹۸۹م) کی ایک فارسی کتاب کا ترجمہ ، آٹھ فصلوں پر مشتمل ہے : توحید ، نبوّت ، امامت ، شرعی واجبات ، شرعی محرمات ، معاشرتی امور و حقوق ، اخلاق ، معاد۔
۲۰۸ ص ، ۱۲ روپے ، فروری ۱۹۸۳م ، امامیہ پبلی کیشنز لاہور ، الامان پریس لاہور۔

(۴۵۹)چہل حدیث : مولانا میرزا علی حسن بن میرزا قاسم علی
۳۹ ص ، دسمبر ۱۹۵۵م ، آرمی پریس نکل روڈ کراچی.

(۴۶۰) چہل حدیث :
۳۲ ص ، امامیہ پبلی کیشنز پاکستان۔

(۴۶۱) حدیث حوض : علامہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)

۳۲ ص ، مارچ ۱۹۶۴م ، امامیہ مشن لاہور ، نامی پریس لاہور.

(۴۶۲)حدیث قدسی : مولانا نذر حسین

۶۴ ص ، خالد پریس سرگودھا .

(۴۶۳)حدیث قدسی مترجم : مولانا سید شاہ نواز

چالیس احادیث قدسی اور چالیس احادیث نبوی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم

۱۳۶ ص ، ۱۲ آنہ ، کتب خانہ اثنا عشری لاہور ، گلزار عالم پریس لاہور .

(۴۶۴)حدیث قدسی : شیخ شریف حسین جعفری

نظرثانی : مولانا سیّد علی الموسوی بلتستانی .

فارسی سے ترجمہ ، ۶۴ ص ، تنظیم غلامان آل عمران لاہور ، زینتھ پریس لاہور .

(۴۶۵)حدیث قرطاس : مولانا سیّد ظفر حسن نقوی (م ۱۹۸۹م)

قیمت : ۶ آنے ، شمیم بکڈپو ناظم آباد کراچی .

* حدیث کساء :

(۴۶۶)اکسیر الشفاء ترجمہ حدیث کیساء : مولانا سیّد وجاھت حسین (م ۱۳۴۶ ھ)

مطبع گلستانِ محمدی مرزا منڈی لکھنؤ .

(۴۶۷)بدر کامل ترجمہ منظوم حدیث کساء :

حاجی حسن علی نے ۱۲۸۲ ھ کو لکھنؤ سے چھپوایا.

(۴۶۸)ترجمہ حدیث کساء : مولانا سیّد زوار حسین میرزا پوری

دھلی .

(۴۶۹) ترجمہ حدیث کساء :

۱۶ ص ، جہاد پبلی کیشنز لاہور.

(۴۷۰)ترجمہ حدیث کساء منظوم : سیّد قمر عباس رضوی قمر

۱۶ ص ، انجمن ھاشمیہ حیدرآباد.

(۴۷۱) ترجمہ حدیث کیساء : حکیم سیّد محمّد تقی عرف مجّن صاحب (م ۱۳۵۱).

(۴۷۲) حدیث کساء منظوم : زوار
۱۶ ص ، لاهور .
آغاز :
عرش سے رتبہ میں بالا ہے مقام پنجتن ہے جبین عرش پر مرقوم نام پنجتن
لونڈیاں ، حوریں ہیں غلمان ہیں غلام پنجتن ہے زبان گویا ہے دشمن حُسام پنجتن
دھر میں ڈنکا بجا ان کے سبب ایمان کا ہو کے عاجز هر بشر قائل ہوا قرآن کا
(۴۷۳) حدیث کساء : مولانا سید علی حسن اختر (م ۱۹۸۹م)
منظوم (اردو - فارسی) ، ۵۰ ص ، انجمن پریس کراچی .
آغاز (اُردو) :
شروع کرتا ہوں میں نام خدا سے بنام پنجتن اهل کساء سے
روایت ہے جناب فاطمه سے دل و جان حبیب کبریا سے
رسول حق مثال بدر کامل ہوئے بیت الشرف میں میرے داخل
(فارسی)
می کنم آغاز از نام خدا هم بنام پنجتن اهل کساء
این حدیث است از جناب فاطمه (ع) بضعه نور حبیب کبریا
آمده روزی شه ارض و سما والد ماجد درون بیت ما
(۴۷۴) حدیث کساء مترجم و بعض دعائیں : مهر حسین ایم اے
حدیث کساء کے علاوه دعائے نور کبیر ، نور صغیر ، ناد علی کبیر ، ناد علی صغیر ، دعائے وسعتِ رزق ، زیارت صاحب الزمان ، دعائے ادائے قرض ، دعائے مغفرت بھی شامل ہیں .
۱۲۸ ص ، مفت ، نامی پریس لاهور.
(۴۷۵) حدیث کساء و دعائے کمیل :
۴۸ ص ، مفت ، پیارا پرنٹنگ پریس پرانی غلّه منڈی ملتان .
(۴۷۶) حدیث کساء مع منظوم ترجمه و مناجات و منقبت امام حسن : مولانا سید مرتضی حسین فاضل . ناظم : سیّد افسر عباس زیدی .
۶۴ ص ، مفت ، لاهور .

(۴۷۷) حدیث کساء : مولانا حافظ سیّد فرمان علی (م ۱۳۳۴ ھ)

۴۸ ص ، ڈیرھ روپیہ ، محفوظ بک ایجنسی ، شیخ شوکت علی پرنٹرز کراچی.

(۴۷۸) حدیث کساء : جوّاد

کتب خانہ اثنا عشری لاھور.

(۴۷۹) شان پنجتن : قیس زنگی پوری

حدیث کساء کا منظوم ترجمہ.

۱۶ ص ، مفت ، ۱۹۵۵م ، الواعظ صفدر پریس لکھنؤ.

آغاز : فرماتی ہیں یہ بنت رسولؐ فلک وقار   یعنی جناب فاطمہ خاتون روزگار

(۴۸۰) فارسی مسمط : میرزا علی فیاض

حدیث کساء کا ترجمہ. (ذریعہ :۱۶).

(۴۸۱) قرآن السعدین فی زواج السیدین ابی الحسن و اُم الحسین

ترجمہ : مولانا عابد حسین انصاری

صفحات ۱۲۸

یہ کتاب علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ) کی کتاب « بحار الانوار » کے اُس حصے کے ترجمے پر مشتمل ہے جو حضرت فاطمۃ الزھرا سلام اللّٰہ علیہا کے حالات پر مشتمل ہے مترجم نے اسناد کو حذف کر دیا . ترجمہ : ۱۲۹۷ ھ و ۱۳۰۴ھ مطبع یوسفی دھلی . مترجم کے بھائی خواجہ انصار حسین انصاری نے تاریخ کہی :

میرے بھائی مولانا عابد حسین   جو ہیں عالم و زاھد و متقی
محقق مدقق محدث فقیہ   عقیل و فطین فلسفی منطقی
لکھا حال تزویج خیر النساء   اُنہوں نے بتائید روح نبی
خوارج کے گھر گھر میں ماتم ہوا   ہوئے شادمان شیعیان علی
جزا نیک دے اُن کو رب العلی   کتاب فضائل یہ نادر لکھی
ہوئی طبع جس دم یہ نادر کتاب   لگے فکر تاریخ کرنے سبھی
ندادی یہ ھاتف نے انصار کو   ہوئے اس کے چھپنے سے مومن خوشی

(۱۳۰۴ھ)

آغاز : بسملہ و خطبہ امابعد بندہ گنہگار امیدوار رحمت حضرت باری بخشیش حسین کا بیٹا یوسف کا باپ ، عابد حسین سہارنپوری انصاری خزرجی بخاری ابی سالاری دوستان اہلبیت نبوت کی خدمت میں . . .

[حامی سنت ماحی بدعت حضرت مولانا خواجہ عابد حسین ابن بخشیش حسین انصاری ۱۲۶۲ ھ کو سہارنپور میں پیدا ہوئے قاضی غلام عباس ہنر، مولانا سیّد حسین، مولانا سیّد علی محمّد، مولانا محمّد ابراہیم سے اخذ فیض کیا . عمر کا زیادہ حصّہ مدرسہ منصبیہ میرٹھ میں بحیثیت مدرس اعلی گزارا . ۶ ذی قعدہ ۱۳۳۰ ھ کو سرسی ضلع مراد آباد میں رحلت کی.

اشعار المومنین ، نصر المومنین ، قواعد مدنی، یوسفیہ ، کھری بات ، مفتاح البیان ، پنجہ فولادی ، تحفۃ الصائدین ، کلمۃ التوحید ، انذاز الناظرین ، یاعلی مدد ، اعجاز وحی ، ذخیرۃ المعاجز ، معجزہ امیر المومنین ، شرح اربعین ، دافع المغالطہ ، مطالب الشافیہ فی شرح الکافیہ ، ترجمہ سفینۃ النجاۃ ، عمدۃ المصائب ، ترجمہ جامع عباسی ، ترجمہ فتح السبیل ، ترجمہ لالی مکنونہ آپ کی تصانیف ہیں].

* گفتار انبیاء (فارسی) : محمّد مہدی تاج لنگرودی .

(۴۸۲) گفتار انبیاء : مولانا سیّد رضی جعفر نقوی

۲۱۲ ص ، ۴۰ روپے ، مصباح الہدی پبلی کیشنز لاہور ، فروری ۱۹۹۰ م ، معراج دین پرنٹرز.

اس میں گفتار آدم ، ادریس ، نوح ، ہود ، صالح ، ابراہیم ، لوط ، یعقوب ، یوسف ، ایوب ، شعیب ، موسی ، الیاس ، خضر ، داؤد ، سلیمان ، یونس ، دانیال ، زکریا ، یحیی ، عیسی ، محمّد مصطفی علیہم السّلام ہیں .

(۴۸۳) گلدستہ منظوم : سیّد ذاکر حسین امروہی

حدیث کساء کا ترجمہ ، ۵۶ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، راولپنڈی .

(۴۸۴) ہدیۃ السعداء ترجمہ حدیث کساء : حکیم سیّد حسین گریاں لکھنوی. ربیع الآخر ۱۳۴۴ ھ ، مطبع اعجاز محمّدی .

* حدیث مفضّل (عربی) .

* راہِ خدا شناسی (فارسی) .

(۴۸۵) اسرار التوحید ملخص توحید مفضّل : مولانا سیّد نصیر حسین (م ۱۹۸۹م) .
چھیانوے عنوانات کے تحت ، ۱۶۸ ص ، ادارہ معارف اسلام لاہور .
شعبان المعظم ۱۳۷۸ ھ / فروری ۱۹۵۹م ، تعلیمی پریس لاہور .

(۴۸۶) گناہان کبیرہ : سیّد محمّد علی الحسینی بلتستانی
آیت اللّٰہ سیّد ہاشم رسولی محلاتی کی کتاب کا ترجمہ
۲۱۸ ص ، کراچی : حسن علی بکڈپو ، ۱۹۹۶م . پرائما پرنٹرز کراچی .

(۴۸۷) گناہان کبیرہ (جلد دوم) : سیّد محمّد علی حسینی
قطع رحمی ، یتیم کا مال کھانا ، سود خوری ، زنا ، لواطہ ، قذف ، شراب خوری ، جوا ، موسیقی
۲۸۶ ص ، ۵۰ روپے ، جولائی ۱۹۹۰م .

* گناہان کبیرہ (فارسی) : آیت اللّٰہ سیّد عبدالحسین دستغیب .

(۴۸۸) گناہان کبیرہ (جلد سوم) : سیّد محمّد علی حسینی
۳۱۰ ص ، ۵۵ روپے ، مکتبۃ الزہراء کراچی ، ۱۴۱۱ ھ / اگست ۱۹۹۰م .
گانا ، جھوٹ ، جھوٹی قسم ، جھوٹی گواہی ، سچی گواہی سے اجتناب ، وعدہ خلافی ، امانت میں خیانت ، چوری ، ناپ تول میں کمی ، حرام خوری .

(۴۸۹) گنج مقفّل ترجمہ حدیث مفضّل : سیّد محمّد مظفرعلی خان جانسٹھی (م ۱۳۵۴ھ)
۵۶ ص ، ۴ آنہ ، مطبع جعفری مظفر نگر (ہند) .

(۴۹۰) نظم جانفزا ، یعنی منظوم ترجمہ حدیثِ کساء : مظفر حسین جونپوری
۲ آنے ، دالمنڈی بنارس (ہند) .

(۴۹۱) نظم سراج :
توحید مفضّل کا منظوم ترجمہ ، ۹۲ ص ، ۱۲۶۵ ھ ، شیخ عبدالرحمن احسن نے تاریخ کہی :

جب عنایات ربِّ یزداں سے چھپ گئی مثنوی خوش اسلوب
اس کی تاریخ طبع احسن نے یوں کہی مثنوی چھپی کیا خوب (۱۲۶۵ھ)

آغاز :

اے سزاوار حمد ذات خدا قابل شکر ہے صفات خدا

گنگ ہے نطق کیا کہوں توحید دنگ ہے عقل کیا کہوں تمجید

(۴۹۲) حدیث نبوی صلعم :

۲۸ ابواب ، ۵ آنے ، مطبع اثنا عشری دهلی .

(۴۹۳) حدیث هلیله : ولی محمّد چهکن بهائی

حضرت امام جعفر صادق کی ایک حدیث کا ترجمہ جس سے آپ نے ایک دھریے کو وجود باری تعالی کا قائل کیا تھا ، ۱۳۳۷ھ ، گجرات کاتھیاواڑ (ھند) .

(۴۹۴) حقائق : سیّد توقیر حسین زیدی

۳۰۶ احادیث بنی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم جو کتب اهلسنت میں حضرت علی علیہ السّلام کی شان میں وارد ہیں

۱۲۰ ص ، ڈیڑھ روپیه ، عباسی لیتھو آرٹ پریس کراچی.

* خصال الشیعه (عربی) : شیخ صدوق (م ۳۸۱ ھ)

(۴۹۵) خصال (جلد اوّل) : مولانا ملک محمّد شریف

۶ ابواب ، ۴۸۰ ص ، ۴۵ روپے ، مکتبة الساجد ملتان .

(۴۹۶) خصائص آل محمّد : مولانا سیّد صابر حسین نقوی

فضائل و محامد آل محمّد علیهم السّلام جو کتب اهلسنّت میں مرقوم ہیں

۲۰۰ ص ، اداره تذکرة الطاهرین نواب شاه ، اشرف پریس لاهور.

* خصائص نسائی (عربی) : امام نسائی (م ۳۰۳ ھ).

(۴۹۷) مناقب مرتضوی : مولانا ابو الحسن

۱۳۵۴ ھ (قا: ۱)

(۴۹۸) خصائص امیر المؤمنین علی علیه السّلام : مولانا ملک محمّد شریف

۹۷ ص ، ۶ روپے ، مکتبة الساجد شمس آباد کالونی ملتان ، امروز پرنٹنگ پریس ملتان.

(۴۹۹) خصائص مرتضوی : سیّد اولاد علی ساغر لکھنوی

۹۶ ص ، ۱۹۲۶م ، رامپور (ھند).

(۵۰۰) درِ یتیم : مولانا سیّد محمّد عادل رضوی (م ۱۳۹۵ ھ)
حضور صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم کے ۷۴۸ کلمات قصار کا ترجمہ، ۲۷ باب ادارہ ناصر الاسلام کراچی ، فروری ۱۹۴۸م ، ضیاء برقی پریس کراچی .

(۵۰۱) ذخیرہ رستگاری ترجمہ حدیث ابی ذر غفاری : مولانا سیّد علی اکبر
۱۴۰ ص ، ۱۳۰۶ ھ .

* ذخیرة المودات (فارسی).

(۵۰۲) ذخیرة المودات : سیّد محمّد علی شاہ دیپالپوری
فضائل اہلبیت علیہم السّلام میں وارد احادیث کا ترجمہ ، دیپالپور ضلع ساہیوال.

(۵۰۳) رسالة التقریر فی منزلت حضرت امیر : حافظ عبدالباسط عریضی
« یا علی الاترضی ان تکون منّی بمنزلة ھارون من موسی الّاانہ لیس نبی بعدی » کی تشریح . کسی شاعر نے اس کا فارسی نظم میں یوں ترجمہ کیا ہے :

علی را چنین گفت خیر الانام — کہ ای کردہ درکار دین اہتمام
ترا از من آن منزلت شد پدید — کہ نسبت ز موسی بہارون رسید
مگر آن کہ نبود پس از من نبی — نبوّت ز مردم شود اجنبی

اس حدیث سے بارہ تنقیحات برائے خلافت حضرت علی علیہ السّلام نکالی گئی ہیں .
۱۸ ص ، ۱۳۲۰ ھ ، یونیورسل پریس لاہور .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد احقر ترین بندگان حافظ عبدالباسط المعروف سیّد محمّد عالم بن سیّد نور الھدی بن حافظ سیّد محمّد بقا بن حافظ حضرت سیّد عبدالرحیم رحمة اللّٰہ منگووالی رضی اللّٰہ عنہ اہل ایمان کی خدمت میں بصدق اخلاص گزارش کرتا ہے کہ راقم آثم کی طبیعت ابتدا ہی سے تحقیق پسند اور تقلید کی سخت دشمن اور متنفّر رہی ...

(۵۰۴) رسالہ توحید :
احادیث دربارہ توحید ، مندرجہ ذیل کتابوں سے استفادہ کیا گیا ہے . کتاب التوحید ، عیون الاخبار اور امالی از شیخ صدوق (م ۳۸۱ ھ) اور نہج البلاغة

* المودة القربی (عربی) : سیّد علی ھمدانی (م ۷۸۶ ھ)

(۵۰۵) زاد العقبی : مولانا سیّد شریف حسین بھریلوی (م ۱۳۶۱ ھ)
۱۳۶ ص ، ۱۲ آنے ، امامیہ کتب خانہ لاھور .

(۵۰۶) سبیل الهدی فی فضائل العلم و العلماء : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م۱۳۷۶ ھ)
۱۳۱۸ ھ (ذریعه : ۱۲).

* سنن ابن ماجه (عربی) : ابو عبدالله محمّد بن یزید ابن ماجه قزوینی (م ۲۷۳ ھ)

(۵۰۷) سنن ابن ماجه : سیّد نائب حسین نقوی
شیخ غلام علی اینڈ سنز لاھور

* سنن ابی داؤد (عربی) : ابو داؤد سلیمان سجستانی (م ۲۷۵ ھ)

(۵۰۸) سنن ابی داؤد : سیّد نائب حسین نقوی
شیخ غلام علی اینڈ سنز لاھور.

* سنن نسائی شریف (عربی): حافظ ابو عبدالرحمن احمد بن شعیب بن علی النسائی (م ۳۰۳ ھ)

(۵۰۹) سنن نسائی شریف : سیّد نائب حسین نقوی
شیخ غلام علی اینڈ سنز لاھور.

(۵۱۰)الشمسیه : مولانا سیّد علی حسین زنگی پوری (م ۱۳۱۰ ھ)
صرف پانچ احادیث . (ذریعه : ۱۴)

[مولانا سیّد علی حسین بن خیرات علی ۱۲۴۸ھ کو زنگی پور میں پیدا ہوئے لکھنؤ میں مولانا حسن علی ، مولانا حسین ، اصغر پاروی ، مولانا محمّد طاھر اور مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶ ھ)سے اخذ فیض کیا . قائمة الدین میرزا محمّد علی (۱۲۸۹ ھ) ، ممتاز العلماء مولانا سید حسین (م ۱۲۷۳ ھ) اور مولانا سیّد احمد علی محمّد آبادی کے سامنے بھی زانوئے ادب تہہ کیا ، ۹ شوال المکرم ۱۳۱۰ ھ کو واصل بحق ہوئے . تذکرة الانسان ، قسطاس مستقیم ، ذخائر در احکام کبائر (فارسی) ، زھرہ مشرقه شرح خطبه مونقه (فارسی) ، نسیم سحر، لسان الصادقین فی شرح الاربعین وغیرہ آپ کی تصانیف ہیں].

(۵۱۱) عصرِ حاضر : مولانا سعادت حسین خان
ان احادیث کا مجموعه جو درباره آخر الزمان ہیں
۱۶ عنوانات
۳۲ ص ، الجواد بکڈپو بنارس ۔

(۵۱۲) لباب النقول : مولانا سیّد احمد شاہ
ص ۹۶ ، قیمت ۴ روپے ۔
اس کتاب میں صحاح ستہ سے اُن احادیث کو جمع کیا گیا ہے جو فضائل اہلبیت علیہم السلام سے متعلق میں ترجمے کے ساتھ اصل متن بھی درج کردیا گیا ہے
مطبع اثنا عشری دہلی میں چھپی ۔

(۵۱۳) مثنوی ناسخ : شیخ امام بخش ناسخ
۷۰۰ اشعار میں بعض احادیث کا منظوم ترجمہ
۷۵ ص ، کتابستان الہ آباد ، ۱۹۳۱م ، رائل پریس الہ آباد ۔
آغاز :
لکھوں پہلے حمد علی عظیم علیم حکیم رحیم کریم
بدیع السموات و الارض ہے عبادت اسی کی فقط فرض ہے

(۵۱۴) مجالس الابرار ترجمہ اردو بحار الانوار جلد دھم: مولانا محمّد مہدی بن العلاّمہ محمّد علی ۔
بحار الانوار مجلسی کے اس حصّے کا ترجمہ جس میں حضرت فاطمۃ الزہرا(ع) کے حالات زندگی ہیں
۳۱۲ ص ، مطبع جعفری لکھنو ، ۱۳۱۱ ھ ۔
آغاز : بسملہ و حمد اما بعد کہتا ہے خادم الطلاب محمّد مہدی ابن العلاّمہ محمّد علی اعلی اللّٰہ مقامہ کہ فرمائش بعض اصدقاء ...

(۵۱۵)محاسن الابرار ترجمہ عاشر بحار الانوار : مولانا سیّد حامد حسین بن سیّد حسین فیض آبادی
حضرات حسنین (ع) کے حالات
۳۸۳ ص ، مطبع اعجاز محمّدی لکھنو ، ۱۳۱۶ ھ ۔

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد عرض کرتا ہے خدمات حضرات مؤمنین میں عبد فتیل ذلیل حامد حسین بن مولانا سیّد حسین فیض آبادی مولدا...

(۵۱۶) مخزن الجواهر : مولاناغلام رضا ناصر نجفی (م ۱۹۹۵م)
رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم نے حضرت ابوذر غفاری (رض) کو جو وصیّت فرمائی تھی اس کا ترجمہ مع متن
۸۰ ص ، ۸ روپے ، باب حسنؑ سرگودھا ، ۱۴۰۲ ھ ، الغدیر پرنٹنگ پریس سرگودھا .

(۵۱۷) مشعل زندگی : اختر محمود رضوی
حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے ۷۴۸ فرامین کا ترجمہ مع متن
۲۰۸ ص ، ۵ روپے
ادارہ دین و دانش کراچی ، ۱۳۹۶ ھ ، سپر آرٹ پریس کراچی .

(۵۱۸) ترجمہ مشکوہ شریف : سیّد نائب حسین نقوی
۱۲۰۰ ص ، ۵۰ روپے ، شیخ غلام علی اینڈ سنز لاهور .

(۵۱۹) مصائب الابرار ترجمہ جلد عاشر بحار الانوار :مولانا سیّد حامد حسین بن سیّد حسین فیض آبادی
حضرت امام حسین علیہ السّلام سے متعلق جلد کا ترجمہ
۵۵۹ ص ، مطبع جعفری لکھنؤ ، ۲۷ ابواب

(۵۲۰) مصائب الابرار : حکیم سیّد حسین گریاں زیدی
بحار الانوار مجلسی کے اس حصّے کا ترجمہ جس میں حضرت امام حسین علیہ السّلام کا ذکر ہے .
(ذریعہ :۲۱).

(۵۲۱) معالم العترة ترجمہ ینابیع المودة : مولانا ملك محمّد شریف
۸۱۶ ص ، شیعہ جنرل بك ایجنسی لاهور ، حیدری پریس لاهور .

* کتاب المؤمن (عربی): حسین بن سعید اهوازی (م ۲۵۶ ھ)

(۵۲۲) کتاب المؤمن : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
۱۵۶ ص ، پروگریسو پبلشرز لاهور، اگست ۱۹۷۱م.

(۵۲۳) مودة الاسلام :
آٹھ آنے ۔ تین باب ہیں :
پہلے باب میں ان آیات کو اکٹھا کیا گیا ہے جو ائمہ معصومین علیہم السلام کے متعلق ہیں ، دوسرے باب میں ان احادیث کو اکٹھا کیا گیا ہے جو فضیلت ائمہ (ع) کے متعلق ہیں، اور تیسرے باب میں ائمہ (ع) کے دوستوں اور دشمنوں کی علامات بتائی گئی ہیں ۔
(۵۲۴) مرقع دانش : سیّد محمّد رفیق شاہ ایڈوکیٹ
۳۳۳ کلمات محمّد و آلِ محمّد علیہم السّلام کا ترجمہ مع متن
۱۴۱ ص ، القائم پریس سرگودھا ۔
(۵۲۵) معارف الاخبار : مولانا سیّد ذوالفقار حسنین
ایک روپیہ ۸ آنے ، العلم بکڈپو لکھنؤ۔
(۵۲۶) زاد راہ جنت و ارشادات خاتم رسالت حصہ دوم : مولانا سیّد شاکر حسین موسوی نجفی بلتستانی
فضیلت نماز جماعت ، مذمّت ترک نماز جماعت اورخوف و رجاء کا بیان ، اردو کے ساتھ مولانا عبدالوھاب حیدری کا سندھی ترجمہ بھی ہے ۔
۹۰ ص ، تبلیغی جماعت شیعہ اثنا عشری لاڑکانہ سندھ ، نور آرٹ پریس لاڑکانہ ۔
* مکتب ولایت (فارسی) : م ۔ ذبیحی
(۵۲۷) مکتب ولایت : شیخ شریف حسین
۱۸۷ احادیث معصومین علیہم السّلام کا اردو ترجمہ
تنظیم غلامان آل عمران لاہور ۔
* مختصر بصائر الدرجات (عربی) : شیخ حسن بن سلیمان حلّی۔
(۵۲۸) منتخب بصائر الدرجات : مولانا ملک محمّد شریف
۱۲۰ ص ، مکتبة الساجد شمس آباد ملتان ، رجب ۱۳۹۶ ھ/اگست ۱۹۷۶م ۔
* من لایحضرہ الفقیہ : شیخ صدوق (م ۳۸۱)

(۵۲۹) موعظه و التنبیه من کتاب من لایحضره الفقیه : مولانا سیّد خورشید حسین
۱۵۰ احادیث کا ترجمہ ،۳۱ ص ، انجمن حسینیہ گجرات.

(۵۳۰) الموعظه و التنبیه حصّہ دوم : مولانا سیّد خورشید حسین شیرازی (م ۱۹۸۲م)
۳۱ احادیث کا ترجمہ ، ۳۲ ص ، انجمن سادات اثنا عشری کلے وال سیداں

(۵۳۱) الموعظه و التنبیه حصّہ سوم : مولانا سیّد خورشید حسین (م ۱۹۸۲م)
۳۲ ص ، انجمن سادات اثنا عشری کلے وال سیداں ، پنجاب الیکٹرک پریس گجرات .

(۵۳۲) نجاة الدارین فی حقوق الوالدین : مولانا غلام علی بہاؤنگری (م ۱۳۶۳ھ)
حقوق والدین کے بارے میں آیات و احادیث کو اکٹھا کیا گیا ہے .
ایک مقدّمہ ، پانچ باب اور خاتمہ ، ۶۸ ص، مطبع دبدبہ احمد لکھنؤ ، ۱۳۱۷ ھ.

(۵۳۳) نظام مصطفی بزبان زوجہ با صفا حصّہ اوّل : مولانا کاظم حسین اثیر جاڑوی
صحیح بخاری کی وہ احادیث جو حضرت عائشہ سے مروی ہیں
۲۴۸ ص ، ۲۱ روپے ، جھنگ .

(۵۳۴) حصّہ دوم :
۲۵۶ ص ، ۲۴ روپے ، جھنگ .

(۵۳۵) جلد سوم :
۲۵۶ ص ، درسگاہ آل محمّد چکوال .

(۵۳۶) جلد چہارم :
چکوال .

(۵۳۷) نہج الاسرار جلد ۲ من کلام حیدر کرار : مولانا سیّد غلام حسین رضا
حضرت علی علیہ السّلام کے وہ خطبات و ارشادات جو نہج البلاغة میں نہیں مگر دیگر کتابوں میں موجود ہیں
۴۲۲ ص ، ۱۴۰۲ ھ ، مطبع کاظمی حیدرآباد دکن .

(۵۳۸) نور ولایت : مولانا محمّد حسین اکبر
ان ۱۱۰ احادیث کا ترجمہ جن کا تعلّق مناقب امیر المؤمنین سے ہے آخیر میں نہج البلاغة سے ۴۰ کلمات قصار کا ترجمہ بھی دیا گیا ہے .

۸۲ ص ، ۸ روپے ، مؤسسة المزمل حسینیه هال لاهور ، مارچ ۱۹۸۵م .

(۵۳۹) هدیه اقبالیه : مولانا سیّد اقبال علی خان رائے بریلوی

احادیث معصومین علیهم السّلام کو آٹھ ابواب میں جمع کیا گیا ہے : ثواب و سلام ومصافحه و فضیلت دوستی با اهل ایمان، اطعام مساکین و مذمت کفران نعمت ، فضیلت تلاوتِ قرآن و عظمت قرآن و ثواب تعمیر مسجد ، حق اولاد تعلیم اولاد ، من امتناع استعمال ذبیحه کفار ، عقاب بدعت و مذمت خودکشی

۱۶۰ ص ، مطبع اخبار آصفی حیدرآباد دکن ، ۱۳۰۷ ھ.

آغاز : بسمله و خطبه امابعد بنده خاکسار سیّد اقبال علی ولد سید فدا علی ساکن رائے بریلی مؤمنین با تمکین و مُسلمین صداقت آگیں کی خدمت میں اس طرح عرض پرداز ہے که ایام سابقه میں اتفاق روزگار سے ...

(۵۴۰) وصایا نبی بنام علی : مولانا عباس علی شریف تصور

۱۴۸ وصایا کا ترجمه ، ۸۰ ص ، پهلا ایڈیشن : ۱۳۲۰ ھ، حیدرآباد دکن ، دوسرا ایڈیشن : ۱۳۸۲ ھ/۱۹۶۳م کراچی .

خود مترجم نے تاریخ کهی :

ہو مبارک اهل ایماں کے لئے — ترجمه اردو وصایا کا چھپا
جو اٹھائیں فیض اس تحریر سے — اس مترجم کے کریں حق میں دعا
جب تصور ہو گیا تاریخ کا — هاتف غیبی سے آئی یه صدا
مومنوں کی تیغ جوهر دار سے — سر حسد کا تن سے اس کے کر جدا
پهر یه که تاریخ کا مصراعه سال — ترجمه میرا بهت اچها ہوا

(۱۳۲۰ ھ)

(۵۴۱) وصیت رسول (ص) - ابو ذر غفاری کے نام : سیّد ذوالفقار علی زیدی

۷۱ ص ، ۲۰ روپے ، کراچی : الحرمین پبلشرز پاکستان ، سندھ آفسٹ پریس کراچی ، ۱۹۹۲م.

نہج البلاغة (ترجمہ ، شرح اور حواشی)

* نہج البلاغة (عربی) : شریف رضی (م ۴۰۶ ھ)
خطبات ، خطوط اور کلمات قصار حضرت علی علیہ السلام .

(۵۴۲) ترجمہ و حواشی نہج البلاغة : مولانا سیّد یوسف حسین امروہی (م ۱۳۵۲ ھ).
۲۰ ص (ناقص الآخر) ۱۹۲۶م ، احسن المطابع میرٹھ .

(۵۴۳) ترجمہ نہج البلاغہ : مولانا میرزا یوسف حسین ، مولانا غلام محمّد ذکی سرور کوٹی. ترجمہ کی ابتداء میں مندرجہ ذیل مضامین :
مقدّمہ : مولانا سیّد محمّد صادق .
اسناد نہج البلاغة : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
امیر المؤمنین کی علمی خدمات : مولاناسیّد ظفر حسن امروهی (م ۱۹۸۹م)
حضرت امیرالمؤمنین اور علمِ غیب : مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م)
سوانح امیر المؤمنین علی مرتضی : مولانا سیّد ظل حسنین زیدی (م ۱۹۹۶م)
۹۵۲ ص ، شیعہ جنرل بك ایجنسی لاهور ، انصاف پریس لاهور.

(۵۴۴) ترجمہ نہج البلاغة حصّہ اوّل : مفتی جعفر حسین (م ۱۹۸۳م)
ادارۂ علمیہ لاهور .

(۵۴۵) جلد دوم :
۳۱۲ ص ، اداره علمیہ لاهور، انصاف پریس لاهور .

(۵۴۶) جلد سوم :
۳۳۶ ص ، اداره علمیہ لاهور، انصاف پریس لاهور .

(۵۴۷) رسالة الاشاعة فی شرح نہج البلاغة : مولانا سیّد اولاد حسین ابن محمّد حسن (م ۱۳۳۸ھ)
نہج البلاغة کا ترجمہ اور شرح . (ذریعہ :۱۱)
[مولانا سیّد اولاد حسن ابن مولانا محمّد حسن ۱۲۶۸ ھ کو امروهے میں پیدا ہوئے وطن میں تعلیم حاصل کرنے کے بعد لکھنو تشریف لے گئے .مفتی میر

محمّد عباس سے بطور خاص اخذ فیض کیا ۱۳۳۸ ھ / ۱۹۲۰م کو رحلت کی .
آپ کی تصانیف میں نیرنگ زمانہ ، طرفة العین ، دلائل حسنیه ، چراغ ایمان ، انوار المؤمنین ، معلّم الاطفال ، نظم الفرائض ، بدور الفرائض ، فقه الفرائض معروف ہیں . تذکرہ بے بہا . مطلع }.

(۵۴۸) نہج البلاغة : سیّد نائب حسین نقوی
۹۵۹ ص ، شیخ غلام علی اینڈ سنز لاہور ، ۱۹۸۳م .

(۵۴۹) شرح نہج البلاغة : مولانا سیّد خورشید حسن (م ۱۳۸۷ ھ) (مطلع).

(۵۵۰) شرح نہج البلاغة : مولانا زوار علی خان . (مطلع).

(۵۵۱) سلسبیل فصاحت جلد اوّل : مولانا سیّد ظفر مہدی نقوی (م ۱۳۶۰ ھ)
۲۲ خطبات کا ترجمہ، ۲۶۴ ص ، نظامی پریس لکھنؤ.
{ مولانا سیّد ظفر مہدی ابن سیّد وارث حسین نقوی جائس ضلع رائے بریلی میں پیدا ہوئے لکھنؤ میں تعلیم پائی ، ماہنامہ « سہیل یمن » آپ کی زیر ادارت نکلتا رہا .
۱۳۶۰ ھ/ ۱۹۴۱م کو واصل بحق ہوئے « ابو طالب » اور « اللّٰہ اللّٰہ » نامی دو کتابیں آپ کی تصنیف ہیں }.

(۵۵۲) سلسبیل فصاحت حصّہ دوم :مولانا سیّد محمّد صادق
۱۷۰ ص ، ۳ روپے ، نظامی پریس لکھنؤ ، مقدّمہ از آغا محمّد سلطان میرزا .

(۵۵۳) ملفوظات امیر المؤمنین صحیفه حکمت یعنی نہج البلاغة حصّہ سوم : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
نہج البلاغة کے کلمات قصار کا ترجمہ ، ۱۱۴ ص ، شیخ غلام علی اینڈ سنز لاہور، علمی پرنٹنگ پریس لاہور .

(۵۵۴) نہج البلاغة مترجم جلد اوّل :
۲۶۴ ص ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن (بہار).

(۵۵۵) نیرنگ فصاحت ترجمہ نہج البلاغة : مولانا حکیم سیّد ذاکر حسین اختر بھریلوی (م ۱۳۷۲ ھ)
۵۵۶ ص ، مطبع یوسفی دهلی .

متعلقاتِ نہج البلاغة

(۵۵۶)احتساب : علی اکبر شاہ
نہج البلاغة سے حضرت علی علیہ السّلام کے ۵۱ فرامین
۱۰۳ ص ، ساڑھے تیرہ روپے ، ساجدہ اکیڈمی کراچی ،اگست ۱۹۸۰م .

(۵۵۷)اقتباسات نہج الباغة : نصیر علی جاوا
۸۶ ص ، بلا قیمت ، حیدری پریس ریلوے روڈ لاہور .

(۵۵۸)الہامی کلمات : جعفری مہدی رزم ردولوی
۵۶۷ کلماتِ قصار کا ترجمہ ، ۸۰ ص ،۳ آنہ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ .

(۵۵۹)تقویم الاود و مداواہ العمد : مولانا سیّد سبط حسن (م ۱۳۵۴ ھ)
ایک خطبہ « للّٰہ بلاد فلاں » کی شرح ، ۸۷ ص .

(۵۶۰)توضیحات تدقیقه شرح خطبہ شقشقیہ : مولانا سیّد علی اکبر (م ۱۳۲۷ ھ)
اس خطبے کی ۷۴ توضیحات ، ۳۱۲ ص ، ۱۲ آنہ ، میر عابد علی لکھنوی .
{ مولانا سیّد علی اکبر بن سلطان العلماء سیّد محمّد یکم رجب ۱۲۴۹ھ/ ۱۸۳۲م کو پیدا ہوئے علوم دینیہ کے ساتھ ساتھ علم طبّ پر بھی ایک خاص نظر رکھتے تھے ۲ ربیع الثانی ۱۳۲۷ ھ/ کو واصل بحق ہوئے }.

(۵۶۱) ثنائے پروردگار : علاّمہ سیّد علی نقی نقوی(م ۱۹۸۸م)
حضرت علی علیہ السّلام کے خطبات و اقوال کا وہ حصّہ جو ثنائے خداوند عالم پر مشتمل ہے
۸۴ ص ، مفت ، رجب ۱۳۷۶ ھ امامیہ مشن لکھنؤ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۵۶۲) چراغ راہ حق مبیں حصّہ اوّل :
نہج البلاغة اور صحیفہ علویہ کی روشنی میں مندرجہ ذیل عنوانات :
توحید . نبوّت ، خدا کا خوف ، تخلیق کائنات . دنیا کی بے ثباتی . دنیا سے

بیزاری کی تلقین ۔ دعا و مناجات امام ۔ عظمتِ قرآن کریم ۔ خودرائی پر زجر و توبیخ ۔ موت برزخ اور محشر ۔

۱۱۰ ص ، مفت ، حمایت حق مبین کراچی ، مئی ۱۹۸۵م ۔

(۵۶۳) چراغ راہ حق مبین حصّہ ۴ :

نہج البلاغۃ کے بعض خطبات کے اقتباسات ، ۴۸ ص ، مفت ، حمایت حق مبین کراچی ، اپریل ۱۹۸۸م ، کراچی ۔

(۵۶۴) حلیۃ الصالحین شرح کلمات جناب امیر المؤمنین (ع) : مولانا میر حیدر علی حیدرآبادی ، ۱۲۹۴ ھ ۔

(۵۶۵) حل لغات نہج البلاغۃ : مولانا محمّد اعجاز حسن (م ۱۳۵۰ھ)

(۵۶۶) ترجمہ خطبہ شقشقیہ :

۲۱ ص ، ۱۸۹۵م ، مطبع دبدبہ حیدری آگرہ ۔

(۵۶۷) خطبہ مونقہ علویہ مع ترجمہ اردو : سیّد آغا اشہر لکھنوی

حضرت علی علیہ السّلام کا خطبہ بغیر الف ، ۳۲ ص ، امامیہ مشن لاہور ، تعلیمی پریس لاہور۔

(۵۶۸) خطبات عالیات : سیّد رضی حیدر

نہج البلاغۃ سے چالیس خطبات کا انتخاب جن میں فلسفہ و حکمت کے حقائق ، اخلاقی تعلیمات ، حق گوئی اور حق شناسی ، دنیا کی بے ثباتی، موت اور اس کے بعد کے مناظر بیان کئے گئے ہیں

۸۰ ص ، بلاقیمت ۔

(۵۶۹) درسِ انسانیّت : حکیم سیّد شوکت علی زیدی

نہج البلاغہ سے ۱۱۳ کلمات قصار کا ترجمہ ، ۱۶ ص ، ۱۹۶۸م ، کراچی۔

(۵۷۰) درسِ حکومت :

حضرت علی علیہ السّلام کے اس عہد نامے کا ترجمہ جو آپ نے حضرت مالک اُشتر کے نام مصر کی گورنری کے موقعہ پر فرمایا تھا اس میں سلطنت کے آئین تحریر فرمائے ہیں ، قیمت : ۶ آنہ ، ناظم مرکز اصلاح وکٹوریہ سٹریٹ لکھنؤ۔

(۵۷۱) درشاهوار : امجد علی اشهری
ترجمہ خطبات حضرت علی علیہ السّلام ، قیمت :۸ آنے ، بکڈپو مدرسۃ العلوم علی گڑھ.

(۵۷۲) درس ہدایت :
نہج البلاغۃ کے بعض کلمات قصار کا ترجمہ ، ۱۶ ص ، ۲۰ پیسے ، امامیہ مشن پاکستان لاہور ، ۱۳۷۷ھ، تعلیمی پریس لاہور .

(۵۷۳) رجال نہج البلاغۃ : محمود حسن قیصر امروہی
۹۷ ص .

(۵۷۴) سفینہ نجات جلد اوّل :
موضوعاتی نہج البلاغۃ
اویس کریم خان کی کتاب المعجم الموضوعی لنہج البلاغہ (عربی) سے استفادہ
۴۲۱ ص ، کراچی : باب العلم فاؤنڈیشن ۱۴۱۵ ھ.

(۵۷۵) شرح خطبہ شقشقیہ :راجہ امداد علی خان (م ۱۲۹۲ ھ) (مطلع).

(۵۷۶) شرح خطبہ شقشقیہ : مولانا سیّد علی محمّد بن سلطان العلماء (م ۱۳۱۲ھ)

(۵۷۷) فرمان امیرالمؤمنین علیہ السّلام :
نہج البلاغۃ سے چند اقتباسات
۲۸ ص ، بیس روپے ، انجمن ناصر الغرباء ملتان ، ۱۹۶۷م

(۵۷۸) فرمان حیدری : علاّمہ ابن حسن جارچوی (م ۱۹۷۳م)
فرمان علی (ع) بنام مالك أشتر ،۱۶ ص ، مکتبہ منصف کراچی .

(۵۷۹) کلام ربّانی ترجمہ احادیث قدسیہ : ابو محمّد نقوی بن سیّد غلام عباس
شیخ عباس قمی (م ۱۳۵۹ ھ) کی کتاب احادیث قدسیہ (فارسی) کا ترجمہ
۱۲۰ ص ، مرکنتائل پریس لاہور .

(۵۸۰) کلام لسان اللہ ترجمہ خطبہ معجزہ بلا الف :
مترجم : مولانا صفدر عباس طاہری
صفحات ۱۶ ، قیمت ایك روپیہ .

یہ حضرت علی علیہ السّلام کے ایک خطبے کا ترجمہ ہے جو بغیر الف کے ہے ۔
ترجمہ میں بھی اس کی رعایت رکھی گئی ہے ۔
وفاق علماء شیعہ ڈیرہ غازیخان نے سندھ پرنٹنگ پریس ڈیرہ غازیخان سے چھپوا کر شائع کیا ۔

(۵۸۱) کلمات جلی من کلامِ مولانا علی : محمّد بشارت علی
حضرت علی (ع) کے اُن خطبات ، ارشادات اور سوالات کے جوابات جو نہج البلاغۃ میں مرقوم نہیں ہیں ، ۴۵۰ ص ، کراچی ۔

(۵۸۲) کلمات حضرت علی علیہ السّلام :
۴۸ ص ، ایک روپیہ ، انجمن اتّحاد المؤمنین اچھرہ لاہور ۔

* گلستانِ حکمت (فارسی) : احمد علی.

(۵۸۳) گلستان حکمت : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
۵۶۷ کلمات کا ترجمہ ، ۱۵۰ ص ، ساڑھے گیارہ روپے

(۵۸۴) مثنوی رسا : میرزا امداد علی رسا
خطبہ بے الف کا منظوم ترجمہ، ۱۶ ص ، ۱۸۹۴م ، مطبع بےنظیر لاہور ۔
آغاز :
ہے بہر پرستش فقط وہ ہی رب ۔۔۔ کہ جس نے یہ مخلوق کی خلق سب
ہے ہم پر بہت لطف ربِّ قدیر ۔۔۔ کہ بخشی ہمیں نعمتیں ہیں کثیر

* تذکرۃ العارفین (فارسی) : ملا فتح اللّٰہ کاشانی

(۵۸۵) مشکواۃ الفصاحۃ : مولانا سیّد صفدر حسین رضوی
تذکرۃ العارفین شرح نہج البلاغہ کے صرف لمعہ اوّل کا ترجمہ ، ۳۲ ص ، کراچی.

(۵۸۶) معجزہ علی(ع) : احمد علی کریم بھائی دھرمسی
خطبہ بے الف اور وصیّت امیرالمؤمنین برائے امام حسن ، ۲۴ ص ، رمضان المبارک ۱۳۶۸ ھ، مطبع حیدری حیدرآباد دکن.

(۵۸۷) مظہر العجائب : میر محمّد ناظم حسین ناظم
خطبہ بلا الف و منظوم بلا الف ۔

۴۸ ص ،۵ آنہ ، ۱۳۱۰ھ ، نیو امپیریل پریس لاہور .

آغاز :

مطلوبِ خلق کیوں نہ ہو معبود کی طلب — کرنے لگے علی ولی پھر یہ حمد رب
منعم وہی وہی ہے مسبب وہی سبب — ممنون منت صمدی کیوں نہوئیں سب
نعمت غضب سے پہلے ہے سب پر رحیم کی — پہنچے ہے سبکو خلق میں نعمت کریم کی

سیّد رحمت علی شاہ شفیق نے تاریخ کہی:

کیا ہے ترجمہ خطبہ کا کیا خوب — جناب ناظم شیریں بیاں نے
ہے یہ از ابتدا تا انتہا خوب — لگے گا کوئی اس سے بڑھ کے کیا کچھ
بسا تحفہ بسا زیبا بسا خوب — شفیق اس کی لکھی میں نے یہ تاریخ
(۱۳۱۰ھ)

(۵۸۸) مقدمۂ نہج البلاغۃ : مولانا سیّد علی اظہر (م ۱۳۵۲ھ)

۷۷ ص ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن ، تاریخ تکمیل : ۲۹ محرم الحرام ۱۳۲۴ ھ.

(۵۸۹) منہاج نہج البلاغۃ : مولانا سیّد سبط حسن ہنسوی (م ۱۳۹۸ ھ)

ڈاکٹر زبید احمد پروفیسر الہ آباد یونیورسٹی نے اپنی کتاب « ادب العرب » میں جامع نہج البلاغۃ شریف رضی کو واضع و مصنّف نہج البلاغۃ لکھا ہے اس سلسلے میں نہج البلاغۃ کے تمام خطبات کی اسناد تلاش کی گئیں ہیں اس کے علاوہ نہج البلاغۃ پر جو اعتراضات وارد کئے گئے ہیں ان کے تحقیقی جوابات بھی شامل اشاعت ہیں ، ۳۴۳ کتب پر مشتمل فہرست مآخذ ، ۳۵۳ ص .

[مولانا سیّد سبط حسن بن سیّد فیض الحسن رضوی فتح پور ھنسوہ میں پیدا ہوئے کتاب شناس اور رجالی بزرگ تھے . ۸ اپریل ۱۹۶۸م کو واصل بحق ہوئے . تذکرہ مجید در احوالِ شہید ، اثبات عزاداری ، عزاداری کی تاریخ ، فلسفہ نماز ، اظہار حقیقت رد شہید انسانیّت ، کشف الداھیہ ، ازاحۃ الوسوسہ ، امام جعفر صادق و اشاعت علوم ، عربی مرثیے کی تاریخ کے مصنّف ہیں].

(۵۹۰) الموعظہ « لاتکن » : خواجہ محمّد لطیف انصاری ، مولانا سیّد مظاھر حسین شرف

حضرت علی کاایک خطبہ جس میں آپ نے فرمایا : « ایسا مت بنو »، ادارہ عالیہ معارف آلِ محمّد سیالکوٹ .

(۵۹۱) نہج الاسرار من کلام حیدر کرار علیہ السّلام جلد اوّل : مولانا غلام حسین رضا حیدرآبادی
حضرت علی علیہ السّلام کے وہ خطبات و ارشادات جو نہج البلاغة میں نہیں،
۴۲۹ ص ، ۱۳۹۹ ھ .

* نہج البلاغة - آئین زندگی (فارسی) : آیت اللّٰہ حسین علی منتظری

(۵۹۲) نہج البلاغة - آئین زندگی
اثھارہ دروس آیت اللّٰہ دربارہ نہج البلاغة ، ۲۱۹ ص ، ذی الحجہ ۱۴۰۴ ھ، قم .

(۵۹۳) نہج البلاغة سے چند منتخب نصیحتیں : محمّد خالد فاروقی
فارسی سے ترجمہ ، ۵۵ عنوانات
۱۶۹ ص ، کراچی : دارالثقافة الاسلامیہ ، ۱۴۱۰ ھ/۱۹۸۹م .

(۵۹۴) نہج البلاغت کا ادبی مطالعہ : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
۵۶ ص ، ادارۂ تعلیمات الہیہ کراچی ، ایجوکیشنل پریس کراچی .

(۵۹۵) نہج البلاغة کا استناد : علاّمہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)
۹۰ ص ، ۴ آنہ ، امامیہ مشن لکھنؤ ، ۱۳۵۶ ھ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۵۹۶) نہج البلاغة کا تصوّر الوہیت : سیّد محمّد تقی امروہی
عنوانات : مسبب الاسباب ، توحید اور توہم ، تضادات اور کائنات ، ہیگل و نہج البلاغة، حقیقت کبری اور خدا
۱۵۱ ص ، ۱۰ روپے ، ادارہ ذہن جدید کراچی ، ستمبر ۱۹۷۷م ، شیخ شوکت علی پرنٹرس کراچی.

(۵۹۷) نہج البلاغة کی روشنی میں زندگی کا منظر : محمّد وصی خان
۱۹۶ ص ، احمد بک ڈپو کراچی ، ۱۹۸۲م ، مشہور آفسٹ پریس کراچی .

(۵۹۸) نہج البلاغہ میں حضرت علی نے فرمایا : سیّد رفعت امام زیدی
۱۶۰ ص ، ۴/۵۰ روپیہ ، امام اکادمی لاہور، محرم ۱۳۸۸ ھ/مارچ ۱۹۶۸م ، ایورگرین پریس لاہور.

(۵۹۹) وصی رسول (ص) کی وصیّت : مولانا سیّد محمّد باقر الجوارسی

نہج البلاغة میں حضرت امام حسن کے نام حضرت علی کی وصیّت، ۲۴ ص ، ۳۵ پیسے ، امامیہ مشن لاهور ، ۱۹۷۲م ، تعلیمی پریس لاهور .

(۶۰۰) هدایات حضرت علی : عبدالحسین بن مهر علی

۴۰۴ اقـوال جناب امیر ، ۸۰ ص ، دس آنے ، ۱۳ رجب المرجب ۱۳۶۸ ھ/ ۱۲ مئی ۱۹۴۹م ، عباسی پریس کراچی .

(۶۰۱) هزار موتی : مولانا سیّد محسن نواب (م ۱۳۸۹ ھ)

حضرت علی کی طرف منسوب ایک هزار کلمات قصار کا ترجمه (ذریعه : ۲۵) {مولانا سیّد محسن نواب ابن سید احمد نواب رضوی ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۲۹ھ/۱۴ اپریل ۱۹۱۱م کو چاه کنکر تهونی توله میں پیدا ہوئے ، مولانا صغیر حسن ، مولانا عالم حسین ، مولانا عبدالحسین ، مولانا سیّد محمّد هادی ، مولانا سیّد ابن حسن نونهروی ، مولانا سیّد محمّد ، مولانا ظهور حسین ، مولانا ناصر حسین ، علامه شیخ عبدالحسین رشتی ، آیت الله سیّد ابوالحسن اصفهانی جیسے نامور اساتذه سے تعلیم حاصل کی ماهنامه « الواعظ» اور « العلم » کی ادارت کی فارسی و عربی نثر و نظم میں کمال حاصل تها . ۱۲ جمادی الثانیه ۱۳۸۹ ھ / ۲۶ اگست ۱۹۶۹م کو رحلت فرمائی محسنِ انسانیت ، زائرین قائم آل محمّد ، خلاصه عبقات . حدیث مدینه (عربی) الفرق بین المعجزه و السحر اور غدیر سے کربلا تک کے مصنّف ہیں}.

شروح حدیث

(۶۰۲) آفتاب خلافت :

حدیث غدیر کا ثبوت انیس علمائے اهلسنّت اور چار یورپین مؤرخین کی کتب سے .

(۶۰۳) احسن القصائد : مرزا کاظم حسین محشر

واقعه غدیر کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے

۱۲ ص ، شام اودھ پریس لکھنو .
آغاز :
حرم کعبہ حسن بتاں ہیں معتکف دل سے نصیحت گر تجھے بیجا در اندازی سے کیا حاصل
مزاج زھد خصلت پوچھ لیں گے آ کے ہم اس دم کسی مست شراب ناز پر جب ہوگا تو مائل

(۶۰۴) تحقیق حدیث غدیر : محمدؐ محسن اجتہادی
عنوانات : حدیث من کنت مولاہ پر محدثانہ بحث ، حدیث غدیر کے شیعہ مأخذ ، حدیث غدیر کا استدلالی پہلو ، لغت عرب میں مولا کے معنی
۱۵۸ ص ، ۷۵ روپے ، کراچی : نور العلم پبلی کیشنز .

(۶۰۵) تذکرۃ الیعسوب ترجمہ ارشاد القلوب :
متن از ابو محمدؐ حسن بن ابی الحسن محمدؐ دیلمی
ترجمہ : مولانا مفتی سیدؐ عنایت علی شاہ نقوی (ترجمہ : ۱۳۷۴ ھ .ق.)
۳۳۱ ص ، بہا پنج و نیم روپیہ .
امیر المؤمنین حضرت علی علیہ السلام کے فضائل ،۴۸۱ عنوان مشتمل ہے

(۶۰۶)ثبوت باری
مترجم : مولانا سیدؐ ھارون
صفحات ۱۳۶، قیمت ۸ روپے
بحار الانوار از ملا محمدؐ باقر مجلسی میں حضرت امام جعفر صادق علیہ السّلام کا ایک مناظرہ دربارہ توحید جو آپ نے ایک طبیب سے فرمایا تھا
زیر نظر کتاب اسی کا ترجمہ ہے بہ حدیث اھلیج کے نام سے مشہور ہے
مجلس المسلمین کراچی ۱۳۸۱ ھ/۱۹۶۱م

* حدیث ثقلین (عربی) : محمدؐ قوام الدّین قمی .

(۶۰۷) ارشاد رسول الثقلین المعروف بحدیث الثقلین : مولانا سیدؐ محب حسین کاظمی
۶۸ ص ، ایک روپیہ ، یکم اپریل ۱۹۵۹م ، ثنائی پریس سرگودھا .

(۶۰۸)حجۃ اللّٰہ القدیر علی المنکرات لحدیث الغدیر الناکث عن مولانا الامیر : مولانا محمدؐ علی پاروی
حدیثِ غدیر کے مآخذ کی نشاندھی

۸۰ ص ، پانچ آنے ، ربیع الاول ۱۳۰۳ھ، مطبع اثنا عشری لاہور بار دوم مطبع اثنا عشری دهلی ۱۹۰۷م.

(۶۰۹) شرح حدیث طینت : مولانا سیّد حشمت علی خیر اللہ پوری.

(۶۱۰) حدیث غدیر : مولانا علی حسنین شیفتہ .(م۱۹۹۱م)

اس کتاب میں ان صحابہ و تابعین کے اسماء درج کئے گئے ہیں جنھوں نے اس حدیث کو روایت کیا ہے لفظ مولی کے متعلق جو شبہات پیدا کئے گئے ہیں اس کے علمی جوابات بہم پہنچائے گئے ہیں . اکیس عنوانات ، علامہ احمد امینی کی کتاب « الغدیر » حصّہ اوّل سے فائدہ اٹھایا گیا ہے

۲۴۸ ص ، انجمن حیدری خیرپور(سندھ) ، ۱۹۷۶م ، القائم پریس لاہور . سیّد وزیر حسین شیرازی نے قطعۂ تاریخ تکمیل کتاب کہا :

بفرمان مولائے روشن ضمیر اکٹھے ہوئے سب جوان اور پیر

۱۲۱۷ ۲۲+

سنایا گیا حکم ربِّ قدیر وہ اعلان مولا حدیث غدیر

۱۹۷۶م

ہوا از زمیں تا مہ و کہکشان علی کی ولایت کا سکّہ رواں

(۶۱۱) حدیث غدیر فی فضیلت حضرت امیر علیہ السّلام : حافظ محمّد عالم عریضی

۲۰ ص ، ۱۳۲۰ھ / ۱۹۰۲م ، یونیورسل پریس لاہور .

(۶۱۲) حدیثِ غدیر کی سرگزشت : مولانا سیّد سبط حسن (م ۱۳۵۴ ھ)

مولاناَ عبدالشکور لکھنوی کے رسالہ « تفسیر آیت تبلیغ » کا ردّ

۹۶ ص ، ۸ آنے ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد میں نے رسالہ تفسیر آیت تبلیغ شکوری دیکھا اور بہ نظر استفادہ دیکھا کیونکہ خیال تھا کہ شاید کوئی بات ہو جس کی جانب ذهن کو توجہ نہ ہوئی ہو ...

[مولانا سیّد سبط حسن بن سیّد وارث حسین نقوی ۱۲۹۶ کو جائس ضلع رائے بریلی میں پیدا ہوئے ابتدائی تعلیم وطن میں حاصل کی اس کے بعد مدرسہ ناظمیہ لکھنؤ میں داخل ہو گئے جہاں مولانا سیّد نجم الحسن امروہی اور مولانا

سیّد محمّد باقر سے اخذ فیض کیا آپ بہترین مقرر، بہترین مدرس اور عمدہ لکھنے والوں میں سے تھے مدرسۃ الواعظین لکھنؤ کے سب سے پہلے مدرس اعلی تھے ۔ ۲۸ محرم ۱۳۵۴ ھ/۲ مئی ۱۹۳۵م کو رحلت فرمائی ۔ ترجمہ محیط الدائرہ ، الحجر الدامغ المعروف بالعذاب الواقع ،جواهر الکلام ، خطاب فاصل ترجمہ میزان عادل ، تقدیم الاود فی مداودة العمد ، الکاظم ، مجموعہ نوحہ جات، ھدم الاساس فی حدیث قرطاس ، سچا موتی ترجمہ در ثمین آپ کی تصانیف ہیں.}

(۶۱۳) حدیث مدینة العلم : مولانا محمّد اسماعیل دیو بندی (م ۱۹۷۶م)

مذکورہ بالا حدیث پر مولانا مودودی (م ۱۹۷۹م)کی جرح کا ردّ

۸۰ ص ، ۱۰ روپے ،جوہر آباد : مبلغ اعظم اکیڈمی ، الباسط آرٹ پریس ۔

(۶۱۴) خطبہ غدیر :

اس خطبے کا ترجمہ اور تاریخی پس منظر

۶۴ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، پیر محمّد ابراہیم ٹرسٹ کراچی ،۱۹۷۶م ، تنویر پروسس پرنٹر کراچی ۔

(۶۱۵) خطبہ غدیریہ :

مرزا محمّد رفیع باذل کی کتاب « حملہ حیدری» کے خطبہ غدیر کا منظوم ترجمہ

۶۴ ص ، ۱۸ ذی الحجہ ۱۳۱۳ ھ ، سیّد ظہور الحسین فروغ سیتاپوری نے تاریخ کہی :

مرزا رفیع باذل کامل کی نظم میں	جو ترجمہ ہے خطبہ یوم غدیر کا
مطبوع اس رئیس کے ارشاد سے ہوا	مصداق جس کا نام ہے لفظ امیر کا
محسن میرا حسین و حسن کا مطیع امر	آقا میرا غلام جناب امیر کا
طبع فروغ نے بھی لکھا سال طبع یوں	خطبہ چھپا جناب رسول قدیر کا

(۱۳۱۴ھ)

(۶۱۶) خطبة الغدیر/ منبع الغدیر : مولانا سیّد صفدر حسین رضوی

۶۴ ص ، ۱۳۷۶ ھ ، عباسی پریس کراچی ۔

(۶۱۷) خلاصة الغدیر : ترجمہ و تلخیص : علامہ سیّد رضی جعفر نقوی

۲۸۰ ص ، ۴۵ روپے ، ۱۹۹۰م ، قرآن سنٹر لاہور ۔

(۶۱۸) در ثمین شرح اربعین : مولانا سیّد ابو الحسن عرف ابو صاحب (مطلع).

(۶۱۹) ضمیمہ واقعہ غدیر : مولانا حافظ شمشاد علی مخدوم زادہ .

حدیث « من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ » کی اسناد ، ۸ ص ، اسلامیہ دارالتبلیغ لاہور ، لاہور آرٹ پریس انار کلی لاہور .

(۶۲۰) عید غدیر : آغا محمّد سلطان میرزا (م ۱۹۶۵م)

۱۶ ص ، امامیہ مشن لاہور ، ۱۹۶۶م ، تعلیمی پریس لاہور .

(۶۲۱)غدیر خم : مولانا سیّد ابن حسن نجفی

۲۳ ص ، آئیڈیل پرنٹرز کراچی .

(۶۲۲)الفرقة الناجیه : مولانا سیّد علی گوپالپوری (م ۱۴۰۰ ھ)

۵۷۳ ص.

(۶۲۳)لسان الصادقین فی شرح الاربعین : مولانا سیّد علی حسین زنگی پوری (م۱۳۱۰ھ)

۱۳۰۰ ھ، لکھنؤ (ذریعه : ۱۸).

(۶۲۴)موعظه غدیر : علاّمه سیّد علی الحائری(م ۱۳۶۰ ھ)

حدیث غدیر کا ثبوت اہلسنّت کی امّہات الکتب سے ، اس حدیث سے وصایت علی علیہ السّلام کا ثبوت

۱۰۷ ص ، سات آنے ، کتب خانہ حسینیہ لاہور ، پنجاب آرٹ پریس لاہور .

علوم حدیث

(۶۲۵) احادیث بخاری

صحیح بخاری کی بعض احادیث پر نقد و جرح ، ۴ آنه ، حسینی مشن اله آباد.

(۶۲۶) احادیث بخاری : علی جواد بسونوی

بخاری شریف کی ۶۵ احادیث پر جرح

۱۳۴ ص ، ۱۲آنه ، وشود مالیه پریس اله آباد (هند).

(۶۲۷) احادیث پیغمبر (ص) دراثبات امامت ائمه اثنا عشر: مولانا سیّد نصیر حسین نقوی (م ۱۹۸۹م)

۱۶ ص ، تحریک تحفظ تعلیمات آل محمّد سرگودها.

(۶۲۸) اسرار کربلا : محمّد ظهیر الدین خان بهادر بلگرامی

واقعات کربلا بحواله احادیث ، مطبع نولکشور کانپور.

(۶۲۹) اکابرین اسلام کا سائنسی شعور : مولانا مشتاق حسین شاهدی

ائمه اهلبیت کےوہ اقوال جو سائنس سے متعلّق ہیں، ۸۸ ص، ۴۰ روپے ، کراچی .

(۶۳۰) انوار الابصار : شیخ محمّد علی طبسی حیدرآبادی (م ۱۳۲۰ ھ)

فضائل اهلبیت ، ۱۳۰۸ ھ.

* تنزیهه الانبیاء (عربی) :علم الهدی سیّد مرتضی (م ۴۳۶ ھ)

(۶۳۱) تحفة الاتقیاء : مولانا سیّد شریف حسین

قرآن پاک اور احادیث میں بعض ایسے الفاظ وارد ہوئے ہیں جن سے ظاهر ہوتا ہے که حضرات انبیاء علیهم السّلام سے کچھ خلاف عصمت کام سر زد ہوگئے تھے ایسے الفاظ کی تاویلات کی گئی ہیں

۲۶۰ ص ، تاریخ تکمیل ترجمه : ۱۵ اکتوبر ۱۹۱۱م ، لاهور.

(۶۳۲) تحقیق حدیث انا مدینة العلم : سیّد الف شاه و شیخ غیاث الدّین

ماهنامه «ترجمان القرآن» اگست ۱۹۵۷م کے شمارے میں مولانا مودودی (م ۱۹۷۹م) نے حدیث نبوی (ص) « انا مدینة العلم و علی بابها » کو موضوع قرار دیا

تھا یہ رسالہ اسی کے جواب میں ہے دو مقالات :

(i) غیر معصوم باب علم نبی نہیں ہوسکتا. از سیّد الف شاہ .

(ii) حدیث انا مدینۃ العلم کی تحقیق انیق از شیخ غیاث الدّین .

۸۸ ص ، ۱۰ آنہ ، ادارہ معارف اسلام لاہور ، تعلیمی پریس لاہور .

(۶۳۳) تزکیہ و اصلاح نفس حصّہ نہم :

آیات و احادیث کی روشنی میں تزکیہ نفس کی وضاحت ، ۳۲ ص ،حمایت حق مبین کراچی اگست ۱۹۸۶م .

(۶۳۴) تنقید الاحادیث : محمّد عباس طالب صفوی

۱۹۳۳م ، فرخ آباد (ہند)

(۶۳۵)التنویر علی صحت حدیث غدیر :

مولانا محمّد ابراھیم اھل حدیث (م ۱۹۵۶م) کےاس دعوی کا ردّ کہ حدیث غدیر کی کوئی اصل نہیں . ایک آنہ ، انجمن شیعہ اثنا عشریہ سیالکوٹ .

(۶۳۶)جاھلیت کی موت : ادیم نقوی

حدیث رسول صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم « من مات و لم یعرف امام زمانہ فقد مات میتۃً جاھلیۃ » کی تشریح

۳۲ ص ، ایس اے رضوی کراچی ، سندھ آفسٹ پرنٹرز کراچی.

(۶۳۷)جواھر صدف رسالت : مولانا سعادت حسین خان

حضور صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم کے حکمت آمیز کلمات و وصایا کا خلاصہ

۸۰ ص ، ایک روپیہ ، ۱۳۸۷ ھ/۱۹۶۷م ، آل انڈیا شیعہ جعفری فیڈریشن بمبئی ، سرفراز پریس لکھنؤ

(۶۳۸) حدیث ثقلین : مولانا خادم حسین قارب

حدیث ثقلین کے مآخذ کی نشاندھی

۳۱ ص، ۳۰ پیسے ، ادارۃ الظفر دودہ تحصیل بھلوال، ضلع سرگودھا،۱۳۸۷ھ/ ۱۹۶۷م ، نقوش پریس لاہور .

* دو گوھر گران بہا : شیخ مصطفی ملکی

(۶۳۹) حدیث ثقلین : مولانا سیّد محمّد عباس قمر زیدی
شیخ قوام الدّین دشنوی قمی کے ایک عربی مقالے کے فارسی ترجمہ کا ترجمہ
۷۲ ص ، ۴ روپیہ ، ۱۴۰۱ ھ/ فروری ۱۹۸۱م انجمن پریس کراچی .

(۶۴۰) حقائق کے آئینے میں : مولانا سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۹م)
روضہ کافی کی ایک حدیث : کتم علی علیہ السّلام امرہ و بایع مکرھا » پر جرح
۸ ص ، انجمن حسینیہ عزیز کالونی شاھدرہ لاھور.

(۶۴۱) رسالۃ الوضو : مولانا حکیم سید علی اظھر (م ۱۳۵۲ ھ)
ثبوت مسح پا ، تین بحث اور تین مرحلہ پر مشتمل ہے : احادیث . مسح قدمین کے ثبوت میں ، ثبوت وجوب مسح قدمین از قرآن مجید ، غسل قدمین ، تحقیق صحت سند و عدم صحت روایات غسل قدمین میں ، حل معنی و مطلب حدیث ، حدیثیں بمعارضہ کتاب حجت ہیں کہ نہیں ؟
۱۲۸ ص ، ۱۳۱۶ ھ، مطبع صبح صادق پٹنہ .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد یہ رسالہ ایک حصّہ ہے مجلہ رابع ذوالفقار حیدر کے حصّہ ثانیہ کا جس میں صرف اس کی بحث ہے کہ قرآن و حدیث سے پاؤں پر مسح کرنا خدا اور رسول نےواجب کیا ہے ...
[سیّد علی اظھر بن مولانا سید حسن کھجوا ضلع سارن (بہار) میں ۱۲۷۷ ھ کو پیدا ہوئے تاریخی نام مظھر الاسلام ہے لکھنو میں مولانا غلام صادق ، مولانا ضامن علی، مولانا محمّد امین گوپالپوری ، حکیم میر حیدر حسین ، حکیم باقر حسین سے اخذ فیض کیا . حاجی شیخ حسین مازندرانی ، شیخ محمّد طه عرب ، آقای شریعت اصفھانی اور آیت اللّٰہ سیّد محمّد کاظم طباطبائی سے اجازہ روایت حاصل کی ۱۳۵۲ ھ/۱۹۳۳م کو واصل بحق ہوئے مناظرہ امجدیہ ،حاشیہ شرح تہذیب ، حاشیہ قطبی ، نخبۃ البیان ، المرافعات ، نافع القراء (فارسی) ذوالفقار حیدر ، کنز مکتوم فی حل عقد ام کلثوم ، تشفی اھل سنّت و الخوارج ، تبصرۃ السائل ، دفع الوثوق عن نکاح الفاروق ، الآل و الاصحاب ، تنقید بخاری ، ردّ ملاحدہ ، کشف الظلمات بجواب آیات بینات ، تاریخ الاذان ، تصحیح تاریخ وغیرہ آپ کی تصانیف ہیں]۔

(۶۴۲) رفع الالتباس فی تقریر حدیث القرطاس : مولانا حافظ عبدالباسط عریضی
۶۴ ص ، ۱۳۲۲ ھ/۱۹۰۴م ، شمس الهند پریس لاهور .
آغاز : بسمله و خطبه اما بعد جمله مومنین اخلاص هند و مسلمین دانشمند کی خدمت میں بادب و نیاز معروض ہے که حدیث قرطاس صحیحین اور دیگر کتب احادیث اهلسنّت میں درج ہے .

(۶۴۳) رهبرکامل : حضرت علی علیه السّلام کے بعض کلمات کا ترجمه
* عین الحیات (فارسی) : محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۱ ھ).

(۶۴۴) روح الحیات ترجمه عین الحیاة : مولانا سیّد علی اختر امروهی (م ۱۹۸۹م).
بعض ابواب یه ہیں : شرایط عبادت ، درجات معرفت ، عصمت امام ، رهبانیت ، خوف و رجا ، مخالفت نفس ، آداب دعا و مناجات ، فضیلت قرآن ، حقوق رعایا و سلطان ، مذمت تحقیر مومنان ، مذمت غیبت ، حسد ، تکبّر ، اصلاح باطن ، اوقات اذکار مخصوصه
۳۶ روپے ، محفوظ بك ایجنسی کراچی .

(۶۴۵) سبیل الهدی :
ان احادیث کے ترجمے پر جو فضیلت علم سے متعلّق ہیں

(۶۴۶) سیف الله الاکبر ملقب به ذوالفقار حیدر حصّه دوم : مولانا سیّد علی اظهر (م ۱۳۵۲ ھ)
اس کتاب کا ایك اور نام « اسکات اللئام بنقص الکلام » بھی ہے اس حصے میں « الصحابة کلهم عدول » کا تجزیه پیش کیا گیا ہے
۲۱۶ ص ، خادم التعلیم پریس لاهور .

(۶۴۷) شعله طور/ برق نور : میرزا ابوالحسن احسن ابن میرزا آغا حسن طالب
فضائل درود پر گیاره احادیث
۲۴ ص ، مطبع یوسفی دهلی ، تیسری مرتبه ، ۱۳۱۵ھ/۱۹۲۳م کو چھپی
مولوی جعفر حسین طریق نے تاریخ کهی :
شعله ہے طور کا که رساله ہے برق نور ہے لطف جس میں شربت قند و نبات کا

دین محمدی کے ہیں درج اس میں مسئلے کیا مستند ہے ذکر درود و صلوات کا
تاریخ بھی بھی ہے دعائے طریق یہ ہر صفحہ ورق ہو یہ قبالہ نجات کا
(۱۳۱۵ ھ)

اس کے بعد کی ایک اور اشاعت میں جو ۱۳۱۹ ھ کو ہوئی محمّد اکبر حسین نے تاریخ کہی :

جنت کی ہے بہار کہ یہ برق نور ہے کیجئے جو اس کی سیر تو لطف حیات ہے
تاریخ لکھ دی اکبر خستہ نے بھی یہی احسن کلید جنت و صوم صلوۃ ہے
(۱۳۱۹ھ)

* من و سلوی(فارسی) : مفتی میر محمّد عباس

(۶۴۸) صراطِ مستقیم : مولانا حاجی غلام علی (م ۱۳۶۳ ھ)

اس میں تقلید و عدم تقلید کی بحث ہے مثنوی کا پہلا شعر یہ ہے :

اصل شرع از قول اهل عصمت است لیک فهمش جائے صرف همت است

۱۵ ص ، ۱۳۲۲ ھ ، مطبع تصویر عالم لکھنؤ.

آغاز : بسملہ و خطبہ امابعد العبد الضعیف الذلیل حاجی غلام علی ولد حاجی اسماعیل عرض کرتا ہے کہ اتفاقاً میں کتاب مستطاب « مثنوی من و سلوی » جو کہ تصنیف ... مفتی سیّد محمّد عباس صاحب شوشتری میں ہے مطالعہ کرتا تا بحث اصولی و اخباری...

(۶۴۹) عدل : مولانا سیّد محمّد عارف (م ۱۹۸۸م)

عدل خداوندی قرآن و حدیث کی روشنی میں

۱۶ ص ، مفت ، انجمن بوستان اکبر شاہ گردیز ملتان ، ھمدرد پرنٹنگ پریس ملتان .

(۶۵۰)علمی ولیمہ : شیخ محسن علی

ان احادیث کا مجموعہ جو ازدواجی زندگی ، بروقت شادی ، حق مہر اور حقوق زوجین سے متعلق ہیں، ۲۰ ص

(۶۵۱) عید مباہلہ : مولانا سیّد ابن حسن نجفی

۲۳ ص ، انٹرنیشنل پریس کراچی.

(۶۵۲)فلاح دارین فی حدیثِ ثقلین : مولانا سیّد محمّد صادق عریضی
تین فصلیں : تواتر حدیث ثقلین میں، اطاعتِ قرآن، سنّت جماعت و شیعہ سے کس کو حاصل ہے اور کس کو نہیں ، اطاعت اہل بیت ہر دو فرقہ مذکورہ میں سے کس کو حاصل ہے اور کس کو نہیں
۲۴ ص ، دو آنہ ،۱۳۱۵ھ، ریاض ہند پریس امرتسر .

(۶۵۳)فلسفہ قرآن و اہلبیت : ابو المظفر
مسلمانوں کی موجودہ بے راہ روی، حدیث ثقلین پر عمل نہ کرنے کی وجہ سے ہے ، ۶۴ ص .

* عبقات الانوار (فارسی) : مولانا میر حامد حسین (م ۱۳۰۶ھ)

(۶۵۴) قرآن و اہلبیت : حسن عبقانی
عبقات الانوار سے حدیث ثقلین کا خلاصہ ، ۲۴ ص ، ۵۰ پیسے ، ادارہ مدینۃ العلم کراچی.

(۶۵۵) کاشف الحق : مولانا میرزا رضا علی لکھنوی (م ۱۳۳۴ ھ)
حدیثِ غدیر کے بارے میں.

(۶۵۶) مرشد الطلاب : سیّد ابوالحسن ابن سیّد مہدی (م ۱۳۱۴ھ)
اطفال مؤمنین کو اخلاق و آداب سکھانے کے لئے ، یہ کتاب رسالہ «آداب المتعلمین»، «آداب المطالعہ » اور « منیۃ المرید فی آداب المفید و المستفید » سے ماخوذ ہے .
۶۷ ص ، ۱۳۱۴ ھ ، مطبع یوسفی دھلی .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد سیّد ابوالحسن بن جناب سیّد مہدی حشر ھما اللہ الہادی مع امام زمانہا المہدی کہتا ہے کہ نام اس رسالے کا مرشد الطلاب و مفہم الکتاب ہے کہ واسطے رفع جہالت ... الحاصل مرتب کیا گیا یہ رسالہ سولہ فصلوں پر...

(۶۵۷) مسئلہ وراثت انبیاء : سیّد یعسوب علی زیدی
نصوص کتاب اللّٰہ سے ثابت کیا گیا ہے کہ حضرات انبیاء (ع) وارث بھی ہوئے ہیں اور ان کا ورثہ احکام الٰہی کے مطابق ان کی اولاد کو ملا ہے

۶۴ ص ، ایک روپیه ، علمی کتب خانه مظفر گڑھ ، ۱۹۷۱ ، امروز پریس ملتان.

(۶۵۸) مودة الاسلام : غلام حسن خان عظیم جونپوری

تین ابواب : محبت ائمه معصومین کے متعلّق آیتوں کے بیان میں ، محبت و فضیلت ائمه معصومین کے صحیح حدیثوں کے بیان میں ، اماموں کے دوستوں و دشمنوں کی شناخت میں مع روایات

۶۸ ص ، ۱۳۳۴ ھ، مطبع یوسفی دهلی ، تاریخ تکمیل کتاب ، ۱۳۰۰ ھ، مصنّف نے قطعه تاریخ کہا :

صد شکر که یه کتاب مذهب میں افضال خدا سے ہوگئی انجام

کیا خوب عظیم نے کہی تاریخ بہتر ہے لکھی مودة الاسلام

(۱۳۰۰ ھ)

آغاز : بسمله ... لہذا واسطے دوستی و اسلام کے اس ہیچمدان سراپا قصور غلام حسن خان عظیم ولد فتح خان مغفور ساکن بلده فاخره جونپور نے چند آیات کلام الٰہی ...

(۶۵۹) نصرة الحق : سیّد ریاض الحسن صفی پوری

ان احادیث پر جرح جو درباره فضائل معاویه میں ہیں

۴۴ ص ، تین آنه ، ۱۳۳۰ ھ ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن .

آغاز : بسمله و خطبه بعد حمد صلواة کے واضح ہو که بملاحظه کتب معتبره و تواریخ معتمده حضرات اهلسنت و جماعت ایک حادثه عظیم ملّت اسلام میں پایا جاتا ہے .

(۶۶۰) نفس رسول جلد ۳/ثقل اکبر : مولانا سیّد علی حیدر (م ۱۳۸۰ ھ)

فضائل حضرت علی علیه السّلام ، پانچ ابواب اور تتمه : احادیث اهلسنّت اور فضائل اهلبیت طاهرین ، صحاح سته میں امیر المؤمنین و اهل بیت (ع) طاهرین کے فضائل کی احادیث ، مشکوة ، مؤطا امام مالك ، مستدرك امام حاکم ، مسند امام احمد بن حنبل اور کنوز الحقائق کی حدیثیں ، منتخب العمال کی حدیثیں

۳۳۶ ص، ۱۳۷۵ ھ/۱۹۵۵م ، مطبع اصلاح کھجوا .

{سیّد علی حیدر بن مولانا سیّد علی اظہر ۱۳۰۳ ھ/۱۸۸۵م کو کھجوا ضلع سارن میں پیدا ہوئے ۔ میٹرک پاس کرنے کے بعد لکھنؤ چلے گئے بعد ازاں پنجاب یونیورسٹی لاہور سے مولوی فاضل کا امتحان پاس کیا ۔ زندگی تبلیغ و اشاعت میں گزاردی ۔ ۱۳۸۰ھ/ ۱۹۶۱م کو رحلت فرمائی. مجالس خاتون ، تصویر عزا، سوانح حضرت ابوبکر ، سوانح حضرت عمر ، جوہر قرآن ، شہادت عظمی جواب شہید اعظم ، فقه الشیعه ترجمه کتاب الصلوة العروة الوثقی، ترجمه احقاق الحق ، ترجمه و شرح نہج البلاغة ، احادیث حضرت عائشه ، فضائل ولی الباری من احادیث الصحیح البخاری ، عقد [illegible] کلثوم ، تعصب بنی امیه ، اعجاز الولی، قرآن ناطق، مجالس اطفال ، حضرت سکینه (ع)، عزاداری نور خدا ہے وغیرہ آپ کی تصانیف ہیں}.

* وضو (عربی) : میرزا نجم الدّین العسکری سامره .

(۶۶۱) وضو (کتاب و سنّت کی روشنی میں) : مولانا سیّد اعجاز حسین نقوی
مسح پا کے ثبوت میں
۷۲ ص ، مکتبه تعمیر ادب لاہور، دسمبر ۱۹۶۷م ، تعلیمی پریس لاہور .

(۶۶۲) یاد اور یادگار : علاّمه سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)
از روئے کتاب و سنّت یادوں کا منانا اور یادگاروں کا قیام جائز ہے
۲۴ ص ، امامیه مشن لاہور، سراج محمدی پریس لاہور

رجال حدیث

(۶۶۳) تاریخ اصحاب : مولانا حاجی اعجاز حسن امروهی (م ۱۳۴۰ھ)
(۶۶۴) تنقید الاخبار و تعدیل الاخیار (باب اوّل) : مولانا سیّد احمد حسین امروهی) (م ۱۳۲۸ھ).
پانچ فصلیں : معاشر اصحاب عدالت ، اخبار و احادیث شان صحابه عظام، صحابه عظام کی سیر و مآثر و سنن ، عقیدت تابعین تبع تابعین ، عقیدت مقنین سنّت و محدثین ملّت .
۲۳۶ ص ، مطبع ریاضی امروهه .
آغاز : بسمله و خطبه امابعد اگرچه اسلام میں احکام شریعت کا مدار کتاب الهی و سنّت نبوی پر ہے چنانچه حدیث « کلّ شی مردود الی الکتاب والسنّة » اس کی موّید ہے لاکن احادیث پیغمبر بوجه متن متین وعسیر الفهم و مجمل ہوتے احکام قرآنی . . .
[مولانا احمد حسین ابن مولانا سیّد رحیم علی امرو ہے میں پیدا ہوئے ، ابتدائی کتابیں مولانا سیّد علی حسن سے پڑھیں کتب طبیه حکیم امجد علی خان امروهی سے پڑھیں . بعد ازاں لکھنؤ تشریف لے گئے جہاں مولانا بنده حسین (م ۱۲۹۶ ھ) ، مولانا حامد حسین (م ۱۳۰۶ ھ) ، مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶ ھ) اور ممتاز العلماء مولانا سیّد محمّد تقی (م ۱۳۱۹ ھ) سے اخذ فیض کیا پوری عمر خدمت دین میں گزاری ۱۳۲۸ھ/ ۱۹۱۰م کو رحلت فرمائی. آپ کی تصانیف میں شرح نہج البلاغة (نامکمل) حواشی مختصر النافعه ، اعظم المطالب فی آیات المناقب ، مناقب الابرار ، هدیه سنیه ، جواب لا جواب ، فرق الغریقین فی تمسك الثقلین معروف ہیں .]
(۶۶۵) (باب دوم) :
اس باب میں طبقه متاخرین کی وثاقت ، وثقت کو جماعت اصحاب السنّة نے باقتضائے دیانت تنقید کی ہے اس کا ذکر ہے ، ۶۰ ص.

(۶۶۶) (باب سوم) :
پانچ فصلوں پر مشتمل ہے : حالات و نشو و نما و ماخذ علم محدثین ، نیرنگی عقائد محدثین ، حکمت عملی محدثین ، وجہ عموم بلوی و مرغوب طبع ہونے کے مذہب اہلسنت میں ، قواعد جرح و تعدیل روات ، ۳۲۰ ص ، ۱۳۲۸ ھ، مطبع ریاضی امروھہ.

مولانا سیّد فقیر حسین نے قطعہ تاریخ کہا :

حدیث حمد مر او را سزاوار — کہ در طبع آمدہ تنقید اخبار
چہ تنقیدے کہ نقد خالص العلم — بتعدیل رواۃ و قدح اشرار
چہ قدحی کشف استار عداوت — کہ در دل ثبت کردند اہل آثار
چو پرسیدم ز ہاتف سال طبعش — فقیر آمد ندا تعدیل اخبار

(۶۶۷) رجال بخاری حصۂ اوّل : مولانا میرزا عبدالحسین (م ۱۳۶۵ھ)
رجال بخاری شریف کا اہلسنّت کی معتبر کتب سے تنقیدی جائزہ ، مندرجہ ذیل اصحاب کا تذکرہ :

ابوھریرہ ، ابو موسی اشعری ، ابو بردہ ، ابو عبدالرحمن سلمی ، ابو مسعود انصاری ، حضرت انس بن مالک، احمد بن ابی الطیب سلیمان بغدادی ، احمد بن عبدہ بن موسی ابو بکرہ .

۲۰۰ ص ، چھ آنہ ، امامیہ مشن لکھنؤ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ .

[مولانا میرزا عبدالحسین ابن مولانا میرزا محمّد عسکری ۱۳۰۰ ھ کو کربلا میں پیدا ہوئے ابتدائی تعلیم وہیں حاصل کی پھر لکھنؤ تشریف لے آئے اور تعلیم کی تکمیل یہیں کی ، صحیح بخاری کے رجال کی تحقیق کی . خیرپور میرس (سندھ) میں خطیب بھی رہے ۱۳۶۵ ھ/۱۹۴۵م کو واصل بحق ہوئے . آپ حقیقۃ السرائر فی اکبر الکبائر (عربی) گناھان کبیرہ ، التخلف عن الثقلین (عربی) کے مصنّف ہیں].

(۶۶۸) رجال السیّد سخاوت علی رضوی :مولانا سیّد سخاوت علی رضوی(ذریعہ : ۱۰).
(۶۶۹) اشھابہ فی معرفۃ الصحابہ : مولانا حاجی اعجاز حسن امروھی (مطلع).

(۶۷۰) فتنته وضع احادیث : سیّد حسین رضوی
جرح بر رواۃ حدیث
۱۶۸ ص ، رحمت اللہ بك ایجنسی کراچی، المناظر پریس کراچی .

(۶۷۱) فضل الباری فی تنقید صحیح بخاری حصّہ اوّل : مولانا سیّد علی اظہر (م ۱۳۵۲ھ)
صحیح بخاری کی بعض احادیث پر ناقدانہ نگاہ
۹۲ ص ، چھ آنہ ، مطبع کھجوا ضلع سارن (بہار)
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد اگرچہ یہ کام فی الواقعہ نہایت ہی اہم ہے کہ صحیح بخاری کی اس طرح تنقید اور جانچ کی جائے کہ ہر ہر حدیث کی حقیقت پورے طور پر کھل جائے ...

(۶۷۲) (دوسرا حصّہ) :
۳۲۰ ص ، ایك روپیہ چار آنے ، ۲۷ صفر ۱۳۲۸ھ ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن (بہار) .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد یہ دوسرا حصّہ ہے فضل الباری تنقید بخاری کا جس کی ابتداء کتاب الایمان سے کی جاتی ہے ...

(۶۷۳) (حصّہ سوم) :
۳۳۲ ص ، تاریخ تکمیل کتاب :۲۲ ربیع الثانی ۱۳۳۳ھ ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن (بہار) .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد یہ حصّہ ثالثہ ہے فضل الباری فی تنقید بخاری کا جو باب من الایمان ان یحبّ لاخیہ ما یحب لنفسہ سے شروع ہوتا ہے کیونکہ اس کے قبل کی شرح مع تنقید و جرح تنقید بخاری حصّہ اوّل و دوّم میں درج ہو چکی ہے .

(۶۷۴) (حصّہ چہارم) :
۳۱۶ ص ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن (بہار) .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد یہ حصّہ چہارم ہے فضل الباری فی تنقید البخاری کا جس میں ان احادیث کی شرح کی جاتی ہے جو بخاری نے فضائل خلفائے ثلاثہ

میں لکھی ہیں ...

(۶۷۵) چہل حدیث : مولانا محی الدّین کاظم

۱۶ ص ، جامعہ جعفریہ ، بورے والا ضلع وہاڑی ۴۰ روپے ، اگست ۱۹۹۰م.

(۶۷۶) ترجمہ حدیث مفضّل : مولانا سیّد علی اکبر بن سلطان العلماء (م ۱۳۲۶ ھ) (ذریعہ :۴).

عقائد

(۶۷۷) آخرت کی کھیتی:مولانا سیّد ابوالخلیل راحت حسین بھیکپوری (م ۱۳۷۸ھ)
(ذریعہ : ۲).

(۶۷۸)آئینہ حق نما : میرزا نوازش علی
مولانا محمّد حسین نجفی ڈھکو کے بعض نظریات کا رد. ابتدائیہ از مولانا میرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م)
۵۶ ص ، ادارۃ القائم مکھنانوالی تحصیل پھالیہ ضلع گجرات .

(۶۷۹)آیات الھیہ در اسرار ربّانیہ : مولانا محمّد حسین ناظمی
۳۲۰ ص ، ۲۵ روپے ، انجمن فلاح انسانیّت ، شیعہ میانی ملتان ، انصار آرٹ پریس سرگودھا .

(۶۸۰)آیت اللہ سیّد روح اللہ خمینی کے فتوؤں کی وضاحت : سیّد علی رضا نقوی
آیت اللہ کی طرف منسوب ایك فتوی کہ ائمہ اھلبیت علیہم السّلام خالق اور رازق ہیں کا ردّ
۴۰ ص ، ۳ روپے ، انجمن فلاح انسانیّت شیعہ میانی ملتان .

(۶۸۱)اثبات الامامت : مولانا شیخ محمّد حسین نجفی ڈھکو
سات ابواب : ۳۶۹ عنوانات ، آیت اللہ سیّد محمّد جواد تبریزی ، شیخ عبدالکریم زنجانی ، شیخ محمّد محسن المعروف بہ آقای شیخ بزرگ طھرانی ، سیّد عبداللہ شیرازی ، عبدالاعلیٰ موسوی ، شیخ محمّد رضا اصفہانی کی تقاریظ
۳۵۲ ص ، ساڑھے چھ روپے ، مکتبۃ السبطین بلاك ۱۹ سرگودھا ، ثنائی پریس لاھور .

* الاثنا عشریہ (عربی) : شیخ محمّد جواد مغنیہ .

(۶۸۲) الاثنا عشریہ : مولانا سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۹م)

۱۱۲ ص، امامیہ پبلی کیشنز لاہور۔

* العقائد (عربی) : شیخ صدوق (م ۳۸۱ ھ)

(۶۸۳) احسن الفوائد فی شرح العقائد : ترجمہ : مولانا سیّد منظور حسین بخاری (م۱۹۸۰م)

شرح : مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو

۴۴ ابواب ، ۳۸۶ عنوانات ، ۷۵ شیعہ علماء کا تذکرہ ، ۵۲۰ ص ، مکتبۃ الہمدانی سرگودھا ، ثنائی پریس سرگودھا ، شروع میں مترجم مرحوم نے اپنے تاثرات منظوم صورت میں پیش کئے ہیں :

حامی دین مبین شیخ صدوق قدوۂ ارباب دانش باوثوق
مسلك آلِ محمّد را نقیب زو گرفته دین حق وافر نصیب
بد فقیہ و هم محدث ذی کمال خوش کلام و خوش صفات و خوش خصال
شارح متن عقائد نیك ذات باز کرده عقده هائی مشکلات
آن محدث مجتهد ناقد بصیر مرویات آل احمد را خبیر
شد هویدا این حقیقت از سمات تا قیامت مشعل راه نجات
این دعا نزد خدا منظور باد راقم شرح عقائد شاد باد

(۶۸۴) احسن العقائد : مولانا سیّد محمّد قاسم (م ۱۹۸۷م)

۳۴۹ ص،۶ روپے ، ادارہ تذکرۃ الطاہرین نواب شاہ ، ۱۹۶۷م۔

(۶۸۵)احکام الاسلام حصّہ اوّل :

۴۰ اسباق ، ۸۰ ص ، ۵ روپے ، مکتبۃ الرضا کراچی ، ۱۴۰۷ ھ/۱۹۸۷۔

* احکام شیعیان (فارسی) : میرزا حسن احقاقی کویتی ۔

(۶۸۶)احکام شیعیان : مولانا محمّد حسنین سابقی

۱۰۰ ص ، مدرسہ جامعۃ الثقلین ملتان ، جون ۱۹۸۴م۔

* حیاۃ النفس (عربی) : شیخ احمد احسائی (م ۱۲۴۳ ھ)۔

* حیاۃ النفس (فارسی) : سیّد کاظم رشتی (م ۱۲۵۹ ھ)۔

(۶۸۷) اردو ترجمہ حیاة النفس : ذاکٹر کاظم علی رسا

فارسی سے ترجمہ ، ۹۵ ص ، کتابخانہ ابراھیمیہ کرمان ، ۱۳۹۶ ھ ، ۱۹۷۶م .

* اعتقادیہ (عربی) : شیخ صدوق (م ۳۸۱ھ)

(۶۸۸) ارشادیہ : مولانا میرزا باقر علی ابن آغا علی (م ۱۲۹۰ھ)

۳۶۴ ص ، تاریخ تکمیل : ۱۲۹۴ ھ ، احسن المطابع.

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد ارباب اولی الالباب پر واضح ھو کہ یہ ترجمہ مختصر اور شرح رسالۂ اعتقادیہ .

(۶۸۹) ارغام الماکرین فی رد مضلّات انذارالناذرین : محمّد احسن بن سیّد غلام علی کمالپوری

مولانا شیخ عابد حسین سہارنپوری (م ۱۳۳۰ ھ) کے دو رسالوں «انذارالناذرین» اور «یا علی مدد» کا ردّ

۹۴ ص ، ۴ آنے ، ۱۳۱۸ ھ / ۱۹۰۱م ،مطبع دبد بہ احمدی لکھنو ، مولانا سیّد محمّد باقر نے تاریخ کہی:

چو شخصی ز روی خیالات خام نمود از اباطیل ازھاق حق
سراپا مضامین باطل نوشت کہ مطلق بر او نیست اطلاق حق
اخ من مہ اوج علم و کمال کہ دارد تخلق باخلاق حق
نوشتہ کتابی بتردید آن کہ لاریب فیہ است مصداق حق
بفرمود ھاتف بتاریخ سال خوش ابطال باطل چو احقاق حق

(۱۳۱۸ ھ)

آغاز : بسملہ و خطبہ بعد حمد صلواة کے کہتا ہے محمّد حسن بن سیّد غلام علی مرحوم کمالپوری کہ ایک صاحب سہارنپوری ...

(۶۹۰) ازالہ اشتباہ : مولانا سیّد محسن علی سبزواری (م ۱۳۴۷ ھ)

فرقہ شیعہ میں سبّ کرنا جائز نہیں

۴۰ ص ، امامیہ کتب خانہ لاہور ، مطبع فیض عام لاہور .

(۶۹۱) ازھاق الباطل : مولانا سیّد علی
رسالہ «اظہار الحق» کا جواب جس میں بعض ضروریات دین کا انکار کیا گیا تھا
۳۲ ص ، ۱۰ آنے ، فروری ۱۹۲۲م ، نور المطابع لکھنؤ۔
* منہاج الرشاد (فارسی) : آیت اللّٰہ سیّد حسین بروجردی
(۶۹۲) اساس الاعتقاد : مولانا سیّد ابن حسن نجفی
۳۲ ص ، ۴۰۰ پیسے ، کتب خانہ حسینیہ لاہور۔
(۶۹۳) اساس الایمان : مولانا سیّد آغا بن زین العابدین الہ آبادی (م ۱۳۲۱ ھ) (مطلع)۔
* فلسفیہ (فارسی) : ابو القاسم بن زین العابدین کرمانی (شیخی)۔
(۶۹۴) اسرار دینِ حق : شیخ محمّد تقی فلسفی کے کئے گئے شیخیوں پر سوالات کے جوابات
۷۴ ص ، ۵ روپے ، کتابخانہ ابراھیمیہ (کرمان) شاخ پاکستان کراچی ۔
(۶۹۵) اسرار عقائد حصّہ اوّل : مولانا سیّد عالم حسین
تین سوالات کے جوابات :معصوم کو نسیان ہوتا ہے اور نسیان منافی عصمت ہے یا نہیں، معصومین گناہ صغیرہ کرتے ہیں یا نہیں ، معصومین باذن اللّٰہ احیاء و اماتت پر قادر ہیں یا نہیں
۴۸ ص ، انجمن ترقی المؤمنین ملتان ، اکتوبر ۱۹۶۸م ، سیّد الیکٹرک پریس ملتان ۔
(۶۹۶) اسلام اور عدل : مولانا سیّد طیب آغا موسوی
۳۴۷ ص ، ساڑھے چار روپے ، ادارہ علوم آل محمّد لاھور ۔
(۶۹۷) اسلام کے بنیادی عقائد حصّہ دوم : مولانا روشن علی (م ۱۹۹۶م)
سیّد مجتبی موسوی لاری کی فارسی کتاب کا ترجمہ نبوت کے بارے میں
۲۱۷ ص ، دفتر گسترش فرہنگ اسلامی ایران ربیع الاوّل ۱۴۱۰ ھ۔
(۶۹۸) اسلام کی پہلی کتاب : مولانا سیّد احمد (م ۱۳۶۶ ھ/۱۹۴۷م)
۱۶ ص ، ۳ پائی ، انجمن یادگار علماء لکھنؤ ، ۱۹۱۲م۔

* اسلامی اصول عقائد (فارسی) : حجۃ الاسلام سیّد مجتبی لاری .

(۶۹۹) اسلام کے بنیادی عقائد حصّہ اوّل : مولانا روشن علی (م ۱۹۹۶م)
عنوانات : معرفتِ خدا ، عدل ، جبر و اختیار ، قضا و قدر
۲۵۲ ص ، ایران ، شوّال ۱۴۰۸ ھ .

(۷۰۰) اسلامیات - تشریحات : مولانا ایم ایچ شاهدی
۱۰۲ ص .
چند سورتوں اور آیات کی تشریح مع عقائد و عبادات کراچی بورڈ کے جماعت نہم اور دھم کے طلبہ کے لئے خود مولانا شاھدی نےکراچی سے شائع کیا .

(۷۰۱) اسلامی دینیات کا پہلا حصّہ :
۳۲ ص ، ۲۵ پیسے ، مکتبہ ھمدانی سرگودھا ، ثنائی پریس سرگودھا .

(۷۰۲)اسلامی دینیات حصّہ اوّل : ابو الظفر مولانا سیّد زوار حسین
ضروریات دین کو سوالاً جواباً پیش کیا گیا ہے
۳۲ ص ،ایک آنہ ، حسینی مشن سہارنپور ، قومی پریس محلہ انصاریاں سہارنپور.

(۷۰۳)اسلامی عقائد : علاّمہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)
۵۴ ص ، دو آنے ، امامیہ مشن لکھنؤ ، جمادی الاول ۱۳۵۷ ھ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ

(۷۰۴)اصلاح الاعتقاد فی عصمۃ الانبیاء عن الاجتهاد : مولانا میرزا احمد علی(م ۱۳۹۰ ھ)
۸۰ ص ، جعفریہ ایسوسی ایشن پنجاب لاھور ، پرکاش سٹیم پریس لاھور ، ۱۳۴۱ھ/۱۹۲۲م ، آخر میں میرزا غلام احمد قادیانی (م ۱۹۰۸م) کی غلطیوں کو گنوایا گیا ہے .

* اصل الشیعۃ و اصولها (عربی) : شیخ محمّد حسین آل کاشف الغطاء

(۷۰۵) اصل و اصول شیعہ : مولانا سیّد ابن حسن نجفی
عنوانات : شیعیت کی ابتدا اور ارتقاء ، بنیادی مسائل ، نظام عمل ، تعزیرات ، مسئلہ بداء ، مسئلہ تقیہ

۱۵۷ ص ، رضا کار بک ڈپو لاہور، ۱۹۵۷م ، رہبن پریس لاہور.

(۷۰۶) اصول اسلام اور ہم : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)

۲۴ ص ، مفت ، ادارہ درس عمل لاہور، ۱۹۷۲م ، تعلیمی پریس لاہور .

* باب حادی عشر (عربی) : علامہ حلی.

(۷۰۷) اصول جعفریہ : مولانا شیخ محمّد مصطفی جوہر (م ۱۴۰۶ ھ)

۴۴ ص ، مجلس المسلمین رضویہ کالونی کراچی ، ۱۳۸۱ ھ/ ۱۹۶۱م.

(۷۰۸) اصولِ خمسہ : التفات علی جعفری

۱۲۹۴ ھ ، میڈیکل پریس آگرہ . (قا : ۱).

(۷۰۹)اصولِ دین : علامہ سیّد ابن حسن جارچوی

۶۵ ص ، ابراھیمیہ پرنٹنگ پریس لکھنؤ

آغاز :کائنات پر نظر ڈالنے پہلے (Atom) کو لیجئے مادہ کا یہ چھوٹا سا ذرّہ .

(۷۱۰)اصول دین : مولانا سیّد سبط حسن لکھنوی (م ۱۳۵۴ھ)

سوالاً جواباً ، ۸۰ ص ، ۵ آنے ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۷۱۱)اصولِ دین (منظوم) : مولانا مظفر حسین

۳ آنے ، ۱۹۰۸م ، مطبع مظفری اٹاوہ .

* فقہ جعفریہ از نظر اسلام : آیت اللّٰہ سیّد محمّد شیرازی.

(۷۱۲) اصول دین : صفدر عباس طاہری

۸۸ ص ، ادارہ پاسبان اسلام باب حیدر سرگودھا .

(۷۱۳) اصلی شیعیت - آیت اللّٰہ خمینی کی زبانی : تنویرالحسن

صفحات ۱۶ ، قیمت دو روپے پچاس پیسے

اس رسالے میں مولانا محمّد حسین ڈھکو کے بعض نظریات کی تردید بحوالہ آیت اللّٰہ خمینی کی گئی ہے معلوم ہوتا ہے مؤلف آیت اللّٰہ کی بعض عرفانی اصطلاحات کو نہیں سمجھتا اس رسالے کی قیمت سے اندازہ ہوتا ہے کہ مولانا محمّد حسین ڈھکو کی مخالفت سے ناجائز فائدہ اُٹھایا گیا ہے .

دارالتبلیغ امامیہ راہوالی کینٹ گوجرانوالہ .

(۷۱۴) اصول الشریعہ فی عقائد الشیعہ : مولانا محمّد حسین ڈھکو نجفی

دس ابواب : نوع انبیاء و ائمہ علیہم السّلام ، نور و بشر ، مسئلہ تفویض ، معجزہ فعلِ خدا ہے یا فعل نبی و امام ، استمداد لغیر اللّٰہ ، مسئلہ حاضر و ناظر ، علم غیب ، شیخی بودن اکثریت تشیع در پنجاب

۲۵۶ ص ، ۴ روپے ، مکتبۃ المبلّغ سرگودھا ، ۱۹۶۷م ، ثنائی برقی پریس سرگودھا .

[اس کتاب کے ردّ میں مندرجہ ذیل کتابیں شائع ہوچکی ہیں جن کا ذکر اپنے مقام پر آئے گا : آئینہ حق نما . تائید حق و تردید باطل . تحفۂ صبا . تحقیق حق . تحقیق حق پر علماء حق کے تبصرے . توضیح العقائد . جواہر الاسرار فی مناقب النبی و الائمۃ الاطہار . حقائق العقائد . حقائق الوسائط حصّہ اولّ ،دوم و سوم . دام ھمرنگ زمین ، دعوت اتحاد ، صراط الایمان بضوء الحدیث و القرآن . مرگ بر مقصرین حصّہ اولّ ، دوم و سوم . معالم الشریعہ فی النقد و التبصرہ علی عقائد الشیعہ .موازنہ حق و باطل . مولانا محمّد حسین ڈھکو کے متضاد عقائد . ھدیۃ المستبصرین فی رد شبہات المقصرین وغیرہ اصول الشریعہ کے بعد کے ایڈیشنوں میں مندرجہ بالا کتابوں میں اٹھائے گئے سوالات کے جوابات دئیے گئے ہیں].

(۷۱۵) اظہار حق در تصفیہ علم قراءت و کتاب : مولانا سیّد صغیر حسین

ناصر الملّت علامہ سیّد ناصر حسین اور ان کے مخالفین میں علم قراءت و کتابت امیر المؤمنین علی علیہ السّلام کے بارے میں جو بحث چل رہی تھی اس کتاب میں ناصر الملّت کی حمایت کی گئی ہے

۱۰۴ ص ، مطبع جعفری مظفر نگر (ہند).

آغاز : بسملہ و خطبہ امابعد چونکہ علم قراءت و کتابت عرصے سے علمی بحث ہو رہی ہے اور باعث اس بحث کا جواب علاّمہ مولانا جناب سیّد ناصر حسین قبلہ مدظلہ العالی ...

(۷۱۶) مجموعہ اعتقادات حسینیہ / بنائے دین و محافظ ایمان: حسین بن محمّد

۵۲ ص ،۱۲۶۴ ھ ، مطبع جعفریہ دھلی .

آغاز : پیچھے حمد و ثنائی ہے انتہائی خدائی یکتائی بے ھمتا کے اور صلواۃ و

سلام ہے منتہای نبی افضل الانبیاء مسند نشین قاب قوسین او ادنی صاحب یسین و طہ محمّد مصطفی صلواۃ اللّٰہ و سلامہ علیہ و آلہ الذین سراج الھدی اذھب اللّٰہ عنہم الرجس و یطھرھم تطھیرا سیماً علی ...

(۷۱۷) اعتقادی اصول :

پانچ عنوانات : خدا اور اس کی وحدانیت پر ایمان اور اس کے فوائد ، صفاتِ خدا اور عدل الٰہی پر ایمان اور اس کے اثرات ، نبوّت تمام انبیاء کی نبوّت ، امامت ، قیامت ۔

۳۲ ص ، مفت ، انجمن جان نثاران اہلبیت پاکستان راولپنڈی ، محرم ۱۴۰۷ ھ۔

(۷۱۸)الاعتقاد فی الامامت : مولانا ناصر حسین فیض آبادی

۱۶ ص، انجمن عباسیہ شیعیان نارووال ، مدینہ پرنٹنگ پریس لاہور ۔

(۷۱۹)اعتقادیہ : مولانا سیّد عمار علی سونی پتی (م ۱۳۰۴ ھ)(مطلع)۔

* لیلیۃ (عربی) : علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ)

(۷۲۰)اعتقادات الامامیہ فی ترجمۃ الرسالۃ اللیلیۃ : مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو نجفی

مقدّمہ : سیّد حسین عارف نقوی

۱۱۹ ص ، آٹھ روپے ، اپریل ۱۹۸۰م ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی ،

سیّد وزیر حسین شیرازی نے قطعہ تاریخ کہا ۔

عقائد کی وضاحت میں مضامین کا یہ مجموعہ کریگا بالیقین ہر دَور میں ذہنوں کا تنقیہ
نقیب صد حقائق مصحف رشد و ہدایت ہے یہ نسخہ کیمیا ، ہیں اعتقادات الامامیہ ۔

* اعتقادیہ (عربی) شیخ صدوق ابن بابویہ ابو جعفر محمّد بن علی بن حسین قمی (م ۳۸۱ھ)

(۷۲۱) اعتقادات صدوق : مولانا محمّد اعجاز حسن بدایونی (م ۱۳۵۰ ھ)

۸۴ ص ، ۱۹۰۶ م ، آخیر میں نجم العلماء مولانا سیّد نجم الحسن عابدی (م ۱۳۵۷ھ) کی تقریظ : یہ رسالہ سدیدہ اور عجالہ مفیدہ کا ترجمہ مع رسالہ اعتقادات صدوق ابن بابویہ قمی علیہ الرحمۃ کا جس میں عقائد فرقہ حقہ ناجیہ امامیہ کثرھم اللّٰہ تحریر ہیں میں نے اکثر مقام اس ترجمے کے دیکھے اور اصل

رسالے کے مطابق پائے خداوند عالم مومنین کو اس کے مطالعہ سے بہرہ مند و فیض یاب فرمائے ۔

(۷۲۲) اعتقادیہ : مولانا شیخ احمد (م ۱۳۱۵ ھ)

ان چند آیات قرآنیہ و احادیث بخاری و مسلم کا ترجمہ جو مؤید مذھب امامیہ ہیں ۔ ۲۸ ص ، ۱۳۱۱ ھ ، مطبع گلزار ابراھیم ۔

آغاز : بسمله و خطبه اما بعد فهذا قول الحق بالوفاق فی بیان الایمان و النفاق الفتها لاخوتنا المؤمنین ... رتبتها علی مقدمه و فصول و خاتمه ...

(۷۲۳) الاعجاز : علامه سیّد محمّد هارون (م۱۳۳۹ ھ/ ۱۹۲۰م)

صفحات ۱۸

یہ رسالہ معراج سے متعلق ہے ۔

(۷۲۴) اعلان براءت : مولانا محمّد حسن

مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو نجفی کے بعض خیالات کا ردّ

۱۶ ص ، انجمن اثنا عشری چك لاله راولپنڈی ، ۶ جون ۱۹۷۷م ، کشمیر آرٹ پریس راولپنڈی ۔

(۷۲۵) افضلية النبی(ص) علی سائر العباد : مولانا محمّد اعجاز (م ۱۳۵۰ھ) (مطلع) ۔

(۷۲۶) افهام الحائرین : مولانا سیّد محمّد مرتضی جونپوری بن سیّد حسن علی(م ۱۳۳۷ ھ) ۔

مولانا خواجه عابد حسین سہارنپوری کی کتاب « انذارالناذرین » اور « یا علی مدد » کا ردّ

۲۲۰ ص ،آٹھ آنے ، محرم ۱۳۳۰ ھ، مطبع دبدبه احمدی لکھنؤ ۔

آغاز : بسمله و خطبه اما بعد کہتا ہے بنده ذلیل اضعف الوری ابن سیّد حسن علی محمّد مرتضی ... که رساله انذارالناذرین و رساله « یا علی مدد » جو تألیف خواجه عابد حسین صاحب انصاری سہارنپوری سے ہیں جن میں انہوں نے باوجود ادعائے تشیع ان امور سے انکار کیا ہے ...

(۷۲۷) اقسام توحید : مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو نجفی

۱۶ ص ، اداره تبلیغ شیعه راولپنڈی ، همدرد پریس راولپنڈی ۔

* الفین (عربی) : شیخ حسن بن یوسف بن علی مطہر حلی

(۷۲۸) البحث العظیم : سیّد صابر حسین کاظمی

۳۰ روپے ، ۳۸۸ ص

مارچ ۱۹۸۷م ، تنظیم پیام حق کراچی

عصمت ائمہ علیہم السلام پر ۱۰۳۶ دلائل .

(۷۲۹)التوحید : مولانا سیّد ظہور حسین (م ۱۳۵۷ ھ/۱۹۳۸م)

۲۷۹ ص، مطبع سرکاری رامپور میں چھپی .

(۷۳۰) العرفان : مولانا سیّد محمّد داود زنگی پوری(م ۱۳۷۲ھ/۱۹۵۳م)

مسئلہ توحید کا بیان

۱۰۹ص ، بنارس : الجوّاد بکڈپو ، ۱۹۵۲م .

(۷۳۱) العدل : مولانا سیّد ظہور حسین (م ۱۳۵۷ھ/۱۹۳۸م)

۲۶۸ ص، مطبع سرکاری رامپور میں چھپی.

(۷۳۲) العدل کا دوسرا حصّہ : مولانا سیّد علی ابن مولانا سیّد صادق علی

ص ۱۱۰

اس کتاب میں عدل خداوندی کا ثبوت عقلی اور نقلی طور پر پیش کیا گیا ہے اس بارے میں عام طور پر جو اعتراضات کئے جاتے ہیں. اُن کے جوابات بھی پیش کئے گئے ہیں انجمن دارالتألیف لکھنو نے تصویر عالم پریس لکھنؤ سے چھپوا کر شائع کیا .

(۷۳۳) الکلام علی فلسفۃ الاسلام حصّہ اوّل : مولانا شیخ محمّد رضا حسین خان بن شیخ بندہ علی

۲۹۰ ص

ذیقعدہ ۱۳۲۲ ھ/ ۳۱ جنوری ۱۹۰۵ء کو مطبع نامی لکھنؤ میں چھپی .

(۷۳۴) حصّہ دوم :

۱۶۰ ص

بحث توحید پر مشتمل ہے

صفر المظفر ۱۳۲۳ ھ / اپریل ۱۹۰۵م کو مطبع نامی لکھنؤ میں چھپی .

آغاز : بسملہ ۔ اللّٰہ تعالیٰ کا ثبوت بہت طریقوں سے ہوتا ہے ایک طریقہ اُن میں سے یہ ہے کہ عالم حادث ہے ۔

(۷۳۵) النبوہ جلد اول حصّہ دوم : مولانا سیّد ظہور حسین (م ۱۳۵۷ ھ/۱۹۳۸م)

۴۶۰ مطبع سرکاری رامپور میں چھپی ۔

(۷۳۶) جلد اوّل حصّہ سوم :

۲۴۰ ، مطبع سرکاری رامپور میں چھپی ۔

(۷۳۷) اللّٰہ اور کائنات : مولانا سیّد علی حیدر (م ۱۳۸۰ ھ)

۲۳۰ ص ، دو روپے ، ۱۹۶۰م ، انٹرنیشنل پریس کراچی ۔

(۷۳۸) امام : شاد گیلانی

صفحات ۸۰ ، قیمت ۷۵ پیسہ

یہ کتاب مندرجہ ذیل ابواب پر مشتمل ہے

باب اوّل : امام کون ہے

باب دوم : عصمت امام

ادارہ علوم الاسلام اصغری منزل لاہور نے نامی پریس لاہور سے چھپوا کر شائع کی ہے ۔

(۷۳۹) امامیہ دینیات :

۸۰ ص ، تین روپے ، تنظیم المکاتب کراچی ، ۱۹ جون ۱۹۸۳م ، احمد برادرز پرنٹر کراچی۔

(۷۴۰) انارۃ البصائر و کشف السرائر جلد اوّل : مولانا حکیم سیّد افضل علی

صفحات ۲۳۶

اس جلد میں مسئلہ توحید اور عدل کا بیان ہے ہر دو مسئلوں کو عقلاً و نقلاً ثابت کیا گیا ہے ، ربیع الثانیہ ۱۳۰۴ھ/جنوری ۱۸۸۷م مطبع نولکشور لکھنؤ ۔

(۷۴۱) جلد دوم :

صفحات ۳۱۴

اس جلد میں نبوت کا بیان ہے مندرجہ ذیل فصلیں میں ۔

فصل اوّل : بیان میں اسبات ہے کہ بعثت حسن ہے اور واجب ہے

فصل دوم : بیان میں شرائط نبوت کے
" سوم : " بقیہ صفات انبیاء میں
" چوتھی : " میں طریق اثبات نبوت انبیاء
فصل پانچویں : ذکر نبوت خاتم الانبیاء و المرسلین (ص)
" ساتویں : معجزات مشہورہ
" دسویں : بیان میں اُن مناقب کا جن کا اعتقاد کرنا ضروری ہے
" بارھویں : ذکر وفات سیّد کائنات

یہ کتاب ذی الحجۃ ۱۳۰۴ھ/اگست ۱۸۸۷ء کو مطبع نولکشور لکھنو میں چھپی

آغاز : بسملہ .... : اور وہ عبارت ہے مبعوث ہونے سے کسی شخص کے جو انسان کے نوع سے ہو خدا کی طرف سے مخلوق پر اس کے واسطے اُن ہدایت کرنے کے ہے واسطہ انسان اور اس مبعوث کو نبی اور رسول کہتے ہیں.

(۷۴۲) جلد سوم :

صفحات ۲۹۲.

اس جلد میں مسئلہ امامت کا بیان ہے اس میں ایک مقدمہ چند مقصد اور خاتمہ ہے یہ جلد ربیع الاوّل ۱۳۰۵ھ/ دسمبر ۱۸۸۷ء کو مطبع نولکشور لکھنؤ میں چھپی .

(۷۴۳) جلد چہارم :

صفحات ۳۴۰ (ناقص)

اس جلد میں آیات قرآنی و احادیث نبوی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم سے امامت ائمہ اثنا عشر علیہم السلام کا ثبوت پیش کیا گیا ہے .

آغاز : بسملہ فصل دوسری بیان میں اُن آیات کے جو امامت جناب امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب علیہ السّلام کی دلالت کرتی ہے .

(۷۴۴) حصّہ پنجم :

صفحات ۲۳۲

یہ کتاب مقدمہ پانچ باب اور خاتمہ پر مشتمل ہے .

مقدمے میں دو مطلب اور ایک تنبیہ ہے
مطلب اوّل : بیچ بیان مذاهب مختلفه اسلامیه کے
ثانی : بیچ بیان حقیقت فرقه امامیه اثنا عشریه کے اور یه که طبقه ناجیه بھی ہے .
تنبیه : بیچ بیان فرقه صوفیه و دیگر فقر و نواصب کے
پہلا باب : متعلق به بیان توحید و صفات ثبوتیه و سلبیه .

(۷۴۵) انتباه المؤمنین عن مکائد علماء الموحدین :مولانا آغا ضمیر الحسن رضوی(م۱۴۱۳ھ/۱۹۹۳م)
شیخ احمد احسائی (م ۱۲۴۱ھ) کے دفاع اور شیخ محمّد خالصی(م۱۹۶۵م)کی مخالفت میں لکھا گیا
۲۳ ص ، اداره آل محمّد سرگودھا روڈ لائلپور .

(۷۴۶) انذارالناذرین : مولانا خواجه عابد حسین انصاری (م ۱۳۳۰ھ)
مندرجه ذیل دو مسئلوں کا حل : نبی اور امام و شہدائے کرام سے منت ماننا اور ان سے مراد مانگنا اور نذر و نیاز چڑھانا کیسا ہے ، یا رسول اللّٰه یا مشکل کشا یا حضرت امام حسین (ع) یا حضرت عباس(ع) یا سیّده زهرا (ع) میرا فلاں کام ہو جائے تو میں تمہاری نیاز کروں ، نذر چڑھاؤں ، حاضری دوں ، کونڈے بھروں ، مصنّف نے امام ثامن ضامن میں لفظ ثامن کے تحت لکھا ہے که یه لقب امام علی رضا علیه السّلام کا عوام شیعه میں مشہور ہے وجه اس کی ابھی تک معلوم نہیں ہوئی ، ۴۸ ص ، ۱۳۳۶ ھ /۱۹۱۷م ، مطبع یوسفی دهلی ، مولانا شیخ غلام عباس هنر نے قطعه تاریخ کہا :

ہیں جو عابد حسین نیک صفات — عالم با عمل ملائک خو
سالك مسلك طریق رشاد — رونق شرع و زیب دین حق جو
راست گوئی میں ان کو باك نہیں — ایسے دیکھے سنے نہیں حق گو
نذر منت کے باب میں واللّٰه — کیا رساله لکھا ہے دیکھو تو
ہو گئے سن کے ان مضامین کو — غالی اور ناصبی خجل دونو
دین کی راه کو ان سے صاف کیا — شرک و بدعت کے خار تھے جوجو

نذر اور عہد کی کسوٹی ہے　　کھرے کھوٹے کو مومنو کس لو
سالِ تصنیف تم بھی لکھدو ہنر　　کیا کیا دور شرک و بدعت کو

آغاز : بسملہ و خطبہ و بعد حمد و صلواۃ واضح ہو کہ بحکم محکم ... اور فی زماننا دارالھنود ھندوستان ضلالت توامان میں نذر و نیاز کے باب میں عجب خرابی واقع ہو رہی ہے اور بدعتوں کا زور شور ہے اور افراط اور ہر وھابیہ کی تقصیر و تفریط ... فقیر سراپا تقصیر بے مایہ و بے بضاعت ...

(۷۴۷)انسان معصوم : مولانا علی حسنین شیفتہ(م ۱۹۹۱م)

ماہنامہ پیام عمل لاہور میں کچھ عرصے مولانا شیفتہ اور پروفیسر سیّد عنایت حسین بخاری کے درمیان « نوع بنی و امام » کے موضوع پر بحث ہوتی رہی ان مضامین سے متاثر ہو کر سیّد رضا علی نقوی ملتانی نے مولانا شیفتہ کو شیخی تصوّر کرتے ہوئے «شیخیہ کی نرالی منطق » نامی رسالہ لکھا «انسان معصوم » اسی کے جواب پر مشتمل ہے ، ۴۰ ص .

(۷۴۸) انوار ہدایت : خلیفہ سعادت حسین (مرتب)

مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶ ھ) کی کتاب « بنیاد اعتقاد » سے ماخوذ ، ۸ ص ، انجمن حسینیہ پیپلز کالونی لائلپور .

* حدیقة الشیعه (فارسی) : احمد بن محمود المعروف به مقدّس اردبیلی .

(۷۴۹) انوار امامت تا قیامت : مولانا سیّد علی حسن اختر (م ۱۹۸۹م)

صرف باب اوّل کا ترجمہ متعلق بامامت ، ۲۵۴ ص ،محرم ۱۴۰۲ ھ، رضوی بک ایجنسی کراچی ، سندھ آفسٹ پریس کراچی . مترجم نے تاریخ کہی: (طبع اوّل):

کرلو حاصل پہلے عرفان امام　　موت گرچا ہو جہالت کی نہ ہو
مل نہیں سکتی ہے جنّت جو کہ یاں　　معرفت اوّل امامت کی نہ ہو (۱۴۰۰ھ)

(طبع ثانی) :

اسلام کا حاصل ہے یہ دین کی قبادت ہے　　عرفان امامت پر موقوف عبادت ہے
دنیا ابھی قائم ہے اس نور کے صدقے میں　　انوار امامت کی کیا کم یہ عنایت ہے
(۱۴۰۲ ھ)

(۷۵۰)انوار جعفریہ :مولانا حاجی نور حسین صابر (م ۱۳۵۹ ھ)

عنوانات : اصول و عقائد مذہب شیعہ ،تنقید روایات نصیحۃ الشیعہ حصّہ اوّل ، تنقید روایات ، نصیحۃ الشیعہ حصّہ دوم ، تنقید روایات نصیحۃ الشیعہ حصّہ سوم و النّجم لکھنؤ ۔

۱۱۲ ص ، ۱۲ آنے ، شمیم بکڈپو مراد آباد ، قادری پریس مراد آباد (ھند) .

(۷۵۱) انوار الیقین فی معرفۃ المؤمنین : مولانا آغا ابو الحسن مبین سرحدی

شیعوں اور شیخیوں کے درمیان متنازعہ مسائل کا حل ، ۴۰۸ ص، ۲۰ روپے .

(۷۵۲) اوساط الائمہ : مولانا سیّد نذیر احمد خیر اللّٰہ پوری (م ۱۴۰۰ھ)

ائمہ اہلبیت خالق و مخلوق کے درمیان واسطہ ہیں ، ۸ ص ، سیالکوٹ .

(۷۵۳)ایقاظ المؤمنین فی علم ربّ العالمین : میر شجاعت علی

مولانا محمّد علی مداح کی کتاب « الصراط المستقیم » کا ردّ ، ۲۱ ص .

(۷۵۴)ایلیاہ علیہ السّلام - ادیان عالم کا مرکز نجات : حکیم سیّد محمود گیلانی

کرشن جی ، گوتم بُدھ ، حضرت نوح (ع) اور حضرت داؤد(ع) نے مشکل کے وقت حضرات اہلبیت علیہم السّلام کے وسیلے سے اللّٰہ کے حضور دعا کی تھی

۵۶ ص ، ۴۴ پیسے ، ادارہ معارف اسلام لاہور ، تعلیمی پریس لاہور .

(۷۵۵) الایمان ملقب بہ خمسہ مظہریہ : مولانا سیّد مظہر حسن سہارنپوری(م ۱۳۵۰ھ)

۲۶۸ ص ، ایک روپیہ ، ۱۳۲۹ ھ ، مطبع یوسفی دھلی .

(۷۵۶) ایمان بالغیب : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)

۱۶ ص ، ۱۳ پیسے ، امامیہ مشن پاکستان لاہور ، جون ۱۹۶۲م ، تعلیمی پریس لاہور .

* ایمان (فارسی): سیّد عبدالحسین دستغیب .

(۷۵۷) ایمان حصّہ اوّل : طالب موسوی

تقاریر

۳۲۰ ص ، ۷۰ روپے ، مکتبہ اہلبیت کراچی ، ۱۴۱۶ھ .

(۷۵۸)باقیات الصالحات : مولانا سیّد حسن بن غفران مآب (م ۱۲۶۰ ھ)

(۷۵۹) الباقیات الصالحات :مولانا سیّد حسن بن غفرانمآب (م ۱۲۶۰)
۱۲۹۵ ھ، لکھنؤ .

(۷۶۰) برق طور : مولانا سیّد ابوالحسن مشهدی
مولانا شیخ محمّد حسین نجفی ڈھکو کے بعض نظریات کا ردّ
۲۳ ص ، دارالتبلیغ الجعفریہ چکوال .

* بشارات احمدیہ(فارسی): علامہ سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ)

(۷۶۱) براھین احمدیہ : محمّد محکم الدّین
۶۰ ص ، اسلامیہ پریس لاھور ، مولوی کریم بخش کی فرمائش پر اُردو میں ترجمہ کیا گیا .

(۷۶۲) بنیاد اعتقاد : مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶ ھ)
منظوم ، اصول و فروع اور ضروریات دین کا بیان،۴۸ ص، مجمع البحرین پریس.
آغاز :

بعد از سپاس و حمد خداوند کبریا نعت و درود سید و سردار انبیاء
تعریف و مدح حیدر کرار کیجئے وصف و ثنائی عترت اطہار کیجئے
لکھتا ہوں اسکےبعد کچھ اب دین کے اصول یعنی طریق پیروی عترت رسول
ماہر زبان ھندی میں واللّٰہ میں نہیں ھندی کے روزمرہ سے آگاہ میں نہیں
تازی و فارسی کی تو کچھ مشق بھی ہوئی ھندی کو مجھ کو فکر نہ ایتك کبھی ہوئی

(۷۶۳) بنیان الایمان : مولانا سیّد حبیب حیدر بن سیّد حبیب اللّٰہ موسوی
ص ۲۷۵
اس کتاب میں اس بات کی تردید کی گئی ہے کہ کلمہ طیبہ کے صرف ۱۰۵ معانی ہیں، ملائکہ اور حضرت یعقوب علیہ السّلام کو جو سجدہ کیا تھا اُس کی حقیقت بتلائی گئی ہے بنیادی طور پر تصوف کو ردّ کیا گیا ہے ۹ رجب المرجب ۱۳۰۰ ھ/ مئی ۱۸۸۳ء کو مطبع اثنا عشری لکھنؤ میں چھپی .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد پس ھر عارف خبیر اور ماہر بصیر پر مانند صبح مستطیر و بدر مستنیر واضح و آشکار ہے کہ علوم و ادراکات ..
یہ کتاب ۱۲۸۸ھ کو مطبع مجمع البحرین لدھیانہ میں چھپی کسی نے تاریخ

کہی:

مرتب ہوا جب یہ نسخہ تمام بفضل خدا اور نبی و امام
یہی فکر جامع کو اس دم ہوا کہ تاریخ ترتیب اس کی ہو کیا
وہیں حکم جامع نے مجھ کو دیا کہ جلدی سے تاریخ اس کی بنا
تفکر کے دریا میں دل جب گیا جب اُس کو نہ دُر مدعا کا ملا
کہا طبع نے دل سے ای مضمحل یہ مجموعہ فیض الحسن کا ہی دل(۱۲۸۸ھ)

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد حمد و درود کے یہ خاکپائے اہلبیت سیّد فیض الحسن بن سیّد علی الواسطی زیدی نہٹوری بجنوری خدمت میں صاحبان انصاف کے التماس کرتا ہے کہ راقم بیست و پنج سال تک سنی رہا ...

(۷۶۴) بونے خلد :

تین آنے ، مطبع یوسفی دھلی.

(۷۶۵) پارہ دل : مولانا سیّد محمّد انور (محقق ھندی) صدر الافاضل

صفحات ۶۰

اس کتاب میں مسئلہ توحید ، نبوت ضرورت نبوت و ختم نبوت کو عقل و فلسفہ کی صورت میں حل کیا گیا ہے یہ کتاب ایک خط کی صورت میں ہے اسلئے اور بھی دلچسپ ہو گئی ہے شروع میں مولانا مرزا یوسف حسین اور حبیب الرحمان خان ایڈمنسٹریٹر آف اُچ شریف کا مقدمہ ہے . ۱۹۵۳ء یونائیٹد انڈیا پریس نظیر آباد لکھنؤ .

* پاسدارانِ اسلام (فارسی) : آیت اللّه سیّد محمّد حسین طباطبائی

(۷۶۶) پاسدارانِ اسلام : محمّد فضل حق

سات ابواب : شیعیت کی ابتداء اور ترقی ، شیعیت میں گروہ بندی . شیعوں کی مذہبی فکر ، مذہبی فکر کے تین طریقے ، خدا کی معرفت ، نبی کی معرفت ، معاد ، امام کی معرفت

۲۷۱ ص، ۳۰ روپے ، جامعہ تعلیمات اسلامی کراچی ، شاہین پیکیجز کراچی .

(۷۶۷) پیغام توحید یا وسیلة النجات : مولانا محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷ء)

گورداسپور (ھند) کے آریہ سماج نے تحقیق مذاہب عالم کے سلسلے میں

۲۰ فروری ۱۹۲۵م کو ایک جلسہ منعقد کیا یہ مضمون اسی جلسے میں پڑھا گیا ،۹۶ ص، امامیہ کتب خانہ لاہور، جون ۱۹۲۵م .

آغاز :

چندیں هزار ذره سراسیمه می دوند در آفتاب و غافل ازاں کافتاب چیست

جملہ ملل و مذاہب کے نزدیک مسلم ہے کہ ہم مخلوق ہیں اور ہمارا ضرور کوئی خالق اور صانع ہے نیز ہم گنہگار ہیں ہم طالب نجات ہیں ہم اس کے بندے ہیں وہ ہمارا آقا و مالک ...

(۷۶۸) تائید حق و تردید باطل : پروفیسر سیّد تصدّق حسین بخاری

یہ کتاب دراصل مولانا علی حسنین شیفتہ کی لکھی ہوئی ہے جو مولانا راجہ محسن علی کی کتاب ثوثیق حق کے جواب میں ہے کسی مصلحت کے تحت زیر نظر کتاب کی تألیف و ترتیب میں پروفیسر سیّد تصدّق حسین بخاری کا نام دیا گیا ہے مگر جب علامہ شیفتہ اور پروفیسر سیّد عنایت حسین بخاری کے درمیان ماہنامہ « پیامِ عمل » لاہور میں بحث چلی تو آپ نے پروفیسر صاحب کو اپنی کتاب «تائید حق اور تردید باطل» پڑھنے کا مشورہ دیا ، پانچ ابواب اور خاتمہ پر مشتمل ہے ، مسئلہ نوع معصومین ، نور مجسّم ، عقیدۂ تفویض ، استمداد ، نسبت معجزہ ، ۲۷۶ ص .

(۷۶۹) رسالہ تبرا : سیّد شفیق حسین اختر نقوی امروہی

۷۳ ص ، ۱۳۳۳ھ ، اتحاد بک ایجنسی امروھہ .

(۷۷۰) تجلّیات اسلام : مولانا محمّد شفیع الحسنین

چار ابواب : قرآن مجید ، ارکانِ دین ، آنحضرت کی حیاتِ طیّبہ ، ایمان باللّٰہ

۲۸۰ ص، پانچ روپے ، بور پرنٹرز .

(۷۷۱) تجہیز :

۲۰۰ ص ، قیمت : دو روپے

اس کتاب میں ثابت کیا گیا ہے کہ امام کو امام کے سوا کوئی اور غسل و کفن نہیں دے سکتا ، شاہ گنج لکھنو .

* حدیقۂ سلطانیہ (فارسی): سیّد العلماء مولانا سیّد حسین (م ۱۲۷۳ھ)

(۷۷۲)تحفۃ العارفین : سیّد امداد حسن

توحید ، نبوّت اور عدل کے خلاصے کا ترجمہ ، ۱۵۶ ص ، ۵ آنے ،۱۳۰۹ ھ، مطبع یوسفی دھلی .

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد بندہ شرمندہ خاکسار بے سواد امیدوار مغفرت ربّ العباد سیّد امداد حسن بن سیّد علی حسن... نے چاہا کہ حسب ایمائی...

مفتی میر محمّد عباس نے تاریخ کہی :

حدیقہ ہے جو سلطانیہ مشہور — ملخص اس کے ہیں یہ چند اجزا

اگر وہ ہے حسین ابن علی(ع) سے — تو امداد حسن سے ہے یہ نسخہ

بدیہا ہو گئی تاریخ اس کی — لکھا تحفہ رسالہ عارفوں کا

(۱۳۰۹ھ)

* منہج الرشاد (فارسی): ایت اللہ سیّد حسین بروجردی

(۷۷۳)تحفۃ العباد : مولانا سیّد خادم حسین لکھنوی

۳۲ ص ، الجواد بکڈپو بنارس ، ۱۹۵۰م.

(۷۷۴)تحفہ کاظمیہ : سیّد حسن رضا کاظمی

۱۵ ص ، مکتبہ کاظمیہ کالری دروازہ گجرات ، لاھور آرٹ پریس لاھور

(۷۷۵)تحفۃ الکلام فی مراتب الامام : مولانا سیّد نثار حسین المعروف بہ سیّد آقا

بعض سوالات کے جوابات : آیا جناب امیر اور ائمہ معصومین علیھم السّلام برابر اور مساوی پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم کے تھے یا نہیں ؟، آیا جناب امیر اور ائمہ معصومین علیھم السّلام نبوّت و رسالت مستقلاً از جانب خدائے عزّ و جل رکھتے تھے یا نہیں،

۸ ص ، مرتضوی لیتھو پرنٹنگ پریس ، بمبئی .

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد کہتا ہے احقر الثقلین سیّد نثار حسین ... کہ جب ان دنوں بعض مؤمنین میں اس امر کا اختلاف پیدا ہوا کہ آلِ محمّد علیھم السّلام کا مرتبہ بہ نسبت محمّد مصطفی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم کے برابر ...

(۷۷۶)تحفہ ماہ صیام : سیّد سعید علی شاہ

۱۶ ص ، انجمن اشاعت حسینیت احمد پور شرقیہ ، پنجاب آرٹ پریس لاھور .

(۷۷۷) تحقیق انیق : سیّد اکبرعلی

عوام میں رائج بعض غیر اسلامی رسوم کا ردّ: صحنک حضرت خاتون جنّت کی کوئی اصل نہیں ، جو لوگ تعزیہ پر کاغذ کی روٹی، شربت چڑھاتے ہیں ان کو مشرک کہنا غیر مناسب نہ ہوگا ، حضرت سکینہ بنت الحسین کی چار سال میں وفات کی کوئی اصل نہیں ، غیر اللہ سے مدد نہیں مانگنی چاہیے ، نماز جمعہ واجب ہے .

مصنّف کا بیان ہے کہ ان باتوں کی وجہ سے انہیں بہت تکلیفیں اٹھانی پڑیں

۳۶ ص ، ۱۹۱۰م ، مطبع یوسفی دھلی ، ۲ آنے .

(۷۷۸) تحقیق حق : مولانا علی حسنین شیفتہ (م ۱۹۹۱م)

مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو نجفی کے بعض نظریات کا ردّ ، دس ابواب : انبیاء اور ائمہ کی نوع کا مسئلہ ، نور مجسّم ، تفویض ، استمداد ، نسبت معجزہ ، حاضر و ناظر ، علمِ غیب، معراج رسولِ اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم ، الزام وھابیّت ، شیعوں پر اتہام شیخیّت

دس روپے ، افتخار بکڈپو اسلام پورہ لاھور ، نامی پریس لاھور.

(۷۷۹) تحقیق حق پر علماء حق کے تبصرے : مولانا علی حسنین شیفتہ (م ۱۹۹۱م)

جب علاّمہ شیفتہ کی کتاب «تحقیق حق » شائع ہوئی تو احقر راقم نے اس پر ایک مختصر تبصرہ ہفت روزہ « رضا کار» لاھور کے کسی شمارے میں شائع کرایا کیونکہ میرا خیال تھا کہ یہ کتاب مولانا محمّد حسین نجفی کے خلاف کم اور شیعوں میں شیخیّت کی ترویج کے لئے لکھی گئی ہے . زیر نظر کتاب میرے اس تبصرے کو رد کرنے کی کوشش کی گئی ہے ، ۴۰ ص ، سرگودھا.

* اثبات الرجعت (فارسی) : علاّمہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ھ)۔

(۷۸۰) تحقیق رجعت : الطاف حسین (۱۳۲۸ھ)

مطبع یوسفی دھلی .

(۷۸۱) تحقیق الھدی فی مجالس سیّد الشھداء : امام بخش جگرانوی

مصائب سیّد الشھداء علیہ السّلام کے ساتھ ساتھ اصول دین کی تعلیم

۸۰ ص ، ۸ آنے ، جگراؤں (ھند).

* اثبات الرجعت (فارسی) :علاّمه محمّد علی طبسی (م ۱۳۳۱ھ)
(۷۸۲)ترجمه اثبات الرجعه : سیّد علی بن سیّد محمّد باقر بن ابی الحسن رضوی کشمیری (ذریعه : ۱۴).

* حق الیقین (فارسی): علاّمه محمّد باقر مجلسی (۱۱۱۰ھ)
(۷۸۳)ترجمه حق الیقین : زاهد حسین کاظمی
پانچ ابواب کا ترجمه، ۱۶۲ص ، تین روپے پچیس پیسے .
(۷۸۴)تذکره ایمان و عمل : مولانا سیّد محمّد جعفر زیدی(م ۱۴۰۰ ھ)
۹۶ ص ، مفت، اداره درس عمل لاهور، ستمبر۱۹۷۶م ، القائم آرٹ پریس لاهور.

* حق الیقین : علاّمه محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ).
(۷۸۵) تحقیق المتین : سیّد مجتبی حسین جائسی
۸۵۲ ص ، امامیه بك ایجنسی لاهور، مطبع هندوستان سٹیم پریس لاهور.
آغاز : بسمله و خطبه اما بعده بنده خاکسار ذره بے مقدار الراجی الی رحمت ربّ المشرقین سیّد مجتبی حسین بن سیّد مقبول حسین بن سیّد تفضل حسین عفی الله عنه عن جرائمهم برادرانِ دینی و اخلاقی ایمانی کی خدمت میںعرض کرتا ہے که بعد ترجمه کتاب مستطاب حیاة القلوب و رساله نافعه نور الابصار . . .

* اعتقادیه (عربی) : شیخ مفید .
(۷۸۶) النکت الاعتقادیه : مولانا سیّد حسین بن سیّد هادی (ذریعه :۴).
(۷۸۷) تشریح توحید : مولانا میرزا رضا علی (م ۱۳۳۴ ھ/۱۹۱۵م)
۳۱ ص ،۱۳۲۵ ھ ، تصویر عالم پریس لکھنؤ .
(۷۸۸) تصحیح البراهین فی ردّ ما اورد علی ارغام الماکرین : مشفق علی خان بن علاّمه بشارت علی خان .
مولانا خواجه عابد حسین سهارنپوری کی دو کتابوں « انذارالناذرین» اور « یا علی مدد » کا ردّ
۴۸ ص ، ۱۳۲۰ ھ ، مطبع دبدبه احمدی لکھنؤ
آغاز:بسمله و خطبه اما بعد کهتا ہے مشفق علی خان ابن العلاّمه بشارت علی خان مرحوم که خواجه عابد حسین سهارنپوری نے ایك رساله مسمّی

« بانذارالناذرین» ۱۳۰۰ ھ میں تألیف کرکے ... بہت سے امور اختلاف عقائد امامیہ اور مخالف شان ائمہ معصومین علیہم السّلام تھے .

* .... (عربی): آیت اللہ محمّد باقر الصدر.

(۷۸۹) تصورّ مہدی : مولانا سیّد افتخار حسین نقوی

عنوانات : مہدی کے لئے اس قدر طویل عمر کیسے ممکن ہے ، معجزہ اور لمبی عمر ، قانذ ظاہر کیوں نہیں ہوتا ،۶۶ ص، چار روپے ، دفتر تبلیغات اسلامی اسلام آباد، ۱۴۰۱ ھ ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی .

(۷۹۰) تصویر نجات : مولانا سیّد زوار حسین سہارنپوری.

(۷۹۱) تطبیق :

چھ آنے ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۷۹۲) تعلیماتِ اسلامی حصّہ چہارم :

۱۴۰ ص ، چھ روپے ، جامعہ تعلیمات اسلامی کراچی ، کانتی نینٹل آفسٹ پرنٹرز .

(۷۹۳) تعلیم الاسلام : ابو الفارق واسطی (م ۱۳۸۱ ھ)

چار باب ، ۵۱ ص ، حزب الطالبین کراچی ، سندھ آفسٹ پریس کراچی .

* تعلیم دین (فارسی) : ابراهیم امینی .

(۷۹۴) تعلیم دین - سادہ زبان میں جلد ۱ :

چھ حصّے : خدا شناسی ، معاد یعنی قیامت ، نبوتّ ، امامت ، فروعات ، اخلاق و آداب.

۱۶۰ ص ، چودہ روپے ، امامیہ پبلی کیشنز لاهور ، دسمبر ۱۹۸۳م ، چاند کمپنی پرنٹرز کراچی .

(۷۹۵) تعلیم دین حصّہ دوم : مولانا شیخ اختر عباس نجفی

۲۱۶ ص ، خانۂ فرہنگ جمہوری اسلامی ایران ، لاهور ، اپریل ۱۹۸۶م ، ناصر پرنٹرز .

(۷۹۶)تفضیح السارقین :

مولانا خواجہ عـــابد حسین انصـــاری (م ۱۳۳۰ ھ) کی دو کتابوں

«انذارالناذرین» اور «یا علی مدد» کا ردّ ، الزام لگایا گیا ہے کہ خواجہ انصاری نے ان کتابوں کے لکھنے میں تقویت الایمان سے مدد لی ہے جو درست نہیں ، ۶۲ ص ، مطبع ناصری جونپور.

(۷۹۷) تقدیر ویدا : علامہ سیّد محمّد رضی زنگی پوری (م ۱۳۷۰ھ/۱۹۵۱م)

۲۰ ص ، بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۹۵۸م.

(۷۹۸) تقریظات بر کتاب الصراط المستقیم فی اصول الدّین : حاجی عبدالحسین النجفی المجلسی

۲۰ ص ، مولانا سیّد محمّد علی مداح کی کتاب الصراط المستقیم پر علماء کی تقاریظ .

(۷۹۹) تنبیہ الاطفال : مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ھ)

انیس تنبیہات ، ۲۱ ص ، ۲۳ جمادی الثانی ۱۳۰۳ھ/ ۳۰ مارچ ۱۸۸۶م ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ.

آغاز : بسملہ یہ رسالہ تنبیہ الاطفال شامل ہے بہت بڑے فائدوں پر اوراس میں انیس تنبیہیں ہیں ، پہلی تنبیہ ہر مومن پر لازم و واجب ہے کہ اپنے لڑکوں کو تعلیم کرے کہ اگر کوئی تجھ سے پوچھے کہ کاہے سے جانا تو نے کہ کوئی خدا ہے اور تو اس کا بندہ ہے تو کہہ کہ دیکھنے سے اس عالم کے میں نے جانا کہ کوئی اس کا بنانے والا ہے اسلئے کہ خود بخود کچھ بنی بنائی چیز بے بنانے والے کے محال ہے .

(۸۰۰) التوحید : مولانا سیّد نیاز حسن عابدی (م ۱۳۰۹ھ/۱۸۹۲م)

حیدرآباد دکن (ھند) (ذریعہ : ۴).

(۸۰۱) التوحید : مولانا سیّد علی

۶۹ ص ، چار آنے ، انجمن دارالتألیف لکھنؤ.

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد احقر العباد سیّد علی بن مولوی میر صادق علی صاحب حضرات مؤمنین کی ...

(۸۰۲) التوحید : مولانا سیّد زین العابدین عظیم آبادی

حیدرآباد دکن (ذریعہ : ۴).

(۸۰۳)توحید اسلام : مولانا سیّد نذر حسن گوپالپوری
۶۱ ص ، مفت ، ادارہ معارف آل محمّد سیالکوٹ .

(۸۰۴)توحید اور عدل : مولانا شیخ محمّد مصطفی جوہر
۲۵۶ ص ، ایک روپیہ پچاس پیسے ، نہج البلاغہ کی روشنی میں لکھی گئی ، مجلس المؤمنین کراچی، ۱۳۸۱ ھ /۱۹۶۱م ، مشہور آفسٹ پریس .

(۸۰۵)توحید کی کہانی - حضرت جعفر طیار کی زبانی: ڈاکٹر کاظم علی رسا
حضرت جعفر طیار رضی اللہ عنہ، کا نجاشی بادشاہ کے سامنے مسئلہ توحید پر بیان
۶۳ ص ، مفت ، کتابخانہ ابراھیمیہ کراچی ، رجب ۱۳۹۴ ھ، ڈیسنٹ پریس کراچی.

(۸۰۶)التوحید و العدل : مولانا سیّد ظہور الحسین بارھوی (م ۱۳۵۷ ھ)

(۸۰۷)توثیق حق بجواب تحقیق حق : مولانا راجہ محسن علی
مولانا علی حسنین شیفتہ کی کتاب تحقیقِ حق کا ردّ . تین باب : انبیاء اور ائمہ کی نوع کا مسئلہ ، نُور مجسم ، تفویض یعنی سپردگی
۲۰۰ ص، تحریک تحفظ تعلیمات آلِ محمّد سرگودھا، القائم آرٹ پریس سرگودھا .

(۸۰۸)توحید الائمہ : مولانا سیّد محمّد ھارون (م ۱۳۳۹ ھ)
۲۷۷ ص ، ۱۹۰۷م ، مطبع الاشاعت دھلی .
آغاز : بسملہ و خطبہ و بعد اھل عقول پر یہ باب مخفی نہیں ہے کہ عمدہ علوم و معارف معرفت پروردگار عالم ہے ، کیونکہ انسان کو صرف دو عالموں سے تعلّق ہے .

(۸۰۹) توضیح العقائد جلد اوّل : مولانا نذر حسین قمر وزیر آبادی
مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو کی کتاب اصول الشریعہ کا ردّ، عنوانات : بشریتِ انبیاء ، انبیاء کی دو حیثیتیں ، نبی اور ہماری خلقت میں فرق ، آنحضرت اور ائمہ نور ہیں ، جامہ بشریت میں ظہور کی وجہ ، موت و حیات پر معصومین کا اقتدار، حالت نزع اور امیر المؤمنین
۲۲۸ ص، چار روپے ، اسلامیہ دارالتبلیغ لاھور، ۱۹۶۹م ، پاکستان ٹائمز پریس

لاہور .

(۸۱۰) جادہ حیدری : سیّد منصور علی سندیلوی

۱۳۶ ص ، ۱۳۰۶ ھ ، مطبع یوسفی دھلی .

آغاز : بسملہ بعدحمد حضرت آفریدگار نعت احمد مختار صلوات اللہ علیہ و آلہ الاطہار کے بندہ بارگاہ لم یزلی سیّد منصور علی قانونگونی سندیلوی خلف جناب فیض مآب میر بہادر علی ...

مولانا سیّد علی نقی ساکن قصبہ کزھل نے تاریخ کھی :

تحریر چون نمودہ منصور علی این را — از حسن و خوبی او آمد مرا پزیرا

رفتم بفکر سالش از بہر یادگاری — ناگاہ بگفت ہاتف مرغوب ہمہ بادا

(۱۳۰۶ ھ)

(۸۱۱) الجامع الحامدی : مولانا سیّد ظہور الحسین بارھوی (م ۱۳۵۷ ھ)

توحید ، عدل اور نبوّت (ذریعہ : ۵).

(۸۱۲) جبر و اختیار : علاّمہ سیّد علی نقی نقوی(م ۱۹۸۸م)

۳۰ ص ، چار روپے ، ادارہ ترویج علوم اسلامیہ کراچی ، محرم ۱۴۰۱ ھ.

(۸۱۳) جنت المعارف : مولانا سیّد علی گوپالپوری

۳۲ ص ، قیمت : ۵ روپے

اس کتاب میں جنت و جہنم میں واقع ہر چیز کی تفصیلات ہیں دارالاشاعت اترولہ ضلع گونڈہ نے شائع کی .

(۸۱۴) جواھر الاسرار فی مناقب النبی و الائمہ الاطہار : مولانا محمّد حسنین سابقی

مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو کی کتاب « اصول الشریعہ فی عقائد الشیعہ » کا ردّ ، کتاب کے باب ہفتم ص ۱۹۹ پر مولانا سابقی نے شیخیوں کے بارے میں لکھا ہے :

۱- شیخیہ کے عقائد فاسدہ مؤمنین کرام پر مخفی نہیں ہیں جو کہ امیر المؤمنین کو آنحضرت کا استاد معلّم اور ان سے افضل مانتے ہیں .

۲- شیخیہ قرآن میں وارد ہونے والے لفظ اللہ سے حضرات ائمہ اطہار مراد لیتے ہیں .

۳- شیخیہ ائمہ اطہار کو خالق رازق محی و ممیت سمجھتے ہیں۔
۴- شیخیہ کے نزدیک ائمہ اطہار اور آنحضرت صلعم اپنی ہی عبادت کرتے تھے ۔
۵- عقائد شیخیہ اور عقائد شیعیان پنجاب میں زمین آسمان کا فرق ہے ۔
۲۱۶ ص ، چار روپے پچاس پیسے ، دارالکتب اسلامیہ مکتبہ ہمدانی تلہ گنگ ، ثنائی پریس سرگودھا ۔

(۸۱۵) چراغ ہدایت : میرزا بہادر علی
حیدرآباد دکن(ہند) (ذریعہ : ۵)۔

(۸۱۶) چہل صباح : مولانا محمّد حافظ بلتستانی ۔
۲۴ ص ۔

(۸۱۷) حبل العارفین در شرح اصول دین : حکیم سیّد احمد حسین اعظم گڑھی
تلقین میّت کی شرح ، پانچ ابواب ، ۳۲۸ ص ، پونے دو روپے ، ۱۳۴۷ھ/۱۹۲۸م مطبع واشنگٹن لاہور ۔

(۸۱۸) حجۃ الایمان ملقب باسم تاریخی ماحی ضلالت : مولانا سیّد مرتضی جونپوری
مولانا سیّد کلب باقر جائسی (م ۱۳۳۱ھ) کے بعض خیالات کا ردّ
۱۷۱ ص ، ۱۳۲۰ ھ ، مطبع ناصری جونپور۔

(۸۱۹) حدیقۃ الاسلام : سیّد محمّد حسین ابن سیّد حسن
۱۳۸ ص ، قیمت : ۵ روپے
حقائق الاسلام کو فلسفیانہ انداز میں بیان کیا گیا ہے ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۱۳ھ کو مطبع اثنا عشری لکھنؤ میں چھپی ۔

(۸۲۰) حدیقۃ الایمان : مولانا نیاز حسن برستی ۔ (بے بہا)۔

(۸۲۱) حسنِ اعتقاد : سیّد محمّد مہدی
۳۲ ص ، انجمن دارالتألیف اپریل ۱۹۱۱م ، تصویر عالم پریس لکھنؤ ۔
آغاز : بسملہ و خطبہ حمد و صلواۃ کے بعد احقرالعباد سیّد محمّد مہدی ابن جناب راجہ سیّد ابو جعفر صاحب قبلہ دام ظلہ العالی حضرات ناظرین کی خدمت میں عرض ...

(۸۲۲)حقائق الاسلام : مولانا سیّد ظفر حسن امروہی (م ۱۹۸۹م)

۹۶ ص ، ڈیڑھ روپے ، شمیم بکڈپو کراچی ، مشہور آفسٹ پریس کراچی.

(۸۲۳) حقائق العقائد :مولانا میرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م)

«اصول الشریعه فی عقائد الشیعه » کا ردّ

۳۲۰ ص ،تین روپے ، اسلامیہ مشن میانوالی ، نور آرٹ پریس میانوالی .

(۸۲۴)حقائق مذہب شیعه : ملک غلام اکبر خورشید

مولانا شیخ محمّد حسین نجفی ڈھکو کے بعض نظریات کا ردّ

۱۶ ص ، اسلامیہ مشن میانوالی ، پاک الیکٹرک پریس ملتان .

(۸۲۵) حقائق الوسائط (جلد یکم) : مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م)

« اصول الشریعه فی عقائد الشیعه » کا ردّ

۴۴۰ ص ، دس روپے ، ضیاء برقی پریس کراچی.

(۸۲۶) حقائق الوسائط (جلد دوم) :مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م)

۲۰۰ ص ، افتخار بکڈپو لاہور .

آغاز : بعد حمد و صلواۃ بندۂ حقیر غریق تقصیر محمّد بشیر انصاری بن مولوی امام علی انصاری مرحوم عرض کرتا ہے کہ حقائق الوسائط جلد دوم جو اس وقت پیش نگاہ ہے اس میں زیادہ تر ان ذوات مقدسه کی تخلیق نوری اور جداگانه نوع کے ثبوت میں دلائل عقلیه اور براہین قرآنیه و حدیثیه پیش کئے جا رہے ہیں ...

(۸۲۷) حق یا علی مدد : ساغر حسین صدیقی

سیّد علی شاہ بخاری کے دو کتابچوں « ناد علی کانفرنس» اور « سازش پکڑی گئی » کا ردّ

۳۲ ص ہمدرد پرنٹنگ پریس ملتان .

(۸۲۸) حقیقت اسلام : علامه سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)

۲۴ ص ، تین آنے ، امامیه مشن پاکستان لاہور ، تعلیمی پریس لاہور .

(۸۲۹) حقیقت بدا، : مولانا سیّد محمّد صادق

۶۸ ص ، دو آنے ، امامیه مشن لکھنو ، ۱۳۴۵ ھ، الواعظ صفدر پریس لکھنو.

(۸۳۰) حقیقت سنت اللہ و حقیقت ربانی : مولانا ناصر حسین فیض آبادی
۱۶ ص ، قیمت :۲ روپے
سنت اللہ کی رو سے ہر زمانے میں کوئی نہ کوئی ھادی ضرور ہونا چاہیے سپاہ عباس نارووال ضلع سیالکوٹ نے رشید آرٹ پریس لاہور سے چھپوا کر شائع کی.

(۸۳۱) حقیقت شرک : مولانا کاظم حسین اثیر جاڑوی
۹۶ ص ، پندرہ روپے ، درسگاہ قائم آل محمّد چکوال ، سلطان باہو پرنٹنگ پریس جھنگ.

(۸۳۲) حقیقت شیعہ : مولانا سیّد ناصر حسین فیض آبادی
۱۶ ص ، دو آنے ، سپاہ عباس شیعیان نارووال، رشید آرٹ پریس لاہور .

* مبانی اعتقاد در اسلام (فارسی) : سیّد مجتبی موسوی .

(۸۳۳) خدا شناسی : نجم عشروی
۵۶ ص ، رمضان ۱۴۰۵ ھ.

(۸۳۴) خدا شناسی :
ترجمہ : مولانا محمّد اصغر یزدانی
۴۷ ص، قیمت : دس روپے
امامیہ پبلی کیشنز لاہور، ناصر پرنٹرز .
اصل کتاب فارسی میں ہے جو آیت اللہ ناصر مکارم شیرازی کی ہے

(۸۳۵) خدا کا اصول تصرف و قانون حکمت / تقدیر و بدا : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری (م ۱۹۵۱)
۸۹ ص .
مسئلہ تقدیر و بداء پر فلسفیانہ گفتگو . الجواد بکڈپو بنارس نے علمی الیکٹرک مشین پریس بنارس سے چھپوا کر شائع کی .

(۸۳۶) خدا کی آسان پہچان حصّہ دوسرا :
ص ۳۲ ، قیمت : ۲ روپے
اس کتاب میں خداوند عالم کے وجود کے ثبوت پیش کئے گئے ہیں سرفراز قومی پریس لکھنؤ میں چھپی .

(۸۳۷) خدا نما : میرزا محمّد مہدی
۱۲ ص ، ادبی پریس لکھنؤ .

* حدیقہ سلطانیہ (فارسی): سیّد العلماء مولانا سیّد حسین (م ۱۲۷۲ ھ)

(۸۳۸) خزینہ ایمانیہ جلد اوّل مع توضیحات نورانیہ : مولانا سیّد گلاب علی شاہ (م۱۴۱۳ھ)
صرف باب اوّل کا ترجمہ جو مسئلہ توحید اور اس کی تفصیلات سے متعلّق ہے ، شیخ احمد احسائی کے بعض خیالات کا ردّ
۳۲۹ ص ، بارہ روپے، ۱۳۹۴ ھ/۱۹۷۴م ، نوبہار الیکٹرک پریس ملتان .

(۸۳۹) خزینۃ العارفین اردو ترجمہ حق الیقین مجلسی حصّہ دوم: سیّد زاھد حسین کاظمی
صرف فصل ھشتم کا ترجمہ.
۱۹۶ ص ، آٹھ روپے پچاس پیسے ، مجلسی کتب خانہ شیخوپورہ ، اگست ۱۹۷۶م تعلیمی پریس لاھور .

(۸۴۰) خزینہ ھدایت : مولانا محمّد اعجاز حسن (م ۱۳۵۰ھ) (مطلع).

(۸۴۱) خصوصیات اسلام : مولانا سیّد محمّد ھارون زنگی پوری (م ۱۳۳۹ ھ)
۲۸ ص ، قیمت : مفت
انجمن موید العلوم لکھنؤ نے اشاعت العلوم پریس لکھنؤ سے چھپوا کر شائع کیا .

(۸۴۲) خصوصیات مذھب شیعہ: مولانا سیّد محمّد ھارون (م ۱۳۳۹ھ)
مسلمانوں کے دیگر فرقوں کے نظریات کا مقابلہ شیعہ مسلک سے ، شیعہ مذھب کی دس خصوصیات
۳۱ ص ، ۲۵ پیسے ، امامیہ مشن لاھور، ۱۹۶۱م.

(۸۴۳) خیر الاعتقاد : مولانا علی بہاؤنگری (م ۱۳۶۳ ھ)
حضور صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم اورحضرت علی علیہ السّلام مرتبے میں مساوی ہیں. (ذریعہ :۷:

(۸۴۴) خیر الزاد لیوم المعاد : سیّد عنایت حسین
اصول دین اور دیگر ضروریات دین ، ایک مقدّمہ تین مقصد اور خاتمہ : بیان میں وجوب معرفت خدا کے ، بیان میں اصول دین کے اس میں پانچ فصلیں ہیں ، احوال میں دوزخ و بہشت کے ، بیان میں گناہان کبیرہ کے

۷۶ ص، ۱۲۸۷ھ، مطبع مجمع البحرین لدھیانہ ۔ خود مؤلف نے تاریخ کہی :

یک رسالہ ہو نیا تألیف جب کہ نواب نے کیا ارشاد

کی دعا ناظروں نے خوش ہوہو ہوئیں نواب صاحب اولاد

وصف و تاریخ و نام ہاتف نے کہ دیا وہ کتاب خیرالزاد (۱۲۸۷ھ)

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد ارباب بصیرت و اصحاب نیکو سیرت پر واضح ہو کہ ہر چند دماغ اکثر ...

(۸۴۵) خیر الکلام فی معرفۃ النبی و الامام : مولانا محمّد باقر بن فتح محمّد مصطفی آبادی

نبوّت و امامت کے بارے میں

۲۰۰ ص ، ایک روپیہ ،۱۳۳۵ھ ، مولانا سیّد محمّد چراغ علی نے تاریخ کہی :

خلف فتح محمّد ہیں محمّد باقر حامی دین نبی حاجی و زائر

حال نورین میں کیا خوب لکھا خیر کلام فاتح بحث مساوات ہوئے بالآخر

ہاتھوں میں ہے کے چراغ علی دیکھو تاریخ ضم کرو کاف و الف جس سے کہ ہو سن ظاہر

(۱۳۳۵ھ)

(۸۴۶) دام ہم رنگ زمیں : سیّد کرار حیدر

احسن الفوائد فی شرح العقائد اور اصول الشریعہ فی عقائد الشیعہ پر نقد و تبصرہ ، ۳۲ ص ، لاہور ۔

(۸۴۷) الدرر الفوائد فی احسن العقائد حصّہ اوّل : مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م)

۳۲ ص ، ۱۳۳۲ ھ، مطبع رفاہ عام سٹیم پریس لاہور ۔

آغاز : بسملہ و خطبہ بعد حمد و صلواۃ معلوم ہو کہ یہ امر کسی عاقل پر پوشیدہ نہیں کہ دین کی بناء عقائد پر ہے ...

(۸۴۸) دعوت اتحاد : مولانا نذر عباس حیدری

مولانا سیّد اعجاز حسین کاظمی نے بعض علماء کے مابین اختلافی مسائل آیت اللہ ہادی میلانی میرزا حسن الحائری احقاقی ، آیت اللہ ابوالقاسم خوئی ، آیت اللہ حسین علی منتظری سے دریافت فرمائے تھے ان کے جوابات پر مشتمل

ہے ۔

۴۰ ص ، تحریک نفاذ فقہ جعفریہ (موسوی گروپ) ملتان نیو اسلامی آرٹ پریس ملتان ۔

(۸۴۹) دعوت فکر و نظر : سیّد محمّد رضا سریاوی۔

تمام نفوس مقدسہ نے حضرات خمسہ نجباء علیہم السّلام کے توسل سے رضائے الٰہی حاصل کی ۔ امامیہ مشن لکھنؤ، ۱۳۸۴ ھ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ۔

* دلائل الولایت (فارسی) : سیّد حسن الحجت ۔

(۸۵۰) دلائل الولایت : ڈاکٹر کاظم علی رسا

ولایت تکوینی کی بحث ، ۷۰ ص ، پانچ روپے ، ہیلر پبلی کیشنز کراچی۔

(۸۵۱) دنبالہ اہل بطالہ در ردّ عقیدہ مفوضہ : مولانا حاجی سیّد اعجاز حسن امروہی (م ۱۳۴۰ ھ)

(۸۵۲) دین آباء النبی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم : سیّد حشمت حسین جعفری

اس کتاب میں ثابت کیا گیا کہ رسول اللہ علیہ و آلہ وسلّم کے تمام آباء و اجداد دین ابراہیمی پر تھے اور ان میں سے کوئی بھی مشرک نہ تھا اور اس کے بالعکس نظریہ بنی امیّہ کا ایجاد کردہ ہے ۔ سات باب : حضرت عبدالمطلب کا مذہب، حضرت عبداللہ کا مذہب ، حضرت آمنہ کا مذہب ، آذر حضرت ابراہیم علیہ السّلام کا باپ نہیں تھا

۲۱۶ ص دو روپے پچاس پیسے ، مکتبہ افکارِ اسلامی حیدرآباد ، ۱۹۶۷م ، سعید آرٹ پریس حیدرآباد۔

* الدین و الاسلام (فارسی) : علامہ محمّد حسین آل کاشف الغطاء۔

(۸۵۳) دین اسلام : مولانا حسین بخش نجفی

۲۰۰ ص ، امامیہ مشن لاہور ، ۱۹۶۶م ، الہلال پریس لاہور ۔

(۸۵۴) دینِ حق - عقل کی روشنی میں : مولانا سیّد صفدر حسین نجفی (م ۱۹۸۹م)

۱۰۸ ص ، چھ روپے ، امامیہ پبلی کیشنز لاہور ، حیدری پریس لاہور ۔

(۸۵۵) دینیات : مولانا سیّد محمّد زاهد حسین (م ۱۳۴ھ) (مطلع)

(۸۵۶) دینیات کی دوسری کتاب : مولانا حکیم ریاست علی خان پٹنہ .

(۸۵۷) دینیات کی پانچویں کتاب : میرزا ابو محمّد طالب اشک ھمدانی.

۱۸۹ ص، ایک روپیہ ، کتب خانہ اثنا عشری لاھور ، ۱۹۴۸م ، انصاف پریس لاھور .

(۸۵۸) دینی باتیں حصّہ ۱-۲-۳ : سیّد فرزند رضا

۴۰ ص ، ۳۵ پیسے ، پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ کراچی ، ۱۹۶۲م .

(۸۵۹) دینی باتیں حصّہ پنجم : سیّد فرزند رضا

۴۸ ص ، ۴۵ پیسے ، پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ کراچی ،ایجوکیشنل پریس کراچی.

(۸۶۰) دینی باتیں حصّہ ششم : سیّد فرزند رضا

۴۴ ص ، ۳۷ پیسے ، پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ کراچی، جاوید پریس کراچی.

(۸۶۱) دینی باتیں حصّہ ھشتم : ڈاکٹر ذاکر حسین فاروقی

۸۸ ص ، ۸۰ پیسے ، پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ کراچی.

(۸۶۲) دینی باتیں حصّہ یازدھم : ڈاکٹر ذاکر حسین فاروقی

۹۶ ص ،۸۵ پیسے ، پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ کراچی ، جاوید پریس کراچی .

(۸۶۳) ذخیرہ آخرت : سیّد غالب علی جعفری

۱۷ ص ، اصول و فروع کا بیان ، سیّد العلما سیّد حسین (م ۱۸۵۶ء) کا مصدقہ مقصود علی دھلوی ۱۲۹۹ ھ مطبع چشم فیض دھلی .

آغاز : بسملہ و بعد حمد حضرت آفریدگار اور نعت احمد مختار صلواۃ اللّٰہ علیہ و آلہ الاطھار کے کہتا ہے اضعف بندگان ایزدی باری سیّد غالب علی جعفری کہ جو اطفال خورد سال .

(۸۶۴) زبدۃ العقائد و عمدۃ المقاصد : مولانا سیّد ابوالقاسم حائری(م ۱۳۲۴ ھ)

(۸۶۵) الرسالۃ الارشادیہ : مولانا میرزا باقر علی دھلوی (م ۱۲۹۰ ھ). (ذریعہ :۱۱).

(۸۶۶) رسالۃ الاعتقاد :مولانا سیّد عمار علی سونی پتی (م ۱۳۰۴ ھ)(ذریعہ :۱۱).

* لیلیہ (عربی) : علاّمہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ)

(۸۶۷) رسالہ اعتقادیہ :
ساڑھے تین آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی .
(۸۶۸) رسالہ توحید اسلام : مولانا سیّد نذر حسن گوپالپوری
۶۱ ص ، مفت ، ادارہ معارف آل محمّد سیالکوٹ .
* اعتقادیہ (عربی) شیخ الطائفہ شیخ ابو جعفر طوسی (م ۴۶۰ ھ).
(۸۶۹) رسالۂ جعفریہ : مولانا سیّد یوسف حسین نجفی امروھی (م ۱۳۵۲ھ)
۳۲ ص ، ۱۳۴۶ ھ /۱۹۲۸م ، مطبع مسلم یونیورسٹی علی گڑھ.
(۸۷۰) رسالہ الدر الفرید فی عقیدۃ التوحید : مولانا حکیم سیّد امیر حسن سہا
۸۰ ص ، مارچ ۱۹۷۸م ، شاداب پرنٹنگ پریس راولپنڈی .
(۸۷۱) رسالہ ذات یقین : محمّد واجد علی شاہ . (ذریعہ : ۱۰).
* رجعت (فارسی) : علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ).
(۸۷۲) رسالہ رجعت : نواب منے صاحب
۴ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی .
(۸۷۳) رسالہ شمس الاعتقاد لانارۃ افضلیۃ النبی سائر العباد : مولانا محمّد اعجاز حسن بدایونی .
مولانا مرحوم نے ایک رسالہ « نجم الاعتقاد » لکھا .
جس کا ردّ مولانا حاجی غلام علی کاٹھیا واڑی (م ۱۳۶۳ ھ) نے بنام « خیر الاعتقاد » لکھا جس میں یہ ظاھر کیا کہ حضور صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم اور حضرت علی السّلام مساوی المرتبہ ہیں « شمس الاعتقاد » اسی رسالہ فاسدہ کا ردّ ہے ، مولانا مرحوم کے صاحبزادے مولانا محمّد عزیز الحسنین نے آپ سے دو سوالات پوچھے :
۱- کیا فرماتے ہیں علمائے ملت اس مسئلے میں کہ حضرات ائمہ معصومین کو درجہ ختم نبوّت پر فائز جاننا اور کمالات ختم نبوّت سے ان حضرات کو متصف سمجھنا اور رتبہ میں مساوی جناب رسالتمآب جاننا کیسا عقیدہ ہے ؟
۲- جو شخص جناب خاتم الانبیاء کو ساری مخلوق سے افضل نہ جانے بلکہ رتبے میں مساوات نبی و ائمہ کا معتقد ہو وہ مومن ہے یا دائرہ اسلام سے خارج

ہے ادلہ کے ساتھ جواب عنایت ہو۔
اس رسالے میں ان دونوں سوالات کے مفصل جوابات ہیں . مولانا سیّد محمّد ہادی (م ۱۳۵۷ ھ)اور مولانا سیّد نجم الحسن عابدی (م ۱۳۵۷ھ) نے اس رسالے کو پسند فرمایا اور رسالہ خیر الاعتقاد کو ناپسند . اس رسالے کے آخیر میں مولانا سیّد نجم الحسن عابدی کی حسب ذیل تقریظ ہے :
باسمہ سبحانہ رسالہ شمس الاعتقاد جو کہ جناب فضائل مآب فاضل جلیل مولانا الشیخ اعجاز حسن صاحب دام معالیہ کی تصنیف ہے اور جسے مصنّف ممدوح نے تحقیق کتب اور فکر صائب سے تحریر کیا ہے اور جس کے صفحہ اخیرہ پر مطالب رسالے کا خلاصہ مرقوم ہے میں نے دیکھا میری یہ خواہش تھی کہ اس مسئلے کے متعلق تحریرات کا سلسلہ بند کر دیا جائے اور افکار ناقصہ کو سلاطین مملکت عصمت و طہارت کی باہمی نسبت تساوی تفاضل میں جولان نہ کیا جائے لیکن مصنّف ممدوح نے میری استدعا کے قبول کو اس رسالے کی تکمیل کے بعد پر موقوف رکھا بہرطور جو کچھ اس رسالے میں تحریر ہے اس کا ملخّص یہی ہے کہ جناب افضل افضلین و آخرین اور خاتم النبیین ہیں اور آپ کے بعد جناب امیر المؤمنین اور ائمہ طاہرین علیہم السّلام تمام مخلوقات سے اشرف و افضل ہیں . مرتبہ نبوّت اور لوازم و خصوصیات نبوت جناب رسالت مآب کے ساتھ مخصوص ہیں اور اس کے علاوہ جو فضائل جلیلہ و مناقب جمیلہ و مدارج عالیہ و مراتب متعالیہ جناب رسالت مآب کو حاصل تھے حضرات ائمہ طاہرین کو بھی حاصل تھے یہ حضرات ضیائے مشکوۃ نبوّت اور شعاع آفتاب رسالت ہیں لیکن درجہ نبوّت رسالت مآب ہی کے ساتھ رہا ہے . یہ حضرات اس درجۂ نبوّت میں آپ کے شریک یا مساوی نہیں ہوئے یہ عقیدہ صحیحہ حقّہ ہے .
اس رسالے میں مولانا سیّد علی محمّد اجلال تلمیذ عزیز لکھنوی کی تقریظ بصورت نظم ہے :

خاتم دَور رسالت کی نبوّت دیکھئے　　مثل ضوء نبوّت سے امامت دیکھئے
ایک تابع اوراک متبوع ان دونوں میں ہے　　ہے امامت کا رکن بعد نبوّت دیکھئے

جوھر حل ان مسائل کا جو ہے عین مراد اپنے دامن میں لئے ہے اس کو شمس الاعتقاد

۸۰ ص ، ۱۳۴۷ ھ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

آغاز : بسملہ اما بعد ذرہ ناچیز خاک پائے عترۃ النبی محمّد اعجاز حسن بدایونی عرض کرتاہے کہ مجھ سے عقیدہ حقّہ اثنا عشریہ کے متعلق دو سوال کئے گئے ہیں میں نے دونوں کا برھانی جواب لکھ کر اخبار در نجف سیالکوٹ پنجاب .

(۸۷۴) رسالہ ھادی الایمان : مولانا محمّد باقر دھلوی (م ۱۸۵۷م)

۲۸ ص ، ۱۲۶۳ھ/۱۹۴۷م ، چھاپہ خانہ مظھر الحق .

آغاز : بسملہ و خطبہ بعد اس کے جاننا چاہیے کہ ھر آدمی کو فرض اور واجب ہے کہ عقائد دین و ایمان کے جانے اور اپنی آل اولاد کو سکھلا دے بہت دیکھا جاتا ہے کہ لوگ فرضیات اور واجبات ضروری سے بے خبر ہیں... یہ رسالہ ایک مقدّمے پانچ ھدایتوں اور ایک خاتمے پر مرتب کیا گیا .

(۸۷۵) رسول اور علم غیب : مولانا سیّد ظلّ حسنین زیدی (م ۱۹۹۶م)

رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم و ائمہ اھل بیت علیہم السّلام کو « عالم الغیب » ثابت کرنے کی کوشش کی گئی ہے

۱۰۴ ص ، دس روپے ، ادارہ زید شہید لاھور ، ۱۴۰۲ ھ ، حیدری پریس لاھور . قیصر بارہوی نے تاریخ طباعت کہی :

عیب سخن سے پاک صاف رنگ غلو سے انحراف معنی در بے بہا « رسول اور علم غیب »
ظل حسن حسین سے صاف کلک پوچھئے جس کے ضمیر کی صدا « رسول اور علم غیب »
عیسوی سال طبع کیا قیصر فکر نے لکھا ایک صحیفہ بقا « رسول اور علم غیب »
(۱۹۸۲م)

(۸۷۶) رفع اختلاف حقیقت انکشاف :

مولانا محمّد علی مداح کی کتاب« الصراط المستقیم » کی حمایت میں لکھا گیا.

۲۰ ص .

(۸۷۷) زاد قلیل : تاج العلما ، مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ ھ)

توحید و عدل کا بیان (ذریعہ ۱۲:).

(۸۷۸) زبدۃ المعارف : مولانا سیّد امجد حسین الہ آبادی (م ۱۳۵۰ ھ)
۳۴ ص (ناقص الآخر) مفت ، مطبع عظمت المطابع الہ آباد.
(۸۷۹) زین العابدین : مولانا سیّد زین العابدین عظیم آبادی (م ۱۳۷۰ ھ)
حیدرآباد دکن . (ذریعہ : ۱۲)
(۸۸۰) سبیل الرشاد فی تحصیل المعاد : حکیم سیّد علی رضا معروف بہ حکیم میرن صاحب
۱۲۰ ص ، تصویر عالم پریس لکھنؤ .
(۸۸۱) سچا عقیدہ : مولانا سیّد کرامت حسین
* جزیلۃ المعانی مشیدۃ المبانی (عربی) : سیّد محسن الحسینی الشامی .
(۸۸۲) سچا موتی ترجمہ در ثمین : مولانا سیّد سبط حسن (م ۱۳۵۴ ھ)
۸۰ ص ، ساڑھے پانچ آنے ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.
(۸۸۳) سبیل الرشاد فی تحصیل یوم المعاد : مولانا حکیم سیّد ریاض الحسن .
(۸۸۴) سرمایہ نجات : پروفیسر سیّد زین العابدین
۱۸ ص .
واقعہ مباہلہ کی تفصیلات درج ہیں، مسلم پریس کراچی .
(۸۸۵) سلسلہ تعلیم مذہبی (دو حصّے) : مولانا مرزا بہادر علی حیدرآبادی .(مطلع).
(۸۸۶) سلسلہ دینیات حصّہ دوم : مولانا سیّد یوسف حسین نجفی امروہی (م ۱۳۵۲ھ)
۱۶ ص ، خواجہ برقی پریس دہلی .
آغاز :
پہلی اصل دین ہے توحید خداوند عباد پھر عدالت اور نبوّت پھر امامت اور معاد
(۸۸۷) سواء السبیل : مولانا سیّد محمّد مہدی (م ۱۳۴۸ ھ)
اصولِ عقائد کی شرح ، ۲۹۴ ص، نومبر ۱۸۹۴م ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ.
(۸۸۸) شریعت الاسلام حصّہ اوّل : مولانا سیّد محمّد بن نجم العلماء (م ۱۳۳۷ ھ)
۵۲ ص ، ۱۳۳۵ ھ، نور المطابع لکھنؤ.
آغاز : بسملہ و خطبہ جو شخص عقل و فہم رکھتا ہے وہ بخوبی سمجھ سکتا ہے کہ اس دینا میں ایک وقت اس کا نام و نشان بھی نہ تھا پھر کسی با اثر قوت نے

اس کو عدم کے پردے سے نکال کر ہستی کے لباس سے آراستہ کیا۔

(۸۸۹) شکست مولوی محمّد حسین (ڈھکو) درمناظرہ ظہور علی بقاب قوسین : مولانا ناصر حسین ناصر

۴۰ ص.

رسالے میں بتایا گیا ہے کہ معراج کے موقعے پر حضرت علی علیہ السّلام کا ظہور بھی ہوا تھا ، فیصل آباد.

(۸۹۰) شمس الہدایت : سیّد غلام حسین

علم باری تعالی پر بحث ، ۱۳۱۱ ھ (ذریعہ : ۱۴)

(۸۹۱) شیخیہ کی نرالی منطق : مولانا سیّد علی رضا نقوی

نوع معصومین علیہم السّلام کی تحقیق،۳۹ ص، جعفریہ پرنٹنگ پریس ملتان .

* الشیعہ فی عقائدھم و احکامھم (عربی): سیّد امیر محمّد کاظمی قزوینی .

(۸۹۲) شیعہ - احکام و عقائد کے آئینے میں :

۴۹۵ ص ، قم : انتشارات انصاریان ، ۱۳۷۱ ھ .ش.

* الشیعہ بین الاشاعرہ و المعتزلہ (عربی) : ھاشم معروف حسینی.

(۸۹۳) شیعہ امامیہ : مولانا محمّد باقر نقوی

۲۱۵ ص ، چھ روپے ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن .

* معتقدات الشیعہ الامامیہ (عربی) : سیّد محمّد صادق الصدر .

(۸۹۴) شیعہ امامیہ : محمّد حسن جعفری

۲۱۶ ص ، امامیہ پبلی کیشنز لاہور ، جولائی ۱۹۹۴م .معراج پرنٹرز لاہور .
دس باب : اُمت اسلامیہ کے بنیادی فرقے ، مذاہب اسلامیہ کا محققانہ تجزیہ ، شیعیت اور اس کا آغاز ، اجمالی عقائد شیعہ ، روایات شیعہ کے ماخذ و مصادر اہلسنت کے ماخذ ، تائید مذہب حق .

(۸۹۵) شیعہ بچوں کی ابتدائی کتاب : سیّد بشیر حسین

۳۳ ص ، کاظم بکڈپو دھلی ، جید برقی پریس دھلی .

* دروس دینیہ (فارسی) : علامہ محسن امین عاملی .

(۸۹۶) شیعہ بچوں کی مذہبی تعلیم کا پہلا حصّہ : مولانا محمّد باقر (م ۱۹۸۴م)
۳۵ اسباق ، ۳۲ ص ، پانچ آنے ، مطبع اصلاح بہار (هند).
(۸۹۷) دوسرا حصّہ :
۳۲ ص ، پانچ آنے ، بہار (هند).
(۸۹۸) تیسرا حصّہ :
۵۶ ص ، ۸ آنے ، مطبع اصلاح.
* در ثمین (عربی): محسن امین عاملی.
(۸۹۹) پانچواں حصّہ :
۹۶ ص ، چودہ آنے ، مطبع اصطلاح کھجوا.
(۹۰۰) شیعہ دینیات کی دوسری کتاب : مولانا میرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م)
۳۲ ص ، شیعہ جنرل بک ایجنسی محلہ شیعہ لاهور .
(۹۰۱) شیعہ علم کلام کی برتری : پرنس علی سجاد حسین
ص ۱۶، قیمت ۲ روپے
یہ رسالہ مندرجہ ذیل عنوانات پر مشتمل ہے
اسلام اور علم کلام . بعد وفات رسولؐ (ص) قیصر و کسری کے نظام زندگی اور اسلامی میتھالوجی کا اثر اسلامی اصول و عقائد پر . بنی امیہ اور بنی عباس کے سیاسی حالات نے اسلامیات کے لئے کیا سانحہ تیار کیا . سوادِ اعظم کی مذہبی استدلال سے بغاوت . شیعہ متکلمین کے علوم عقلیہ پر احسانات ، شیعہ محدثین و فقہا کا علم کلام میں حصّہ . شیعہ علم کلام نے حقیقی اسلام کا تعارف دنیا سے کرایا ، شیعہ کلامی تصانیف سے اسلامی فرقوں کا غیر اسلامی مذاهب کے مقابلے میں استفادہ
امامیہ مشن لکھنؤ .
(۹۰۲) شیعہ مذهب کے اصول دین حصّہ اولؔ : مولانا سیّد بوعلی زیدی
توحید و عدل کی شرح
۳۰۱ ص ، حق برادرز لاهور، آر۔ آر پرنٹرز لاهور .

(۹۰۳) شیعہ نصاب دینیات : مہدی الحسینی

۳۰۰ ص ، قیمت چار روپے

یہ کتاب ایف اے اور بی اے کے شیعہ طلبہ کے لئے لکھی گئی ہے ، تین حصّوں پر مشتمل ہے ، فروری ۱۹۵۵ء ، ضیاء پریس کراچی.

* عقائد الشیعہ (عربی) : علامہ شیخ محمّد رضا مظفر .

(۹۰۴) شیعہ نظریات : مولانا رضی جعفر نقوی

۱۴۴ ص ، سوا روپیہ ، دفتر اصلاح کراچی ، ۱۳۸۸ ھ/۱۹۶۸م ، انجمن پریس کراچی.

(۹۰۵) شیعیت کا تعارف : سیّد محمّد رضا رضوی

۴۷ ص ، ۳۷ پیسے ، ذیسنٹ پریس کراچی.

(۹۰۶) شیعیت کا تعارف : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)

۳۶ ص ، پانچ آنے ، امامیہ مشن پاکستان لاہور ، تعلیمی پریس لاہور .

(۹۰۷) شیعیت میں وہابیت کا ورود : قاضی سعید الرحمن (م ۱۹۸۹م)

علامہ حافظ سیف اللّٰہ (م ۱۹۸۰م) کے بعض نظریات کا ردّ

۱۶ ص ، ۱۵ پیسے ، ادارہ علومِ الاسلام لاہور ، منصور پرنٹنگ پریس لاہور .

(۹۰۸) شیعہ کون ہیں اور کیا ہیں : مولانا سیّد محمّد باقر (م ۱۹۸۴م)

۶۷۶ ص ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن .

(۹۰۹) شیعی نقطہ نظر سے دینی نصاب و مروجہ کتب درسی کا سرسری جائزہ :

۸۷ ص ، ۵۰ پیسے ، ذیسنٹ پریس کراچی.

(۹۱۰) صراط الایمان بضوء الحدیث و القرآن : عبدالحسن مبینؔ سرحدی

نوعِ معصوم ، ولایت تکوینی ، علم غیب ، حاضر و ناظر وغیرہ مسائل

۱۲۰ ص ، بارہ روپے ، جامعہ علویہ چکر کوٹ بالا ضلع کوہاٹ . اسود آفسٹ پریس فیصل آباد .

(۹۱۱) الصراط المستقیم / کتاب الاعتقاد : محمّد علی مداح (۱۳۳۳ ھ)

(۹۱۲) صراط مستقیم : مولانا حافظ محمّد حسن (م ۱۳۱۹ ھ) لکھنؤ .

(۹۱۳) صراط مستقیم : مولانا سیّد علی اکبر بن سلطان العلماء
۱۴ ص
مندرجہ ذیل سوالوں کے جوابات پر مشتمل ہے خدا کی ہستی کا ثبوت ، خدا ہم میں موجود ہے یا ہم سے جدا ہے ، ارواح و اجسام کے ساتھ کیا تعلقات ہیں ، بعد موت کیا ہوگا ، مذاھب کا بانی خدا ہے یا انسان
۲۶ ربیع الاول ۱۳۰۸ھ ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ۔
(۹۱۴) صراطِ مستقیم - ملّت ابراھیم : مولانا فتح محمّد
مولانا فتح محمّد وھالی تحصیل پنڈ دادنخان ضلع جہلم کے رہنے والے تھے مسائل اصول و فروع سوالاً جواباً ۔
آغاز : بسملہ اے دوستداران آل اطہار ! علم جفر سے صاف ثابت ہے کہ جملہ فرقہ ھائی دبن محمّد صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم صرف حسد کی آگ میں جل رہے ہیں اور اصلی بات سے کوسوں دُور ہیں ۔
(۹۱۵) صراطِ مستقیم کی تلاش : سیّد محمّد مہدی طاھر
ضرورت نبوّت و امامت ، ۶۴ ص ، مفت ، جھانیاں ضلع ملتان ۔
(۹۱۶) صراط النجات : سیّد مصطفی مدنی الزیدی
۳۴ ص ، کوہ نور پریس سری نگر ۔
(۹۱۷) صفات ثبوتیہ : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م ۱۳۷۶ ھ)
صفات ثبوتیہ و اسماء حسنیٰ کی تحقیق
۱۴۰ اعتقادات ضروریہ ، ۸۰ ص ، پانچ آنے ، مطبع اصلاح کھجوا ۔
(۹۱۸) ضرورت دینیہ : سیّد علی رضا زادہ
کسی فارسی رسالے کا ترجمہ ، ۱۳۴۵ ھ ، لاھور ۔ (ذریعہ : ۱۵) ۔
(۹۱۹) ظہور علی (ع) بمقام قاب قوسین در ردّ حافظ سیف اللّٰہ و جعفر حسین : مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۳۹۶ ھ)
۱۶ ص ، درس آل محمّد فیصل آباد ۔
(۹۲۰) العجالۃ النافعہ : مولانا سیّد محمّد ابن مولانا سیّد دلدار علی (م ۱۲۸۴ھ)
(ذریعہ : ۱۵) ۔

* عدل (فارسی) : محمّد قطب الدّین۔

(۹۲۱) عدل : حافظ اقبال حسین جاوید۔

۱۰۴ ص ، بارہ روپے ، ادارہ پاسبان اسلام باب حیدر سیال شریف سرگودھا ، ۱۹۸۸م.

(۹۲۲) العدل : مولانا ناصر حسین

۱۶ ص ، مفت ، انجمن عباسیہ شیعیان نارووال ، لاہور آرٹ پریس لاہور۔

(۹۲۳) العدل پہلا حصّہ : مولانا سیّد علی

۸۰ ص ، چار آنے ، انجمن دارالتألیف لکھنؤ ، ۱۹۱۲م ، مفید عام پریس لکھنؤ.

آغاز : بسملہ و خطبہ امابعد پس احقر العباد سیّد علی بن مرحوم جناب مولوی سیّد صادق علی صاحب قبلہ طاب ثراہ حضرات مؤمنین کی خدمت عالیہ میں عرض کرتا ہے ...

(۹۲۴) العدل دوسرا حصّہ : مولانا سیّد علی

۱۱۰ ص ، چار آنے ، انجمن دارالتألیف لکھنؤ ، تصویر عالم پریس لکھنؤ۔

(۹۲۵) عصمت انبیاء : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م ۱۳۷۶ ھ)

۶۵ ص ، انجمن موید الاسلام لکھنؤ ، الواعظ صفدر پریس لکھنؤ.

(۹۲۶) عصمت محمّد و آلِ محمّد علیہم السّلام : ریاض حسین

۴۰ ص ، ۳۷ پیسے ، مکتبۃ الفیاض رسول نگر ضلع گوجرانوالہ ، ۱۹۶۷م.

* کشف الاسرار (فارسی) : آیت اللہ روح اللہ خمینی (م ۱۹۸۹م)

(۹۲۷) عقائد الابرار : مولانا کاظم حسین اثیر جاڑوی

کشف الاسرار کا خلاصہ ، ۱۳۷ ص ، پندرہ روپے ، سلطان باھو پرنٹنگ پریس ، جھنگ صدر۔

(۹۲۸) عقائد اسلام : مولانا سیّد ظفر حسن امروہی (م ۱۹۸۹م)

بیس ابواب ، ۱۲۸ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، ادارہ معارف اسلام لاہور ، ۱۳۷۶ ھ/۱۹۵۷م ، تعلیمی پریس لاہور۔

* عقائد الشیعہ (عربی) : علامہ شیخ محمّد رضا مظفر۔

(۹۲۹)عقائد امامیہ : مولانا سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۹م)

۱۶۰ ص ، سیٹھ برادرز لاهور ، لائف پرنٹنگ پریس لاهور .

(۹۳۰)عقائد الامامیه اثنا عشریه : مولانا سیّد مصطفی بن سیّد محمّد هادی.

* اعتقادیه (عربی) : شیخ ابو جعفر طوسی (م ۴۶۰ ھ).

(۹۳۱) عقائد جعفریه : مولانا سیّد یوسف حسین

۴۸ ص ، چار آنے ، مجلس المسلمین رضویه کالونی کراچی،۱۳۸۱ ھ/۱۹۶۱م ، کے آئی پرنٹرز کراچی .

(۹۳۲) عقائد حقّه : میرزا محمّد حسین فروغ

۳۷ پیسے ، پیشاور .

* لیلیه (عربی) : علاّمه محمّد باقر مجلسی.

(۹۳۳) عقائد شیعه : مولانا سیّد محمّد عارف نقوی (م ۱۹۸۸م)

۷۱ ص ، اسلامیه مشن پاکستان .

(۹۳۴)عقائد الشیعه : ملك افتخار احمد اعوان

۲۴ ص، ایك روپیه ، انجمن جعفریه اثنا عشریه کوٹله حاجی شاه لیّه،۱۴۰۴ ھ ، جعفریه پرنٹنگ ایجنسی ملتان .

* عقائد الشیعه (فارسی) : ملا علی اصغر .

(۹۳۵) عقائد الشیعه : مولانا میر محمود علی لائق

۲۵۲ ص ، تین روپے ، مطبع حیدری حیدرآباد دکن (هند).

* چرا شیعه شدم (فارسی) :

(۹۳۶)عقائد الشیعه : مولانا موسی بیگ نجفی .

اصل کتاب کے صرف مقدّمے کا ترجمه ، ۳۲ ص ، جامع المنتظر لاهور .

(۹۳۷) عقائد الصالحین : سیّده مصطفی بیگم بنت سیّد باقر حسین (ذریعه : ۱۵).

(۹۳۸) عقائد المؤمنین : مولانا سیّد ولایت علی

۱۶ ص ، دو پیسے ، ۱۳۱۹ ھ/فروری ۱۹۰۲م ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ.

* پاسخ و پرسشها (فارسی) : مولانا سیّد محمّد باقر موسوی همدانی

(۹۳۹) عقائد و نظریات (سوال و جواب میں) : مولانا غلام حسین عدیل
۲۲۳ ص ، ۲۰ روپے ، مدرسة الشهید الصدر ، پیر ودھائی راولپنڈی ، ۱۴۰۸ ھ/ اپریل ۱۹۸۸م ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی .

(۹۴۰) عقدۃ اللآلی فی عقائد الموالی : غلام محمّد جعفری
حضرات محمّد و آلِ محمّد علیہم السّلام نوری مخلوق ہیں
۱۲۹ ص ، پانچ روپے ، مدرسه دینیات جعفریه نارنگ ضلع چکوال.

(۹۴۱) عقیدۃ تفویض : مولانا حسین بخش نجفی
۸ ص ، اداره تبلیغ شیعه راولپنڈی ، ۱۹۶۳م.

(۹۴۲) عقیده رجعت : مولانا سیّد محمّد عبادت نقوی امروہی(م ۱۲۵۰ھ)
ایک روپیه ، حسینی مشن کانپور.

(۹۴۳) علمی باتیں حصّہ اوّل : سیّد فرزند رضا
نبوّت کے بارے میں ، ۲۴ ص ، تیس پیسے ، اسلامک سائنس اکیڈمی ، ۱۳۹۵ھ/۱۹۷۵م .

(۹۴۴) علمی باتیں حصّہ دوم : سیّد فرزند رضا
۲۴ ص ، تیس پیسے ، اسلامک سائنس اکیڈمی کراچی ،۱۳۹۵ھ/مئی ۱۹۷۵م.

(۹۴۵) عمدۃ المعارف : مولانا سیّد نثار حسین عظیم آبادی
صفحات ۳۱۸
اس کتاب کا موضوع اثبات واجب الوجود ہے یه کتاب ۱۳۱۶ھ کو مطبع ملک و ملت حیدرآباد دکن میں چھپی۔
آغاز : بسمله و خطبه اما بعد یه رساله مختصره و وجیزه رائقه مشتمله اُن بیانات پر ہے جن پر سب کا اتفاق ہے الا بعض فرق و ملل مثل یہود .

(۹۴۶) عین الیقین لنفی رویت رب العالمین : مولانا سیّد احمد حسین ناطق بن سیّد محمّد حسین
۵۰ ص ، قیمت : ۲ روپے
جمادی الآخر ۱۳۰۴ ، مطبع دبدبه احمدی لکھنؤ .

(۹۴۷) الغایة القصوی : ابن سلطان العلماء مولانا سیّد محمّد (م ۱۲۸۴ھ)
منظوم ، لکھنؤ.

(۹۴۸) غایت المرام فی ضرورت الامام : مولانا سیّد حشمت علی خیر اللّٰہ پوری(م۱۳۵۳ھ)
سیّد خادم علی شاہ وزیرآبادی کی درخواست پر اس مسئلے کے بارے میں کہ امام غائب کا زمانۂ غیبت میں ہم کو کیا فائدہ
۹۶ ص ، دس آنے ، کتب خانہ اثنا عشری لاہور، گیلانی پریس لاہور .

(۹۴۹) فتح الغالب فی ردّ شرح المطالب : حکیم سیّد ذاکر حسین
احمد آباد گجرات(ھند) سے کسی سائل نے مولانا محمّد احمد رضا خان بریلوی(۱۳۴۰ھ)کو ایمان ابو طالب کے بارے میں ایک سوال بھیجا انہوں نے کفر کا فتوی دیا ، یہ کتاب اسی فتوی کے ردّ میں ہے
۳۳۲ ص ، ۱۳۲۹ھ/۱۹۱۱م ، سیّد سجاد حسین تلمیذ میر خورشید علی نفیس نے قطعۂ تاریخ کہا :

آن ذاکر حسین حکیم دقیقہ رس — کز یک سخن ہزار ہا مطلب بر آورد
از حرف حرفہائی غرائب دھد ظھور — و ز نکتہ نکتھائی عجائب برآورد
تاریخ طبع نسخہ کاں فتح غالب است — سجاد از رسالہ غالب برآورد
(۱۳۲۹ھ)

نفیس کے دوسرے شاگرد حکیم میرزا علی نے تاریخ کہی :

چوں جاں بودہ برابر ھر دو ریحان ابیطالب — نبی جان ابیطالب علی جان ابیطالب
جہاں ممنون احسان نبی و ھم علی لیکن — نبی وھم علی ممنون احسان ابیطالب
فتح الغالب اسلام ابو طالب بیین عادل — ادیب پاك ثابت کرد ایمان ابیطالب
(م ۱۹۱۱م) (۱۳۲۹ھ)

کتاب کے آخیر میں مولانا سیّد آقا حسین (م ۱۳۴۸ھ) ، مولانا سیّد سبط حسن (م ۱۳۵۷ھ) ، مولانا سیّد سبط حسین (م ۱۳۳۷ ھ)، مولانا سیّد شبیر حسین ، مولانا سیّد محمّد حسین محقق ھندی(م ۱۳۳۷ھ)، مولانا سیّد ظھور حسین (م ۱۳۵۷ھ) ، مولانا محمّد باقر بن محمّد بن علی ، مولانا سیّد محمّد

ہادی (م ۱۳۵۷ ھ) اور مولانا
سیّد نجم الحسن عابدی (م ۱۳۵۷ ھ) کی تقاریظ ہیں .
آغاز : بسملہ و خطبہ امابعد مصنّفین اہل اسلام اور مؤمنین کرام پر مخفی تر ہے کہ ایک رسالہ مسمّٰی بشرح المطالب مصنّفہ ، مولوی محمّد احمد رضا خان صاحب بعض احباب نے احمد آباد گجرات سے حقیر کے پاس پہنچا ...

(۹۵۰) فصل الصمد فی استفہام ما فی القول الاسد ترجمہ یا علی مدد : مولانا محمّد مرتضی (م ۱۳۳۷ ھ)
۱۹۰۶م. (مطلع) .

(۹۵۱) فلسفہ اسلام : محمّد امام علی خان بن راجہ محمّد کاظم حسین خان
۴۱۲ ص . قیمت : پانچ روپے
اصول دین کو علم کلام کی روشنی میں حل کیا گیا ہے ۱۳۲۹ ھ مطبع معیار پریس لکھنؤ.

(۹۵۲) فلسفة الاسلام : علامہ سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ)
صفحات ۱۷۵ ، قیمت بارہ آنے
اس کتاب میں نبوت ، رسالت اور اسلام کے جملہ مسائل متعلقہ کا مکمل فلسفہ اور اس کے ہر ایک مسئلے کو از روئے عقل ثابت کیا گیا ہے منیجر کتب خانہ اثنا عشری لاہور نے ۱۳۴۱ھ/۱۹۲۳م کو نہنکاری سٹیم پریس لاہور سے چھپوا کر شائع کی علامہ مرحوم نے اس کتاب کی تکمیل رجب المرجب ۱۳۳۸ھ کو کی .

* فلسفۂ امامت و قیادت (فارسی) : محمدی ری شہری .

(۹۵۳) فلسفۂ امامت و قیادت : سیّد نصیر حسین نقوی (م ۱۹۸۹م)
بعض عنوانات یہ ہیں : شناخت امامت ، تفسیر امامت ، خصوصیات امامت ، اسلام و امامت، عمومیت امامت ، تفکیک امامت ، تحریف وغیرہ
۱۹۲ ص ، چھ روپے ، وفاق العلماء شیعہ پاکستان .

(۹۵۴) فوائد ذہبیہ : مولانا محمّد اشرف علی النفیس ابن مولانا نجف علی بدایونی(م ۱۲۷۴ ھ)

حضرت امام رضا علیہ السّلام کے بیان کردہ عقائد کا ترجمہ

۱۰۰ ص ، ذی الحجہ ۱۲۹۹ھ ، مطبع اثناعشری لکھنؤ ، مصنّف کے صاحبزادے محمّد راشد علی جعفری ضیاء نے تاریخ کہی :

علم و عمل و دین بدایوں معلوم   شد والد ماجدم در آن فرد و لیک

تاریخ طبع شرح او گشت چنیں   تفسیر کلام مصحف ناطق نیک

(۱۲۹۹ھ)

(۹۵۵) قرآنی قاعدہ : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل(م ۱۹۸۷م)

۳۶ ص ، قیمت ایک روپیہ پندرہ پیسے

جماعت سوم کے طلبہ کے لئے ، پنجاب ٹیکسٹ بک بورڈ لاہور ، ورک مین پرنٹرز لاہور ، مارچ ۱۹۸۰ء.

* قصّہ ملکہ و فقیہ (فارسی) : ابو القاسم ترکستانی.

(۹۵۶) قصّہ ملکہ و فقیہ : حاجی حسن علی (م ۱۲۶۱ ھ)

بادشاہ چین کی ایک بیٹی تھی اس کا نام ملکہ تھا اس نے ایک فقیہ سے چند سوالات پوچھے ، یہ کتاب انہیں سوالات کے جوابات پر مشتمل ہے . بعض سوالات یہ ہیں :

(ا) ایک کون ہے کہ دوسرا اس کا مثل نہیں ؟ جواب : خدا .

(ب) دو کیا ہیں کہ تین نہیں ؟ جواب : منکر نکیر .

(ج) پانچ کیا ہیں کہ چھ نہیں ؟ جواب : پنجتن - حواس خمسہ . پانچ وقت کی نماز .

۴۰ ص ، دو آنے ،۱۲۸۵ھ ، مطبع حسینی.

* کاشف الحق (فارسی): سیّد علی کریسی

(۹۵۷) کاشف الحق : محمّد حسن نجفی

۲۰۳ ص، ۱۰روپے .

(۹۵۸) کتاب التوحید ترجمہ عماد الاسلام حصّہ اوّل :
ترجمہ : مولانا سیّد علی شاہ جیرپوری.
(۹۵۹) کتاب الایمان : مولانا سیّد مظہر حسن سہارنپوری (م ۱۳۵۰ ھ) (ذریعہ:۲).
(۹۶۰) کتاب کاشف الحقائق فی جواب تفویض احسن الفوائد :مولانا سیّد محمّد عارف (م ۱۹۸۸م).
مولانا شیخ محمّد حسین نجفی کی کتاب «احسن الفوائد » کے باب تفویض کا ردّ
۱۶۲ ص ، ساڑھے تین روپے ، ناشر اور پریس کا نام درج نہیں .
(۹۶۱) کشف الاسرار فی معرفة النبی و آلہ الاطہار: مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م)
رسالہ شیعہ اکتوبر ۱۹۰۸م کے شمارے میں ایک سوال کے جواب میں ناصر الملة مولاناسیّد ناصر حسین لکھنوی (م ۱۳۶۱ھ) نے تحریر فرمایا تھا کہ جناب سیّد المرسلین خاتم النبین صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم تا وقت بعثت چالیس سال کی عمر تک ملکہ قراءت و کتابت نہ رکھتے تھے اور جناب امیر المؤمنین علی بن ابیطالب بنا بر قول اظہر لکھنا پڑھنا سوائے رسولِ خدا صلی اللّٰہ علیہ وِ آلہ وسلّم کسی دوسرے سے سیکھا البتہ استاد کا نام معلوم نہیں کس سے سیکھا .
اس بحث کو مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی نے اپنی کتاب « کشف الحجاب » میں سمیٹا . اس کتاب کا جواب « اظہار حق » نامی کتاب میں اسی وقت دیا گیا زیرنظر کتاب اسی کے جواب پر مشتمل ہے .ایک مقدّمہ ، تین باب اور خاتمہ : حقیقت و معیار نبوت ، آیت : « ما کنت تدری» کی تفسیر اور کتاب و ایمان کے معنی
۴۱۶ ص ، رفاہ عام سٹیم پریس لاہور .
(۹۶۲) کشف الحجاب در تنزیہہ نبی امّی ولایت مآب از جہل قراءت و کتابت : مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م)
ناصر الملّت مولانا سیّد ناصر حسین لکھنوی (م ۱۳۶۱ھ) سے کسی سائل نے یہ دریافت کیا کہ حضرت علی علیہ السلام کا استاد کون تھا جس کا مولانا مرحوم

نے جواب دیا کہ عقیدہ اہل حق کا یہ ہے کہ جناب رسالتمآب ﷺ کو تمام علوم من اللہ حاصل ہوئے اورجناب امیر علیہ السّلام کو تمام علوم من اللہ و من الرسول صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم حاصل ہوئے . اور ملکہ قراءت و کتابت حضور صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم کو بعد بعثت من اللہ عطا ہوا اور جناب امیر کو یہ ملکہ ممکن ہے اکتساباً حاصل ہوا اور ممکن ہے من اللہ عطا ہوا ہو اگرچہ اولٰی اظہر ہے

۶۱ ص ، ۱۹۱۰م ، اسلامیہ سٹیم پریس لاہور .

(۹۶۳) کشف الظلام عن غیبتہ الامام : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری

امام مہدی علیہ السّلام کی غیبت اور حضرات ائمہ طاہرین علیہم السّلام کی رجعت کو محققانہ طور پر بیان کیا گیا ہے اہلسنّت کے ایک رسالہ « اروع اللئام » کا ردّ

۱۳۲ ص ، نو آنے ، مطبع اصلاح کھجوا ضلع سارن.

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد اگرچہ خوارج نہروان چند ھی دنوں میں اپنے کیفر کردار کو پہنچ گئے اور جبابرہ بنی امیّہ و آل مروان کے آثار سطوت و حکومت کو سیل فنائے ...

(۹۶۴) کشف الغیاھب عن حدوث المذاھب : غضنفر علی

۸۴ ص ، قیمت ۴ روپے ، قومی پریس لکھنو.

(۹۶۵) کلمہ اور معرفت کلمہ : مولانا سیّد ظل حسنین زیدی (م ۱۹۹۶م)

شہادت ثالثہ کلمہ کا جزو ہے ،۸۸ ص، تین روپے ، ادارہ زید شہید لاہور ، ۱۹۷۶م ، حیدری پریس لاہور .

(۹۶۶) کلمۃ طیبہ : مولانا سیّد ابوالحسن عرف میرن صاحب (م ۱۳۴۰م)

۲۷ ص ، مطبع انوار الاسلام .

(۹۶۷) کلمۃ طیبہ کا اثبات : مولانا مفتی مزمل حسین

شہادت ثالثہ کا ثبوت ، ۵۶ ص، موسسہ المزمل قم ، ۱۴۰۶ ھ.

(۹۶۸) کلمہ علی ولی اللہ- ایک تحقیقی مطالعہ :مولانا علی حسنین شیفتہ (م۱۹۹۱م)

۴۸ ص ، امامیہ مشن لاہور ، مئی ۱۹۷۶م.

* بعد حمد (فارسی) :

(۹۶۹) کنوز الآخرة : میرزا محمّد عباس حسین ہوش

منظوم ترجمہ : ۶۰ ص ، ۱۳۲۱ ھ/ اگست ۱۹۰۳م ، مطبع نولکشور لکھنؤ.

آغاز: حمد سے ابتدا کلام کی ہے برکت سب خدا کے نام کی ہے

ہیں جو احمد نبی احد ہے خدا ان سے وہ اس سے یہ نہیں ہیں جدا

(۹۷۰) کھری بات : مولانا خواجہ عابد حسین (م ۱۳۳۰ھ)

غلاة و مبتدعین کا ردّ ، حضرات ائمہ اہلبیت علیہم السّلام کے بارے میں فرماتے ہیں :

یہ بارہ جو معصوم ہیں لا کلام ہمارے نبی کے ہیں قائم مقام

نہیں اس میں ہرگز ذرا بھی دروغ ہوا دین احمد کو ان سے فروغ

ہوئے معجزے ان سے ظاہر مدام کہ عترت نبی کے ہیں بارہ امام

صفحہ ۵۵ پر اس عقیدہ کا اظہار کیا گیا ہے کہ خدا کے سوا کسی سے مدد طلب کرنا کسی کی نذر نیاز چڑھانا شرک ہے

۶۳ ص ، ۱۹۸۸م ، خواجہ انصار حسین نے قطعہ تاریخ کہا :

جو ہیں مولوی خواجہ عابد حسین انہوں نے یہ عمدہ رسالہ لکھا

فروع و اصول اس میں ہیں مندرج حقیقت میں کوزے میں دریا بھرا

کیا کیا مضامین مشکل کو سہل جزا اس کو دے ان کو رب العلا

جو ہو خود بخود حفظ اطفال کو بیاں اس عبارت میں اس کو کیا

مضامین ہیں اس کے سراسر کھرے کھری بات نام اس سبب سے ہوا

وگرنہ ہے یعقوبیہ اس کا نام کہ یعقوب باعث ہے تألیف کا

کہ فرزند اس کا مصنّف کا ہے کرے علم و فضل اس کو خالق عطا

مجھے فکر تاریخ انصار تھی کہا ہاتف غیب نے بر ملا

سر آخریں سے یہ تاریخ لکھ «کھری بات» کا کل ہے مضمون کھرا

(۱۸۸۷م)

(۹۷۱) کیا یا علی مدد کہنا شرک ہے ؟ : سیّد تصدّق حسین بخاری

۴۸ ص ، ڈھائی روپیہ ، رحمت اللہ بك ایجنسی کراچی ، ۱۹۶۷م.

(۹۷۲) گلدستہ دینیات (منظوم) : سیّد محمّد اکبر سیتاپوری
دو آنے ، مدرسہ احمدیہ محمود آباد ضلع سیتاپور، ۱۹۴۹م.
(۹۷۳) گلزار خلیل : مولانا سیّد راحت حسین بھیکپوری (م ۱۳۷۸ھ) (ذریعہ : ۱۸).
(۹۷۴) گنجینۂ معارف یعنی آغاز و انجام : مولانا سیّد ذوالفقار علی شاہ
۵۶ ص ، پانچ آنے ، کوآپرٹیو کیپٹل پرنٹنگ پریس لاہور .
(۹۷۵) لمعۃ الانوار فی عقائد الابرار حصّہ اوّل : مولانا حسین بخش نجفی
۲۴۸ ص ، ساڑھے چھ روپے ، مکتبہ انوار النجف دریا خان .
(۹۷۶) لمعۃ الانوار فی عقائد الابرار حصّہ دوم : مولانا حسین بخش نجفی
۲۵۲ ص ، مکتبہ انوار النجف دریا خان ضلع بھکّر ، ثنائی برقی پریس لاہور .
(۹۷۷) ماخذ بداء : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (م ۱۳۷۶ھ)
۸۰ ص ، دائرہ تحقیق کھجوا ضلع سارن (ھند).
آغاز : بسملہ و حمد واضح ہو کہ مسئلہ بداء اسلام کے اہم ترین مسائل سے ہے اسی وجہ سے ہمارے پیشوایان برحق ائمہ معصومین علیہم السّلام نے اس کی ترویج میں کوشش بلیغ کی ہے ...
(۹۷۸) مثنوی عقائد اثنا عشری :مولانا محمّد حسین نوگانوی(م ۱۳۶۲ھ)(ذریعہ:۱۹)
(۹۷۹) مثنوی ہدایت حق : مولانا حکیم سیّد محمّد تقی سونی پتی
مطبع رضوی دہلی.
آغاز :

سزاوار ستائش وہ خدا ہے   کہ جس نے خلق کو پیدا کیا ہے
کیا ہر چیز کو اس نے ہے پیدا   کئے سیارہ و ثابت ہویدا

(۹۸۰) مجمع المعارف / فکر عاقبت کار : شریف حسین
۱۶ ص ، جعفریہ تھریڈبال کمپنی لاہور ، ۱۳۷۹ ھ، الامان پرنٹنگ پریس لاہور .
آغاز : پیچھے حمد و ثنای بے انتہای خدای یکتا بی ہمتا کے اور صلواۃ و سلام بی منتہای نبی افضل الانبیاء مسند نشین قاب قوسین اوادنی صاحب یسین و طہ محمّد مصطفی صلواۃ اللہ و سلامہ علیہ و آلہ الاطہار الذین سراج الھدی ...

(۹۸۱) مجمع المعارف : حاجی مرزا ابوالحسن شعرانی
ترجمہ : ڈاکٹر سیّد رضا حسین رضوی
۶۴ ص ، لائلپور ترجمہ خلاصہ کتاب بارہ ابواب
موت کی سختی اور قبر کی وحشت اعمال صالح جو باعث نجات ہیں، قیامت کے احوال ، آخر زمانے میں دین کی کیفیت ، اہل نعیم و اہل جہنم
* شرح نہج البلاغۃ ابی الحدید(عربی) : عبدالحمید معتزلی (م ۶۵۶ ھ)
(۹۸۲) مدح امیر المؤمنین : مولانا سیّد محمّد عادل (م ۱۳۹۵ ھ)
صرف ایک باب کا ترجمہ ، ۳۴ ص ، اپریل ۱۹۶۸م ، ضیاء برقی پریس کراچی.
(۹۸۳) مدیر «رضاکار» کے عقائد باطلہ اور مذہب شیعہ کے خلاف اجتہاد کی حقیقت : مولانا مرزا یوسف حسین
صفحات ۱۶ ، راولپنڈی : ملٹری پریس .
ہفت روزہ «رضاکار» کے ایک قاری نے جناب شیخ محمّد صدیق مدیر کو مسئلہ اجتہاد پر روشنی ڈالنے کے لئے لکھا جناب شیخ صاحب نے «اصل و اصول شیعہ» سے « اجتہاد » کے متعلق مضمون نقل کر دیا . مولانا مرزا یوسف حسین نے اس عالمی شہرت کے مالک کے عقائد کو باطل قرار دیا .
(۹۸۴)مدیر و مجیب : مولانا سیّد محمّد اصغر
صفحات ۱۶
یہ رسالہ علامہ سیّد علی نقی کے بعض نظریات کی ردّ میں ہے
۱۹۵۹م نظامی پریس لکھنؤ .
(۹۸۵) مذہب اثنا عشری: مولانا سیّد محسن نواب (م ۱۳۸۹ھ)
۳۲ پیسے ، حسینی مشن کانپور .
(۹۸۶) مذہب شیعہ - ایک نظر میں : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)
۳۲ ص ، ۳۶ پیسے ، امامیہ مشن پاکستان لاہور ، ۱۹۶۹م .
(۹۸۷) مراۃ التحقیق : سیّد قوت علی بلگرامی سوزش
۳۲۰ ص ، تاریخ تحریر : ۱۲۹۹ ھ، مطبع نور الانوار ، ۱۳۰۰ ھ/۱۸۸۳م ،

نواب محمدؐ علی خان انجم نے تاریخ کہی :

زبدہ سادات ملجائے انام نخبہ احفاد خیر المرسلین

ہست نام نامیش قوت علی دارد از فضل خدا طبع متین

گفت انجم مصرعہ تاریخ طبع می شود لاریب ازو تحقیق دیں

(۱۲۹۹ھ)

معلوم ہوتا ہے کسی وجہ سے یہ رسالہ ۱۲۹۹ ھ کو شائع نہ ہوسکا کیونکہ تاریخ اشاعت وہی ہے جو مذکور ہے ۔

آغاز : حمد بیحد سپاس لاتعداد اس علیم برحق اور حکیم مطلق کو سزاوار ہے ... امابعد محرر ابن تحریر و مقرر این تقریر حقیر سراپا تقصیر قوت علی ولد میر امامی بلگرامی ...

(۹۸۸) مرگ بر مقصرین حصہ اوّل : چوہدری طفیل حسین

(۹۸۹) حصہ دوم :

دو عنوانات : محمدؐ حسین ڈھکو کے فاسقانہ عقائد ، حسین بخش جاڑا کے عقائد باطلہ

۹۶ ص ، ادارہ فدایان عظمتِ آل محمدؐ پاکستان .

(۹۹۰) حصہ سوم :

۱۲۸ ص .

(۹۹۱) المسائل الجعفریہ : مولانا سیّد علی نصر بن سیّد علی اظہر زیدی (ذریعہ : ۲۰).

(۹۹۲) مسائل و دلائل : علامہ سیّد علی نقی

حسب ذیل عنوانات : قرآن اور حدیث ، حقیقی مذہب اور ثابت حقیقتیں ، خدا اور قدرت ، رسالت اور خدا کا حکم و ارادہ ، شفاعت ، روح و قیامت ، امامت ، خلافت بلا فصل ، فضیلت و خصوصیت رسول ، معجزات ، اہلبیت

۸۴ ص، گیارہ آنے ، امامیہ مشن لکھنؤ ، ۱۳۶۳ھ ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۹۹۳) مسئلہ مساوات کا فیصلہ : مولانا سیّد علی

رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم اور حضرت علی علیہ السّلام ہم رتبہ ہیں کا ردّ ،

۱۰ ص .

(۹۹۴)مشکل کشائے عالم : مولانا سیّد ظل حسنین زیدی (م ۱۹۹۶م)

استمداد لغیر اللہ کا جواز

۲۴۸ ص ، ڈھائی روپے ، ۱۳۸۴ ھ ، علمی پریس لاہور ، مولانا سیّد قائم علی فانی نے تاریخ کہی :

جمع تھے سارے انسان اور سب جن سجا تھا علم کا دربار اک دن

ہوں جیسے ضو فگن لمعات نوری لگے تھے یوں سر ادقات نوری

ز عشق او حیاتش جاودانی وہیں اک سمت استادہ تھا فانی

پھر اک دم بول اٹھا یوں والہانہ پڑھی اس نے بھی تصنیف یگانہ

علی مشکل کشاہیں دو جہاں کے سروش غیب آئی آسماں سے

محبّان علی کو پھر سناؤ الف اس میں بڑھا کرت بڑھاؤ

عدوسن سن کے جس کو نیم جاں ہے یہی تو سال تاریخ بیان ہے

(۱۳۸۴ ھ)

* نامہ شیعیان (فارسی) : میرزا حسن الحائری احقاقی کویتی .

(۹۹۵) مصباح العقائد : مولانا ناصر حسین نجفی

۲۵۶ ص ، مبلغ اعظم اکیڈمی فیصل آباد ، اسود آفسٹ پریس فیصل آباد .

* مصباح الہدایہ الی الخلافۃ والولایۃ (عربی) : آیت اللہ روح اللہ خمینی (م ۱۹۸۹م) .

(۹۹۶) مصباح الهدایۃ الی الخلافۃ و الولایۃ : مولانا محمّد حسنین سابقی

۲۰۸ ص ، تیس روپے ، ملتان .

(۹۹۷) معاد : مولانا سیّد محسن علی شاہ سبزواری (م ۱۳۴۷ ھ)

۲۷ ص ، جعفریہ ایسوسی ایشن لاہور ، حیدری پریس لاہور .

(۹۹۸) معاد : ترجمہ : مولانا شیخ علی ارشاد نجفی

صفحات ۲۳۶ ، قیمت ۱۵۰ ریال

یہ کتاب آیت اللہ سیّد عبدالحسین دستغیب شہید کی کتاب « معاد » (فارسی) کا ترجمہ ہے اس میں موت و ما بعد الموت پیش آنے والے

حالات و واقعات کا تذکرہ ہے ایک مقدمے اور تین فصلوں پر مشتمل ہے سازمان تبلیغات اسلامی تہران، محرم الحرام ۱۴۰۶ھ/ ستمبر ۱۹۸۵ء .

(۹۹۹) معارج العرفان : سیّد علی اکبر بن سلطان العلماء (م ۱۳۲۷ھ) (مطلع).

(۱۰۰۰) معارج العرفان فی فضائل أمناء الرحمن :مولانا حکیم سیّد مرتضی حسین زیدی
مسئلہ نورانیت محمّد رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم و حضرت علی علیہ السلام
۶۴ ص ، کاظم بکڈپو دھلی ، ۱۳۵۰ ھ/ ۱۹۳۲م ، جید برقی پریس دھلی .

(۱۰۰۱) معارف حقیقت المعروف مسئلہ حاضر ناظر : سیّد محمّد مہدی طاہر سبزواری
چھ ابواب ، ۵۶ ص ، انجمن حسینیہ جہانیاں ضلع ملتان ، ۱۹۷۷م ، سیّد الیکٹرک پریس ملتان .

(۱۰۰۲)معارف نبوت : مولانا سیّد مہدی حسین سبزواری
صفحات ۱۶
انجمن امامیہ قصور، محرم الحرام ۱۳۸۶ھ/اپریل۱۹۶۶م تعلیمی پریس لاہور .

(۱۰۰۳)معارف النبّوۃ و الامامت : ڈاکٹر سیّد احمد حسین نقوی
نبی و امام علیہم السّلام ہماری طرح انسان نہیں
۵۶ ص ، چھ آنے ، ادارہ معارف اسلام لاہور ، ۱۹۵۹م .

(۱۰۰۴)معالم الشریعہ فی النقد و التبصرہ علی عقائد الشیعہ حصّہ اوّل : مولانا سیّد ضمیر الحسن رضوی
مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو کی کتاب « اصول الشریعہ فی عقائد الشیعہ» کا ردّ
۲۳۲ ص ، سیّد الیکٹرک پریس ملتان .

(۱۰۰۵) جلد دوم :
۲۴۳ ص ، جوزہ کلاں ضلع خوشاب ، اسود آفسٹ پریس فیصل آباد .

(۱۰۰۶)معدن الاسرار : سیّد خاقان حسین
عقائد (منظوم) (مطلع).

(۱۰۰۷)معراجیه : مولانا غلام حسنین کنتوری (م ۱۳۳۷ھ)
معراج جسمانی پر کئے گئے اعتراضات کے جوابات
۶۴ ص ، مطبع ناصری جونپور .

(۱۰۰۸) معرفت خلافت :
۸۶ ص (ناقص الآخر).

(۱۰۰۹)معرفت محمّد و آلِ محمّد : مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م)
۱۴ ص ، مفت ، تعمیر پرنٹنگ پریس راولپنڈی .

(۱۰۱۰)معیار شرافت : علامه حسین بخش نجفی
۲۰۷ ص ، دس روپے ، مکتبه انوار النجف دریا خان ضلع بھکّر ، ثنائی پریس سرگودھا.

(۱۰۱۱) معرفت بالنورانیه : مولانا غلام حیدر کلّو .
حضرات اهلبیت علیهم السّلام کی خلقت نورانیه
۵۶ ص ، پچاس پیسے ، مکتبة الساجد ملتان .امان آرٹ پریس ملتان .

(۱۰۱۲) مقبول پرائمر حصّه دوم : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰ھ)
۵۰ ص ، پانچ آنے چھ پائی، افتخار بکڈپو لاهور، استقلال پریس لاهور .

(۱۰۱۳) مقدمه استقرار حق جونپور کا فیصله :
صفحات ۴۰ ، قیمت ایك آنه
۲۰ جولائی ۱۹۳۸ء کو پنڈت ٹھاکر پرشاد جونپور کی عدالت میں سیّد علی محمّد نے اهلسنت کے خلاف ایك مقدمه درج کیا تھا اس دعوی کے ساتھ که یه لوگ ہمیں قاتلان امام حسین علیه السّلام پر جلوس کے دوران لعنت کرنے سے روکتے ہیں چنانچه اس عدالت میں شیعوں کے حق میں فیصله ہوا . یه کتاب اُسی روئیداد پر مشتمل ہے نایاب بکڈپو کشمیری گیٹ دهلی ، جمال پرنٹنگ ورکس دهلی .

(۱۰۱۴)مقصود الاعتقاد : مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶ ھ)
مسئله نبوّت و امامت (منظوم)، ۲۴ ص ، ۱۳۰۰ ھ ، مطبع چشمه فیض دہلی .

(۱۰۱۵) مکتب اسلام : مولانا سیّد کلب عابد نقوی .

* مکتب تشیع (فارسی) : شیخ محمّد رضا مظفر

(۱۰۱۶) مکتب تشیع : ڈاکٹر سہیل بخاری(م ۱۹۹۰م)

چھ باب : خدا کی پہچان ، پیغمبر کی پہچان ، امام کی پہچان ، اھلبیت کا تربیتی مکتب

۲۰۸ ص، بیس روپے ، جامعہ تعلیمات اسلامی کراچی، ۱۴۰۲ھ/ ۱۹۸۲م.

* مکتب رسول (ص) (فارسی): محسن قرائتی.

(۱۰۱۷)مکتب رسول (ص) : ڈاکٹر سہیل بخاری (م ۱۹۹۰م)

۵۵۶ ص ، جامعہ تعلیمات اسلامی کراچی ، سہیل پریس کراچی .

(۱۰۱۸)موازنہ حق و باطل : مرزا نوازش علی

مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو کے بعض نظریات کا ردّ

۱۴۹ص ، اکتوبر ۱۹۸۰م ، حیدری پریس لاھور .

(۱۰۱۹)مواعظ در اثبات معاد جسمانی : مولانا سیّد ابوالحسن کشمیری .(مطلع).

(۱۰۲۰)مولانا محمّد حسین ڈھکو سے ۱۵۰ سوال : صفدر حسین ڈوگر

۱۱۱ ص ، بارہ روپے ، ادارہ القائم لاھور .

(۱۰۲۱) مولانا محمّد حسین ڈھکو کے متضاد عقائد : مولانا محمّد حسنین سابقی

۱۲۷ ص ، امامیہ سکاؤٹس پاکستان ملتان ، ۱۳۹۶ ھ، آرمی پریس ملتان .

(۱۰۲۲) مولوی گلاب شاہ کے عقائد پر ضرب شدید : سیّد مظفر حسین تاثیر نقوی الاجتہادی

۱۶ ص ، پانچ پیسے ، دارالتبلیغ ملتان، ۱۹۶۸م، سیّد الیکٹرک پریس ملتان .

(۱۰۲۳) میزان العقائد : مولانا محمّد حسنین سابقی

۲۶۴ ص ، جامع الثقلین ملتان .

(۱۰۲۴) النبوّۃ پہلا حصّہ : مولانا سیّد علی بن سیّد صادق

عنوانات : نبوّت کی تعریف ، ثبوت نبوّت کی دلیلیں ، وجوب نبوّت پر اعتراضات اور ان کا دفعیہ ، ثبوت نبوّت کی بعض نقلی دلیلیں ، وحی کے

معنوں کی شرح ، عبارت سرسیّد احمد خان متعلق وحی و الہام ، سرسیّد احمد خان کی تقریروں کا جواب
۸۰ ص ، چار آنے ، انجمن دارالتألیف لکھنؤ ، مفید عام پریس لکھنؤ.
(۱۰۲۵) دوسرا حصّہ :
ردٌ نظریات سر سیّد احمد خان
۸۴ ص ، چار آنے ، انجمن دارالتألیف لکھنؤ ، دین محمّدی پریس لکھنؤ .
(۱۰۲۶) نبوت : مولانا سیّد نجم الحسن کراروی (م ۱۴۰۲ھ)
۱۶ ص ، انجمن بوستان اکبر ملتان .
(۱۰۲۷) نجم العقائد : مولانا محمّد اعجاز حسن (م ۱۳۵۰ھ) (مطلع).
(۱۰۲۸) نصاب دینیات حصّہ اوّل : مولانا سیّد جلیس ترمذی
۶۴ ص، آٹھ آنے ، ترمذی کتاب گھر جنڈیالہ ضلع شیخوپورہ ۱۹۵۰م ، حجازی پریس لاہور .
(۱۰۲۹)نصاب تعلیم دینیات کی پہلی کتاب : علامہ سیّد محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م)
۲۷ اسباق ، ۳۶ ص ، تین آنے ، کوآپریٹو سٹیم پریس وطن بلڈنگس لاہور.
(۱۰۳۰)دوسری کتاب :
۳۶ ص ، تین آنے ، کوآپریٹو پرنٹنگ سٹیم پریس لاہور .
(۱۰۳۱) تیسری کتاب :
۵۶ ص ، چار آنے ، گلزار ہند سٹیم پریس لاہور .
(۱۰۳۲) چوتھی کتاب :
۹۶ ص ، چھ آنے ، گلزار ہند سٹیم پریس لاہور .
(۱۰۳۳) نظائر الایمان فی فصول الایمان : مولانا سیّد محمّد حسن امروہی(م ۱۳۱۹ھ)
* نظریۃ عدالۃ الصحابہ (عربی) : ڈاکٹر احمد حسین یعقوب اردنی
(۱۰۳۴) عدالت صحابہ کا نظریہ : مولانا روشن علی نجفی(م ۱۹۹۶م)
عنوانات : صحبت اور صحابہ کا مفہوم ، اہلسنت کے نزدیك عدالت صحابہ کا نظریہ ،عدالت صحابہ کا نظریہ شیعوں میں ، عادل صحابہ کی شناخت کا صحیح

طریقہ ، عدالت تمام صحابہ کی تاریخی جڑیں
۴۸۹ ص ، قم : انتشارات انصاریان .

(۱۰۳۵) نکات معرفت : سیّد اکبر مہدی حیدر آبادی
مسئلہ توحید کا بیان
۴۸ ص ، بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۹۶۴م .

(۱۰۳۶) نورِ ایمان : نواب سیّد ہادی علی خان
مصنّف کے اپنے الفاظ میں « اس میں اصولِ دین کا بطور مختصر بیان ہے اور ضمناً ولادت اور شہادت ائمہ معصومین علیہم السّلام کا بھی حال لکھا اور بعض جگہ فضائل اور مناقب بھی تحریر کئے تا وثوق عقیدت اور ایمان کی قوت میں ترقی ہو اور بحث معاد میں برزخ اور بہشت اور دوزخ کے بھی کچھ کیفیت درج ہے »
۲۹۸ ص ، ۱۳۰۲ ھ، مطبع صبح صادق عظیم آباد ، مولانا سیّد مظہر حسن نے تاریخ کہی :

زینت بزم امارت در جہان صاحب بذل و کرم یزداں پرست
خان و ہم نواب آن ہادی علی کز عطای او جہانش زیر دست
صانہ اللّٰہ تعالی دائماً از جمیع شر این دنیائی پست
این ورق ھا در عقائد بر نگاشت دستہ از گل ھای دین حق بہ بست
بعد ازاں در پٹنہ مطبوعش نمود حاسداں را رنگ و رو از ہم شکست
مصرعہ تاریخ آن مظہر بگو بہر عالم آن کتاب ہادی است
(۱۳۰۲ھ)

آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد اس زمانے میں تعلیم دین بالکل مفقود ہوگئی ہے اگر احیانا کسی نے کچھ شوق کیا ...

(۱۰۳۷) نور نامہ اثنا عشری : قاری یعقوب علی خان نصرت
ایک آنہ ، مطبع اثنا عشری دہلی .(فہرست).

(۱۰۳۸)نوریا خاك : مولانا محمّد حسین ڈھکو
حضرات اہلبیت علیہم السّلام نور ہیں یا نہیں،۶۴ ص، مکتبہ جعفریہ سرگودھا

(۱۰۳۹) نوری انسان : مولانا سیّد گلاب علی شاہ
نبی اور امام نوع انسانی کا ہی ایک کامل و اکمل فرد ہوتا ہے
۴۱۶ ص ، پندرہ روپے ،۱۳۹۶ ھ/۱۹۷۶م سیّد الیکٹرک پریس ملتان .

(۱۰۴۰) نوری انسان پر ایک نظر : مولانا محمّد عباس
« نوری انسان » پر ایک ناقدانہ نظر ، ۳۲ ص ، ایک روپیہ ، اسلامیہ مشن لاهور .

(۱۰۴۱) وجود باری تعالی اور فلاسفہ قدیم و جدید : مولانا سیّد نذر حسین گوپالپوری
۱۲۰ ص ، قیمت ایک روپیہ بیس پیسے
چار ابواب پر مشتمل ہے
مذاہب عالم کے خداؤں کا اجمالی تذکرہ ، وجود باری پر شبہات اور اس کے جوابات ، اثبات وجود باری پر دلائل ، ایتھم کی حقیقت اور اس کا بطلان اور ملحدین سے سوالات ، امامیہ مشن پاکستان لاهور فروری ۱۹۷۰ء .

(۱۰۴۲) وحی و الهام : آیت اللّٰہ میرزا عبدالکریم زنجانی
* وحی و الهام - برهان امامت : سیّد حسن جعفری مولوی فاضل لاهوری
از آیت اللّٰہ دو سوال کردہ بودند .
(i) وحی چیست ؟ فرق میان وحی و الهام چیست ؟ و از کجا معلوم می شود صحیح بودن وحی چون در این ملک این مطلب بسیار مهم است .
(ii) در ظهور امام دوازدهم چه می فرمائید تعین وقت ظهور ایشان شده است یا نه آیا ممکن است کسے ملاقات نماید ایشان را در زمان غیبتش یا نه ؟
مشتمل است پر جواب این دو سوال
۱۱۹ ص مع متن و ترجمہ ، ۱۳۵۴ ھ/۱۹۳۵ء علمی پرنٹنگ پریس لاهور .

(۱۰۴۳) ولایت فقیہہ کا تصور اور فلسفہ انتظار امام : مولانا سیّد علی شرف الدّین موسوی بلتستانی
۳۰ ص
امامیہ سٹوڈنٹس آرگنائزیشن پاکستان کھارادر یونٹ کراچی نے شائع کیا .

(۱۰۴۴)هادي المؤمنين : مولانا سیّد امیر علی
صفحات ۵۲
مولانا یاد حسین شمس آبادی نے ایک اشتہار مروجہ تبرا بازی کے خلاف چھاپا تھا یہ رسالہ اُسی کا جواب ہے
خود مصنف نے تاریخ طبع کہی :

لو یاد حسین آؤ اسے غور سے پڑھ لو قرآن میں ہر جایے تولا و تبرا
دے جس کو خدا چشم بصیرت وہی دیکھے قرآن میں اکجا ہے تولا و تبرا
قرآن ہیں دو صاحت و ناطق یہ رہے یاد دونوں سے ہویدا ہے تولا و تبرا
کیا وجہ کہ الحمد ہوئی سبع مثانی تاکید سے آیا ہے تولا و تبرا
تاریخ لکھو اس کی امیر اب تم اسی سے الحمد سے نکلا ہے تولا و تبرا
۱۳۱۶ھ

سید مختار علی مدرس مدرسہ اسلامیہ اٹاوہ نے تاریخ کہی :

چو اشتہار فرستاد میر یاد حسین پے جواب مدد کرد شاہ خیبر گیر
جواب را شدہ عازم اخی امیر علی بچند روز نمود این رسالہ تحریر
نوشت و ختم نمود آنگہی کہ آن دانا شنید و دید و پسندید ہر صغیر و کبیر
چو بود حق بطرف لامحالہ اش از غیب خدا رسول مدد کرد ہم جناب امیر
بحق جملہ شہیدان دشت کرب و بلا بحق شاہ شہیدان حضرت شبیر
بحق پنجتن پاک سید کونین جزائے خیر کرامت کند خدائے قدیر
بدون فعل بخوان نابیش تو مصرعہ سال خوشا جواب بیاد حسین (داد) امیر
۱۳۱۵ ھ

رجب المرجب ۱۳۱۶ ھ/ جنوری ۱۸۹۹ء مطبع اثنا عشری لکھنؤ .
آغاز : بسملہ ... اما بعد ہیچمدان ژولیدہ بیان خاکسار ازلی عاصی امیرعلی ابن سید حسن علی ... عرض کرتا ہے کہ درینولا ایک قطعہ اشتہار کہ جس کو فضیلت مآب خیر خواہ دارین مولوي سیّد یاد حسین ...

(۱۰۴۵)هدایت المؤمنین : مولانا سیّد ابوالحسن المعروف بہ بچھن صاحب (م ۱۳۰۹ھ)
۱۸ ص ، شعبان ۱۳۰۶ ھ، مطبع محمدی وزیر گنج لکھنؤ.

(۱۰۴۶) هدایة المومنین الی اصول الدین :
ترجمه : محمّد علی اکبر بن حکیم سیّد الهام علی
۱۶ ص
حضرت شیخ الطائفه شیخ ابو جعفر محمّد ابن الحسن طوسی کے رسالے کے ترجمه مع متن پر مشتمل ہے اصل رساله عربی میں ہے ایک مقدمه اور پانچ فصلوں (اصول دین) پرمشتمل ہے .مطبع جعفری لکھنؤ.
* هدیة المستبصرین (فارسی) : مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۳۹۶ھ).
(۱۰۴۷) هدیة المستبصرین فی ردّ شبهات المقصرین : مولانا ضیاء حسین ضیاء
مولانا شیخ محمّد حسین ڈھکو کی کتاب « اسرار الشریعه فی عقائد الشیعه » کا ردّ ، اس کتاب میں مسلك شیخ احمد احسائی (م ۱۲۴۱ھ) کو برحق ثابت کیا گیا ہے مولانا مرحوم خود فرماتے ہیں :

آفرین بر قوم احساء آفرین مؤمنین عارفین و عاملین
السّلام احقاقیاں احسائیاں مؤمنان مستبصران مولائیاں
خوانده ام احقاق حق را بار بار رحمتی بر شیخ موسی صد هزار
معضلات شیخ بر من حل شده از بیانش کشف هر مشکل شده

۱۰۶ ص ، دس روپے ، درس آل محمّد سرگودھا ، اپریل ۱۹۸۰م ، اسود آفست پریس فیصل آباد .
* تحفه عباسی (فارسی) : محمّد طاهر .
(۱۰۴۸)هدیه محمدی : حکیم سیّد محمّد علی فیض آبادی
۱۳۶ ص (ناقص الآخر) ، مطبع اکسیر اعظم بنارس.
آغاز : بسمله و خطبه اما بعد امیدوار رحمت لم یزلی حکیم سیّد حسن عسکری خدمات عالیات میں حضرات مومنین کے مدعا طراز ہے که یه رساله نادره و عجاله باہره جو اصول دین میں ایک قابل قدر اور ممتاز رساله ہے .
(۱۰۴۹) هدایة المومنین فی اصول الدین : مولانا غلام حیدر کلّو
۷۰ ص ، مفت ، کهروڑ پکا .

(۱۰۵۰) ہدیہ نوریہ/ تحفۃ الابرار : نواب ابرار علی خان
۱۳۶ ص ، رمضان المبارک ۱۳۲۴ھ، مطبع تصویر عالم لکھنؤ.
آغاز :بسملہ و خطبہ سزاوار حمد و ثنا وہ خدا ہے کہ جس نے انسان کو زیور علم و فہم سے آراستہ کیا اور اس کرامت و نعمت سے بشر کو اشرف المخلوقات ہونے کا شرف دیا ..

(۱۰۵۱)ہستی باری تعالی کا ثبوت : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری
۵۵ ص، الجواد بکڈپو بنارس ، ۱۹۵۶ء.

(۱۰۵۲) ہماری اسلامی تعلیمات اور ہمارا ذہنی انتشار : ڈاکٹر کاظم علی رسا
۱۰۴ ص ،۷۵ پیسے ، انٹر نیشنل پریس کراچی .

(۱۰۵۳) یا علی مدد : مولانا خواجہ عابد حسین انصاری (م ۱۳۳۰ ھ)
استمداد لغیر اللّٰہ پر بحث ،۳۱ ص ، دو روپے، پاکستان ٹائمز پریس لاہور .

* یا علی مدد (فارسی) : عبدالرضا ابراھیمی رئیس شیخیہ کرمان .

(۱۰۵۴)یا علی مدد : ڈاکٹر کاظم علی رسا
۴۶ ص ، کتابخانۂ ابراھیمیہ کراچی ، شیخ شوکت علی پرنٹرز کراچی .

(۱۰۵۵) یا علی مدد : مولانا محمّد لطیف نجفی
غیر اللّٰہ سے مدد کا ثبوت ، کتاب کی ابتدا ان الفاظ سے ہے « ادیان عالم میں مذہب شیعہ خیر البریّہ ہی فقط ایسان مذہب و مسلک ہے جس کے مسلمات و اعتقادات مسلم اور ناقابل تسخیر ہیں » اس عبارت سے یوں معلوم ہوتا ہے کہ مصنّف کی نگاہ میں شیعیت مستقل ایک دین ہے ، ۴۸ ص ، انجمن حسینیہ آلِ رسول شاھدرہ .

* آسان عقائد (فارسی) : مجلس مصنّفین .

(۱۰۵۶)آسان عقائد جلد اولّ :

(۱۰۵۷)آسان عقائد جلد دوم : مولانا محمّد علی فاضل
دربارہ امامت ، امامت عامہ یا ولایت فقیہ .
۲۳۵ ص ، ۱۴۱۰ ھ /۱۹۸۹م ، دارالثقافۃ الاسلامیہ کراچی .

(۱۰۵۸) اثبات الرجعة : مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶هـ) (ذریعه : ۱).

* اثبات الرجعة (فارسی) : محمّد رضا طبسی .

(۱۰۵۹) اثبات الرجعة : مولانا سیّد محسن نواب

۱۳۵۵ هـ، نجف .

(۱۰۶۰) امامت : میرزا احمد سلطان خاور

۱۳۲۰ هـ (ذریعه : ۲).

* الباب الحادی عشر (عربی) : فاضل مقداد.

(۱۰۶۱) ترجمه باب حادی عشر : سیّد تصدق حسین (م ۱۳۴۸ هـ) (ذریعه : ۴).

مناجات، نعت و قصائد

(۱۰۶۲)آفتاب محشر : میرزا کاظم حسین محشر

مناجات ، نعت و قصائد نعت و قصائد

۵۹ ص ، ۶ آنے ، معیار پریس لکھنو ، ۱۹۱۳م / ۱۳۳۱ ھ ، سیّد نیّر آغا اشھر نے تاریخ کھی :

جلوہ گری سے اس کے ملک سخن ہے روشن ہے آفتاب دیگر یہ آفتاب محشر

نکلی زبان اشھر ، بھر دعا دھن سے مقبول عام الھی ہو یہ کتاب محشر (۱۳۳۱ھ)

آغاز : بتوں میں یہ نیا انداز ہے قدرت نمائی کا

رہیں گھر میں خدا کے اور کریں دعوی خدائی کا

مقید کو کہے آزاد رو یہ کس کی طاقت ہے

کوئی مجبور خواھاں کیوں ہو ھم سے جبّہ سائی کا

(۱۰۶۳)آیات مقتل : سیّد امانت حسین بخاری

۹۶ ص ، تین روپے .

(۱۰۶۴)اجر رسالت (ص) : وحید الحسن هاشمی

۱۶ ص ، لاهور : اداره ایمانیه مشن لاهور آرٹ پریس لاهور .

آغاز :نقش ره عقبی ره جائے یا کفر کی دنیا ره جائے

شبیر نے مر کر بتلایا کیا مٹ جائے کیا ره جائے

(۱۰۶۵)احسن القصائد : سیّد کاظم حسین محشر

قصیده درباره عید غدیر

۱۲ ص ، شام اودھ پریس لکھنو.

(۱۰۶۶)احسن الکلام : سیّد ابن الحسنین فائز (ذریعه : ۲۵).

(۱۰۶۷) اخلاص نفیس : سیّد خورشید علی نفیس
فریاد بحضور حضرت قائم آل محمّد (ع)
۱۶ ص ، تین آنے ، حیدرآباد دکن : کتب خانہ حیدری ، مطبع حیدری حیدرآباد دکن ، ۱۳۷۳ ھ /۱۹۵۴م.
آغاز :
اے حق کے رازداں میری امداد کیجئے اے مرتضی کی جان میری امداد کیجئے
اے مالک جہاں میری امداد کیجئے اے نور کن فکاں میری امداد کیجئے

(۱۰۶۸) اردو کی دو قدیم مثنویاں : میر اسماعیل امروھی (م ۱۱۲۳ ھ)
دونوں مثنویاں « وفات نامہ بی بی فاطمہ (ع)» اور «معجزہ انار» سیّد نائب حسین نقوی نے مرتب کیں
۱۹۲ ص ،۴ روپے ، لاھور : مجلس ترقی ادب ، نقوش پریس لاھور ، ۱۹۶۹م .

(۱۰۶۹)ارمغان عقیدت : مولانا سیّد علی حسن اختر (م ۱۹۸۹م)
۲۲۴ ص، کراچی: محفوظ بك ایجنسی، سندھ آفسٹ پریس کراچی،۱۴۰۳ ھ.

(۱۰۷۰) استغاثات :
تین آنے ، مراد آباد : شیعہ دائرۃ الاشاعت نوگانواں .

(۱۰۷۱)اسوہ حسنہ : محمّد حسین خان حسین بلتستانی
۱۶ ص ، کراچی : دستہ حسینیہ بلتستانی ، سول اینڈ ملٹری پریس کراچی .

(۱۰۷۲)افسانہ عشق : سیّد عباس حسین ششدر شاگرد میر شمس الدّین فیض
۱۶۶ ص ، مطبع محبوب شاھی حیدرآباد دکن ، ۱۲۹۶ ھ، ششدر کے شاگرد حیات علی نشتر نے تاریخ کہی :
اوستاد زماں ہے اپنا اوستاد فہیم همسر نہ کلام میں ہوں عرفی و کلیم
کس حسن سے مطبع میں چھپا ہے دیواں دیکھا نشتر عجب دیوان علیم
(۱۲۹۶ ھ)

نمونہ کلام :
ہوں طالع عباس پہ سو جاں سے فدا فرزند علی بازوئے شاہ شھدا

ہم رتبہ جعفر ہوئے بازو جو کٹے پایا جو نشان اوج کٹی ہاتھ بڑھا

(۱۰۷۳)افکار نفیس : سیّد انصار حسین نفیس فتح پوری

۲۷۸ ص ، ۱۵ روپے ، ناظر پرنٹنگ پریس کراچی ، ۱۹۷۷م .

(۱۰۷۴)انامن الحسین (ع) : رئیس امروہی (م۱۹۸۸م)

دس روپے ، کراچی : رئیس اکیڈمی ، سندھ آفسٹ پرنٹرز کراچی .

انجام :

شان حیدر خانہ کعبہ کی شوکت کھل گئی آپ کا اعجاز اور اس کی کرامت کھل گئی

بیت کعبہ نے دکھائی صورت شق القمر کھل گئی دیوار یا کعبے کی قسمت کھل گئی

(۱۰۷۵)انتخاب کلیات مولانا سخا دھلوی : مولانا سیّد نظر حسن سخا

اردو و فارسی قصائد و قطعات

۱۱۲ ص ، ۱۰ روپے ، شاداب پرنٹنگ پریس راولپنڈی .

نمونہ کلام اردو :

کلمہ پڑھا ہے ابروئے خمدار دیکھ کر ایمان ہم تو لائے ہیں تلوار دیکھ کر

چلتے ہوؤں کو چال سے پہچانتا ہوں میں جیسے حکیم نبض کی رفتار دیکھ کر

فارسی :

امیر المومنین مولی علی ابن ابیطالب(ع) اخ و مہر حبیب کبریا و شوہر زہرا(ع)

امام المتقین یعسوب دیں نام آور صفین ید اللّٰہ شاہ مرداں شبر یزداں افضل و اولی

(۱۰۷۶)انتصار مظلوم (ع) : سیّد محمّد جعفر الزمان

۲۸۰ ص ، ۱۵ روپے ، گوجرہ ، لائلپور نفیس پرنٹنگ پریس فیصل آباد ، ۱۹۷۸م .

(۱۰۷۷)انفاس قدسی : قدسی جانسی

۹۶ ص ، ایک روپیہ ، رائے بریلی : قدسی بکڈپو جانس ، مطبع اسرار کریمی الہ آباد .

علاّمہ شفق رضوی نے تاریخ کہی :

خوب نکلا مصرعہ تاریخ برجستہ شفق پھر قصیدے منقبت کے واہ قدسی نے لکھے
۱۳۵۴ ھ

آغاز :

صحن گلزار ہے گنجینہ فطرت یکسر گل تو یاقوت ہیں اور قطرہ شبنم گوہر

پھر بہار آئی کھلے پھول عنادل چہکے پھر ہوا صحن چمن رشک جناں سر تا سر

(۱۰۷۸) انمول موتی : محمدّ جعفر حاجی نذر علی دیوجی

۳۲۰ ص ، مسلم پرنٹنگ پریس کراچی

آغاز :

رہ وفا میں کچھ ایسے مقام آتے ہیں جہاں حسین (ع) ہر اک غم پہ مسکراتے ہیں

(۱۰۷۹) انوار حق : احسان امروہی

۲۲۴ ص ، کراچی : احسان الادب کورنگی، عباسی لیتھو آرٹ پریس کراچی ، ۱۹۶۵م .

(۱۰۸۰) اوصاف علی (ع) : حکیم محمدّ حسن

۹۶ ص ، ساڑھے چھ آنے ، مطبع نامی میرٹھ ، ۱۳۲۹ھ/۱۹۱۱م .

(۱۰۸۱) اولیائے کرام اور شعرائے عظام آستانہ مولا علی(ع) پر : محمدّ وصی خان

امام شافعی ، جنید بغدادی ، منصور حلاج ، شیخ عبدالقادر جیلانی ، شیخ سعدی شیرازی ، مولانا رومی و غیرھم کا حضرت علی (ع) کو منظوم نذرانہ عقیدت

۳۲۸ ص ، ۲۰ روپے ، کراچی : محفل حیدری .

(۱۰۸۲) ایمان بالغیب : سیدّ محمدّ شاد زید پوری (م ۱۹۵۶م)

سیدّ محمدّ احفاد نے مرتب کئے .

۱۱۲ ص ، دو روپے آٹھ آنے ، کراچی : شاد اکیڈمی کاشانہ زھرا ناظم آباد ، جاوید پرنٹنگ پریس کراچی ، ۱۹۵۷م .

آغاز : تخمیس بر شعر عرفی :

غیبت میں رھو اور خدا بھی نہ کہے دل ہے عالم امکاں سے بہت دور یہ منزل

تدبیر سے حل ہو نہیں سکتی تھی یہ مشکل تقدیر بیک ناقہ نشانید دو منزل

سلمائی حدوث تو ولیلائی قدم را

(۱۰۸۳)ایمان و عدل : سیّد برکت حسین ابن بابا لعل شاہ سوراسی

۷۰ ص ، ۱۹۶۷م

(۱۰۸۴)باب العلم : حسین سحر

۱۲۸ ص ، ۱۲ روپے ، ملتان : مکتبہ اہل قلم ، پاکیزہ پرنٹنگ پریس ملتان ، ۱۴۰۱ھ/ ۱۹۸۰م .

(۱۰۸۵)بربطِ احساس : سیّد عاشور کاظمی

۹۶ ص ، ڈیڑھ روپیہ.

آغاز :

رحمت بزم دو جہان ، شاہ مدینہ و نجف بہر شہید کربلا ، ایک نظر میری طرف
کار گہ حیات میں کفر ہے آج صف بہ صف مرد خدا نکل بھی آ تیغ بدست و سر بکف

(۱۰۸۶)بزم سلطانی :

مولانا عارف حسین عارف ، مولانا سیّد سبط حسن ، مولانا سیّد محمّد عادل ، مولانا حکیم سیّد محمّد محسن ، مولانا سیّد حسن نواب ، مولانا حکیم سیّد اقبال رضا ، مولانا سیّد محمّد داؤد ، مولانا سیّد نجم الحسن ، مولانا مرتضی حسین ، مولانا سلیمان عباس وغیرہ کے کہے ہوئے قصائد .

۶۲ ص ، چار آنے ، لکھنؤ : سخاوت بکڈپو ، الواعظ صفدر پریس لکھنؤ ، ۱۹۳۷م .

آغاز :

سہل ہے قبلہ نما خاک کا پیکر ہو جائے کشتی نوح کا طوفان میں لنگر ہو جائے
راستہ پانی میں ہو آگ گل تر ہو جائے اتنا انسان بڑھے آگ گل تر ہو جائے
پر یہ ممکن نہیں احمد سا پیمبر ہوجائے

(۱۰۸۷) بزم ناصری :

۷۱ قصائد ، لکھنؤ : صادق بک ایجنسی .

(۱۰۸۸) بصیرت : ڈاکٹر نعیم تقوی

۸۰ ص ، ۱۵ روپے ، کراچی : مجلس افکار اسلامی، افریشیا پرنٹنگ پریس کراچی ، ۱۹۷۸م .

(۱۰۸۹) بوئے خلد : (ذریعہ : ۳).

(۱۰۹۰) بیاض عابدیہ : سیّد ہاشم رضا عابدی

الہ آباد : انجمن عابدیہ ، ۱۹۵۲م.

(۱۰۹۱) پروانہ جنت : حکیم سیّد مظاہر حسین امروہی

۱۵۰ ص (ذریعہ : ۳).

(۱۰۹۲) پھولوں کا زیور/ چودہ ساغر : سیّد اولاد حیدر فوق بلگرامی(م۱۹۴۲م)

۱۴۴ ص ، مطبع یوسفی دہلی ، ۱۳۲۴ ھ/۱۹۰۶م .

آغاز :

آمد ہے بوستان جہاں میں بہار کی رونق ہے اوج پر چمن روزگار کی
شہرت سے چار سمت گلونکے نکھار کی صورت ہے عندلیب دل بیقرار کی
نغمہ سرائیوں میں بھی شوق آشکار ہیں منقار ہیں کہ دو الف انتظار ہیں

(۱۰۹۳) تجلّی : زیبا

۳۲ ص ، ذوالفقار پرنٹری بمبئی .

(۱۰۹۴) تجلّی فاران : احسان امروہی

۲۳۲ ص، کراچی: احسان الادب ، عباسی لیتھو آرٹ پریس کراچی، ۱۹۶۲م .

آغاز :

روشن ہر ایک دل ہے تا بندہ ہر نظر ہے نور محمدی سے ہر بزم جلوہ گر ہے

(۱۰۹۵)تحفہ مومنات : سیّد طاہرہ خاتون

حدیث کساء کے ترجمے کے ساتھ ساتھ دیگر قصائد

۱۴۴ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، کراچی : انجمن محفل زہرا .

(۱۰۹۶)تسبیح فاطمہ (ع) : نسیم امروہی

۸۲ ص ، گاما پرنٹنگ پریس کراچی، ۱۳۹۳ھ/۱۹۷۳م.

آغاز :

مسند رئیس بزم طہارت ہیں فاطمہ(ع) درّ یتیم تاج شفاعت ہیں فاطمہ (ع)

(۱۰۹۷)تسنیم و کوثر : احسن رضوی

۷۶ ص ، سوا روپیہ ، بمبئی : محمدی کتب خانہ .

(۱۰۹۸)تنویر تخیّل : مولانا نجم الدّین المعی (م ۱۳۵۰ھ)

۲۶۴ ص ۵۰ روپے ، عہد آفرین پریس حیدرآباد (دکن).

(۱۰۹۹)تنویر مودّت : سیّد فدا حسین فدا بخاری

۴۴۸ ص ، فیصل آباد : مکتبہ تنویر مودت ، اشرف پریس لاہور ، نواب جلال میرزا خانی نے تاریخ طبع کہی :

تاریخ جلال ہے «ولا» سے تنویر مودت بخاری (۱۹۶۶م)

(۱۱۰۰)تہذیب ماتم : خلش پیرا صحابی

۳۲ ص ، ۵ آنے ، رہن پریس لاہور .

(۱۱۰۱) جام جوش : مولانا محمّد تقی ساحر شاہ آبادی

۲۴ ص ، آرمی پریس دھلی .

(۱۱۰۲) جان سخن : مولانا سیّد افسر عباس زیدی

۱۶۸ ص ، دس روپے ، لاہور : امامیہ پبلی کیشنز ، شرکت پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۴۰۳ ھ .

(۱۱۰۳) جشن مومنین : سیّد شریف حسین حیدر پانی پتی

۸۰ ص ، ۵ روپے ، لاہور: امامیہ کتب خانہ .

آغاز :

سلام اُس نور واحد پر شناسا تھا جو وحدت کا درود اُسپر نظر آتا تھا جلوہ جس میں قدرت کا

(۱۱۰۴) جلوہ حسینی : سیّد عترت حسین رضوی

۴ آنے ، بستی : انجمن تولاً ہلور ، ۱۹۲۵م (در نجف ۱۹۲۵م)

(۱۱۰۵) جلوۂ طور : مولانا طور جونپوری

۸ ص ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ .

(۱۱۰۶) جلوۂ معصومیت : احسان امروھی

۲۲۴ ص ، ۳ روپے ، کراچی : احسان الادب ، ۱۹۶۳م ، عباسی لیتھو آرٹ پریس کراچی .

(۱۱۰۷)جواھر پارے : سیّد محمّد ھادی زیدی (م ۱۹۳۹م)

سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۹۴۲م.

آغاز :

عرب کی سرزمیں جو فخر ہے اس ہفت کشور کی پھر برا اپنی عظمت کا اڑاتی ہے جہان ترکی

(۱۱۰۸) چراغ فکر : غلام حسین خان خلش پیرا صحابی

۳۲ ص ، لاہور: امامیہ کتب خانہ ، حمایت اسلام پریس لاہور، ۱۹۶۹م.

(۱۱۰۹) چراغ مصطفوی (ص) : فدا حسین شمیم بلتستانی

۲۲۱ ص ، ساڑھے سات روپے ، بلتستان : قراقرم پبلشرز ، سکردو ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی .

(۱۱۱۰) چشمۂ کوثر : آغا صادق حسین

۱۰۰ ص،۲ روپے ، سیّد الیکٹرک پریس ملتان ، ۱۳۸۶ ھ.

نمونہ کلام :

میم کہتا ہے کہ محبوب کا جلوہ ہوں میں حجّت «ح» ہے کہ وحدت کی تمنا ہوں میں

دوسرا میم مصر ہے کہ مدینہ ہوں میں دعوی «دال» کہ دلدار سراپا ہوں میں

چاند ہی دیکھ کے اُس نور کو شرماتا ہے کوئی نقطہ نہیں ہے داغ نظر آتا ہے

(۱۱۱۱) چمنستان عقیدت حصّہ اوّل : فاطمہ زیدی

۱۰۲ ص ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

(۱۱۱۲) چند کلیاں چند پھول : سیّد زین العابدین

۸۸ ص ، کراچی : باب الاسلام پریس ،۱۹۷۲م.

(۱۱۱۳) حدیث کربلا : نور لدھیانوی

۲۰۸ ص ، اشرف پریس لاہور .

آغاز :

عبادتوں کا جو عنوان ہے تو ذکر علی (ع) کمال مرکز ایمان ہے تو ذکر علی (ع)

سکون قلب کا سامان ڈھونڈنے والو سکون قلب کا سامان ہے تو ذکر علی (ع)

(۱۱۱۴)حربہ حیدری/ غزوہ حیدری : حیدر مرزا (مترجم)

حملہ حیدری میرزا محمّد رفیع باذل (م ۱۷۱۱م) کی تکمیل مرزا ابو طالب اصفہانی نجف نے کی خود کہتے ہیں .

کہ سیّد ابو طالب نامدار کشیدہ بنظم آں در شاہوار

که گفته ز باذل بسی بیشتر | که در اصفهان بود آن نامور
نجف یافت از غیب این طرفه گنج | بسال هزار و صد و سی و پنج

۸۵ ص .

(۱۱۱۵)حریم رسالت (ص) : سیّد اطہر حسین

۷۳ ص ، ۳ روپے ، لکھنؤ : مکتبہ دین و ادب ، ۱۹۷۸م .

(۱۱۱۶)حسین (ع) اور انقلاب : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)

۴۰ ص ، بمبئی .

(۱۱۱۷) خزینة الکونین : سیّد غلام حسین فائز

۵۰ ص ، اقبال برقی پریس ملتان .

(۱۱۱۸)خزینہ حزینہ : حکیم محمّد شجاع الدّین

نعت ، منقبت ، مراثی اور نوحے ، اردو کے علاوہ فارسی و عربی کلام بھی اس کتاب میں موجود ہے .

۱۴۴ ص ، ۱۳۰۱ ھ ، نیو امپریل پریس لاهور .

{ حکیم شجاع الدّین بن حکیم گل محمّد بن حکیم نور محمّد صاحب «نہایة الطب (عربی) » بن حکیم خدابخش بن حکیم محمّد اسحاق صاحب «تذکرہ اسحاقیہ (فارسی) طب) » ، لاهور محلہ حکیماں میں پیدا ہوئے داغ ہجراں (دیوان - اردو) ، رسالہ جدری (اردو) ، هدایة الاطباء ، ازالة المهموم فی تقسیم العلوم (عربی) اور ردّ التردید کے مصنف ہیں ردّ التردید کے علاوہ تمام کتابیں چھپی ہوئی ہیں آپ کے صاحبزادے حکیم احمد شجاع (م ۱۹۶۹م) معروف ڈرامہ نویس و دانشور گزرے ہیں}.

(۱۱۱۹)خطبات راشدہ و زیارت ناحیہ مقدسہ : مولانا سیّد علی حسن اختر امروهی

خطبہ غدیر ، خطبہ سیدہ فاطمہ (ع) در دربار خلافت ، خطبہ شقشقیہ ، خطبہ سید الشهداء در میدان کربلا ، خطبہ سیدہ زینب (ع) در دربار یزید ، خطبہ امام زین العابدین (ع) در دربار یزید اور خطبہ معاویہ ثانی بوقت تاجپوشی کا منظوم ترجمہ .

۵۶ ص ،۲۰ روپے ، جاوید پریس کراچی .

(۱۱۲۰)خونتابۂ دل : سیّد محمّد انور حسین

۱۵۰ ص ۴۰ روپے ، لاہور آرٹ پریس انار کلی لاہور .

(۱۱۲۱)دُرِّ آداب : سیّد شمشاد حسین شمشاد

۲۸ ص، رفاہ عام سٹیم پریس لاہور، ۱۳۳۳ ھ.

آغاز :

کیا لکھے حمد خدائے دو جہاں ہے قلم میں اس قدر طاقت کہاں

وہ ہے خلاق دو عالم بیعدیل ذات اس کی سب سے ہے اقدس خلیل

(۱۱۲۲)دُرِّ منظوم : مولانا سیّد وجاہت حسین ناظم

نعت ، قصیدہ دربارہ حضرت علی (ع) امام حسین (ع) اور امام مہدی علیھم السّلام

۶۴ ص ، یوسفی پریس لکھنؤ ، ۱۳۵۰ھ/۱۹۳۳م.

آغاز :

مبارک ہو مبارک اے جوانان گلستانی وہ دیکھو آ رہا ہے ابر برستاتا ہوا پانی

(۱۱۲۳) دور منقبت :

۱۲۷ ص ، کراچی ، ۱۹۶۴م.

(۱۱۲۴)دیوان ابیات الجنان فی سیّد الانس و الجانّ : مولانا حکیم سیّد مقرب علی خان

۶ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی (فہرست).

(۱۱۲۵) دیوان حضرت علی(ع) : ایم اے شاھد (مترجم)

منظوم ، ۱۴۸ ص ، ۳۰ روپے ، کراچی : پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ ،۱۹۷۶م.

(۱۱۲۶)دیوان مبارک : واجد علی بادشاہ

۹۲ ص، مطبع سلطانی کلکتہ ، ۱۲۷۸م.

(۱۱۲۷)دیوان یوسف علی خان : یوسف علی خان ناظم والی رامپور شاگرد غالب

۲۴۵ ص، مطبع حسنی رامپور،۱۲۷۸ ھ.

نمونہ کلام :

خستہ خنجر ستم کو سلام خسرو دیں امام ابن امام

جس کے خوں سے ہوئی ہے نام آور وہ زمیں کربلا ہے جس کا نام

خیمہ ھائے خدایگان امم بعد لٹنے کے جل رہے ہیں تمام

(۱۱۲۸)ذکر جمیل : سیّد غلام مرتضی ناظر نانوتوی

۱۸ ص ، ایک آنہ ، کراچی: انجمن پنجتنی ، باب الاسلام پریس کراچی .

(۱۱۲۹)ذوالفقار : مرزا کاظم حسین محشر

۱۶ ص ، اصح المطابع ، ۱۳۲۶ ھ ، خود محشر نے تاریخ طبع کہی :

مژدہ باد ای چشم مشتاقان نظم   جنگ خیبر طبع شد در انتظار
سر بجیب فکر محشر رفت و گفت   سال طبعش ذوالفقار آبدار
(۱۳۲۶ھ)

(۱۱۳۰)ذوالفقار : شمیم کرہانی

۴۸ ص ، پچاس پیسے ، لکھنؤ : احباب پبلشرز ، سرفراز پریس لکھنؤ ، ۱۹۶۴م .

آغاز :

باطل شکن ، مجاہد ایماں تھی ذوالفقار   تدبیر چارہ سازی انساں تھی ذوالفقار
شیر خدا کی جنبش مژگاں تھی ذوالفقار   آئینہ جلالت یزداں تھی ذوالفقار
روشن ہے کائنات پہ قیمت میں قدر میں   اُتری تھی آسمان سے چمکی تھی بدر میں

(۱۱۳۱)رنگ عقیدت : محترمہ سکندر حیا بریلوی

۹۴ ص ، ۴ روپے ، کراچی : بزم ادب پاکستان ،باب الاسلام پرنٹنگ پریس کراچی ، ۱۹۷۷م .

(۱۱۳۲)روشنی : سیّد سیف زلفی

۱۳۶ ص ، لاہور : حلقہ اھل کرم ، حیدری پریس لاہور .

(۱۱۳۳)روضہ رضواں : نواب رضا علی خان

بطرز ہفت بند ملا کاشی، ایک آنہ ، مطبع اثنا عشری دھلی (فہرست).

(۱۱۳۴)ریاض باسط / نسخہ خوب : مولانا سیّد باسط علی

ایک روپیہ ، مہابن ضلع متھرا .

(۱۱۳۵)ریاض نور :

۴ آنے ، لکھنؤ : کتب خانہ اثنا عشریہ .

(۱۱۳۶)زاد آخرت : بانو زیدی بیگم سیّد زوار حیدر نقوی

۱۱۱ ص ، الطاف پرنٹرز راولپنڈی .

(۱۱۳۷)زاد آخرت : محترمہ سعید النساء آثیمہ

حیدرآباد (دکن).

(۱۱۳۸)زاد سبیل آخرت : سیّد اولاد حسین رضوی بن سیّد ثابت علی پھرسری

۴۴۶ ص ، مطبع نولکشور لکھنؤ ، ۱۳۱۵ھ، سید اعجاز حسین اعجاز نے تاریخ کہی :

مداح سلام و خمسه های بی مثل — فرمود چه در سلك نظم خود سفت

اعجاز چو کرد فکر سال تاریخ — مرغوب جهاں با سر ہاتف گفت

۱۳۱۵ھ

آغاز :

سرکار ذوالجلال ہے سرکار مصطفی (ص) — سب انبیاء میں لمعہ انوار مصطفی (ص)

اللہ رے قدر و منزلت صاحب براق — روح الامین ہیں حاشیہ بردار مصطفی (ص)

(۱۱۳۹) زمزمہ خلافت : نواب سیّد اسد اللہ خان شوق بنارسی

قصیدہ دربارہ عید غدیر ، ۸ ص ، رفاہ عام سٹیم پریس لاہور ، ۱۹۱۴م .

(۱۱۴۰) ساغر سلیم : سیّد علی اطہر مرغوب نقوی

۶۴ ص ، ۱۲ آنے ، لکھنؤ ، ۱۹۵۲م.

(۱۱۴۱) ساغر محبوبی : اولاد حسین سجاد

۲۵۶ ص ، ایك روپیہ ، ۱۳۳۱ھ ، مولانا اشرف علی اشرف نے تاریخ کہی :

مرحبا اے حضرت سجاد من — منقبت گو منقبت خان و فهیم

خوب لکھا بے مثال و لا جواب — نسخہ مولود از فضل کریم

خامہ اشرف نے لکھا سال طبع — نعت محبوب خداوند حلیم (۱۳۳۱ھ)

(۱۱۴۲) سبد گل : سیّد زین العابدین

۲۳ ص ، ضیاء برقی پریس کراچی ، ۱۹۶۸م.

(۱۱۴۳) سبعہ سیارہ : محمّد صفدر خان

۹۰ ص ، مطبع مفید ، ۱۳۰۹ھ ، فیروز شاہ فیروز نے تاریخ طبع کہی :

بے مثل ہے یہ نظم جسے اس میں ہو انکار — لے آئے کسی اور سخنور کے قصیدے
فیروز نے یہ طبع کی تاریخ رقم کی — مجموعہ اسرار میں صفدر کے قصیدے
(۱۳۰۹ھ)

آغاز :
آب کوثر سے میں دھوؤں پہلے خامے کی زباں — پھر لکھوں حمد خداوند زمین و آسمان
شہپر جبریل و چشم حورھوں کلک دوات — ہاتھ میں جائے ورق ہوں برگ اشجار جناں

(۱۱۴۴) سحر مبین فی اوصاف المعصومین (ع) : مولانا نبی بخش
۱۴۸ ص ، مطبع رفاہ عام سٹیم پریس لاہور ، ۱۳۳۲ ھ، خلیفہ سیّد محمّد محسن متین پٹیالوی نے قطع تاریخ کہا :

چو مجموعہ نظم حبّذا نبی بخش علامہ با کمال
بچند السنہ عالم و فاضلی بہین ناظم و ناثر خوش مقال
کہ در حمد و نعت و مناقب نکوست قصائد وغیرہ ہمہ بیمثال
مرتب بفرمود با صد صفات سخنگوئی موصوف عالی خیال
ز معجز بیانی مسمّیٰ نمود بہ سحر مبین آں ستودہ خصال
دلم فکر تاریخ ترتیب داشت خہے رحمت قادر ذوالجلال
شد از روئی الہام سالش متیں زہی از نبی بخش سحر حلال
(۱۳۳۲ھ)

آغاز :
حمد باری ہو کس طرح سے رقم — ہے وہ خلاق نطق و لوح و کرم
وہ محیط المحیط عالم ہے — خالق خلق و عرش اعظم ہے

(۱۱۴۵) سرمایہ آثیمہ : سعید النساء آثمیہ
حیدرآباد دکن .

(۱۱۴۶) سرمایہ نازش : ابو ظفر نازش رضوی
۱۶۰ ص ، لاہور : ادارہ ایوان ادب ، نامی پریس لاہور .

آغاز : لٹا کے راہ صداقت میں زندگی تو نے — دیا زمانے کو درس حق آگہی تو نے
نہا کے اپنے لہو میں بروز عاشورا — بھری ہے رنگ شہادت میں دلکشی تو نے

(۱۱۴۷) سرمایہ نجات : سرفراز حسین خان تحسین جعفری
۱۲۸ ص، دو روپے ، راولپنڈی :مکتبہ ایمان ، الطاف پرنٹرز راولپنڈی، ۱۳۹۲ھ/ ۱۹۷۲م .

(۱۱۴۸) سرمایہ نجات حصّہ دوم : حکیم محمّد مرزا واصف
۱۶۸ ص ، ۷ روپے ، نامی پریس لکھنؤ ، ۱۹۸۲م .

(۱۱۴۹) سرمایہ وصف جلد دوم : محمّد وصی علی خان وصف لکھنوی
۱۲۶ ص ، معیار پریس لکھنؤ ، ۱۹۲۰م .
آغاز :
رفتہ رفتہ درد کی خو گر طبعت ہو گئی جو انتہائی قلب نے تکلیف راحت ہو گئی
دیکھئے میرا دل زخمی نہ اچھا کر سکے رائیگاں چارہ گروں کی مفت محنت ہوگئی

(۱۱۵۰) سرور جرجیس : حمایت علی خان جرجیس ابن ولایت حسین خان برجیس
حیدرآباد دکن (ذریعہ : ۱۲).

(۱۱۵۱) سعی مشکور : سیّد خلیل حسین خلیل بلگرامی
۲۵۶ ص ، مطبع اثنا عشری دھلی .

(۱۱۵۲) سفینۂ نجات : تحسین جعفری
۳۶۸ ص ، ۴۰ روپے ، راولپنڈی ، پاکستان حسینی مشن ، شوکت آرٹ پریس راولپنڈی۴ ۱۴۰ ھ/ ۱۹۸۴م .

(۱۱۵۳) سلسبیل : سیّد جعفر طاھر
۲۸۸ ص ، ۶ روپے ، رحیم یار خان ، ۱۹۷۳م .

(۱۱۵۴) سند بخشش /مدینۃ السلام : نواب سیّد علی جان بدر
۱۵۲ ص ، مطبع ریاض الرضا لکھنو ، ۱۳۱۶ھ/۱۸۹۸م.
بادشاہ حسین کلام نے تاریخ طبع کھی :
زھی طبع رسائی حضرت بدر کہ خوشحال شہنشا أمم گفت
چو من جستم جوابش را بہ ہستی خرد هشیار کرد و کالعدم گفت
کلام از بہر سال انطباعش یکی مجموعہ اندوہ و غم گفت
(۱۳۱۶ھ)

آغاز:

مجری سبط پیمبر ذبح پیاسا ہوگیا کیوں نہ ساحل کی طرح سے خشک دریا ہوگیا
مرتبہ ذاکر کا ذکر شہ سے بالا ہوگیا ہمسر عرش بریں منبر کا پایا ہوگیا

(۱۱۵۵) شان حیدر (ع) : سیّد محمّد ابو تراب تراب سونی پتی
۱۷۶ ص، ۳ روپے ، لاہور : ملّت پبلشرز، پنجاب نیشنل پریس لاہور ، ۱۳۸۸ھ
{سیّد محمّد ابو تراب ابن سیّد شبیہہ الحسن عابدی ۱۸۹۲م کو سونی پت ضلع روہتک میں پیدا ہوئے میٹرک تک تعلیم کرنے کے بعد ملازمت اختیار کی ۱۹۴۶م کو ریٹائرڈ ہوئے پاکستان بننے کے بعد لاہور تشریف لائے اور یہیں قیام کیا ، عید مباہلہ ، امام زمان (ع)، دختر رسول (ص) اور چاند کے دو ٹکڑے آپ کی تألیفات ہیں}.

(۱۱۵۶) شاهد غیب : مرزا کاظم حسین محشر
۱۱ ص ، اصح المطابع لکھنؤ.
آغاز :

حجاب شرم میں اخفا ترا ہے عین دانائی وگرنہ تاب لاتی کس طرح چشم تماشائی
بشوق بے محل کچھ یاد ہے موسیٰ پہ کیا گزری معاذ اللہ جمال حسن کی ہنگامہ آرائی

(۱۱۵۷) شاهراه نجات : سیّد عاشق حسین المعروف به همایوں میرزا
۱۲۳ ص ، ایک روپیہ ، گیلانی الیکٹرک پریس لاہور .

(۱۱۵۸) شفیع محشر : مرزا کاظم حسین محشر
۳۰۸ ص ، ڈھائی روپے ، نظامی پریس لکھنؤ ، ۱۳۴۲ ھ.
مرزا واجد حسین واقف نے تاریخ کہی :

کن قصائد قبول ربّ عباد بهر احمد و آله الامجاد
شکر تو بر قصائد محشر قلم قدرتت نموده صاد
موجد لا اله الاّ الله باعث خلق عالم ایجاد
این قصائد همه که محشر گفت جمع فرموده است زاد معاد
گفت واقف بمصرع آخر سال منقوط شد رقم پئی یاد

حق ترا ای قصائد محشر اثر ہفت بند کاشی داد (۱۳۴۲ھ)

آغاز :

دوزخ کے لئے طمع نہ جنت کے لئے یہ سب تھا فقط ظہور قدرت کے لئے
سمجھا نہ کوئی رموز ہستی جن کے پیدا کئے وہ بندے عبادت کے لئے

(۱۱۵۹)شمع ایمن : ڈاکٹر صفدر علی بیگ

۱۴۱ ص ، ساڑھے سات روپے ، مصنّف.

(۱۱۶۰)شمع حرم : میرزا محمّد ہادی عزیز .

(۱۱۶۱)شہود عرفان : سیّد سرفراز احمد سہیل بنارسی

۱۱۱ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، لاہور : انجمن شعرائے اہلبیت پاکستان ، علمی پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۶۷م .

(۱۱۶۲)صحیفہ تجلّی : جعفر مہدی رزم ردولوی

۱۱۲ ص ، بارہ آنے ، لکھنؤ : امامیہ مشن، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۳۵۰ھ.

مولانا سید علی نقی صفی نے تاریخ کہی :

دیدم سخن رزم و دلم شد پر نور ہر مصرعہ برجستہ چو نخل سرطور
گلدستہ نظم دل کشا و دلکش مجموعہ حمد و نعت مانند زبور
ہر لفظ ز کیف حسن معنی سرشار چوں نرگس مست شاھدان مخمور
کحل النظر برائے صاحب نظراں ہر نکتہ دلنشیں چو خال رخ حور
تاریخ بجستند و چنیں گفت صفی فردوس صحیفہ از تجلّی معمور
(۱۳۵۰ھ)

آغاز :

شبنم کی طرح چمن میں ہو جاتا ہوں اُن کو جب ڈھونڈتا ہوں کھو جاتا ہوں
رستہ کی لطافتیں عیاذا باللہ آتی ہے ہوائے سرد سو جاتا ہوں

(۱۱۶۳)صحیفہ فضائل :

۴ آنے ، مقبول پریس دھلی.

(۱۱۶۴)صحیفہ ولا : میرزا محمّد ہادی عزیز لکھنوی (م ۱۹۳۵م)

۴۰۸ ص ، ۲۰ روپے ، لکھنؤ : صدیق بک ڈپو ، اشاعت العلوم پریس لکھنؤ .

آغاز :

بہار گلشن الفقر فخری طراز دامن الفقر فخری

نگین خاتم سلمان منّا خدیو عالم سلمان منّا

محمّد شہسوار ملک ہستی محمّد شہریار ملک ہستی

(۱۱۶۵)صدائے درا : مولانا سیّد برکت علی شاہ

۹ آنے ، لاہور : خواجہ بک ایجنسی .

(۱۱۶۶)ضیائے حسین علیہ السّلام : ضیاء جام نگری

۳۲ ص ، ساڑھے تین روپے .

(۱۱۶۷)طوفان نوح : نوح ناروی

۲ روپے ، نارہ ضلع الہ آباد.

(۱۱۶۸)ظہور حق : شہید یار جنگ شہید

۹۵ ص ، ایک روپیہ ، جاوید پریس کراچی ، ۱۳۷۶ ھ.

آغاز :

پھر خامہ سجدہ ریز ہے مدح امام میں پھر نکتہ سنجیاں ہیں خدا کے کلام میں

پھر ساری کائنات جھکی ہے سلام میں پھر شور ہے درود کا بیت الحرام میں

سجدے ٹپک رہے ہیں جبین نیاز میں ذکر علی(ع) بھی کم نہیں حق کی نماز میں

(۱۱۶۹) ظہور رحمت : مولانا علی محمّد شاد (م۱۹۲۷م)

۱۳۹ ص ، ۸ آنے ، پٹنہ : دارالاشاعت رحمانی

آغاز :

دیباچہ سخن ہے شہ انبیاء کی مدح محبوب ہے دلوں کو حبیب خدا کی مدح

طغرائے لوح عشق ہے خیر الوری کی مدح اسلام کا نشان ہے اس پیشوا کی مدح

نعت رسول حق ہے ہماری سرشت میں اُمت پہ اس کا راز کھلے گا بہشت میں

(۱۱۷۰) عدل علی (ع) : عبدالستار مطمئن

۲۴ ص ، ایک روپیہ ، کراچی : لبرٹی اسٹورس خواجہ لائن .

(۱۱۷۱) عرفان صفی : مولانا میرزا بہادر علی صفی حیدرآبادی(م ۱۳۵۷ھ/۱۹۳۹م)
۲۸۸ ص ، سوا دو روپے ، رفیق مشین پریس حیدرآباد دکن ، ۱۳۶۹ ھ.
مولانا سیّد علی محمّد اجلالؔ زیدی نے تاریخ طبع کہی :
ای ذاکر میلاد ائمه خوشباش خواهی که شوی بهره ور از گنج خفی
این مصرعه تاریخ از اجلال شنو عرفان صفی بدار عرفان صفی
(۱۳۶۹ھ)

(۱۱۷۲) عطر عروس : میرزا محمّد هادی عزیز.

(۱۱۷۳) عقیده و عمل : بانو سیدپوری
۲۰۸ ص ، دو روپے ، لکھنؤ : احباب پبلشرز.

(۱۱۷۴) علی بند رضوان : سیّد محمّد اصغر
۱۱۰ بند ، مخمس ، ۵۲ ص ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ ،۱۳۱۶ ھ
آغاز :
ھر درد لا دوا کی دوا مرتضی علی (ع) دکھ میں مرض میں دافع رنج و بلا علی(ع)
مشکل کے وقت کل کا ہے مشکل کشا علی(ع) خلق خدا کا کون ہے حاجت روا علی(ع)
در مجھ کو عارضوںسے شفا مرتضی علی(ع)

(۱۱۷۵) علی نامه : نصرتی (م ۱۶۷۵م)
۴۲۸ ص ، اعجاز پرنٹنگ پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۵۹م.

(۱۱۷۶) علی (ع) کا مرتبہ اللّٰه اکبر حصّہ اوّل : میر حسین میر
۸۰ ص ، دو روپے ، لاهور : سپاه عباس ، گیلانی پریس لاهور، ۱۹۵۸م .

(۱۱۷۷) عمّار (رض) ، یاسر (رض) و مقداد (رض) : احسان نقوی امروهوی
۳۲ ص ،۴ آنے ، عباسی لیتھو آرٹ پریس کراچی .
آغاز :
اے ضیائے دین و ایماں شمس اصحاب نبی نام نامی ہے تیرا تاریخ عالم میں جلی
ہاں توھی ہے گلشن اسلام کی چوتھی کلی زندگی تو نے گزاردی زیر دامان علی(ع)
کیوں نہ ہو ضرب المثل خدمات اسلامی تیری یاد ہے عمار یاسر شان ایمانی تیری

(۱۱۷۸) فراز عرش : شاکر جرولی

۶۸ ص ، ایک روپیہ ، لکھنؤ : سلور پبلی کیشنز ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ.

آغاز :

قدم جدھر بھی محمّد اُٹھادئیے تم نے ہر ایک گام پہ کعبے بنا دئے تم نے

(۱۱۷۹) فردوس تفکر: تقی عسکری

۳۲ ص ، حیدرآباد دکن : ادارہ حسینی مشن ، ۱۹۶۷م .

(۱۱۸۰) فردوس سخن : جرم محمّد آبادی

۱۶۸ ص ، سوا دو روپے ، کلکتہ : بستان آرزو ، سنٹرل لیتھو پریس کلکتہ .

(۱۱۸۱) قصائد جرجیس : ولایت حسین جرجیس

۱۷۶ ص .

نمونہ :

مطلع دیواں ثنائے ایزد غفار ہے حسن مطلع نعت پاک احمد مختار ہے

منقبت ہے اس علی کی باعث حسن قبول وہ علی جو دافع شر ، قاتل اشرار ہے

(۱۱۸۲) قصائد چہاردہ معصومین (ع) : مرزا عارف حسین

۳۴۰ ص ، ساڑھے تین روپے ، نظامی پریس لکھنؤ ، ۱۹۴۶م .

آغاز : گھنگارو چلو شاھنشہ دنیاودیں آئے

لئے پروانہ بخشش کا شفیع المذنبیں آئے

(۱۱۸۳) قصائد سحر / انیس بے نظیر : راجہ نواب علی خان آف محمود آباد

۵۳۸ ص ، اودھ پریس لکھنؤ ، ۱۲۹۳ ھ. سیّد حسن لطافت نے تاریخ طبع کہی :

راجہ نواب علی خان سحر دین و دنیا پی آن شد مجموع

مثل نواب با قران امثال رعب و جاہ و حشم آمد بوقوع

عابد وقت سحر شب بیدار این تخلص پی ذاتش موضوع

مادہ یافت لطافت فورا شد طبیعت چو پی سال رجوع

مصرعہ روشن تاریخ نوشت چہ بیاض سحر از طبع طلوع ۱۲۹۳ھ

نمونہ کلام :

ذکر ہو لاکھ زباں سے تیری یکتائی کا   ملے جوہر بن ہر موکو جو گویائی کا

لن ترانی ہی ترے چہرہ روشن کی نقاب   حوصلہ پست ہے موسی سے تماشائی کا

(۱۱۸۴) قصائد عزیز : میرزا محمّد ہادی عزیز

۴۰۰ ص ، تین روپے ، لکھنؤ : صدیق بکڈپو .

(۱۱۸۵) قصائد مبارک : واجد علی شاہ بادشاہ

۳۲ ص ، مطبع سلطانی کلکتہ ،۱۲۷۸ ھ.

(۱۱۸۶) قصائد نجم : نجم آفندی

۲۷۲ ص ، ایک روپیہ ، آگرہ : آفندی بکڈپو ، آگرہ اخبار پریس .

(۱۱۸۷) قصیدہ : مرزا کاظم حسین محشر

۸ ص ، تصویر عالم پریس لکھنؤ ، ۱۳۱۹ھ ، خود مصنّف نے تاریخ طبع کہی :

بحسن طبع آمد ایں قصیدہ   کہ شد مطبوع احباب حق آگاہ

رقم زد مصرعہ تاریخ محشر   مدیح حیدر صفدر شہنشاہ

(۱۳۱۹ ھ)

(۱۱۸۸) قصیدہ : مولانا حکیم شیخ عاشق حسین عاشق بلہروی

۸ ص ، معیار پریس لکھنؤ.

آغاز :

آج کل جانب قبلہ ہے گھٹاؤں کا عمل   سایہ دامن رحمت ہے کہ کالا بادل

(۱۱۸۹) قصیدۃ العلویہ علی الآیات و الاحادیث النبویہ : مولانا سیّد مقرب علی زائر

۱۲۴ ص، مطبع انیس ہند کھجوا ضلع سارن .

(۱۱۹۰) قصیدہ بردہ شریف : سبط الحسن ضغیم

امام بوصیری (م ۶۹۵ ھ) کے قصیدے کا ترجمہ

۱۶۰ ص ، لاہور : مکتبۃ المعارف .

(۱۱۹۱) قصیدہ علویہ : مفتی میر محمّد عباس

ترجمہ مع متن ،۲ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی (فہرست).

(۱۱۹۲) قصیده میلادیه : مولانا سیّد محمّد غلام جبّار
حیدرآباد دکن .

(۱۱۹۳) قصیده نعت : مرزا محمّد رفیع سودا
کاظم علی جوان نے مرتب کیا ، مطبع مجتبائی دهلی ، ۱۸۱۰م.

(۱۱۹۴)قلائد الفرائد : محمّد علی حسن شمس (م ۱۳۱۲ ھ)
تین هزار اشعار ، لکهنؤ ، ۱۳۱۶ ھ.

(۱۱۹۵) کتاب معارج الفضائل در معجزات ائمه اثنا عشر : مولانا مظفر علی خان اسیر
۳۳۲ ص ، مطبع اثنا عشری لکهنؤ ، ۱۳۱۳ھ/۱۸۹۵م.
آغاز :
بنام خداوند لوح و قلم کیا جس نے ہستی کا دفتر رقم
ازل سے ابد تک جو تقدیر ہے فقط کن کے وصلی پہ تحریر ہے

(۱۱۹۶)کربلا آغاز سے انجام تک جلد اوّل : بانو سیدپوری
۸۴ ص ، ۸۰ پیسے ، لکهنؤ : امامیه مشن ، سرفراز قومی پریس لکهنؤ ، ۱۳۹۰ ھ.
آغاز :
تاریخ پیش کرتی ہے ایک اک تعب کی رات تدفین فاطمه (ع) غم جان طلب کی رات
ماه صیام کی شب ضربت ، غضب کی رات لیکن نظر میں آج ہے ، ماه رجب کی رات
جو کربلا کے ظلم و ستم کا سبب ہوئی جس رات میں حسین(ع) سے بیعت طلب ہوئی

(۱۱۹۷) کشور قلم : حسین اعظمی
۱۲۸ ص ، ساڑھے باره روپے ، کراچی : دانش اکیڈمی ، مشهور آفسٹ پریس کراچی ، ۱۹۸۰ م .

(۱۱۹۸)کلام حسن : سیّد حسن اکبر حسن جعفری
۲۰۷ ص ، باب الاسلام پریس کراچی.
آغاز :
آدم کو پهلے خلق میں بهتر بنا دیا پھر چاہا جس کو اور بھی افسر بنا دیا
خیر الورا کو فخر پیمبر بنا دیا ان کے وصی کو دین کا سرور بنا دیا

(۱۱۹۹)کلید جنت/ ذوالنورین : شیخ ابوالقاسم حُسّام
(۳۲+ ۳۶۸) ص ، چار روپے ، حیدرآباد دکن :کتب خانہ حیدری ، مطبع حیدری .
(۱۲۰۰)کلید حاجات : میر بندہ حسن
۳ آنے ، اجمیر .
(۱۲۰۱)کلید روحانیت : سیّد کلب عباس زیدی
۱۶ ص ،۶ آنے ، الامان پرنٹنگ پریس لاہور .
(۱۲۰۲)کلید معرفت : ذاکٹر مرزا شجاعت علی بیگ محبؔ
۹۶ ص ، آٹھ آنے ، جاوید پریس کراچی، ۱۳۸۶ ھ/ ۱۹۶۶م .
(۱۲۰۳)کہا علی (ع) ، بلا ٹلی : میر شجاعت علی سجیع
۱۴۳ ص ، ۵ روپے ، سندھ آفسٹ پریس کراچی ، ۱۹۷۹م .
(۱۲۰۴)کوہ ندا : سیّد مصطفی حسین مصطفی زیدی المعروف تیغ الہ آبادی (م۱۹۷۰م)
۱۱۲ ص .
نمونہ کلام :
ماتمی بات فقط سینہ زنی جانتے ہیں ماتمی ہاتوں سے زنجیر نہیں کٹ سکتی
اور زنجیر کٹے بھی تو فصیل زندان ایسی محکم ہے کہ رستے سے نہیں ہٹ سکتی
(۱۲۰۵)گل باغ ارم : میر طالب حسین خاک
شروع میں چہاردہ معصوم (ع) کی منقبت اور بعد ازان شہزادی حور کی داستان
۷۳۶ ص ، مطبع یوسفی دہلی ، ۱۳۰۰ ھ.
آغاز :
وہ حمد ہے عین دین سخن قلم کا ہے قبلہ زمین سخن
زمیں منزل آیت حمد ہے قلم فخر سے رایت حمد ہے
(۱۲۰۶)گلدستہ ارم : سیّد مہدی اکبر زیدی
۶ آنے ، مبارکپور ضلع انبالہ ، ۱۹۲۵م (در نجف ۱۹۲۵م)
(۱۲۰۷)گلدستہ شیدا : سیّد نذر حسین شاہ شیدا انبالوی ابن سیّد اُلفت علی گویا
۱۲۱ ص ، پونے دو روپے ، فیض الاسلام پریس راولپنڈی .

(۱۲۰۸)گلدستہ صدق : سیّد علی اکبر رضوی

۳۹ ص ، کراچی ، ۱۹۷۷م .

(۱۲۰۹)گلدستہ عقیدت : عبدالحسین صابر تہاریانی

۴۳۹ ص ، ۱۳۸۹ ھ.

(۱۲۱۰)گلدستہ قصائد : سیّد علی اظہر علوی حیدرآبادی

« ہم شکل نبی (ص) کی ہے اذان مقصد شبیر(ع) » پر طرحی مشاعرہ ، مختلف شعراء نے حصہ لیا غلام حسین سلیم متعلّم جامعہ امامیہ کراچی حال کونسلر شمالی علاقہ جات بلتستان کا کلام :

عاجز ہے تیری مدح سے گنجائش تحریر — خلاق دو عالم نے عطا کی ہے وہ توقیر
کیا کہئے محبت کو عجب اس کی ہے تاثیر — ہم شکل نبی(ص) کی ہے اذان مقصد شبیر(ع)
ہے نام ترا اور اذان لازم و ملزوم — جب نام ترا آگیا یاد آگئی تکبیر
نازاں ہے سلیم اپنے مقدر پہ بہت آج — مدّاحی اکبر سے ملی خلد میں جاگیر

(۱۲۱۱)گلدستہ قصائد : سیّد علی اظہر علوی حیدرآبادی

«علی (ع) کی جوانی محمّد(ص) کی صورت» پر طرحی مشاعرہ

۶۴ ص ، انٹرنیشنل پریس کراچی.

آغاز :

زمانے میں ہے موت ، قانون فطرت — اجل آئی کیا آگئی اک قیامت
کبھی ہے سمندر میں طوفاں کی صورت — کبھی آندھیوں میں بنی ہے ہلاکت

(۱۲۱۲)گلدستہ مولوی :

۶ آنے ، انبالہ : امامیہ مشن بکڈپو مبارکپور ، ۱۹۲۵م (در نجف ۱۹۲۵م)

(۱۲۱۳)گلدستہ مومنین: سیّد اولاد حیدر فوق بلگرامی

۳۰۴ ص، مقبول پریس دھلی،۱۳۴۱ ھ

آغاز :

برب کعبہ کہ حمد خدا ہے ذکر نبی (ص) — ضیائے قلب ہے دل کی جلا ہے ذکر نبی(ص)

(۱۲۱۴)گلزار عقیدت : ڈاکٹر رفیق حسین

۹۶ ص ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۹۶۶م .

(۱۲۱۵) گلزار ماہ لقا : چندا بی بی

حیدرآباد دکن ۔ (ذریعہ : ۱۸).

(۱۲۱۶) گلشن زہرا :

۴ آنے ، دھلی : کاظم بکڈپو ۔

(۱۲۱۷) گلشن عقیدت : سیّد نصیر امام زیدی

۱۵۲ ص ، دس روپے ، لاہور : افتخار بکڈپو ۔

(۱۲۱۸) گل عقیدت : کنیز فاطمہ

۴۰ ص ، سعید آرٹ پریس حیدرآباد ۔

نمونہ :

شان خدا گلوں میں ہے ضو آفتاب کی یہ ضو ، یہ نور اور یہ بو بوتراب کی

یہ چاندنی کے پھول میں خوشبو گلاب کی یہ قدرت خدا یہ کرامت جناب کی

(۱۲۱۹) گل نرجس (ع) : مرزا محمّد ھادی عزیز

(۱۲۲۰) گلہائے عقیدت : سیّد علی اکبر رضوی

عید مباھلہ کے سلسلے میں بعض قصائد

۴۸ ص ، کراچی ،۱۳۹۲ ھ.

(۱۲۲۱) گوھر ریزے : فیض محمّد گوھر جعفری

۷۸ ص ، سیالکوٹ : ادارہ تحقیقات حیدری بکھو بھٹی ، اعجاز پریس سیالکوٹ ، ۱۹۶۵م ۔

(۱۲۲۲) گوھر کعبہ : مولانا تجمل حسین کامل

۱۲۸ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، لاھور : ادارہ علوم الاسلام سانده کلاں ۔

(۱۲۲۳) گہر عقیدت : سیّد التجا حسین عابدی

۲ روپے ، نظامی پریس لکھنؤ ۔

(۱۲۲۴) لب کوثر : ڈاکٹر مسعود رضا خاکی (م۱۹۸۸م)

۹۶ ص ، دو روپے ، لاھور : دبستان اسلام پورہ ، رشید آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۷۴م.

نمونه :

توحید ہمارا مسلک ہے تصدیق عدالت کرتے ہیں جو اصل میں وارث قرآں ہیں ہم اُن سے محبت کرتے ہیں
تعمیل رسالت ہوتی ہے پابندی سنت کرتے ہیں جو آلِ نبی کے دشمن ہیں ہم ان کی مذمت کرتے ہیں

(۱۲۲۵)مثنوی آب و نمک : سیّد ولایت حسین غازیپوری
۲ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی.

(۱۲۲۶)مثنوی مظہر العجائب : سیّد مظفر حسین ضمیر
۹۲ ص ، مطبع مظہر العجائب لکھنؤ ، ۱۳۱۱ ھ.
آغاز :

احمـــــد اللّٰه جل اکرامه اشکر اللّٰه عم انعامه
و له الحمد فی جمیع فعال و له الشکر فی تمام الحال
ایک شکر اس کا ہو سکے کس سے انتظام دو کون ہو جس سے

(۱۲۲۷)مثنوی مظہر الغرائب : مولانا شیخ غلام عباس
۶ آنے ، ۱۹۰۷م.

(۱۲۲۸)مجمع البحرین ذولسانین حصّہ دوم : سیّد مظفر علی اسیر لکھنوی
۱۴۸ ص، مطبع نولکشور لکھنو ، ۱۳۴۴ ھ/ ۱۹۰۶م .

(۱۲۲۹)مجموعة العقائد : سیّد مجاور حسین تمنّا لکھنوی (ذریعه : ۲۰).

(۱۲۳۰) مجموعه مخمّسات :
۲۷۲ ص (ناقص الآخر) ، مطبع یوسفی دھلی .

(۱۲۳۱)مجموعه مناجات : سیّد قیصر حسین قیصر رضوی المشهدی
۱۴۴ ص ، ۸ روپے ، کراچی : رحمت اللّٰه بك ایجنسی .

(۱۲۳۲)مجموعه مناجات و مناقب و نعت : سیّد غلام نبی شاه
۳۲ ص ، امرتسر : مطبع افغانی، سیوك سٹیم پریس لاهور .

(۱۲۳۳)مجموعه مناقب/ ریاض فیوض : مولانا محمّد کریم عالم
۳۲ ص ، تصویر عالم پریس لکھنؤ.

(۱۲۳۴)محراب : سیّد عطا حسین کلیم
۲۳۲ ص ، راولپنڈی ، حسنین برادرز، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی.

(۱۲۳۵)محسن نقوی نے کہا : صفدر حسین ڈوگر
۱۰۶ ص ،۱۵۰ روپے ، لاہور: ادارۃ القائم باٹاپور.

(۱۲۳۶) محمدؐ (ص) ہی محمدؐ (ص) : امین نقوی
۲۲۵ ص ، ۳۵ روپے ، فیصل آباد : باب الھدی .

(۱۲۳۷)مدح اولیاء : سیّد شفاء احمد نقوی ادیم (م ۱۹۷۵م)
۱۸۴ ص ، ۹ روپے ، کراچی : ادارہ حزب الطالبین ، ۱۴۰۰ ھ/ ۱۹۸۰م ، سندھ آفسٹ پریس کراچی .

(۱۲۳۸)مدح چھاردہ معصومین (ع) :
دس آنے ، صادق بك ایجنسی لکھنؤ .

(۱۲۳۹)مسدس اوج / بدر اوج : مرزا محمدؐ جعفر اوج ابن مرزا دبیر
منقبت حضرت علی(ع) ، ۱۵ ص ، مطبع نولکشور لکھنؤ ، ۱۸۷۴م .
آغاز :

عدو سے عین کی پیدا سن پیری انساں ہے جواں سی سالہ ہے لام علی سے یہ عیاں ہے
عدد میں ی کے دس دس ھر اك طفل نادان ہے ہویدا عین و لام و یاسے یہ اسرار پنھاں ہے
علی کا نام بھی نام خدا کیا راحت جاں ہے عصائے پیر ہے تیغ جواں ہے حرز طفلاں ہیں

(۱۲۴۰)مسدس مقدّس : سیّد حیدر حسن زکی
یہ کتاب مندرجہ ذیل دو اشعار کی تضمین پر مشتمل ہے :
۱- علی امام منست و منم غلام علی(ع) ہزار جان گرامی فدائے نام علی(ع)
۲-علی کا نام بھی نام خدا کیا راحت جاں ہے عصائے پیر ہے تیغ جواں ہے حرز طفلاں ہے
۵ آنے ، دهلی ، ۱۳۳۵ ھ.
نمونہ :

مرا عقیدہ جو پوچھو تو انبیاء کی قسم بتول و شبّر و شبیر رهنما کی قسم
بڑی قسم ہے کہ محبوب کبریا کی قسم اب اس سے بڑھ کے قسم کچھ نہیں خدا کی قسم
علی امام منست و منم غلام علی (ع) ہزار جان گرامی فدائے نام علی (ع)

(۱۲۴۱)مصباح المجالس : غلام علی مہر
فتح الکریم پریس بمبئی ، ۱۳۰۶ ھ.

(۱۲۴۲)مضمون های دلکش / خیالات بے مثال : سیّد ضامن علی جلال

۹۶ ص ، انوری پریس لکھنؤ ، ۱۳۰۶ ھ، میر ذاکر حسین یاس نے قطعہ تاریخ طبع کہا :

چون جلال نامور دیوان ثالث نظم کرد　　در جہان از ذات او فخر است فن شعر را

شد بہم ای یاس بہر یادگار سال طبع　　کاوش دل سوز جان درد جگر رسم وفا

(۱۳۰۶ھ)

آغاز :

ہوں وہ دیوانہ جو دیکھے مری شوریدہ سری　　حور دلدادہ ہوں سو جان سے عاشق ہو پری

(۱۲۴۳)معجزہ آل نبی(ص) :

ایک من گزھت معجزہ کہ ایک سائل نے حضرت علی سے سوال کیا کہ آپ بہت سخی ہیں حسنین مجھے عطا ہوں حضرت نے اس کو حضرت امام حسن عطا فرمائے اور فرمایا کہ حسین (ع) کو فاطمہ (ع) ھی بخش سکتی ہیں سائل درسیدہ پر گیا چنانچہ اُسے حضرت امام حسین (ع) بھی مل گئے اس نے ان دونوں کو ایک مشرک کے ہاتھ فروخت کر دیا جب اسے ان کا حسب و نسب معلوم ہوا تو اُس نے اپنے غلام کو حکم دیا کہ اُنھیں قتل کر دو لیکن ایک یہودی نے مشورہ دیا کہ قتل کرنا بہتر نہیں بلکہ اُنھیں کہو کہ وہ تمہاری عجیب الخلقت لڑکی کو ٹھیک کر دیں حسنین (ع) کی دعا سےوہ ٹھیک ہوگئی اور وہ سب مسلمان ہوگئے۔

۱۲ ص ، ڈیڑھ آنہ ، لاہور : دارالاشاعت ، مرکنتائل پریس لاہور، ۱۹۲۹م .

آغاز :

عز یز! حق تعالی کبریا ہے　　شرف جس نے محمّد کو دیا ہے

کئے چودہ طبق پیدا خدا نے　　دکھائے معجزے خیر الوری نے

خدا کا دوست ختم المرسلین ہے　　وصی جس کا امیرالمومنین ہے

سخاوت ختم ہے مولی علی پر　　شجاعت ختم ہے حق کے ولی پر

(۱۲۴۴)معراج المضامین : مولانا سیّد اسماعیل حسین منیر

۳۰۵ ص ، ایک روپیہ آٹھ آنے ، مطبع خزینۃ الدرر،۱۲۹۱ ھ ، دوسرا ایڈیشن: ۱۳۱۲ ھ ، سیّد حاتم علی تائید نے تاریخ طبع کہی :

خدا کا شکر ہے مطبع میں چھپکر ہوئی یہ مثنوی مطبوع جمہور
جناب مالک مطبع نے اوّل توجہ اس میں فرمائی ہے موفور
خط کاتب ہے گویا خط یاقوت صفحہ میں ہر ورق الماس و بلور
مرے استاد کو رکھ یا الٰہی ہمیشہ خرم و آباد و مسرور
کہو غمیں طبع کی تاریخ تائید چھپی ہے مثنوی یہ صاف و پر نور
(۱۲۹۱ھ)

آغاز :

صریر کلک اگر دلخواہ نکلی صفیر مرغ بسم اللہ نکلی
اشارہ بہر اہل حوصلہ ہے بلند انگشت بائے بسملہ ہے

(۱۲۴۵)معراج نفس رسول (ص) : علامہ سیّد شفیق حسن ایلیاء
۱۱۲ ص ، دس روپے ، کراچی : رئیس اکیڈمی ، شیخ شوکت علی پرنٹرز کراچی ،۱۹۷۹م .

آغاز :

اوج بشر کی شان ہے معراج مصطفی (ص) قدرت کا امتحان ہے معراج مصطفی (ص)
رحمت کا اک نشان ہے معراج مصطفی (ص) اک سیر لا مکان ہے معراج مصطفی (ص)
درس عمل عروج رسول خدا کا ہے انسان کے واسطے یہ سبق ارتقا کا ہے

(۱۲۴۶)مفاخر الاخیار و مآثر الابرار : مولانا سیّد مظہر حسن موسوی سہارنپوری
۴۰ ص ، وزیر ہند پریس امرتسر .

آغاز :

آج عالم میں رسول دوسرا پیدا ہوئے باعث ایجاد عالم مصطفی پیدا ہوئے
آ رہی ہے عرش سے تا فرش آواز درود قدسیوں میں شور ہے صل علی پیدا ہوئے

(۱۲۴۷)مقبول عام مناجات و دعائیں : محمّد وصی خان
۹۶ ص ، کراچی .

(۱۲۴۸)مناجات : مولانا سیّد زین العابدین
۲ آنے ، لاهور : امامیہ کتب خانہ .

(۱۲۴۹)مناجات سیّد : سیّد احمد سیّد میرٹھی

۳۱ ص ، آزاد پریس میرٹھ.

یہ مناجات بدرگاہ حضرت ابوالفضل العباس ہے

نمونہ :

مرضی ربّ کے خریدار اخی شبیر دل شکستہ ہے زمانے کے حوادث سے حقیر
تجھ سے کچھ مانگنے آیا ہے تیرے در پہ فقیر بھر دے دامن در مقصود سے اے ابن امیر
اپنی جان پہ اب ہے سرو سامانی ہے رات دن کٹتے ہیں واللہ پریشانی ہے

(۱۲۵۰) مناجات کوثر بدرگاہ ربّ اکبر : سیّد مظفر علی خان

۱۱ ص ، مطبع جان جہان دھلی ، ۱۹۱۷م .

آغاز :

یا امان الخائفین یاراحم الشیخ الکبیر یا اله العالمین یا جابر العظم الکسیر
یا ولی المومنین یا رازق الطفل الصغیر یا رحیم المذنبین یا فاك كل اسیر
تو ہے ظاھر تو ہے باطن قاضی و عادل ہے تو تو ہے قائم تو ہے دائم فاصل و واصل ہے تو

(۱۲۵۱) مناجات مقبول :

میر انیس ، میر نفیس ، میر قاسم علی جعفری اور مولانا سیّد مُحمّد کاظم صائم کی معروف مناجات

ڈیڑھ روپیہ ، کراچی : محفوظ بك ایجنسی .

(۱۲۵۲)مناقب الابرار حصّہ دوم : مولانا احمد حسین احمد امروھی

۸۴ ص ، مطبع اثنا عشری لکھنؤ ، ۱۳۱۶ ھ.

نمونہ :

کلام علی لوگ کیا جانتے ہیں خدا یا رسول خدا جانتے ہیں
علی کو شہ اولیاء جانتے ہیں اُنہیں افسر اوصیاء جانتے ہیں
وصی شہ انبیاء جانتے ہیں کفو زوج خیر النساء جانتے ہیں

(۱۲۵۳)مناقب اھلبیت : مولانا الٰہی بخش بہار

مداح اھلبیت فرزدق کے اُس قصیدے کا منظوم ترجمہ جو اُنہوں نے امام زین العابدین کی شان میں کہا :

۲ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی .

(۱۲۵۴)مناقب مشکل کشا : مرزا عبدالغنی ارشد گورگانی

۲ آنے ، مطبع اثنا عشری دھلی(فھرست) .

(۱۲۵۵)منتخب قصیدے : سیّد مرتضی جعفری

میرزا محمّد رفیع سودا (م ۱۷۸۱م)، میر انشاء اللّٰہ خان انشاء (م ۱۸۱۷م)، شیخ محمّد ابراھیم ذوق (م ۱۸۵۴م)، نواب مرزا خان داغ (م ۱۹۰۵م). اور مولوی محمّد محسن کاکوروی (م ۱۸۵۴م) کے کھے ہوئے قصائد ، شروع میں ڈاکٹر محمّد طاھر فاروقی (م ۱۹۷۸م) کا پر مغز مقالہ

۱۴۴ ص، ڈھائی روپے ، پشاور:عظیم پبلشنگ ھاؤس، پبلک آرٹ پریس پشاور، ۱۹۶۴م.

(۱۲۵۶) منظر درد : رزم ردولوی

آٹھ آنے ، لکھنؤ : کتب خانہ دانش محل امین آباد .

(۱۲۵۷)منظومات میاں دلگیر : لالہ چھنّو رام دلگیر

منقبت اھلبیت(ع) ، مثنویات و قطعات ، ڈاکٹر اکبر حیدری نے مرتب کی

۱۲۸ ص ، ۸ روپے ، کشمیر : مکتبہ ادبستان سری نگر، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۹۷۰م .

نمونہ کلام :

محمّد کا تھا پہلے نور ظاھر — اسے ظاھر کیا خالق نے آخر
نہ کیونکر نام احمد کی ہو تعظیم — پڑھا جائے احد گر پڑھئیے بے میم
عیاں ہے جانتی ہے سب خدائی — علی تھے احمد مرسل کے بھائی
رہا دنیا میں‌خالق سے سدا وصل — محمّد کے وصی ہیں وہ بلا فصل
کہوں کیا مرتبہ خیر النساء کا — سراپا نور تھا اس میں خدا کا
کنیز حضرت زھرا تھی مریم — بلا شک تھی وہ اعجاز مجسّم
لکھے جب رتبہ شبیر و شبّر — قلم نے دی صـــدا اللّٰہ اکبر
معزّز تھے وہ درگاہ خدا میں — ہر اک نے جـان دی راہ خدا میں

{ لالہ چھنّو رام دلگیر ولد منشی رسوا رام کائستھ ۱۱۹۵ھ کو لکھنؤ میں پیدا ہوئے ۱۲۳۰ ھ کو بعہد غازی الدّین حیدر شیعیت قبول کی بادشاہ بہت خوش ہوئے دلگیر اپنے زمانے کے بہترین مرثیہ خوان تھے ۱۲۶۴ ھ کو واصل بحق ہوئے سیّد مظفرعلی خان اسیر (م۱۸۸۱م) نے تاریخ وفات کہی :

گفت ہاتف اسیر تاریخش مرثیہ گوئے شاہ عرش نظیر (۱۲۶۴ھ)

اُن کے مرثیوں کی چھ جلدیں چھپ چکی ہیں }.

(۱۲۵۸)منظوم سجدے - بیاد امام زمانہ : ڈاکٹر آغا مسعود رضا خاکی(م۱۹۸۸م)

۹۶ ص ، ساڑھے چار روپے ، لاهور : بستان اسلام پورہ ، نامی پریس لاهور .

آغاز : نئے مضامین ہیں نظر میں ، نئی زمینوں کی جستجو ہے

ثنائے آل رسول هی سے کلام شاعر کی آبرو ہے

(۱۲۵۹)منقبت معلّی : احسان امروهی

۱۱۲ ص ، دو روپے ، کراچی : مکتبہ احسانیہ ، عباسی لیتھو پریس کراچی .

آغاز :

نہ وہ عظمت اخوّت نہ وہ رفعت طریقت نہ وہ صورت جمالی نہ وہ سیرت کمالی

نہ وہ تاب و چشم سلمان نہ وہ سوز قلب بوذر نہ وہ جوش عزم یاسر نہ وہ جذبہ بلالی

(۱۲۶۰)مولود کعبہ :احسان امروهی

۷۲ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، عباسی لیتھو پریس کراچی .

(۱۲۶۱)میکدۂ ولا : سیّد حسن اکمال لکھنوی

۱۱۲ ص ، دو روپے ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۹۶۲م.

آغاز :

اے محمّد ! حبیب خدا آپ ہیں مجتبی آپ ہیں مصطفی آپ ہیں

باعث خلقت انبیاء آپ ہیں وجہ تخلیق ارض و سما آپ ہیں

(۱۲۶۲)میلاد حیدری : انیسہ عمران

۴۸ ص ، ساڑھے پانچ روپے ، نوشہرہ : ادارہ علم و فن ، شاهین پریس پشاور ، ۱۹۷۹م .

(۱۲۶۳)میلاد معصومین : سیّد فرزند احمد صفیر بلگرامی

۳۱۶ ص ، سوا روپیہ ، عزیزی پریس آگرہ ، ۱۳۳۲ھ.

سیّد اولاد حیدر فوق بلگرامی (م ۱۹۲۸م) نے تاریخ طبع کہی :

شد چو مطبوع دفتر میلاد گوہر معدن بیاض صفیر
ایں چناں بی بہا لآلی ریخت حبّذا طبع در فشان صفیر
بسر شاخ رفعت سدرہ بلبل قدس مدح خوان صفیر
نقش شد نام او بلوح جہاں ماند تا حشر این نشان صفیر
سال طبعش نوشت خامہ فوق مزرعہ سبز گلستان صفیر

(۱۳۳۲ ھ)

آغاز :

معبود ہے وہ خدائے بیچوں میرا نکبت میں ہو کیوں حال دگرگوں میرا
ہر حال میں طاعت خدا واجب ہے سجدہ کرتا ہے بخت واژوں میرا

(۱۲۶۴)میلاد نامہ معصومین : سیّد ضمیر حسین زیدی

۸۰ ص ، ساڑھے چار روپے ، لاھور : افتخار بکڈپو اسلام پورہ .

(۱۲۶۵) ناد علی : عباس عابدی

۳۲ ص ، حیدرآباد دکن .

(۱۲۶۶)نالۂ دل : سیّد اظہر حسنین کاظمی

اردو ، فارسی اور پنجابی کلام در مدحت محمّد و آل محمّد علیہم السّلام

۲۰۷ ص ، پندرہ روپے ، منڈی بہاؤ الدّین : مکتبۂ کاظمیہ ، القائم آرٹ پریس سرگودھا ، ۱۹۷۹.

(۱۲۶۷)نذرانۂ عقیدت : صفدر لکھنوی

۱۶ ص ، جاوید پریس کراچی .

آغاز :

روشن آیات سے اللہ قوی لکھا ہے کل ایماں پہ ولی بعد نبی لکھا ہے
حسن اخلاق پہ مریم کی جبیں پر زھرا دل مومن پہ حسین ابن علی لکھا ہے

(۱۲۶۸)نسخۂ اکسیر : مولانا سید نظیر حسن سخا دھلوی

۱۶ ص ، راولپنڈی .

(۱۲۶۹)نشان ابو طالب جلد اوّل : ذاکر غلام قنبر

۱۰۴ ص، ۵ روپے .

(۱۲۷۰)نغمہ عید غدیر : شیخ احمد حسین اختر نارووالی

ایک آنہ ، لاھور : خواجہ بک ایجنسی .

(۱۲۷۱)نوائے حقیقت : سیّد سجاد حسین سبزواری

۱۶ ص ، تین آنے ، راولپنڈی : انجمن سادات سبزواری.

(۱۲۷۲)نور کے جھرونکے : سیدہ رابعہ نہاں

۱۲۰ ص ، ۱۸ روپے ، لاھور : سنگ میل پبلی کیشنز ، اپرمنٹ پرنٹرز ، ۱۹۸۲م.

(۱۲۷۳)نور و ظھور : سیّد فیض الحسن فیضی

۱۷۶ ص ، لاھور : امامیہ کتب خانہ مغل حویلی .

(۱۲۷۴)نوید پنجتن : مشرف علی مشرف

نولکشور لکھنؤ.

(۱۲۷۵)وادی ایمن : کلب ایمن مانی جائسی

۲۱۶ ص ، تین روپے ، لکھنؤ : احباب پبلشرز ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۹۶۰م

آغاز :

زندگی میں عشرت فانی کا منظر دیکھئے　　قافلہ اس راہ سے جاتا ہے کیونکر دیکھئے

خوشنما کس درجہ ہے شان و سواد کارواں　　یہ سماں جی چاہتا ہے زندگی بھر دیکھئے

(۱۲۷۶)ولادت علی مرتضی / کفارہ گناہ : قاضی علی مظاھر الزمان

۸ ص ، مطبع نامی بریلی.

(۱۲۷۷)ھدیہ تبریک بحضور سیدالشھداء علیہ السّلام : سیّد افسر عباس زیدی

۴۸ ص ، چٹان پرنٹنگ پریس لاھور .

آغاز :

بہرہ ور ہے روح میری دین کی تعلیم سے دل ہے واقف عاشق معبود کی تعظیم سے
ہو سکے ممکن اگر کچھ شیوہ تسلیم سے غسل دوں پہلے زباں کو کوثر و تسنیم سے
لا کے پھر لب پر حسین ابن علی کے نام کو صبح کی ضو سے بدل ڈالوں سواد شام کو

(۱۲۷۸)ہدیہ ناظرین :

۲ آنے ، مطبع تصویر عالم لکھنو .

(۱۲۷۹) ہمارے ہیں حسین : سیف زلفی

۱۱۲ ص ، ڈھائی روپے ، لاہور: شبّر پبلی کیشنز ، نقوش پریس لاہور .

(۱۲۸۰)یاد حرمین : علی حسین سالک نقوی بلند شہری

۱۱۴ ص ، تین روپے ، راولپنڈی ، سپر آرٹ انگریور پریس، ۱۹۷۰م .

نمونہ :

تکیہ ہے جب سے در پہ رسول انام کے دولت کی فکر ہے نہ دفینے کی آرزو
ان کی رہ طلب میں گزر جائے زندگی سالک بس اک یہی ہے قرینے کی آرزو

(۱۲۸۱)الخمسته البکاء : مرزا عباس ملیح

مطبع فیض عالم اگرہ .

(۱۲۸۲)پیام کربلا : محترمہ روحی علی اصغر

بارہ آنے ، حیدرآباد دکن : مکتبہ سفینہ ادب ،۱۹۶۲م .

نمونہ کلام :

حسینیت کی راہیں اس قدر آساں نہیں روحی جسے ہو خطرہ جاں وہ شریک کارواں کیوں ہو

نظم

(۱۲۸۳)آتش سیّال : ساجدہ زیدی بنت محمّد مستحسن زیدی
۸۵ نظمیں
۲۱۶ ص ، ۸ روپے ، اسرار کریمی پریس الہ آباد ، ۱۹۷۲م .

(۱۲۸۴)آداب جنوں : ڈاکٹر سیّد صفدر حسین
۲۶ منظومات ،
۱۲۸ ص ، ۱۵ روپے ، لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، منظور پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۷۸م .
آغاز :
ہوا وہ قطرہ فشاں ابر رحمت عربی   جہاں میں بجھ گئے صفدر شرار بولہبی

(۱۲۸۵)آدھی صدی کے بعد : ڈاکٹر وزیر آغا
۱۰۴ ص ، ۲۰ روپے ، سرگودھا: مکتبہ اردو زبان ، نقوش پریس لاہور ، ۱۹۸۱م .

(۱۲۸۶)آزادی کی نظمیں : سبط حسن
۱۸۵۷م سے ۱۹۳۹ء تک اُن مشاہیر شعراء کی نظمیں جو آزادی سے متعلق ہیں
۱۹۲ ص ، ایک روپیہ ، لکھنؤ : حلقہ ادب ، عمدۃ المطابع لکھنؤ ، ۱۹۴۰م .

(۱۲۸۷)آپس کے گیت : قرۃ العین حیدر
واسل بائی کون کی کتاب کا ترجمہ جس میں اس نے جنگ کی بھیانک اور الم ناک نقصانات کا ذکر کیا ہے .
۱۸۲ ص ، پونے تین روپے ، نئی دھلی: مکتبہ جامعہ ، کوہ نور پرنٹنگ پریس دھلی ، ۱۹۷۹م .

(۱۲۸۸)آئینہ خانہ : اختر حسین جعفری

۱۶۰ ص ، ۳۵ روپے ، لاهور: التحریر ، نقوش پریس لاهور، ۱۹۸۱م .

(۱۲۸۹)آئینہ نظم آزاد : سیّد حسن کاظم حسن

«آزاد نظم » کے خلاف ، خود ناظم نے کہا ہے کہ اُس نے اس کتاب کا نام « آئینہ نظم آزاد » اس لئے تجویز کیا ہے تا کہ شاهدان نظم اس آئینے کے اندر اپنے اصلی خط و خال کو دیکھ کر حسن و قبح سے بخوبی واقف ہو جائیں .

۹۶ ص ، ایک روپیہ ، لکھنؤ : انجمن محافظ اردو ، سرفراز قومی پریس لکھنؤ، ۱۹۵۲م .

(۱۲۹۰)آهنگ رزم : وقار انبالوی

رزمیہ منظومات ، ۹۵ ص ، لاهور :مکتبہ اردو ، کواپریٹو کیپٹل پرنٹنگ پریس لاهور، ۱۹۳۷م .

آغاز :

فریب امن نہ دے اے خرد کی مکاری طلسم امن کو توڑ اے جنوں کی خودداری
سکون و امن ہیں ہم معنی زوال و اجل نہ زندگی کا پتہ کچھ ، نہ کچھ نشان عمل

(۱۲۹۱) اسرار : علی اختر

۷۰ نظمیں ،

۲۳۲ ص ، تین روپے دو آنے ، حیدرآباد دکن : ادارہ اشاعت اردو ، رزاقی مشین پریس لکھنؤ .

آغاز:

آسماں کے آخری گوشوں پہ مغرب کی طرف ڈوبتے سورج کی رخشانی سے رنگیں ہے فضا

(۱۲۹۲)افسانہ لیلی و مجنون : میر محمّد حسین تجلّی

۱۲۰ ص ، دهلی ،۱۸۴۴م .

(۱۲۹۳)الهام و افکار : جوش ملیح آبادی

۳۵۲ ص، دین محمّد پریس لاهور،۱۹۶۶م.

آغاز :

میرا یہ نام ہے جو ذرا سا اس امر میں شامل فقط زمیں هی نہیں آسمان بھی ہے

اس منزلت میں مرحمت ملحدان کے ساتھ کچھ عنصر نوازش روحانیاں بھی ہے
تنہا نہیں نوازش روحانیاں کی بات فیضان اشتراک خراباتیاں بھی ہے

(۱۲۹۴)امتحانی لطائف : آغا سیّد صادق حسین نقوی

ثانوی و اعلی ثانوی امتحانات میں ممتحن کی حیثیت سے مصنّف کے سامنے طلبه کے جو غیر متعلقه جوابات آئے اُنھیں منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے ۔

نمونہ : یہی جوان آج چشم بددور رہ گئے ہیں میرے وطن میں
یہی ہیں وہ نونہال جن سے بہار آئے گی اس چمن میں

(۱۲۹۵)امتحان وفا : سیّد مسعود حسن رضوی ادیب

ٹینی سن کی نظم « انیک آرڈن» کا منظوم ترجمه

یونانی دواخانه پریس اله آباد ، ۱۹۲۰م

(۱۲۹۶)انقلابی تحفه : ڈاکٹر سیّد محمّد سبطین نقوی

۲۷۲ ص ، جہلم : انجمن غلامان اسلام پنّن وال تحصیل پنڈدادنخان ، فیاض پریس لاہور، ۱۹۸۰م۔

(۱۲۹۷)انوار : علی اختر

۱۶۸ ص ۔

(۱۲۹۸)انوکھا درد : انوار احمد انوار جارچوی

۸۰ ص،۸ آنے ، کراچی: مکتبه فردوس ، رشید آرٹ پریس کراچی ، ۱۹۶۲م ۔

(۱۲۹۹)۱۹۵۸م کی بہترین نظمیں : ڈاکٹر وزیر آغا

۳۲ شعراء کا منتخب کلام

۱۰۴ ص ، ۱۲ آنے ، لاہور : اکادمی پنجاب ، اردو پریس لاہور ، ۱۹۵۹م ۔

(۱۳۰۰)۱۹۶۱ء کی بہترین نظمیں : ڈاکٹر وزیر آغا

۸۸ ص ، باره آنے ، لاہور : اکادمی پنجاب، اتحاد پریس لاہور، ۱۹۶۲م.

(۱۳۰۱)۱۹۴۲م کی بہترین نظمیں : ناصر کاظمی

مکتبه جدید لاہور.

(۱۳۰۲)۱۹۵۴م کا بہترین ادب : عظیم مرتضی - ڈاکٹر وزیر آغا

۴۴۵ ص،۶ روپے ، لاہور: مکتبه اردو ، پنجاب آرٹ پریس لاہور ، ۱۹۵۵م ۔

(۱۳۰۳)ایک خواب اور : علی سردار جعفری

۷ روپے ، ھند

(۱۳۰۴)بادہ فطرت : میر وزارت حسین زیدی فطرت

فطرت،مولانا سہا بھوپالی اور علأمہ تاجور نجیب آبادی کے شاگرد ہیں، یہ کتاب ۱۹۳۸م کو شائع ہوئی.

نمونہ کلام :

میں نے کہا جناب ! ابھی جاگتے رہو پیارے ہیں محو خواب ، ابھی جاگتے رہو

انسانیت کے نام پہ کچھ زلزلوں کے بعد آئے گا انقلاب ، ابھی جاگتے رہو

دنیا خود اپنی بات پہ قائم نہیں رہی حالات ہیں خراب ، ابھی جاگتے رہو

(۱۳۰۵) بازگشت : ڈاکٹر امیر قزلباش

چھ روپے ، ھند .

(۱۳۰۶)بحضرت یزداں : رئیس امروھی(م ۱۹۸۸م)

۱۱۲ ص ،۱۵ روپے ، کراچی : رئیس اکادمی ، ۱۹۸۴م.

(۱۳۰۷) بقا کے تیور : اکبر کاظمی

۱۲۸ ص ، لاھور : مکتبہ کاظمین ، ۱۹۸۴م .

(۱۳۰۸)بند قبا : محسن نقوی (م ۱۹۹۶م)

۱۵۲ ص ، لاھور : ماوراء پبلشرز، ۱۹۸۴م.

(۱۳۰۹) بھارت درشن (جلد اوّل) : مھدی نظمی ابن مولانا سیّد اولاد حسین عرف للّن صاحب

بھارت کی تہذیب و تمدّن کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے.

۱۹۲ ص ، ۳۰ روپے ، غازی آباد : ہندوستان پبلی کیشنز ، روبی پرنٹنگ پریس دھلی ، ۱۹۸۲م .

آغاز :

ارم جمال وہ گلزار آندھرا پریش وہ ارض مرتفع اور ندیوں کا سندر دیش

(۱۳۱۰) بھارستان : مولانا سیّد برکت علی شاہ گوشہ نشین

مولانا ظفرعلی خان (م ۱۹۵۷م) کی کتاب « بھارستان» پر منظوم تبصرہ

۴۸ ص ، ۲ آنے ، وزیر آباد : دفتر شہنشاہ کربلا ، فینسی سٹیم پریس وزیرآباد ، ۱۹۳۴م .

(۱۳۱۱) بیاض مریم : سکندر علی وجد
بارہ روپے ، دهلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۳۱۲) پتھرؔ کی دیوار : سردار جعفری
سردار جعفری ۵۱-۱۹۵۰ میں جیل میں رہے ، جیل میں کہی گئی منظومات کا مجموعہ
ڈھائی روپے ، دهلی : مکتبہ شاہراہ ، کھنّہ لیتھو پریس دهلی ، ۱۹۵۳م .

(۱۳۱۳) پتھروں کا شہر : علی عباس اُمّید
بھوپال کے مسائل کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے
۸۸ ص ، ۵ روپے ، بھوپال ، پرگیا شودھ منڈل .

(۱۳۱۴) پرچم کا هلال جگمگایا : جمیل نقوی
چند قومی نظمیں، ۸۰ ص ، سوا روپیہ ، کراچی : سلطان حسین اینڈ سنز ، ایجوکیشنل پریس کراچی ، ۱۹۶۰م .

(۱۳۱۵) پہلی بارش : ناصر کاظمی
۶۴ ص ، لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، علمی پرنٹنگ پریس ، ۱۹۷۵م.

(۱۳۱۶) پیام جاوید : مرزا عسکری علی خان مجازی ابن مرزا سجّاد علی خان
فلسفہ مذهب کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے
۱۴۴ ص ، لکھنو : صدیق بکڈپو ، مختار پرنٹنگ ورکس لکھنو .
آغاز :
راز سے علم و عمل کے تنگ آیا کیا کروں   نقش ہستی کو نگاہ فکر سے دیکھا کروں

(۱۳۱۷) پیام عمل : ایچ ایچ حسینی
۲۰ ص ، ایجوکیشنل پریس کراچی .

(۱۳۱۸) پیام نانک : مهدی نظمی
۱۲۸ ص ، ۲۵ روپے ، غازی آباد، ہندوستان پبلی کیشنز ، جواهر آفسٹ پریس

دھلی، ۱۹۸۳م.

آغاز :

وہ یکتا ، وہ سچا ، سدارھنے والا نہ ہے اُس کا پیکر نہ ہے اُس کا چھرا

(۱۳۱۹)پیغام عمل : سیّد سجاد حسین سبزواری

مسلمانوں کے شاندار ماضی کی یاد دلا کر مستقبل درخشندہ و تابناک بنانے پر زور دیا ہے

۱۶ ص ، ۵ آنے ، نور آفسٹ پریس راولپنڈی .

(۱۳۲۰)پیکر احساس : شھربانو تاباں عابدی نوگانوی

۱۹۸۲م.

نمونہ کلام :

بہت کم اس جہاں میں محرم درد نہاں نکلے جنھیں ہم مہرباں سمجھے تھے وہ نامہرباں نکلے

میرے ھمدم تیری قربت میں جو لمحے گزارے تھے وہی لمحے تو میری زندگی کی داستاں نکلے

متاع زندگی تاباں لٹا دی جن کے قدموں پر بوقت آزمائش ھم سے وہ ہی بدگماں نکلے

(۱۳۲۱)تار نفس : مجتبی حسین عامر موسوی

۱۷۹ ص ۸۰ روپے ، حیدرآباد دکن : نیشنل بکڈپو ، ۱۹۷۷م .

(۱۳۲۲)تاریخ اسلام : سیّد منیر علی منیر جعفری

عھد رسالت صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلم کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے

۱۹۶۲م ، مشہور آرٹ پریس کراچی .

(۱۳۲۳)ترقی پسندوں کے نام : نجم آفندی اکبر آبادی

۶۴ ص ، ایک روپیہ ، حیدرآباد دکن : زاویہ ادب

(۱۳۲۴)تقریظ : مولانا سیّد محمّد جعفر اُمّید

سیّد اسماعیل حسین منیر شکوہ آبادی کی کتاب پر تقریظ

۷ ص ، مطبع خزینۃ الدرر لکھنؤ.

آغاز :

اگر مرقوم توحید خدا ہو صریر کلک کلمے کی صدا ہو

لکھوں جب وحدت حق کی عبارت قلم بنجائے انگشت شھادت

(۱۳۲۵)تنویر خیال : ناظم جعفری
۱۵۱ ص ، ۱۵ روپے ، الہ آباد : شبستان .

(۱۳۲۶)تہذیب مودت : نجم آفندی
منظوم پیغامات
۱۴۰ ص، ایک روپیہ ، حیدرآباد دکن : زاویہ ادب.
آغاز : اسلام ہے عالم میں نشان تہذیب قرآن ہے معنی و بیان تہذیب
عزت سے (تہذیب مودت) قائم تہذیب ہے یہ روح روان تہذیب

(۱۳۲۷)ٹوٹے شیشیں کی آخری نظمیں : باقر مہدی
۱۴ روپے ، ھند .

(۱۳۲۸)جام شعور : سیّد اطہر حسین
۲۵۶ ص ، ۱۶ روپے ، لکھنؤ، ۱۹۷۷م.

(۱۳۲۹)جلوۂ آفاق : سیّد آفاق حسین آفاق دھلوی
قومی نظمیں ، غزل و منقبت ،
کراچی : ادارہ نادرات : مشہور پریس کراچی ، ۱۹۷۳م .
حضرت علی علیہ السلام کی شان میں فرماتے ہیں :
یہ علم کا در بھی ہے ، وصی بھی ہے ولی بھی آئینہ ہر راز خفی ہے بھی جلی بھی
نور ابدی بھی ہے ضیائے ازلی بھی اک وقت میں یہ بندہ خدا بھی ہے علی بھی
مرکز اسے ہر گردش ساغر کا سمجھئے اک پیر مغان بادہ کوثر کا سمجھئے

(۱۳۳۰)جواهر مہرہ : مولانا سیّد علی نقی صفی لکھنوی
وہ نظمیں جو جلسہ آل انڈیا شیعہ کانفرنس میں ۱۹۰۸م کو پڑھی گئیں،
۳۲ ص ، ۲ آنے ، مطبع گلشن فیض لکھنؤ.
آغاز:
کہیں ترانہ خوش آمدید ہے در ہے کہیں ہے چائے کا دورہ بجائے ساغر مے
مناسبت ہے مقامات پر غرض ہر شے وہ آئیں گھر میں ہمارے خدا کی قدرت ہے
کبھی ہم اُن کو کبھی اپنے گھر کو دیکھتے ہیں

(۱۳۳۱)چاندنی کے ورق : محمّد حیدر گردیزی
ہائیکو کا مجموعہ (ملتان میں اردو شاعری).

(۱۳۳۲)چناب رنگ : شبر افضل جعفری (م۱۹۸۹م)

۱۲۰ ص، پونے دو روپے ،کراچی:حلقہ ارباب فکر، نذیر پرنٹنگ ورکس کراچی.

(۱۳۳۳)حرف تازہ : علی وجدان

۱۲۰ ص ، بیس روپے ، کراچی : نیا زمانہ پبلی کیشنز ، مشہور آفسٹ پریس کراچی ، ۱۹۷۹م .

(۱۳۳۴) حرف و حکایات : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)

۲۲۰ ص ، لاہور : مکتبہ اردو ، گیلانی الیکٹرک پریس لاہور ،۱۹۴۳م.

(۱۳۳۵)حریم عصمت : آغا سیّد صادق حسین نقوی

صنف لطیف کے حقوق کی حمایت اور اصلاح معاشرہ پر نظمیں

۸۰ ص ، دو روپے ، ملتان : مکتبہ آغا صادق ، پاک الیکٹرک پریس ملتان ، ۱۹۶۸م .

(۱۳۳۶)حسن الاخبار حیدرآباد : مرزا محمّد جعفر اوج

۱۶ ص ، لکھنؤ : الناظر بکڈپو ، ۱۸۷۵م.

(۱۳۳۷)حصار آب : حیات لکھنوی

۱۱۲ ص ،۱۵ روپے، نئی دھلی : پی کے پبلی کیشنز ، ۱۹۷۷م.

(۱۳۳۸)خانہ زنجیر : ندیم جعفری

۱۲۸ ص، ساڑھے چار روپے ، لاہور : مکتبہ ادب جدید ، تعلیمی پرنٹنگ پریس ، ۱۹۶۲م .

آغاز :

چند اشک اور بھی ہیں چند شرر اور بھی ہیں مسکرانے کو ابھی زخم جگر اور بھی ہیں
اُنہیں کانٹوں کے علاوہ اُنہیں زخموں کے سوا تلخی غم کے وجوہات مگر اور بھی ہیں

(۱۳۳۹)خلش دل : سیّد حسن عباس زیدی

۲۰۰ ص ، ۴۰ روپے ، سرگودھا : ادارہ حریم ادب ، انصار پریس سرگودھا ، ۱۹۸۶م.

(۱۳۴۰)خلوت و جلوت : آغا سیّد صادق حسین

۱۹۶۴م سے ۱۹۷۰م تک کی کہی ہوئی نظمیں اور غزلیں

۱۴۴ ص، ۵ روپے ، ملتان : مکتبۂ آغا صادق ، نوبہار الیکٹرک پریس ملتان ، ۱۹۷۰م .

(۱۳۴۱)خواب منزل : واصف علی واصف

ایک طویل نظم جس میں کچھ پیشین گوئیاں کی گئیں ہیں

۳۵ ص ، علمی پرنٹنگ پریس لاہور .

(۱۳۴۲)خون عبرت : عبرت جارچوی

ایک روپیہ ، کراچی : مکتبہ فردوس خیال.

(۱۳۴۳)خون کی لکیر : سردار جعفری

۶۳ نظمیں ، ۲۲۴ ص ، ساڑھے تین روپے ، بمبئی : قادری پریس بمبئی ، ۱۹۴۹م .

آغاز : زندگی کی اندھیری رات میں درد اور دکھ کی بھری برسات میں
لے کے اک ماہ تمام آیا ہوں میں میکشو ! آتش بجام آیا ہوں میں

(۱۳۴۴)دُرِّ منثور : سیّد بشیر حسین زیدی الواسطی

مشاہیر شعراء کے کلام کا انتخاب

۶۴ ص ، ۴ آنے ، مطبع یوسفی دھلی ، ۱۳۳۶ھ/۱۹۱۸م.

(۱۳۴۵)دریا دریا چہرہ : احسن مہدی زیدی

(۱۳۴۶)دشت ایثار : سیّد عون محمّد رضوی

اُن جیالوں کو پاکستانی اہل قلم کا خراج تحسین جنھوں نے وطن عزیز کی خاطر زندگی داؤ پر لگا دی

۲۰۸ ص، حفیظ پرنٹنگ کارپوریشن گوالمنڈی راولپنڈی .

(۱۳۴۷)دھرتی کالمس : زاھدہ زیدی

ھند.

(۱۳۴۸)رات کے ہزار ہاتھ : سیّد علی ظہیر

۵۴ ص ، ۱۵ روپے ، حیدرآباد دکن : فردوسی پرنٹرز و پبلشرز ، سیاست آفست پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۷۷م.

آغاز : فنا کے دشت میں رنگ بقا کی گل کاری قبائے عشق پہ نقش وفائے معیاری

سر سناں پہ فروغ مقام سرداری وہ دوستوں پہ کرم دشمنوں کی غم خواری

(۱۳۴۹) رامش و رنگ : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)

نظمیں ، رباعیات اور گیت

۲۶۲ ص ، ساڑھے چھ روپے ، بمبئی : قومی دارالاشاعت ، یونائٹیڈ فائن آرٹ لیتھو گرافرس بمبئی، ۱۹۴۵م.

(۱۳۵۰) راہِ نجات : میر امین علی

میر امین علی بن سیّد حسین علی ساکن نگینہ ضلع بجنور (ھند) زیارات کے لئے تشریف لے گئے وہاں کے واقعات اشعار کی صورت میں

۲۸ ص ، مطبع امجدی بدایون ، ۱۲۹۳ھ

(۱۳۵۱) رحمان بابا کے افکار : فارغ بخاری - رضا ھمدانی

رحمان بابا کے پشتو کلام کا منظوم اردو ترجمہ

۹۶ ص ، پشاور : نیا مکتبہ ، منظور عام پریس پشاور .

آغاز :

مہر و مہ اور وہ رُخ تاباں تینوں ایک ہیں قد رعنا ، سر و اور ریحان تینوں ایک ہیں

عالم تنہائی میں میرے لئے فرقت کی شب سیج ، پتھر آتش سوزاں تینوں ایک ہیں

(۱۳۵۲) رزمیہ داستانیں : رضا ھمدانی

پشتو رزمیہ منظوم داستانوں کا منظوم اردو ترجمہ

۴۶۴ ص ، ۳۵ روپے ، اسلام آباد : لوک ورثہ کا قومی ادارہ ، الاتیڈ پریس لاھور ، ۱۹۸۱م .

(۱۳۵۳) رشتہ کلام : محسن زیدی

دس روپے .

(۱۳۵۴) رقص خیال : ظفر مہدی

ساڑھے چار روپے ، ھند .

(۱۳۵۵) رقص خیال : ڈاکٹر صفدر حسین (م ۱۹۸۰م)

۲۱۶ ص ، ۱۸ روپے ، لاھور: سنگ میل پبلی کیشنز ، پنجاب آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۷۳م.

(۱۳۵۶)رگ سنگ : آغا سیّد صادق حسین نقوی

۱۷۲ ص ، ۴ روپے ، کوئٹہ : مکتبہ آغا صادق ، اسلامیہ پریس کوئٹہ ، ۱۹۶۹م .

نمونہ :

اُبھرے گا آفتاب ابھی تھوڑی دیر میں اے چشم شوق رات کا پردہ اُٹھائے کے دیکھ

(۱۳۵۷)رگ سنگ : علی جواد زیدی

۴۳ انقلابی نظمیں ،

۱۲۰ ص ، حیدرآباد دکن : اشاعت گھر ، ۱۹۴۴م .

آغاز :

یہ میری پا شکستگی ، یہ بے بسی ، یہ بے کسی عمل کے راہ کے مسافروں کی خستگی نہیں

(۱۳۵۸)رگ بست : نواب میرزا جعفر علی خان اثر لکھنوی

مشرق و مغرب کی شاہکار نظموں کا آزاد ترجمہ

۸۶ ص ، لاهور : اردو اکیڈمی ، دین محمدی پریس لاهور .

آغاز :

آ مصور میری ناهید کی تصویر بنا دور اُس سے ہوں تجھے شکل دکھاؤں کیونکر

وہ ہے مغرور نہ آئے گی بلاؤں کیونکر سچ کہا حلیہ بیاں میں کروں تیرے آگے

مگر الفاظ میں گلدستہ سجاؤں کیونکر

(۱۳۵۹)رنگ و بو : آغا سیّد صادق حسین نقوی

۷۶ ص، ۲ روپے ، ملتان : مکتبہ آغا صادق ، پاك الیکٹرك پریس ملتان، ۱۹۶۹م .

(۱۳۶۰) روح ادب : جوش ملیح آبادی (م۱۹۸۲م)

۱۲۸ ص ، ساڑھے تین روپے ، بمبئی : شیخ نذیر احمد مالك کتب خانہ تاج آفس

(۱۳۶۱)روح نظیر : سیّد محمّد محمود رضوی مخمور اکبر آبادی(م۱۹۷۶م)

۵۲۷ ص ، پونے اکیس روپے ، لکھنؤ : اترپردیش اردو اکیڈمی ، ۱۹۷۸م .

(۱۳۶۲)ریزہ ریزہ خواب : سجاد حیدر زیدی

۱۵۹ ص ، کراچی : رئیس اکاڈمی ، ۱۹۸۳م .

(۱۳۶۳) زبان حال : وقار انبالوی (م۱۹۸۸م)

۵۰ پیسے ، لاہور : مکتبہ اردو .

(۱۳۶۴)زنجیریں : مصطفی زیدی تیغ الہ آبادی(م۱۹۷۰م)

۱۲۸ ص ، الہ آباد : سنگم پبلشنگ ہاؤس ، اسرارکریمی پریس الہ آباد .

(۱۳۶۵)زہر حیات : زاہدہ زیدی

۵ روپے ، ہند .

(۱۳۶۶) ساغر نسیم : مرغوب نقوی

۶۴ ص ، کلیم پریس ، ۱۹۵۲م .

(۱۳۶۷) سانوے من بھانوے : شبر افضل جعفری (م۱۹۸۹م)

۱۳۶ ص ۴، روپے ، لاہور : مکتبہ ادب جدید ، اشرف پریس لاہور ۱۹۶۳،م .

آغاز :

کس کے آنچل سے یہ چھن چھن کے ہوا آتی ہے　　دل سے کلیوں کے چٹکنے کی صدا آتی ہے

(۱۳۶۸) سبد گل : مولانا سیّد اولاد حسین شاعر لکھنوی بن سیّد فرزند حسین

۸۰ ص ، نظامی پریس لکھنؤ .

آغاز :

وہ بہار آئی برائے فتح میدان ظفر　　سرو نے کھولا ہے پرچم پا کے سامان ظفر

رعد ہے یا طبل فتح خسروئے ملك چمن　　ابر میں بجلی ہے یا شمشیر برآن ظفر

(۱۳۶۹) ستارۂ انقلاب : سیّد جعفر طاہر(م ۱۹۷۷م)

۶۴ ص ، کراچی : لارك پبلشرز، شان پریس کراچی ، ۱۹۵۹م

(۱۳۷۰) ستارے : علامہ نجم آفندی

بچوں کے لئے نظمیں،۵۶ ص ، دس آنے ، حیدرآباد (دکن): بچوں کا کتب خانہ ، ۱۳۶۴ ھ/۱۹۴۵م .

آغاز :

چھوٹا سا ہوں میں بچہ بیٹھا ہوں سر جھکائے　　تیرے حضور میں ہوں ننھے سے ہاتھ اٹھاتے

کیا چیز تجھ سے مانگوں بھولا ہوا ہوں بالکل　　اماں نے کچھ دعا کے الفاظ تھے سکھائے

(۱۳۷۱) سنگ لرزاں : شہنشاہ مرزا

۱۵۲ ص ۱۲، روپے ، لکھنؤ ، ۱۹۷۸م.

(۱۳۷۲) سواد منزل : سیّد ظریف حسن ظریف ابن سیّد محمّد رضا زیدی عرف اللّٰہ بندہ (م ۱۹۳۸م)

۸۰ ص ، ۶ روپے ، لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، منظور پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۷۵م.

آغاز :

مدد کر یا الہ العالمین اب زیست ہے بھاری　　تجاوز کر گئی حد سے ہماری ذلت و خواری

(۱۳۷۳) سودائے خام : مرزا قلیچ بیگ (م ۱۳۴۸ھ)

۲۰۸ ص ، شکارپور (سندھ) ، ۱۹۱۰م ، آریہ سٹیم پریس.

نمونہ کلام :

یا رب مرا وہ یار یگانہ کب آویگا　　پھر عیش اور خوشی کا زمانہ کب آوے گا

(۱۳۷۴) سوز نفس : مرزا حسن بیگ مرزا سیمابی

۱۱۶ ص ، ڈھائی روپے ، حیدرآباد (دکن) .

(۱۳۷۵) سیل وجود : ساجدہ زیدی

۱۶۰ ص ، ۲۵ روپے ، لکھنؤ :نصرت پبلشرز ، نامی پریس لکھنؤ ،۱۹۷۹م.

(۱۳۷۶) شاخ گل : الطاف مشہدی

۱۶۰ ص ، تین روپے ، دین محمّدی پریس لاہور .

(۱۳۷۷) شاد عظیم آبادی - کلام اور شرح کلام : نقی احمد ارشاد

۵۴۴ ص ، ۸ روپے ، لکھنؤ : نسیم بکڈپو ، نظامی پریس لکھنؤ ، ۱۹۶۷م .

(۱۳۷۸) شام اور سائے : ڈاکٹر وزیر آغا

۱۱۹ ص، ۲ روپے ، لاہور : جدید ناشرین ، نامی پریس لاہور، ۱۹۶۴م.

(۱۳۷۹) شان لیگ : سیّدہ ریاض فاطمہ ریاض

مسلم لیگ کے بارے میں خواتین کی کھی ہوئی نظمیں

۲۴ ص ، دھرہ دون (ھند).

نمونہ کلام :

رسا بیگم نواب محمّد اسماعیل خان

خدا کا شکر ہے اب اپنا مستقبل درخشاں ہے ضیائے لیگ سے دنیائے مسلم میں چراغاں ہے
شکوہ شان مسلم لیگ سے خیرہ ہوئیں آنکھیں عدو اب محو حیرت ہے ہراساں ہے پریشاں ہے

(۱۳۸۰) شعلہ فطرت : میر زیدی

۱۲۸ ص ، پونے دو روپے ، سرحد الیکٹرک پریس پشاور .

(۱۳۸۱) شکوہ فرنگ : سیّد باقر علی عرف آغا مجّو شرف

جنگ آزادی ۱۸۵۷م کی وجہ سے انگریزوں کو مسلمانوں کے متعلق جو غلط فہمی ہوگئی تھی اس کتاب میں اُنہیں منظوم صورت میں دور کیا گیا ہے ، ڈاکٹر عبادت بریلوی نے مرتب کی

۱۳۵ ص ، لاہور : یونیورسٹی اورینٹل کالج .

آغاز :

کرم چاھتا ہوں ترا اے کریم عنایات کر اے غفور الرحیم
کہ رزاق و خلاق عالم ہے تو ہر اك شے میں موجود ہر دم ہے تو

(۱۳۸۲) شوخی داغ کہن : سیّد مہدی نقوی

۱۶۳ ص ، مردان ، ۱۹۸۳م .

(۱۳۸۳) شہرنامہ : آغا سیّد صادق حسین نقوی

منظوم سفرنامہ

۱۲۸ ص ، ۲ روپے ، کوئٹہ : مکتبہ آغا صادق ، بولان پریس کوئٹہ .

(۱۳۸۴) صحیفہ الملّت /لخت جگر (جلد دوم) : مولانا سیّد علی نقی صفی لکھنوی

مختلف منظومات کا مجموعہ جو مختلف مذہبی اجلاس میں پڑھی گئیں.

۲۹۶ ص ، دو روپے ، نظامی پریس لکھنؤ.

(۱۳۸۵) ضبط شدہ نظمیں : مجتبی حسین وغیرہ

اس کتاب کو سیّد علی جواد زیدی کی ادبی خدمات کے اعتراف کے طور پر ترتیب دیا گیا ہے ، ۱۱۷ نظمیں

۲۷۹ ص،۲۱روپے ، نئی دهلی:مجلس جشن علی جواد زیدی، لبرٹی آرٹ پریس

دھلی ، ۱۹۷۵م .

آغاز :

تم جب سے پردیس سدھارے دن میں نے رو رو کے گزارے

راتیں کاٹیں گن گن تارے تھا اک وہ بھی زمانہ پیارے

(۱۳۸۶) طلوع فکر : جوش ملیح آبادی(م۱۹۸۲م)

یہ مدس چودہ سو سالہ جشن یادگار مرتضوی کے موقع پر کراچی میں پڑھی گئی

۱۵۰ ص ، تین روپے ، کراچی، ۱۹۵۷م.

آغاز :

جب چہرہ اُفق سے اُٹھی سر مئی نقاب کانپے نجوم ، زرد ہوا روئے ماہ تاب

(۱۳۸۷)عروس فطرت : جعفر علی خان اثر لکھنوی

نیچرل نظمیں ، ۱۵۲ ص، تین روپے ، دھلی : نرالی دنیا ، بیری آرٹ پریس دھلی ، ۱۹۶۲م

(۱۳۸۸)عطر سخن : مولانا سیّد یوسف حسین بہاری

مختلف شعراء کے کلام کو اکٹھا کیا گیا ہے

۵۶۴ ص ، ۴ روپے ، چھپرا (بہار - ھند).

(۱۳۸۹)عہد اسیری : رزم ردولوی

رزم ردولوی نے تبرا ایجی ٹیشن میں حصہ لیا اور تین ماہ تک جیل میں رہے جیل کے تاثرات

ایک آنہ ، لکھنو : شیعہ سوسائٹی.

(۱۳۹۰)فردوس خیال : سیّد بو علی زیدی طاھر امروھی

۱۱۴ نظمیں، ۱۲۸ ص ،۲ روپے ، پاک الیکٹرک پریس ملتان .

(۱۳۹۱)فروغ ہستی : مولانا علی محمدّ شاد عظیم آبادی (م ۱۹۲۸م)

اخلاقی نظمیں،۸۶ ص، دو روپے ، حمیدیہ برقی پریس بلوا گنج در بھنگہ (بہار).

آغاز :

یا رب وہ زباں دے کہ صداقت کو جلا دوں ہو بوئے وفا جس میں وہ گلزار کھلا دوں
حق دوست جو ہو اُس کو دعاؤں کا صلا دوں بچھڑے ہوئے دو بھائی کو آپس میں ملادوں
بغض و حسد و کینہ وری دل سے مٹادوں جو نظم کا حاصل ہے وہ آنکھوں کو دکھا دوں

(۱۳۹۲) فکر بلیغ : مولانا سیّد علی محمّد شاد عظیم آبادی(م۱۹۲۸م)

۱۲۰ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، مطبع سلیمانیہ پٹنہ ۔

(۱۳۹۳)فکر و نشاط : جوش ملیح آبادی (م۱۹۸۲م)

۱۱۶ ص ، دهلی : مکتبہ جامعہ ۔

آغاز :

میں اے جوش ! اس دور میں ہوں وہ شاعر اندھیرے میں جس طرح شمع فروزاں
حریفوں کے آگے میری شاعری ہے کہ ہے پیش تورات ، انجیل و قرآں

(۱۳۹۴)فکر جمیل : سیّد محمّد علی شاہ بسمل

قوم کی زبوں حالی پر نظمیں

۱۲ ص، ملتان ، القائم آرٹ پریس سرگودھا ، ۱۹۷۸م

(۱۳۹۵)فکر و فن : آغا سیّد صادق حسین نقوی

۱۳۶ ص ، ۴ روپے ۔

(۱۳۹۶)فن کار : صادق بخاری

۸ ص ، فیض الاسلام پریس راولپنڈی ۔

نمونہ :

فاقہ کش تیرے مقدر کی نہ پلٹی کایا ہر نیا زخم نئے دور کا تو نے کھایا
ظلم پر ظلم و ستم اور تشدّد کے پہاڑ پشت پر اپنی ازل سے تو اُٹھائے لایا

(۱۳۹۷)قصّہ یوسف زلیخا : قاسم علی فگار

۲۱۲ ص ، بمبئی ، ۱۸۴۷م ۔

(۱۳۹۸)قمر مضمون : واجد علی شاہ بادشاہ

تین حصّے :نظمیں ، مرثیے اور غزل

۴۷۶ ص، مطبع سلطانی ، کلکتہ ، ۱۲۸۱ھ۔

(۱۳۹۹)قول فیصل : سیّد علی اختر حیدرآبادی

اس نظم میں صرف دو کردار پیش کئے گئے ہیں شاعر اور شیطان شاعر جو انتہائی بے مزہ زندگی بسر کر رہا ہے اس کے پاس شیطان آتا ہے اور کہتا ہے :

لو میں آیا ہوں تمہیں غم سے چھڑانے کے لئے   عشرتوں کا دل نشیں نغمہ سنانے کے لئے

اس نظم میں اصل کردار شیطان کا ہے اور اسی کی زبان سے تمام دلائل پیش کئے گئے ہیں جو خدا اور مذہب کے انکار میں مادہ پرست و منکرین خدا پیش کرتے ہیں .

۱۵۲ ص ، دو روپے ، لکھنؤ : نگار بک ایجنسی، سرفراز قومی پریس لکھنؤ ، ۱۹۴۸م

{ علی اختر ۱۳۱۱ھ کو رامپور میں پیدا ہوئے کچھ عرصے علی گڑھ میں تعلیم حاصل کی اور اس کے بعد اپنے ننھیال آگرہ چلے گئے فارسی و عربی کی تعلیم مولانا نصیر الدّین سے حاصل کی ، ۱۹۴۷م کو پاکستان آئے اور یہیں واصل بحق ہوئے }.

(۱۴۰۰)قومی نظمیں : علی مظہر رضوی

۹۱ ص ، لاہور : شعبہ مطبوعات محکمہ اطلاعات مغربی پاکستان ، علمی پرنٹنگ پریس لاہور .

(۱۴۰۱)کامران مشاعرے کی مکمل روداد : سیّد اصغر مشہدی

۴ دسمبر ۱۹۶۵م کو گورنمنٹ کالج سرگودھا میں منعقد ہونے والے مشاعرے کی روداد

۸۰ ص ، ۲ روپے ، سرگودھا : ادارہ کامران ، ثنائی پریس سرگودھا .

(۱۴۰۲)کرکٹ نامہ : سیّد غلام احمد رضوی

۳۲ ص ، ڈھائی روپے ، مکتبہ جدید پریس لاہور ، ۱۹۷۸م .

(۱۴۰۳)کلام انشاء : میر انشاء اللّٰہ خان انشاء

مرزا محمّد عسکری و مولانا محمّد رفیع فاضل دیوبند نے مرتب کی

۴۴۸ ص، ۱۰روپے ، الہ آباد :ہندوستانی اکیڈمی ، اسرار کریمی پریس الہ آباد ، ۱۹۵۲م .

{میر انشاء اللّٰہ خان ابن میر ماشاء اللّٰہ خان مرشد آباد میں پیدا ہوئے ۱۲۳۳ ھ کو لکھنؤ میں واصل بحق ہونے بسنت سنگھ نشاط نے تاریخ کہی :

سال تاریخ او ز جان اجل «عرفی وقت بود انشا» گفت

اردو و فارسی دیوان کے علاوہ ماہ عامل (عربی) کا فارسی ترجمہ ، دریائے لطافت ، رانی کیتکی اور لطائف السعادۃ یادگارہیں}.

(۱۴۰۴)کیف و کرب : آغا سیّد صادق حسین نقوی

۱۳۶ ص ۴۰ روپے ، کوئٹہ : مکتبہ آغا صادق، اسلامیہ الیکٹرک پریس کوئٹہ، ۱۹۶۹م .

(۱۴۰۵)گریبان : مصطفی زیدی (م ۱۹۷۰م)

۹۶ ص،۴۰ روپے ، لاہور: مکتبہ ادب جدید، پنجاب یونیورسٹی پریس لاہور .

(۱۴۰۶)گلدستہ نظم بشیر : سیّد بشیر حسین (ذریعہ : ۱۸).

(۱۴۰۷)گوش بر آواز : سیدہ نصرت جبیں رضوی

۹۶ ص ، لاہور : ادارہ ادب ، ۱۹۸۳م .

(۱۴۰۸) لامیہ سودا : مولانا سیّد محمّد حسین ایم اے

محمّد رفیع سودا (م ۱۷۸۱م) کے لامیہ کلام کی مختصر شرح

۶۴ ص ، دین محمدی پریس لکھنؤ .

(۱۴۰۹) لذّۃ الافہام : نواب سیّد محمّد علی موسوی

۱۰۴ ص ، مطبع نولکشور لکھنؤ ، ۱۹۷۲م.

نمونہ :

علی سا دوسرا ممکن نہیں بعد از نبی ہرگز ہمارا دین و دنیا میں وہی سردار بے شک ہے

(۱۴۱۰) لفظوں سے کہو ہمراہ چلیں : سیّدہ ناہید تبسم رضوی

۱۴۴ ص ، لاہور : خیام پبلشرز ، ۱۹۸۴م .

(۱۴۱۱) لہو پکارتا ہے : علی سردار جعفری

۱۱۶ ص ،۱۵ روپے ، نئی دھلی :مکتبہ جامعہ ، ۱۹۷۸م .

(۱۴۱۲) متاع زندگی : سیّد اظہر حسین

۱۹۲ ص ،۱۲ روپے ، نامی پریس لکھنؤ ، ۱۹۷۸م.

(۱۴۱۳)متاع واهی : رضا نقوی واهی

۳۲۸ ص ، ۲۰ روپے ، پٹنه ، ماڈرن پرنٹرز دریا پور ، پٹنه لیتھو پریس رمنه لین پٹنه ، ۱۹۷۷م .

آغاز :

سرکار کی عنائت و بخشش سے جب بنی   یوپی میں اور بہار میں اردو اکیڈمی

روز ازل سے قسمت شاعر جو بند تھی   اک زوردار جھٹکے سے فی الفور کھل گئی

(۱۴۱۴)مزامیر حصّه دوم : اثر لکھنوی

۵ روپے ، دهلی : مکتبه جامعه ملیه .

(۱۴۱۵)مسدس جوهر : سیّد مجاهد حسین جوهر (ذریعه :۲۱).

(۱۴۱۶)مشاعره : مولانا مرتضی حسین فاضل لکھنوی (م ۱۹۸۷م)

بیت بازی کے لئے الفبائی اشعار کا مجموعه

۳۶ ص ، ۵ آنے ، لاهور : کتاب منزل ، علمی پریس لاهور .

(۱۴۱۷)مشاعره عالم ارواح : سیّد مرتضی حسین موسوی

یه مشاعره ڈرامے کی طرز پر ترتیب دیا گیا ہے اس مشاعرے میں ایسے ۴۲ شعراء کو لایا گیا ہے جن سے اردو زبان کا وقار قائم ہے

۳۲۴ ص ، ۴ روپے ، لکھنؤ : نسیم بکڈپو ، یونائٹیڈ انڈیا پریس لکھنؤ ، ۱۹۵۵م .

(۱۴۱۸) ملبوس بہار : رئیس امروهی(م ۱۹۸۸م)

۱۶۰ ص ، ۱۵ روپے ، کراچی : رئیس اکادمی،۱۹۸۴م .

(۱۴۱۹)مناظر قدرت : آغا محمّد باقر (م۱۹۷۲م)

۹۴ منظومات ،

۱۵۶ ص ، لاهور : شیخ مبارک علی تاجر کتب ، اتحاد پریس لاهور .

(۱۴۲۰)مناقب الابرار :

مناقب اهل بیت اطهار

۲۱۴ ص ،۱۲ آنے ، مطبع اثنا عشری لکھنو ، ۱۳۱۶ھ

آغاز :

ہزار حمد کے لائق ہے قادر مختار عیاں جہاں میں ہیں قدرت کے جس کے یہ آثار

(۱۴۲۱)منتخابات ھندی کلام : ڈاکٹر جعفر حسن

زبان ھندی میں کہے گئے اشعار کا ترجمہ و تشریح

۲۲۵ ص ، دو روپے چار آنے ، حیدرآباد دکن : دی حیدرآباد بکڈپو ، اعظم سٹیم پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۳۰م .

(۱۴۲۲)منتخب اشعار احمدی : میر احمد علی

۳۵۶ ص ، مطبع مخدومی بمبئی ، ۱۲۷۳ھ.

(۱۴۲۳) منظرہ بلوہ کراری :

۱۴۳ بند ، ۳ آنے ، کراری ضلع الہ آباد ، ۱۹۲۵م .

(۱۴۲۴)منظومات صفی : سیّد علی نقی صفی لکھنوی

سیّد زائر حسین کاظمی نے مرتب کی، ۱۶۰ ص، ۱۵ روپے، لکھنؤ ، ۱۹۷۷م .

(۱۴۲۵)منظوم خطوط : حکیم مرزا محمّد باقر لکھنوی

۱۱۲ ص ، کراچی ، ۱۹۸۴م.

(۱۴۲۶)موج میری صدف صدف : مصطفی زیدی(م ۱۹۷۰م)

۱۱۲ ص ، لاھور : ماوراء پبلشرز ، شرکت پرنٹنگ پریس لاھور .

آغاز :

تم کہاں رہتے ہو اے ہم سے بچھڑنے والو ہم تمہیں ڈھونڈنے جائیں تو ملوگے کہ نہیں
ماں کی ویران نگاھوں کی طرف دیکھوگے بھائی آواز اگر دے تو سنو گے کہ نہیں

(۱۴۲۷)میخانہ خیام : آغا شاعر قزلباش

عمر خیام کی ۶۴۰ رباعیات کا منظوم ترجمہ مع متن

۳۲۰ ص ، ۳ روپے ، لاھور : مولوی فیروز الدّین اینڈ سنز ، فیروز پرنٹنگ پریس لاھور .

(۱۴۲۸)نام بنام : رضا نقوی واھی

چھ روپے ، ہند .

* نام حق (فارسی) :

(۱۴۲۹)نام حق : سیّد حسین رضوی
۱۶ ص ، بمبئی ، ۱۳۱۲ ھ.

(۱۴۳۰)نجوم و جواھر : جوش ملیح آبادی (م۱۹۸۲م)
۳۵۲ ص ، ساڑھے سات روپے ، کراچی : جوش اکیڈمی ، پاکستان ٹائمز پریس لاھور ، ۱۹۶۷م .

(۱۴۳۱)نسیم سحر : مولانا علی حسین زنگی پوری (مطلع).

(۱۴۳۲)نشاط خواب : ناصر کاظمی
۷۱ ص ، ۱۶ روپے ، لاھور : مکتبہ خیال ، زرین آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۷۷م .

(۱۴۳۳)نشاط غم : کاظم حسین راز عظیم آبادی
نظمیں اور غزلیں
۲۵۰ ص ، ۱۵ روپے ، پٹنہ : اردو سوسائٹی ، ۱۹۷۷م .

(۱۴۳۴)نظم آزاد : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)
۱۶۰ ص ، ۸ روپے ، لاھور : آزاد بکڈپو ، نولکشور لکھنؤ ، ۱۹۱۰م .

(۱۴۳۵)نغمہ آزادی : سیّد علی جوادؔ زیدی
آزادی کے موضوع پر نظموں کا انتخاب ، ۱۹۵۷م ، ھند.

(۱۴۳۶)نغمہ جاوید : مرزا جعفر علی خان اثر
بھگوت گیتا کا آزاد منظوم ترجمہ
۲۲۴ ص ،تین روپے ، جموں : راج محل پبلشرز ، پریم پرنٹنگ پریس جمّوں .

(۱۴۳۷)نغمہ فکر : سیّد مومن حسین نقوی شعلہ کراروی
۱۹۴ ص ،۲۵ روپے ، الہ آباد : شبستان ، ۱۹۷۸م .

(۱۴۳۸)نقش و نگار : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)
شروع میں لطیف الدّین احمد اکبر آبادی کا مقدمہ ہے جس میں جوش کی شاعری پر بحث کی گئی ہے
۱۹۲ ص ، ڈیڑھ روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ ، جیدؔ برقی پریس دھلی ، ۱۹۳۶م .

(۱۴۳۹)نکات حیات : آغا سیّد صادق حسین تقوی

۱۲۰ ص ، تین روپے ، ملتان : مکتبہ آغا صادق ، پاک آرٹ پریس ملتان، ۱۹۶۸م . محمّد صبغۃ اللہ ارشد امروھی نے تاریخ کہی :

فکر تاریخ طبع تھی مجھ کو جمع ہوتے نہ تھے مگر اعداد

ایک نے اُٹھ کے کہ دیا فورا آغا صادق حسین زندہ باد (۱۳۷۸ھ)

(۱۴۴۰) نم شبنم : سیّد فیض الحسن فیضی

۱۶۰ ص ، تیس روپے ، لاھور: المعارف .

(۱۴۴۱) نمود زندگی : مولانا سیّد علی منظور

۲۱۲ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، حیدرآباد (دکن) : ادارہ ادبیات اردو ، اعظم سٹیم پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۴۰م .

نمونہ :

ایوان محمّد تو شبیر کا ایوان ہے اوروں کی طرح سے کیا شبیر بھی مہماں ہے

شبیر بھی آقا ہے شبّر کی طرح میرا نور دل زھرا ہے جان شہ مرداں ہے

(۱۴۴۲) نوائے مومن : سیّد کریم حیدر مومن گردیزی

نمونہ :

ہم رات بھر بصورت شبنم جو روئے ہیں دامن کے تار تار میں موتی پروئے ہیں

ان دل جلو کو چھیڑو فرشتو ! نہ قبر میں رو رو کے عمر بھر جو ابھی آکے سوئے ہیں

(ملتان میں اردو شاعری)

(۱۴۴۳) نور نظر : مولانا سیّد علی نقی صفی لکھنوی

۸ ص ، ایک آنہ ، نظامی پریس لکھنو .

(۱۴۴۴) نئی دنیا کو سلام اور جمہور : علی سردار جعفری

۸ روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۴۴۵) نئی نظمیں : سیّد سجاد

۹۵ص ، سوا دو روپے ، لاھور: نئی مطبوعات ، اشرف پریس لاھور ، ۱۹۶۷م .

(۱۴۴۶) ورق ورق آئینہ : احسن زیدی

۱۱۲ ص ، فیصل آباد : مکتبہ قرطاس .

(۱۴۴۷)وصال : ناصر زیدی

۱۱۲ ص ، ۱۲ روپے ، لاهور: سنگ میل پبلی کیشنز ، منظور پرنٹنگ پریس لاهور، ۱۹۷۹م .

نمونه :

رات معراج کی کیا عجب رات تھی سارے عالم په رحمت کی برسات تھی
اپنے محبوب کا منتظر تھا خدا «مصطفی جان رحمت په لاکھوں سلام »

(۱۴۴۸)وقت کی آواز : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)

ہندوستان کی آزادی کے لئے اس نظم میں مسلم لیگ ، کانگرس اور کیمونسٹ پارٹی کو وقت کی اهم ضرورت کا احساس دلایا گیا ہے

۴۲ ص ، ۱۲ آنے ، بمبئی : قومی دارالاشاعت ، یونائیٹیڈ فائن آرٹ لیتھو گرافرس بمبئی .

آغاز :

اے دوستان برهم و یاران مردہ هوش اے شغلگی به سینه و آشفتگی بدوش
تا کے ؟ یه غل،، یه گونج ، یه هنگامه یه خروش کچھ که رہی ہے مادر هندوستان خموش

(۱۴۴۹)وہ ایك لمحه : حسنین بخاری

۱۲۸ ص،۵ روپے ، فیصل آباد : سعادت پبلی کیشنز ، سعادت آرٹ پریس فیصل آباد ، ۱۹۸۸م .

(۱۴۵۰)ہجوم آرزو : ڈاکٹر قیصر عباس قیصر رضوی

۸۹ نظموں کا مجموعه ،

۱۸۴ ص ، ۶ روپے ، نامی پریس لاهور ، ۱۹۶۵م .

آغاز :

نام سے تیرے خدایا ابتدا کرتا ہوں میں تو خدائے لم یزل ہے آسرا کرتا ہوں میں
میری ہمّت سے تو بالا ہیں ادب کی منزلیں مجھ کو آتی ہے ہنسی خود پر یه کیا کرتا هوں میں

(۱۴۵۱)ہفت خوان اردو : مولانا سیّد علی نقی صفی لکھنوی

منظوم صورت میں بتایا گیا ہے که اردو زبان نے ارتقائی منازل کیونکرطے کیں .

۲۰ ص ، ادبی پریس لکھنو ، ۱۹۲۹م .

آغاز :

بار آور قلمی نخل کی ڈالی اردو مادر ھند کے آغوش کی پالی اردو

(۱۴۵۲)ہفت کشور : سیّد جعفر طاھر (م ۱۹۷۷م)

مسلم ممالك کو ترقی کی راہ دکھائی گئی ہے

۳۳۶ ص، کراچی : پاکستان رائٹرز گلڈ ، انجمن پریس کراچی ، ۱۹۶۲م .

(۱۴۵۳)ہماری نظمیں : سیّد حیدر حسین

۱۶۸ ص ، ساڑھے چھ روپے ، پٹنہ : اقبال پبلشنگ ہاؤس ، لیبل آرٹ پریس پٹنہ ، ۱۹۸۲م .

(۱۴۵۴)یادگار ماجد : سیّد ماجد علی ماجد ایڈووکیٹ

۹۴ ص (ناقص الآخر) ، ایك روپیہ ، انڈین پریس الہ آباد ، ۱۹۳۶م .

نمونہ :

بہم اسطور حسن و عشق کی تصویر دیکھیں گے قیامت والے دل میرا اور ان کا تیر دیکھیں گے
میں اپنا راز مرگ غم امانت چھوڑے جاتا ہوں سمجھ لیں گے وہ مجھ کو جو میری زنجیر دیکھیں گے
ملا کر آنکھ جس کو اك نظر تم دیکھ لیتے ہو وہ کہتا ہے قیامت تك بھی تصویر دیکھیں گے
بنا دونگا تمہارے سنگ در کو رشك آئینہ اسی پتھر میں سب میرا خطِ تقدیر دیکھیں گے

(۱۴۵۵)ید بیضا : آغا سیّد صادق حسین نقوی

۱۸۶ ص ، تین روپے ، نور بہار الیکٹرک پریس ملتان ، ۱۹۷۱م.

(۱۴۵۶)انتخاب : سکندر علی وجد

۲۳ نظمیں اور ۲۰ غزلیں ،۸۰ ص ، نئی دھلی : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۷۷م .

(۱۴۵۷)باغ تازہ : نجم الدّین نقوی رامپوری

۱۹۲ ص ، ۱۰ روپے ، رامپور (ھند) ، ۱۹۷۷م .

(۱۴۵۸)عابد رضا بیدار- انتخاب کلام : عابد رضا بیدار

۲۰ ص ، دھلی: رامپور انسٹی ٹیوٹ آف اورینٹل اسٹڈیز ، برقی پریس دھلی، ۱۹۶۹م.

مثنوی

(۱۴۵۹)افسانۂ عشق : واجد علی شاہ بادشاہ
عشقیہ مثنوی ،۳۰۱ ص ، مطبع سلطانی لکھنو .
سبب تألیف کا یوں ذکر کیا ہے :

غرض میرے دل میں یہ آیا خیال — کہ کچھ شعر موزوں کروں حسب حال
کچھ اشعار عشقیہ موزوں کئے — پڑھا اُن کو فی الجملہ آواز سے
حسن یار خان شاعر انتخاب — کہ ہے شعر کا علم عیب و صواب
میرے وہ بہت دن سے دمساز ہیں — ملازم ہیں شفقت سے ممتاز ہیں

(۱۴۶۰)باغ فردوس : سیّد ولایت علی فردوس موسوی جائسی
مرزا رجب علی سرور کی کتاب « فسانۂ عجائب» کی منظوم صورت
۱۵۴ ص ، سوا روپیہ ، الناظر پریس لکھنو ، ۱۹۲۵م
آغاز :

اے خاصہ دو زبان ادراک — لکھ حمد جناب ایزد پاک
یعنی خلاق عقل اولی — صورت گر عالم ہولی

(۱۴۶۱)تحفہ جعفری : مولانا مرزا احسن علی
۱۲۶۲ ھ (مطلع).

(۱۴۶۲)حجاب زنان : منیر شکوہ آبادی
عورتوں کی اچھی صفات کا ذکر کہانی کی صورت میں کیا گیا ہے
۴۶ ص ،۴ آنے چھ پائی، مطبع شمس الھند لاھور،۱۹۰۲م
آغاز :

اے قلم پہلے لکھدے بسم اللہ — تا کہ نافع یہ سب کو ہو دلخواہ

(۱۴۶۳)حدیقة الایمان : مولانا سیّد نیاز حسن برستی (م ۱۳۰۹ھ) (مطلع).

(۱۴۶۴)حزن اختر : محمّد واجد علی شاہ اختر

واجد علی شاہ بادشاہ منظوم خود نوشت ، ناظم نے خود اس کا نام « حزن اختر » رکھا چنانچہ مثنوی کے آخیر میں ہے ۔

بس اختر کر اب ترک طرز بیاں ہوئی ختم یہ مثنوی گلستاں
رکھا« حزن اختر » یہ شعرونکا نام یہی نام رکھ کر کیا ہے تمام

آخیر میں بادشاہ نے چاردہ معصوم علیہم السلام کے واسطے سے خداوند عالم سے اپنی رہائی کی دعا مانگی ہے ۔

نظر رحم کی چاہئے کردگار بہ بخشائے برمن پے جان زار
بحق محمّد(ص) بحق علی(ع) پے فاطمہ(ع) اور حسن(ع) متقی
شہید رہ دیں امام حسین(ع) اُنہیں کے لئے دے مری دل کو چین
پے سید الساجدین اے خدا مجھے جلد کر اس قفس سے رہا
پے باقر(ع) و جعفر(ع) بالیقیں رہائی مجھے قید سے ہو کہیں
امام رضا(ع) کے لئے اے خدا مجھے اب چھڑا اب چھڑا اب چھڑا
پے موسی کاظم رھنما رہا کر رہا کر رہا کر رہا
خدایا محمّد تقی کے لئے خدایا علی النقی کے لئے
حسن عسکری کے لئے اے خدا اس اختر کو کر قید غم سے رہا
پے مہدی ہادی اے کردگار چھڑا مجھ کو اس قید سے دے قرار

۱۴۹ ص ، ۸ آنے ، نولکشور پریس لکھنو ، ۱۹۲۲م ۔

آغاز : کشادہ کر اے خامہ اپنی زباں کر اب آب توحید سے تر بیاں
خدائے زماں کارساز جہاں عیاں مثل گل مثل بو ہے نہاں

(۱۴۶۵)دُردانہ : سیّد انور حسین آرزو لکھنوی

دُردانہ ایک کنیز تھی

۶۴ ص ، ۸ آنے ، اجمل پریس بمبئی.

آغاز : قصّہ دلپذیر روپ نگر عشق کی سیر گاہ حسن کا گھر
جس کا ہر فرد انتخاب جہاں جیسے انسان کے ذیل ھر میں زباں
امرا، جس میں شان کے مالک غربا آن بان کے مالک

(۱۴۶۶) دریائے تعشق : واجد علی شاہ اختر
۶۴ ص ، مطبع نولکشور کانپور ، ۱۸۸۵م
آغاز : کرتا ہوں میں حمد اُس خدا کی جس نے ہستی کی یہ بناکی
حادث ہیں سبھی قدیم ہے وہ ہے علم ہیں سب علیم ہے وہ
(۱۴۶۷) دریائے عشق : میر تقی دھلوی
۱۷ ص ، مطبع مصطفائی لکھنو ، ۱۲۵۹ ھ.
آغاز : عشق ہے تازہ کار و تازہ خیال ہر جگہ اُس کی ایک نئی ہے چال
کہیں آنکھوں سے خون ہو کہ بہا کہیں سر میں جنوں ہو کے بہا
(۱۴۶۸) دفتر سحر : مرزا محمّد عباس حسین ہوش
۱۹۶ ص ، ۸ آنے ، مطبع نولکشور لکھنو ، ۱۸۹۵م .
آغاز : لکھنا مجھے حمد مدّعا ہے سجدے میں قلم جھکا ہوا ہے
مدحت سے رسول (ص) کی ہے ممتاز تقریر ہے صاف صاف اعجاز
ہے نعت رسول (ص) و حمد باری دو بحر ملے ہوئے ہیں جاری
سو دل سے غلام پنجتن ہے پروانہ نام پنجتن ہے
(۱۴۶۹) دلستان : میرزا علی عرف مرزا منّا معجز بن مرزا جیون بیگ مراد آبادی
ایک عاشق کا اپنے معشوق کے نام خط اور جواب خط
۱۶ ص ، ایک آنہ ، مطبع مطلع العلوم و اخبار اعظم مراد آباد ، ۱۸۸۹م .
آغاز :
حمد خالق میں کیا کروں تحریر اس جگہ چپ ہوں صورت تحریر
نعت احمد لکھوں یہ تاب نہیں سہل وصف ابو تراب نہیں
(۱۴۷۰) رضوان شاہ و روح افزا : فائز (م ۱۰۹۴ھ)
چین کے بادشاہ کے اکلوتے بیٹے « رضوان شاہ » اور « روح افزا » پری کے عشق و محبت کی داستان پروفیسر سیّد محمّد نے مرتب کی.
۱۶۶ ص ، ۲ روپے ، اعجاز پرنٹنگ پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۵۶م.
(۱۴۷۱) ریاض ادب : سیّد عابد علی عابد و ذاکٹر محمّد صادق
۴۵ ص ، ایک روپیہ ، پنجاب یونیورسٹی پریس لاہور، ۱۹۶۶م .

(۱۴۷۲) شعشہ عشق : شیخ سرفراز علی بن سجاد علی بدایونی
۱۶ ص ، مطبع نور محمّدی لکھنو ۱۳۰۳. ھ.
آغاز :
اے قلم سر جھکا برائے خدا مترشح ہو تا ثنائے خدا
جس نے پیدا کئے ہیں ارض و سما ظلمت و نور اور صبح و مسا
(۱۴۷۳) شعلہ عشق : میر تقی میر
۱۶ ص ، مطبع مصطفائی لکھنو ، ۱۲۵۹م .
آغاز :
محبت نے ظلمت سے گاڑھا ہے نور نہوتی محبت نہوتا ظہور
محبّت سبب ہے محبت سبب محبّت سے ہوتا ہے کار عجب
(۱۴۷۴)طالب و موھنی : سیّد محمّد والہ موسوی (م ۱۱۸۴ھ/ ۱۷۷۰م)
۸۰ ص ، ڈیڑھ روپے ، حیدرآباد دکن : سب رس کتاب گھر ، نیشنل فائن آرٹ پرنٹنگ پریس .
[سیّد محمّد والہ موسوی ابن سیّد محمّد باقر موسوی خراسانی اپنے والد کے همراہ قم سے لاھور تشریف لائے یہاں سے دھلی گئے تمام تر تعلیم والد ہی سے حاصل کی .
۱۱۳۷ ھ کو نظام الملك آصف جاہ کے ساتھ حیدرآباد تشریف لائے جہاں عبداللہ قطب شاہ کی نواسی کے ساتھ شادی کی ۱۱۸۲ ھ/ ۱۷۷۰م کو ترچناپلی میں وفات پائی والہ جامع نہج البلاغہ سیّد رضی (م ۳۵۹ ھ) کے اخلاف میں سے تھے دستور نظم ، گلستان خیال یعنی دیوان فارسی ، رازق باری ، اساس الایمان ، قانونچہ انشاء ، کشف الرموز ، در مکتوم ، عین تماشہ یعنی مرغ نامہ ، کبوتر نامہ اور نجم الھدی (فارسی- منظوم) آپ کی یادگار ہیں].
(۱۴۷۵)طلعة الشمس : محمّد علی حسن شمس (مطلع).
(۱۴۷۶)طوطی نامہ : غواصی
یہ کتاب مولانا ضیاء الدین نخبشی کی کتاب کا منظوم ترجمہ ہے ، میر سعادت علی رضوی نے مرتب کی .

۲۹۰ ص ، حیدرآباد دکن : سلسلہ یوسفیہ ، ۱۳۵۷ ھ.

(۱۴۷۷) ضیاء دکن : سیّد باقر حسین

۱۵۴ص ، ایک روپیہ ، حیدرآباد دکن ، ۱۳۰۷ھ.

(۱۴۷۸) قطب مشتری : ملا وجہی

(۲۲+۹۶) ص ، تین روپے بارہ آنے ، کراچی : انجمن ترقی اردو (پاکستان) ، ۱۹۵۳م .

(۱۴۷۹) گنجینہ محبّت : واجد علی شاہ بادشاہ وزیر

بارہ ہزار اشعار .

(۱۴۸۰) لقمہ شیریں : میر محمود علی لائق

مطبع حیدری حیدرآباد دکن(ذریعہ : ۱۸).

(۱۴۸۱) مثنوی اسرار محبّت :

سسی پنوں کا قصہ ، ۲۰ ص ، لکھنو .

نمونہ :

محبت نام در دل ہر نگیں ہے — محبت سے کوئی خالی نہیں ہے

جو سمجھو ذات مطلق فی الحقیقت — محبت ہی محبت ہے محبت

محمّد مصطفی رنگ گل عشق — وہ زلف اُس کی بہاری سنبل عشق

(۱۴۸۲)مثنوی امید و بیم : مرزا محمّد ہادی رسوا (م۱۹۳۱م)

۴۶ ص ، الناظر پریس لکھنو ، ۱۸۶۶م.

نمونہ :

پھر ہوا عشق دل مضطر کو — دو خبر میرے نصیحت گر کو

آج تک سر سے وہ سودا نہ گیا — عشق بازی کا وہ لپکا نہ گیا

(۱۴۸۳) مثنوی انیس آخرت : سیّد آل حسن

۴ روپے ، لاہور : امامیہ مشن پاکستان

(۱۴۸۴) مثنوی باغ ارم : سیّد طالب حسین شائق

مذہبی قصص و حکایات کو مثنوی کے رنگ میں پیش کیا گیا ہے

۳۸۴ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، مطبع اثنا عشری دھلی .

(۱۴۸۵)مثنوی بحر اُلفت : محمدؑ واجد علی شاہ بادشاہ اختر
۳۴۳ ص .
آغاز :
اے قلم حمد اُس خدا کی کر جس نے پیدا کئے ہیں شمس و قمر
ہر کواکب کی اُس سے تزئین ہے روشنی بخش ماہ و پروین ہے

(۱۴۸۶)مثنوی تقی : حکیم سیّد محمدؑ تقی سونی پتی ولد سیّد باقر علی
اس مثنوی میں مسلمانوں کو بیوہ عورتوں کے ساتھ نکاح ثانی کی تلقین کی گئی ہے
۱۶ ص ، مطبع یوسفی دهلی ، ۱۲۹۶ ھ.
آغاز :
خدا کی حمد اور تعریف کے بعد نبی (ص) کی نعت اور توصیف کے بعد
خدا کے واسطے اے دیندارو ! رواج شرع میں همت نہ ہارو
سکینہ (ع) هے جو پوتی مرتضی(ع) کی وہ دختر ہے شہید کربلا کی
مصائب میں اگرچہ دن ہیں کاٹے کئے ہیں عقد پیهم آگے پیچھے

(۱۴۸۷)مثنوی تنبیہہ النفس : مولانا سیّد مهدی حسن
مستورات کی تعلیم کے لئے لکھی گئی
۵۰ ص ۴، آنے ، مطبع سیفی لاهور ، ۱۸۸۳م.

(۱۴۸۸)مثنوی جگر سوز : سیّد امداد علی خان نقوی امداد
یہ مثنوی امداد نے اپنے بیٹے ابوالحسن ناصر الدّین السید محمدؑ رضا حسین خان جو ارسطو جاہ مولانا سیّد رجب علی (م ۱۸۶۹م) کے نواسے بھی تھے کی موت پر لکھی .
۲۶ ص ، مطبع ترنکاری لدھیانہ ، ۱۳۰۳ ھ.
آغاز :
آرائش عنوان ثنا حمد خدا ہے انسان کو جسے شرف عقل دیا ہے
بھیجے ہیں هدایت کے لئے اُس نے پیمبر گمراہ نہ ہو تا کہ کوئی راہ سے پھر کر

(۱۴۸۹)مثنوی در مکنون : مولانا ذاکر حسین بارھوی (م ۱۳۴۹ھ) (مطلع).

(۱۴۹۰)مثنوی رموز العارفین : میر حسن دهلوی
۱۳۵۲ ھ.

(۱۴۹۱)مثنوی زہر عشق : نواب مرزا شوق
۴۰ ص ، کراچی :رحمن برادرس ، باب الاسلام پریس کراچی .
آغاز :
لکھ قلم پہلے حمد ربّ ودود که ہر اک جا پہ ہے وہی موجود
ذات معبود جاودانی ہے باقی جو کچھ کہ ہے وہ فانی ہے

(۱۴۹۲) مثنوی سحر البیان : میر حسن دهلوی
اس مثنوی کا دوسرا نام « بے نظیر و بدر منیر » ہے
۱۳۰ ص ، مطبع نولکشور لکھنو ، ۱۹۴۱م.
اشاعت اول پر میرزا قتیل نے تاریخ طبع کہی :
بگوشم ز ہاتف رسید این ندا بر این مثنوی باد ہر دل فدا (۱۱۹۱ ھ)

(۱۴۹۳)مثنوی سحر عشق : مرزا آغا حسن ازل
۳۲ ص ، مطبع اعجاز محمّدی لکھنوی ، ۱۳۱۳ھ.
آغاز :
حمد باری ہے اشتغال قلم کیوں نہ سر سبز ہو نہال قلم
ذکر میں اُس کے ہے بہ سر بسجود جس کی قدرت ہے خار و گل سے نمود

(۱۴۹۴)مثنوی سیف الملوك و بدیع الجمال : غواصی
میر سعادت علی رضوی نے مرتب کی
۱۷۹ ص ، حیدرآباد دکن « سلسلہ یوسفیه » ، ۱۳۵۷ ھ.

(۱۴۹۵)مثنویات شوق : مرزا تصدق حسین خان شوق
تین مثنویان : فریب عشق ، بہار عشق ، زہر عشق
اسرار احمد تبسم نے مرتب کی
۱۹۱ ص ، بیس روپے ، لاهور : تخلیق مرکز ، نثار آرٹ پریس لاهور .
آغاز :
اے قلم پہلے لکھ تو بسم اللہ بعــــده لا اللہ الاّ اللہ

بعد احمد کی مدح کر تحریر   کہ وہ دنیا میں ہے خدا کا وزیر

(۱۴۹۶) مثنوی طوطی نامہ : جعفر علی حسرت (م ۱۲۰۶ھ)

یہ کتاب ایک قصے پر مبنی ہے جس کا خلاصہ یہ ہے کہ شمالی ہند کے راجہ انند کا ایک بیٹا طوطی تھا وہ بھیلوں کے راجہ کی بیٹی شکر پارا پر عاشق ہوگیا آخر راجہ انند نے بھیلوں کے راجہ کے پاس پیام بھیجا انجام کار دونوں کی شادی ہوگئی لیکن راجہ نے بلطائف الحیل طوطی کو قتل کرا دیا یہ کتاب ڈاکٹر نورالحسن ہاشمی نے مرتب کی۔

۱۳۶ ص ، ۲ روپے ، لکھنو : مکتبہ کلیاں ، شاہی پریس لکھنو۔

آغاز :

یا الٰہی یہ عشق خانہ خراب   کسے انگا تھا یاں کسے تھی تاب

کہا ارض و سما نے بھتیرا   عشق سے پر سبھوں نے منہ پھیرا

عشق تیرا حبیب پہچانے   یا اسے ذات پنجتن جانے

(۱۴۹۷) مثنوی عالم : نواب بادشاہ محل عالم

۱۴۰ ص ، مطبع نامی لکھنو ، ۱۳۰۹ھ/۱۸۹۱م۔

آغاز :

نشے میں ساقی پری طلعت   شعر تر کہنے کی ہے کیفیت

تند و پر زور دے شراب کہن   سن نئی داستان و تازہ سخن

کہ کسی ملک میں تھا اک سلطان   عادل و خوش جمال والا شان

نام سرشار شاہ تھا اُس کا   حسن مانند ماہ تھا اُس کا

(۱۴۹۸) مثنوی فریاد داغ : تمکین کاظمی

۱۳۶ ص ۳۰ روپے ، لاہور: آئینہ ادب ، اشرف پریس لاہور ، ۱۹۵۷م۔

(۱۴۹۹) مثنوی گل باغ ارم : میر طالب حسین خاک

حیدرآباد دکن ، ۱۳۰۰ھ۔

(۱۵۰۰) مثنوی گلدستہ نور : مولانا سیّد علی اکبر

اس مثنوی میں تمیم خزرجی کا غائب ہونا اور بعد موت عہد خلافت دوم میں واپسی اور اس عرصے میں زوجہ کے عقد ثانی کا ذکر ، ۱۳۰۵ھ۔

(۱۵۰۱) مثنوی گلشن عشق : شیخ نصرتی
یہ مثنوی رزم و بزم کا ایک دلآویز مرقع اور حسن و عشق کی ایک دلچسپ داستان ہے شاعر نے راج منوہر اور راج کماری مدمالتی کے عشق کا قصہ بیان کیا ہے .
(۴۴+ ۳۰۷) ص ، اعجاز مشین پریس حیدرآباد دکن .

(۱۵۰۲) مثنوی گوہر اسرار : محمّد علی زائر زید پور ضلع بارہ بنکی
۲۰ ص ، مطبع جعفری لکھنو ، ۱۲۹۹ ھ، مؤلف نے تاریخ طبع کہی :

مجموعہ ثنائے علی ہے یہ مثنوی	کیونکر نہ ہر کلام سے اعلی ہو یہ کلام
آئینہ دار راز خفی ہے یہ مثنوی	ہوگا جلی علی کی امامت کا اس سے حال
کچھ شک نہیں قبول نبی ہے یہ مثنوی	زائر نے بہر سال یہ ہاتف نے دی صدا

(۱۲۹۹ ھ)

آغاز :

کہ ہیں گوش مشتاق حمد خدا	غزلخواں ہو اے طبع رنگیں نوا
اثر جس میں ہو لحن داود کا	سنا آج وہ نغمہ خوش ادا

(۱۵۰۳) مثنوی لذّت عشق : آغا حسن نظم ہمشیر زداہ حکیم تصدق حسین خان
۵۶ ص ، مطبع فیضی .
آغاز :

کہ ہے نام جس کا غفور الرحیم	لکھوں پہلے حمد خدائے قدیم
سمندر کو چاہے تو قطرہ کرے	وہ چاہے تو قطرے کو دریا کرے
محمّد رسولوں کا سردار ہے	محمّد خدائی کا مختار ہے
کہا جس کو خود حق نے اپنا ولی	پس از نعت احمد ثنائے علی
ولی خدا صاحب ھل اتی	بیاں کیسے ہو شان مشکل کشا

(۱۵۰۴) مثنوی لطف / نیرنگ عشق : مرزا علی لطف (م ۱۲۳۳ھ)
ڈاکٹر ثمینہ شوکت نے مرتب کی ، ۱۳۴ ص ، ساڑھے تین روپے ، حیدرآباد دکن : مجلس تحقیقات اردو ، نیشنل فائن پرنٹنگ پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۶۲م .

(۱۵۰۵)مثنوی لقمہ شیریں : میر محمود علی لائق
چند احادیث و حکایات کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے
۴ آنے ، کتب خانہ حیدری ، مطبع حیدری حیدرآباد دکن .

(۱۵۰۶)مثنوی میوہ شیریں : سیّد مجاهد حسین جوہر امروهی
پردہ کے متعلق ایک دلچسپ واقعہ منظوم کیا گیا ہے
۷۰ ص ،۵ آنے ، جوہر پریس امروهہ (هند).
آغاز :
الٰهی تری حمد کیا ہو ادا هر اک چیز کو تو نے پیدا کیا

(۱۵۰۷)مثنوی مادر هند/ نوید هند : مولانا علی محمّد شاد عظیم آبادی (م۱۹۲۷م)
ملکہ وکٹوریہ کی پهلی جوبلی کے موقع پر لکھی گئی اسوقت کے سیاسی حالات کو پیش نظر رکھتے ہوئے ملکہ کی تعریف کی گئی ہے کتاب کے شروع میں یہ الفاظ درج ہیں .
شہنشاہ ملکا خسروا فلك جاها سپهر بارگها جیوبلی مبارکباد
هزار سال بمانی و برخوری همه عمر ز ملک و شوکت و اقبال و دولت و اولاد
شعار کردہ دعا و گرفته خو به ثنا کمینه بنده حضرت علی محمّد شاد
اس مثنوی میں ایک دولت مند عورت کا قصہ ہے
آغاز :
ہے شاہ کا بسکه طالب خیر لکھتا ہے به خامه فلك سیر
اك جا كه فضا میں بھی ہے مشہور غیرت ده خلد چشم بدور

(۱۵۰۸)مثنوی نو بهار : مرزا محمّد هادی رسوا (م ۱۹۳۱م)
نئے نظریہ تعلیم کی نشاندهی
۲۰ ص، ۱۸۸۶م.
نمونہ :
اپنا جلوہ اے عروس علم دکھلادے انہیں عاشقوں میں اپنے اے تحقیق لکھوا دے انہیں

(۱۵۰۹) مثنویات میر : میر تقی میر
سید محمّد ایم اے نے مرتب کی، ۳۳ مثنویاں

۲۳۴ ص ، حیدرآباد دکن : انجمن امداد باهمی مکتبہ ابراهیمیه ، ۱۹۳۴م.

(۱۵۱۰)مثنوی ثمره زندگی : مولانا سیّد علی محمّد شاد عظیم آبادی (م ۱۹۲۷م)
اپنے بیٹے سیّد حسین کے لئے بتقریب مکتب لکھی گئی.
۱۲ ص ، مطبع ستی پریس پٹنه ، ۱۸۹۳م.
آغاز :

اے محترمان ذی مروت — وے عشرتیان بزم خلت
اے مهر نشان فلک مقاماں — افلاک و شان بلند ناماں

(۱۵۱۱) نان و کباب : محمّد وزیر بن مفتی میر محمّد عباس
۱۳۰۶ ھ ، لکهنو (ذریعه : ۲۴).

(۱۵۱۲) نان و نمک : میرزا جعفر علی فصحیح
لکهنو ، ۱۲۷۹ ھ (ذریعه : ۲۴).

غزل

(۱۵۱۳)اثر لکھنوی : جعفر علی خان اثر لکھنوی

۳۶ غزلیں ، ۶۳ ص ، ۷۵ پیسے ، علی گڑھ : انجمن ترقی اردو ہند ، ۱۹۵۹م ، سرفراز قومی پریس لکھنو.

آغاز :

آنکھ میں اشک ندامت ڈبڈبا کر رہ گئے   ہم یونہی اکثر دعا کر ہاتھ اٹھا کر رہ گئے

کتنے ہی شکوے زباں پر آئے ، آ کر رہ گئے   کچھ نہ کہتے بن پڑا ، گردن جھکا کر رہ گئے

اُن سے ہنسیے شوق سے جو مائل فریاد ہیں   اُن سے ڈرئیے جو ستم پر مسکرا کر رہ گئے

(۱۵۱۴)ارتنگ خیال : مولانا سیّد محمّد ضامن کنتوری

۲۲۴ ص ، ۳ روپے ، گورنمنٹ سنٹرل پریس حیدرآباد دکن .

آغاز :

ہر شے میں جلوہ گر تھا نور جمال تیرا   ہر برگ کاہ سے ہے ظاہر کمال تیرا

(۱۵۱۵)الف : رئیس امروہی

۱۹۴۷م سے ۱۹۶۳م تک کی کہی ہوئی غزلیں

۱۹۲ ص ، ۵ روپے ، کراچی : ادارہ ذہن جدید، جاوید پریس کراچی .

(۱۵۱۶)انتخاب غزلیات ثاقب : مرزا ذاکر حسین قزلباش ثاقب (م ۱۹۴۶م)

منظر عباس نقوی نے مرتب کیا .

۶۳ ص ، ساڑھے تین روپے ، لکھنو: اتر پردیش اردو اکادمی ، نشاط پریس ٹانڈہ ، ۱۹۸۳م .

(۱۵۱۷)انتخاب غزلیات ناسخ : کاظم علی خان لکھنوی

۱۷۶ ص ، سات روپے ساٹھ پیسے ، لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی ، نشاط پریس ٹانڈہ، ۱۹۸۴م.

(۱۵۱۸)انتخاب معانی : محمّد قلی قطب شاہ معانی

کلیات معانی پچاس ہزار اشعار پر مشتمل ہے ، رفیق اسلم نے مرتب کیا

۱۵۰ ص ، ۶ روپے ، دهلی : چمن بکڈپو ، نعمانی پریس دهلی ، ۱۹۷۸م .

آغاز :دلا منگ خدا کن کہ خدا دویگا تمن من کے مراداں کے بھرے جام دیگا

(۱۵۱۹)انجمن کدہ : محمّد هادی عزیز لکھنوی (م ۱۹۳۵م)

۱۴۴ ص ، ڈھائی روپے ، علی گڑھ : انجمن ترقی اردو (ھند) ، سرفراز قومی پریس لکھنو ، ۱۹۵۹م .

آغاز : دل صد پارہ ایک بسمل کا آئینہ ہے فروغ محفل کا

کون اُٹھا یہ جھاڑ کر دامن ہے دگرگوں جو رنگ محفل کا

اهل محفل سے ہے گلا ہے سود مجھ کو شکوہ ہے میر محفل کا

(۱۵۲۰)انکار : میر قزلباش

۵۸ غزلیں ،۱۲۴ ص ، ۱۰ روپے ، دهلی : نازش بك سنٹر

(۱۵۲۱)بازار سخن : سیّد محمّد میرزا مهذّب لکھنوی

یہ کتاب سیّد محمّد کاظم (م ۱۳۴۰ ھ) ، سیّد مهدی میرزا جاوید(م ۱۹۰۹م) ، حکیم میرزا غلام عباس دانش (م ۱۹۲۸م) ، مولانا برکت اللّه رضا (م ۱۳۴۳ھ) ، سیّد حسین میرزا عشق (م ۱۳۰۳ ھ) ، شمس العلماء مولانا سیّد سبط حسن فاظر (م ۱۳۵۴ھ) ، نواب محمّد باقر علی خان مشتاق (م۱۳۲۲ ھ) کی غزلیات کے انتخاب پر مشتمل ہے .

۱۶۰ ص ، ۲ روپے ، لکھنو : انجمن محافظ اردو ، نظامی پریس لکھنو ، ۱۹۵۱م .

نمونہ کلام مولانا سیّد سبط حسن فاظر :

جو کائنات غم تھی وہ سب تیری یادگار گہ کشمکش فراق کی گہ یاس انتظار

گہ ماتم دل اور کبھی ماتم قرار گو میں رہاریں ستم ھائے روزگار

لیکن تیرے خیال سے غافل نہیں رہا

(۱۵۲۲)بادہ عرفان : مولانا سیّد علی محمّد شاد عظیم آبادی (م ۱۳۴۵ھ/۱۹۲۷م)

۱۹۲ص ، ساڑھے تین روپے ، دی آزاد پریس پٹنہ ، ۱۳۸۱ھ/ ۱۹۶۱م .

آغاز :

اے عشق کیا قصور تھا مجھ پے قصور کا انسانیت نے داغ لگایا شعور کا

(۱۵۲۳)بادہ کہن : تجمل حسین جوہر ڈبائیوی

۲۲۲ ص.

(۱۵۲۴)بر آب نیل : علی اکبر عباس : « ننگی اکھ دا روگ » (پنجابی)

۱۹۸۷م .

(۱۵۲۵)برگ سخن : سیّدہ رابعہ نہاں

۱۵۲ ص ، ۱۵ روپے ، لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، منظور پرنٹنگ پریس لاہور.

نمونہ :

شوق کامل ہو تو آسانی و دشواری کیا راستے زیست کے ہموار نظر آتے ہیں

اُن پہ کس طرح کریں دعوی خوں محشر میں ہم تو خود اُن کے طرفدار نظر آتے ہیں

(۱۵۲۶)برگ نے : ناصر کاظمی

۱۴۳ ص ، تین روپے ، لاہور : مکتبہ کاروان ، اردو پریس لاہور .

(۱۵۲۷)بریشم عود : سیّد عابد علی عابد (م۱۹۷۱م)

۹۰ ص ، ساڑھے چار روپے ، لاہور : مکتبہ ادب جدید ، انفائن پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۶۶م .

(۱۵۲۸)بوئے گل نالہ دل : مرزا عابد عباس

مختلف شعراء کا کلام

۱۶۶ ص ، ۲ روپے ، حیدرآباد : مکتبہ شعور : پاسبان پرنٹنگ پریس حیدرآباد ، ۱۹۶۰م .

(۱۵۲۹)بیاض آزاد : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

اُن اشعار کا مجموعہ جو مولانا نے مشاہیر شعراء کے کلام سے اکٹھے کئے .

۱۶۶ ص ، سوا روپیہ ، لاہور : عبدالرشید اینڈ برادر ، ۱۹۲۳م .

(۱۵۳۰)بیاض گلفشاں : فدا حسین فدا

۲۳۰ ص ، مطبع نولکشور لکھنو، ۱۳۹۸ھ،خود مصنف نے تاریخ طبع کہی :

بیاض گلفشاں ہے سال ترتیب فدا دیوان ثانی کا میرے نام
بیاض عاشقی سے بھی ہے پیدا برابر گن تو پورا سال اتمام
ہے دریافت سال طبع دیگر بیاض عشقیہ ہے نام فرجام
(۱۲۹۸ ھ)

آغاز :

یہ بندوں کو ہے سب بخشا ہوا تاز و نعم تیرا خداوندا ہے کیا کیا ہم غریبوں پر کرم تیرا

(۱۵۳۱)بیان حال : وقار انبالوی (م ۱۹۸۸م)

۱۶۴ ص، تین روپے ، لاہور: مکتبہ نوائے وقت ، امرت الیکٹرک پریس لاہور .

(۱۵۳۲)تاج سخن : نواب سیّد امجد علی خان قیصر

۱۳۴ ص ، نولکشور پریس لکھنو ، ۱۹۱۸م .

آغاز :

گل نقش قدم شاہ پہ بھی دل سے نثار آتی تھی دیکھنے کو گلشن جنت کی بہار

(۱۵۳۳)تجلیات انجم : سیّد منظور حسین جعفری شفا

۱۳۶ ص ، ساڑھے تین روپے ، حقی آفسٹ پریس کراچی، ۱۹۷۱م .

(۱۵۳۴)ترجمہ غزلیات حافظ : آغا محمّد باقر (م ۱۹۷۲م)

صرف ردیف م کی ۷۹ غزلیات

۱۹۰ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، شیخ مبارک علی تاجر کتب ، ۱۹۴۹م .

(۱۵۳۵)جوئبار : ھما اخلاق حسین

مشاہیر شعراء کا کلام

۵۱۱ ص ، لاہور : فیروز سنز ، ناظر پرنٹنگ پریس کراچی .

(۱۵۳۶)جوئے تشنہ : محمّد ابن الحسن

۱۱۲ ص ، ۱۲ روپے ، لاہور : حسنین پبلی کیشنز ، شرکت پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۷۴م .

(۱۵۳۷)چراغ دیر و حرم : ذاکٹر صفدر حسین (م ۱۹۸۰م)

۱۲۰ ص،۴ روپے ، کراچی: بارگاہ ادب ، جاوید پریس کراچی، ۱۹۶۴م.

آغاز :

ایکدم سرد ہے اب باد صبا میرے بعد پھیکی پھیکی سی ہے گلشن کی فضا میرے بعد

(۱۵۳۸)چمنستان غزل شرح چمن زار غزل : پروفیسر اختر جعفری

تین روپے لاہور: خاور بکڈپو ، استقلال پریس لاہور .

(۱۵۳۹)حرف دریا : جعفر شیرازی

۱۲۸ ص، ۳۰ روپے ، ساہیوال : فضل پبلی کیشنز ، ۱۹۸۳م.

(۱۵۴۰)حرف وفا : پروین سید وفا

۲۶۳ ص ، ۱۵ روپے ، لاہور : مکتبہ فنون ، ۱۹۷۴م ، نقوش پریس لاہور .

(۱۵۴۱)خطِ غبار : اسرار زیدی

۲۰ روپے ، لاہور : علی برادران .

(۱۵۴۲)خمکدۂ آزاد : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

آغا محمّد طاہر نے مرتب کی ، ۱۰۰ ص ، دھلی : آزاد بکڈپو ، برقی پریس دھلی ، ۱۹۳۲م.

(۱۵۴۳) دست انا : اسد حسین نازل

۱۱۱ ص ، تین روپے ، لاہور : ادب نما ، فیّاض پرنٹنگ پریس .

(۱۵۴۴) دشت نارسا : میر نقی علی خان ثاقب

۱۶۸ ص ، ۱۵ روپے ، حیدرآباد دکن : مکتبہ شعر و حکمت ، اکسل فائن پرنٹنگ پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۷۳م.

آغاز :

آنکھ زخموں کی جلا کر دیکھو جی کو اک روگ لگا کر دیکھو

کتنی معصوم ہے روداد وفا خود کو آسیب بنا کر دیکھو

(۱۵۴۵)دود چراغ محفل : مرزا عابد عباس وغیرہ

۱۳۲ ص ، ڈھائی روپے ، حیدرآباد : مکتبہ شعور .

(۱۵۴۶)دور تعشق : سیّد محمّد میرزا مھذب لکھنوی

تعشق کی سوانح اور ان کا انتخاب کلام

۲۰۸ ص، ڈیڑھ روپیہ ، لکھنو : انجمن محافظ اردو ، نظامی پریس لکھنو .

(۱۵۴۷)دیار سحر : علی جواد زیدی

۱۸۴ ص ، ۳۰ روپے ، دھلی : حالی پبلشنگ ہاؤس ، یونین پرنٹنگ پریس دھلی ، ۱۹۶۰م .

آغاز :

شب کے سناٹے میں وہ راھروں کے نغمے جیسے کہسار کے دل سے کوئی چشمہ پھوٹے
یا کلی لمس شعاع سحری سے چٹکے

(۱۵۴۸)دیوان : ناصر کاظمی

۱۴۸ ص ، ۱۵ روپے ، لکھنو : مکتبہ دین و ادب ، ۱۹۷۷م .

(۱۵۴۹)دیوان بے نام /سخن اشرف : واجد علی شاہ بادشاہ

۲۸۸ ص .

(۱۵۵۰)دیوان ثالث : واجد علی شاہ بادشاہ

۱۴۱ ص .

(۱۵۵۱)ڈوبتے چاند کا منظر : ناصر زیدی

۱۰۴ص،۱۲ روپے ، لاھور:سنگ میل پبلیکیشنز،ندرت پرنٹرز لاھور،۱۹۷۶م.

(۱۵۵۲)رشتہ کلام : سیّد محسن رضا زیدی

۱۱۲ ص ، ۱۰ روپے ، نئی دھلی ، ۱۹۷۸م .

(۱۵۵۳)رنگ فصاحت : مختار جعفری

۱۱۲ ص ،۴ روپے ، بھاگلپور(بہار- ھند) ، ۱۹۷۷م.

(۱۵۵۴)روشن لکیریں : میر صادق احمد نقوی

۱۴۴ ص ، ۱۲ روپے ، آندھرا پردیش : اردو اکیڈمی، اعجاز پرنٹنگ پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۷۹م .

آغاز :

السلام اے فخر آدم رحمة اللعالمین السلام اے صاحب فکر و نظر حق الیقیں
ھم پہ بھی ہو جائے اک چشم کرم خیر البشر گردش ایام ہے اور ھم گنہگاروں کا دیں
وقت کی دھوپ میں حالات کے پتھراؤ میں بے سہاروں کے لئے ایک سہارا ہے علی(ع)
رک سا جاتا ہے جہاں وقت کا بہتا دریا وسعت کون و مکاں کا وہ کنارا ہے علی(ع)

(۱۵۵۵)روشنی : مصطفی زیدی (م۱۹۷۰م)

۱۱۲ ص ، ۱۲ روپے ، راولپنڈی : ماوراء پبلشرز ، جنگ پریس راولپنڈی ۔

(۱۵۵۶)ریزہ ریزہ حیات : فاطمیہ وصیہ نقوی جانسی

۱۳۶ ص ،۱۸ روپے ، لکھنو : نصرت پبلشرز، نظامی پریس لکھنو ، ۱۹۸۳م.

(۱۵۵۷)زخم دل : علی احمد قمر بلتستانی

۱۹۷۸م .

(۱۵۵۸)زلزلے : سیّد علی رضا قمر ساحری

نمونہ :

چھائی نہ کبھی میرے ارادوں پہ اُداسی　　دنیا تو ہمیشہ سے رہی خون کی پیاسی

یہ شہر بدلتے ہوئے چہروں کا وطن ہے　　اس شہر میں ممکن ہی نہیں چہرہ شناسی

[سیّد علی رضا قمر ۷ نومبر ۱۹۳۱م کو حیدرآباد (دکن)میں پیدا ہوئے «ضرب آتشیں» « پاسانے عہد» « آسمان نامہ» آپ کے دیگر مجموعے ہیں آپ آجکل کراچی میں ہیں].

(۱۵۵۹)زمستان : پروفیسر حسن عظیم آبادی

۵۲ غزلیں ، ۱۱ نظمیں ، دس رباعیاں بارہ قطعات اور ۲۵ مختلف نظمیں

۱۷۶ ص ، ۳ روپے ، کراچی : مکتبہ ماحول ، جاوید پرنٹنگ پریس کراچی ، ۱۹۵۸م.

نمونہ :

یا حسین ابن علی نور نگاہ بوتراب　　دھر میں ممکن نہیں تیری سیاست کا جواب

زندہ باد ! اے مالك عزم و شعور انقلاب　　تیری ھمت کامراں تیری قیادت کامیاب

اقتدار مذھب اسلام اونچا کر دیا　　اپنا سر دے کر خدا کا نام اونچا کر دیا

(۱۵۶۰)زنجیر جمال : سہیل بنارسی

۱۲۲ غزلیں ، ۱۶۰ ص ، ۳ روپے ، لاهور : اداره مصنفین پاکستان ، علمی پرنٹنگ پریس لاهور ، ۱۹۶۹م.

(۱۵۶۱)سحاب نیساں : نیسان اکبر آبادی

۱۴۲ ص ، ۲۰ روپے ، راولپنڈی، ۱۴۰۵ھ/۱۹۸۵م.

(۱۵۶۲) سخن ستارے : سیّد نسیم تقی جعفری
گوجرخان کے پانچ شعراء خواجہ یعقوب شاکر ، مسعود جاوید ، رشید جاوید ، عابد سعید عابد، سیّد نسیم تقی جعفری کے کلام پر مشتمل غزلیات کا مجموعہ
۱۴۴ ص ، ۴۵ روپے ، گوجرخان : قندیل ادب ، ۱۹۸۵م .

(۱۵۶۳) سفینہ غزل : عروج زیدی
۱۶۰ص ، ۱۵ روپے ، رامپور ، ۱۹۷۸م.

(۱۵۶۴) سنگ آشنا : قیصر الجعفری
۱۱۲ ص ، ۱۵ روپے ، بمبئی ، ۱۹۷۷م.

(۱۵۶۵) شب نگار بنداں : سیّد عابد علی عابد(م۱۹۷۱م)
۲۴۰ ص ، ساڑھے تین روپے ، لاہور : مکتبہ اردو ، اردو پریس لاہور ، ۱۹۵۵م .

(۱۵۶۶) شرح غزلیات نظیری : مولانا مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
۲۱۵ ص، ۳ روپے ، لاہور : شیخ مبارك علی تاجر کتب ، علمی پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۶۴م.

(۱۵۶۷) شعلہ ندا : سیّد اجتبی حسن اجتبی رضوی
سیّد حسین احمد نے مرتب کی .
۲۵۶ ص ، ۴ روپے ، لیبل لیتھو پریس پٹنہ ، ۱۹۵۴م ، سیّد باقر حسین باقر عظیم آبادی نے تاریخ کہی :
لکھدو بس اب بخطِ جلی اس کتاب پر گلدستہ سخن ہے مرا شعلہ ندا
۱۹۵۴م

(۱۵۶۸) شگوفہ غزلیات / دو دل ملے ہوئے ہیں انکو جدا نہ کرنا : شیخ نذیر حسین جعفری
۴۸ ص ،۶ آنے ، لاہور: شیخ اللہ رکھا تاجر کتب لاہور ، ۱۹۳۳م .

(۱۵۶۹) شہر آرزو : باقر مہدی ابن جعفر مہدی رزم ردولوی
۱۹۲ ص، ساڑھے تین روپے ، بمبئی:گوشہ ادب ، اجمل پریس بمبئی، ۱۹۶۰م .

(۱۵۷۰)صلیب فکر : رضا ھمدانی

۳۰ روپے .

(۱۵۷۱)طشت مراد : سیّد سبط علی صبا (م ۱۹۸۰م)

۶۲ غزلیں ،۱۱۱ ص ، ۲۵ روپے ، واہ کینٹ : مجلس تصنیف و تألیف ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی ، ۱۹۸۶م .

(۱۵۷۲)غزل : ناصر کاظمی

۱۸۰ ص ، لاھور : نیا ادارہ ، سویرا آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۷۱م .

(۱۵۷۳)غزل معلی : سیّد آل رضا

۲۵۶ ص،۵ روپے ، کراچی : مکتبہ افکار،مشھور پریس کراچی ، ۱۹۵۹م .

(۱۵۷۴)غزلیات ضامن : سیّد محمّد ضامن علی نقوی

فاطمہ حسن نے مرتب کی،۱۲۸ص ،۸ روپے ، لکھنو : دانش محل ، ۱۹۷۸م .

(۱۵۷۵) قبائے ساز : مصطفی زیدی (۱۹۷۰م)

۱۳۶ ص ، ۱۵ روپے ، راولپنڈی : ماوراء پبلشرز ، جنگ پریس لاھور .

آغاز :

دل میں وہ درد نہاں ہے کہ بتائیں کس کو ہاں اگر ہے تو کوئی محرم اسرار سنے

(۱۵۷۶)گلدستہ امانت :

۲۸ ص ، مطبع نولکشور لکھنو ، ۱۸۸۷م.

آغاز :

دل ہر گھڑی کے خوف و خطر سے نکل گیا درد غم فراق جگر سے نکل گیا
شکر خدا عدو کے میں شر سے نکل گیا لڑ کر رقیب یار کے گھر سے نکل گیا
مریخ آج برج قمر سے نکل گیا

(۱۵۷۷) گلشن بہار : مرزا اسد بیگ

[مرزا اسد بیگ ابن مرزا قلیچ بیگ ۱۸ ستمبر ۱۹۱۳م کو ٹنڈو ٹھوڑو (حیدرآباد) میں پیدا ہوئے ایم اے ایل ایل بی کرنے کے بعد محکمہ امداد باھمی میں ملازمت اختیار کی ۱۹۷۰م کو ریٹائرڈ ہوئے دیوان قاسم کا مقدمہ لکھا اور ادبی بورڈ سے انعام حاصل کیا ماھنامہ « قلیچ » کے ۱۹۵۲م سے ۱۹۵۸م تک

ایڈیٹر رہے }.

(۱۵۷۸)گل و مل : سیّد علی عباس سہارنپوری

فارسی اور اردو کلام

(۵۰+۱۶۸+۶۲) ص ، سوا روپیہ ، دهلی : انجمن ترقی ادب.

آغاز (اردو) :

تھا نصاب اولیں جو اس ستم ایجاد کا — اک ورق ہے آسمان اُس نسخہ بیداد کا

منکر خلاق عالم کون ہوسکتا تھا یاں — غلبہ توحید سے بھرتے ہیں دم الحاد کا

(فارسی) :

الا ای ساقی کوثر ادر کاسا و ناولها — نمی خواهیم غیر از تو کشود کار مشکلها

دگر فیض شهادت عام گردید ای مسلمانان — که قاتلها بدل دارند شوق رقص بسملها

(۱۵۷۹)گنجینه : میرزا یگانہ چنگیزی

۱۲۱ غزلیات اور ۱۶۳ رباعیات

۱۷۶ ص ، سوا تین روپے ، لاہور : قومی دارالاشاعت ، کواپریٹو پرنٹنگ پریس لاہور.

{میرزا واجد حسین یگانہ چنگیزی ابن میرزا پیارے صاحب ابن میرزا آغا خان ابن میرزا احمد علی ابن میرزا حسن بیگ چغتائی ۱۳۰۱ ھ کو عظیم آباد میں پیدا ہوئے ابتدائی تعلیم مولانا محمّد سعید حسرت سے حاصل کی شاعری میں مولانا سیّد علی خان بیتاب عظیم آبادی اور مولانا سیّد علی محمّد شاد عظیم آبادی سے اخذ فیض کیا ۱۹۰۵م کو لکھنو آئے فروری ۱۹۵۷م کو واصل بحق ہوئے }.

(۱۵۸۰)گھاس میں تتلیاں : ڈاکٹر وزیر آغا

(۱۵۸۱)لب اظہار : ڈاکٹر سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۰م)

قاضی محمّد اظہار الحسن اظہر (م ۱۹۷۱م)ابن مولوی محمّد مستحسن کا مجموعہ غزلیات

۶۳ ص ، ۲ روپے ، لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۷۳م .

(۱۵۸۲)لہو کے چراغ : سیّد سرفراز حسین جوہر

۱۶۰ ص ، ۵ روپے ، جہلم : پاک لائبریری .

آغاز :

خوابوں کا گلستاں ہوں خیالوں کی صدا ہوں   آلام کے صحرا میں نشان کف پا ہوں
جو لوگ مصیبت میں ہیں گریاں مجھے دیکھیں   میں تیرگی بخت کے سانچے میں ڈھلا ہوں

(۱۵۸۳)میخانہ الہام : شاد عظیم آبادی (م ۱۳۴۵ھ)

حمید عظیم آبادی نے مرتب کی.

۲۷۲ ص ، ۷ روپے ، سکھر : المہران ڈسٹرکٹ کلچرایسوسی ایشن ، اتحاد پریس سکھر، ۱۹۶۲م.

آغاز :

آئینہ ہے لا و الأحسن عالمگیر کا   ایک ہے دیکھو پلٹ کر دونوں رُخ تصویر کا

(۱۵۸۴)میری غزلیں : سیّد علی جواد زیدی

ہند ، ۱۹۵۹م.

(۱۵۸۵)نازش : نرجس افروز زیدی

۸۰ ص ، ۱۵ روپے ، قیصر آرٹ پریس لاہور.

(۱۵۸۶)نسیم دست آرزو : علی جواد زیدی

۲۴۸ ص ، ۳۰ روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۵۸۷)ہوا کے رنگ : جعفر شیرازی

۱۱۲ ص، ۳ روپے، لاہور: مکتبہ جدید ، نقوش پریس لاہور، ۱۹۶۲م.

دواوین و کلیات

(۱۵۸۸)آیات مصحفی/ دیوان مصحفی : مہذّب لکھنوی
لکھنو : انجمن محافظ اردو ، ۱۹۵۳م ، ۲ روپے ، ۱۶۰ ص .
آغاز :
اهل غفلت سے ہو کیونکر عزم بیت اللّٰہ کا پائے خفتہ کو بہت مشکل ہے چلنا راہ کا

(۱۵۸۹)اثر ستان : مرزا جعفر علی خان اثر لکھنوی ابن مرزا فضل حسین خان (م ۱۹۱۷م)
مقدمہ از مرزا محمّد ہادی عزیز لکھنوی (م ۱۹۳۵م).
لکھنوی : نظامی پریس ، ۱۹۲۴م ، (۲۸+ ۱۴۸) ص .
نمونہ :
تیری طلب نے درد کو درماں بنا دیا دشواریوں کو زیست کی آساں بنا دیا
ٹپکا جہاں جہاں پہ مرا خون آرزو عبرت نے اُس کو گنج شہیدان بنا دیا

(۱۵۹۰)احوال و رباعیات خیام مع متن و شرح : سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
عمر خیام (م ۵۲۶ھ) معروف ریاضی دان و شاعر کے حالات و ترجمہ کلام
لاهور : غلام علی اینڈ سنز ، ۱۹۶۵م ، ۹ روپے ، ۳۷۳ ص .

(۱۵۹۱)اردو کا پہلا صاحب دیوان شاعر : سیّد مسعود حسن رضوی ادیب
نواب صدر الدّین محمّد خان فائز دهلوی کا دیوان مع سوانح
دهلی : انجمن ترقی اردو (هند) ، ۱۹۴۶م ، ۲۴۲ ص.
نمونہ :
شاہ ولایت اسد اللّٰہ علی(ع) اس سے ہے اسلام سراسر جلی
دیں نبی کا اس سے ہوا جلوہ گر اس کی جسے مہر نہیں قد کفر
محرم اسرار رسول خدا (ص) کوئی نہ تھا جز علی مرتضی(ع)

(۱۵۹۲)اظفری گورگانی اور اُن کا ریختہ کلام : سیّد علی عباس
مرزا اظہر الدّین علی بخت اظفری (م ۱۲۳۴ ھ) کا دیوان مع سوانح
لاهور : ہسٹری ڈیپارٹمنٹ پنجاب یونیورسٹی ، ۱۴۳ ص .

(۱۵۹۳)الماس درخشان : مرزا حاتم علی بیگ
تاریخی نام « خیالات مہر » ہے جس سے ۱۲۸۷ھ برآمد ہوتا ہے جو تاریخ ترتیب ہے مرزا قاسم حسین نبیرہ ناظم نے مطلع الہی بخش سے شائع کیا .
آغاز :
عاشق ہوں میں اُس مہر و محبت کی ادا کا دیکھا جو بتوں کو تو کیا شکر خدا کا
تجھ سے تو ہے امید ہمیں لطف و کرم کی ہوگا کسی کافر ہی کو ڈر روز جزا کا

(۱۵۹۴)انتخاب آتش : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
خواجہ حیدر علی آتش (م ۱۸۴۷م)کے دیوان کا انتخاب، آتش کے مذھب پر بحث کرتے ہوئے مولانا نے آپ کا یہ شعر درج کیا ہے :
ساغر صاف مئے حبّ علی(ع) مشرب ہے مرد مومن ہوں میں اثنا عشری مذھب ہے
لاهور : کتاب منزل ، ڈیڑھ روپیہ ، ۱۰۹ ص .

(۱۵۹۵)انتخاب آغا حجّو شرف : سیّد سیادت حسین خان عرف آغا حجّو شرف رضوی شرف ، خواجہ آتش(م ۱۸۴۷م) کے شاگرد تھے ، کاظم علی خان نے مرتب کیا .
لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی، ۱۹۸۳م ، تین روپے ،۷۲ ص .
آغاز : دم جس نے مسیحا کو بتایا دھن ایسا موسی کو جواب ایک دیا کم سخن ایسا

(۱۵۹۶)انتخاب بیخود موھانی : سیّد محمّد احمد بیخود موھانی
سیّد سکندر آغا نے مرتب کیا .
لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی ، ۱۹۸۳م ساڑھے سات روپے ، ۱۲۷ ص .
آغاز :
اپنا جھاں میں رہنا ہے یادگار رہنا مشکل تھا اپنے گھر میں بیگانا وار رہنا

(۱۵۹۷)انتخاب حالی : سیّد سفارش حسین رضوی
دیباچہ ڈاکٹر عابد حسین نے لکھا .
نئی دھلی : مکتبہ جامعہ : ۱۹۸۳م ۱۵،۰ روپے ، ۲۰۰ ص .

(۱۵۹۸)انتخاب ذوق : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
شیخ محمّد ابراهیم ذوق (م ۱۲۷۱ ھ)کے کلام کا انتخاب
لاہور : کتاب منزل، ایک روپیہ ، ۷۲ ص .

(۱۵۹۹)انتخاب ریختی : سیّد سبط محمّد نقوی
سعادت یار خان رنگیں (م ۱۸۳۴م) ، سیّد انشاء اللہ خان انشاء (م ۱۸۱۷م)، میر یار علی جان کا مختصر تعارف اور انتخاب کلام ، دبستان دکن ، دبستان دلّی ، دبستان لکھنو اور مجہول الحال شعراء کے ریختی کا انتخاب .
لکھنو : اتر پردیش اردو اکیڈمی،۱۹۸۳م ، ساڑھے چار روپے ، ۱۰۴ ص.

(۱۶۰۰)انتخاب ذکاء اللہ : اصغر عباس
مولانا ذکاء اللہ ابن حافظ ثناء اللہ (م ۱۹۱۰م)کا نثری انتخاب
عنوانات : ظہوری کا حال ، عرفی کا حال ، سفر نامہ روم و مصر ، دیوان حالی ، دھلی کے قدیم اردو اخبار ، دھلی کے میلے اور تہوار ، دھلی کے مساجد و معابد کی سرگزشت ، نئی دھلی کی ایک تعمیر
لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی ، ۱۹۸۳م ، ۵ روپے ، ۱۲۷ ص.

(۱۶۰۱)انتخاب رند : ڈاکٹر علی جواد زیدی
نواب سیّد محمّد خان رند بن سیّد غیاث الدّین موسوی (م ۱۲۶۸ ھ) کے کلام کا انتخاب
لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی ، ۱۹۸۳م ، ساڑھے چھ روپے ، ۱۶۸ ص .
آغاز :
حور پر آنکھ نہ ڈالے کبھی شیدا تیرا سب سے بیگانہ ہے اے دوست شناسا تیرا
میں مسافر ہوں اُتر جاؤنگا پار اک دم میں تجھ کو اے دوست مبارک رھے دریا تیرا

(۱۶۰۲)انتخاب سکندر علی وجد : سکندر علی وجد
ھند ، دس روپے .

(۱۶۰۳) انتخاب صبا: کاظم علی خان
میر وزیر علی صبا ابن میر بندہ علی ، خواجہ حیدر علی آتش (م ۱۸۴۷م) کے معروف شاگرد تھے میر صاحب ۲۷ رمضان المبارک ۱۲۷۱ھ /۱۳ جون

۱۸۵۵م کو واصل بحق ہوئے

لکھنو : اتر پردیش لکھنو ، ۱۹۸۲م ، چار روپے چالیس پیسے ،۱۲۶ ص .

(۱۶۰۴)انتخاب ظریف لکھنوی : مقبول حسین ظریف لکھنوی (م ۱۹۳۷م)

کراچی : اردو اکیڈمی سندھ ،۱۹۷۷م ، ۲۰۸ ص .

آغاز :

الجھتا ہے جو دامن سے کوئی کانٹا بیاباں کا دکھاتا ہے اُسے ٹھینگا اُلٹ چاک گریباں کا

{ظریف ، مولانا علی نقی صفی لکھنوی کے چھوٹے بھائی تھے ۲۴ فروری ۱۸۷۰م کو لکھنو میں پیدا ہوئے اور ۳۰دسمبر ۱۹۳۷م کو واصل بحق ، لکھنو میں آسودہ خاک ہیں}.

(۱۶۰۵) انتخاب قائم چاندپوری : عابد رضا بیدار

ہند ، ایک روپیہ

(۱۶۰۶)انتخاب قصائد خاقانی مع شرح : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م۱۹۸۷م)

لاهور : شیخ محمّد اقبال صافی تاجر کتب ، انشاء پریس لاهور ، ۳ روپے ، ۱۴۴ ص.

(۱۶۰۷)انتخاب کلام آتش : ڈاکٹر اعجاز حسین

الہ آباد :ہندوستانی اکیڈمی اتر پردیش ،۱۹۵۵م ، سوا دو روپے ، ۱۴۰ ص .

(۱۶۰۸)انتخاب کلام جمیل مظہری : سیّد کاظم علی جمیل مظہری

علی گڑھ : انجمن ترقی اردو (ہند) ، ۱۹۶۴م ، ۷۵ پیسے ،۶۴ ص .

نمونہ :

لاش پسر تھی ہاتھ پہ اور سوچتے تھے شاہ کس منہ سے جاؤں لے کے اسے سوئے خیمہ گاہ

رک جاتے تھے بڑھا کے قدم کو میان راہ لیکن بقول عشق نہ کچھ بن پڑا تو آہ

ننھی سی قبر کھود کے اصغر کو گاڑ کے شبیر اُٹھ کھڑے ہوئے دامن کو جھاڑ کے

{ سیّد کاظم علی جمیل ۱۹۰۵م کو حسن پورہ ضلع سارن میں پیدا ہوئے آپکے دادا مولانا سیّد مظہر حسنین مظہر ، مرزا دبیر لکھنوی کے شاگرد تھے اور شاد عظیم آبادی کے ہم عصر و ہم سبق اپنے دادا کے حوالے سے اپنے آپ کو مظہری لکھتے ہیں ، ۱۹۳۱م کو کلکتہ یونیورسٹی سے فارسی میں ایم اے کیا

شاعری میں علامہ رضا علی وحشت (م۱۹۵۶م) کے شاگرد تھے]۔

(۱۶۰۹) انتخاب کلام علی جواد زیدی : سیّد علی جواد زیدی

علی گڑھ : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۷۱م ، ایک روپیہ ، ۶۳ ص .

آغاز :

چند روز اور بھی گزرے مرے همراز مگر　　اب بھی دنیا ہے وہی اور وہی عالم ہے

(۱۶۱۰) انتخاب کلام راز یزدانی : عابد رضا بیدار

دھلی : آزاد کتاب گھر ، بارہ آنے ، ۴۸ ص .

(۱۶۱۱) انتخاب کلام ظفر : خواجہ تہوّر حسین

خواجہ صاحب نے جامعہ کراچی کے امتحان کے سلسلے میں « بہادر شاہ ظفر کی شاعری، شخصیت اور اُن کا عہد » کے بارے میں ایک تحقیقی مقالہ لکھا تھا جسے ترمیم و اضافہ کے ساتھ شائع کیا دھلی : اعتقاد پبلشنگ ہاؤس ، ۱۹۷۷م ، اٹھارہ روپے ، (۲۸۶+۱۶۰) ص .

(۱۶۱۲) انتخاب کلام ہوس :میرزا محمّد تقی خان هوس ابن مرزا علی خان

سیّد سلیمان حسین نے مرتب کی .

لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی ، ۱۹۸۳م ، چار روپے ، ۸۶ ص .

(۱۶۱۳) انتخاب گرامی/بدر کمال : حکیم سیّد محمّد مهدی کمال ابن حکیم سیّد ضامن علی

مرزا حیرت دھلوی نے حضرت امام حسین کی شہادت کا انکار کیا تھا کتاب کے آخر میں اس دعوی کی تردید رباعیوں میں کی گئی ہے .

حیرت نے نیا رنگ دکھایا تو کیا　　حیرت میں زمانے کو جو لایا تو کیا

اس کفر و ضلالت کو مٹایا ہوتا　　اسلام کے جلوے کو مٹایا تو کیا

لکھنو : قومی پریس ، ۱۳۲۵ھ/ ۱۹۰۷م ، تیرہ آنے ،۱۷۶ ص.

منشی قدرت علی قدرت نے تاریخ طبع کھی :

کیا چھپا ہے مثل دیوان کمال　　جس میں هے مضمون هر اک لا جواب

بھر سال طبع ہاتف نے کہا　　لکھدو قدرت تم نگار انتخاب

آغاز :دکھا کر جلوہ بے خود اور دیوانہ بنا دینا　　بس اے شمع تجلّی مجھ کو پروانہ بنا دینا

سبب ہوا اپنی دلجمعی کا سامان پریشانی کرے آباد جو دل کو وہ ویرانہ بنا دیتا

(۱۶۱۴) انتخاب ناسخ : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)

امام بخش ناسخ (م ۱۸۳۸م) کے کلام کا انتخاب

لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ڈیڑھ روپیه ،۱۱۲ ص .

(۱۶۱۵) انتخاب وحید : سیّد علی حسنین زیبا

وحید الدّین احمد وحید ابن مولوی امیرالدّین عرف امر اللّٰہ کے کلام کا انتخاب ، آپ قصبہ کڑا ضلع الہ آباد کے باشندے تھے شاعری میں آپ کے اُستاد شیخ بشیر علی بشیر تھے ۱۸۹۲م کو واصل بحق ہوئے اس وقت آپ کی عمر ۶۳ سال تھی .

دھلی : انجمن ترقی اردو ، لطیفی پریس دھلی ، ۱۹۳۹م ، ۱۳۸ ص .

آغاز :

هر جگه جب وهی ہے خود موجود پوچھنا کیا ہے اور کہنا کیا

سب خودی کے لئے ہیں اتنے حجاب ہے خودوں سے ہے اُس کو پروہ کیا

(۱۶۱۶) انوار اختر : سیّد محمّد غضنفر کاظمی نگینوی

یه دیوان سیّد محمّد اختر نگینوی کا ہے

لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۳۵۸ھ/۱۹۳۹م ، ۲۵۶ ص .

مولانا محمّد علی خان اثر رامپوری نے تاریخ کہی :

بحمد اللّٰہ چھپا دیوان اختر ہوا بیدار اردو کا مقدر

اثر ہے مصرعه تاریخ بھی خوب بخوبی - لو- چھپا دیوان اختر (۱۹۳۹م)

نمونه :

خود حق ہے مدح گستر یا مصطفی (ص) تمهارا ہے مرتبه فزوں تر یا مصطفی (ص) تمهارا

صلی علی کہوں میں تعظیم کو اُٹھوں میں جب نام آئے لب پر یا مصطفی(ص) تمهارا

جیسے کہ تم نبی(ص) ہو ویسا ملا وصی بھی ہے جانشین حیدر (ع) یا مصطفی(ص) تمهارا

(۱۶۱۷) ایمان بالغیب : سیّد محمّد شاد زید پوری (م۱۹۵۶م)

کراچی : شاہ اکیڈمی ناظم آباد ،۱۹۵۷م ، ڈھائی روپے ،۱۱۲ص .

آغاز :

غیبت میں رہو اور خدا بھی نہ کہے دل ہے عالم امکاں سے بہت دور یہ منزل
تدبیر سے حل ہو نہیں سکتی تھی یہ منزل تقدیر بیک ناقہ نشانید دو محمل
سلمائی حدوث تو و لیلائی قدم را

{ سیّد محمّد شاد ابن حکیم سیّد اعتیاد حسین ۴ جمادی الآخر ۱۳۱۳ھ/۱۸۹۴م کو زیدپور میں پیدا ہوئے عربی و فارسی کی ابتدائی تعلیم مولانا مونس حسین سے حاصل کی ، عبید اللہ امرتسری (م ۱۹۳۸م) صاحب ارجع المطالب اور مولانا مظفر حسین خاں کے سامنے بھی زانوئے ادب تہہ کیا ۸ فروری ۱۹۵۶م کو واصل بحق ہوئے }.

(۱۶۱۸) باقیات غضنفر : سیّد غضنفر علی غضنفر سونی پتی (م ۱۹۵۳م)
سیّد شبیر علی حیرت سونی پتی نے مرتب کیا .
کراچی : اسلامیہ برقی پریس ، ۲ روپے ، ۱۷۳ ص.
آغاز :

فصل خزاں چلی گئی دور ہوا بہار کا پھول کھلا چمن میں یا نافہ کھلا تتار کا
غنچہ دل نہ جب کھلے کیا ہے مزا بہار کا لطف ہے زندگی کا کیا جب ہو عتاب یار کا

(۱۶۱۹) بہاراں : مرزا جعفر علی خان اثر لکھنوی
اردو کے علاوہ چند فارسی غزلیں بھی موجود ہیں
لکھنو: نظامی پریس ، ۱۹۳۹م ، تین روپے ، ۴۷۹ ص .
آغاز (اردو):

جس طرف نکل جاؤ ، جھڑکیاں ہیں ، تہمت ہے عشق خانماں ویراں سب تیری بدولت ہے

(فارسی) :

حشر بر چہرہ کشد دامن ویرانہ ما عرض وحشت چو دھد این دل دیوانہ ما

(۱۶۲۰) بہار دانش : مرزا محمّد اسماعیل عرف مرزا جان طپش
شیخ عنائت اللہ کنبوہ لاہوری کی فارسی کتاب « بہار دانش » کا منظوم ترجمہ حمد باری تعالی ، نعت مصطفی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم کی منقبت جس کی ابتدا یوں ہے :

وصی ہے پھر اُس کا علی ولی (ع) زھی وہ نبی (ص) اور زھی وہ وصی
مناقب کی اُس کے کہاں مجھ کو حد کہ ہے ذات پاک اُس کی شیر صمد

لاہور : مجلس ترقی ادب ، ۱۹۶۳م ، تین روپے (۳۶+ ۱۶۱) ص .

اس کتاب کی پہلی اشاعت ۱۲۵۵ ھ /۱۸۳۸م کو ہوئی اور مطبع محمّدی کلکتہ میں چھپی .

(۱۶۲۱) پھول بن : شیخ محمّد مظہر الدّین معروف بہ ابن نشاطی

شیخ چاند ابن حسین نے مرتب کیا .

کراچی : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۵۵م ، ۱۳۲ ص .

نمونہ :

اول میں حمد ربّ اللعالمیں کا دل و جاں سوں کہوں جان آ فریں کا
کہوں میں نعت سرور کا شفیع المذنبیں بر حق کہ جس کے نورسوں پر تو کیا دو جگ کو تابانی
زباں کو منقبت کے ساتھ کھولوں نبی (ص) کے جانشیں کا مدح بولوں

(۱۶۲۲)تاج النظم / سراج النظم (جلد اوّل) : مرزا علی محمّد خان جنوں

لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۰۰ ھ، ۳۰۵ ص.

نمونہ :

سوجھتا مضمون نہ تھا ذھن رسا کو آہ کا پھر گیا آنکھوں میں نقشہ مد بسم اللّٰہ کا
صاف باطن کے لئے حاصل ہے قرب اللّٰہ کا روح سے کچھ کم نہیں رتبہ دل آگاہ کا
اے جنوں راہ عدم میں سوطرحکے خوف ہیں چھوڑنا دامن نہ تو حیدر سے خضر راہ کا

(۱۶۲۳)تحفۃ الصفر : مولانا سیّد مظاھر حسین امروھی

۲۳۰ ص (ذریعہ : ۳) .

(۱۶۲۴)تنویر الاشعار : منیر شکوہ آبادی

ایک قصیدہ ، ۱۳۵ غزلیات ، بارہ رباعیات اور پندرہ مخمسات .

رامپور : سعیدی پریس ، ۱۳۲۵ ھ.

مولانا احسان علی خان رامپوری نے تاریخ کہی :

پھر دوبارہ چھپا کلام منیر تھا نہ فن سخن میں جس کا نظیر
جستجو میں تھے اسکے اہل مذاق اس کے جویاں تھے سب صغیر و کبیر

سن کے یہ مژدہ مسرت بخش شادماں ہے ہر اک غریب و امیر
گل مضمون شگفتہ ہیں لاکھوں سنیں اول سے لیکے تا بہ اخیر
لکھا یہ سال طبع احساں نے صحن گلشن سے کلیات منیر (۱۳۲۴ھ)

(۱۶۲۵) تیر نشتر (حصّہ اوّل) : آغا شاعر قزلباش
حرف الف سے حرف و تک کی غزلیں
دھلی : مخزن پریس ، ۱۹۰۹م ، سوا روپیہ ، ۱۲۰ ص .
آغاز :
ہر رنگ میں ہے فیض خدائے کریم کا دامن بھرا ہوا ہے گلوں سے نسیم کا
تو وہ کہ تیری ذات غفور الرحیم ہے میں وہ کہ مجھ سے آگ ہے شعلہ جحیم کا

(۱۶۲۶) تیشہ لفظ : سجاد باقر رضوی (م ۱۹۹۶م)
لاھور : کتابیات ، ۱۹۶۸م ، ساڑھے سات روپے ، ۱۲۸ ص .
آغاز :
پوچھو مجھے اےہم نفساں کون ہوں کیا ہوں یارو میں کوئی حشر کے میداں میں کھڑا ہوں

(۱۶۲۷) جذبات یاور : مولانا مرزا محمّد بہادر یاور خیر آبادی
حیدرآباد دکن : مطبع انوار الاسلام ، ۱۳۴۶ ھ ، (۹+۲۵۶) ص .
نواب ضیغم جنگ بہادر نے تاریخ کہی :
چه مرزا محمّد بہادر سخن ور بفرمود تألیف جذبات یاور
کلام دل آویز و دلشاد و دلکش ز حسنش سخندان عالم مسخرّ
فصیح و بلیغ و سخن گوئی یکتا محب و ثنا خوان آل پیمبر
چه خوش ناظم عدل و داد عدالت عقیل و جلیل و غیور و مدبّر
به لب حمد معبود صنّاع عالم بدل اُلفت احمد و حب حیدر
فراهم چو گردید نظم دل آرا ز طبع خوش انداز پوشید زیور
پی سال او فکر چوں کرد ضیغم سن طبع شد- پاك جذبات یاور (۱۳۴۶ ھ)
آغاز :
نعت احمد وصف حیدر اور حمد کردگار ہے یہی مطلوب اپنا اور یہی اپنا شعار
گر کہے کوئی کہ دنیا سے نرالا ہے یہ ڈھنگ نعت پہلے حمد پیچھے بیچ میں مدح کبار

(۱۶۲۸) چراغ حق : خواجہ جعفر حسن پانی پتی حیدری جعفر

خواجہ جعفر حسن ، میر سیّد قمر الدّین منت (م ۱۷۹۲م) کے شاگرد تھے

انبالہ : مطبع رحمانی ، ۱۳۱۳ھ،۱۹۶ص .

جناب مظہر حسن جج سیالکوٹ نے تاریخ کہی :

خواجہ جعفر حسن کا دیوان   ہو کے ترتیب حوروش آیا

بزم اہل سخن کو سکتہ تھا   جس نے دیکھا وہ نعرہ کش آیا

فکر تاریخ تھی جو مظہر کو   کہا ملہم نے دیکھ غش آیا (۱۳۱۳ھ)

اس دیوان میں خواجہ صاحب کا وہ قطعہ بھی شامل ہے جو آپ نے مرزا غالب(م ۱۸۶۹م)کی وفات پر کہا :

چوں شنیدیم حال رنج و الم   رفت غالب ازیں جہان بعدم

بہر تاریخ او چوں کردم فکر   قلم سینہ چاک کرد رقم

دلم از خود بگفت خود تاریخ   آہ غالب بمرد شد تاریخ

(۱۶۲۹) چمنستان جوش : نواب احمد حسن خان جوش

لکھنو : مطبع نولکشور، ۱۲۹۰ھ ، ۲۳۰ ص.

خود ناظم نے تاریخ طبع کہی :

مصرعہ تاریخ سال عیسوی میں ہے یہ جوش   آج کہدو ہے اسی میں شاعری کا خاتمہ (۱۸۷۳م)

(۱۶۳۰) حدیقہ بے نظیر/دیوان رفعت : مرزا مہدی حسن خان رفعت شاگرد سیّد ضامن علی جلال

۱۳۰۱ ھ ۱۶۸ ص.

نمونہ : ہر جگہ تیرا ظہور پاک اے جانانہ تھا   تیرے ہی جلوے سے روشن کعبہ و بتخانہ تھا

کعبہ و بتخانہ و وادی ایمن کوہ طور   تو نہ گر آباد کرتا ہر جگہ ویرانہ تھا

(۱۶۳۱) خزائن الفصاحت : آغا حسن امانت

۱۲۷۸ ھ/۱۸۶۱م.

(۱۶۳۲) خزینہ خیال : مولانا سیّد مہدی حسن ماہر

لکھنو : مطبع دبد بہ احمدی ، ۱۳۱۳ھ، ڈیڑھ روپیہ ،۳۶۴ ص.

حضرت ماہر سپہر فیض دریائے کرم آپ ہیں سر حلقہ اہل سخن بے قیل و قال
آپ کی تعریف میں ہم ناقصوں کا ذکر کیا عقل کل کی نطق اس مشق و مہارت پر ہے لال
کون کر سکتا ہے اس دیوان عالی کی ثنا بند کر نا بحر کا کوزے میں ہے امر محال
سر زمین ہند پر ابتک نہیں پیدا ہوا آپ کا ایسا بلیغ نکتہ داں نازک خیال
سال تدوین وصف دیوان میں کیا کامل رقم آسمان فکر ماہر نور پروین کمال
(۱۳۱۳ھ)

آغاز :

فگار دل میں ہر اک حزیں کا سخن سنا ہے یہ کس حسیں کا
جگر ہو زخمی ہر اک نگیں کا مزا یہ ہے حرف دلنشیں کا

(۱۶۳۳) خمخانہ عشرت : مرزا جعفر علی نشتر لکھنوی

خواجہ محمّد عبدالرؤف عشرت کے دیوان کا انتخاب

۶۲ ص (ناقص الآخر).

(۱۶۳۴)خیابان ترنّم : مولانا سیّد محمّد نوح شہیر مچھلی شہری

الہ آباد : جامعہ اصلاحیہ عثمانیہ ،۱۳۵۴ھ/۱۹۳۶م،۲ روپے،۱۷۴ ص.

(۱۶۳۵)دیوان حسرت / دیوان انجم : شہزادہ آسمانجاہ انجم ابن محمّد واجد علی شاہ بادشاہ

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۰۵م ، ۲۰۴ ص.

سیّد یوسف علی کاہش نے تاریخ کہی :

رقم کرد انجم چہ دیوان خود را ثنا خوان ہستند برناؤ پیری
و در وصف ہر شعر قاصر زبانم بشکل محقق مثال دبیری
شدہ طبع صد شکر پروردگاری منوّر شدہ مثل ماہ منیری
پئی سال کاہش مکن جستجوی بگو - نادری و گلے بی نظیری (۱۹۰۵م)

(۱۶۳۶) دیوان : ناصر کاظمی

لاہور : پروگریسو پیپرز لمٹیڈ ، ۱۹۷۲م ، بارہ روپے ، ۱۴۴ ص .

آغاز :

آرائش خیال بھی ہو دل کشا بھی ہو وہ درد اب کہاں جسے جی چاہتا بھی ہو

یہ کیا کہ روز ایک سا غم ایک سی امید اس رنج بے خمار کی اب انتہا بھی ہو

(۱۶۳۷)دیوان آغا : مرزا آغا حسین اکبر آبادی

آگرہ : مطبع اعجاز محمدی ،۱۶۷ ص .

نمونہ :

فکر حمد و نعت میں مطلع ہوا دیوان کا نور اس بیت الصنم میں ہے خدا کی شان کا
آیہ لولاک تیری شان میں نازل ہوا سب پہ روشن ہے کہ تو باعث ہوا امکان کا
وہ وصی مصطفی (ص) ہے وہ علی مرتضی (ع) مدح حاضر میں کروں اب وصف اس کی شان کا

(۱۶۳۸)دیوان امانت : سیّد آغا حسن امانت لکھنوی

آغا حسن کے صاحبزادے سیّد حسن لطافت نے مرتب کیا .

لکھنو : روشن لال پریس،۱۳۲۱ھ، ۱۷۸ ص .

آغاز :

کیا کیا ہے کرم مجھ پہ خدائے دو جہاں کا شکر اُس کا ادا کرسکے کیا منہ ہے زباں کا
تازہ ہے چمن حمد خدائے دو جہان کا کچھ دخل نہیں گلشن قدرت میں خزاں کا

{آغا حسن امانت ابن میر آغا ابن حیدر علی ابن سیّد محمّد تقی ابن سیّد علی رضوی مشھدی کلیددار روضہ امام علی رضا علیہ السّلام ۱۲۳۱ھ کو پیدا ہوئے غزل و مرثیہ کہتے تھے نثر میں اُن کی کتاب اندر سبھا ہے ۲۸ جمادی الاولٰی ۱۲۷۵ھ کو واصل بحق ہوئے امامباڑہ آغا باقر کے قریب دفنائے گئے}.

(۱۶۳۹)دیوان امیر / مراۃ الغیب : مولانا سیّد محمّد مرتضی حسن بیان یزدانی (م ۱۹۰۰م)

ڈاکٹر سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۰م)نے مرتب کیا .

لاھور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۷۳م ، ۵ روپے ، ۱۲۸ ص .

{مولانا سیّد محمّد مرتضی حسن ۱۸۵۰م کو جھانسی میں پیدا ہوئے آپ کا وطن جارچہ ضلع بلند شہر تھا اردو میں بیان اور فارسی میں یزدانی تخلص کرتے تھے دینی علوم مولانا مرزا باقر علی بیگ (م ۱۸۷۳م) پیش نماز جامعہ شیعہ میرٹھ سے حاصل کئے « جلوہ طور » ، « طوطی ھند » « لسان الملك » کے ایڈیٹر رہے ۱۳مارچ ۱۹۰۰م کو واصل بحق ہوئے مندرجہ ذیل کتابوں کے مصنف

ہیں .
جواہر لاثانی ، رنگ شہادت ، عطر مجموعہ نعت ، شرح دیوان غالب، شرح قانون بو علی سینا ، دیوان غزلیات اردو و فارسی ، مجموعہ قصائد اردو ، شادی کے رقعات و سہرے} .

(۱۶۴۰)دیوان بے مثال / آثار خیال : سیّد حسن عبّاس فصاحت خلف امانت
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۲۵م ، ۵۲۴ ص .
مولوی برکت اللہ رضا شارح سُلّم نے تاریخ کہی :

مستند اُستاد کا ہے یہ کلام کیوں نہ ہو ہر قلب اس سے مستنیر
مصحفی کا رنگ ہے ہر شعر میں ہے تغزّل سے عیاں شاہ نصیر
شاعری کہتے ہیں اس کو دیکھ لو ہے عیاں ہر بیت سے انداز میر
لکھدو بس اب مصرعہ تاریخ طبع یہ ہے دیوان جلوہ گاہ بے نظیر
(۱۳۴۳ھ)

آغاز :
وہ وقت ذبح دیکھتے جاتے تو خوب تھا میری طرف سے منہ نہ پھراتے تو خوب تھا
کمسن تھے مجھ کو نزع میں دیکھا تو ڈر گئے سمجھا کے دوست اُن کو ہٹاتے تو خوب تھا
محفل سے غیر نے جو اُٹھایا بُرا ہوا خود اُٹھ کے آپ مجھ کو اُٹھاتے تو خوب تھا

(۱۶۴۱)دیوان پروین : ام مشتاق بڑی بیگم اہلیہ میر قربان علی
آگرہ : عزیزی پریس ، ۱۳۳۱ ھ/۱۹۱۳م ، ۳۲۴ ص .
مرزا بلاقی گورگانی نے تاریخ کہی :

چہ تعریف احقر بگوید بگو باایں عقل خود ناقص و نیم جاں
بہر حال از بیکسی غم مخور بگو بہر تاریخ دیوان آں
سخن ساز پروین شیریں سخن(۱۹۱۳) دگر گفت - گفتار شیریں زباں(۱۳۳۱ھ)

آغاز :
ریاض حمد میں سرو خراماں ہے قلم میرا میں وہ طوطی ہوں مرغان چمن بھرتے ہیں دم میرا

{اُم مشتاق پروین بنت علامہ سیّد محمّد غضنفر علی خان ۱۰ رمضان المبارک ۱۲۸۳ھ/ ۱۱ دسمبر ۱۸۶۶م کو دھلی میں پیدا ہوئیں تصوف کی طرف زیادہ

رجحان تھا رسالہ صلاح الدّین ،ترجمہ اخلاق محسنی ، ترجمہ احیاء المیت فی فضائل اهلبیت ، سفرنامہ حجاز ، رسالہ طلب موسوم بہ علاج المرضا بالماء و الغذا آپ کی یادگار ہیں ۱۳۲۷ھ کو حج بیت اللہ کے لئے تشریف لے گئیں}.

(۱۶۴۲)دیوان تاباں : میر عبدالحی رضوی تاباں (م ۱۱۶۰ھ)

حیدرآباد دکن : اردو بزم ادب ، ایک روپیہ ، (۶۴+ ۲۸) ص .

نمونہ :

تسبیح وہ خاک کربلا کی رکھّے تاباں جو دل سے ہو شبیر کا دوست
گر غیر اُسے گلے میں اپنے پہنے خون شہداء تمام بر گردن اوست

(۱۶۴۳)دیوان تجلّی : میر حسن میاں تجلّی بن محمّد حسین کلیم

تجلّی ، میر تقی میر (م ۱۲۲۵ھ) کے شاگرد اور بھانجے تھے .

۱۸۴۴م .

(۱۶۴۴)دیوان تنہا : سیّد کفایت علی تنہا

تنہا ، سیّد احمد حسن فرقانی کے والد تھے ، کل ۷۶ غزلیں

کانپور : مطبع نامی، ۱۳۲۳ھ،۸۶ ص .

آغاز :

غم نہیں اپنے دم نکلنے کا خوف ہے اُن کے جی دھلنے کا
شغل ہے گر تیرے بہلنے کا غم نہیں مجھ کو جی نکلنے کا

(۱۶۴۵)دیوان جان : میر یار علی خان

دھلی : نظامی پریس ،۱۹۲۷م ، ۲۰۰ ص .

آغاز :

شان میں اللہ کی مطلع ہو وہ دیوان کا جیسے بسم اللہ بھاٹک ہے ہوا قرآن کا
مدح میں بارہ اماموں کی کہوں بارہ جو شعر عرش پر ہو ذکر اس بارہ دری کی شان کا

(۱۶۴۶)دیوان جان (حصّہ دوم) : میر یار علی خان

پٹیالہ : مطبع نولکشور ، ۶۰ ص.

آغاز :

خدا کی حمد میں پہلے بیاں ہو اس کی رحمت کا دو عالم سایہ میں ہے ایک دہ دامن ہے وسعت کا

محمد(ص) پر ہوا ہے خاتمہ باب نبوت کا علی(ع) سے سلسلہ بارہ اماموں کی امامت کا
بیان کیا مرتبہ ہو فاطمہ (ع) کی شان و شوکت کا ملا زہرا کو رتبہ مصطفی (ص) کی زیب و زینت کا

(۱۶۴۷)دیوان جرار : میرزا حسین بیگ جرار

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۸۸۵م ، ۱۱۹ ص.

مولانا سید مظفر علی خان اسیر (م ۱۸۸۱م) نے تاریخ طبع کہی :

واہ کیا دیوان ہے جرار کا تھا میرا شاگرد میرا ہم زبان
طبع کی تاریخ ہے یہ اے اسیر ہے یہ دیوان بوستان بے خزاں (۱۲۹۰ھ)

نمونہ :

زہے وہ دل عیاں ہو جس سے جلوہ تیری قدرت کا خوشا وہ آنکھ جو دیکھے تماشہ تیری صورت کا
یہ کس کے رعب سے میدان محشر صحن مقتل ہے کہ بسمل لوٹتے ہیں جا بجا موروں میں ہلچل ہے
یہ کیسی منصفی اے چرخ کہ فرہاد و شیریں کی کہ خون آلودہ یاں سر ہے وہاں ماتھے پہ صندل ہے
رہے جرار عشق حیدر کرار سینے میں تلاش مال بیجا ہے ہوس دنیا کی مہمل ہے

(۱۶۴۸)دیوانچی : سید مقبول حسین ظریف (م ۱۹۳۷م)

مولانا سید علی نقی صفی لکھنوی نے مرتب کیا .

لکھنو : الواعظ صفدر پریس ، ۱۹۴۹م ، سات روپے ، ۵۰۴ ص .

آغاز :

قلم ہے آج کل زوروں پہ یاراں سخنداں کا وہ پنجہ پھر گیا دیکھو جنون فتنہ ساماں کا

(۱۶۴۹)دیوان حبیب : سید محمد کاظم حبیب موسوی

حیدرآباد دکن : مطبع شمسی ، ۳۱۷ ص .

نمونہ :

چل گئی تیغ ادا تیر نظر سے پہلے ہو گیا کام میرے دل کا جگر سے پہلے
فکر شہرت کبھی زیبا نہیں ہے کسب کمال عیب کو دیکھتے ہیں لوگ ہنر سے پہلے

(۱۶۵۰)دیوان حیدری : سید حیدر بخش حیدری

ڈاکٹر عبادت بریلوی نے مرتب کیا .

کراچی : اردو دنیا ، چھ روپے ، ۱۷۶ ص .

آغاز :

برابری کا تیرے گل نے جب خیال کیا صبا نے مار طمانچے منہ اُس کا لال کیا

[سیّد حیدر بخش حیدری ابن سیّد ابوالحسن دھلی میں پیدا ہوئے کچھ عرصے کے بعد بنارس چلے گئے قاضی عبدالرشید ، مولانا غلام حسین اور سیّد جمعیت علی رضوی سے اخذ فیض کیا ، ۱۲۱۴ ھ تک بنارس میں رہے جب فورٹ ولیم کالج قائم ہوا تو ڈاکٹر گلکرسٹ (م ۱۸۴۱م) نے اُنھیں اپنے پاس کلکتہ بلا لیا قصہ مہر و ماہ ، قصہ لیلی مجنوں ، توتا کہانی، آرائش محفل ، گلزار دانش ترجمہ بہار دانش ، گلدستہ حیدری ، ترجمہ تاریخ نادری ، جامع القوانین اور گل مغفرت آپ کی تصانیف ہیں]۔

(۱۶۵۱)دیوان دارالسلام : سیّد محمّد ناظر حسین ناظم

لاھور : رحمانی پریس ،۱۸۹۴م ،۷۶ ص .

سیّد محمّد اولاد حسین حاتم نے تاریخ کہی :

حضرت ناظم رہیں دنیا میں زندہ تا ابد نظم سے کرتے رہیں ملک سخن کا انتظام

سال تاریخی ہو حاتم بخشش سید پہ دال کہئے یہ دیوان ہے مرغوب دل شاہ انام

(۱۸۹۴م)

نمونہ :

دکھاتا ہے مرقع ذاکر ابن شاہ مردان کا اثر کا آہ کا فریاد کا حسرت کا حرماں کا

(۱۶۵۲)دیوان ثاقب : میرزا ذاکر حسین ثاقب ابن مولانا آغا محمّد عسکری قزلباش

لکھنو : نظامی پریس ،۴۲۴ ص .

آغاز :

اک لب خاموش بن کر شوق گویائی رہا حمد کرتا کون عالم محو یکتائی رہا

ہو نہو یا جرم بازو یا خطا خنجر کی ہے سر تو ایسا تھا کہ جو صرف جبیں سائی رہا

(۱۶۵۳)دیوان ذوق : مولانا محمّد حسین آزاد(م ۱۹۱۰م)

محمّد ابراھیم ذوق (م ۱۸۵۴م) کی سوانح اور غزلیات و قصائد کے متعلق دلچسپ نوٹ

لاھور : آزاد بکڈپو، ڈیڑھ روپیہ ،۴۰۴ ص .

(۱۶۵۴)دیوان رفیق : شیخ الٰہی بخش رفیق
اس دیوان کے مندرجہ ذیل اور نام بھی ہیں ، نگارستان اُلفت ، دیوان تارا ، شجر بلاغت
لاہور : مطبع کوہ نور ، ۱۳۰۱ھ/۱۸۸۴م ، ۲۳۶ ص .
نمونہ :

بولی صغرا خبر منگا بھیجو جاؤ دادی جی مجھ کو یا بھیجو
خط سوئے نائب خدا بھیجو یہ زبانی میری لکھا بھیجو
یا مجھے کربلا بلا بھیجو یا میری درد کی دوا بھیجو

(۱۶۵۵)دیوان رند/ گلدستہ عشق : سیّد محمّد خان رند
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۳۰م ، ۳۱۶ ص.
نمونہ :

شیر حق واقف خفی و جلی محرم و راز دار لم یزلی
بعد احمد سمجھ علی(ع) کو وصی ورد کر صبح و شام ناد علی (ع)
لوگ بد وضع ہیں زمانے کے آبرو رکھیو اے نبی (ص) کے وصی

(۱۶۵۶)دیوان زکی : سیّد محمّد زکریا خان رضوی زکی
دھلی : مطبع رضوی ، ۱۹۰ ص.
آغاز :

قریب عالم ادراک ہے خطرہ جدائی کا کہ توقیع کن آئینہ ہے شان خود نمائی کا

(۱۶۵۷)دیوان سجاد : میر محمّد سجاد اکبر آبادی ابن میر محمّد عظیم
ڈاکٹر شمیم احمد نے مرتب کیا ، سجاد ، میر تقی میر کے ہم عصر تھے
پٹنہ : بہار اردو اکیڈمی ، ۱۸۱ ص .

(۱۶۵۸)دیوان سیّد : سیّد حسین مشہدی
لکھنو : مطبع صدر مجلس ، ۱۲۹۹ ھ ، ۸۰ ص .
سیّد احمد حسین نے تاریخ تصنیف کہی :

عجب توحید میں دیوان لکھا ہے صدا آتی ہے ہر سو مرحبا کی
جو تاریخ اس کی پوچھی میں نے احمد کہا دل نے اجی رحمت خدا کی(۱۲۹۷ھ)

نمونہ :

اللہ رے وقار و شرف بو تراب(ع) کا محبوب ہے وصی ہے رسالتمآب (ص) کا

اعلیٰ وہ مرتبہ ہے علی(ع) کی جناب کا روشن ہے جس کے گھر سے چراغ آفتاب کا

(۱۶۵۹)دیوان شاد لکھنوی : شیخ محمّد جان شاد (م ۱۸۹۹م)

شیخ حامد حسن نے مرتب کیا ، ابتدا میں مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م) کا مقدمہ ہے .

لاہور : علمی پرنٹنگ پریس ، ۱۳۹۰ ھ/ ۱۹۷۰م ، چھ روپے ، ۳۶۰ ص .

نمونہ :

ثنا خواں ہوں اے شاد آلِ عبا(ع) کا میرے ورد میں خمسہ پنجتن ہے

عشق میں آلِ محمّد(ص) کے جنوں ہو اے شاد پا با زنجیر کرے اُلفت سجاد مجھے

سب آلِ عبا وجہ حسن پیدا ہوئے واحد ہیں جدا جدا بدن پیدا ہوئے

اللہ کی راہ سے ہے ثبوت اعداد اک نور خدا سے پنجتن پیدا ہوئے

(۱۶۶۰)دیوان شاکر جلد دوم : میر قمر الدّین خان شاکر

میر قمر الدّین خان ۱۱۳۷ھ/۱۷۲۴م کو حیدرآباد دکن میں پیدا ہوئے

حیدرآباد دکن : دارالطبع سرکار عالی، ۱۳۵۷ھ ، (۴۲+۱۳+۵۳۰) ص .

(۱۶۶۱)دیوان شاکی : سیّد احمد حسن شاکی باکی فرقانی

سیّد محمّد کرار حسین روحانی نے مرتب کیا .

کانپور :مطبع نامی ،۱۳۲۳ھ،۱۴۵ ص.

آغاز :

اے کلک وقت نعت رسولِ عرب ہوا سر ہوگا اور نہ تو جو ذرا بے ادب ہوا

(۱۶۶۲)دیوان صابر : عبدالحسین صابر تھاریانی

کراچی : سمن زار پبلی کیشنز ، ۱۰ روپے ، ۳۱۲ ص .

(۱۶۶۳)دیوان صفی/ صحیفۃ الغزل : مولانا سیّد علی نقی صفی لکھنوی (م ۱۹۵۰م)

لکھنو : سرفراز قومی پریس ،۱۳۷۲ھ، ۱۶۰ ص.

قدیر احمد قدیر نے تاریخ طبع کہی :

حق بجانب ہیں قصیدہ خوان مولانا صفی ہند میں ہے جا بجا فیضان مولانا صفی

خدمت اردو ادب میں صرف کردی زندگی　　علم و فن دونوں پہ ہے احسان مولانا صفی
سینکڑوں نایاب نسخے آج تک محفوظ ہیں　　ہے کتابوں سے بھرا ایوان مولانا صفی
مصرعہ تاریخ ہجری اب رقم کر دو قدیر　　منت ممتاز ہے دیوان مولانا صفی
(۱۳۷۲ھ)

آغاز :

غش حور و پری جس پہ وہ دیوانہ ہے اس کا　　افسوں سے دل آویز تر افسانہ ہے اس کا

(۱۶۶۴)دیوان طباطبائی/صوت تغزّل : مولانا سیّد علی حیدر طباطبائی ناظم(م۱۹۳۳م)

۲۳۵ غزلیں اور چند رباعیات

حیدرآباد دکن : مکتبہ ابراھیمیہ ، ۱۳۵۱ ھ/۱۹۲۳م ، ۲ روپے ، ۳۲۷ ص .

آغاز :

تیرے جلوے کے آگے اپنی ہستی کو فنا پایا　　یہ پیغام اجل ہم نے دم قالوا بلی پایان
کیا پائے طلب کو قطع تو دست دعا پایا　　خدائی بھر سے ہم نے ہاتھ کھینچا تو خدا پایا

(۱۶۶۵) دیوان عبدالرحمن : امیر حمزہ خان شنواری

پشتو زبان کے مقبول صوفی شاعر عبدالرحمن بابا کے دیوان کا منظوم ترجمہ

پشاور : پشتو اکیڈمی ، ۱۹۶۳م ، ۲۸۵ ص.

(۱۶۶۶)دیوان عیاں : سیّد ضیاء الاسلام عیاں جارچوی (م ۱۳۵۳ ھ)

سیّد محمّد صفی نے مرتب کیا .

راولپنڈی :سول اینڈ ملٹری پریس ، ۱۳۷۵ھ/۱۹۵۶م ، ۵ روپے ،۲۸۴ ص .

آغاز :

راہ اُلفت میں جو فنا نہ ہوا　　محرم راز کبریانہ ہوا
دل کبھی شکوہ آشنانہ ہوا　　میں فقط شکر لب کشا نہ ہوا

(۱۶۶۷)دیوان غالب : اسد اللہ خان غالب(م ۱۸۶۹م)

لکھنو : مطبع نامی ، ۱۳۳۲ ھ/۱۹۱۴م ، ۱۱۶ ص .

(۱۶۶۸)دیوان غریب : مرزا کلب حسین خان نادر

فتح گڑھ : مطبع دلکشا ، ۱۲۸۴ ھ

(۱۶۶۹) دیوان فدا : فدا حسین فدا

لکھنو : مطبع نولکشور، ۱۲۸۸ھ/۱۸۷۲م ، ۴۹۰ ص .

محمّد عبدالحی صفا بدایونی نے تاریخ طبع کہی :

ہوا مطبوع جب دیوان فدا کا — لطیف و عمدہ و پاکیزہ خوشتر

ہوا مجھ کو بھی بہ ارشاد عالی — لکھو تاریخ کوئی تم مقرر

بحسب حکم آں یکتای آفاق — خیال مادہ تھا مجھ کو یکسر

سر انصاف سے ہاتف پکارا — ہے اس دیوان میں ہر شعر نادر (۱۲۸۸ ھ)

نمونہ :

ذرہ کو اپنے مرتبہ ہے آفتاب کا — دل ہے مرا مقام غم بو تراب کا

میں خاکسار خاک رہ بو تراب ہوں — کچھ غم نہیں ہے مجھ کو زمیں کے عذاب کا

(۱۶۷۰) دیوان فغاں : مرزا اشرف علی فغان

یہ دیوان اردو و فارسی ہر دو زبان میں ہے سیّد صباح الدّین عبدالرحمن نے مرتب کیا .

کراچی : انجمن ترقی ادب ، ۱۹۵۰م ، ساڑھے تین روپے ، ۲۱۲ ص .

آغاز (اردو) :

شادی و غم سے کہاں خالی ہے بزم روزگار — جام اگر ھنستا ہے تو روتا ہے مینا زار زار

(فارسی) :

پسند خاطرم آمد ازیں دنیا و ما فیہا — ادائی خندہ ساغر صدائی گریہ مینا

صنم جویان زہی کوشش زہی جو شش زہی مستی — مسلمانان زہی ایمان زہی طالب زھی تقوی

{ مرزا اشرف علی فغان ولد مرزا علی خان نکتہ شاھجہان آباد میں پیدا ہوئے احمد شاہ کے رضائی بھائی تھے احمد شاہ کا سال ولادت ۱۱۴۱ ھ ہے ندیم کے شاگرد تھے ھجو گوئی کے مرد میدان تھے }.

(۱۶۷۱) دیوان فیض نشان : والا جاہ بہادر نیشاپوری (م ۱۲۸۹ھ)

۱۲۹۱ ھ کو چھپا (مطلع) .

(۱۶۷۲) دیوان لطف : مرزا علی لطف

ذاکٹر مرزا اکبر علی بیگ نے مرتب کیا .

حیدرآباد دکن : ادارہ شعر و حکمت ، ۱۹۸۳م ،۲۵ روپے ،۱۵۲ ص.

{مرزا لطف علی ، میر اور سودا کے ہم عصر تھے علی ابراھیم خان خلیل کے فارسی تذکرے بنام « گلزار ابراھیم » کا اردو میں ترجمہ کرکے ۱۸۰۱م کو گلکرست (م ۱۸۴۱م) کی خدمت میں پیش کیا جو بہت پسند کیا گیا اور مولوی عبدالحق (م ۱۹۶۱م) کے مقدمے کے ساتھ « گلشن ھند » کے نام سے ۱۹۰۶م کو رفاہ عام پریس لاھور سے چھپا .

مرزا اکبر علی بیگ ابن مرزا غضنفر علی بیگ ۲۴ ستمبر ۱۹۴۲م کو حیدرآباد دکن میں پیدا ہوئے وہیں سے پی ایچ ڈی کی آپ کی تصانیف حسب ذیل ہیں: مرزا علی لطف حیات اور کارنامے ، دیوان لطف ، محمّد عزیز مرزا - شخصیت حیات اور کارنامے ، تذکرہ گلشن ھند ، محور (ادبی تبصرے) ، نقطہ نگاہ (تنقیدی مضامین) ، مکاتیب عزیز}.

(۱۶۷۳)دیوان مبارک (حصّہ دوم) : واجد علی شاہ بادشاہ

لکھنو : مطبع سلطانی ، ۱۲۸۷ ھ/ ۱۸۹۹م.

(۱۶۷۴)دیوان مجروح : میر مھدی حسن مجروح (م ۱۳۲۱ھ)

لاھور : عبدالعزیز تاجر کتب ، مطبع کریمی لاھور ، ڈیڑھ روپے ، ۲۱۹ ص .

نمونہ :

لیا جب نام ہمنام خدا کا سنا مژدہ حصول مدعا کا

جھکیں سر کیوں نہ یاں گردن کشوں کے یہ در ہے شہسوار لافتی کا

ہوا یہ لحمک لحمی سے ثابت کہ حیدر جز و تن ھے مصطفی کا

(۱۶۷۵)دیوان مخلص : میر باقر مخلص (م ۱۲۰۷ھ)

اصل نام مخلص علی خان تھا مرشد آباد کے رھنے والے تھے یہ دیوان ڈاکٹر عبدالرؤف نے مرتب کیا .

کلکتہ : مغربی بنگال اردو اکیڈمی ، ۱۹۸۲م ، ۱۸روپے ،۲۶۸ ص .

آغاز :

نعت کہنے کی زباں کو میری قدرت ہے کہاں جس کا ہے مداح و عاشق خالق کون و مکاں

(۱۶۷۶)دیوان مسکین :

مدارس : مطبع مظہر العجائب : ۱۲۷۸ھ ، ۹۵ ص

مولانا شمس الدّین فیض نے تاریخ طبع کہی :

فضل حق سے جناب مہدی کا جب مرتب ہوا کلام تمام

اس کی تاریخ فیض نے لکھی ہے بہت خوب جانفزا یہ کلام (۱۹۷۸ھ)

آغاز :

مطلع ابروئے جاناں مطلع دیوان ہوا مکتب دل میں جو اس کے حسن کا تبیاں ہوا

اس غبار خط سے روشن دیدہ گریاں ہوا خطِّ سبز اس کا بہار چہرہ خنداں ہوا

میدان علم کے ہیں علی (ع) شہسوار فیض مسکیں مانگ حضرت مولا سے کچھ مدد

(۱۶۷۷)دیوان منتخب عالم : سیّد اسماعیل حسین منیر

لاہور : مطبع سعیدی ، ۱۳۲۳ھ ، ۳۲۸ ص .

آغاز :

شانہ کر زلفوں میں بسم اللہ کی تشدید کا قصد ہے اے شاھد مضموں اگر توحید کا

نیمچہ درکار ہے مجھ کو ھلال عید کا ہے خوشی قربان ہونے کی خدا کی راہ میں

(۱۶۷۸)دیوان منتہی : مرزا مسیتا بیگ منتہی

منتہی ، خواجہ حیدر علی آتش (م ۱۸۴۷م) کے شاگرد تھے

دھلی : مطبع اثنا عشری ، ۱۲آنے .

(۱۶۷۹)دیوان مہر : سیّد آغا علی خان مہر

اردو و فارسی میں :

حیدرآباد دکن ،۱۲۶۳ھ ، ۴۰۱ ص .

میر علی اوسط رشک (م ۱۸۶۷م) نے تاریخ طبع کہی :

زہی زمانہ کہ دیوان مہر طبع شدہ بطبع نادرہ نظمی مگر چوں آں زیبا

نوشتہ مصرعہ تاریخ طبع دیواں رشک زھی کلام بلیغ و زھی زباں زیبا

نمونہ اردو :

سامعونکے منہ سے کیوں نعرہ نہ نکلے واہ کا ہے سر دیواں جو بہر حمد نام اللہ کا

مقتدائے خلق ہے نائب رسول اللہ کا چاہئے کہنا بشر کو لیکے نام اللہ کا

(فارسی) :

یا رسول عربی نائب رحمان مددی قبله جن مددی کعبه انسان مددی
دشمنم گشته زنان یا شه مردان مددی حامی دین مددی ناصر ایمان مددی
مدد ای سبز قبا زهر جفا می کشدم زیر تیغ همم ای شاه شهیدان مددی
نوح ثانی تونی ای شاه امام خامس کشتیم آه تباه است بطوفان مددی
وسعت آباد جهان تنگ چو زندان گردید ای امام دو جهان نائب یزدان مددی
صبح سادس تونی ای ماه امام سادس تیره روزم بشب تیره حرمان مددی
ہمچو اژدر غم خونخوار خورد جان مرا موسی من بحق موسی عمران مددی
از غلامان توام گرچه ز اولاد توام یا علی ابن علی شاه خراسان مددی
دست من گیر که ناچار شکسته پایم ای جواد دو جهان حاکم دوران مددی
از جفا و ستم خلق بتنگ آمده ام یا تقی ابن شهنشاه رسولان مددی
عسکر غیب بامداد و اعانت بفرست ای صف آرای صف عسکر ایمان مددی
قائم آل نبی (ص) نور خدا صاحب عصر بر همه خلق تونی حجت برهان مددی
ای علمدار حسین ابن علی سبط علی(ع) مہر در لشکر اعداست پریشان مددی

(۱۶۸۰) دیوان میران شاه :

لدھیانه : شیخ افضل حسین تاجر کتب، بلالی سٹیم پریس ساڈھوره ضلع انباله ، ۱۰ آنے ، ۱۱۰ ص (ناقص الآخر).

نمونه :

وہ اللہ اکبر ہے خالق ھمارا وہ کل شی کا ہے کرن ھارا
وہی اپنی قدرت سے سب میں سمایا وہی ہے مقیّد ہے سب سے نیارا

(۱۶۸۱) دیوان میر حسن : میر غلام حسن

لکھنو : مطبع نولکشور ۱۳۳۰ ھ/۱۹۱۲م ، ۱۴۴ ص

نمونه :

کیونکر خدا نہ بخشے گھنہ اس غلام کا بندہ ہوں دل سے میں تو محمّد کے نام کا
برحق ہے بعد اس کے وصی اُس کا مرتضی حق کو نہ مانے جو کوئی ہے وہ حرام کا
میں دوستدار پنجتن و اھلبیت ہوں بندہ ہوں جان نثار ہوں بارہ امام کا

(۱۶۸۲)دیوان ناظم : محمدؐ یوسف علی خان ناظم والی رامپور

رامپور : مطبع حسنی، ۱۲۷۸ھ،۲۴۶ ص .

منصور علی منصور نے تاریخ کہی :

چه دیوان نواب یوسف علی خاں   که جامی فدایش زلیخاش خادم

ز یعقوبی فکر تاریخ گفتم   چه دلچسپ دیوان موزوں ناظم (۱۲۷۸ ھ)

آغاز :

محتاج نہیں قافلہ آواز درا کا   سیدھی ہے رہ بتکدہ احسان خدا کا

(۱۶۸۳)دیوان نجفی : محمدؐ هدایت علی خان نجفی (م ۱۳۶۵)

۱۹۲۹م .

(۱۶۸۴)دیوان نصرتی : محمدؐ نصرت (م ۱۰۸۵ھ)

جمیل جالبی نے مرتب کیا .

لاهور : قوسین ، ۱۹۷۲م ۴۰ روپے ۹۳۰ ص .

(۱۶۸۵)دیوان نواب : نواب کلب علی خان

۱۲۹۷ ھ، ۹۲ ص .

منشی گوبند پرشاد صبا نے تاریخ کہی :

نواب جہاں کلب علی خان بہادر   اوصاف کمالش بود از نقص منزّہ

دیوان نوی ساخت مرتب که بخوبی   با مصحف رخسار حسینان بوداشبه

بنوشت صبا مصرعه سال از پی طبعش   گل کرد بہار نوی از طبع شہنشه (۱۲۹۷ ھ)

آغاز :

آرزو ہے تہ خنجر بہی بسمل ہو کر   کاش یہ بھی میرے پہلو میں رہے دل ہو کر

ایسے غمزوں سے کہیں خون مرا چھپتا ہے   منہ چھپاتے ہو عبث ناز سے قاتل ہو کر

(۱۶۸۶)دیوان هریز : مرزا محمدؐ هریز علی ابن محمدؐ واجد علی شاه بادشاه

کانپور : مطبع نظامی ،۱۲۹۷ھ ،۱۷۲ ص .

منشی عنائت حسین بلگرامی نے تاریخ طبع کہی :

صاحب عالم کا یہ دیوان ہے رشک لالہ زار   گوهر مضموں جو ہیں اس کے در شہسوار ہیں

کس طرح محبوب اہل دل نہو اُن کا کلام　عاشق آل نبی و حیدر کرار ہیں
(۱۲۹۷ ھ)

آغاز :

عقل حیراں ہو گئی محو تماشا ہوگیا　کیا کہوں اک لفظ کن سے خلق کیا کیا ہوگیا
قادر مطلق اسی سے نام اس کا ہوگیا　یہ اُسی پر ختم ہے جو امر چاہا ہو گیا

(۱۶۸۷) دیوان واسطی : مولانا سیّد فضل رسول
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۲۸۷ ھ، ۲۶۰ ص .
صاحب دیوان کے اُستاد ، سیّد مظفر علی خان اسیر (م ۱۸۸۱م) نے تاریخ کہی :

رقم شد چه دیوان ناصر اسیر　مضامین آن جان اهل سخن
بتاریخ او بلبل طبع من　صدا زد گلستان اهل سخن (۱۲۸۷ھ)

نمونه :

سب پہ ظاہر ہے حال حیدر کا　نقد ایماں ہے مال حیدر کا
نجم ہے خال ، خال حیدر کا　نور ہے بال ، بال حیدر کا
ہے اگر طالب تجلی طور　دیکھ نور جمال حیدر کا
ابن ملجم عجب حرامی تھا　خون سمجھا حلال حیدر کا
واسطی فیض سارے عالم پر　ہے علی الاتصال حیدر کا

(۱۶۸۸) ریاض البحر : شیخ امداد علی بحر (م۱۸۸۲م) شاگرد شیخ امام بخش ناسخ (م ۱۸۳۸م) .
لکھنو : مطبع مصطفائی ، ۱۲۸۵ ھ ، ۲۸۴ ص .
مولانا محمّد انوار حسین سہسوانی تسلیم نے تاریخ طبع کہی :

شد چو دیوان بحر طبع مزید　گشت آبحیات ذکر بحر
الف آب دو به سالش گیر　شد رواں آب بحر فکر بحر (۱۲۸۵ ھ)

نمونه :

بھولوں نہ وظیفہ سحر و شام خدا کا　ہر وقت رہے ورد زباں نام خدا کا
میں نے تجھے پیدا کیا میں ہوں تیرا رازق　سب بندوں کو آیا ہے یہ پیغام خدا کا
پئے آمرزش عصیاں بڑا مجھ کو وسیلہ ہے　علی (ع) کا اور تیرا اور تیری آل امجد کا

کیا ہے چارہ معصوم کو ہر حال میں حامی ادا ہو بحر سے کیا شکر اس احسان بیحد کا

(۱۶۸۹)ریاض مصنف : مولانا مظفر علی خان اسیر (م۱۸۸۱م)

یہ دیوان گلستان سخن کے حاشیہ پر چھپا .

مطبع علوی علی بخش ،۱۲۷۱ھ ، ۵۳۶ ص .

ناظم نے تاریخ اختتام دیوان کہی :

یافت ترتیب تازہ دیوانم هر ورق چوں زبانست شکر گزار

نام او خواستم مع التاریخ گفت هاتف خزائن الاشعار (۱۲۷۱ھ)

شیخ مهدی حسن شمشیر نے تاریخ طبع کہی :

چو منشی سلطان مظفر علی اسیرش تخلّص نظیر ظهیر

بفرمود دیوان اردو دو تا که شرمنده زاں شد جلال اسیر

پی طبع آں طبع شمشیر سال یکایك بگفتا دو نظم اسیر (۱۲۷۱ھ)

آغاز :

شوق ہے دل کو کسی بے مثل کی تقلید کا گوشہ وحدت ہے گھر آئینہ توحید کا

ہے محمّد سا پیمبر شبیر یزداں سا امام شکر کیونکر ہو سکے اللہ کی تائید کا

(۱۶۹۰)ریاض خرّمی : مولانا محمّد باقر

مولانا غلام حسن خرّم ابن مولانا فیض محمّد خوشدل پشاوری کا کلام

لاهور: هندوستان ستیم پریس ، ۳۵۲ ص .

(۱۶۹۱) سخن بے مثال/ دیوان شاد : محمّد جان شاد

لکھنو : تصویر عالم پریس ، ۱۹۰۱م ، ۸ آنے ، ۱۷۲ ص .

آغاز :

سوائے خدا ہے بھروسہ علی(ع) کا نصیری نہیں پر ہوں بندا علی(ع) کا

وہ دل دے خدا جو ہو شیدائے حیدر(ع) وہ آنکھیں جو دکھلائیں جلوا علی(ع) کا

(۱۶۹۲) سرود و خروش : شبیر حسن خان جوش ملیح آبادی (م۱۹۸۲م)

دهلی : منشی گلاب سنگھ اینڈ سنز ، مفید عام پریس دهلی ، ۷۰ روپے ، ۳۶۸ ص .

(۱۶۹۳)سخن باکی : سیّد احمد حسن باکی شاکی فرقانی

کانپور : مطبع نامی ، ۱۳۲۳ ھ ، ۹۴ ص .

آغاز :

طوطی ہوں بوستان ثنائے امیر کا　　بلبل کو داغ ہے میری رنگیں صفیر کا
بحر کرم ہے ہاتھ جناب امیر کا　　سر چشمہ ناخنوں میں ہے ابر مطیر کا

(۱۶۹۴) سرمایہ وصف (جلد اوّل) : نواب محمّد وصی علی خان وصف لکھنوی

لکھنو : معیار پریس ، ۱۳۳۳ ھ/۱۹۱۶م ، ۷۴ ص .

مولانا سیّد احمد علی بلگرامی نے تاریخ طبع کہی :

مطبوع چوں کلام صفا اُستاد من　　روشن نمود بر سر چرخ آفتاب علم
احمد ز فکر مصرعه تاریخ این نوشت　　گلدسته خیال نکابت نصاب علم
(۱۹۱۶م)

آغاز :

بیاں کیا وصف ہو اے وصف ذات پاک یزداں کا　　کہ جس کی مدح میں عاجز ہوا یہ نطق انساں کا
نہیں بھکیں گے ارباب طریقت راہ ایماں سے　　اثر کیا کارگر ہو مشعل غول بیاباں کا

(۱۶۹۵) سریلی بانسری : علامه آرزو لکھنوی

بمبئی :شیخ نذیر احمد مالك کتب خانه تاج آفس ، قادری پریس بمبئی، ۲۰۰ ص .

آغاز :

جس نے بنا دی بانسری گیت اُسی کے گائے جا　　سانس جہاں تک آئے جائے ایك ہی دھن بجائے جا

(۱۶۹۶)شکایت گردش ایام : مولانا سیّد محمّد کاظم شیفته کنتوری

۱۳۰۷ ھ

(۱۶۹۷)شوخی تحریر : سیّد محمّد جعفری (م ۱۹۷۶م)

شروع میں ڈاکٹر فرمان فتح پوری کا مقدمه

کراچی : مکتبه دانیال ، ۱۹۸۵م ، ۵ روپے ، ۱۷۶ ص .

آغاز :

پوچھتے ہو مجھ سے کیوں چھپتا نہیں تیرا کلام　　تا کہ ہوں آموں کے آم اور گٹھلیوں کے بھی ہوں دام
اور ادب میں بھی معین ہو سکے تیرا کلام　　اور تجھے پہچانے لگ جائیں ساری خاص و عام

(۱۶۹۸)شیشے کے پیرهن : فارغ بخاری

لاهور :آئینه ادب ،۱۹۷۱م ، چھ روپے ،۱۷۸ ص .

(۱۶۹۹)صبح صادق : آغا صادق حسین

سر عبدالقادر (م ۱۹۵۰م) نے دیباچه لکھا .

لاهور : گلزار عالم پریس ،۵ روپے ، ۲۶۶ ص .

نمونه :

عقل کہتی ہے که پھولوں کی بہاریں لوٹیں ‌ ‌ عشق کہتا ہے که ذوق خلش خار بھی ہے

عقل کہتی ہے که ساحل سے لگا دے کشتی ‌ ‌ عشق کہتا ہے مگر قلزم ذخّار بھی ہے

عقل کہتی ہے که مذهب کی ضرورت کیا ہے ‌ ‌ عشق کہتا ہے یه اخلاق کا معیار بھی ہے

(۱۷۰۰)عرش و فرش : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)

بمبئی : کتب خانه تاج آفس ، ۱۹۶۶م ، ۴ روپے ، ۲۷۲ ص .

آغاز :

آج اگر تو ظلمتوں میں پا به جولاں ہے تو کیا ‌ ‌ کھیل هاں اے نوع انساں ان سیه راتوں سے کھیل

اور چندے ظلمت شام غریباں ہے تو کیا ‌ ‌ مسکرانے کے لئے بیچین ہے صبح وطن

(۱۷۰۱)غزالاں تم تو واقف ہو : ادا جعفری

لاهور : مکتبه فنون ، ۱۹۷۴م ، ۱۰ روپے ، ۱۷۵ ص.

(۱۷۰۲)غنچه آرزو : میر وزیر علی صبا لکھنوی (م ۱۲۷۱ھ)

مطبع محمدی ، ۱۲۷۲ھ ، ۲۰۰ ص .

میرزا آغا حسن آغا نے تاریخ طبع کہی :

چھپ کر ہوا تیار جو دیوان صبا کا ‌ ‌ ہر شعر ہر اك شخص کے دل کو ہوا مرغوب

تاریخ کی آغا کو ہوئی فکر جو پیدا ‌ ‌ دی ہاتف غیبی نے ندا خوب و همه خوب

(۱۲۷۲ھ)

نمونه :

آبرو کی جو صفات فقرا سے پیدا ‌ ‌ صورت وصل ہوئی ذات خدا سے پیدا

نفس اماره سے کیوں زیر ہوا جاتا ہے ‌ ‌ زور کر روح میں تقلیل غذا سے پیدا

(۱۷۰۳)فغان آرزو : انوار حسین آرزو لکھنوی

حیدرآباد دکن : سیّد عبدالرزاق بك سیلر اینڈ پبلشر، ۱۹۴۵م ، سوا تین روپے ، ۲۷۲ص .

نمونه :

آ کے قاصد نے کہا جو وہی اکثر نکلا نامه بر سمجھے تھے ہم وہ تو پیمبر نکلا

(۱۷۰۴)قطب مشتری : ملا وجھی

ملا وجھی ، سلطان عبداللہ قطب شاہ کے درباری شاعرتھے اس کتاب کا سال تصنیف ۱۰۱۸ ھ ہے

کراچی : انجمن ترقی اردو ،۱۹۵۳م ، پونے چار روپے ، (۲۲+ ۹۶)ص.

نمونه :

توں اول توں آخر تو قادرا ہے توں مالك توں باطن توں ظاھراً ہے

(۱۷۰۵) کاکل پریشاں / نظم نامور : محمّد واجد علی شاہ بادشاہ اختر ۱۲۸۷ ھ

(۱۷۰۶) کرشمه گاہ سخن /زبان حال : حکیم سیّد ضامن علی جلال لکھنوی

لکھنو : مطبع فیض محمدّی ، ۱۳۰۲ ھ، ۲۲۸ ص .

جلال نے اس کی تکمیل ۱۲۸۴ ھ کو کی اور خود تاریخ کہی :

کند رفع پریشاں خاطری ها زهی مجموعه اشعار تازه

جلال ایں است سال ختم دیواں گل گلدسته افکار تازه (۱۲۸۴ ھ)

سیّد ذاکر حسین یاس نے قطعه تاریخ طبع کہا :

چه اُستاد من گفت دیوان ثانی که مملوست آں از مضامین عالی

چنیں زد رقم یاس تاریخ طبعش جواب گلستان نازك خیالی (۱۳۰۲ھ)

نمونه :

دم عیسی نے هر سو دم بھرا ہے عشق احمد کا کلیم اللہ بھی پڑھتے رہے کلمه محمّد کا

(۱۷۰۷)کلام شاد (حصّه اوّل) : مولانا سیّد علی محمّد شاد (م ۱۹۲۷م)

پٹنه :انجمن ترقی اردو ، ۲ روپے ، ۱۶۰ ص

آغاز :

کلید اشعار دلکش ، قفل معنی ذہن انسان کا
انہیں شعروں سے کھل جاتا ہے ذوق ارباب عرفان کا

(۱۷۰۸)کلام منظر (حصّہ اوّل) : میر منظور حسین عرف محمّد ابراهیم زیدی

پنجاب : زیدی ملز .

آغاز :

بے زباں خاموش قاصر ہے دماغ کس جگہ ڈھونڈیں نہیں کوئی سراغ
کیا کریں اور کیا کریں حمد و ثنا کیا شہ خاور کو دکھلائیں چراغ

(۱۷۰۹)کلیات سیّد انشاء اللّه خان : سیّد انشاء اللّه خان (م۱۸۱۷م)

(i) دهلی : مطبع اردو اخبار ،۱۲۷۱ھ/۱۸۵۵م ، ۲۴۰ ص .

(ii) لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۲۹۳ھ/۱۸۷۶م ، ۴۵۰ ص.

اس ایڈیشن میں شرح مائة عامل اور مثنوی مرغنامه بھی ہے

(۱۷۱۰)کلیات بیخود : علامه سیّد محمود احمد بیخود موهانی (م ۱۹۴۰م)

اردو و فارسی کلام کا مجموعه

لکھنو ، ۱۹۴۲م ، ڈھائی روپے ،۲۲۴ ص .

نمونه (اردو) :

تھا تجھ کو انتظار بلا ہر بلا کے بعد جوہر تیرے جہاں پہ کھلے ابتلا کے بعد
تو نے کیا جہاد شہ لا فتی کے بعد کہتی تھی ذوالفقار تیری ہر وفا کے بعد
عقدہ کھلا یہ معرکہ کربلا کے بعد سو جان سے فدا تھے نبی کیوں حسین پر
ٹوٹا طلسم قتل امام ھدی کے بعد حیراں تھی خلق معنی خلق عظیم میں

(فارسی) :

بر ذات صفات او رسالت نازد بر صبر و ثبات او امامت نازد
بر مرگ و حیات او قیامت نازد هم زندگیش چناں و هم مرگ چنیں

[علامه سیّد محمود احمد بیخود موهانی ایم اے پروفیسر شیعه کالج لکھنو ۱۸۸۳م کو موهان ضلع اناؤ میں پیدا ہوئے مولانا محمّد خان سے گلستان ، بوستان ، سکندرنامه پڑھا بعد ازاں منشی فاضل و ایم اے کے امتحانات پاس

کئے ۲۷ نومبر ۱۹۴۰م کو واصل بحق ہوئے اور حیدر گنج کربلائے منشی فضل حسن خان لکھنو میں دفن ہوئے .
تصانیف : گنجینہ تحقیق ، منظر آئینہ ، جوہر ادب اور شرح غالب}.

(۱۷۱۱)کلیات پطرس : اے ایس پطرس(م ۱۹۵۸م)
لاہور :مکتبہ شعر و ادب ، ۱۲۵ روپے ، ۸۰۰ ص .

(۱۷۱۲)کلیات حسرت : جعفر علی حسرت دھلوی ثم لکھنوی (م ۱۷۹۱م)
لکھنو : ادارہ فروغ اردو ، ۱۹۶۶م ، ۱۲ روپے ، ۵۶۸ ص .
{ جعفر علی حسرت ابن میاں ابوالخیر عطار دھلی میں پیدا ہوئے ۱۱۷۹ھ /۱۷۶۵م کے بعد بنارس چلے گئے فارسی میں مرزا فاخر مکیں اور اردو میں رائے سرب سکھ دیوانہ کے شاگرد تھے اور خود اُن کے شاگرد شیخ قلندر بخش جراءت شاہ قدرت اللّٰہ قدرت ، نواب محبت خان محبت اور خواجہ حسن لکھنوی تھے ۱۲۰۶ھ/ ۱۷۹۱م کو وفات پائی}.

(۱۷۱۳)کلیات زکی : مولانا مھدی علی خان زکی
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۳۵۴ ص .
آغاز :

حمد اور نعت جو ہے تاج سر عنواں کا — مطلع نور یہ مطلع ہے میرے دیواں کا
اُمت ختم رسل میں یہ کیا فخر عطا — کہ دیا فضل مجھے حُبِّ شہ مرداں کا

(۱۷۱۴) کلّیات راقم : خواجہ قمر الدّین راقم

(۱۷۱۵) کلیات سلطان محمّد قلی قطب شاہ : محمّد قلی قطب شاہ (م ۱۰۲۰ھ)
گولکنڈہ کے پانچویں تاجدار سلطان محمّد قلی قطب شاہ(م ۱۰۲۰ھ) کا اردو کلام .
حیدرآباد دکن :مکتبہ ابراھیمیہ ، ۱۳۵۹ ھ/ ۱۹۴۰م ، دس روپے ،۱۰۶۸ ص.

(۱۷۱۶)کلیات شاھی : سلطان عادل شاہ ثانی شاھی (م ۶۷۲ م)
مقدمہ از مبارزالدّین رفعت .
علی گڑھ : انجمن ترقی اردو ،۱۹۶۲م ، تین روپے ، ۲۳۵ ص .

نمونہ :

آرے کلال مج کوں پیالا پلامیا کا تا مست ہو کے دیکھوں مکڑا علی پیا کا

(۱۷۱۷)کلیات صبا : میر وزیر علی صبا (م ۱۲۷۱ھ)

لکھنو : مطبع نامی ، ۱۵۲ ص .

نمونہ :

قلم کیجئے گر نیستان تمام نہ ہو مدحت شیر یزداں تمام

علی(ع) نیّر آسمان شرف علی(ع) آسمان جہان شرف

علی(ع) رونق ملّت احمدی علی(ع)ضیغم بیشہ سرمدی

(۱۷۱۸)کلّیات صفدر : نواب محمّد صفدر علی خان رامپوری

لکھنو : مطبع نولکشور ،۱۹۰۱م ، ۵۵۷ ص .

نمونہ :

بمنام خدا کے ہیں یہ رتبہ ہے علی(ع) کا بندہ جو خدا کا ہے وہ بندا ہے علی(ع) کا

بمنام خدا دست خدا شیر خدا ہیں کیا جانے کوئی مرتبہ کیا کیا ہے علی(ع) کا

کعبہ میں ولادت ہوئی مسجد میں شہادت آغاز بھی انجام بھی اچھا ہے علی(ع) کا

(۱۷۱۹)کلیات ظفر (جلد اوّل) : سراج الدّین ظفر (م۱۸۶۹م)

لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۶۸م ، ۱۵ روپے ،۵۴۴ ص .

(۱۷۲۰)کلیات ظفر (جلد دوم) : سراج الدّین ظفر (م۱۸۶۹م)

لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۶۶م ، ۱۰روپے ، ۲۷۹ ص .

(۱۷۲۱)کلیات قدر : سیّد غلام حسنین قدر بلگرامی (م ۱۳۰۱ھ)

آگرہ : مطبع مفید عام ، ۱۳۰۸ھ/۱۸۹۱م ، ۴۱۷ ص .

آغاز :

علی کا بندہ یکتا علی ابن ابیطالب (ع) وصی مصطفی حقّا علی ابن ابیطالب (ع)

انیس و شوھر زھرا علی ابن ابیطالب (ع) پدر شبیر(ع) و شبّر(ع) کا علی ابن بیطالب

شجاع لا فتی الأ علی ابن ابیطالب(ع)

(۱۷۲۲)کلیات میر : میر تقی میر (م۱۲۲۵ھ)

کانپور : مطبع نولکشور ، ۱۳۳۵ھ/۱۹۱۶م ، ۶۴۵ ص .

محمّد حامد علی خان حامد شاہ آبادی نے تاریخ طبع کہی :

کلیات مقتدائی شاعراں مطبوع شد با ہزاراں حسن و خوبی با ہزاراں زین و زیب
بر بیاض حل پی تاریخ سال انطباع خامہ حامد رقم واہ چہ نظم دلفریب
(۱۳۳۵ ھ)

(۱۷۲۳) کلیات ناز : میر علی نواز ناز خیرپوری (م ۱۹۳۵م)

میر علی نواز خان ناز سابق ریاست خیرپور سندھ کے فرمانروا

خیرپور میرس ، ۱۹۶۶م، ۳۱۴ ص .

آغاز :

ناقص ہے کیا بیاں ہو یا رب کمال تیرا خورشید و ماہ میں ہے جاہ و جلال تیرا
زنّار و سبحہ دونوں وابستہ ہمدگر ہیں پھیلا ہوا ہے سارے عالم میں جال تیرا

(۱۷۲۴) کیف و سرور : سیّد زاھد حسین اسرار

مقدمہ از سیّد عبدالحمید عظیم آبادی

لاھور : الامان پرنٹنگ پریس ، ۱۳۷۵ ھ، سوا روپیہ ، ۸۶ ص .

(۱۷۲۵) گل رعنا : اسد اللّٰہ خان غالب(م۱۸۶۹م)

قیام کلکتہ کے دوران غالب نے اپنے اردو فارسی کلام کا انتخاب کیا اس مجموعے کا نام «گل رعنا » رکھا .

پروفیسر سیّد وزیر الحسن عابدی (م ۱۹۷۹م) کی تحقیق و تصحیح کے ساتھ شائع ہوئی.

لاھور : ادارہ تحقیقات پاکستان ، ۱۹۶۹م ، ۱۸روپے ، ۳۵۷ ص .

(۱۷۲۶) گلزار تعشق / دیوان حضرت تعشق :تعشقؔ

لکھنو : صادق پریس ، ۱۹۲۸م ، ۴۰ ص .

(۱۷۲۷)گلستان رشید : سیّد مصطفی میرزا عرف پیارے صاحب رشید (م ۱۳۲۶ھ)

لکھنو: انجمن محافظ اردو ، ۱۹۵۱م ، ڈھائی روپے ، ۱۴۴ ص .

آغاز :

جان کھونی عشق کرکے اُس ستم ایجاد کا کیوں رشید اب کیا ارادہ ہے دل ناشاد کا
تیز کرتا ہے چھری قصد اور ہے صیاد کا اے اسیران قفس وقت آگیا فریاد کا

(۱۷۲۸)گلستان سخن : مظفر علی خان اسیر (م۱۸۸۱م)
مطبع علوی علی بخش خان ، ۱۲۷۱ ھ، ۵۳۶ ص.
آغاز :
حصن حصین ہے ذکر جناب امیر کا جوشن ہے نام پاک صغیر و کبیر کا
قول علی حدیث پیمبر سے کم نہیں فرمان پادشاہ ہے شُقّہ وزیر کا
(۱۷۲۹)گلشن مُنّنْ : مرزا فدا علی منن لکھنوی
لکھنو ، ۴ آنے ، ۳۲ ص.
(۱۷۳۰)گل کدہ : مرزا محمّد ہادی عزیز لکھنوی (م ۱۹۳۵م)
لکھنو : صدیق بکڈپو ،۱۹۳۱م ، چار روپے ، ۱۶۰ص .
(۱۷۳۱)گنجینہ : مرزا واجد حسین یاس یگانہ چنگیزی
لاھور : قومی دارالاشاعت .
(۱۷۳۲)گوشہ قفس : مقصود حسین جعفری
راولپنڈی : بزم فکر و ادب ،۱۹۸۲م ، ۳۰ روپے ، ۱۹۲ص .
(۱۷۳۳)مخبر عشق : مولانا میر محمّد علی موسوی رنج
حیدرآباد دکن: مطبع نامی عزیز ، ۱۳۱۲ھ، ۲۳۵ ص .
آغاز :
مجھ کو پہچانتے ہیں جانتے ہیں سب تیرا میرا مالک ہے تو بندہ ہوں میں یارب تیرا
آدم و جن و ملك حور و پری و حش و طیور نام ہر وقت لیا کرتے ہیں یہ سب تیرا
(۱۷۳۴)مرغوب جہاں : سیّد تجمل حسین رضوی تجمل گونڈوی
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۳۰۷ھ/ ۱۸۹۰م ، ۴۱۶ ص .
نمونہ :
دھن برکشایم بمدح علی(ع) وصی بلا فصل بعد نبی
ثنائی ائمہ کنم آشکار کہ هستند شان حجّت کردگار

یا علی یا ایلیاہ یا مرتضی(ع) اے نبی(ص) کے بعد دیں کے پیشوا

(۱۷۳۵)مزامیر (جلد اوّل) نواب جعفر علی خان اثر لکھنوی
میر تقی میر کے کلام کا انتخاب
دھلی : کتابی دنیا ، ۱۹۴۷م ، ۴ روپے ، ۲۷۷ ص.

(۱۷۳۶)مزامیر (حصّہ دوم) : اثر لکھنوی
ڈھائی روپے .

(۱۷۳۷)مصباح النظم : مرزا علی محمّد خان جنون
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۰۴ ھ، ۲۹۴ ص .
آغاز :

زباں اقرار پہلے چاہئے خالق کی وحدت کا　　پھر اُس کو بعد محبوب الٰھی کی رسالت کا
شب معراج حضرت کو جو قرب حق ہوا حاصل　　بجز حیدر نہ تھا کوئی شریك حال خلوت کا

(۱۷۳۸)مضراب : راجہ مھدی علی خان
دھلی : ساقی بکڈپو ، ۱۹۴۵م ، ڈیڑھ روپیہ ، ۲۴۰ ص .

(۱۷۳۹) مضمونہائے دلکش /خیالات بیمثال : حکیم سیّد ضامن علی جلال
لکھنو : انوری پریس ، ۱۳۰۶ ھ، ۹۶ ص .
آغاز :

طالب ہیں سبھی جس کے وہ محبوب ہے میرا　　معشوق بھی عاشق ہیں وہ محبوب ہے میرا

(۱۷۴۰)مظھر عشق : خواجہ ارشد علی خان قلق
خواجہ صاحب محمّد وزیر کے شاگرد تھے
کانپور : مطبع نولکشور ، ۱۹۱۱م ، ۲۰۲ ص .
نمونہ :

ہوا آغاز و انجام اس طرح سے نظم خلقت کا　　نبی(ص) مقطع رسالت کا علی(ع) مطلع امامت کا

(۱۷۴۱)معیار نظم : میر علی حسن اشك
حیدر آباد دکن: مطبع سیّدی ، ۱۳۱۱ ھ، ۳۱۶ ص .
سیّد باقر الموسوی کاشف نے تاریخ طبع کہی :

شاعر نامدار حضرت اشك　　صاحب باوقار و با تمکیں
شھرہ شاعراں ز پر تو او　　چوں جلا ذرہ راز مھر مبیں

بنگر او را در همه شعراء ماهتابی میان انجم بین
سن هجری بگفت کاشف زار در شهوار بحر اشک به بیں

نمونہ :

کیا کرے لیکر وہ تخت و تاج کیکاؤس کا بندہ درگاہ ہو جو بادشاہ طوس کا
ہے مئے حب علی سے اپنے دل کا پُر ایاغ قلب دشمن میں ہے عالم شیشہ معکوس کا

(۱۷۴۲)منتخب العالم : منیر شکوہ آبادی
رامپور : مطبع سعیدی ، ۱۳۲۳ ھ.

(۱۷۴۳)نتائج الذهن و فیضان الفکر : محمّد مهدی علی خان قبول
لکھنو : مطبع سلطانی ، ۱۲۷۲ھ ، ۵۶۴ ص .
اصغر علی خان نسیم دهلوی نے تاریخ کہی :

خواهش تاریخ شده جلوه گر یاس نموده ز دل من سفر
خواستم و مژده کلامش بداد باش ز عم من سخن اوستاد (۱۲۷۲ ھ)

نمونہ :

اے دل نجف شاہ ھدا دور نہیں اُس تختے سے جنت کی فضا دور نہیں
وہ راہ ملی تجھے تو مل جائے علی (ع) مل جائے علی(ع) تو پھر خدا دور نہیں

(۱۷۴۴)نشتر یاس : مرزا واجد حسین یاس یگانہ چنگیزی لکھنوی
۱۹۱۴م.

(۱۷۴۵) نظم دلفروز المعروف به دیوان انور : سیّد شجاع الدین حسین امراؤ مرزا انوری
اُستاد بہادر شاہ ظفر
لاهور : مطبع رفاہِ عام ، ۱۸۹۹م ،۱۲ آنے ،۱۶۴ ص .

نمونہ :

گریہ سے غصّہ اُن کا مٹایا نہ جائیگا شعلہ بھڑک اُٹھا ہے بجھایا نہ جائیگا
مرجائیں گے جو درد اُٹھایا نہ جائیگا اُلفت کے مرتبے کو گھٹایا نہ جائیگا
ان سب کو خون کرکے نکالیں گے آنکھ سے سینہ میں حسرتوں کو بٹھایا نہ جائیگا
انور طلب کریں گے ہم اك قلزم شراب ساقی کے حوصلے کو گھٹایا نہ جائیگا

(۱۷۴۶)نظم رنگیں ادا / ذوق کمال : حکیم سیّد محمّد مهدی کمال

لکھنو : قومی پریس ، ۱۳۲۶ ھ ، ۴۸ ص .

حکیم عبدالرحیم ظامی نے تاریخ طبع کہی :

کمال سخن جوهر انتخاب ‌ فصاحت بلاغت کا حاصل کمال

لکھا طبع کا سال ظامی نے یہ ‌ چھپا منتخب ہوکے کامل کلام

(۱۳۲۶ھ)

آغاز:

دل کو مٹنے کا حوصلہ نہ ہوا ‌ دل گم گشتہ رهنما نہ ہوا

رکھدیا سینے پہ کسی نے جو ہاتھ ‌ درد کم ہو گیا سوا نہ ہوا

(۱۷۴۷) نظم سفیر : میر شائق حسین سفیر

حیدرآباد دکن : رزاق پریس ، ۱۳۴۱ھ.

(۱۷۴۸) نظم منیر : منیر شکوه آبادی

رامپور : مطبع سعیدی ، ۱۲۹۶ ھ

(۱۷۴۹)نظم ناظم : نواب میر علی خان ناظم

۱۳۲۸ ھ.

(۱۷۵۰)نظم نام آور : واجد علی شاه بادشاه

کلکته : مطبع سلطانی ، ۱۲۸۷ ھ ، ۳۰۶ ص

(۱۷۵۱)نظم نگاریں : حکیم سیّد ضامن علی جلال لکھنوی

لکھنو : تصویر عالم پریس ، ۱۳۲۰ ھ ، ۲۰۸ ص.

سیّد سلطان علی خان شرر نے تاریخ طبع کہی :

چار میں دیوان اوستادی جلال ‌ واه چه دارد لفظ و معنی دلپذیر

حبّذا هر مطلع نورانیش ‌ پست رشك مطلع مهر منیر

هر که ابیاتش بخواند در دلش ‌ چوں خیال یار باشد جائیگیر

سطرهائش همچو زلف مهوشاں ‌ میکند دلهائی مشتاقاں اسیر

ایں گلستان مضامین از ازل ‌ در جهاں گاهی ندیده چرخ پیر

بحر ذخّار است اندر کوزه ‌ چند اوراقش دراں مضمون کثیر

گشت چوں آوازہ مطبعش بلند شد عطارد از برائی او دبیر
سال آغازش نگارم ای شرر داد توفیقش مرا ربِّ قدیر
ہجری و ہم عیسوی تاریخ شد نظم رنگیں - چاپ گشتہ بی نظیر
(۱۳۲۰ ھ، ۱۹۰۳م)

نمونہ :

اُس کے جلوہ کا اگر دیکھنے والا ہوتا حشر پر دید کے وعدے کو نہ ٹالا ہوتا
منہ ذرا پردے سے اے شوخ نکالا ہوتا کچھ تو محجوب ترا دیکھنے والا ہوتا
جلال اب یہ دعا مانگ حق تعالی سے کہ آشکار ہوں عالم میں جلد مہدی دیں
وہ رو سیاہ تہ تیغ انتقام ہوں جلد ازل سے آلِ محمدؐ کے ہیں عدو جو لعیں

(۱۷۵۲)نقش ناتمام : پروفیسر سیّد فخر الاسلام (م ۱۹۵۰م)
رابعہ خاتون نہاں نے مرتب کیا .
لاہور : مکتبہ ادب جدید ، دین محمدؐ پریس لاہور، ۱۱۲ ص .
{سیّد فخر الاسلام ۱۹۲۳م کو پانی پت میں پیدا ہوا بارہ سال کی عمر میں فیض عام ہائی سکول میرٹھ سے میٹرک کیا .۱۹۴۶م کو ایم اے اور ایک سال بعد ایل ایل بی ، ۱۹۴۸م کو گارڈن کالج راولپنڈی میں انگریزی ادب کے استاد مقرر ہوئے .۲۰ جنوری ۱۹۵۰م کو واصل بحق ہوئے}.

(۱۷۵۳)نوا : آغا صادق حسین
کوئٹہ : اسلامیہ الیکٹرک پریس، ۱۹۶۶م ، ۲ روپے ، ۹۸ ص .

(۱۷۵۴)وقار سخن : سیّد حسین علی وقار بن گدا حسین جونپوری (ذریعہ :۲۵).

افسانے

(۱۷۵۵)آبشار : احمد حسین خان

شیکسپیئر کے مندرجہ ذیل افسانوں کا ترجمہ : وینس کا سوداگر ، شاہ لئر ، جولیس سیزر ، آرزوئے دل ، طوفان ، شب دوازدھم ، ہملٹ ، موسم سرما کی داستان ، رائی کا پہاڑ، شب بہار کا خواب ، بھول بھلیّان ، اُتھیلو ، میک بتھ ، انتنی اور قلو پطرہ وغیرہ .

۴۴۸ ص ، لاہور : فیروز سنز ، فیروز پرنٹنگ ورکس .

(۱۷۵۶)آگ کی آغوش میں : انور

گیارہ افسانے ، ۲۰۸ ص ، ۱۰ روپے ، لاہور : نیا ادارہ ، کواپریٹو کیپیٹل پریس لاہور .

(۱۷۵۷)آنندی : غلام عباس

۱۸۹ ص ، مکتبہ جدید پریس لاہور ، ۱۹۶۸م .

(۱۷۵۸)آؤٹ آف ڈیٹ : جاوید کاظمی

۱۸ افسانے ، ۱۹۶ص ، چھ روپے ، ۱۹۷۶م ، اترپردیش اردو اکادمی .

(۱۷۵۹)اتفاقات : مرزا فدا علی خنجر

گیارہ رومانی و معاشرتی افسانے

۲۳۲ ص ، ڈھائی روپے ، لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز.

(۱۷۶۰)احمد ندیم قاسمی کے بہترین افسانے : مظفر علی سیّد

۱۶ افسانے ، ۴۰۲ ص، لاہور : میری لائبریری ، پاکستان ٹائمز پریس لاہور ، ۱۹۶۴م.

(۱۷۶۱)اردو افسانہ : عزیز فاطمہ

دوسری جنگ عظیم سے آزادی ہند تک افسانے کی ترقی کا تذکرہ

۹۶ ص ، سات روپے ، لکھنو : نصرت پبلشرز، نامی پریس لکھنو ، ۱۹۸۰م .

(۱۷۶۲)اردو افسانے : رضیہ سجاد ظہیر

۲۴ افسانے ، شروع میں افسانوں کا مختصر جائزہ ، آخیر میں قلم کاروں کا تعارف

۲۴۸ ص ، گیارہ روپے ، نئی دھلی : نیشنل بک ٹرسٹ ، جے کے آفسٹ پرنٹرز دھلی ، ۱۹۸۳م .

(۱۷۶۳) اردو افسانے کے اُفق : مہدی جعفر

۹ باب ، ۱۷۷ ص ، ۲۵ روپے ، نامی پریس لکھنو ، ۱۹۸۳م .

(۱۷۶۴)استعارے : انور سجاد

۱۶ افسانے ، ۱۹۳ص ، ۲۰ روپے ، لاھور : اظھار سنز ، مطبع عالیہ لاھور ، ۱۹۷۰م.

(۱۷۶۵) اُفق سے اُفق تک : آغا اشرف

تین ڈرامے ، سات افسانے اور ایک ناولٹ

۳۸۲ ص ، لاھور : میری لائبریری ، پاکستان ٹائمز پریس لاھور ،۱۹۶۴م .

(۱۷۶۶) اک قدم اور : روشن اختر کاظمی

آٹھ افسانے ، ۷۸ ص ،۵ روپے ، لکھنو ، ۱۹۷۶م .

(۱۷۶۷)الحمرا کے افسانے : غلام عباس

۱۵۲ ص ، لاھور : دارالاشاعت پنجاب .

(۱۷۶۸) انتخاب افسانہ : سیّد عقیل رضوی

۲۵۸ ص ، ساڑھے چھ روپے ، لکھنو : اتر پردیش اردو اکیڈمی ، ۱۹۷۸م .

(۱۷۶۹) اندھیرے کے جگنو : شمس آغا (م ۱۹۴۵م)

گیارہ افسانے ،۳۸۳ ص ، دو روپے بارہ آنے ، لاھور : ادبی دنیا ، کریسنٹ پریس لاھور ، ۱۹۵۷م .

(۱۷۷۰) انگور کی بیل : سلیم آغا قزلباش

تیس روپے .

(۱۷۷۱)ایک لڑکی : خواجہ احمد عباس
ڈیڑھ روپیہ ۔

(۱۷۷۲)بادشاہ سلامت : وجاھت حسین نقوی
۲۹۲ ص ، نولکشور پریس لکھنو ، ۱۹۱۵م ۔

(۱۷۷۳)باسی پھول : علی عباس حسینی
۲۵۶ ص ، ۱۰ روپے ، کلکتہ : سلیم برادرز ، ۱۹۷۸م ۔

(۱۷۷۴)بزم ملائک : کرار حسین قزلباش
۱۸۰ ص ، سوا تین روپے ، کراچی : تعلیمی مرکز گیدو مل لیکھراج روڈ ، انٹرنیشنل پریس کراچی ، ۱۹۶۲م ۔

(۱۷۷۵)بند گلی : غلام الثقلین نقوی
۱۳ افسانے ، ۳۰۱ ص ، تین روپے ، لاھور : بک ورلڈ ، نیشنل پریس لاھور : ۱۹۶۶م ۔

(۱۷۷۶)بند لبوں کی چیخ : طاھر نقوی
۱۸ افسانے ، ۱۶۰ ص ، ۲۰ روپے ، کراچی : ادارہ ممتاز مطبوعات ، ابن حسن آفسٹ پرنٹنگ پریس ، ۱۹۸۲م ۔

(۱۷۷۷)بہار کے چراغ : سیّد محمّد حسنین
سات افسانے ، ۱۷۳م ، پونے دو روپے ، پٹنہ : اردو سوسائٹی ، آزاد پریس پٹنہ ، ۱۹۵۲م ۔

(۱۷۷۸)پت جھڑ کی آواز : قرة العین حیدر
ساڑھے سات روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ ۔

(۱۷۷۹)پتھّر کا شہزادہ : صغری مھدی
۱۵ افسانے ، ۱۰۲ ص ، ساڑھے سات روپے ، نئی دھلی: نئی آواز ، جمال پرنٹنگ پریس دھلی ، ۱۹۷۵م ۔

(۱۷۸۰)پشتو افسانے : رضا ھمدانی
مختلف ادبائے پشتو کے افسانوں کا ترجمہ
۲۰۸ ص ، تین روپے ، پشاور : نیا مکتبہ ، نقوش پریس لاھور ۔

(۱۷۸۱)تیری دنیا میں ہم : امیر علی امام

۱۲۰ افسانے ، ۱۶۰ ص ، ڈھائی روپے ، کراچی : ادب کدہ ، مشہور آرٹ پریس کراچی .

(۱۷۸۲)تلوے کے کانٹے : مسیح الحسن رضوی

۲۵ افسانے، ۲۳۸ ص، پندرہ روپے، الہ آباد : نکہت پبلی کیشنز ، ۱۹۷۷م .

(۱۷۸۳)جاڑے کی چاندنی : غلام عباس (م ۱۹۸۵)

۱۷۶ ص ،۵۰ روپے ، کراچی : سجاد اینڈ کامران پبلی کیشنز ، انٹرنیشنل پریس کراچی ۱۹۶۸م .

(۱۷۸۴)جنّت روح : مرزا فدا علی

۲۰ افسانے ،۳۰۸ ص ، لکھنو : انڈین بکڈپو ، انڈین پریس الہ آباد.

(۱۷۸۵)جنّت نگاہ : مرزا فدا علی خنجر لکھنوی

۲۰ افسانے ، ۲۴۲ ص ، بمبئی : علی بھائی شرف علی اینڈ کمپنی ، مطبع محمدّی بمبئی ، ۱۳۶۲ھ.

(۱۷۸۶)چاند گہن : انتظار حسین

۲۶۳ ص ، تین روپے ، لاہور : مکتبہ کاروان ، سول اینڈ ملٹری گزٹ لاہور .

(۱۷۸۷)چشم تماشہ : نجم الحسن رضوی

۲۰ افسانے ،۲۱۱ ص ، ۳۵ روپے ، اسلام آباد : ماڈرن بکڈپو ، ایس ٹی پرنٹرز راولپنڈی ، ۱۹۸۲م .

(۱۷۸۸)خوابوں کی گلیاں : مرزا حیدر عباس

۱۹۱ ص ، بیس روپے ، کراچی :عباس اکادمی ، نفیس اکیڈمی آفسٹ پرنٹرز ، کراچی .

(۱۷۸۹)خواتین افسانہ نگاروں کے دس افسانے : صغری مہدی

(۱۷۹۰)خوشی کے موسم : سجاد ظہیر

مصنف کے داماد علی باقر نے مرتب کئے ، ۲۶ افسانے

۲۴۰ ص ، ۱۵ روپے ، نئی دھلی : سیما پبلی کیشنز ، ۱۹۷۸م .

(۱۷۹۱)درد درماں : صالحہ عابد حسین

تیس افسانے ، ۳۲۰ ص ، سوا بارہ روپے ، نئی دھلی: مکتبہ جامعہ ، نعمانی پریس دھلی ، ۱۹۷۷م .

(۱۷۹۲)دھوپ کا سایہ : غلام الثقلین نقوی

تیرہ افسانے ، ماہ ادب .

(۱۷۹۳)دیہاتی افسانے :وقار انبالوی (م ۱۹۸۸م)

ایک روپیہ ، لاھور : مکتبہ اردو

(۱۷۹۴)زندگی ، نقاب ، چہرے : غلام عباس

۳۳ افسانے ، ۴۸۵ ص ، ۷۵ روپے ، احمد برادس ، ۱۹۸۴م .

(۱۷۹۵)ساز ہستی : صالحہ عابد حسین

تین روپے ، دھلی : کتابی دنیا ، ۱۹۴۷م .

(۱۷۹۶)ستمبر کا چاند : قرۃ العین حیدر

۱۹۱ ص، نو روپے، لکھنو : نسیم بکڈپو ، رینا آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۷۷م .

(۱۷۹۷)شفق کے سایے : سیّد غلام الثقلین نقوی

چار روپے ، لاھور : میری لائبریری

(۱۷۹۸)شمع خانہ : سیّد بشارت حسین کامل مرزا پوری

۴۸ ص ، ۵۰ پیسے ، مسلم پرنٹنگ پریس کراچی .

(۱۷۹۹)شہر خموشاں : سیّد نصیر حیدر

ایک فرانسیسی افسانہ نگار موپاسان کے افسانوں کا ترجمہ

۱۹۲ ص ، سوا روپیہ ، پٹنہ : شاد بکڈپو .

(۱۸۰۰)شہیدان وفا کا خوں بہا کیا : خواجہ غلام السیدین (م ۱۹۷۱م)

مصنف نے اپنے وطن پانی پت کی سماجی زندگی کے عدم توازن ، قدامت پرستی و روایت پرستی کا ذکر کیا ہے .

بدایوں ، نظامی پریس بدایوں ، ۱۹۳۴م .

(۱۸۰۱)شیشہ و سنگ : مرزا فدا علی خنجر لکھنوی

بارہ افسانے ، ۳۰۰ ص ، ۲ روپے ، لاھور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ،

۱۹۴۷م.

(۱۸۰۲)شیشے کے آبرو : قمر عباس ندیم

۸ روپے ، کراچی : مکتبہ دانیال .

(۱۸۰۳)طلسمات : سیّد عابد علی عابد

۱۵ افسانے ،۱۵۹ص، لاہور: ہاشمی بکڈپو ، گیلانی الیکٹرک پریس لاہور .

(۱۸۰۴)عجیب لڑکی : قمر نقوی

پرل ایس بک کے افسانوں کا ترجمہ

۲۳۹ ص ، ساڑھے چار روپے ، لاہور : مقبول اکیڈمی ، اشرف پریس لاہور ، ۱۹۶۳م .

(۱۸۰۵)غم غلط : آغا اشہر لکھنوی

۴۸ ص ، ۱۰آنے ، سرفراز قومی پریس لکھنو .

(۱۸۰۶)فریب : پروفیسر سیّد منظر حسین کاظمی

(۱۸۰۷)فیصل : تسکین زیدی

(۱۸۰۸)کافکا کے افسانے : نیّر مسعود

جرمنی کے شہرہ آفاق افسانہ نگار فرانز کا فکا (م ۱۹۲۴م)کے افسانوں کا ترجمہ ،

۹۶ ص ، ۹ روپے ، لکھنو : ادبستان ، ۱۹۷۸م .

(۱۸۰۹)کن رس : غلام عباس

۱۹ افسانے ، ۱۳۷ ص ، ۱۵ روپے ، لاہور : المثال ، جدید اردو ٹائپ پریس لاہور ، ۱۹۶۶م .

(۱۸۱۰)گلی کوچے : انتظار حسین

۱۳ افسانے ، ۲۸۲ ص ، لاہور : مکتبہ کاروان .

(۱۸۱۱)لمحوں کا سفر : ڈاکٹر اظہار الحسن

بارہ افسانے ، ۱۱۰ ص ، ۱۵ روپے ، نئی دھلی : بیسویں صدی کی پبلی کیشنز ، جمال پرنٹنگ پریس دھلی ، ۱۹۸۴م .

(۱۸۱۲)منتخب افسانے : میر محمود حسین

۲ روپے ، ھند .

(۱۸۱۳)مہندی کے پھول : خواجہ تبشّر علی حیدر

۵ روپے ، لاھور : تخلیق مرکز.

(۱۸۱۴)میلہ گھومتی : علی عباس حسینی

پی آر ایس کراچی میں چھپی .

(۱۸۱۵)نقش اوّل : صالحہ عابد حسین

پونے پانچ روپے ، لاھور: آئینہ ادب

(۱۸۱۶) نونگے : صالحہ عابد حسین

پونے تین روپے ، لاھور : آئینہ ادب.

(۱۸۱۷)ولیھم ماسٹر (حصّہ اوّل): ڈاکٹر عابد حسین

چھ روپے ، نئی دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۸۱۸)ولیھم ماسٹر (حصہ دوم) : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

چھ روپے ، نئی دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۸۱۹)ہمارا گاؤں اور دوسرے افسانے : علی عباس حسینی

لکھنو : ۱۹۵۶م .

تعلیم و تعلّم

* آداب المتعلمین : خواجه نصیر الدّین طوسی.

(۱۸۲۰)آداب التعلیم : (ذریعه : ۱).

(۱۸۲۱)آموزگار کلاں : سیّد فخر الحسن
جان هچوس کی کتاب کا ترجمه
۳۶۶ ص ، اعظم سٹیم پریس حیدرآباد (دکن).

(۱۸۲۲)اردو تعلیم : مولانا سیّد علی محمّد شاد (م ۱۳۴۵ھ)

(۱۸۲۳)اسلام اور تربیت اطفال : ڈاکٹر سیّد محمّد سبطین
اصلاح معاشرے میں بنیادی پتھر تربیت اطفال ہے
۳۲ ص، پنڈدادنخان : انجمن غلامان اسلام پاکستان پنّن وال ، لاهور آرٹ پریس لاهور ،۱۹۷۲م.

(۱۸۲۴)اسلام اور علم : مولانا سیّد فیاض حسین نقوی
آیة اللّٰه مطهّری (م۱۹۷۹م) کے فارسی میں لکھے گئے مقالے کا ترجمه
۱۶ ص ، ۱۵ ریال ، قم : سازمان تبلیغات اسلامی ، ۱۴۰۲ ھ.

(۱۸۲۵)اصطلاحات فن تعلیم : مهذّب لکهنوی
پاور پریس حیدرآباد (دکن)

(۱۸۲۶)اُصول تربیت : علامه سیّد ابن حسن نجفی
بچوں کی تربیت ، ۱۵۴ ص ، کراچی : خراسان بك سنٹر ، ۱۹۹۳م .

(۱۸۲۷)اُصول تعلیم : سیّد منظر علی اشهری
۱۵۲ ص ، حیدرآباد (دکن) ، ۱۳۴۰ھ، دارالطبع سرکار عالی .

(۱۸۲۸)اُصول تعلیم : خواجه غلام السیّدین (م ۱۹۷۱م)
تین حصے : تعلیم و تمدّن ، درسی تعلیم ، اخلاقی اور معاشرتی تربیت

۵۴۳ روپے ،۶ روپے ، الہ آباد : ہندوستانی اکیڈمی ، دی سٹی پریس الہ آباد،
۱۹۳۵م .

(۱۸۲۹)افادۃ المبتدین : مولانا سیّد ابوالحسن کشمیری (مطلع).

(۱۸۳۰)افتتاحی خطبہ : سیّد حسن بلگرامی
۱۹۱۱م میں منعقدہ آل انڈیا محمڈن اینگلو اورینٹل ایجوکیشنل کانفرنس
لکھنو میں پڑھا گیا .

(۱۸۳۱)امامیہ رہنمائے تعلیم :
۱۱۲ ص، کراچی: ادارہ تنظیم المکاتب پاکستان، احمد برادرس پرنٹرز کراچی.

(۱۸۳۲)آن پڑھ ہندوستان : سیّد فخر الحسن
فرینك سی لاباخ کی انگریزی میں تحریر کردہ کتاب کا ترجمہ ، ۲۲ باب
۳۵۰ ص ، حیدرآباد دکن : ادارہ اشاعت اردو ، رزاقی مشین پریس حیدرآباد
دکن ، ۱۹۴۵م .

(۱۸۳۳)بچّے اور اُن کا مستقبل : مولانا سیّد نذر حسین گوپالپوری
بچے کے نشو و نما میں والدین کا حصّہ ، ۴۰ ص ، بنارس : الجواد بکڈپو ،
۱۹۶۵م .

(۱۸۳۴)بچوں کے سمجھنے میں نفسیاتی امتحانوں کی اہمیت : علی ناصر زیدی
جے وائن وائٹ سٹون کی کتاب کا ترجمہ
۶۷ ص ، لاہور : آئینہ ادب.

(۱۸۳۵)بصائر : جعفر بارھوی
علم اور اس کی ضرورت
۱۶ ص ، لاہور : علم بار مغلپورہ ، آفتاب عالم پریس لاہور .

(۱۸۳۶)پاکستان کا تعلیمی تناظر : سیّد آل رضا
۱۹۲ص ، کراچی : آئیڈیل پیکجز ، ۱۹۷۸م .

(۱۸۳۷)پیاری سہیلی : مرزا محمّد عباس ہوش
تعلیم نسواں ،۴۱۲ ص ، ۸ آنے ، نولکشور پریس لکھنو .

(۱۸۳۸)تحریر النساء : اهلیه همایوں مرزا

ایک روپیه ، لکھنو : الناظر بك ایجنسی .

(۱۸۳۹)تحقیق البیان فی تعلیم النسوان : مولانا سیّد محمّد مجتبی نوگانوی

اس کتاب میں مولانا مرحوم نے عورتوں کو تعلیم دینے اور دلوانے کی مخالفت کی ہے آخر میں مولانا سیّد نجم الحسن امروهی(م ۱۹۳۸م) ، مولانا ناصر حسین (م ۱۹۴۲م)، علامه سیّد علی حائری (م۱۹۴۱م)، مولانا سیّد کلب حسین(م ۱۹۶۳م) ، مفتی سیّد احمد علی (م ۱۹۶۹م)، مولانا سیّد محمّد هادی (م ۱۹۳۸م) اور مولانا سیّد ابوالحسن لکھنوی کے فتاوی درج ہیں جن میں عورتوں کو موجودہ تعلیم دلوانے کو حرام اور موجب فساد عظیمه بتایا گیا ہے .

۳۸۰ ص ، تین آنے ، مراد آباد : دائرۃ الاشاعت نوگانواں ، برقی پریس دهلی ، ۱۳۵۴ھ، سیّد محمّد سبطین نوگانوی نے تاریخ کہی :

قابل وجد ہے تحقیق بیاں کا انداز لائق مدح و ستائش ہے زبان ارشاد
موجزن بحر معانی ہے ہر اك جملے میں خوش ہے ہر اهل خرد دیکھ کے شان ارشاد
ہیں وہ مضبوط دلیلیں که بشرط انصاف مان ہی لیگا ہر اك مرتبه دان ارشاد
سر ایماں کو بڑھا کر پئے تاریخ کہو زهی گنجینه تحقیق و بیان ارشاد
(۱۳۵۴ھ)

(۱۸۴۰)تربیت اولاد : خواجه غلام الحسنین(م۱۹۳۷م)

۶ آنے .

(۱۸۴۱)تعلیم اور جمهوریت : سیّد آل حیدر

بی ایڈ کے طلبا کے لئے لکھی گئی ، کراچی : قمر کتاب گھر .

(۱۸۴۲)تعلیم اور طریق تدریس : سیّد ساجد حسین

۵۲۰ ص ، کراچی : کفایت اکیڈمی ، ۱۹۷۵م .

(۱۸۴۳)تعلیم کا عمل : عابد علی عابد (م ۱۹۷۱م)

تعلیم اور عمل تعلیم کی خصوصیات اور اهمیت و افادیت ، دونوں کا آپس میں تعلق ، طریقه تعلیم میں تحلیلی و وجدانی افکار کی اهمیت

۱۵۲ ص، لاہور : کلاسیک ، نوائے وقت پرنٹرز لاہور ، ۱۹۶۲م .

(۱۸۴۴)تعلیم کی بنیادیں : سیّد ساجد حسین

کراچی : کفایت اکیڈمی (کتابیات تعلیم).

(۱۸۴۵)تعلیم کی نئی بنیادیں : خواجہ غلام السیّدین(م۱۹۷۱م)

ڈاکٹر ایڈو ولف کی کتاب کا ترجمہ

۲۸۰ ص ، لاہور: شیخ غلام حسین .

(۱۸۴۶)تعلیم مذھبی : مرزا بہادر علی (م ۱۹۳۹م)

مذہبی تعلیم کے اصول ، نظام دکن پریس حیدرآباد (دکن)، ۱۳۳۹ھ.

(۱۸۴۷)تعلیم نسواں : مولانا کرامت حسین

لنڈن سےواپسی پر لکھا .

(۱۸۴۸)تعلیم و تربیت : میر تہوّر علی

اعظم سٹیم پریس حیدرآباد (دکن) ، ۱۳۵۷ھ.

(۱۸۴۹) تعلیمی عناصر : سیّد ساجد حسین

کراچی : کفایت اکیڈمی(کتابیات تعلیم).

(۱۸۵۰)تعلیمی نفسیات و شماریات : سیّد آل حیدر

بی ایڈ اور ایم ایڈ کے طلبا کے لئے لکھی گئی

۳۸۸ ص ، کراچی : قمر کتاب گھر ،۱۹۷۴م.

(۱۸۵۱)تنظیم مدرسہ : ڈاکٹر منظر عباس نقوی

۱۰۳ ص ، سوا دو روپے ، علی گڑھ ، سرسیّد بکڈپو ، ۱۹۷۷م .

(۱۸۵۲)ثانوی تعلیم : سیّد کوثر حسین و سیّد علی مبشّر کاظمی وغیرہ

پاکستان میں ثانوی تعلیم کا جائزہ اور سفارشات

۲۸۳ ص ، لاہور : بیورو آف ایجوکیشن ، علمی پرنٹنگ پریس لاہور . ۱۹۶۸م.

(۱۸۵۳)جدید تدریس : سجاد مرزا

سر جان آدم سن کی کتاب کا ترجمہ ، حیدرآباد (دکن) (کتابیات تعلیم).

(۱۸۵۴)چند تعلیمی تصورات : سیّد شبیر علی کاظمی
کراچی : نیشنل بك فاونڈیشن (کتابیات تعلیم).
(۱۸۵۵)خطبه صدارت : میر سعادت علی خان
مسعود دکن پریس حیدرآباد (دکن) ، ۱۹۲۵م .
(۱۸۵۶)دستور المدارس : مرزا محمّد عالم المشهدی
ایك روپیه ، پشاور : مکتبة الحجت .
(۱۸۵۷)دستور المعلمین (حصّه اوّل) : مولانا خواجه غلام الحسنین(م۱۹۳۷م)
ایك مقدمه اور تین باب :تربیت کے عام اُصول، تربیت جسمانی،تربیت عقلی، تربیت اخلاقی
۱۱۰ ص ، بلالی سٹیم پریس ، ساڈھوره ، ۱۹۰۳م.
(۱۸۵۸)ڈنمارك اور اس کا نظام تعلیم : سیّد محمّد حسین جعفری
اعظیم سٹیم پریس حیدرآباد (دکن) ، ۱۳۴۸ھ.
(۱۸۵۹)روح تہذیب : خواجه غلام السیّدین (م ۱۹۷۱م)
فلسفه تعلیم میں تہذیبی اور اخلاقی عناصر
۷۴ ص ، دهلی : جامعه ملیه اسلامیه ، جیّد برقی پریس دهلی ، ۱۹۳۲م.
(۱۸۶۰)زبان ، زندگی اور تعلیم : خواجه غلام السیّدین (م ۱۹۷۱م)
سورت یونیورسٹی میں دئیے گئیے دو لیکچر .
۶۷ ص ، ۱۰روپے ، دهلی : انجمن ترقی اردو (هند) ، فوٹو لیتھو پریس ، ۱۹۸۳م.
(۱۸۶۱)شان تعلیم : محمّد مهدی سامانوی
۵۶ ص ، کریم پریس لاهور .
(۱۸۶۲)طالب علم کی زندگی کا کیا مقصد ہونا چاہیئے ؟: خواجه غلام الثقلین پانی پتی
۳۹۲ ص ، ۳ روپے ، لکھنو : الناظر بکڈپو ، ۱۹۰۷م .
اس کتاب کا پہلا ایڈیشن ۱۸۹۶م میں علی گڑھ سے ۸۵ صفحات پر مشتمل چھپا.

(۱۸۶۳)علی گڑھ کی تعلیمی تحریک : خواجہ غلام السیّدین (م ۱۹۷۱م)
۴۲ ص ،۱۹۳۱م .

(۱۸۶۴)عمرانیات و تعلیم : سیّد ساجد حسین
کراچی : کفایت اکیڈمی (کتابیات تعلیم).

(۱۸۶۵)فرانسیسی معلمہ : حاجی سیّد جلال الدّین حیدر ایم اے
۳۸۷ ص، حیدرآباد دکن، ۱۹۰۸م

(۱۸۶۶)فلسفہ تعلیم : سیّد آل حیدر
عنوانات : فلسفہ تعلیم کی اہمیت و وسعت ، فلسفہ تعلیم کے نظریات ، تعلیمی انداز اور مقاصد ، معاشرہ اور تعلیم ، مذہبی اور اخلاقی تعلیم ، امام غزالی، ابن خلدون اور علامہ اقبال کے تعلیمی نظریات
۳۱۲ ص ، کراچی : قمر کتاب گھر ، ۱۹۷۷م .

(۱۸۶۷)مدارس ثانوی کا نظام تعلیم : محمّد حسین ادیب
عہد آفرین پریس حیدرآباد دکن (کتابیات تعلیم).

(۱۸۶۸)مرشد الطلاب و مفہم الکتاب : سیّد ابوالحسن بن سیّد مہدی
عنوانات : فضیلت تلاوت قرآن شریف ، فضیلت علم ، فضیلت طلبا و علماء ، مذمت علمائے بے عمل ، کوشش و ہمت طالب علم ، آداب خوشنویسی
۶۷ ص ، مطبع یوسفی دھلی .

(۱۸۶۹)مسدس تعلیم : مولانا مرزا بہادر علی حیدرآبادی (مطلع).

(۱۸۷۰)مسلمانوں کی تعلیم اور جامعہ ملیہ : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
۵۲ ص ، دھلی: مکتبہ جامعہ ملیہ ، ۱۹۳۸م .

(۱۸۷۱)مسلمانوں کی تعلیم پر ایڈریس : مولانا سیّد کرامت حسین
اصل کتاب انگریزی میں ہے سجاد علی خان نے شائع کی .

(۱۸۷۲)مشیر نسواں / زہرہ : اہلیہ ہمایوں میرزا
ایک روپیہ ، لکھنو : الناظر بك ایجنسی .

(۱۸۷۳)معلّم الاطفال : مولانا اولاد حسین امروہی

(۱۸۷۴)معلّم بالغاں : سیّد زاهد حسین

۵۶ ص ، حیدرآباد دکن : اداره ادبیات اردو .

(۱۸۷۵)معیار تعلیم اور تدریسی موضوعات : میر محمّد علی

عنوانات : معیار تعلیم اور تدریسی تقاضے ، جدید ٹکنالوجی کا حصول ، قرآن کا سائنسی مزاج ، تعلیم میں ضیاع ، فنی تعلیم اور صنعتی اداروں میں تعاون ، تدریسی مقاصد کی تدوین ، تدریسی وسائل کا انتخاب ، فنی تعلیم میں طریقه امتحانات ، ڈرائیوروں کی تعلیم و تربیت

۹۶ ص ، ۲۰ روپے ، کراچی : پاور پبلی کیشنز ،۱۹۸۷م .

(۱۸۷۶)مفتاح التعلیم : سیّد محمّد حسین جعفری

۱۵۰ ص ، حیدرآباد دکن ، نظام دکن پریس .

* Aims of Education :

(۱۸۷۷)مقاصد تعلیم : سیّد محمّد تقی

۴۱۵ ص ، کراچی : آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس ، ۱۹۵۸م.

(۱۸۷۸)مقدس قانون : رشید ترابی

حصول تعلیم کی طرف توجه دلائی گئی ہے .

۱۰۰ ص، اعظم سٹیم پریس، حیدرآباد (دکن)، ۱۳۵۸ھ.

* منیة المرید فی آداب المفید و المستفید (عربی): شهید ثانی (م ۹۲۵ھ)

(۱۸۷۹)منیة المرید : شیخ خادم حسین نجفی

۴۳۱ ص ، لاهور: کتب خانه حسینیه ، تعلیمی پریس لاهور،۱۹۶۶م .

[شیخ خادم حسین ابن حاجی اللّٰه دتّه امرتسری ۱۹۲۰م کے لگ بھگ پیدا ہوئے مارچ ۱۹۳۸م کو نارووال میں شیخ چراغ علی شهیدیه مرحوم کی لڑکی سے عقد ہوا اهلسنت کے مختلف دینی مدارس میں پڑھتے رہے مولوی فاضل ، منشی فاضل اور ادیب فاضل کے امتحانات پنجاب یونیورسٹی سے پاس کئے ۱۹۵۱م کو نجف اشرف چلے گئے].

(۱۸۸۰)نظریه تعلیم : سیّد آل حیدر

۵۱۶ ص، کراچی : قمر کتاب گھر (کتابیات تعلیم).

(۱۸۸۱)نظم و نسق مدرسہ : سیّد آل حیدر
بی ایڈ کے طلبہ کے لئے لکھی گئی ، کراچی : قمر کتاب گھر .

(۱۸۸۲)نفسیات و تعلیم : سیّد ساجد حسین
کراچی : کفایت اکیڈمی (کتابیات تعلیم).

(۱۸۸۳)نئی تعلیم کے مسائل : باقر مهدی
عنوانات : بچوں کی تعلیم ، مشرقی نظام تعلیم ، تعلیم میں جمهوری نقطه نظر ، ذاکر صاحب کا نظریه تعلیم ، تعلیم اور ثمر آوری ، تعلیم اور انسانی اقدار ، اساتذہ کی تربیت ، غیر معمولی ذهانت والے بچے اور ان کی تعلیم
۱۷۲ ص ، ۱۵ روپے ، دهلی : مکتبہ جامعه ، لبرٹی آرٹ پریس دهلی ۱۹۸۱م .

(۱۸۸۴)هائی سکول میں تدریس ریاضی : ممتاز علی جعفری
هار ڈایف فیر کی کتاب کا ترجمه ، ۵۶ ص ، لاهور: شیخ غلام علی اینڈ سنز .

(۱۸۸۵)هدایات برائے مدرسین : محمّد حسین جعفری
ریاست حیدرآباد (دکن) کے تعلیمی قواعد و ضوابط ، اعظم سٹیم پریس حیدرآباد (دکن) .

(۱۸۸۶)هم اور همارے بچّے : بیگم سیّد رضا کاظم زیدی
۱۶ ص ، کراچی : امامیه سٹوڈنٹس آرگنائزیشن پاکستان .

(۱۸۸۷)هندوستان کے طلبه انگلستان میں : سیّد محمّد حسین جعفری
انگلستان جانے والے هندوستانی طلبا کی ذمه داریاں
۴۸ ص ، اختر دکن پریس حیدرآباد دکن ، ۱۹۱۴م .

(۱۸۸۸)کتاب کی کهانی : سیّد احمد حسین نقوی
انسان نے کب اور کیسے لکھنا پڑھنا سیکھا اور کتاب کو موجوده صورت تک پهچنے میں کن کن منزلوں سے گزرنا پڑا
دهلی : مکتبه جامعه ، ڈیڑھ روپیه .

ناول

(۱۸۸۹)آپس کے گیت : قرۃ العین حیدر

واسل بائیکوف کی انگریزی کتاب کا ترجمہ جس میں دوسری جنگ عظیم کا نقشہ کھینچا گیا ہے

تین روپے ، دهلی : جامعہ ملّیہ .

(۱۸۹۰)آتش خاموش : صالحہ عابد حسین

۸ روپے ، لاھور : آئینہ ادب.

(۱۸۹۱)آخر شب کے ہم سفر : قرۃ العین حیدر

یہ ناول مطالبہ پاکستان ، تقسیم ہند اور قیام بنگلہ دیش کے تناظر میں لکھا گیا

۳۵۲ ص ، ۴۵ روپے ، علی گڑھ : ایجوکیشنل بک ھاؤس ، شیروانی آفسٹ پرنٹرز دھلی ۱۹۸۴م .

(۱۸۹۲)آدمی کا مقدّر : قرۃ العین حیدر

ڈیڑھ روپیہ ، نئی دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۸۹۳)آگ کا دریا : قرۃ العین حیدر

۷۸۶ ص ، ۸۰ روپے ، دھلی : اردو کتاب گھر ، ۱۹۸۴م .

(۱۸۹۴)آمنہ : حسن زھرہ حیدر

ڈھائی روپے ، لاھور : آئینہ ادب.

(۱۸۹۵)آویزہ گوش : آغا شاعر .

(۱۸۹۶)ابن الوقت : سیّد سبط حسن

مولانا نذیر احمد دھلوی (م ۱۹۱۲م) کی معاشرتی اور سیاسی تصنیف کی ترتیب نو

۳۶۴ ص ،۶ روپے ، لاهور: مجلس ترقی ادب ، مکتبـه جدید پریس لاهور ، ۱۹۷۲م .

(۱۸۹۷)اپنی اپنی صلیب : صالحه عابد حسین

۸ روپے ، نئی دهلی : ناولستان .

(۱۸۹۸)ارمان : آغا شاعر دهلوی

۱۷۶ ص ،۱۲آنے ، لاهور : تاریخی کتب خانه .

(۱۸۹۹)اسرار هند : آل عبا

۱۲ آنے ، لاهور : تاریخی کتب خانه .

(۱۹۰۰)افشائے راز / غریب خانه حصّهٔ اوّل : مرزا محمّد هادی رسوا (م۱۹۳۱م)

اواخر انیسویں صدی کے لٹے پٹے ویران لکھنو ثقافتی ، تاریخی اور سماجی پس منظر

۸۲ ص ، ۱۸۹۶م .

(۱۹۰۱)اُلجهی ڈور : صالحه عابد حسین

آج کی نوجوان لڑکیاں کن اُلجهنوں کا شکار ہیں اور ان کے ذهنوں میں کس قسم کے خیالات پرورش پا رہے ہیں ؟ یه ناول اسی کش مکش کی ترجمانی کرتا ہے

ساڑھے پانچ روپے ، دهلی : مکتبه جامعه .

(۱۹۰۲)امراؤ جان ادا : مرزا محمّد هادی رسوا (م ۱۹۳۱م)

۳۴۲ ص،۵ روپے ، لاهور: مجلس ترقی ادب ، شفیق پریس لاهور، ۱۹۶۳م ، اس کتاب کا پهلا ایڈیشن ۱۸۹۹م کو چهپا .

(۱۹۰۳)انقلاب : خواجه احمد عباس

۳۰ روپے ، هند .

(۱۹۰۴)انور و رضیه : آغا شاعر (م ۱۹۴۰م)

مطبع خادم الاسلام دهلی .

(۱۹۰۵)اور تمنّا بے تاب : زهرا رضویه

۹ روپے ، لاهور : آئینه ادب.

(۱۹۰۶)اور گهنٹی بجتی رهی : قمر نقوی

۴۳ روپے ، لاہور : مقبول اکیڈمی۔

(۱۹۰۷)بشر کیا کہئے : سیّد عابد علی عابد (م ۱۹۷۱م)

سنکلیر لیونس کے معاشرتی ناول کا ترجمہ

۴۳۸ ص ، ساڑھے چھ روپے ، لاہور : ملک سراج الدّین اینڈ سنز ، پنجاب پریس لاہور ، ۱۹۵۸م .

(۱۹۰۸)پابہ جولاں : صغری مہدی

۲۱۲ ص،۶ روپے ، نئی دھلی:ناولستان، جمال پرنٹنگ پریس دھلی، ۱۹۷۲م .

(۱۹۰۹)پر اسرار جزیرہ : قمر نقوی

۱۸ روپے ، لاہور : مقبول اکیڈمی

(۱۹۱۰)پُروائی : صغری مہدی

۱۷۲ ص، ساڑھے نو روپے ، دھلی:ناولستان، لبرٹی آرٹ پریس دھلی،۱۹۷۹م .

(۱۹۱۱)تیرے جہاں میں : سیدہ ناز کاظمی

عورت کے معاشرتی زندگی کے مختلف پہلو ، نسوانی مسائل کی اُلجنھیں اور اُن کا حل

ساڑھے سات روپے ، لاہور : آئینہ ادب.

(۱۹۱۲)جزیرہ سخنوراں : غلام عباس ابن حاجی احمد مرزا

تخلیاتی طنزیہ ناول

۹۶ ص ، رام پور : کتاب کار پبلی کیشنز ، دھلی پرنٹنگ پریس رامپور ، ۱۹۶۶م .

(۱۹۱۳)چیتوں کی وادی : قمر نقوی

۴۵ روپے ، لاہور : مقبول اکیڈمی .

(۱۹۱۴)حمیدہ بانو/حسن اسلام : ھادی حسین ھادی

ایرانی نسل کی لکھی پڑھی نوجوان لڑکی کی غریبی ، لاوارثی و بے بسی اور اس کے زوال و پستی سے فائدہ اُٹھاتے ہوئے عیسائی مشنری کی اس پر تبلیغ

۱۰۴ ص ، سلیمانی پریس بنارس ، ۱۹۱۴م .

(۱۹۱۵)خوابوں کی گلیاں : مرزا حیدر عباس

۱۹۲ ص ، کراچی ، ۱۹۸۳م .

(۱۹۱۶)خورشید بہو : مرزا محمّد ھادی رسوا(م۱۹۳۱م)

۱۶۸ ص ، دو روپے چار آنے ، حیدرآباد (سندھ) : کتب خانہ دین و دنیا ، محبوب پریس حیدر آباد ، ۱۹۵۷م .

(۱۹۱۷)دل سے قریب : انتصار حسین

سوا دو روپیہ ، ھند.

(۱۹۱۸)دنیا کو جھنجھوڑنے والے دس دن : تقی حیدر

جان ریڈ کی کتاب کا ترجمہ

۵۱۸ ص ، کراچی : دانیال ، ۱۹۸۳م .

(۱۹۱۹)دوزخی : اکبر حسین

گوئٹے کی کتاب کا ترجمہ

۳۲۰ ص، ڈیڑھ روپیہ ، کراچی : ماھنامہ ناول : مشہور آرٹ پریس .

(۱۹۲۰)دھند : صغری مہدی

۲۰۴ ص، ۸ روپے ، دھلی: ناولستان ، کوہ نور پرنٹنگ پریس دھلی،۱۹۷۴م.

(۱۹۲۱)ڈنگو : قرۃ العین حیدر

سوا دو روپیہ ، دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۹۲۲)راحلہ : قمر نقوی

۴۵ روپے ، لاھور: مقبول اکیڈمی.

(۱۹۲۳)راگ بھوپالی : صغری مہدی

۱۳۹ص ،۱۵ روپے ، نئی دھلی: ناولستان، لبرٹی آرٹ پریس دھلی،۱۹۸۳م.

(۱۹۲۴)راہ عمل : صالحہ عابد حسین

پونے دس روپے ، لاھور : آئینہ ادب.

(۱۹۲۵)رباب : تنویر زھرہ بخاری

چھ روپے ، لاھور : آئینہ ادب.

(۱۹۲۶)رفیق النساء : ڈاکٹر سیّد غلام حسین

ڈیڑھ روپے ، دھلی ۔

(۱۹۲۷)رگ سنگ : انور سجاد

متوسط طبقے کے ایک خاندان کی داستان اور اس کی زندگی کے مدّ و جذر

۱۹۲ ص ، ڈھائی روپے ، لاھور : گوشہ ادب ، اشرف پریس لاھور۔

* زینت (سندھی) : مرزا قلیچ بیگ (م ۱۹۲۹م)۔

(۱۹۲۸)زینت : امداد حسینی

تعلیم نسواں کی حمایت کی گئی ہے

۱۱۲ ص ، ۳۰ روپے ، اسلام آباد : اکادمی ادبیات پاکستان ، پرنٹنگ کارپوریشن آف پاکستان ، اسلام آباد ، ۱۹۸۰م۔

(۱۹۲۹)شریف زادہ : مرزا محمّد ھادی رسوا (م ۱۹۳۱م)

۲۰۰ ص ، ساڑھے سات روپے ، نئی دھلی : مکتبہ جامعہ ، لبرٹی آرٹ پریس دھلی ، ۱۹۸۲م۔

(۱۹۳۰) شعلہ جوالہ : آغا شاعر(م ۱۹۴۰م)

* Moon is Down : جان اسٹن بک ۔

(۱۹۳۱) شکست ناتمام : زھرہ سیدین ۔

۱۷۶ ص، دو روپے، دھلی: مکتبہ جامعہ ، جیدّ برقی پریس دھلی، ۱۹۵۸م ۔

(۱۹۳۲)طرح دار لونڈی : سجاد حسین

۳۳۹ ص ، ۶ روپے ، لاھور: مجلس ترقی ادب ، زرین آرٹ پریس لاھور ، ۱۹۶۶م ۔

(۱۹۳۳)طلسمی بدلہ : آغا شاعر دھلوی (م ۱۹۴۰م)

(۱۹۳۴)عاصمہ : تنویر زھرہ بخاری

ساڑھے دس روپے ، لاھور: آئینہ ادب۔

(۱۹۳۵)عذرا : صالحہ عابد حسین

معاشرتی ناول ، دھلی کے مٹے ہوئے تہذیب کے نقوش

۱۰ روپے ، لاھور : آئینہ ادب۔

(۱۹۳۶)فسانہ ہستی : حسن عباس جعفری

ساڑھے تین روپے ، لاہور : شیخ شوکت علی اینڈ سنز

(۱۹۳۷)قرۃ العین حیدر کے چار ناولٹ : قرۃ العین حیدر

۴۰۰ ص، ۳۰روپے، علی گڑھ :ایجوکیشنل بک ہاؤس ، تاج آفسٹ پریس اله آباد، ۱۹۸۱م.

(۱۹۳۸)قطرہ سے گھر ہونے تک : صالحہ عابد حسین

بارہ روپے ، لاہور: آئینہ ادب.

(۱۹۳۹)کار جہاں دراز ہے : قرۃ العین حیدر

۴۸۰ ص ، ۵۰ روپے ، بمبئی : فن اور فنکار، ۱۹۷۷م .

(۱۹۴۰)کار جہاں دراز ہے : قرۃ العین حیدر

۵۰ روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ .

(۱۹۴۱)کوئی آشنا بھی نہیں : صغری مہدی

ڈیڑھ روپے ، ھند.

(۱۹۴۲)گلگونہ : قمر نقوی

۳۷ روپے ، لاھور : مقبول اکیڈمی .

(۱۹۴۳)گنوار : تنویر زھرہ بخاری

ساڑھے سات روپے ، لاھور : آئینہ ادب .

(۱۹۴۴)گوری سوئے سیج پر : صالحہ عابد حسین

آج کل نوجوانوں میں دولت پرستی، جاہ پسندی اور بزرگوں سے بے اعتنائی پائی جاتی ہے اس کا ذکر

۱۹۱ ص ، ساڑھے دس روپے ، نئی دھلی : ناولستان ، لبرٹی آرٹ پریس دھلی ، ۱۹۸۱م .

(۱۹۴۵)گھرانہ : انیس مرزا

۲۵۶ص ،۲۲ روپے، نئی دھلی : پرنس بکڈپو ، جمال پریس دھلی، ۱۹۸۴م.

(۱۹۴۶)لمحے کی دیوار : سیّد غلام الثقلین نقوی

۱۰ روپے ، لاھور : مکتبہ عالیہ .

(۱۹۴۷)لیلی دمشق : آغا شاعر(م ۱۹۴۰م)

لاہور : آزاد بکڈپو .

(۱۹۴۸)ماڈرن الف لیلی : خواجہ احمد عباس

۱۱۸ ص ، ۲ روپے ، الہ آباد : مکتبہ پروین .

(۱۹۴۹)مسافر : قمر نقوی

۴۵ روپے ، لاہور: مقبول اکیڈمی.

(۱۹۵۰)میرا گاؤں : غلام الثقلین نقوی

۳۴۷ ص ، ۵۰ روپے ، لاہور: ضیائے ادب سمن آباد ، جاوید ریاض پرنٹرز لاہور ، ۱۹۸۲م.

(۱۹۵۱)میلا آنچل : تنویر زہرہ بخاری

۸ روپے ، ہند .

(۱۹۵۲)ندیمہ : قمر نقوی

۴۸ روپے ، لاہور: مقبول اکیڈمی.

(۱۹۵۳)نغمہ اور آگ : غلام الثقلین نقوی

۱۰ روپے ، لاہور : مکتبہ عالیہ .

(۱۹۵۴)نقلی تاجدار : آغا شاعر قزلباش (م ۱۹۴۰م)

(۱۹۵۵)ہیرے کی کنّی : آغا شاعر قزلباش (م۱۹۴۰م)

(۱۹۵۶)ہیم کماری : صالحہ عابد حسین

۲ روپے ، ہند .

(۱۹۵۷)یو دوکیہ : قرۃ العین حیدر

انگریزی کتاب سے ترجمہ جو ویراپانو کی تحریر کردہ ہے

۲ روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ .

ڈرامہ

(۱۹۵۸)آدھی بات : بانو قدسیہ

۱۵۰ روپے ، لاہور: سنگ میل پبلی کیشنز.

(۱۹۵۹)آذر کا خواب : قدسیہ زیدی

ساڑھے چار روپے ، دھلی : مکتبہ جامعہ

(۱۹۶۰)آر یو آر : سیّد احمد شاہ پطرس بخاری وغیرہ

کیریل چپیک (م ۱۹۳۸م)کی کتاب کا ترجمہ

۱۳۲ص،پونے تین روپے، لاہور:مجلس ترقی ادب، مطبع عالیہ لاہور،۱۹۶۷م.

(۱۹۶۱)اردو افسانے اور انار کلی : حیدر عباس رضوی

۹۶ ص ، ۴۰.۵ روپے ، بھوپال : بھوپال بک ہاؤس ، ۱۹۷۷م .

(۱۹۶۲)اردو ڈرامہ نگاری : سیّد بادشاہ حسین حیدرآبادی

عنوانات : ڈرامہ کی ابتدا ، ڈرامے کی قسمیں ، ڈرامہ اور تھئیٹر ، اردو ڈرامہ کی پیدائش ، اندر سبھا ، اردو ڈرامے کا مستقبل

۲۳۲ ص ، تین روپے ، لاہور: تاج بکڈپو ، انشاء پرنٹنگ پریس لاہور ، ۱۹۵۰م .

(۱۹۶۳)اردو ڈرامہ اور اسٹیج - ابتدائی دور کی مفصّل تاریخ : سیّد مسعود حسن رضوی ادیب

عنوانات : واجد علی شاہ کے مختصر حالات ، فنون لطیفہ سے دلچسپی ، فن موسیقی کی سرپرستی ، اندر سبھا کے مصنف امانت ، شرح اندر سبھا

۴۶۸ ص ، ساڑھے آٹھ روپے ، لکھنو : کتاب گھر ، سلیمی پریس الہ آباد ، ۱۹۵۷م .

(۱۹۶۴)ادبی ڈرامے : ڈاکٹر سیّد اعجاز حسین
۱۹۹ ص ، ۱۰ روپے ، الہ آباد : جاوید پبلشرس ، نیشنل آرٹ پریس پرنٹرز الہ آباد، ۱۹۸۰م .

(۱۹۶۵)انجام سخاوت : غلام حسین ظریف
۷۴ ص ، بمبئی ، ۱۸۹۹م .

(۱۹۶۶)اندر سبھا : امانت
۳۹ ص ، لکھنو : حاجی بکڈپو ، مطبع یوسفی لکھنو .

(۱۹۶۷)انکار : مجتبی حسین
۴۸ ص ، دس آنے ، کراچی : مرکز ادب بندر روڈ ، ضیاء برقی پریس .

(۱۹۶۸)ایرانیوں کا مقدس ڈرامہ : سیّد مسعود حسن رضوی ادیب
مقدس ڈرامے سے مراد وہ ڈرامہ ہے جو کسی زمانے میں ایران میں واقعات کربلا کو زندہ افراد کے ذریعے اسٹیج پر پیش کیا جاتا تھا
عنوانات : تعزیہ ، تکیہ ، تعزے کی اہمیت - غیر ملکیوں کی نظر میں ، تعزیوں کا عالمگیر اثر ، تعزیہ نامے اور اُن کے مصنف ، تعزیہ نامہ اور امیر تیمور و والی شام
۱۳۶ ص ، ۲ روپے ، لکھنو : نسیم بکڈپو ، الواعظ صفدر پریس لکھنو ، ۱۹۶۶م.

(۱۹۶۹)ایک ایکٹ کے ڈرامے : علی عباس حسینی
ڈیڑھ روپیہ .

(۱۹۷۰)بہار کا اردو اسٹیج اور اردو ڈرامہ : سیّد حسن
۲۴۰ ص ، ۲۰ روپے ، پٹنہ : کتابخانہ ترپولیا ، پٹنہ لیتھو پریس پٹنہ ، ۱۹۷۸م.

(۱۹۷۱)پردہ غفلت : سیّد عابد حسین
۱۴۶ ص ، مطبع شرکت کاویانی برلن ،۱۹۲۵م .

* حکیم نباتات (فارسی) : مرزا جعفر تحقیق قراچہ داغی

(۱۹۷۲)ترجمہ حکیم نباتات : مولانا سیّد امتیاز حسین رضوی رامپوری
مرزا فتح علی اخوند زادہ کی ترکی زبان میں لکھی جانے والی کتاب کا فارسی اور فارسی سے اردو میں ترجمہ
۹۰ ص ، ۶ آنے ، لاہور : شیخ مبارک علی تاجران کتب ، گلزار ہند سٹیم پریس لاہور ، ۱۹۲۴م ۔

(۱۹۷۳)ثریاّ : آغا اشرف (م۱۹۶۲م)
آٹھ مناظر، ۱۲۶ ص ، ۱۰۵۰ روپے، لاہور : آزاد بکڈپو ، ۱۹۴۷م ۔

(۱۹۷۴)جمیل : تمکین کاظمی
اسکر وائیلڈ کی کتاب کا ترجمہ
۱۱۸ ص ، ۲ روپے ، لاہور :آئینہ ادب ، انشاء پریس لاہور ، ۱۹۵۷م ۔

(۱۹۷۵)حور جنّت : آغا شاعر (۱۹۴۰م)
* : Charlies Aunt

(۱۹۷۶)خالد کی خالہ : قدسیہ زیدی
۱۷۶ ص، پونے دس روپے، دھلی: مکتبہ جامعہ ، یونین پرنٹنگ پریس دھلی.

(۱۹۷۷)ڈرامہ اکبر : مولانا محمّد حسین آزاد(م ۱۹۱۰م)
جہانگیر بادشاہ اور نورجہاں کے عشقیہ قصے کو ڈرامے کی شکل میں
۱۶۰ ص ، ساڑھے دس روپے ، کریمی پریس لاہور.

(۱۹۷۸)ریڈیو ڈرامہ : شمشاد سیّد وغیرہ
عنوانات : ڈراما - ڈرامے کا نفسیاتی تجزیہ ، ریڈیو ڈرامہ اور سٹیج ڈرامہ ، ریڈیو ڈرامے کی خوبیاں ، ریڈیو ڈرامے کی ضرورت ، ریڈیو ڈرامے کے متعلق ھدایات
۱۳۹ ص ، ساڑھے دس روپے ، لاھور: ادارہ فروغ اردو ، اتحاد پریس ۔

(۱۹۷۹)زندگی کے کھیل : صالحہ عابد حسین
ساڑھے چارروپے ، لاھور: آئینہ ادب.

(۱۹۸۰) سر کی چھایا : ناصر کاظمی
منظوم ، ۱۰۸ص، ۲۰ روپے ، لاھور:مکتبہ خیال ، نیازی پریس لاھور، ۱۹۸۱م.

(۱۹۸۱) شہباز خان : سیّد عابد علی عابد (م ۱۹۷۱م)

۲۶۳ ص، ۳ روپے ، لاہور: ادارہ ادبیات ، استقلال پریس لاہور، ۱۹۵۶م .

(۱۹۸۲) طلسم اسرار : مرزا محمّد ھادی رسوا (م ۱۹۳۱م)

فلسفیانہ ڈرامہ جس کی تمام تر بنیاد رموز و اسرار پر ہے

۶۱ ص ، سوا روپے ، لکھنو: ادارہ فروغ اردو ، سرفراز پریس لکھنو ، ۱۹۵۸م .

(۱۹۸۳) عشق پر زور نہیں : محمّد علی زیدی

۱۳ مزاحیہ ڈرامے جو آل انڈیا ریڈیو سے نشر ہوئے

۱۴۲ ص ۵۰ روپے ، جے پور ، راجستھان یونیورسٹی، ۱۹۷۶م .

(۱۹۸۴) کاغذ کی ناؤ : میر محمّد علی میکش

ان ڈرامے میں غریبوں کی زندگی کے عکس ہیں اُن کے ذریعے «انسان دوستی» کے احساسات کو جگانے کی کوشش کی گئی ہے ، چھ ڈرامے

۱۲۰ ص ، سوا روپے ، حیدرآباد (دکن) : رفعت منزل .

(۱۹۸۵) کند مالا : صمدانی نقوی

کند مالا یعنی چنبیلی کا ہار

۱۱۰ ص ، ڈھائی روپے ، کراچی : انجمن ترقی اردو پاکستان ، انجمن پریس کراچی ، ۱۹۶۷م .

(۱۹۸۶) مجرم کون : اظہار کاظمی

بی پریرسٹلے کی کتاب کا ترجمہ

۱۸۴ ص ، ۳ روپے ، لاہور: مجلس ترقی ادب ، شفیق پریس لاہور، ۱۹۶۶م .

(۱۹۸۷) مرقع لیلی مجنوں : مرزا محمّد ھادی رسوا (م ۱۹۳۱م)

عشرت رحمانی نے مرتب کی

۱۵۲ ص ، ڈھائی روپے ، لاہور: مجلس ترقی ادب ، زرین آرٹ پریس لاہور ، ۱۹۶۳م ، اس کتاب کا پہلا ایڈیشن ۱۸۸۹م کو لکھنو میں چھپا تھا .

(۱۹۸۸) مصر کی رقاصہ : احمد شاہ بخاری پطرس (م ۱۹۵۸م)

لاہور : ھاشمی بکڈپو .

(۱۹۸۹)مطالعہ انار کلی : نجم الحسن انجم ادیب
۶۴ ص ، ڈھائی روپے ، لکھنو : نسیم بکڈپو ، ۱۹۷۸م .
(۱۹۹۰)من چلا : جعفر علی خان اثر
۱۲۰ ص ، لکھنو : مطبع شام .
(۱۹۹۱)میکبتھ : سیّد غلام احمد رضوی تسخیر ایڈووکیٹ
ولیم شیکسپیئر کی کتاب کا منظوم اردو ترجمہ
۲۷۲ ص ، ۲۵ روپے ، مکتبہ جدید پریس لاہور ، ۱۹۷۹م .
(۱۹۹۲)میکبتھ : خورشید حیدر، حسن امام جعفری
ضیاء پریس کراچی ، ۱۹۵۸م .
(۱۹۹۳)نواب زادی : مجاهد کاظمی
۴۸ ص ، ٹائمز پریس، کراچی .
* وکرم اروسی (سنسکرت) : مہاکونی کالی داس
(۱۹۹۴)وکرم اروسی : محمّد عزیز مرزا
۱۶۲ ص،۱.۷۵روپے ، لاهور: مجلس ترقی ادب ،۱۹۶۱م ، اُپل پریس لاہور.
(۱۹۹۵)ہلاک فریب : نواب جعفر علی خان اثر لکھنوی
سگمنڈ کرانسکی کی کتاب کا ترجمہ
۱۴۳ ص ، ۳ روپے ، دهلی : کتابی دنیا ، دیال پرنٹنگ پریس دهلی، ۱۹۴۷م
[سگمنڈ ۱۹ فروری ۱۹۱۲م کو پیرس میں پیدا ہوا وہ پولینڈ کے اُنیسویں صدی عیسوی کے تین بہترین شاعروں میں شمار کیا جاتا ہے زیر نظر کتاب «دی ان ڈیوائن کامیڈی » کا ترجمہ ہے کرانسکی ۲۴ فروری ۱۸۵۹م کو ۴۷ سال کی عمر میں پیرس میں انتقال کر گیا].
(۱۹۹۶)یدبیضا : سیّد عابد علی عابد(م ۱۹۷۱م)
۴۷۹ ص ، ۵ روپے ، لاهور : اداره فروغ اردو ، نوید پریس لاہور .
(۱۹۹۷)یہ کس کا خون ہے : علی سردار جعفری
۸ فروری ۱۹۴۲م کو جاپانیوں نے چٹ گاؤں(ہند)پر بم برسائے اس سلسلے میں

دیگر افراد کے علاوہ ایک کیمونسٹ غلام شریف بھی مارا گیا یہ ڈرامہ اسی پس منظر میں لکھا گیا
۹۹ ص ، ڈیڑھ روپیہ ، حیدرآباد (دکن) : اشاعت گھر ، برقی پریس ، ۱۹۴۳م .

(۱۹۹۸)پر پرواز : آغا شاعر قزلباش (م ۱۹۴۰م)
ایک جانباز مور اور بے پر کبوتر کے ساتھ مقابلہ
لاهور : کریمی پریس ، ۹۶ ص.

بچوں کا ادب

(۱۹۹۹)انوکھی دکان : قدسیہ زیدی
نیشنل بک ٹرسٹ انڈیا ، ڈھائی روپے .

(۲۰۰۰)ایٹمی انسان : آغا اشرف
لاھور: مقبول اکیڈمی ، ساڑھے اٹھارہ روپے .

(۲۰۰۱)ایک ٹانگ کا بادشاہ : غلام عباس
ھند ، تیس روپے .

(۲۰۰۲)ایک دیس ایک خون : صالحہ عابد حسین
دھلی : مکتبہ ملیہ ، ایک روپیہ بیس پیسے .

(۲۰۰۳)بچوں کا ادب - تاریخ و تنقید : ڈاکٹر اسد علی ادیب
پی ایچ ڈی کا مقالہ جو سیّد وقار عظیم کی نگرانی میں لکھا گیا
ملتان : کاروان ادب ، ۱۹۸۲م .

(۲۰۰۴)بچوں کے ادب کی خصوصیات : مشیر فاطمہ
عنوانات : بچوں کے ادب کا مسئلہ ، بچوں کے ادب پر تنقیدی نظر ، تاریخی کہانیاں وغیرہ
علی گڑھ : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۶۲م ، ایک روپیہ ، ۷۹ ص .

(۲۰۰۵)بچوں کی پشتو کہانیاں : رضا ہمدانی
۲۵ دلچسپ اور سبق آموز کہانیوں کا ترجمہ
اسلام آباد : لوک ورثہ کا قومی ادارہ ، ۱۹۷۹م ،۲۷۷ ص .

(۲۰۰۶) بڑا پانی : صالحہ عابد حسین
دھلی : نیشنل بک ٹرسٹ ، ڈیڑھ روپیہ .

(۲۰۰۷)بہادر : قرۃ العین حیدر
دھلی : مکتبہ جامعہ ملیہ ، ۷۵ پیسے .

(۲۰۰۸)بھیڑئیے کے بچے : قرۃ العین حیدر
دھلی : مکتبہ ملیہ ، ۵۰ پیسے.

(۲۰۰۹)پہیلیاں : سیّد وصی حیدر
دھلی : مکتبہ جامعہ ، ۱۶ ص .

(۲۰۱۰)پوشیدہ خزانے :
۱۴۴ ص .

(۲۰۱۱)تاریخی افسانے (حصّہ اوّل) : بیباك ماھلی
کہانیوں اور افسانوں کے ذریعے محمّد و آل محمّد علیھم السلام کی سیرت اور ان کی سبق آموز زندگی سے واقف کرایا گیا ہے .
لاھور : شیعہ جنرل بك ایجنسی ، ڈیڑھ روپیہ .

(۲۰۱۲)تاریخی افسانے (حصّہ دوم) : بیباك ماھلی
۲ روپے .

(۲۰۱۳)توپوں کی گن گرج میں : آغا اشرف
لاھور: مقبول اکیڈمی ، ۴ روپے .

(۲۰۱۴)جلو مرغابی : قیصر حسین زیدی
ھند ، ڈیڑھ روپیہ .

(۲۰۱۵)جنگل کا راجہ : قرۃ العین حیدر
دھلی : مکتبہ جامعہ ملیہ ، ایك روپیہ.

(۲۰۱۶)جن - حسن عبدالرحمن : قرۃ العین حیدر
دھلی : مکتبہ جامعہ ملیہ ۵، روپے .

(۲۰۱۷)چاند کی سیر : آغا اشرف
لاھور : مقبول اکیڈمی ، ۱۲ روپے .

(۲۰۱۸)حاتم طائی - سمندری حکومت میں : نصیر الدّین حیدر
لاھور : مکتبۃ القریش ،۱۹۷۸م ، تین روپے ،۱۰۷ ص .

(۲۰۱۹)حاتم طائی کا قصہ : ڈاکٹر نورالحسن نقوی
سیّد حیدر بخش حیدری نے حاتم طائی کے قصے کو فارسی سے اردو میں منتقل کیا تھا زیر نظر کتاب اسی قصے کی تلخیص ہے
نئی دھلی : نیشنل بک ٹرسٹ ، ۱۹۷۶م ، ساڑھے چھ روپے ، ۱۲۰ ص .
(۲۰۲۰)حکایات آزاد (حصہ اوّل) : مولانا محمّد حسین آزاد(م ۱۹۱۰م)
لاھور : مکتبہ اشاعت ادب ، سوا روپیہ .
(۲۰۲۱)حکایات آزاد (حصہ دوم) : مولانا محمّد حسین آزاد(م ۱۹۱۰م)
لاھور : مکتبہ اشاعت ادب ، مسعود پرنٹرز لاھور، ایک روپیہ ، ۴۸ ص .
(۲۰۲۲)خونی گھاس : آغا اشرف
لاھور : مقبول اکیڈمی ، ساڑھے آٹھ روپے .
(۲۰۲۳)دنیا کے جانور : قدسیہ زیدی
دھلی : نیشنل بک ٹرسٹ انڈیا ، ڈھائی روپے .
(۲۰۲۴)رسیلی کہانیاں : صغرا مھدی
دھلی : نیشنل بک ٹرسٹ انڈیا ، ڈیڑھ روپیہ .
(۲۰۲۵)زعفران - پریوں کی دیس میں : صالحہ عابد حسین
ھند ، ۴۴ پیسے .
(۲۰۲۶)زمزم کی کہانی : سیّد ذوالفقار علی زیدی
کراچی : دارالتبلیغ اسلامی ، ۲۳ ص.
(۲۰۲۷)سارہ کی کہانی : انتظار حسین
ایلس ڈیگلس کی انگریزی تصنیف کا ترجمہ ، بچے ان کہانیوں سے مصائب کا مقابلہ کر سکتے ہیں
لاھور : موسسہ مطبوعات فرینکلن ، ساڑھے سات روپے ،۳۱۰ ص .
(۲۰۲۸)سچا خواب : سیدہ تسیم ھمدانی
لاھور : مقبول اکیڈمی ، ۱۹ روپے .
(۲۰۲۹)سرخ جوتے : قدسیہ زیدی
نئی دھلی : مکتبہ پیام تعلیم ، ۱۹۷۸م ، ڈھائی روپے ، ۴۸ ص .

(۲۰۳۰) سرخ سیارہ : آغا اشرف
لاهور : سنگ میل پبلی کیشنز ،۱۶ روپے .

(۲۰۳۱) سندر چنار : صالحہ عابد حسین
هند ، ۴۴ پیسے .

(۲۰۳۲) سنهرے بالوں والے بچوں کا دیس : صالحہ عابد حسین
هند ، ایک روپیہ .

(۲۰۳۳) شهزادہ ابراهیم : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)
آغاز محمّد باقر (م ۱۹۷۲م) نے مرتب کی
لاهور : مکتبہ نوائے وقت ،۱۹۶۶م ، ساڑھے تین روپے ،۹۴ ص .

(۲۰۳۴) شیر خان : قرة العین حیدر
دهلی : مکتبہ ملّیہ ، ۵۰ پیسے .

(۲۰۳۵) عمر و عیار کی عیاریاں : نصیر الدّین حیدر
لاهور : مکتبة القریش ، ۵ روپے .

(۲۰۳۶) فرض شناس بیٹی : سیدہ نسیم همدانی
لاهور : مقبول اکیڈمی ، ۱۹ روپے .

(۲۰۳۷) قصور کس کا ہے : سیدہ نسیم همدانی
لاهور : مقبول اکیڈمی ، ۱۹ روپے .

(۲۰۳۸) کشمیر کا مجاهد : آغا اشرف
لاهور : مقبول اکیڈمی ، ۹ روپے .

(۲۰۳۹) گلابو چوهیا اور پریزاد : قدسیہ زیدی
دهلی : نیشنل بك ترسٹ انڈیا ، ڈهائی روپیہ .

(۲۰۴۰) گوریلا انسان : آغا اشرف
لاهور : مقبول اکیڈمی ، ۱۲ روپے .

(۲۰۴۱) لومڑی کے بچے : قرة العین حیدر
دهلی : مکتبہ جامعہ ملیہ ، ۵۰ پیسے .

(۲۰۴۲)میاں ڈھینچو کے بچے : قرۃ العین حیدر
دھلی : مکتبہ جامعہ ملیہ ، ۷۵ پیسے .
(۲۰۴۳)نٹ کھٹ ہاتھی بچّہ : سیدہ نسیم ھمدانی
لیو نارڈ وائس گارڈ کی انگریزی کتاب کا ترجمہ
لاھور : مؤسسہ مطبوعات فرینکلن ، ساڑھے تین روپے ،۸۸ ص .
(۲۰۴۴)نصیحت کا کرن پھول : مولانا محمّد حسین آزاد(م ۱۹۱۰م)
لڑکیوں کے لئے لکھی گئی .
(۲۰۴۵)ھرن کے بچّے : قرۃ العین حیدر
دھلی : مکتبہ ملیہ ، ۵۰ پیسے .
(۲۰۴۶)الف سے ی تک ، بچوں کے ادب کی تاریخ : ڈاکٹر اسد علی ادیب
(۲۰۴۷) نئے رجحانات ، بچوں کے ادب میں : ڈاکٹر اسد علی ادیب
عنوانات : بچوں کے ادب میں نئے رجحانات (بحوالہ رسائل ، کھانیاں ، کتابیں اور ادارے)، بچوں کے ادبی افق پر کچھ نئے ستارے ، ھمارے اھل قلم کی ذمہ داریاں
ملتان : بیکن بکس ، روحانی آرٹ پریس ملتان ، ۱۹۹۴م، ۹۵ روپے ، ۱۵۲ص .

اردو ادب (نثر)

(۲۰۴۸)آج چاند روشن ہے : نصری فاطمہ
چینی زبان میں لکھے گئے آٹھ مضامین کا ترجمہ
راولپنڈی : آئی شو پبلشرز ، ۱۹۸۴م ، ۴۰ روپے ، ۲۰۸ ص .

(۲۰۴۹)آرائش محفل : حیدربخش حیدری
لاہور : مجلس ترقی ادب ، (۳۴+ ۳۷۳) ص .
اس کتاب کا پہلا ایڈیشن ۱۸۰۵م کو ہندوستانی پریس کلکتہ میں چھپا

(۲۰۵۰)اپنی صورت آپ : مشکور حسین یاد
بارہ مزاحیہ مضامین
لاہور : نسیم بکڈپو ، رینا آرٹ پریس ،۱۹۷۷م ، ۱۸ روپے ،۲۲۹ص.

(۲۰۵۱)اچھّے مرزا (حصّہ اوّل): رئیس احمد
کراچی : رئیس اکیڈمی ،۶ روپے ، ۱۱۲ ص.

(۲۰۵۲)ادب پارے : سیّد احتشام حسین
ابتدا میں « اردو شاعری کا ارتقا » کے موضوع پر تحقیقی مقالہ
لکھنو : ادارہ فروغ اردو ، ۱۹۵۶م ، سوا دو روپے ، ۲۱۶ ص.

(۲۰۵۳)ادبی نمونے : سیّد نور الحسن نقوی
علی گڑھ : ایجوکیشنل بك ہاؤس ،۱۹۸۴م ، ۷ روپے ،۱۰۴ ص .

(۲۰۵۴)ادیب : امجد علی اشہری
لکھنو : الناظر بکڈپو ، ۸ آنے .

(۲۰۵۵)اردو انشائیہ : سیّد صفی مرتضی ایم اے
مشاہیر مصنفین کے اردو انشائیوں کا مجموعہ
لکھنو : نسیم بکڈپو، شاہی پریس لکھنو ،۱۹۶۱م ، تین روپے ،۱۸۸ ص .

(۲۰۵۶)اردو زبان اور اسالیب (جلد اوّل) : سیّد محمّد محمود رضوی مخمور اکبر آبادی (م ۱۹۷۶م)

کراچی : آل پاکستان ایجوکیشنل کانفرنس ،۱۹۶۱م ،۴۱۶ ص .

(۲۰۵۷)اردو شاعری : ڈاکٹر منظر حسین نقوی

علی گڑھ : ایجوکیشنل بك هاؤس ،۱۹۸۴م ، ۹ روپے ، ۱۲۸ ص .

(۲۰۵۸)اردو کا قاعده : مهدی اکبر

قومی و مذهبی الفاظ ، فقرات و روایات ۔

انباله : امامیه مشن بکڈپو مبارکپور ، چھ پیسے (در نجف ۱۹۲۵م).

(۲۰۵۹)اردو کی پهلی کتاب : مهدی اکبر

انباله : امامیه مشن بکڈپو مبارکپور،۴ آنے (در نجف ۱۹۲۵م).

(۲۰۶۰)اردو کی پهلی کتاب : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

کراچی، ترقی اردو بورڈ ،۱۹۶۳م ، ۱۰۸ ص.

(۲۰۶۱)اردو کی دوسری کتاب : مهدی اکبر

انباله : امامیه مشن بکڈپو مبارکپور (در نجف ۱۹۲۵م).

(۲۰۶۲)اردو کی دوسری کتاب : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

کراچی : ترقی اردو بورڈ ، ۱۹۶۳م ،۸۵ ص .

(۲۰۶۳)اردو کی تیسری کتاب : مهدی اکبر

انباله : امامیه بکڈپو مبارکپور، ۷ آنے (در نجف ۱۹۲۵م).

(۲۰۶۴)اردو کی تیسری کتاب :مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

کراچی : ترقی اردو بورڈ ، ۱۹۶۳م ، ۱۲۶ ص .

(۲۰۶۵)اردو کی چوتھی کتاب : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

کراچی : ترقی اردو بورڈ ، ۱۹۶۳م ، ۱۵۹ ص .

(۲۰۶۶)اردو کی ڈالی : سیّد امجد علی اشهری

آگره : مطبع آگره اخبار، ۱۹۰۵م ، ۳۶ ص.

(۲۰۶۷)اردو کی وسعت اور جامعیت : سیّد فیضی

اسلام آباد : مقتدره قومی زبان ، ۱۹۸۵م ، ۸ ص .

(۲۰۶۸)اردو نثر و نظم : منظر عباس نقوی
علی گڑھ :ایجوکیشنل بک ھاؤس، ۱۹۸۵م ۸، روپے ،(۸۸+۱۱۲) ص.

(۲۰۶۹)اردو ، ھندی ، ھندوستانی : سجاد ظہیر
بمبئی : کتب پبلشرز ، قادری پریس بمبئی ، ۱۹۴۷م ، ۴۸ ص .

(۲۰۷۰)ارمغان دانش گاہ : سیّد وزیر الحسن عابدی (م ۱۹۷۹م)
لاھور : پنجاب یونیورسٹی ، ۱۹۷۱م ، ۳۷۰ ص .

(۲۰۷۱)اطالوی کہانیاں : صابرہ زیدی
ماسکو : بدیسی زبانوں کا اشاعت گھر ، ۳۶۷ ص.

(۲۰۷۲)افادات : خورشید لکھنوی ابن مولانا سیّد مرتضی
شاعری کے فنّی نکات
دھلی : اتر پردیش اردو اکادمی، ۱۹۸۲م ، پانچ روپے ستر پیسے ، ۱۳۶ ص .

(۲۰۷۳)اکبر کے لطیفے : نادم سیتاپوری (م ۱۹۸۳م)
ھند ، تین روپے .

(۲۰۷۴)القواعد المدنی لنسخ البغدادی : مولانا خواجه عابد حسین انصاری (م ۱۳۳۰ھ)
ابتدائی طلبه کے لئے قاعدہ
دھلی : مطبع یوسفی،۱۳۰۴ ھ، ۱۶ ص .

(۲۰۷۵)امتحانی لطائف : آغا سیّد صادق حسین
طلبه امتحانات میں اھم مضامین و شخصیات کے متعلق نادانسته طور پر جو غلطیاں کرتے ہیں اُن کا تذکرہ
کوئٹه : بولان مسلم پریس ،۱۹۷۰م ، ۲ روپے ، ۷۰ ص .

(۲۰۷۶)انتخاب اودھ پنچ : رضی کاظمی
« اخبار اودھ پنچ » کا انتخاب
لکھنو : کتابی دنیا ،۱۹۶۴م ، ۲ روپے ،۲۳۷ ص .

(۲۰۷۷)انتخاب جدید نثر اردو : سیّد احتشام حسین رضوی
عنوانات : ادب اور انانیت ، ہندو مسلم کلچر ، بانگ سحر ، حکیم اجمل خان ، شخصیت کے چند پہلو ، حالی اور انسانیت ، راس مسعود مرحوم ، پیر وڈی ،

ادب اور زندگی، اقبال کی عظمت

لکھنو : ادارہ فروغ اردو ،۱۹۵۸م ، ڈھائی روپے ،۱۸۳ ص.

(۲۰۷۸)انتخاب فتنہ : نادم سیتاپوری (م ۱۹۸۳م)

ریاض خیر آبادی کے ہفت روزہ « فتنہ و عطر فتنہ » کا انتخاب

لکھنو :نسیم بکڈپو ، شاھی برقی پریس لکھنو، ساڑھے تین روپے ،۲۵۶ ص .

(۲۰۷۹)انتخاب نثر (حصّہ دوم) : پروفیسر سیّد شبیھہ الحسن

لکھنو : اتر پردیش اردو اکادمی، تین روپے ، ۱۲۳ ص .

(۲۰۸۰)انشائیات : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

دھلی : مکتبہ جامعہ ، ۱۵ روپے .

(۲۰۸۱)انشائے بے خبر : سیّد مرتضی حسین بلگرامی

اُن خطوط کا مجموعہ جو خواجہ غلام غوث بے خبر (م ۱۳۲۲ ھ/۱۹۰۵م)کو لکھے گئے علی گڑھ : ادبی دنیا ،۱۹۶۰م ، ایك روپیہ ، ۴۸ ص .

(۲۰۸۲)انوار ادب : ڈاکٹر مجاھد حسین وغیرہ

دھلی : مکتبہ جامعہ ، ساڑھے سات روپے .

(۲۰۸۳)۱۹۵۰م کا بہترین ادب : سردار جعفری

عنوانات : غالب کا تفکر اور اس کا پس منظر ، ادیب اور سیاست ، مارکسی نظریہ تنقید ، پریم چند کی شہرت

دھلی : مکتبہ شاھراہ ، نعمانی پریس دھلی ، ۱۹۵۰م ، ساڑھے پانچ روپے ، ۳۶۷ص .

(۲۰۸۴)ایرج نامہ (دفتر چھارم جلد دوم)/ داستان امیر حمزہ :

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۸۹۸م ، ۶۳۶ ص .

آغاز : ھزاراں ھزار شکر و سپاس اس خالق بے چون و چرا کی درگاہ میں جس نے طلسم دنیا کو ...

(۲۰۸۵)باز نامہ : رضا ھمدانی

خوشحال خان ختك (م ۱۶۸۹م) کی مشھور تصنیف « باز نامہ» کا ترجمہ

پشاور : پشتو اکیڈمی، ۱۹۸۵م ، ۸۸ ص .

(۲۰۸۶)بالآخر : مجتبی حسین
مزاحیه مضامین
حیدرآباد دکن : حسامی بکڈپو ،۱۹۸۲م ،۱۴ روپے ،۱۴۱۰ ص .

(۲۰۸۷)بلوچوں کے رومان : انجم قزلباش
بلوچی زبان میں لکھے گئے آٹھ منظوم رومان ، چار لوک کہانیاں اور چھ شخصیات کا ترجمه
کوئٹه : قلات پبلشرز ، ۱۹۶۲م ، ۱۹۶ ص.

(۲۰۸۸) بوستان خیال (جلد اول) /مهدی نامه ترجمه صادق الاحوال : مرزا محمّد عکسری عرف چھوٹے آغا لکھنوی، ۱۸۸۰م .

(۲۰۸۹)بوستان خیال(جلد دوم)/روحة الابصار ترجمه معز الدّین نامه : مرزا محمّد عسکری، ۱۸۸۹م .

(۲۰۹۰)بوستان خیال جلد سوم /ضیاء الابصار ترجمه جمشید خانیه :مرزا محمّد عسکری ،۱۸۹۹م .

(۲۰۹۱)بوستان خیال جلد پنجم : منشی پیارے مرزا
۱۹۰۹م .

(۲۰۹۲)بوستان خیال (جلد نهم) /تفریح الاحرار : منشی پیارے مرزا و میرزا علی خان ، ۱۸۹۲م .

(۲۰۹۳)بہر حال : مجتبی حسین
هند ، سات روپے .

(۲۰۹۴)پٹھانوں کے رومان : فارغ بخاری - رضا همدانی
پشتو کی عوامی کہانیاں افسانوی چاشنی کے ساتھ
پشاور : نیا مکتبه ، ۱۹۵۵م ، تین روپے ، ۱۳۶ ص .

(۲۰۹۵)پراچین اردو : سیّد شبیر علی کاظمی
برصغیر میں مسلمانوں کی آمد سے قبل اردو کے آثار کا جائزہ اور متروک الفاظ کے موجودہ مترادفات

کراچی : مکتبہ اسلوب ،۱۹۸۲م ،۱۵ روپے ، ۱۱۲ ص .

(۲۰۹۶)پشتو کے لوک گیت : فارغ بخاری
شروع میں جناب اجمل خٹک کا مقدمہ
پشاور : نیا مکتبہ ،۱۹۶۱م ، ۲ روپے ،۲۰۲ ص .

(۲۰۹۷)پطرس کے مضامین : سیّد احمد شاہ پطرس بخاری (م ۱۹۵۸م)
مزاحیہ مضامین
لاھور : مکتبہ معین الادب ، انشا پریس لاھور، ۱۵۲ ص .

(۲۰۹۸)پھول : غلام عباس
اخبار « پھول » کے ۴۸ سال کی جلدوں کا انتخاب
عنوانات : لندن کے سپاھی ، ولیم شیکسپیئر ، چوھے چوھیا کا بیاہ ، پنجابی گائے ، ایک ٹانگ کا بادشاہ
کراچی ، ۱۹۶۳م ، ۶ روپے ، ۲۸۰ ص.

(۲۰۹۹)تبسّمات : آغا صادق حسین
مزاحیہ و طنزیہ مضامین
تین روپے ،۱۲۸ ص .

(۲۱۰۰)تخلیقات پطرس : پطرس بخاری
لاھور : مکتبہ اردو ادب : ۲۰ روپے ، ۲۵۲ ص .

(۲۱۰۱)تخلیقی عمل : ڈاکٹر وزیر آغا
لاھور : مکتبہ عالیہ ، ۱۹۸۳م ، ۲۵ روپے ،۲۱۴ ص .

(۲۱۰۲)ترجمہ نمائش نامہ : ڈاکٹر سیّد نیّر مسعود رضوی
لکھنو ،۱۹۶۷م.

(۲۱۰۳)ترقی پسند ادب (جلد اوّل): سردار جعفری
علی گڑھ : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۵۱م ، ۲۷۵ ص .
لاھور : مکتبہ پاکستان فیاض پریس لاھور .

(۲۱۰۴) تلخیص شاهنامه فردوسی : سیّد باقر حسین دهلوی

دهلی :مطبع جوهر هند ، ۱۳۲۲ ھ.

(۲۱۰۵) توتا کہانی (طوطا کہانی) : حیدر بخش حیدری (م ۱۸۲۳م)

محمّد قادری کی کتاب (طوطی نامه - فارسی) کا ترجمه

لاهور : مجلس ترقی ادب ، ۱۹۶۳م ، ساڑھے تین روپے ، (۸۱+۱۴۴) ص .

(۲۱۰۶) جاده تسخیر : حیدر علی خان

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۲۸۹ ھ / ۱۸۷۲م ، ۳۶۶ ص .

مولوی محمّد فصیح اللّٰه وفا نے تاریخ کہی :

چھپا کیا خوب ہے یہ جادہ تسخیر افسانہ — سراپا ذکر ہے جس میں رقم عشق و محبت کا
فریدوں مرتبہ، دارا حشم ، حیدر علی خان نے — کیا تصنیف یہ نادر فسانہ نو حکایت کا
کہیں لکھی ہنسی گل کی تو بلبل کی کہیں زاری — کہیں شادی کا ساماں ہے کہیں غم درد فرقت کا
کہیں احوال و صلت ہے کہیں فرقت کا رنج و غم — کہیں مضمون عنانت کا کہیں‌مضمون شکایت کا
بچشم غور دیکھا جس نے نظم و نثر کو اس کے — ہوا قائل مصنف کی فصاحت اور بلاغت کا
مقفی اور مسجّع ابتدا سے انتہا تک ہے — فسانہ جس نے دیکھا ہو دکھائے اس عبارت کا
سرور موجد اردو جو ہو تا زندہ عالم میں — تو رُخ پر اپنے بیشک کھینچتا برقع ندامت کا

(۲۱۰۷) جواهرات نثر : سیّد محمد محمود رضوی مخمور اکبر آبادی (م ۱۹۷۹م)

میر امن سے موجوده دور تک کے بهترین انشا پردازوں کے نثر کے نمونے

آگره : رام پرشاد اینڈ برادرس ، سلیمی پریس اله آباد ، ۲۳۲ ص.

(۲۱۰۸) جوهر اندیشه : مشکور حسین یاد

لاهور : مکتبه اردو ڈائجسٹ ، ۱۹۷۵م ، ۱۲ روپے ، ۱۷۶ ص .

(۲۱۰۹) چار درویشوں کا قصّه : ڈاکٹر نور الحسن نقوی

میر امن کی کتاب « باغ و بهار » کا اختصار آسان زبان میں

دهلی : ترقی اردو بورڈ ، سوا تین روپے ، ۹۶ ص .

(۲۱۱۰) چوری سے یاری تک : ڈاکٹر وزیر آغا

لاهور : جدید ناشرین ، ۱۹۶۶م ۲ روپے ، ۱۳۶ ص.

(۲۱۱۱) حاتم طائی کا قصّه : ڈاکٹر نورالحسن نقوی

سیّد حیدر بخش حیدری نے حاتم طائی کا قصه فارسی سے اردو میں منتقل کیا

تھا اُس کی تلخیص
نئی دھلی : نیشنل بک ٹرسٹ ، ساڑھے چھ روپے ، ۱۲۰ ص ۔
(۲۱۱۲)خیال پارے : ڈاکٹر وزیر آغا
لاھور : اکادمی پنجاب ٹرسٹ ، ۱۹۶۱م ، ۲ روپے ، ۲۰ ص ۔
(۲۱۱۳)داستان امیر حمزہ (جلد اوّل): خلیل علی خان اشک
اشک نے یہ ترجمہ ۱۲۱۵ھ/۱۸۰۱م کو مسٹر گلکرسٹ (م ۱۹۴۱م) کی خواہش پر کیا ، ۳۱ داستانیں
میرٹھ : مطبع جوالا پرکاش ، ۱۸۹۱م ، ۱۷۹ ص ۔
(۲۱۱۴)داستان امیر حمزہ (جلد دوم): خلیل علی خان اشک
میرٹھ :مطبع جوالا پرکاش ، ۶۸ ص ۔
(۲۱۱۵)داستان امیر حمزہ (جلد سوم): خلیل علی اشک
میرٹھ : مطبع جوالا پرکاش ، ۶۷ ص ۔
(۲۱۱۶)داستان امیر حمزہ (جلد چھارم) : خلیل علی خان اشک
میرٹھ : مطبع جوالاپرکاش ، ۱۸۹۱م ، ۸۴ ص ۔
(۲۱۱۷)داستان رانی کیتکی اور کنور اودے بھانکے: سیّد انشاء اللہ خان انشاء(م۱۸۱۷م)
اس کتاب میں عربی و فارسی کا کوئی لفظ استعمال نہیں کیا گیا ۔
حیدرآباد دکن : انجمن ترقی اردو پریس اورنگ آباد ،۱۹۳۳م ،۴ آنے ، ۵۱ ص ۔
* This I Believe: ایڈورڈ بروکی۔
(۲۱۱۸)درس زندگی : سیّد احمد شاہ پطرس بخاری (م ۱۹۵۸م)
لاھور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ،۱۹۶۵م ، ۱۹۸ ص۔
(۲۱۱۹)دُشنام کے آئینے میں : مشکور حسین یاد
مضامین طنز و مزاح
لاھور : نسیم بکڈپو ، ۱۹۷۵م ،۱۴ روپے ،۲۰۴ ص۔
(۲۱۲۰)دفتر آفتاب شجاعت (جلد اوّل) : شیخ تصدق حسین
داستان امیرحمزہ کے ایک حصے کا ترجمہ

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۰۱م ، ۱۱۹۲ ص .

(۲۱۲۱)دفتر آفتاب شجاعت (جلد پنجم حصّہ اوّل) : شیخ تصدق حسین

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۰۸م ، ۹۷۴ ص .

(۲۱۲۲)دکنی نثر کا انتخاب :ڈاکٹر سیّدہ جعفر

حیدرآباد دکن کے چودہ مصنفین کی تصانیف کا انتخاب

نئی دھلی : ترقی اردو بیورو ، ۱۹۸۳م ، ساڑھے چھ روپے ، ۱۶۸ ص .

(۲۱۲۳)دوسرا کنارا : ڈاکٹر وزیر آغا

سترہ انشائیے

سرگودھا : مکتبہ اردو زبان ، ۱۹۸۲م ، ۲۵ روپے ،۱۴۴ ص .

(۲۱۲۴)ذکر یار چلے : مرزا ظفر الحسن

حیدرآباد (دکن) : حامی بکڈپو ، ۱۹۷۹م ، ۱۸ روپے ، ۴۱۵ ص .

(۲۱۲۵)رباعیات عمر خیام : محشر نقوی

رباعیات عمر خیام کے انگریزی ترجمے کو اردو قالب میں ڈھالا گیا ہے

حیدرآباد دکن : مطبع اعظم ، ۱۳۶۵م.

(۲۱۲۶)رزمیہ داستانیں : رضا ھمدانی

اسلام آباد : لوک ورثہ قومی ادارہ ، ۱۹۸۱م ، ۴۶۴ ص .

(۲۱۲۷)روپ متی اور دھلی میں قتل عام : سیّد عابد علی عابد (م ۱۹۷۱م)

لاھور : ملك ھاؤس ایجوکیشنل پبلشرز، سوا روپیہ ، ۱۲۴ ص .

(۲۱۲۸)روشنی کی رفتار : قرۃ العین حیدر

اٹھارہ مضامین

علی گڑھ : ایجوکیشنل بك ھاؤس ، ۱۹۸۲م ، ۳۰ روپے ، ۳۳۶ ص.

(۲۱۲۹)رھبر ادب : سیّد عابد علی عابد وغیرہ (م ۱۹۷۱م)

لاھور :منشی گلاب سنگھ اینڈ سنز ، ۱۹۳۵م ، ۸ آنے ، ۱۹۸ ص .

(۲۱۳۰)سن ستاون میری نظر میں : ناصر کاظمی ، انتظار حسین و غیرھما

۱۸۵۷م کی جنگ آزادی کے بارے میں ایك سوالنامہ جاری کیا گیا تھا

مختلف اہل الرائے کے جوابات کا مجموعہ
عنوانات : پہلی جنگ آزادی ، جنگ آزادی پر چند خیالات ، جنگ آزادی ، ۱۸۵۷م کی اہمیت ، دوغدر ، غدر کی تعبیر ، ۱۸۵۷م کا پس منظر ، جنگ آزادی کی تہذیبی اہمیت ، مقیّد بادشاہ سے ملاقات ، بادشاہ دھلی کے حضور انگریزوں کی آخری نذر
لاھور : آئینہ ادب ،۱۹۵۷م، ۶ روپے ،۳۴۰ ص .

(۲۱۳۱)سنکتلا ناٹک : کاظم علی جوان
یہ کتاب کالیداس کی تصنیف ہے جو بکر ماجیت کے زمانے میں لکھی گئی گلکرسٹ نے اس کتاب کا ترجمہ بھاشا سے اردو میں کروایا .
لکھنو : مطبع نولکشور، ۱۸۵۷م ، ۳۱ ص، مجلس ترقی ادب لاھور نے ۱۹۶۳م کو دوبارہ شائع کروایا .
آغاز : بسملہ پری ھو یا انسان کسی کی کیا جان جو اس کے شاھد حمد و ثنا کے حسن و جمال پر کر سکے .

(۲۱۳۲)شام کی منڈیر : ڈاکٹر وزیر آغا
ڈاکٹر صاحب نے اس کتاب میں اپنی اب تک کی لکھی جانے والی ۲۱ کتابوں کا پس منظر بیان کیا ہے .
لاھور : مکتبہ فکر و خیال ، ۱۹۸۶م ، ۶۰ روپے ، ۲۸۷ ص .

(۲۱۳۳)شبستان سرور ترجمہ الف لیلۃِ و لیلۃ : رجب علی بیگ سرور
الف لیلہ کا خلاصہ
لکھنو : مطبع نجم العلوم ، ۱۳۰۳ ھ/۱۸۸۶م .

(۲۱۳۴)شگوفہ محبّت (حصّہ دوم)فسانہ عجائب : مرزا رجب علی بیگ سرور
لکھنو : مطبع نامی، ۱۹۰۲م ، ۶۸ ص .

(۲۱۳۵)شہر نگاراں : سبط حسن(م ۱۹۸۶م)
کراچی : مکتبہ دانیال ،۱۹۸۴م ،۲۷ روپے ، ۱۷۵ ص .

(۲۱۳۶)صبح نو : نفیسہ حسین
راولپنڈی : کتھریل پرنٹنگ پریس ، ۱۰ روپے ،۱۷۶ ص .
(۲۱۳۷)صوتیاتی اردو قاعدہ : مرزا ھادی علی بیگ
لاھور ، ۱۹۵۹م .
(۲۱۳۸)طلسم زعفران زار سلیمانی(جلد اوّل) : شیخ تصدق حسین
داستان امیر حمزہ صاحبقراں کے قصے کا ترجمہ جس کی ابتدا منشی احمد حسین قمر نے کی
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۰۵م ، ۹۱۶ ص .
(۲۱۳۹)طلسم زعفران سلیمانی (جلد دوم) : شیخ تصدق حسین
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۰۵م ، ۷۸۵ ص .
(۲۱۴۰)طلسم ھوشربا (جلد اوّل): محمّد حسین جاہ
داستان امیر حمزہ صاحبقران کا ترجمہ
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۹۷۶ ص .
(۲۱۴۱)طلسم نوخیز جمشیدی (جلد اوّل): احمد حسین قمر
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۳۱۹ھ/۱۹۰۱م ، ۷۸۸ ص
خود مصنف نے تاریخ طبع کہی :

ہوائے تو سن کلک چالاک و چست — کہ ہو جلد اول سرا سر درست
نہـــال تمنّا ھـــوا بارور — تو گویا صنوبر میں آیا ثمر
قمر طبع روشن کا جلوہ دکھا — کہ مشتاق ہے ناظر مہ لقا
بھی رنگ تاریخ بھایا مجھے — فسانہ گلوں نے سنایا مجھے
دکھایا طبیعت نے اپنا ھنر — ہوا لطف تاریخ بھی جلوہ گر ۱۳۱۹ھ

(۲۱۴۲)طلسم نوخیز جمشیدی (جلد دوم): احمد حسین قمر
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۹۰۲م ، ۷۵۶ ص .
مصنف کے صاحبزادے اشتیاق حسین سہیل نے تاریخ طبع کہی :

کروں شکر خلاق ھر خاص و عام — ہوا دوسری جلد کا اختتام

شرافت میں بس شاہ ذیجاہ کی یہ تحریر اُلفت سراسر لکھی
یہ بلبل نے گلشن میں جا کر کہا شگفتہ ہوا گلشن مدّعا
جمال مضامین نظر آگیا ہوا نخل اُلفت مسرت فزا
گل فکر جس دم فراہم ہوئے یہ مضمون عالی مجسّم ہوئے
ہوئی فکر تاریخ احقر کو اب یہی صنع تو شیخ کا ہے سبب
کہا ہاتف غیب نے بر ملا خیالی طلسم ایسا رنگیں ہوا
(۱۹۰۲م)

(۲۱۴۳)طلسم ہو شربا (جلد پنجم) حصّہ اوّل : احمد حسین قمر
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۸۹۱م ، ۸۶۴ ص .
مترجم نے تاریخ طبع کہی :
لکھی یہ جلد پانچویں میں نے بصد نیاز مدت سے شائقین کو تھا جس کا انتظار
کیونکر نہ سن کے غنچہ خاطر شگفتہ ہو بلبل ہزار جان سے فدا جس پہ بار بار
تاریخ عیسوی کی اگر فکر ہے قمر لکھدے دکھاتی باغ فصاحت کی کیا بہار
(۱۸۹۱)

(۲۱۴۴)طلسم ہوشربا (جلد ششم) : احمد حسین قمر
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۸۹۲م ، ۱۳۷۷ ص .
سیّد حسن عباس خیال نے تاریخ کہی :
دلچسپ لکھا خوب فسانہ یہ قمر نے تقریر قیامت کی ہے تحریر بلا کی
جو فقرہ ہے اس نثر کا ہے نظم سے بہتر دیکھا اسے یا جس نے سنا مدح و ثنا کی
خوبان مضامین کا مرقع ہے یہ دفتر معنی ہیں کہ تصویریں ہیں سب ناز و ادا کی
ہاتھ آئی خیال اس کی عجب طبع کی تاریخ کیا جلد لکھی جلد ششم ہوشربا کی
(۱۳۰۹)

(۲۱۴۵)عقد ثریا : خواجہ قمر الدّین راقم

(۲۱۴۶)علی گڑھ کی باتیں - علی گڑھ کی یادیں / براتوں کی یاد : سیّد مسعود الحسن زیدی
لاهور : آفتاب عالم پریس ، ۱۹۷۷م ۱۵، روپے ۲۸۶، ص .

(۲۱۴۷)عورتوں کی انشاء : بیگم صفدر علی

لکھنو : الناظر پریس ، ۱۱۵ ص .

(۲۱۴۸)فاؤسٹ (حصّہ اوّل) : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

گوئٹے کی کتاب « فاؤسٹ» کا ترجمہ

نئی دھلی : مکتبہ جامعہ ، ۱۹۸۲م ، ساڑھے پچیس روپے ، ۳۲۰ ص .

(۲۱۴۹)فسانۂ همّت : مولانا امداد امام اثر (۱۳۵۳ھ)

سولھویں صدی کا فسانہ،کولمبو جیسی معروف شخصیت اس فسانے کی جان ہے (۵۶+۲۳۶) ص.

(۲۱۵۰)قصص ہند : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

لاھور : مجلس ترقی ادب ، ۱۹۷۱م، ۵ روپے ، ۲۰۳ ص .

(۲۱۵۱)قصہ اگر و گل : سعادت علی خان ناصر

اصل کتاب فارسی میں ہے

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۳۴۸م .

(۲۱۵۲)قصہ امیر حمزہ : نواب مرزا امان علی خان غالب لکھنوی

داستان امیر حمزہ (فارسی) کا ترجمہ

لکھنو : مطبع نولکشور .

(۲۱۵۳)قومی یکجہتی اور ادب کا کردار : ڈاکٹر وزیر آغا

عنوانات : قومی یکجہتی اور ادب کا کردار ، پنجابی ادب اور اردو ادب کا باھمی رشتہ

اسلام آباد : مقتدرہ قومی زبان ، ۱۹۸۶م ، ۱۲ ص .

(۲۱۵۴)کاروان : سیّد نجم الحسن

سکھر : ادارہ مصنفین پاکستان ، ۱۹۶۴م ، ۳ روپے ، ۲۵۶ ص .

(۲۱۵۵)کھوئے ہوؤں کی جستجو : شہرت بخاری

لاھور : سنگ میل پبلی کیشنز ،۱۹۸۷م ،۹۰ روپے ، ۴۵۲ ص .

* حدائق العشاق (فارسی) : ملاً رضی بن محمّد شفیع

(۲۱۵۶)گلزار سرور : مرزا رجب علی بیگ سرور

کتاب کا خلاصہ ان الفاظ میں بیان کیا گیا ہے :

« بیان روح اور عشق کی لڑائی کا سانحہ فوجوں کی صفائی کا حکایت دل کی جو روح کا بیٹا تھاحسن عشق کی بیٹی تھی اُس نے دام محبّت میں لپیٹا تھا ».

کانپور : افضل المطابع ، ۱۰۲ ص .

(۲۱۵۷)گل زمین : سیّد عابد رضوی

بلوچی ادب میں حبّ الوطنی کے جذبات کا جائزہ

کوئٹہ : حکومت پاکستان بارڈر پبلی سٹی آرگنائزیشن ،۱۹۷۸م ، ۶۱ ص.

(۲۱۵۸)گوشہ ادب : سیّد علی اظہر نقوی

ادارہ تعمیر نو بمبئی کے مقابلے میں شرکت کرنے والے ادیبوں اور شاعروں کی تخلیقات میں سے چار انعام یافتہ تخلیقات کے علاوہ بیس مزید تخلیقات کا مجموعہ

بمبئی : ادارہ تعمیر نو ، ۴ روپے ، ۱۶۰ ص .

(۲۱۵۹)لطائف السعادت : سیّد انشاء اللّٰہ خان انشاء(م ۱۸۱۷م)

اس کتاب میں انشاء نے نواب اودھ سعادت علی خان کے لطیفے جمع کر دئے ہیں ان لطائف سے اس زمانے کے مذاق ، معاشرت اور خود نواب اور انشاء دونوں کی زندگی ، مصروفیات اور رجحانات کے بارے میں مفید معلومات ملتی ہیں، ڈاکٹر آمنہ خاتون نے مرتب کی.

بنگلور : کوثر پریس ، ۱۹۵۵م ،۵ روپے ، ۱۸۰ ص .

(۲۱۶۰)لمعات ادب : سیّد محمّد محمود رضوی مخمور اکبرآبادی (م ۱۹۷۹م)

آگرہ : یونیورسٹی بکڈپو ، مطبع آگرہ اخبار آگرہ ، ۱۹۳۱م ، ۲۲۰ ص .

(۲۱۶۱)ماں کی کھیتی: قرۃ العین حیدر

چنگیز اعتماتوف کی کتاب کا ترجمہ

دھلی : مکتبہ جامعہ ، ۱۹۶۶م ، ۲ روپے ، ۱۳۲ ص .

(۲۱۶۲)متاع ادب : سیّد اظہر حسین اظہر زیدی

لاہور : مکتبہ میری لائبریری ، ۱۹۶۵م ، سوا دو روپے ، ۲۷۲ ص .

(۲۱۶۳)مختصر کہانیاں : سیّد حیدر بخش حیدری

۱۸۰ کہانیاں ، ڈاکٹر عبادت بریلوی نے مرتب کی

کراچی : اردو دنیا ، اشرف پریس لاہور ، ۶ روپے ، ۲۹۶ ص .

(۲۱۶۴)مرقع ادب (جلد اوّل) : صفدر علی صفدر مرزاپوری

ادبائے اردو کی باھمی مراسلت کا مجموعہ

الہ آباد ، ۱۹۲۵م.

(۲۱۶۵)مرقع ادب (جلد دوم) : صفدر علی صفدر مرزا پوری

لکھنو ، ۱۹۲۷م .

(۲۱۶۶)مضامین اصلاح و ترقی : خواجہ غلام الثقلین (م ۱۳۳۳ھ)

میرٹھ :مطبع ضیائی ، ۱۲۸ ص .

(۲۱۶۷)مضامین مفید : سیّد احمد حسن فرقاتی

(۲۱۶۸)مضمون ھائے دلکش : جلال لکھنوی

لکھنو : الناظر بکڈپو ، ۸ آنے .

(۲۱۶۹)مقالات جوش : جوش ملیح آبادی (م ۱۹۸۲م)

عنوانات : اردو ادبیات میں انقلاب کی ضرورت ، شاعروں کی مفلسی اور اس کے اسباب، شو پنہار کا فلسفہ ، الفاظ اور شاعر ، اودھ کے زمیندار اور تعلقدار ، ہمارے مجتہد ، اقبال کی موت

کراچی : اردو محل ، ۱۹۸۲م ، ۴۵ روپے ،۴۵۶ ص .

(۲۱۷۰)مقالات محمود : میر محمود حسین ایم اے

بنگلور : اردو لائبریری سنٹر ،۱۹۷۱م ،۵ روپے ، ۱۲۸ ص.

(۲۱۷۱)مقالات مولانا محمّد حسین آزاد (جلد اوّل): آغا محمّد باقر(م ۱۹۷۲م)

۷۳ مقالات ، لاہور مجلس ترقی ادب ، ۱۹۶۶م ، ۵۰۴ ص .

(۲۱۷۲)مقالات مولانا محمّد حسین آزاد (جلد دوم): آغا محمّد باقر (م ۱۹۷۲م)
۴۲ مقالات
لاهور : مجلس ترقی ادب ، ۱۹۷۸م ، ۲۸ روپے ، ۴۰۸ ص .

(۲۱۷۳)ممکنائے انشائیہ : مشکور حسین آزاد
لاهور : پولیمر پبلی کیشنز ، ۱۹۸۳م ، ۳۰ روپے ، ۱۵۲ ص.

(۲۱۷۴)مناظرہ تقدیر و تدبیر : سیّد احمد دهلوی
دهلی : مطبع یوسفی ،۱۸۸۳م ، ساڑھے پانچ آنے ، ۹۲ ص.

(۲۱۷۵)منتخبات جامعہ اردو (حصّہ چهارم) : ڈاکٹر اصغر عباس
علی گڑھ : سرسیّد بکڈپو ،۱۹۸۲م ، ۸ روپے ، ۱۸۴ص.

(۲۱۷۶)منتخب ادب : سیّد احتشام حسین وغیرہ
عنوانات : سرمایہ داری اور کلچر ، غزل کا جمالیاتی پہلو ، ادب اور فن کے بنیادی فرائض ، حسرت کی شخصیت ، سرشار کا فسانہ آزاد ، جدید اردو شاعری ، ترقی پسندی
دهلی : حالی پبلشنگ هاؤس ، ۶ روپے ، ۴۷۸ ص .

(۲۱۷۷)منتخب انشائیے : سلیم آغا قزلباش
سرگودها : مکتبہ اردو زبان ،۱۹۸۴م ، ۲۵روپے ، ۱۷۹ ص.

(۲۱۷۸)مئے دو آتشہ : سیّد کاظم علی شوکت بلگرامی (م ۱۳۴۲ھ)
عمر خیام (م۱۱۳۱م) کی تریسٹھ رباعیات کا ترجمہ
حیدرآباد دکن : مکتبہ ابراهیمیہ .

(۲۱۷۹)نشاط خاطر : حسنین عظیم آبادی
گیا : دائرہ اردو ، ۱۹۸۰م ، نو روپے ، ۱۲۸ ص .

(۲۱۸۰)نقلیات : میر بهادر علی حسینی
۱۰۰ نقلیات (کہانیاں)
لاهور : مجلس ترقی ادب ،۱۹۶۶م ، سوا روپیہ ،۷۵ ص .

(۲۱۸۱)نگار اردو : سیّد محمد محمود رضوی مخمور اکبر آبادی (م ۱۹۷۹م)
آگرہ : یونیورسٹی بکڈپو ، ۸ آنے ، ۱۵۲ ص .

(۲۱۸۲)نمک پارے : سیّد سخی حسن امروهی
کتاب میں مندرج چودہ مضامین رسائل « نئی روشنی» « آجکل » اور «بیسویں صدی» میں شائع ہو چکے ہیں مسودے پر نظرثانی مولانا سیّد محمّد عبادت کلیم امروهی نے کی، دهلی: سنگم کتاب گھر، ۱۹۵۲م، سوا روپیه، ۱۴۷ ص .

(۲۱۸۳)نو طرز مرصّع : میر محمّد حسین عطا
قصه « چهار درویش » (فارسی) کا ترجمه
بمبئی ۱۲۶۲ ھ/۱۸۴۶م ، ۲۱۴ ص .

(۲۱۸۴)نئی دهرتی نئے انسان : خواجه احمد عباس
سوله مضامین ، نئی دهلی : مکتبه جامعه ،۱۹۷۷م ، باره روپے ،۲۱۶ص .

(۲۱۸۵)نیا ادب : خواجه احمد عباس
هند ، ایك روپیه .

(۲۱۸۶)نیا اردو ادب (حصّه دوم) : قیصر زیدی
دهلی : مکتبه جامعه ملیه ، تین روپے .

(۲۱۸۷)نیرنگ خیال (حصّه اوّل) : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)
تیره تمثیلی مضامین ، مغرب کے نثری ادب سے اردودان طبقے کو روشنا کروانے کی پہلی کوشش
لاهور : مجلس ترقی ادب ، ۱۹۷۲م ، ۵ روپے ، ۲۰۰ ص .

(۲۱۸۸)نیرنگ خیال (حصّه دوم) : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)
دهلی : آزاد بکڈپو ،۱۹۲۳م ، ۱۲ آنے ، ۱۳۶ ص .

(۲۱۸۹)نیلی ساری اور دوسری کهانیاں : خواجه احمد عباس
دهلی : مکتبه جامعه ، ۱۹۸۲م ، ۱۲ روپے ، ۱۱۲ ص.

(۲۱۹۰)هدیه هادی : سیّد هادی حسین خان
لاهور: مطبع کوه نور ، ۲۸ ص.

علوم غریبه

(۲۱۹۱)آستانۂ رموز : سیّد ذوالفقار حیدر نوگانوی
عنوانات : علم الرمل اور قدیم زاویہ نگاہ، خواص عناصر اور ان کی باھمگیت ، علم الرمل بطریقه علم الاعداد ، خصوصیات اعداد
کراچی : ضیاء پریس ، ۴ روپے، ۱۶۲ ص .

(۲۱۹۲)النجوم : مولانا سیّد محمّد مجتبی بن مولانا سیّد حشمت علی زیدی
علم نجوم کی تفصیلات
غازی پور : دارالکتب و الاطباء ، ۱۳۲۵ھ/ ۱۹۰۷م ، ۲۷۷.
مولانا ابو محمّد غازی پوری نے تاریخ کہی :

سبط حسنین و جناب مرتضی مولوی سیّد محمّد مجتبی
بر فلك شد یادگار خود گذاشت بر زمین از حاصل عرش العلی
بہر نامش النجوم و بہر سال گفتمش آئینه شمس الضحی
(۱۳۲۵ ھ)

آغاز : بسمله و خطبه حمد پروردگار و نعت حضرت رسول مختار و درود بے شمار اهل بیت اطهار و منقبت حیدر کرار غیر فرار و هزار هزار .

(۲۱۹۳)پتھروں کے اثرات : آغا اشرف
پتھروں اور نگینوں کی نوعیت و ماهیت ، ان کے اثرات ، علم الاعداد کے حساب سے ان کا خوش قسمتی کا هندسه
لاهور : شعاع ادب ،۱۹۸۵م ، ۱۸ روپے ، ۲۵۲ ص .

(۲۱۹۴)تاثیر الانظار : سیّد محمّد تقی
کانپور ، ۱۸۷۷م ، ۱۴۰ ص.

(۲۱۹۵)تعبیر الرویاء /تعبیر نامہ خواب : مولانا نذر حسین ظفر وغیرہ
زیادہ تر علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ) کی کتاب « بحارالانوار» سے ماخوذ ہے
لاہور : مکتبۃ الھمدانی ،۲۲۴ ص .

(۲۱۹۶)تقریظات علماء اسلام بر کتاب الھیبۃ و الاسلام : مولانا محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م)
علامہ سیّد ھبۃ الدّین کی معروف کتاب « الھیبۃ و الاسلام » (عربی) پر علماء کی تقاریظ
لاہور : رفاہ عام سٹیم پریس ، ۵۲ ص .

(۲۱۹۷)توجہات (حصّہ اوّل) : رئیس امروھی(م۱۹۸۸م)
مراقبہ اور باطنی توجہات سے متعلق ہپناٹزم اور مسمریزم کی بنیاد پر تجزیہ
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۱۱۲ ص.

(۲۱۹۸)توجہات (حصّہ دوم) : رئیس امروھی (م۱۹۸۸م)
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۷م ،۶ روپے ، ۱۱۲ ص.

(۲۱۹۹)جنات : رئیس امروھی (م۱۹۸۸م)
جنات کے وجود اور ان کے اثرات و تصرفات پر جدید نقطہ نظر سے تبصرہ
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۴م ،۱۳۴ ص .

(۲۲۰۰)حاضرات ارواح : رئیس امروھی(م۱۹۸۸م)
روحوں کو بلانے ، ان سے رابطہ قائم کرنے کے مشرقی طریقوں کا جائزہ اور بعض تجربات
کراچی : رئیس اکیڈمی ،۱۹۷۴م ،۱۱۹ ص.

(۲۲۰۱)رسالہ تعبیر رویا/ تعبیر نامہ : مولانا سیّد ابوالحسن
لکھنو : مطبع دبدبہ احمدی ، ۱۳۰۳ھ/۱۸۸۶م ، ۴۸ ص .

(۲۲۰۲)رسالہ معجزات انسانی مع رسالہ تاثیر الانظار : امداد حسین و سیّد محمّد تقی
بمبئی : کریمی لائبریری .

* سیاحت غرب –سرنوشت ارواح بعد از مرگ(فارسی): سیّد حسن نجفی قوچانی

(۲۲۰۳)روحوں کا سفر - موت کے بعد : محمّد اطہر
کراچی : مکتبہ معراج ادب ، ۱۴۰۷ ھ/۱۹۸۷م ، ۱۰ روپے ، ۱۳۶ ص.

(۲۲۰۴)زائچہ : مولانا سیّد رضا لقمان امروھی
مسئلہ کسوف و خسوف کی تفصیلات
دھلی : جامعہ پریس ، ۱۹۳۵م ، ۱۴۶ ص .

(۲۲۰۵)زائچہ تقدیر : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۳۴۰ھ)
مفاتیح الغیب (فارسی) کا ترجمہ
لاھور : ۲ روپے .

(۲۲۰۶)سحر اسود : سیّد ناظر حسین زنجانی
کالے جادو کی تفصیلات
لاھور : مکتبہ آئینہ قسمت ، ڈھائی روپے .

(۲۲۰۷)سرغیب : حکیم شاد گیلانی
لاھور : ادارہ علوم الاسلام ، ۲ روپے ، ۴۸ ص .

* طلسمات فلاطیس (فارسی) :

(۲۲۰۸)طلسمات فلاطیس : مولانا حکیم سیّد نظیر حسین بن سیّد نجف علی
خواص منازل قمر، دھلی : مطبع یوسفی ،۲۸ ص .

(۲۲۰۹)عالم ارواح : رئیس امروھی (م ۱۹۸۸م)
روحوں کی نفسیاتی حیثیت اور ان کی سرگرمیاں
کراچی ، رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۳م ، ۹۶ ص .

(۲۲۱۰)علاج بالنجوم : سیّد ناظر حسین شاہ زنجانی
تین حصّے : مبادیات علم نجوم ، تشخیص امراض ، تجویز علاج اور استخراج مدت العمر
لاھور : مکتبہ آئینہ قسمت ، ۱۹۶۳م ، ۲ روپے ،۱۴۴ ص .

(۲۲۱۱)علم الجفر : مولانا سیّد میر حسن شاہ
مولانا ملازم حسین اصغر (م ۱۹۹۴م) کی نظرثانی کے بعد
سرگودھا : مکتبہ اصغریہ ، ۷ روپے ، ۷۲ ص .

(۲۲۱۲)کاشف الاسرار ضمیر : میر خدا داد سالك بن میر محمّد حسین طباطبائی
فارسی رسالے سے ترجمہ
مطبع حیدری ، ۱۲۸۶ھ، ۶۱ ص .

(۲۲۱۳)کرشمہ قدرت : ھمایوں مرزا لکھنوی
افعال و خواص سنگ و جواھر کے اثرات
کراچی : ایجوکیشنل پریس ، ۱۹۸۳م ، ۲۰ روپے ، ۲۹۶ ص.

(۲۲۱۴)لوح محفوظ : سیّد ساجد حسین
سید ابوالحسن حافظیات نے کوہ ترال کشمیر کی وادی میں معتکف ہو کر اس کتاب کی تکمیل کی
کراچی ، ۱۰۰ ص.

(۲۲۱۵)مخطوطات تقویم و ستارہ شناسی : سیّد جمیل احمد رضوی
پنجاب یونیورسٹی لاھور اور ملك کی دوسری لائبریریوں میں تقویم و ستارہ شناسی پر موجود مخطوطات کا تعارف، لاھور : پنجاب یونیورسٹی ،۳۸ ص .

(۲۲۱۶)مصباح الجفر : سیّد ناظر حسین زنجانی
لاھور : مکتبہ آئینہ قسمت ، ۳ روپے .

(۲۲۱۷)مصباح الرویا ، : سیّد ناظر حسین زنجانی
قرآن پاك علم جفر ، علم نجوم ، علم رمل سے خوابوں کی تعبیر
لاھور : مکتبہ آئینہ قسمت، ۳ روپے ، ۱۹۱ص.

(۲۲۱۸)مصباح النجوم : سیّد ناظر حسین زنجانی
لاھور : مکتبہ آئینہ قسمت ، ۱۹۵۷م ، ۲ روپے ، ۱۱۲ ص.

(۲۲۱۹)مصباح ریمیا : سیّد ناظر حسین شاہ زنجانی
لاھور : مکتبہ آئینہ قسمت ، ۱۳۸۷ھ، ۲ روپے ، ۱۱۲ ص .

(۲۲۲۰)مظاھر نفس : رئیس امروھی (م ۱۹۸۸م)
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۶ روپے ، ۱۱۲ ص.

(۲۲۲۱)مفتاح الجفر / احسن التکسیر : سیّد غلام حسین
۱۳۰۶ھ

(۲۲۲۲)نام اور اس کے اثرات : میر محبوب علی
دهلی : کتاب والا ، ۱۹۷۶م ، ۱۰ روپے ، ۱۴۳ ص.
(۲۲۲۳)نفسیات و ما بعد النفسیات : رئیس امروهی (م ۱۹۸۸م)
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۶ روپے ، ۱۱۱ ص.
(۲۲۲۴)نگینوں کے اسرار : آغا اشرف
لاهور : شعاع ادب ، ۱۹۸۲م ، ۱۳ روپے ، ۱۷۶ ص.
(۲۲۲۵)یوگا ورزشیں اور جنسی نفسیات : آغا اشرف
لاهور : مکتبه میری لائبریری ،۱۹۸۳م ،۲۵ روپے ، ۱۸۴ ص .
(۲۲۲۶)ہپناٹزم : رئیس امروهی (م ۱۹۸۸م)
مراقبے کے تمام پہلوؤں پر علمی اور عملی بحث
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۵ روپے ، ۱۲۸ ص .
(۲۲۲۷)فالنامه حضرت امام جعفر صادق علیه السلام
لاهور : کتب خانه اثنا عشری ، انصاف پریس لاهور ،۴ آنے ، ۳۱ ص .
(۲۲۲۸)فالنامه امام رضا(ع) :
حیدرآباد دکن : حیدری کتب خانه ، ۲ آنے .
(۲۲۲۹)رساله قیافه منظوم : آغا حیدر علی بیگ حیدر دهلوی
انسان کے هر عضو کی صفت سے علامت سعد و نحس اور دیگر کوائف کا حال
لکهنو : مطبع نولکشور ، ۱۲ ص .
آغاز :

حکیم جهاں صانع جز و کل هیں صنعت سے جس کی شگفته یه گل
محمدؐ حبیب جهاں آخریں بنی جس کی خاطر سے خلد بریں
علی (ع) ولی شیر پروردگار وصی نبی صاحب ذوالفقار

علوم اسلامی

(۲۲۳۰)آثار قدرت : علامہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)
آیا یہ دنیا خود بخود وجود میں آگئی یا کوئی اس کا خالق بھی ہے
لاہور : امامیہ مشن ، ۱۳۷۵ ھ، ۳ آنے ، ۲۳ ص.

(۲۲۳۱)اپنی کہانی دشمن کی زبانی : ڈاکٹر کاظم علی رسا
انسان کا اشرف المخلوقات ہونا شیطان کی زبانی
کراچی : کتابخانہ ابراهیمیہ کرمان شاخ پاکستان ، ۶۴ ص .

* احقاق الحق (عربی) : سیّد نور اللہ شوستری (م ۱۶۱۰م)

(۲۲۳۲)ترجمہ احقاق الحق (کتاب النبوّہ)(جلد دوم) :
کھجوا : مطبع اصلاح ، ۷۰ ص .

(۲۲۳۳)ترجمہ احقاق الحق (کتاب النبوۃ) : مولانا محمّد رضی زنگی پوری
کھجوا : مطبع اصلاح ، ۳۰۴ ص .

(۲۲۳۴)ادیان عالم اور فرقہ ھائے اسلام کا تقابلی مطالعہ : سیّد علی حیدر نقوی
ادیان عالم اور مسلمانوں کے مختلف فرقوں کا ذکر ، بابیت اور بہائیت کو بھی اسلامی فرقوں کی فہرست میں شامل کیا گیا ہے جو درست نہیں، شیخ عبدالحق محدث دہلوی ، شیخ احمد سرہندی المعروف بہ مجدّد الف ثانی اور مرزا جان جانان کو وہابیوں کا امام بتایا گیا ہے .
کراچی : رحمت اللہ بك ایجنسی ، ۱۹۷۶م ، ۳۰۴ ص .

(۲۲۳۵)اسرار کائنات : مولانا سیّد علی بن مولانا سیّد راحت حسین
روح اور مادہ کی دلچسپ تحقیقات
اترولہ ضلع گونڈہ (ہند) ، ۱۲۵ ص .

(۲۲۳۶)اسلام اور انسانیت :

انسانیت کے دو قیمتی جواھر اخوت اور مساوات ہیں

لاھور : انجمن اتحاد المسلمین ، الھلال پریس لاھور ۰ ۶ پیسے ، ۸ ص .

(۲۲۳۷)اسلام اور حیات عقلائی : ایس ایم مہدی عباس

عنوانات : تحریک احیائے علوم ، مذھب اور سائنس ، جسد انسانی کی ابتدا ، حضرت علی(ع) کے ریاضیاتی فیصلے ، نور اور دیگر تصورات سائنس.

کراچی : جارچہ ویلفیئر ایجوکیشنل سوسائٹی ، ۱۴۸ ص.

(۲۲۳۸)اسلام اور رواداری (حصّہ دوم) : مولانا سیّد محمّد صادق

لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۴۹ ص .

(۲۲۳۹)اسلام اور رھبران اسلام : پروفیسر سیّد زین العابدین

کراچی ، ۶۸ ص.

(۲۲۴۰)اسلام اور غلامی : آغا اشرف

لاھور : نذر سنز پبلشرز ، ۱۵ روپے.

(۲۲۴۱)اسلام اور مساوات : مولانا سیّد محمّد وصی

لاھور : شیعہ ینگ مین ایسوسی ایشن پنجاب ، ۵۶ ص .

(۲۲۴۲)اسلام دین معاشرت : محمّد فضل حق

فارسی سے ترجمہ ، آخیر میں اشاریہ احادیث

کراچی : جامعہ تعلیمات ، ۳۰۴ ص .

(۲۲۴۳)اسلام دین معرفت (جلد اوّل) : محمّد فضل حق

عنوانات : اسلام میں کام اور محنت ، اسلام میں علم کا مقام ، اسلام میں والدہ کا مقام ، اسلام میں نیکوکاری ، اسلام میں قمار بازی کی مخالفت ، اسلام میں جھوٹ کے خلاف جہاد ، اسلام میں اجتماعی روابط ، اسلام میں دوستی کا آئین ، اسلام میں پاکیزگی اور صفائی

کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی ، ۱۴۰۱ھ/۱۹۸۱م ، ۳۰۴ ص .

(۲۲۴۴)اسلام - دین فطرت : محمّد فضل حق

کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی ، ۱۴۰۰ھ/۱۹۸۱م ، ۲۴۸ ص.

* سیری در اسلام (فارسی): سیّد علی اکبر قرشی

(۲۲۴۵)اسلام کا ایک جائزہ : گلشن بتول نقوی

لاهور : الامان پرنٹنگ پریس ، ۱۳۹۹ھ/۱۹۷۹م ، ۱۸ روپے ، ۲۳۲ ص .

(۲۲۴۶)اسلام کی ترقی میں مجالس و عزاداری : صفدر علی طاهری

آیة اللّٰہ سیّد محمّد شیرازی نے قم میں اس موضوع پر تقریر فرمائی اس کا خلاصہ

ڈیرہ غازی خان ، قرآن و عترت پبلی کیشنز کوٹ چھتہ ،۳۰ ص .

(۲۲۴۷)اسلام - مغرب کی نظر میں : شہنشاہ حسین ایم اے

لکھنو : انجمن مویّد الاسلام ، ایک آنہ

(۲۲۴۸)اسلام میں علم و صنعت : محمّد جواد سهلانی

ابن بامات کی کتاب کا ترجمہ

عنوانات : اسلام کے کلاسیکی تمدّن میں تحقیقی علمی خصوصیات ، اسلام میں فلسفہ علم کی آمد کے عوامل

حیدر آباد : خانہ فرهنگ جمهوری اسلامی ایران (سندھ)،۱۹۸۶م ، ۱۰روپے ، ۵۶ ص .

(۲۲۴۹) اسلام میں غلامی : علامہ سیّد احمد علامہ هندی(م۱۹۴۷م)

لکھنو :دارالتبلیغ ، ۱۹۳۵م ، ایک آنہ ، ۲۴ ص .

* تعالیم آسمانی (فارسی) : سیّد محمّد مصحفی.

(۲۲۵۰)اسلام میں قرضہ حسنہ : مولانا شیخ علی مدبّر

صرف ایک باب کا ترجمہ

کراچی : مدرسہ معصومین ، ۳ روپے ، ۴۰ ص .

(۲۲۵۱)اسلام و سائنس : مولانا رضا حسین رشید ترابی(علامہ)

حیدرآباد دکن : اعظم اسٹیم پریس ، ایک آنہ ، ۱۶ ص.

(۲۲۵۲)اسلامیات - تشریحات : مولانا ایم ایچ شاهدی

آیات قرآنی و احادیث کی تشریح

۱۰۲ ص .

* Islamic Culture : پکتھال.

(۲۲۵۳)اسلامی تہذیب : ڈاکٹر سیّد مرتضی جعفری
پشاور : یونیورسٹی بک ایجنسی ، ساڑھے تین روپے ،۲۱۵ ص.
(۲۲۵۴)اسلامی تہذیب و تمدّن : شمس العباس شمسی
۴۳۲ ص .
* الی حکم الاسلام (عربی) : آیة اللّٰہ سیّد محمّد شیرازی.
(۲۲۵۵)اسلامی حکمرانی کی جانب : مولانا محمّد اسحاق نجفی
ملک میں اسلامی نظام برپا کرنے کی دعوت دی گئی ہے .
کراچی : مسلم سلمان مشن ، ۳۳۶ ص .
(۲۲۵۶)اسلامی کلچر کیا ہے : علامہ سیّد علی نقی(م۱۹۸۸م)
۱۹۵۹ کو لاہور میں اسلامیات پر ایک بین الاقوامی مجلس مذاکرہ منعقد ہوئی تھی اس میں ڈاکٹر عنائت اللّٰہ پروفیسر پنجاب یونیورسٹی لاہور نے بھی حصّہ لیا اور اس موضوع پر عربی میں مقالہ پیش کیا علامہ مرحوم نے اس پر ناقدانہ نظر ڈالی
لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۹۵۹م ،۱۶۰ پیسے ،۱۸ص.
(۲۲۵۷)اشاعت اسلام : مولانا حسن علی
الگزنڈر رسل وب عیسائی تھے اپنی تحقیق سے مسلمان ہوئے امریکہ میں خوب اشاعت اسلام کی زیر نظر رسالہ آپ کی ایک تقریر کا ترجمہ ہے
لاہور : اسلامیہ پریس ، ۱۸۹۳م ،۱۴ ص.
(۲۲۵۸)الاسلام و التمدّن : مولانا سیّد راحت حسین بھیکپوری (ذریعہ : ۱۱).
* الھیئة و الاسلام (عربی) : سیّد محمّد علی شہرستانی.
(۲۲۵۹)البدر التمام : مولانا سیّد محمّد ہارون (م۱۹۲۰م)
عنوانات : فلک کی حقیقت اور اس کے معنی ، زمین کی شکل کیسی ہے اور کس چیز پر قائم ہے ، کرہ زمین کی حرکت، تعدد عوالم و نظامات، عدد سیارات
لاہور : مطبع رفاہ عام سٹیم پریس ، ڈیڑھ روپیہ ،۲۶۸ ص .
(۲۲۶۰)الدین و الکون : مولانا سیّد کرامت حسین (م۱۹۱۷م)
۱۹۱۰م.

(۲۲۶۱)انتصار الاسلام (حصّہ اوّل) : مولانا سیّد غلام حسنین کنتوری(م۱۹۱۸م)
سرسید احمد خان (م ۱۸۹۹م) کے خیالات کا ردّ
عنوانات : فلسفہ قدیمہ و جدیدہ ، آزادی اور پابندی کی خوبی اور خرابی ، نیچر یعنی قانون قدرت کے معانی و اقسام ، سرسیّد احمد خان معجزہ کو دلیل نبوت نہیں مانتے ، شق القمر کا معجزہ - عقلی دلائل سے ، تعدد ازدواج پر شبہ اور اس کا جواب ، ہندوستان میں نیچری فرقے کی خفیہ کاروائی اور جاہلانہ خیالات ، تسخیر ارواح
بنارس : مطبع جواہر اکسیر ، تین روپے ، ۸۰۰ ص .

(۲۲۶۲)انتصار الاسلام (حصّہ دوم) : مولانا حکیم سیّد غلام حسنین کنتوری
لاہور : امامیہ جنرل بک ایجنسی ، ۱۹۱۸م ، سوا روپیہ ، ۳۲۰ ص .

(۲۲۶۳)انسان اور ایمان : سیّد محمّد عسکری
اُستاد شہید مطہری (م ۱۹۷۹م) کی کتاب کا ترجمہ
لاہور: مکتبہ لوح و قلم ،۱۴۰۳ھ/۱۹۸۳م ،۷۱ ص.

(۲۲۶۴)ایقاظ النائمین لدفع الغادرین فی ردّ تنبیهه الغافلین : مولانا سیّد محمّد مرتضی جونپوری
مولانا سیّد کلب باقر جائسی(م ۱۹۱۳م) کی کتاب کا ردّ ، جو استمداد لغیر اللّٰہ وغیرہ پر مشتمل ہے
لکھنو : مطبع مشرق العلوم ، ۱۳۶ ص .

(۲۲۶۵)پیام انقلاب : مولانا سیّد سراج الکاظم حسنی
عنوانات : ایک کیمونسٹ سے تباہ کن مناظرہ، ازدواج در اسلام، جہاد و انقلاب ،
لاہور : تنظیم فدائیان اکبر ، ۲۰ ص .

(۲۲۶۶)تاریخ و تحقیق تشیّع : سیّد نذر عسکری عزمی
الہ آباد ، تنظیم الادب کراری ، ساڑھے پانچ روپے ، ۴۵۰ ص .

(۲۲۶۷)تبلیغات دین میں نقوش دلنشین : ڈاکٹر عسکری بن احمد
لاہور : ضیغم اسلام میموریل اکیڈمی ، ۴۸ ص .

* کربلائی کہ من دیدم (فارسی) : سیّد علی کاظمی

(۲۲۶۸)تبلیغی کربلا : سیّد بشارت حسین کامل

کراچی : انٹرنیشنل پریس ، ۱۳۹۰ھ ،۶۴ ص .

(۲۲۶۹)تصورّ اُلوهیت : ڈاکٹر سهیل بخاری(م ۱۹۹۰م)

ادیان عالم کے تصورّ الوهیت کا بیان اور اسلام کی اس مسئلے میں دیگر ادیان پر برتری .

(۲۲۷۰)تصویر نجات : مولانا زوار حسین

هند ، ۴ روپے ، ۶۶۴ ص .

(۲۲۷۱)تناسخ پر مختصر بحث : سیّد مصطفی حسن رضوی

لکهنو : امامیه مشن ، ۱۳۶۰ھ، ۲ آنے ، ۳۶ ص .

(۲۲۷۲)تنقید لطیف بر خیالات ظریف : خواجه غلام الحسنین (م ۱۳۳۳ھ)

علی گڑھ کالج کے پروفیسر محمّد ظریف کے دهریانه و ملحدانه خیالات کا ردّ اور اسلامی عقائد کا ثبوت اور پروفیسر صاحب کی کتاب « اسلام اور عقلیت » کا ردّ

میرٹھ : مکتبه قادریه ، عصر جدید پریس میرٹھ ،۱۱۶ ص .

(۲۲۷۳)حدوث مادّہ : خواجه غلام الثقلین (م ۱۳۳۳ھ)

قدامت ماده کا ابطال

۱۹۱۸م ، ۵۴ ص .

(۲۲۷۴)حقائق المذاهب : سیّد محمّد حسین اغلب

فرقه های اسلام بالخصوص سنی و شیعه کا ذکر

۲۲۳ ص .

(۲۲۷۵)حقیقت اسلام و حفاظت اسلام : مولانا ناصر حسین فیض آبادی

نارووال : سپاه عباس ، رشید آرٹ پریس لاهور، ۲ آنے ، ۱۶ ص .

(۲۲۷۶)حقیقت شیعه : مولانا ناصر حسین فیض آبادی

نارووال : سپاه عباس ، ۲ آنے ، ۱۶ ص .

(۲۲۷۷)حمایة اسلام (حصّه اوّل): مولانا سیّد احمد علامه هندی (م۱۹۴۷م)

لکهنو : تصویر عالم پریس ، ۱۵۲ ص .

(۲۲۷۸)خبر و نظر : سیّد علی حیدر نیّر
عنوانات : انسانیت کا تدریجی ارتقاء ، عید کا اسلامی تصوّر ، روزہ کا اسلامی تصوّر ، اسلام میں جمہوریت کا تصوّر ، اسلام کا فلسفہ اجتماعیت ،
پٹنہ : کتاب منزل ، ڈیڑھ روپیہ ، ۹۴ ص .

(۲۲۷۹)خدا کا ثبوت : علامہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)
لاہور : امامیہ مشن ، ۱۹۸۴م ، ۱۶ ص .

(۲۲۸۰)خصوصیات اسلام : علامہ سیّد محمّد ہارون(م ۱۹۲۰م)
کراچی : ادارہ تعلیمات الہیہ ، ۳ آنے ، ۲۲ ص .

(۲۲۸۱)خون ناحق : سیّد شفا احمد ادیم نقوی
مجالس عزا کے فوائد اور اصلاح مجالس
کراچی ، ۱۹۷۸م ، ۸ روپے ، ۱۶۰ ص .

(۲۲۸۲)دین سے لا دینیت تک : سیّد قمر حسن رضوی
جو دین حضرت محمّد صلی اللّٰه علیہ و آلہ وسلّم نے پیش کیا تھا وہ کیوں اور کس طرح تبدیل ہوا
کراچی : ادارہ فروغ انسانیت ، ۱۳۹۷ ھ/۱۹۷۷م ، ساڑھے سات روپے ، ۱۴۴ ص .

(۲۲۸۳)دین فطرت : سیّد احمد علامہ ہندی(م ۱۹۴۷م)
لکھنو : دارالتبلیغ ، ۱۹۳۹م ، ۱۴۴ ص .

(۲۲۸۴)دین و عقل : مولانا سیّد اعجاز حسین نقوی
سرگودھا : تحریک تحفظ تعلیمات آل محمّد ، ۳۱ ص .

(۲۲۸۵)دینیات : مولانا شبیہہ الحسنین محمدی وغیرہ
جماعت ہفتم کے طلبا کے لئے لکھی گئی
لاہور : مکتبہ تعمیر انسانیت ، ۱۹۷۸م ، پونے دو روپے ، ۳۲ ص.

(۲۲۸۶)راز قدرت : مولانا سیّد قمر الزمان(م ۱۹۶۰م)
دین اسلام کے متعلق اٹھارہ سوالات کے جوابات
لاہور : کتاب منزل ، تین روپے ، ۲۴۰ ص .

* علل و آلاتش به ماده گیری (فارسی) : آیه الله مطهری (م۱۹۷۹م)

(۲۲۸۷)رجحانات مادہ پرستی کے اسباب : سیّد محمّد اسماعیل رضوی

عنوانات : فطرت انسانی الٰہی ہے یا مادی ، مادہ پرستی - اسلامی دور میں ، مادہ پرستی قرن جدید میں ، اربابان چرچ کا ظلم ، توحید اور نظریہ ارتقا

کراچی : تبلیغات اسلامی ،۶۰ روپے ، ۱۲۷ ص .

(۲۲۸۸)رسالہ : مولانا مصطفی عرف میر آغا(م۱۹۰۶م)

شیخ حسن علی کے اس سوال کے جواب پر کہ جملہ انبیاء علیہم السّلام صرف براعظم ایشیا ہی میں کیوں مبعوث ہوئے

لکھنو : مطبع تصویر عالم ، ۱۳۲۰ھ ، ۱۶ ص .

سیّد سلطان احمد ضبط نے تاریخ طبع کہی :

مقتدائم جناب میر آغا هادی خلق و پیشوای ز من

قبله دین و کعبه ایمان بنده خاص خالق ذوالمن

عالم و مجتهد ادیب و فقیهه همچو وی نیست در زمانه من

حل این مسئله نمود الحال او به جهد بلیغ و سعی حسن

بسکه شافی جواب مسئله هست هیچکس را نماند جائے سخن

شور تحسین و آفرین برخاست هر که آن را شنید گفت احسن

سال طبعش نوشت ضبط چنیں کرده شمعی ببزم دیں روشن

(۱۳۲۰ھ)

(۲۲۸۹)رهبری : مولانا سیّد محمّد محسن نقوی

ہر زمانے میں معصوم کا ہونا ضروری ہے

کراچی : مسلم پرنٹنگ پریس ، دس آنے ،۶۴ ص .

* زندگی جاوید(فارسی) : آیة الله مطهری شهید (م ۱۹۷۹م).

(۲۲۹۰)زندگی جاوید : حافظ سیّد ریاض حسین نجفی

لاہور : وفاق علماء شیعہ پاکستان ،۴۰ روپے ،۴۰۰ ص .

(۲۲۹۱)سیر فلکی یا معراج : مولانا سیّد احمد علامہ هندی (م ۱۹۴۷م)

معراج مصطفی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم کا عقلی ثبوت

لکھنو : تصویر عالم پریس ، ۳۱ ص .

(۲۲۹۲)شان مجاھد جرار اور نشان حیدر کرار : علامه مرزا احمد علی(م ۱۹۷۰م)

۱۹۶۵م کی جنگ پاك و ھند کے بارے میں

لاھور : تعلیمی پریس ، ۱۹۷۱م ، ۱۰۱ ص .

(۲۲۹۳)شاھکار فطرت / اسرار انسانیت : سیّد اصغر عباس

علوم جدیده ، الحاد کا پیش خیمه نہیں

کراچی ، رئیس پرنٹنگ پریس ، ساڑھے پانچ روپے ، ۴۲۸ ص .

(۲۲۹۴)شق القمر : سیّد احمد علامه هندی(م ۱۹۴۷م)

لکھنو : نظامی پریس ، ۵۲ ص.

(۲۲۹۵)ضرورت امام : سیّد حسین مرتضی

ھر زمانے میں امام کا ہونا ضروری ہے

لاھور : امامیه پبلی کیشنز ، ۱۹۸۰م ، ایك روپیه ، ۳۲ ص.

(۲۲۹۶)ضرورت مذھب : علامه سیّد علی نقی (م۱۹۸۸م)

لاھور : امامیه مشن ، ۲ آنے ، ۱۶ ص .

(۲۲۹۷)عراق میں اسلامی انقلاب کی تحریك : مولانا شیخ محمّد نجفی

آیة الله سیّد محمّد باقر الشهید(م ۱۴۰۰ ھ) کی تقریر کا ترجمه

کراچی : حرکة المجاهدین فی العراق ، ۱۶ ص .

(۲۲۹۸)عرفان امامت / آثار قیامت

کراچی : مکتبه فردوس ، ۱۲ آنے ، ۷۸ ص .

(۲۲۹۹)علاج دل : محمّد نبی ولد قدم علی

عنوانات :ارتقاء کی اصلی ماهیت، خدا اور روح کا بیان، خدا اور انسان کا تعلق

کر . ۴ روپے ، ۴۷۲ ص.

* عماد الاسلام (عربی) : مولانا سیّد دلدار علی(م ۱۸۲۰م)

(۲۳۰۰)ترجمه عماد الاسلام :

کتاب التوحید کا ترجمه ، ۱۹۲ ص .

(۲۳۰۱)فرائض اور حقوق انسان : مولانا حافظ سیّد محمّد سبطین
وزیر آباد ، ۱۶ ص.

(۲۳۰۲)فلسفہ احکام (حصّہ دوم) : محمّد فضل حق
ناصر مکارم شیرازی اور استاد جعفر سبحانی کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی ، ۱۲ روپے ،۱۴۴ ص.

(۲۳۰۳)فلسفہ اسلام (جلد اوّل) : مولانا سیّد احمد علامہ ھندی (۱۹۴۷م)
اسلام اور سائنس کا آپس میں تعلق
لکھنو : دارالتبلیغ ، ۱۹۴۴م ، سوا روپیہ ، ۹۶ ص .

(۲۳۰۴)فلسفہ اسلام (حصّہ اوّل) : آغا محمّد سلطان مرزا (م۱۹۶۵م)
کراچی : ایجوکیشنل پریس ، ۱۹۵۶م ، ۸ روپے ، ۴۴۰ ص.

(۲۳۰۵)فلسفہ اسلام (حصّہ دوم) : آغا محمّد سلطان مرزا (م۱۹۶۵م)
شریعت اسلامیہ کی حکمت اور اس کی تشریح
کراچی : مشہور پریس ، ۱۹۵۹م ، ۸ روپے ، ۳۵۵ ص .

(۲۳۰۶)فلسفہ اسلام (حصّہ سوم) : آغا محمّد سلطان مرزا (م۱۹۶۵م)
کراچی : مشہور پریس ، ۱۹۵۹م ، ۱۰۰ ص .

(۲۳۰۷)فلسفة الاسلام : علامہ سیّد علی الحائری(م ۱۳۶۰ھ)
لاھور : کتب خانہ اثنا عشری ، ۱۳۴۱ ھ، ۱۲ آنے ، ۱۷۵ ص .

(۲۳۰۸)فلسفة المذھب : علامہ سیّد محمّد ھارون (م۱۹۲۰م)
خود مصنف نے کتاب کا تعارف یوں کرایا ہے .
« اس رسالے میں اس امر کی کوشش کی ہے کہ عامہ ناس کو جو خارج از دائرہ اسلام ہیں بتا دے کہ وہ کیونکر مذھب حق کی تشخیص کریں اور یہ کہ فلسفیانہ مذاق پر اصول مذھب کیا ہونے چاہئیں»
کراچی : ادارہ الٰہیات ، ۴ آنے ، ۳۰ ص .

(۲۳۰۹)فلسفہ امن : احمد حسن نقوی
حیدرآباد دکن : مسعود پبلشنگ ھاؤس ،۱۹۴۷م ، ۲۰۵ ص .

(۲۳۱۰)فلسفه مذهب و حقیقت اسلام مع رساله انقلاب حسن : ابو المظفر
لکھنو : اشاعة العلوم پریس ، ۴۸ ص .

(۲۳۱۱)کائنات قبل اسلام : ڈاکٹر سیّد مجتبی حسن کامونپوری(م ۱۹۷۴م)
کانپور : اسلامیه مشن ، ۱۹۳۵م ، ۵ آنے ، ۵۰ ص .

(۲۳۱۲)کشف الغیاهب عن حدوث المذاهب : غضنفر علی
مسلمانوں کے گروہ در گروہ تقسیم ہونے کی وجوہ
لکھنو : قومی پریس ، ۱۹۰۴م ، ۴۸ ص .

(۲۳۱۳)کشف حقیقت : ابو المظفر
تصوف کے بارے میں
لکھنو : حسینی دارالتبلیغ ، ۱۲ آنے ، ۴۸ ص .

(۲۳۱۴)کیا مذہب مانع ترقی ہے : شیخ محمّد شریف ایم اے
لاهور : امامیه مشن ،۱۹۶۵م ، ۳۰ ص .

(۲۳۱۵)گاؤ کشی اور مسلمان : سیّد مصطفی حسن رضوی
لکھنو ، ۱۳۵۹ ھ ، ۴ آنے .

(۲۳۱۶)لا تفسدوا فی الارض : علامه سیّد علی نقی(م۱۹۸۸م)
لاهور : امامیه مشن ، ڈیڑھ روپیه ، ۲۰۰ ص .

(۲۳۱۷)لخت جگر :
ہندوستان میں شیعوں کی آمد اور ان کے ہر دور کی تاریخ ، صوبه صوبه ، شهر شهر کے رسوم و رواج
لکھنو ، ۱۳۵۵ ھ، ڈھائی روپے .

(۲۳۱۸)مادیت کا علمی جائزہ : علامه سیّد علی نقی
لاهور : امامیه مشن ، ۱۹۵۶م ، ۳ آنے ، ۲۴ ص .

(۲۳۱۹)مجھے ہے حکم اذان لا اله الاّ اللّه : سیّد عابد حسین رضوی
لاهور : اداره هل اتی ، ۱۹۷۹م ، ۳۵ روپے ، ۳۲۰ ص.

(۲۳۲۰)محل مشیت ایزدی اور اراده خداوندی کا نفاذ : مولانا سیّد ابوالحسن مشهدی
ائمه علیهم السلام کے فضائل خطبة البیان کی روشنی میں

چکوال : دارالتبلیغ الجعفریہ ،۵۲ ص .

(۲۳۲۱)مذاهب اسلامی اور حقیقی اتحاد کی صورت : سیّد محمّد رضا رضوی
کراچی : ادارہ فلاح ملّت ، ۱۹۶۷م ،۱۶ ص .

(۲۳۲۲)مذہب اور عقل : علامہ سیّد علی نقی (م۱۹۸۸م)
کیا مذہب اورعقل ایک دوسرے کے مخالف ہیں ؟ نہیں
لکھنو : امامیہ مشن ، ۱۳۶۰ ھ، ۹ آنے ،۱۴۴ ص.

(۲۳۲۳)مذہب شیعہ اور تبلیغ : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م۱۹۸۸م)
لاہور : امامیہ مشن ،۱۹۶۵م ، ۲۵ پیسے ، ۳۲ ص .

(۲۳۲۴)مذہب شیعہ کے عملی پہلو : مولانا سیّد خاقان حسین بن سیّد مظفر حسین رضوی (مطلع) .

(۲۳۲۵)مذہبی تصوّرات : سیّد اختر علی تلہری
عنوانات : مذہب و لا مذہبیت ، مذہب اور سائنس ، سائنس کے چند تازہ انکشافات اور مذہب ، مذہب اور اشتراکیت ، مذہب اور انسانی فوز و فلاح کا راستہ ، مذہب اور ادب ، مذہب اور رواداری، خدا کے مذہبی تصوّر سے ہیوم کا انکار اور اس پر تنقیدی نظر ، معجزات سے ہیومکا انکار اور اس کی تنق ، یورپ میں لا مذہبیت کا ارتقاء کے اسباب کا علمی جائزہ
لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ڈھائی روپے ، ۱۴۲ ص.

(۲۳۲۶)مسائل و دلائل : علامہ سیّد علی نقی (م۱۹۸۸م)
لکھنو : امامیہ مشن ، ۱۳۶۳ھ ، ۱۱ آنے ، ۸۴ ص .

(۲۳۲۷)مسلمان اور عصری مسائل : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
دهلی : مکتبہ جامعہ ، ساڑھے چھ روپے .

(۲۳۲۸)مسلمانوں کے مذہب پر مختلف غیر اسلامی ثقافتوں کے اثرات : آغا محمّد سلطان مرزا ، ماہنامہ « طلوع اسلام » لاہور نے دسمبر ۱۹۵۴م کے شمارے میں اسی عنوان سے ایک مضمون شائع کیا تھا جس میں شیعیت کی مخالفت بھی کی گئی تھی اس کا ردّ
راولپنڈی ، پاکستان حسینی مشن ،۱۹۵۵م ، ایک روپیہ ، ۱۶۸ ص.

(۲۳۲۹)معرفت امام : مولانا سیّد نصیر حسین
سرگودھا : تحریک تحفظ تعلیمات آل محمّد ، ۴۰ ص .

(۲۳۳۰)مغربی تہذیب - ایک مسلم کی نظر میں : سیّد انوار احمد بلگرامی
سیّد مجتبی موسوی لاری کی فارسی کتاب کا ترجمہ
لاھور : لوح و قلم ، ۱۴۰۳ ھ/۱۹۸۳م ، ۵۵ ص .

(۲۳۳۱)مناظرہ تقدیر و تدبیر : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی (م۱۹۸۹م)
مراد آباد : شمیم بکڈپو ، ۶ آنے ، ۱۱۲ ص.

* بیَن الاسلام و دارون (عربی) : آیة اللہ سیّد محمّد شیرازی

* مناظرہ مسلمان و دارون(فارسی) : سیّد علی کاظمی

(۲۳۳۲)مناظرہ مسلمان و ڈارون : مولانا سیّد بشارت حسین کامل پوری
فارسی سے ترجمہ
کراچی : کاظمین ترسٹ ، ۶۲ پیسے ،۶۴ ص .

(۲۳۳۳)میزان حق : مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی(م ۱۹۴۷م)
عنوانات : مذھب کی ضرورت اور اس کی علّت ، مذھب کی حقیقت و ماھیت ، توحید کی تعلیم اور اسلام ، صداقت و حقّانیت کا معیار - حق و باطل کی میزان میں
لاھور : جعفریہ ایسوسی ایشن ، ۱۴۸ ص .

(۲۳۳۴)نغمہ معرفت : سیّد احمد علامہ ھندی(م۱۹۴۷م)
عنوانات : مذھب کا ارتقاء، خدا کے متعلق اعتقاد کا ارتقاء ، قیامت و ارتقا
بمبئی : انجمن حمایة الایمان ، ۳۲ ص .

(۲۳۳۵)نگاہ بازگشت : سیّد شبیر حسین
اسلام آباد : کامران پبلشنگ ھاؤس،۱۴۰۴ھ/۱۹۸۴م ، ۶۰ روپے ،۳۵۱ ص .

(۲۳۳۶)واقعات : آغا مصطفی قاسم قزلباش
شمالی ھند کے مہذب مسلم خاندانوں کے رھن سھن اور رسومات کا تذکرہ
کراچی : خواجہ پرنٹرز ، ۳۳۶ ص .

(۲۳۳۷)وجود باری تعالی اور فلاسفہ قدیم : مولانا سیّد نذر حسین گوپالپوری

لاہور : امامیہ مشن، ۱۹۷۰م ، ایک روپیہ بیس پیسے، ۱۲۰ ص .

(۲۳۳۸)ہم اپنی اصلاح کریں :

معاشرے میں غیر اسلامی رسوم کی نشاندھی

کراچی: پیر محمّد ابراہیم ٹرسٹ ،۱۹۷۶م ، سوا تین روپے ، ۱۴۹ ص.

کتب متفرقہ

* Water Supply :

(۲۳۳۹)آب رسانی : سیّد علی رضا وغیرہ

حیدرآباد دکن ، ۱۹۳۴م ، ۲۱۳ ص .

(۲۳۴۰)آتش بازی : میر عباس

دھلی : نصیری پریس ، ۱۸۷۰م ، ۱۶ ص .

(۲۳۴۱)آتش بازی : میر محمود حسین

مختلف اقسام کی آتش بازی تیار کرنے کی ترکیبیں

مدراس : مطبع نظام المطابع ، ۱۲ ص.

(۲۳۴۲)آثار النجوم : علی حسن

لکھنو : ۱۸۷۵م .

(۲۳۴۳)آذری : کبیر احمد جائسی

فارسی سے ترجمہ جو احمد کسروی تبریزی کی تحریر کردہ ہے اس میں آذر بائیجان کی قدیم زبان کا ذکر ہے

دھلی : مکتبہ جامعہ ، ۱۹۷۸م ، ۱۲ روپے ، ۱۰۴ ص .

(۲۳۴۴)آسان کرائے : اظھر حسین راھی

عنوانات : کرائے کے فوائد ، تاریخی پس منظر ، تربیت کے اصول ، ریاضت کا طریقہ

دھلی : کتاب ولا امروھہ منزل شاھدرہ ، ۱۹۷۶م ، ۱۷۶ ص .

(۲۳۴۵)آسٹریلیا کے جانور : بخشش عباس

لاھور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۵۰ پیسے .

(۲۳۴۶)آفتاب نیمروز : مولانا سیّد علی نقی داعی پوری (م ۱۸۹۰م)
فضائل نو روز (ذریعه :۱).
(۲۳۴۷)آگہی و بے باکی : باقر مہدی
تنقید ، ساڑھے پانچ روپے .
(۲۳۴۸)آئین حقیقت : ڈاکٹر سیّد عابد حسین جعفری
بقول مولانا محمّد اسلم جیرا جپوری « مصنف نے اس کتاب میں مسلمانوں کو توجہ دلائی ہے کہ وہ علوم صحیحہ و جدیدہ کی طرف توجہ دیں»
انجمن پریس کراچی ، ۱۹۴۸م ،۳۴ ص .
* Spirit of Islam : سیّد امیر علی (م ۱۹۲۸م)
(۲۳۴۹)آئینہ اسلام : آغا مختار حسین
دھلی : مطبع یوسفی ، ۸ آنے .
(۲۳۵۰)آئینہ تقدس : حکیم شیخ ممتاز حسین
عنوانات : آل انڈیا کانفرنس بنام مملکت ایران ، مملکت ایران بنام شیعہ کانفرنس ھندوستان ، فریب عمامہ ، دل جلا شیعہ بنام مجلس علمائے جدید
محمود آباد : دارالتصانیف ، محبوب المطابع دھلی،۴۷ ص .
* آئینہ جام جہاں نما (فارسی): بختاور خان
(۲۳۵۱)آئینہ جام جہاں نما : احمد حسین
۱۹۷۹م (قا : ۲).
(۲۳۵۲)آئینہ حق :
مولانا محمّد حسین ڈھکو نجفی کے بعض نظریات کا ردّ
راولپنڈی : شوکت آرٹ پریس ، ۸ ص .
(۲۳۵۳)آئینہ عرب ترجمہ ضاجته الطرب : مولانا محمّد ھارون زنگی پوری (م ۱۳۳۹م)
لاھور (مطلع).
(۲۳۵۴)ابتداء الصرف : اولاد حسین
لکھنو : ۱۹۴۵م ، ۵۶ ص .

(۲۳۵۵)ابتدائی علم شہریت : سیّد شریف الحسن نقوی وغیرہ
ہند کے جماعت دھم کے طلباء کے لئے
نئی دھلی : ترقی اردو بورڈ ،۱۹۷۶م، راکیش پریس دھلی ، ۴/۵۵ روپے ، ۲۴۴ ص .
(۲۳۵۶)ابطال مادیّت : مولانا سیّد محمّد رضی
مادہ پرستی اور دھریت کے پھیلائے ہوئے قدیم و جدید قسم کے شبہات کو عقلی استدلال کی روشنی میں باطل کرکے خداشناسی کے راستے سے کانٹے صاف کر دئیے گئے ہیں
لکھنو : دارالنشر ، نظامی پریس لکھنو ، ۱۰ آنے ، ۴۲ ص .
(۲۳۵۷)اتالیق انگریزی /توضیح الترجمہ جلد ۹ : ایس ذاکر حسین جعفر
انگریزی خط و کتابت کا طریقہ سکھایا گیا ہے .
دھلی : ڈیویڈل پرنٹنگ پریس ، ۴ آنے ، ۶۲ ص .
(۲۳۵۸)اتحاد : علامہ سیّد علی نقی (م۱۹۸۸م)
لکھنو : امامیہ مشن ، سرفراز قومی پریس لکھنو ، ۸ ص .
(۲۳۵۹)اجازات مولانا سیّد امجد حسین الہ آبادی :
آیۃ اللّٰہ شیخ محمّد طہ نجفی نےمولانا سیّد امجد حسین کو جو اجازہ روایت حدیث مرحمت فرمایا اس کا متن مع ترجمہ ، ۸ ص .
(۲۳۶۰)اجازہ : مولانا سیّد بندہ حسین
اجازت روایت حدیث جو مولانا نے اپنے صاحبزادے کو مرحمت فرمایا
۱۲۸۲ ھ (ذریعہ :۱).
(۲۳۶۱)احقاق حق و ابطال باطل : مولانا خادم حسین رضوی
سلطان المدارس لکھنو کے مدرس اعلی مولانا سیّد محمّد اور مھدی حسن خان کے خلاف انتظامی نقطہ نظر سے اختلاف رائے
لکھنو : فیض آباد پریس ، ۱۹۵۳م ، ۲۱۰ ص.
(۲۳۶۲)احکام زیج و تقویم : مولانا غلام حسین جونپوری (م ۱۲۷۹ھ)
ریاضی کے بارے میں (مطلع).

(۲۳۶۳)اختصاص السیادۃ : مولانا سیّد نجم الحسن کراروی
پشاور : حمیدیہ پریس ، ۱۶ ص ۔

(۲۳۶۴)اخلاق نقوماجس : مرزا محمّد ہادی (م۱۹۳۱م)
انگریزی سے ترجمہ
حیدرآباد دکن، ۱۹۳۱م ،۳۹۴ص ۔

(۲۳۶۵)ادب اور تعصّب : اکبر امامی
ادب اپنے اردگرد کے ماحول متاثر ہوئے نہیں رہ سکتا
لاہور : مکتبہ میری لائبریری ، ۱۹۶۵م ۴، روپے ،۱۱۸ص۔

(۲۳۶۶)ادبیات فارسی ہند :ڈاکٹر سیّد امیر حسن عابدی
تحقیقی مقالات کا مجموعہ
دھلی ، ۱۹۸۴م ۔

(۲۳۶۷)اردو ڈرامہ اور انار کلی : حیدر عباس رضوی
ساڑھے چار روپے ۔

(۲۳۶۸)اردو رسم خط : مرزا محمّد سجاد
حیدرآباد دکن : انتظامی مشین پریس ، ۱۹۴۰م ، ۲۸ ص ۔

(۲۳۶۹)ارشاد المبتدین : مولانا سیّد محمّد تقی بن حسین
لکھنو ۔

* Out Line of Psychology : ولیم میکڈو گل۔

(۲۳۷۰)اساس نفسیات : مرزا محمّد ہادی رسوا (م ۱۹۳۱م)
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ،۱۹۲۷م ۔

(۲۳۷۱)اسرار الاعداد : سیّد فقیر حسین ضیاء نقوی بھاکری
لاہور : ملك دین محمّد تاجران کتب ۔

(۲۳۷۲)اسلام : سیّد محمّد مرتضی
محمّد الیگزنڈر رسل امریکی کی کتاب کا ترجمہ ، نصاری نے اسلام پر جو اعتراضات کئے ہیں ان کا ردّ
مراد آباد ،۱۸۹۶م۔

(۲۳۷۳)اسلام اور قوانین جہاں : حافظ اقبال حسین جاوید
آیۃ اللہ سیّد محمّد شیرازی کی عربی کتاب کا ترجمہ
سرگودھا : ادارہ پاسبان اسلام سیال شریف ، ۱۹۸۸م ، ساڑھے نو روپے .

(۲۳۷۴)اسلام اور مساوات : مولانا سیّد محمّد وصی
لاہور: شیعہ ینگ مین ایسوسی ایشن پنجاب، کپور آرٹ پرنٹنگ پریس لاہور، ۵۴ ص.

(۲۳۷۵)اسلام کی آواز : رضی الدّین حیدر
ردّ سوشلزم و کیمونزم
الہ آباد ، یادگار حسینی پبلشنگ ہاؤس ، ایک روپیہ ، ۶۶ ص.

(۲۳۷۶)اسلامک اسٹڈیز (حدیث و فقہ) : سیّد علی اکبر شاہ ایم اے بی ایڈ
کراچی یونیورسٹی کے بی اے کے شیعہ طلبا کے لئے پرچہ جات کامل
کراچی : ساجدہ اکیڈمی ، ۵ روپے ، ۱۳۴ ص .

(۲۳۷۷)اسلام کی امن پسندی : سیّد وقار احمد ایم اے
لارڈ ہیڈلے کے رسالے کا ترجمہ
حیدرآباد دکن : مطبع نظام گزٹ ، ۲۸ ص .

(۲۳۷۸)اسلام مغرب : خواجہ غلام الحسنین پانی پتی(مطلع).

(۲۳۷۹)اسلام میرے موروثوں کا مذہب : جون ایلیاہ
سر آغا خان سوم (م۱۹۵۷م) کی کتاب « دی میمائرس آف آغا خان » کے ایک باب « اسلام دی ریلجن آف مائی انسسٹرز » کا ترجمہ
کراچی : اسماعیلیہ ایسوسی ایشن ، عباسی لیتھو پریس کراچی ، ۱۹۶۸م ، ۴۸ ص .

(۲۳۸۰)اسلامی تمدّن : علامہ سیّد علی نقی
لاہور : امامیہ مشن پاکستان ، ۱۹۵۶م ۳، آنے ، ۲۰ ص .

(۲۳۸۱)اسلامی خدا : برکت حسین خان امروھی
عقائد اسلام « توحید و عدل » کا مقابلہ دیگر ادیان سے
کھجوا ، ۱۰۴ ص .

(۲۳۸۲)اسلامی نظام عدالت : سیّد فیاض حسین

لاہور : خانہ فرہنگ جمہوری اسلامی ایران در پاکستان ، ۱۹۸۶م ، ۴۰ ص.

(۲۳۸۳)اصطلاح الاقوام : سیّد روشن علی

(۲۳۸۴)اصطلاح المبتدی : ڈاکٹر سیّد خورشید حسین

مختلف فنون کی اصطلاحات

عظیم آباد ، مطبع صبح صادق ، ۱۳۰۳ھ ، ۴ آنے ، ۴۰ ص .

* Laws of Wealth : ہاریس بیل .

(۲۳۸۵)اصول فلسفہ سیاست مدن/ قوانین دولت : خواجہ غلام الحسنین پانی پتی

لاہور : رفاہ عام سٹیم پریس ، ۱۹۰۴م ، ۴ آنے ، ۵۸ ص .

(۲۳۸۶)اصول فہرست نگاری - مشرقی کتابخانوں کے لئے : سیّد محمود حسن قیصر امروہی

علی گڑھ : مسلم یونیورسٹی پریس ، ۱۹۷۵م ، ۱۷۹ ص .

(۲۳۸۷)اطلاق میکانیات (جلد اوّل): مولانا سیّد دلدار حسین

جان گڈ کی کتاب کا ترجمہ

حیدرآباد دکن، ۱۹۴۶م .

(۲۳۸۸)اطلاقی سماجیات : ڈاکٹر جعفر حسین

ہندوستانی سماج اور وہاں کے سماجی مسائل

دہلی : اشوک پریس ، ۲۳۸ ص .

(۲۳۸۹)اطلاقی عمرانیات : سیّد محمّد اویس نقوی

کراچی : کفایت اکیڈمی ، ۱۹۷۰م ،۶ روپے ، ۱۰۰ ص .

(۲۳۹۰)اعمال جرّ ثقیل : ابو علی

حیدرآباد دکن ، ۱۹۳۴م (تراجم).

(۲۳۹۱)اُفتادگان خاک : پروفیسر سجاد باقر رضوی

قومی تحریکات اور تہذیب کا مطالعہ نفسیاتی محرکات کی روشنی میں کیا گیا ہے

لاہور : نگارشات ، ۱۹۶۹م ، ۲۹۶ ص .

(۲۳۹۲)افراد کاسبه : مولانا سیّد کرامت حسین

ہر مرد اور عورت اپنی معاش خود پیدا کرے ، شیعه و سنی مصادر سے استفادہ کیا گیا ہے

لکھنو : تصویر عالم پریس .

(۲۳۹۳)افریقه کے جانور : بخشش عباس

لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ،۵۰ پیسے.

(۲۳۹۴)افضل الصرف : مولانا حسین علی عرف حسنو میاں حیدرآبادی (م ۱۳۲۹ھ)

قواعد اردو (مطلع).

(۲۳۹۵)افکار و نظریات : ڈاکٹر فضل امام رضوی

لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۹۷۷م .

(۲۳۹۶)افلاس ہند : ڈاکٹر جعفر حسن

افلاس ہند کی وجوہ اور اس کا علاج

حیدرآباد دکن : جمیعۃ اتحاد امداد باہمی ، ۸/۵۰ آنے .

(۲۳۹۷)اقتصادی نظاموں کا تقابلی جائزہ (حصّہ اوّل): مولانا سیّد محمّد تقی نقوی

آیۃ اللّٰہ شیخ حسین مظاہری کی فارسی کتاب کا ترجمه

عنوانات : سرمایه داری نظام ، اسلامی اقتصاد کی بنیادیں ، اسلام میں حکومت و ولایت ، شخصی ملکیت .

لاہور : امامیه پبلی کیشنز ، ۲۵ روپے ، ۲۴۰ ص.

(۲۳۹۸)اقتصادی نظاموں کا تقابلی جائزه (حصّہ دوم): مولانا سیّد محمّد تقی

لاہور : امامیه پبلی کیشنز ، ۳۰ روپے ،۲۱۷ ص.

(۲۳۹۹)اقوام متحده : آغا محمّد اشرف

اقوام متحده کا تعارف

کراچی : جامعه ملیه ، ۱۹۵۸م ، ۳۲ ص.

(۲۴۰۰)اکابرین معلّمین : سیّد فخرالحسن

گذشته تین صدیوں کے معلمین کا تذکره

حیدرآباد دکن : عثمانیه ٹریننگ کالج ، ۱۹۱۱م ، ۴۵۰ ص .

(۲۴۰۱)اکمال /تذکرہ وھبی : مولانا سیّد مرتضی حسین
عید غدیر یعنی ۱۸ ذی الحجۃ ۱۰ ھ کے دن کی نقشہ جنتری سے تطبیق
۱۳۴۸ ھ ، ۱۷۵ ص.

(۲۴۰۲)الاستدلال : پروفیسر محمّد سجاد مرزا بیگ
علم منطق کے اصول سلیس زبان میں بیان کئے گئے ہیں
حیدرآباد دکن : نظام دکن پریس ۵۰ روپے .

(۲۴۰۳)الانسان : محمّد سجاد مرزا بیگ
انسان کے قوائے نفسانی و جسمانی اور تمام خصوصیات طبعی کی کیفیت
حیدرآباد دکن : نظام دکن پریس .

(۲۴۰۴)الامامۃ : میرزا احمد سلطان خاور گورگانی
امامت ائمہ اثنا عشر کی نصوص کا بیان

(۲۴۰۵)الامامۃ و الخلافۃ : احمد حسین خان پریانوی (ذریعہ : ۲).

(۲۴۰۶)الاعتبار : مولانا سیّد محمّد مجتبی(م۱۹۵۸م)
مذہب شیعہ کے متعلق دیگر مذاہب کے دو سو اقوال
مراد آباد ، دائرۃ الاشاعت نوگانواں ، ایک روپیہ .

(۲۴۰۷)التحدیث : میرزا احمد سلطان خاور
ردّ اخباریت ، ۱۳۲۰ ھ (ذریعہ : ۳).

(۲۴۰۸)التوحید و التجرید : مولانا نبی بخش (م ۱۳۶۷ ھ)
حیدرآباد دکن (مطلع)

(۲۴۰۹)الدرّ النفید فی الفرق بین البیعۃ و التقلید : مولانا محمّد حسین (م ۱۳۲۵ھ)
(ذریعہ : ۸).

(۲۴۱۰)الدر الفاخرہ : مولانا سیّد کلب باقر (م ۱۳۲۹ھ) (ذریعہ : ۸).

(۲۴۱۱) الدرالمنتظم فی حل الجذر الاصم /کدّ القلم : مولانا سیّد ظہور الحسین بارھوی
(م ۱۳۵۷) (ذریعہ : ۸).

(۲۴۱۲)الشریعۃ السھلہ : مولانا مظفر علی خان جانسٹھی (ذریعہ : ۱۴).

(۲۴۱۳)الغمز : عزیز الحسن اله آبادی بن شیخ ظهیر حسن
کراچی : باب الاسلام پریس ، ۴۸ ص .
(۲۴۱۴)القول الاشد فی ردّ القول الاسد : مولانا سیّد محمّد مرتضی جونپوری(م۱۹۱۸م)
لکهنو : دبدبه احمدی ، ۲۰ ص.
(۲۴۱۵)المجالس : سیّد اولاد حیدر فوق بلگرامی(م۱۹۴۲م)
جاحظ عثمانی کی کتاب «المحاسن و الاضداد »(عربی)کے باب مفاخرت کا ترجمه
لکهنو : نظامی پریس ، ۲ روپے ، ۲۱۵ ص .
(۲۴۱۶)الکاسب حبیب الله : سیّد تهذیب حسنین
صوبه پنجاب ، بهار اور اڑیسه کے تمام صنعتی و حرفتی سکولوں کے داخلے کے قواعد اور ان کا خلاصه
اله آباد ، ۱۲ آنے ، ۷۲ ص .
(۲۴۱۷)الکفایة علی الکافیه : میر موسی حسین (م ۱۳۴۲ ھ)
نحو کی مشهور کتاب « کافیه » کی شرح
۱۳۲۲ ھ (آصفیه).
(۲۴۱۸)النحل : سیّد راحت حسین بی اے
لکهنو : الناظر بکڈپو ، دس آنے .
(۲۴۱۹)المعراج : سیّد مظفر حسین بن ضامن حسین (ذریعه : ۲۱).
(۲۴۲۰)المغالطات : مولانا مرزا محمّد هادی
حکمائے قدیم و جدید دونوں کی تقسیم مغالطات کو پیش کیا گیا ہے .
لکهنو: آل انڈیا شیعه کانفرنس ، معیار پریس لکهنو ، ۲۹ ص .
(۲۴۲۱)امن کے منصوبے : آغا محمّد اشرف
عهد جدید میں عالمی امن کی کوششوں اور منصوبوں کا بیان
لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، دو آبه پرنٹنگ پریس لاهور ، ۴۸ ص.
(۲۴۲۲)الواح الجواهر افلاطون : مولانا مرزا فخر الدّین احمد خان المعروف مرزا جعفر
لکهنو : مطبع اعجاز محمّدی ، ۱۳۰۵ ھ.

(۲۴۲۳)امریکی سوسائٹی : ناصر کاظمی
کنیتھ ایس لسن کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : اردو اکیڈمی سندھ ، ۳۶ ص (تراجم).

(۲۴۲۴)انتخاب مخزن (جلد اولّ) : آغا محمّد باقر(م۱۹۷۲م)
لاهور : عالمگیر پریس.

(۲۴۲۵)انتخاب نفخة الیمن : مولانا علی اصغر
« نفخة الیمن »(عربی) کے انتخاب کا ترجمه
کانپور :مطبع نظامی ،۱۲۸۶ھ/۱۸۶۹م ، ۹۲ ص .

(۲۴۲۶)انتخاب مثنویات و غزلیات امیر خسرو دهلوی : مولانا سیّد حسن عباس رضوی فطرت
هند ، ۱۹۷۵م .

* انتظار (فارسی) : آیة الله مکارم شیرازی.

(۲۴۲۷)فلسفه انتظار : سیّد احمد علی عابدی
فیض آباد :نور اسلام امامباڑه ، ۱۹۸۳م ، ۸ روپے ،۱۰۴ ص .

(۲۴۲۸)انجینیری کارخانے کے چالیس سبق : سیّد دلدار حسین
ای - جی - ڈیوی کی کتاب کا ترجمه
حیدرآباد دکن : جامعه عثمانیه ، ۱۹۳۰م ، ۱۰۸ ص .

(۲۴۲۹)انکم ٹیکس گائیڈ : ایس ایم رضا نقوی وغیره
انکم ٹیکس کا تعارف ، اُس کا طریقه کار اور اصول و قوانین
لاهور : ٹیکس ڈیپارٹمنٹ ، ۱۹۵۳م ،۳۲۴ ص .

(۲۴۳۰)انوار النجوم : سیّد غلام حسن
لکھنو : ۱۸۷۶م ، ۲۵۹ م .

(۲۴۳۱)انوار حقیقت (حصّہ اولّ) : اصغر علی
اُن اعتراضات کے جوابات جو کم علم مسلمانوں کی طرف سے کئے جاتے ہیں
لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۳۵۹ھ ، ۲ آنے ،۱۴۰ ص.

(۲۴۳۲)انوار رضوانی : آغا محمّد باقر (م۱۹۷۲م)
۹۳ قصائد قآنی کا ترجمه و شرح
لاهور : شیخ مبارك علی تاجر کتب، عالمگیر الیکترك پریس لاهور، ۱۷۰ ص .
(۲۴۳۳)انیس سو باسٹھ کے بہترین مقالے : شہرت بخاری
لاهور : مکتبه جدید.
(۲۴۳۴)اهل البیت (ع) : ادیم نقوی
عنوانات : اهل بیت کی تعلیم (اصل دین) معرفت نفس ہے ، امامت ، ختم قلوب دلوں اور کانوں پر مہر
کراچی : سندھ آفسٹ پرنٹرز ، ۱۳۹۸ ھ/۱۹۷۸م ، ۸ روپے ،۳۰۴ ص .
(۲۴۳۵)ایٹمی ہتھیار اور ہماری قومی سلامتی : زیڈ ایچ رضا
عنوانات : ایٹم کی دنیا میں قوت اور قیادت کا توازن ، تمدّن پر ایٹمی اثرات ، زبان کی اهمیت ، سماجی تشکیل .
راولپنڈی : عالمگیر پبلی کیشنز ، ساڑھے تین روپے ، ۱۱۲ ص .
(۲۴۳۶)ایضاح الاشکال : مولانا محمّد اعجاز حسن (م ۱۳۵۰ھ) (مطلع) .
(۲۴۳۷)ایك خوفناك سازش یعنی تحریك شهید گنج کے مختلف دور : مولانا مظهر علی اظهر (م۱۹۷۴م)
تحریك کے مختلف ادوار کا تذکره ، مرزا غلام احمد قادیانی (م ۱۹۰۸م) کے خلیفه دوم مرزا بشیر الدّین محمود (م ۱۹۶۵م) کی چالوں کا ذکر جو اُنهوں نے مسلمانوں میں افتراق ڈلوانے کے لئے اختیار کیں .
امرتسر : احرار بکڈپو ، سردار پریس امرتسر ، ۱۹۳۶م ، ۵ آنے ، ۲۰۰ ص .
* علوم جدیده از دیدگاه اسلام : ذکر الله احمدی
(۲۴۳۸)اسلام اور نئی منزلیں : مولانا محمّد حسین اکبر
عنوانات : اسلام اور ڈاکٹری اصول ، اسلام و علوم طبیعی ، اسلام و حیاتیات ، اسلام و هیئت ، اسلام و ایجادات ، ایجادات مسلمانان ، اسلام و ریاضی ، اسلام و کیمیا ، اسلام و فزکس
لاهور ، اداره منهاج الحسین ، ۱۹۹۰ ، ۲۷ روپیه ، ۱۹۹ ص .

(۲۴۳۹)انوار المومنین : مولانا اولاد حسین امروهی (مطلع).

(۲۴۴۰)بادشاہ کا خون : ڈاکٹر آغا افتخار حسین

ایک فرانسیسی لڑکی ژین کی کہانی جو اوسط درجے کے گھرانے میں پیدا ہوئی جس کی شادی شاہ فرانس لوئی پانزدهم سے ہوئی اس نے پیرس میں بعض مذہبی رسومات کو ختم کرنا چاہا جس کی وجہ سے بادشاہ کو قتل کر دیا گیا .

اسلام آباد : دانشکده ، ۱۹۸۱م ، ۳۰ روپے، ۲۸۵ ص .

(۲۴۴۱)بارہ نکاتی ضابطہ اخلاق اور شیعیان پاکستان :

مولانا کوثر نیازی (م ۱۹۹۵م) سابق وفاقی وزیر امور مذہبی کی قائم کردہ علماء اتحاد کمیٹی کی بعض باتوں کو زیر بحث لایا گیا ہے .

لاہور : شیعہ پولیٹکل پارٹی .

(۲۴۴۲)باغ دلکشا یعنی کون کیا ہے ؟ : صمصام شیرازی

امراء ، وکلاء اور شعراء کا تذکرہ

حیدرآباد دکن ، مشیر عالم پریس ، ۱۳۵۸ھ ، ۵۰۰ ص .

(۲۴۴۳)باغیچہ بوقلمو : سیّد روشن علی

زراعت کے بارے میں

(۲۴۴۴)بائیسکل کی کہانی : سیّد اختر جعفری

سائیکل کے متعلق اهم معلومات

لاہور : سیّد سنز پبلشرز، ڈیڑھ روپیہ ،۱۶ ص .

(۲۴۴۵)بجلی کا کام : شیخ شوکت علی حیدری

بجلی کے کام کے متعلق معلومات و هدایات

لاہور : فیروز سنز ،۶۴ ص .

(۲۴۴۶)بجلی کی پہلی کتاب : سیّد ناصر علی زیدی

لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز، ۱۹۵۹م ، ۷۱ ص .

(۲۴۴۷)بچوں کا سند باد : آغا محمّد اشرف

دنیا کے مختلف شہروں اور ممالک کا آنکھوں دیکھا حال

لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ،۲ روپے ، ۱۳۶ ص.

(۲۴۴۸)بچوں کو ذمہ دار کس طرح بنایا جائے : سیّد عابد علی عابد(م۱۹۷۱م)
لاہور : مقبول اکیڈمی ، ساڑھے سولہ روپے .

(۲۴۴۹)بچوں کو نظم و ضبط کا خوگر بنائیے : سیّد عابد علی عابد(م۱۹۷۱م)
لاہور : مقبول اکیڈمی ، سوا نو روپے .

(۲۴۵۰)بچوں کی نظمیں : سمیعہ عابد
گجرات : ادارہ علم و ادب سرائے عالمگیر ، ۱۶ ص .
آغاز :
جب سے دیکھا ہے تیری قدرت کو ہے جلا مل گئی بصیرت کو

(۲۴۵۱)بشارات الصادقین :مولانا سیّد محمّد زاھد حسین بارھوی(م ۱۳۹۴ ھ)(مطلع).

(۲۴۵۲)بلتی لوک گیت : سیّد محمّد عباس کاظمی بلتستانی
اسلام آباد : لوک ورثہ اشاعت گھر ، ۱۹۸۵م ، ۵۵ روپے ، ۱۹۲ ص.

(۲۴۵۳)بناء الاسلام : مفتی میر محمّد عباس (م ۱۳۰۶ھ)
اصل کتاب فارسی میں ہے جو مفتی صاحب کی تصنیف ہے اور ترجمہ بھی مفتی صاحب ھی نے کیا ہے .(ذریعہ :۳).

(۲۴۵۴)بنکوں کا جائزہ : حسن عابد جعفری و نظر حیدر
انگلستان کے مشہور ماہر مالیات آر - میکنائر ولسن کی کتاب کا ترجمہ
۲ روپے ، ۱۳۰ ص (ناقص الآخر).

(۲۴۵۵)بن ماں باپ کا کنبہ : سیّد عابد علی عابد(م۱۹۷۱م)
یتیم بچوں کی نفسیات کے بارے میں
لاہور : مقبول اکیڈمی ، ۱۹۶۴م ، ۶۲ ص .

(۲۴۵۶)بنیادی عمرانیات : سیّد محمّد اویس نقوی
کراچی : تسنیم اکیڈمی، ۱۹۷۷م ، ۹ روپے ، ۱۷۶ ص.

(۲۴۵۷)بنیان الایمان : مولانا حبیب حیدر کنتوری (م ۱۳۰۴ ھ) (مطلع).

(۲۴۵۸)بہار حسن و عشق : ابو المظفر
فلسفہ حسن و عشق کا بیان ، ۱۰۰ ص .

(۲۴۵۹)بھینسا اور گینڈا : بخشش عباس

لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۷۵ روپے .

(۲۴۶۰)بیان شافی : شیخ علی باقر آباد

شیخ علی باقر ، مولانا سیّد علی محمّد شاد (م ۱۹۲۷م) کے شاگرد تھے شاد کی ایک منقبت بنام « حلیۃ النور » شائع ہوئی اس پر بعض لوگوں نے اعتراضات کئے یہ کتاب اُنھیں اعتراضات کے جوابات پر مشتمل ہے .

عظیم آباد : مطبع صبح صادق ، ۱۲۹۶ھ ، ۳۰ ص .

سیّد سجاد علی سجاد شاگرد شاد نے تاریخ کہی :

آں علی باقر کہ آبادش تخلص در جہاں — طبع او را مخزن اوصاف لاتحصی است گفت

نسخہ نادر برای خاطر احباب چند — کرد تألیف و خرد او را چہ روح افزاست گفت

من کہ سجادم ز شاگردان شادانبدم بمن — گفتن تاریخ اتمامش ترا زیباست گفت

از سر ہمت ز بہر سال فکر لاجواب — ایں جواب شافی و برہان و پندھاست گفت

(۱۲۹۶ ھ)

(۲۴۶۱) بے ستون : آغا اشرف

لاہور : نذر پبلشرز ، ۳۶ روپے .

(۲۴۶۲)بہار محبّت : ابو المظفر

فلسفہ محبت پر بحث ، ۲۵۰ ص .

(۲۴۶۳)پارچہ بافی کے ابتدائی اصول : میر لطیف علی باقر

ناندیر (دکن) : گوداوری پریس ، ۱۹۵۰م ، ۸۴ ص .

(۲۴۶۴)پاکستان ایک تہذیبی وحدت :سیّد فیضی

عنوانات : تہذیب و ثقافت ، اسلام کی ثقافت ، ایک مشترکہ زبان ، پاکستان کی علاقائی بولیاں ، پنجابی ادب کی گلکاریاں ، سندھی زبان و ادب ، بلوچ اور اُن کا ادب

کشمیر - ذھن کا ارتقا ، پاکستان کی تعمیر و ترقی

لاہور : مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ،۱۹۷۷م ، ۲۰ روپے ،۲۱۶ ص .

(۲۴۶۵)پاکستان کے حالات حاضرہ پر ایک طائرانہ نظر : سیّد بشیر احمد رضوی ایڈووکیٹ

عنوانات :مسلم لیگ اور اس کا نیابتی پہلو ، سابق مسلم لیگی کارکنان کی نظراندازیاں ، پاکستانی مسلم لیگ کی غیر دلعزیزی کے اسباب

کراچی : رئیس پریس ، ۲ آنے ، ۴۸ ص .

(۲۴۶۶)پاکستان میں تہذیب کا ارتقا : سبط حسن (م۱۹۸۶م)

عنوانات : تہذیب کی تعریف ، وادی سندھ کی قدیم تہذیب ، آریا تہذیب ، عربی تہذیب کا اثر و نفوذ ، ترکی اور ایرانی تہذیب کے اثرات ، مغلیہ تہذیب کا عرج و زوال

کراچی : کتب پرنٹرز پبلشرز ، ۱۹۷۵م ، ۱۵ روپے ، ۳۸۹ ص .

(۲۴۶۷)پچیس سالہ رونیداد انجمن ترقی اردو : رضا ھمدانی وغیرہ

کراچی : انجمن ترقی اردو ، ۵۸ ص .

(۲۴۶۸)پردہ غفلت : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

ڈرامہ ، دھلی : مکتبہ جامعہ ، ایک روپیہ .

(۲۴۶۹)پنجابی کتابیں : سیّد سبط الحسن ضیغم

لاھور : نیشنل سنٹر آف پاکستان ، ۱۹۷۳م ، ۲۵۲ ص .

(۲۴۷۰)پیرس کی ایک رات : ڈاکٹر آغا افتخار حسین

انھارویں صدی میں فرانس کے مذھبی حالات کا نقشہ اور مذھب کے نام پر قتل

اسلام آباد : دانشکدہ ، ۱۹۸۱م ۳۵، روپے ، ۳۱۷ ص .

(۲۴۷۱)پیغام نجفی : شیخ محمّد حسن نجفی

بمبئی.

* پد ماوتی : ملک محمّد جائسی

(۲۴۷۲)پدماوت بھاکھا : مرزا عنائت علی بیگ عنایت

کانپور : مطبع اعظمی ، ۱۸۹۰م .

(۲۴۷۳)تاریخ ادبیات ایران : سیّد سجاد حسین ایم اے

ایڈورڈ براؤن کی کتاب کا ترجمہ

اورنگ آباد ، ۱۹۳۲م .

(۲۴۷۴)تاریخ اعیان وهابیه : ابو الظفر رضوی

کانپور : قومی پریس ،۱۳۷۳ھ ، ۱۳۰ ص .

(۲۴۷۵)تاریخ الاسماء : سیّد ابرار حسین هاشمی فتح پوری

ابجد کے اعتبار سے ناموں کی فہرست

لکھنو : نظامی پریس ، ۱۹۳۸م ، سوا روپیه ،۱۷۸ ص .

(۲۴۷۶)تاریخ پٹیاله : خلیفه سیّد محمّد حسن خان

علی گڑھ : ڈیوٹی بک ڈپو ،۲ روپے .

(۲۴۷۷)تاریخ تہذیب و تمدّن : سیّد بشیر حسین زیدی

دهلی : محبوب المطابع برقی پریس ، ۱۷۲ ص .

(۲۴۷۸)تاریخ راجگان اودھ : داروغه عباس علی

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۲ روپے ، ۲۳۸ ص .

(۲۴۷۹)تاریخ سلاطین اودھ : سیّد کمال الدّین حیدر

لکھنو : مطبع نولکشور ،۲ روپے .

(۲۴۸۰)تاریخ سوانحات سلاطین اودھ : سیّد کمال الدّین حیدر

لکھنو : مطبع نولکشور ،۲ روپے ، ۵۲۲ ص .

(۲۴۸۱)تاریخ غزاله : سیّد وصی بلگرامی

شاه اودھ سید واجد علی شاہ کے خطوط بنام ملکه غزاله

لکھنو : الناظر بکڈپو ، ۸ آنے ،۴۴ ص.

(۲۴۸۲)تاریخ فلسفه اسلام : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

وی بوئر فرانسیسی کی کتاب کا ترجمه

عنوانات : فلسفه اسلامی کی نمود و بود کا میدان ، فلسفه اور عربی علوم ، فیثاغورسی فلسفه ، مشرق کے اشراقی اور اسطاطایسی حکماء ، مشرق میں فلسفه کا انحطاط ، فلسفه مغرب میں ، عرب اور مسیحی علم کلام

دهلی : مکتبه جامعه ،۱۹۳۶م ، ۲ روپے ،۲۸۰ ص .

(۲۴۸۳)تاریخ کی تکرار : اصغر واڈیا

محرم الحرام ۱۳۸۳ھ/۱۹۶۳م کو یوم عاشورہ پاکستان میں ٹھہری خیرپور اور لاہور میں محبان اہلبیت کا جو قتل عام ہوا اس کی مختصر روئیداد

لکھنو : امامیہ مشن ،۱۳۸۴ھ ،۱۶ پیسے ، ۱۶ ص .

(۲۴۸۴)تاریك و بدنام گوشے : جعفر عابدی

ڈاکٹر لوئی ای بش کی کتاب کا ترجمہ دربارہ نفسیات

لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۴۴۰ ص .

(۲۴۸۵)تبلیغی مجالس : مولانا سیّد غلام مرتضی

دس مجالس ، لاہور: مکتبہ تعمیر ادب ،۱۹۶۵م ، ایك روپیہ ، ۴۸ ص .

(۲۴۸۶)تحریك مدح صحابہ : مولانا مظہر علی اظہر(م۱۹۷۴م)

لاہور : مکتبہ اردو ، محمّد الیکٹرك پریس لاہور ، ۱۶۵ ص .

(۲۴۸۷)تحفۃ الرضویہ فی مجربات الامامیہ : سیّد رضی بن محمّد کشمیری

۱۳۷۴ ھ ، ۱۳۶ ص .

(۲۴۸۸)تحفۃ المعجزات : مولانا سیّد احمد علی محمّد آبادی(م۱۸۷۸م)

(۲۴۸۹)تحفۃ الواعظین : مولانا سیّد مظفر حسین بن سیّد ضامن حسین (ذریعہ : ۳).

(۲۴۹۰)تحفہ عید/ حجّت کاملہ : مولانا سیّد متقی حسین

مولانا سیّد ابوالحسن مدعو بہ میرن صاحب (م ۱۹۲۲م) اور مولانا سیّد غلام حسین صاحب میں مسئلہ عمدابقا بر جنابت بہ تیمُّم میں اختلاف واقع ہوا مولانا عباس علی شریف نے اس مسئلے کا حل اپنے رسالے «ہدایت عام» میں پیش کیا زیر نظر رسالہ اسی کی ردّ میں ہے مطبع انوار الاسلام ، ۱۸ ص.

* باغ دو در (فارسی) : میرزا اسد اللّٰہ خان غالب(۱۸۶۹م)

(۲۴۹۱) تحقیق نامہ باغ دو در : سیّد وزیرالحسن عابدی(۱۹۷۹م)

لاہور : دانشگاہ پنجاب ، ۱۹۶۹م ، ۲۴۰ ص .

(۲۴۹۲)تدمیر الخائنین : مولانا سیّد محمّد مرتضی بن سیّد حسن علی حسینی جونپوری

«تنکیب الخائنین» کا ردّ (ذریعہ : ۴).

* الشیعہ (عربی) : سیّد محمّد صادق بن سیّد محمّد حسین

(۲۴۹۳)ترجمہ الشیعہ : مولانا سیّد محسن نواب (ذریعہ : ۴).

* تذکرہ میر (فارسی) : میر تقی میر (م۱۲۲۵ھ)

(۲۴۹۴)تذکرہ میر : ایم کے فاطمی ایم اے

لکھنو : دانش محل ، ۱۹۶۲م ، ۴ روپے .

* الشیعہ و فنون الاسلام (عربی) :

(۲۴۹۵)ترجمہ الشیعہ و فنون الاسلام : مولانا محمّد کاظم بن نجم العلماء(م ۱۳۴۱ھ)

(۲۴۹۶)ترجمہ انتخاب ادب فارسی: مولانا سیّد ناصر حسین زیدی

ہند ، ۱۹۷۰م . (پاسدج : ۲).

(۲۴۹۷)ترجمہ تاریخ واقدی : سیّد عنایت حسین ، سیّد مہدی حسین نقوی

صرف فتوح العجم کا ترجمہ

لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۸۹۳م (قا : ۲).

(۲۴۹۸)ترجمہ تحفہ رضویہ : مولانا سیّد شریف حسین بھریلوی (مطلع).

(۲۴۹۹) ترجمہ تحفہ عجم : مولانا سیّد ناصر حسین زیدی

ہند ، ۱۹۶۲م .

* حملہ حیدری (فارسی) : میرزا محمّد رفیع باذل (م۱۷۱۱م)

(۲۵۰۰)ترجمہ حملہ حیدری (حصّہ اوّل) : سیّد ذوالفقار علی خان صفا (م۱۲۶۰ ھ)

شاگرد میر تقی میر (تلامذہ میر :۵۴).

* زاد المعاد (فارسی) : علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ)

(۲۵۰۱)ترجمہ زاد المعاد : محمّد حسین

دھلی : مطبع یوسفی دھلی ، ۱۳۶۵ ھ.

(۲۵۰۲)ترجمہ زھر الریاض : مولانا مہدی حسین (ذریعہ : ۴).

(۲۵۰۳)ترجمہ شیخ سعدی کے پند نامہ کا : مظہر علی خان ولا

کلکتہ ، ۱۲۱۷ ھ.

(۲۵۰۴)ترجمہ قصائد قآنی : سیّد عابد علی عابد(م۱۹۷۱م)

ویسٹ پاك پبلشنگ کمپنی ،۱۶۷ ص .

* لوائح (فارسی): نورالدّین عبدالرحمن جامی (م ۸۹۸ ھ)

(۲۵۰۵)ترجمه لوائح : سیّد فیض الحسن فیضی جالندھری
لاھور : المعارف ، ۱۳۹۹ ھ.

(۲۵۰۶)ترجمه محفل ایران : مولانا سیّد ناصر حسین زیدی
ھند ، ۱۹۶۱م . (پاسد : ۲)

(۲۵۰۷)ترجمه نصاب فارسی : مولانا سیّد ناصر حسین زیدی
ھند ، ۱۹۷۵م .

(۲۵۰۸)ترجمه و تلخیص وقائع نادری : معصوم علی محشر
لکھنو : مطبع منشی جے نرائن ورما ، ۱۳۲۳ ھ.

(۲۵۰۹)ترجمه و شرح فارسی آموز : فاضل مقبل دھلوی
دھلی : دفتر فاضل مقبل دھلوی ، انصاری پریس دھلی

(۲۵۱۰)ترقی کی برکتیں : نجم آفندی
جدید تہذیب کی سرگرمیوں کا جائزہ
بمبئی : سلطان حسین تاجر کتب ، ۱۹۴۷م ، ۱۰۰ ص .

(۲۵۱۱)ترکی میں مشرق و مغرب کی کشمکش : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
خالدہ خانم ادیب کے لیکچروں کا ترجمه
دھلی : مکتبه جامعه ، ۱۹۳۸م ، ۲ روپے ، ۳۰۸ ص .

(۲۵۱۲)تسهیل التواریخ : سیّد علی بہادر رضوی بلگرامی
ایف اے کے طلبا کے لئے لکھی گئی ، علی گڑھ ، ۱۸۸۴م .

(۲۵۱۳)تشکیل پاکستان میں شیعیان علی کا کردار (حصّه دوم) : محمّد وصی خان
۵۹ شیعه اکابرین کا تذکرہ جنھوں نے قیام پاکستان میں حصّه لیا .
کراچی : اداره محفل حیدری، ۱۹۸۳م، ۳۵ روپے ، ۵۹۲ ص .

(۲۵۱۴)تصحیح البراھین : مولانا سیّد محمّد مرتضی جونپوری (م ۱۳۳۷ھ)

(۲۵۱۵)تصحیح تاریخ (حصّه اوّل) : مولانا سیّد علی اظہر
فلسفه تاریخ پر عالمانه بحث اور اسلام کے ابتدائی دور کے تاریخ کی تصحیح
کھجوا : مطبع اصلاح ، ۱۲ آنے ، ۱۹۶ ص .

(۲۵۱۶)تعریف النحو : مولانا سیّد علی حیدر نظم طباطبائی(م۱۹۳۳م)
حیدرآباد دکن .

(۲۵۱۷)تقویم النقی : سیّد علی نقی
غازی پور ، ۱۹۷۴م ، ۲۷۲ ص .

(۲۵۱۸)تکمیل تفتیش جرائم : سیّد ریاض حسین شاہ
لاہور : مدینہ پرنٹنگ ہاؤس ، ۱۹۵۸م ۱۵، روپے ، ۱۱۹۲ ص .

(۲۵۱۹)تلخیص مقدمہ ابن خلدون : مولانا کاظم حسین اثیر جاڑوی
لاہور : آزاد بکڈپو ، ثنائی برقی پریس لاہور ، ایک روپیہ ، ۴۸ ص .

(۲۵۲۰)تم اور تمہارے مسائل : سیّد سبط حسن
انسان کی زندگی میں مسائل کیسے پیدا ہوتے ہیں اور اُن کے حل کے نفسیاتی کیا طریقے ہیں
لاہور : آئینہ ادب ،۱۹۶۱م ، ۹۱ ص .

(۲۵۲۱)تمہارا رویّہ اور متعلقہ مسائل : سیّد سبط حسن
شخصیت اور کردار کی تعمیر میں ذاتی رویے کی اہمیت
لاہور ، آئینہ ادب ، ۱۹۶۳م ،۸۶ ص .

(۲۵۲۲)تنبیہہ الغافلین : مولانا سیّد خورشید حسن (م ۱۳۸۷ ھ) (مطلع).

(۲۵۲۳)تنبیہہ الناکثین : مولانا غلام رضا لکھنوی (مطلع)

(۲۵۲۴)تنظیمی منزل اور راستے : سیّد گل محمّد نقوی
لاہور : امامیہ پبلی کیشنز ، ۱۴۰۵ ھ ، ۴۴ ص .

(۲۵۲۵)تنقید النقود فی المغاطة الورود : سیّد ابوالحسن میرن صاحب(م۱۹۲۲م)
دربارہ منطق .

(۲۵۲۶)تنقید عقل محض : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
کانٹ کی کتاب کا ترجمہ
دھلی: انجمن ترقی اردو ، ۱۹۴۱م ، ساڑھے چھ روپے .

(۲۵۲۷)تنویر الاسماء یعنی شرح اعمال اسماء الحسنی : مولانا سیّد واجد علی نقوی شیدپوری

بمبئی : ادارہ روحانیات ،۱۳۸۱ ھ ، ساڑھے تین روپے ،۲۲۴ ص .

(۲۵۲۸)توصیف زراعت : کلب حسین خان

آگرہ ، ۱۸۴۸م ، ۲۷۰ ص .

* توقیعات کسری : سیّد محمّد جلال الدّین طباطبائی زواری

(۲۵۲۹)افاضت / احکام نوشیروانی: سیّد آقا حسن عرف میرن صاحب رضوی

زواری ،عراق کے ایک قصبہ زوارہ کی طرف نسبت

بلرام : مطبع جنگ بہادر، ۱۸۶۶م ، ۱۱۸ ص .

* تنبیہہ الغافلین (فارسی): مرزا ابو طالب اصفہانی

(۲۵۳۰)تاریخ آصفی : ڈاکٹر ثروت علی

نواب آصف الدولہ کے عہد کے واقعات

دھلی : ترقی اردو بیورو ، ۱۰ روپے ، ۱۸۹ ص.

(۲۵۳۱)تاریخ گلگت : شاہ رئیس خان (م ۱۹۷۴م)

گلگت کے ۲۸ حکمرانوں کا ذکر

گلگت ، ۱۹۸۷م ، ۱۰۰روپے ، ۵۶۳ ص .

(۲۵۳۲)ٹرانسسٹر کی پہلی کتاب : سیّد برکات الحسن عسکری

ٹرانسسٹر کے بارے میں بنیادی معلومات

گجرات : عسکر بکڈپو ، ۱۶۸ ص (قا : ۳).

(۲۵۳۳)ٹرانسسٹر کے بنیادی اصول : سیّد اقبال حسین رضوی

عنوانات : نیم چالك کا نظریہ ، جنکشن ٹرانسسٹر ، ٹرانسسٹر ایمپلی فائر کے بنیادی سرکٹ ، آواز بڑھانے والے ٹرانسسٹر ایمپلی فائر، کمپوٹر اور ٹرانسسٹر ، ٹرانسسٹر بنانے کے طریقے ، ٹرانسسٹر ریڈیو اور اس کی عام خرابیوں کو دور کرنے کا طریقے

نئی دھلی : ترقی اردو بیورد ، ۱۹۸۱م ، سوا گیارہ روپے ، ۱۳۲ ص .

(۲۵۳۴)جامع اور معیاری شرح اردو نصاب لازمی : علامہ سیّد منیر علی جعفری

اردو نصاب لازمی ایف اے کی شرح ، شعراء اور نثر نگاروں کے حالات زندگی

کراچی : بك لینڈ پبلشرز ، ۱۹۷۹م ، یورپ پریس ، دس روپے ، ۳۵۰ ص .

(۲۵۳۵)جب تک زندگی ہے : جعفر عابدی
زندگی کے نئے تقاضوں کی نشاندھی اور ان سے علمی اور عقلی طور پر عہدہ برا ہونے کے طریقے
لاھور : کاروان ادب ، کلیم پریس کراچی، ۱۹۵۲م ، ۳۳۱ ص .

(۲۵۳۶)جدید حساب : یاور حسین
جماعت دوم کے طلبا کے لئے
نئی دھلی: مکتبہ جامعہ ، لبرٹی آرٹ پریس دھلی ، ۱۹۸۳م ، ۳/۳۰روپے ، ۹۶ ص .

(۲۵۳۷)جدید حساب برائے جماعت چھارم : ملکہ بیگم قزلباش
نئی دھلی : مکتبہ جامعہ ، ساڑھے تین روپے .

(۲۵۳۸)جدید شرح اردو کی آٹھویں کتاب : فھمیدہ کاظمی
کراچی : ولی بك ایجنسی ،۵ روپے ، ۱۲۵ ص .

(۲۵۳۹)جدید علم سائنس : وزارت حسین
عنوانات : سائنس اور ناپ تول، طاقت اور حرکت، مادہ اور اس کی خصوصیات ، پانی
علی گڑھ : ایجوکیشنل بك ھاؤس ، تاج آفسٹ پریس الہ آباد ، ۱۹۸۳م ، ۲۵۶ ص .

(۲۵۴۰)جدید غزلگو : عابد رضا بیدار
۱۹۴۱م میں موجود ۳۳ شعراء کا تذکرہ اور ان کے کلام کا انتخاب
پٹنہ : خدابخش اورینٹل پبلك لائبریری،۱۹۸۴م ،۳۵ روپے ، ۳۲۰ ص.

(۲۵۴۱)جذب باھم - ریاستہائے متحدہ اسلامیہ کے قیام کے لئے آئینی تجاویز کا خاکہ : سیّد آل احمد عابدی
ملتان : کاروان ادب ، ۱۹۸۳م ، ۷۸ ص .

(۲۵۴۲)جستجو : سیّد مجاھد حسین حسینی
دربارہ تنقید ، تین روپے .

(۲۵۴۳)جغرافیہ ریاست بھاولپور : میر ناصر علی

دھلی ، ۱۸۹۲م ، ۸ آنے ، ۴۴ ص .

(۲۵۴۴)جغرافیہ ضلع مراد آباد : سیّد محمّد علی

مراد آباد : برلاس پریس ، ۱۹۰۵م ، ۱۳۲ ص .

(۲۵۴۵)جغرافیہ کا پہلا رسالہ : میر غلام علی

مس برڈ کی انگریزی میں تحریر کردہ کتاب کا ترجمہ

مدراس : کلکتہ اسکول بک سوسائٹی ، ۱۹۵۴م ، ۱۰۹ ص.

(۲۵۴۶)جمالیات شرق و غرب : پروفیسر ثریا حسین

ہندوستان اور مغرب کی جمالیات کی تفصیل ، مصر قدیم ، چین و جاپان ، ایران و توران میں آرٹ کے نظریات اور فن مصوّری کا مختصر جائزہ

علی گڑھ : ایجوکیشنل بک ہاؤس ، ۱۹۸۳م ، ۲۰ روپے ، ۲۱۲ ص .

(۲۵۴۷) جنسی آسودگی : جعفر عابدی

جنس کے بارے میں صحت مند معلومات

لاھور: کتاب منزل ، ۱۹۵۸م ، علمی پرنٹنگ پریس ، ۳۹۰ ص .

(۲۵۴۸)جنسیات (حصّہ اوّل): رئیس امروھی (م۱۹۸۸م)

ازدواجی تعلقات اور عام جنسی مسائل کی تفصیلات

کراچی : رئیس اکیڈمی ، شاھین پریس کراچی ، ۱۹۷۵م ، ۱۲۸ ص .

(۲۵۴۹)جنسیات (حصّہ دوم): رئیس امروھی (م۱۹۸۸م)

کراچی : رئیس اکیڈمی ۱۹۷۵م ، ۱۲۰ ص .

(۲۵۵۰)جنسی تقاضے : جعفر عابدی

ایک انگریزی کتاب کا ترجمہ ، جنسی مسائل کو سوال و جواب کی صورت میں پیش کیا گیا ہے

کراچی : مکتبہ جنسیات ، ایجوکیشنل پریس کراچی، ۱۹۵۷م ، ۴۰۰ ص.

(۲۵۵۱)جنگ خیبر : سیّد فدا علی

اس موضوع پر کی گئی ایک تقریر

مراد آباد : شیعہ دائرۃ الاشاعت نوگانواں ، ۲ آنے .

(۲۵۵۲)جنگ زدہ ممالک : میر حسن
جنگ عظیم دوم میں متاثر ہونے والے ممالک کی تاریخ اور سیاسی حالات
لکھنو : ادارہ ادب جدید ، ۱۹۴۲م ، ۲۵۶ ص .

(۲۵۵۳)جنگل کا بادشاہ : بخشش عباس
لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۷۵ روپے .

(۲۵۵۴)جنت البقیع : مولانا سیّد ظفر حسن عاصی امروهی(م۱۹۸۹م)
مزارات پر قبّے بنانے کا شرعی جواز
لاهور : گیلانی پریس ،۱۹۴۵م ، ۲ آنے ، ۳۲ ص .

(۲۵۵۵)جواب آں غزل : سیّد طاهر حسین مشهدی
مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م) کے خیالات کا ردّ
لاهور ، ۱۲ ص .

(۲۵۵۶)جوش اور دیار دکن : مائل ملیح آبادی
لکھنو : اردو پبلشرز ، سرفراز قومی پریس لکھنو ، ۱۹۸۴م ، ۲۰ روپے ، ۲۹۶ ص .

(۲۵۵۷)جوهر عقلی : سیّد جون ابلیاه

(۲۵۵۸)جیل خانه : سیّد علی نقی
قوم ، حکومت اور قیدیوں کے متعلق معلومات
لاهور : گوشه ادب ، انشاء پریس لاهور، ۱۹۵۴م ، ۲۴۸ ص .

(۲۵۵۹)چار بیته : رضا همدانی
چار بیته هندکو کی ایک مقبول اور عوامی شاعروں کی ایک خاص صنف رہی ہے اس کتاب میں استاد فقیر جیلانی، هرجی مل هرجی ، سائیں غلام دین هزاروی، کنهیّا سنگھ ، محمّد عمر اور نامعلوم شعراء کے چار بیتے سینه بسینه روایات کے ذریعے جمع کرکے اپنے الفاظ میں ان کا نثری ترجمه پیش کیا گیا ہے اسلام آباد : لوک ورثه کا قومی اداره ، الائیڈ پریس لاهور،۱۹۷۸م، ۳۲۸ ص .

(۲۵۶۰)چراغ ایمان : مولانا اولاد حسین امروهی

(۲۵۶۱)چمڑے کی دستکاری : سیّد رضا احمد جعفری

گجرات : اردو ھاؤس ، ۳۲۰ ص .

(۲۵۶۲)چنائی : سیّد منظور حسین نقوی

اینٹوں کی چنائی اور معماری سے متعلق قوانین

حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ، ۱۹۴۰م ، ۲۵۷ ص .

(۲۵۶۳)چهل صباح : شیخ محمّد حافظ نجفی

درباره ظهور امام علیه السلام .

۱۹۸۴م ، ۲۴ ص .

(۲۵۶۴)حدوث عالم : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری

بنارس : الجواد بکڈپو ، علمی الیکٹرک پریس ، ۱۹۵۷م ، ۱۹ ص .

(۲۵۶۵)حدیقة المنطق : مولانا سعید الدّین (م ۱۳۱۶ ھ) (مطلع).

* حمله حیدری (فارسی) : مرزا ابو طالب/ اصفهانی نجف

حمله حیدری از مرزا محمّد رفیع باذل (م ۱۷۱۱م) کا تکمله

(۲۵۶۶)حربه حیدری / غزوه حیدری : حیدر مرزا

لکھنو : مطبع اثنا عشری ،۱۳۰۴ ھ ،۸۵ ص .

(۲۵۶۷)حرمت بنات رسول علی غیر اولاد رسول (ص) : سیّد محمّد عبداللّٰہ شاہ کاظمی

ہاشمیہ کا نکاح غیر ہاشمیہ سے حرام ہے

لاھور : مکتبه ایمان ، ساڑھے تین روپے ، ۳۳۶ ص .

(۲۵۶۸)حسن آدم ترجمه بنت الرجال : مولانا سیّد حسن عباس رضوی فطرت

لکھنو ، ۱۹۵۹م .

(۲۵۶۹)حقوق و فرائض - اولاد اور ماں باپ : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)

لاھور : تنظیم غلامان آل عمران ، نور عالم پرنٹرز، لاھور، ۱۶۲ ص .

(۲۵۷۰)حکمت عملی : پروفیسر سجاد مرزا بیگ دھلوی

فلسفه عملی پر مبسوط اور جامع کتاب

حیدرآباد دکن ، تین روپے.

(۲۵۷۱)حل پرچہ جات - مطالعہ پاکستان : سیّد سبط جعفر
ایف اے کے طلبہ کے لئے
کراچی : شکیل برادرس ، ۹ روپے ، ۱۴۲ ص .
(۲۵۷۲)حیات انسانی کے چھ مرحلے : پروفیسر علی حسنین شیفتہ (م ۱۹۹۱م)
سیّد جواد الحسینی آل شاهرودی کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : جامعہ تعلیمات ، ۳۵ روپے ، ۲۶۱ ص .
(۲۵۷۳)حیات اور روح : ڈاکٹر سیّد منظور حسین جعفری شفا
حقیقت روح کو خالص سائنسی طریقے سے پیش کیا گیا ہے
کراچی : ایجوکیشنل پریس ، ۱۹۶۵م ، ۴۷ ص .
(۲۵۷۴)حیات رضوان مآب : مولانا سیّد علی اکبر (م ۱۹۰۹م)
رضوان مآب ، مولانا کا لقب ہے
۵۶ ص .
(۲۵۷۵)خاتون خانہ : مظہر علی ادیب
لاهور : مکتبة السفیر ، زینتھ پریس لاهور، پونے نو روپے
(۲۵۷۶)خراد کا کام : سیّد برکات الحسن عسکری
گجرات : عسکر بکڈپو ، ۳۵۰ ص .
(۲۵۷۷)خزائن الفصاحت : سیّد آغا حسن امانت (م ۱۲۷۵ ھ)
غزلیں ، مثنوی ، مخمّس
لکھنو : مطبع انوری، ۱۲۸۵ ھ.
(۲۵۷۸)خصوصیات : علامہ سیّد محمّد هارون زنگی پوری
اسلام کی اُن آٹھ خصوصیات کا ذکر جو دنیا کے کسی اور مذهب میں نہیں
کراچی : تعلیمات الهیہ ، ۳ آنے ، ۲۲ ص .
(۲۵۷۹)خطبات نماز جمعہ : مولانا سیّد سلطان علی رضوی
مولانا مرحوم کے نواسے سیّد بادشاہ حسین رضوی آف کراچی نے شائع کی
۱۶ ص .

(۲۵۸۰)خطاب : مولانا آغا حسن ناصر الدّین رضوی
کراچی : مکتبہ معراج ادب ، ۱۵ ص .
(۲۵۸۱)خطبہ صدارت : مولانا سیّد علی نقی صفی
آل انڈیا شیعہ کانفرنس کے ۳۲ ویں اجلاس میں پڑھا جانے والا خطبہ
لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۹۴۶م ، ۱۸ ص .
(۲۵۸۲)خطبہ صدارت : علامہ سیّد ابن حسن رضوی جارچوی
۱۹۵۳م ، ۱۲ ص .
(۲۵۸۳)خطبہ صدارت : مولانا سیّد محمّد نصیر عبقاتی
۳۰ ص . (ذریعہ : ۷).
(۲۵۸۴)خلاصہ تواریخ : سیر المتاخرین : غلام علی
سیر المتاخرین (فارسی) سے انگریزی ترجمے کا خلاصہ
مدراس ، ۱۸۹۰م . (تراجم).
(۲۵۸۵)خلاصہ تہذیب اسلام : مولانا محمّد مصطفی جوہر
« حلیۃ المتقین » (فارسی) کا ترجمہ مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۹۲۱م) نے « تہذیب الاسلام » کے نام سے کیا تھا اس کا خلاصہ
کراچی : مجلس المسلمین رضویہ سوسائٹی ، ۷۵ ص .
(۲۵۸۶)خلافت اور غدیر خم : شاد گیلانی
غدیر خم پر نبی علیہ السلام نے خلافت علی علیہ السلام کا اعلان کیا تھا .
لاہور : ادارہ علوم الاسلام ، ایک روپیہ ، ۸۴ ص .
(۲۵۸۷)خواب بیداری :
ملا فتح علی شیرازی کی فارسی کتاب کا ترجمہ
لکھنو : نظامی پریس ، ۸ آنے .
(۲۵۸۸)خود شناسی : جعفر عابدی
جوہر ذاتی کو اُبھارنے کے نفسیاتی طریقے
لاہور : کتاب منزل ، ۱۹۵۵م ، ۲۸۷ ص .

(۲۵۸۹)خطبات عالیات :
حضرت علی(ع) کے چالیس خطبات جن میں بے ثباتی عالم کا ذکر ہے
کراچی ، ۱۴۰۲ھ/۱۹۸۲م ، ۹۶ ص .

(۲۵۹۰)دانش نامہ جہاں :
غیاث الدّین علی کی فارسی کتاب کا ترجمہ ، مسائل فلسفہ و مسائل ریاضی
مطبع لوہارو ، ۱۳ آنے .

(۲۵۹۱)دربار دُربار : تصدق حسین صدق جائسی
حیدرآباد دکن کے جونیر پرنس کے دربار کی باغ و بہار زندگی
ساڑھے تین روپے .

(۲۵۹۲)درس آل محمّد کا تعارف : مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۹۷۶م)
درس آل محمّد فیصل آباد کا تعارف
کراچی : پاکستان الیکٹرک پریس ،۲۴ ص .

(۲۵۹۳)دستور العمل :
راولپنڈی : انجمن پنجتنی پامیر لائنز ، ہمدرد پریس راولپنڈی ،
۱۳۸۵ھ/۱۹۶۵م .

(۲۵۹۴)دستور العمل : سیّد ضیاء الحسن نقوی
انجمن وظیفہ سادات و مومنین کا دستور العمل
راولپنڈی ، رنگین پریس کراچی ،۱۹۶۳م ،۷۲ ص .

(۲۵۹۵)دستور العمل :
تنظیم فیض ائمہ موضع فیض پور تھانہ چك بیدی تحصیل پاکپتن ضلع ساہیوال
کے قواعد و ضوابط
ساہیوال : التاج پریس جناح روڈ ،۱۶ ص .

(۲۵۹۶)دستور العمل امداد مقروض کاشتکاران و انسداد سودگران : سیّد ناصر حسین
عابدی
حیدرآباد دکن : کتب خانہ نواب جبار یارجنگ، ۲۲ ص .

(۲۵۹۷) دفتر تاریخ حصّہ پنجم : نواب محمّد جعفر شمس آبادی
لکھنو ، ۱۹۱۳م (مطلع).

(۲۵۹۸)دفتر تاریخ حصّہ ہفتم : نواب محمّد جعفر شمس آبادی
لکھنو ، ۱۹۱۸م . (مطلع).

(۲۵۹۹)دفع الملال بکشف فضائل الآل در جواب کشف الحال با جمال المقال : مولانا محمّد مرتضی
مطبع دبد بہ احمدی . (مطلع).

(۲۶۰۰)دقیقہ معصوم : ڈاکٹر سیّد منظور حسین شفا
کراچی : ایجوکیشنل پریس ، ڈیڑھ روپیہ ، ۶۴ ص .
آغاز :
آجکل اک حریت کا دور ہے آیا ہوا پرچم اقبال آزادی ہے لہرایا ہوا
ظل سلطانی تو ہے سائنس پر چھایا ہوا دین و مذہب کا مقدّر کچھ ہے بل کھایا ہوا
مغربی روشن دماغی کا ہے سودا آجکل اک نئی تہذیب کا گھر گھر ہے چرچا آجکل
(مطلع)

(۲۶۰۱)دلدار الرمل : میر غلام حسین رمّال
لکھنو : نولکشور پریس ، ایک روپیہ ، ۴۰۴ ص .

(۲۶۰۲)دلیل الوصل فی قولٔ فیصل : مولانا سیّد بہادر علی
شہادت ثالثہ کا اذان میں کہنا کتب حنفیہ کی رو سے جائز ہے
دھلی : مطبع یوسفی ، ۱۳۴۳ ھ/۱۹۲۵م ، ۴ آنے ، ۴۸ ص .

(۲۶۰۳)دندان شکن / مہذبانہ جواب : مولانا سیّد حسن علی وقار (ذریعہ :۸).

(۲۶۰۴)دنیا کا آخری انجام : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری
بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۹۵۵م ، ۷۹ ص .

(۲۶۰۵)دنیا کے جانور : قدسیہ زیدی
نئی دھلی : مکتبہ جامعہ ، ڈھائی روپیہ .

(۲۶۰۶)دورہ اوّل اسلام : مولانا سیّد احمد علامہ ہندی (مطلع).

(۲۶۰۷)دوست بنو دوست بناؤ : نسیم امروهی(م ۱۹۸۸م)

هر دلعزیزنی حاصل کرنے کے لئے نفسیاتی طریقے بیان کئے گئے ہیں

لاهور : کتاب منزل ، ۱۹۵۹م ، ۲۵۴ ص .

(۲۶۰۸)دوسرا قاعده : مولانا حسن رضا غدیری

حروف تهجی سے جملے بنانے سکھائے گئے ہیں

لاهور: وفاق علماء شیعه پاکستان ،۱۴۰۴ھ/۱۹۸۴م، ڈیڑھ روپیه ،۱۶ ص .

(۲۶۰۹)دهات پر ٹانکا لگانے کا هنر : سیّد برکات الحسن عسکر

لاهور : هندوستان پریس هسپتال روڈ ، ۱۶۰ ص .

(۲۶۱۰)دین سے لا دینیت تک : سیّد قمر حسن رضوی

کراچی : اداره فروغ انسانیت لیاقت آباد ، ساڑھے سات روپے ،۱۴۴ ص .

(۲۶۱۱)دینیات کا پهلا رساله :

انباله : امامیه مشن بکڈپو مبارکپور ،۱۹۲۵م ، ۳ آنے .

* ذخیره خوارزم شاهی (فارسی) :حکیم اسماعیل بن الحسن محمّد احمد حسینی الجرجانی .

(۲۶۱۲)ذخیره خوارزم شاهی : هادی حسین خان مراد آبادی

علم طب ، دس حصّے

عنوانات : تعریف و منفعت علم طب، نگاه رکھنا تندرستی کا، استخراج مرض ، ذکر میں پتوں اور ان کے احوال اور علاج میں ، دواؤں مفرد و مرکب کا بیان اور بطور قرابادین کے خواص امزجه

لکھنو : نولکشور پریس ،۱۸۷۸م/۱۲۹۵ ھ، ۱۹۲۲ص .

منشی بھگواندیال عاقل نے تاریخ کہی :

گشت شائع عجب کتاب بزرگ کوست گویا سفینه حکمت

گفت تاریخ طبع او عاقل ایں چه نیکو خزینه حکمت

(۱۲۹۵ ھ)

آغاز : حمد بیحد زیبا ہے اس حکیم مطلق کو جو شفا بخش خلائق ہے اور سپاس لا تعد سزاوار ہے اس شافی برحق کو جو حکیم حاذق ہے ... اما بعد

ناچیز ترین بندگان و حقیرترین جهان ...

(۲۶۱۳)ذخیرہ شیرانی میں اردو مخطوطات : سیّد جمیل احمد رضوی

حافظ محمود شیرانی (م ۱۹۴۶م) کا ذخیرہ مخطوطات و مطبوعات پنجاب یونیورسٹی لائبریری لاہور میں محفوظ ہے اس میں پانچ سو کے قریب اردو مخطوطات بھی ہیں زیر نظر کتاب اُنھیں مخطوطات کے تعارف پر مشتمل ہے .

اسلام آباد : مقتدرہ قومی زبان ، ۱۹۸۶م ، ۳۸ ص .

(۲۶۱۴)ذوالفقار حیدری : سیّد غلام زین العابدین بخاری

حکیم شجاع الدین انصاری لاہوری کی کتاب « رجز فغفوری » کا ردّ

لاہور : مطبع صدیقی ، ۱۸۸۸م ، ۱۸۰ ص .

(۲۶۱۵)رسائل ذخیرہ (جلد اوّل) : سیّد ناظر الحسن ہوش بلگرامی

۱۹۱۵م (آصفیہ).

(۲۶۱۶)رسائل ذخیرہ (جلد دوم) : سیّد ناظر الحسن ہوش بلگرامی

۱۹۱۶م (آصفیہ).

(۲۶۱۷)رسالہ الناظر کی غلط بیانیوں کا جواب : مولانا محمّد حسین اغلب موہانی

۱۳۳۷ ھ. (آصفیہ).

(۲۶۱۸)رسالہ ردّ تناسخ : مولانا سیّد ابوالحسن کشمیری(مطلع).

(۲۶۱۹)رسالہ زراعت علمی و عملی : سیّد علی حسین

دھلی : امپریل بکڈپو ، ۴ آنے.

(۲۶۲۰)رسالہ کیمیا زراعت : مولانا اُلفت حسین شکارپوری

اھل ھند کے لئے زراعت کے فوائد ، زمین اور بیج وغیرہ سے متعلق

دھلی : نادر المطابع ، ۳۲ ص .

(۲۶۲۱)رسالہ مقناطیس : سیّد کمال الدّین حیدر لکھنوی

نصابی کتاب کا ترجمہ ، دھلی ، ۱۸۵۰م (تراجم).

(۲۶۲۲)رموز فری میسنری : سیّد محمّد حسین بلگرامی

حیدرآباد دکن : مطبع کریمی ، ۱۹۰۷م ، ۱۴۹ ص .

(۲۶۲۳)رموز کامیابی : سیّد اعجاز حسین
روزمرہ کے مسائل کو بہتر بنانے کے طریقے
لاہور : فیروز سنز ، ۱۹۵۴م ، ۲۰۴ ص .

(۲۶۲۴)روا داری - ہندوستانی سماج میں : وحید علی خان حیدرآبادی
ہندوستان میں مختلف مذاہب کے ماننے والوں کے درمیان کیا تعلقات رہے ہیں
الہ آباد : ادارہ انیس روڈ ،۱۹۶۵م ، تین روپے ،۱۷۶ ص .

(۲۶۲۵)روح الادب فی شرح لامیۃ العرب : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)
۱۳۴۴ ھ. (ذریعہ : ۱۱).

(۲۶۲۶)روسائے باختیار نامی خاندان پنجاب : خلیفہ سیّد محمّد حسین
لاہور ، ۳ روپے .

(۲۶۲۷)روض اریض من منجزات المریض : مولانا سیّد محمّد حسین بن بندہ حسین
(ذریعہ :۱۱).

* روضۃ السیر (فارسی) : ناصر

(۲۶۲۸)روضۃ السیر :
واجد علی شاہ اختر کے حکم پر ۱۲۷۰ھ میں ترجمہ کیا گیا (دیوان زکی مرادآبادی).

(۲۶۲۹)رہنمائے انجینئری : سردار علی شاہ
لاہور : مکتبہ رفیق روزگار ، ۲۵۰ ص .

(۲۶۳۰)رہنمائے خراد : سیّد برکات الحسن عسکر
گجرات : عسکر بکڈپو ، ۹۶ ص .

(۲۶۳۱)رہنمائے ملمع سازی : سیّد برکات الحسن عسکر
مختلف دھاتوں پر ملمع کاری کے متعلق معلومات
گجرات : عسکری بکڈپو ، ۹۶ ص .

(۲۶۳۲)ریاضی(اختیاری) : سیّد امیر حسین شاہ
ثانوی جماعت کے طلبا کے لئے
لاہور : امپیریل بکڈپو ،۱۹۸۶م ، سوا چودہ روپے ، ۴۱۵ ص .

(۲۶۳۳)ریچھ اور سور : بخشش عباس
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۶۰ پیسے.

(۲۶۳۴)ریچھ کا سفرنامہ : بخشش عباس
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۷۵ پیسے .

(۲۶۳۵)ریڈیو کی پہلی کتاب : سیّد برکات الحسن عسکر
گجرات : عسکر بکڈپو ، ۳۲۰ ص .

(۲۶۳۶)ریڈیو کی دوسری کتاب : سید برکات الحسن عسکر
گجرات : عسکر بکڈپو ، ۲۴۰ ص .

(۲۶۳۷)ریڈیو کی تیسری کتاب : سیّد برکات الحسن عسکر
ریڈیو کے مرمت کے طریقے .
گجرات : عسکر بکڈپو ، ۱۹۲ ص .

(۲۶۳۸)ریڈیو کی چوتھی کتاب : سیّد برکات الحسن عسکر
گجرات : عسکر بکڈپو ، ۲۳۸ ص .

(۲۶۳۹)ریڈیو کی پانچویں کتاب : سیّد برکات الحسن عسکر
گجرات :عسکر بکڈپو ، ۱۶۰ ص.

(۲۶۴۰)ریڈیو اور ٹیلی ویژن : ذوالفقار علی بخاری
جیک گولڈ کی کتاب کا ترجمہ
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۴ روپے ، ۱۰۴ ص .

(۲۶۴۱)ریڈیو گائیڈ : سیّد نظر علی شاہ
لاہور: مکتبہ رفیق روزگار ، ۱۴۴ ص .

(۲۶۴۲)ریفریجریشن اور ائیرکنڈیشنگ : شیخ شوکت علی حیدری
لاہور : فیروز سنز ، ۸۸ ص .

(۲۶۴۳)ریگستانی ٹڈی کا ہضمی نظام : نعیم الحسن نقوی
لاہور : مرکزی ترقی اردو بورڈ ، ۲۰۴ ص .

(۲۶۴۴)زاد راہ جنّت (حصّہ دوم) : مولانا سیّد شاکر حسین موسوی نجفی
لاڑکانہ : تبلیغی جماعت شیعہ اثنا عشری، نور آرٹ پریس لاڑکانہ ، ۹۰ ص .

{ اس کتاب کا سندھی زبان میں ترجمہ مولانا عبدالوھاب حیدری نے کیا } .

(۲۶۴۵)زبان فارسی جدید : سیّد اصغرعلی شاہ جعفری

لاھور : تاج بکڈپو ، ۱۹۶۸م ، ساڑھے تین روپے ،۲۷۲ ص .

(۲۶۴۶)زراعت جہاں : سیّد عابد حسین

غلّہ ، ترکاری ، میوہ اور مصالحہ کی کاشت کے بارے میں ضروری معلومات و ھدایات

حیدرآباد دکن : مطبع اختر دکن ، ۱۳۳۱ ھ، ۶۸ ص.

(۲۶۴۷) زر کامل عیار ترجمہ معیار الاشعار : مولانا مظفر علی اسیر

محقق طوسی کی کتاب معیار الاشعار کا ترجمہ ، عروض و قوافی کی تفصیلات

لکھنو : نولکشور ، ۱۸۷۲م /۱۲۷۹ھ، ۳۱۰ ص .

(۲۶۴۸)زندگی نامہ آیۃ اللہ المنتظری : مولانا سیّد حسن عباس رضوی فطرت

(۲۶۴۹)زبدۃ العرب فی لسان العرب (جلد دوم): حکیم سیّد حسن جعفر ایڈیٹر اخبار جوبلی

قواعد عربی، لکھنو : مطبع شوکت جعفری ، ۲۰۸ ص .

(۲۶۵۰) ساحل مراد یعنی شرح قصائد عرفی : ساحل بلگرامی

جمال الدّین محمّد عرفی کے قصائد کا ترجمہ

لاھور : شیخ مبارک علی تاجر کتب ، ۱۹۴۵م ،۳ روپے ،۳۸۸ ص .

(۲۶۵۱) ساحل بےکس بے پر حسین (ع) کا ماتم : محمّد وصی خان

فروری ۱۹۸۳م کو چکوال کے چند اشخاص نے کربلائے معلّی جانے کی غرض سے اپنے آپ کو کراچی میں سمندر کے سپرد کر دیا تھا ، اُن اشخاص کا تذکرہ

کراچی : مشھور آفسٹ پریس، ۱۹۸۳م ،۶ روپے ،۹۴ ص .

(۲۶۵۲) سائنس کے چند پھلو : سیّد حسین

رامن سی وی کی کتاب کا ترجمہ

دھلی : دی ماڈل پریس ،۱۹۶۱م ، ۱۲۵ ص .

(۲۶۵۳) سائنس کے فوائد و اعمال : سیّد کمال الدّین حیدر المعروف به میر محمّد حسین لکھنوی، لارڈ براهم کی کتاب کا ترجمه
حیدرآباد دکن : مطبع سلطانی ، ۱۸۴۳م . (تراجم).

(۲۶۵۴) سانحه کراچی اور سواد اعظم کا اصلی چهره :
۱۹۸۳م کو کراچی میں جو شیعوں کے خلاف ہنگامه آرائی ہوئی اس کی تفصیلات
لاهور : اداره سواد اعظم ، دس روپے ، ۸۰ ص .

(۲۶۵۵) سجة الجواهر : حاجی آل محمّد
علماء کا تذکره (مطلع).

(۲۶۵۶) سبزیاں اُگاؤ : آغا اشرف
لاهور : مقبول اکیڈمی، ساڑھے باره روپے .

* سخن (فارسی): آیة الله مرتضی مطهری (م ۱۹۷۹م)

(۲۶۵۷) سخن : ایم اے انصاری
عنوانات : تقوی ، آثار تقوی ، امر بالمعروف و نہی عن المنکر کی حقیقت ، اسلام میں اجتهاد کا مقام ، احیائے فکر دینی ، امام علی(ع) اور اصول عدل ، اسلام میں عدل کی اهمیت، خدا کے رازق ہونے کا مطلب ، اسلام اور علم ، قرآن اور مطالعه کائنات
کراچی : جامعه تعلیمات اسلامی ، ۱۴۱۳ھ/۱۹۹۲م ، ۶۹۵ ص .

(۲۶۵۸) سراج النثر : نجم الحسن نثار
کراچی : کتابخانه نظامی

(۲۶۵۹) سرسیّد احمد : علی عباس حسینی
لکھنو : اداره فروغ اردو ، ایک روپیه

(۲۶۶۰) سفرنامه اظفری گورگانی : سیّد علی عباس
ظهیر اظفری بن سلطان محمّد ولی(م ۱۲۳۴ھ) کا دهلی سے مدراس تك کا سفر
۱۹۶۳م ، ۸۱ ص .

* تاریخ فرشته (فارسی) :

(۲۶۶۱) سلطان التواریخ : مولانا حیدر علی سہسوانی
صرف تیسرے مقالے کا ترجمہ
بجنور : مہر نیمروز پریس ، ۱۳۰۰ھ/۱۸۸۳م ، ایک روپیہ ،۲۲۵ ص .
(۲۶۶۲) سواطع الانوار : مظفر حسین
مولانا سیّد حامد حسین (م ۱۸۸۸م) کی کتاب «عبقات الانوار» -(فارسی)
پر لکھی جانے والی تقاریظ کا مجموعہ
لکھنو : مطلع الانوار ،۱۹۰۵م ،۱۲۴ ص.
(۲۶۶۳) سوانحیات ناصر الملّت : مولانا احمد حسن کاظمینی (مطلع).
(۲۶۶۴) سوانح ذوالجناح :
جارچہ : امیر بك ایجنسی ، ۳ آنے .
(۲۶۶۵) سو باتیں اور سو کی ایک بات : میر صفدر حسین
لاهور : خادم التعلیم پریس ، ۱۹۰۲م ، ۲۸ ص .
(۲۶۶۶) سوشلزم : سبط حسن (م۱۹۸۶م)
فریڈرك اینگلز کی کتاب کا ترجمه
لاهور : پیپلز پبلشنك هاؤس ، ڈیڑھ روپیه .
(۲۶۶۷) سویت یونین کی بالشویك پارٹی کی تاریخ : احتشام حسین وغیره
۱۹۴۵م .
(۲۶۶۸) شاهکار ادب : خوشحال زیدی سرسوی
اردو قواعد ، دهلی : بزم خضر راه ، ۱۹۷۷م ، ڈهائی روپے .
(۲۶۶۹)شاهین محاذ جنگ پر : آغا محمّد اشرف
۱۹۶۵م کی جنگ پاك و هند میں بچوں کے کارنامے
لاهور : فیروز سنز ، ڈیڑھ روپیه .
(۲۶۷۰) شباب لکھنو : احد علی
انگریزی سے ترجمه ، لکھنو : الناظر پریس ، ۱۹۱۲م .
(۲۶۷۱) شرح اردو نصاب لازمی : علامه سیّد منیر علی جعفری
ایف اے کے اردو نصاب کی شرح

کراچی : بك لینڈ پبلشرز ، ۱۹۸۶م ، ۱۶ روپے ، ۳۵۰ ص .

(۲۶۷۲) شرح تہذیب : مولانا احمد حسین زنگی پوری
منطق کی مشہور کتاب تہذیب کی شرح (مطلع).

(۲۶۷۳) شرح دیوان امراؤ القیس : مولانا سیّد علی حیدر نظم طباطبائی (مطلع).

(۲۶۷۴) شرح علم حساب : میر ولایت حسین
علی گڑھ : ڈیوٹی بکڈپو ، ایك روپیہ .

(۲۶۷۵) شرح فصول : مولانا سیّد ابوالحسن عرف ابو صاحب (م ۱۳۱۳ھ)
بحث نبوت تك (مطلع).

(۲۶۷۶) شرح قصیدہ سیّد حمیری : مولانا انور حسین (مطلع).

(۲۶۷۷) شرح مکتوب امام رضا(ع) :سیّد احمد علی محمّد آبادی (مطلع)

(۲۶۷۸) شریعت نامہ : عبدالوھاب بنگش
آیة اللّٰہ سیّد محمّد کاظم شریعتمداری (م ۱۹۸۶م) کا تذکرہ
لاھور : آیة اللّٰہ شریعتمدار کمیٹی ، الھی آرٹ پریس ، دس روپے ، ۹۶ ص .

(۲۶۷۹) شعر و زبان : ڈاکٹر سیّد مسعود حسین خان
تنقید ، ۵ روپے .

(۲۶۸۰) شکار بیتی : قمر نقوی
لاھور : مقبول اکیڈمی.

(۲۶۸۱)شمامہ : مولانا سیّد ناصر حسین زیدی
تحقیقی مقالے (پاسد : ۲).

(۲۶۸۲) شمس الضحی : میر صفدر حسین
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۲۹۸ ھ.

(۲۶۸۳) شیر : بخشش عباس
لاھور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۸۰ پیسے .

(۲۶۸۴) شیر کی آپ بیتی : بخشش عباس
لاھور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ایك روپیہ .

(۲۶۸۵) شیطانی گروپ کا اصلی روپ : مولانا سیّد سجاد حیدر شیرازی
آیۃ اللہ شیخ محمّد خالصی (رح) کے بعض عقائد کا ردّ
ملتان : تنظیم تحفظ عظمت اهل بیت ، ۲۴ ص .

(۲۶۸۶) شیعیان پاك کے مذهبی مطالبات : سیّد محمّد رضا رضوی
کراچی : پاکستان شیعه مطالبات کمیٹی ، ۳۲ ص .

(۲۶۸۷) شیعیت زنده باد : سیّد علی شجاع نقوی امروهی
قائداعظم کو صرف اس شرط پر ووٹ جائیں که وه پاکستان بننے پر شیعه حقوق کا تحفظ کریں
امروهه : نامی پریس ، ۱۶ ص .

(۲۶۸۸) صحائف : قمر نقوی
لاهور: مقبول اکیڈمی ، ۶۵ روپے .

* صرف میر (فارسی) : میر سیّد شریف جرجانی (م ۸۱۶ ھ)

(۲۶۸۹) صرف میر : مولانا غلام رضا نجفی (م ۱۹۹۵م)
طلبا کی آسانی کے لئے کتاب کو ۳۴ اسباق میں تقسیم کیا گیا ہے
سرگودها : اداره پاسبان اسلام باب حیدر ساهیوال ، ۱۴۰۶ھ/۱۹۸۶م ، ۱۰ روپے ، ۱۱۲ ص .

(۲۶۹۰) صرف و نحو اردو : سیّد قربان علی
لکهنو : ۱۸۷۸م ، ۴۱ ص .

(۲۶۹۱) صلاح کار : محمّد علی ردولوی
جنسیات سے متعلق
لکهنو : سرفراز قومی پریس ، ایك روپیه ، ۱۲۴ ص .

(۲۶۹۲) ضابطه قواعد الحساب : مولوی عصمة الله بن اعظم بن عبدالرسول سهارنپوری (ذریعه : ۱۵) .

(۲۶۹۳) طبیعات کے بنیادی تصورات : احمد وکیل جعفری
نئی دهلی : مکتبه جامعه ، ۲۵ روپے .

(۲۶۹۴) طرفة العین : مولانا اولاد حسین امروهی (مطلع).

(۲۶۹۵)طلسمات حساب : میر عباس
دھلی ، ۱۸۷۷م ، ۸ ص .
* طوفان نوح (ع) (فارسی) : مصطفی زمانی
(۲۶۹۶)دنیا زیر آب : مولانا سیّد بشارت حسین
لاھور : امامیہ کتب خانہ ، ابور گرین پریس لاھور ،۶۴ ص .
* طھران مخوف (فارسی) :
(۲۶۹۷)طھران مخوف : مولانا سیّد اعجاز حسین جارچوی
۱۶۴ ص . (ذریعہ : ۱۵).
(۲۶۹۸)طبقات الارض : مرزا مھدی خان کوکب
لکھنو ، ۱۹۱۶م .
(۲۶۹۹)عجائب الاسفار (جلد دوم) : خلیفہ سیّد محمّد حسین
لاھور : دارالاشاعت پنجاب ، ۱۸۹۸م ، ۵۱۶ ص .
(۲۷۰۰)عدل و حکمت : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری
بنارس : الجواد بکڈپو ،۱۹۵۹م ، ۸۸ ص .
(۲۷۰۱)عربوں کا فن تعمیر : سیّد علی بلگرامی (م۱۹۱۱م)
علی گڑھ : الناظر بکڈپو ، ۴ آنے .
(۲۷۰۲)عرفان صفی : مولانا مرزا بہادر علی حیدرآبادی (مطلع).
* عروض سیفی (فارسی):
(۲۷۰۳)اردو خلاصہ عروض سیفی : ساحل بلگرامی
لاھور : شیخ جان محمّد اللہ بخش تاجران کتب ، ۴ آنے .
* عزاداری از دیدگاہ مرجعیت شیعہ (فارسی) : شیخ علی ربانی
(۲۷۰۴)عزاداری از دیدگاہ مرجعیت شیعہ : : مولانا کاظم حسین اثیر جاڑوی
عزاداری سیّد الشھداء کے بارے میں ایک سو سے زائد علماء کے ارشادات
جھنگ : ولی العصر ٹرسٹ رتہ متہ ،۱۴۰۹ھ/ ۱۹۸۸م ۴۰ روپے ،۲۶۶ ص .
(۲۷۰۵)عقل سلیم : مخمور اکبر آبادی
عقل سلیم کی تعریف اور اس کی اھمیت

لاہور : پاک امریکن انکارپوریشن ،۱۹۵۵م ، ۱۶۷ص .

(۲۷۰۶)علاقہ غیر : ممتاز علی عریضی

مصنف کا علاقہ غیر کا سفرنامہ

راولپنڈی : امامیہ سٹوڈنٹس آرگنائزیشن ، ۱۴۰۸ھ/ ۱۹۸۷م ،۱۲ روپے ، ۸۷ ص .

(۲۷۰۷)علم الاقوام (حصۂ دوم) : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

ڈاکٹر بیرن کی انگریزی کتاب کا ترجمہ

دہلی : انجمن ترقی اردو ، کورونیشن پرنٹنگ ورکس دہلی ، ۱۹۴۱م ، پونے تین روپے ،۱۶۴ ص .

(۲۷۰۸)علم حساب چکروتی : میر ولایت حسین

علی گڑھ : ڈیوٹی بکڈپو ، ایک روپیہ نو آنے .

(۲۷۰۹)علم موسم : میر الطاف حسین

آگرہ ، ۱۸۷۲م ، ۱۵۰ ص .

(۲۷۱۰)علی گڑھ مسلم یونیورسٹی - کل اور آج : کاظم علی خان

دو مقالے : علی گڑھ یونیورسٹی - قومی یکجہتی کی عظیم الشان ، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی ایکٹ ۱۹۷۲م - مغالطے اور اندیشے

لکھنو : نظامی پریس ، ۱۹۷۲م ، ۵۰ پیسے ، ۳۲ ص .

(۲۷۱۱)عید نو روز اور اسلامی تقویم : سیّد رضا لقمان امروہی

کراچی : مسلم پریس ، ۱۹۶۱م ، ۴۸ ص .

(۲۷۱۲)غذا کے ذرائع : عباس موسوی

کراچی : جنرل پبلشنگ ہاؤس ، ۶۰ ص .

(۲۷۱۳)غرائب الائمہ فیما صدر من عجابہم علی ابد الائمہ : مولانا سیّد محمّد مرتضی جونپوری (مطلع).

(۲۷۱۴)غزلیات غالب ردیف مع شرح : آغا محمّد باقر (م۱۹۷۲م)

لاہور : شیخ مبارک علی ناشر و تاجر کتب

(۲۷۱۵)غیر معمولی ذہین بچہ : سیّد سبط حسن
روتھ سٹرینگ کی کتاب کا ترجمہ
لاہور: مقبول اکیڈمی ، پنجاب پریس لاہور، ۱۹۶۹م ،۲۴ روپے ،۴۰۸ ص .

(۲۷۱۶)فتنہ آخر الزمان : مولانا شبیہ الحسنین محمدی
لدھیانہ میں پنجاب شیعہ کانفرنس اور آل انڈیا شیعہ کانفرنس نے ایک جلسہ کیا تھا جس میں ایک قرارداد مولانا سیّد محمّد سبطین سرسوی (م ۱۹۴۷م) کے خلاف پاس کیا تھا اس کا ردّ
جالندھر : بانڈہ الیکٹرک پریس ، ۷۲ ص .

(۲۷۱۷)فتنہ خالصیت پر پہلا ایٹم بم :
ملتان : تنظیم تحفظ ناموس آل محمّد ، ۲۲ ص .

(۲۷۱۸)فرحت الحساب : میر عباس
دھلی،۱۸۷۷م ،۴۶ ص .

(۲۷۱۹)فرق اسلامی : سیّدہ رضیہ جعفری
اُن فرقوں کا ذکر جو اسلام کے ابتدائی دور میں ظہور پذیر ہوئے .
عنوانات :اسلام کا پس منظر، عرب کے مذاھب ، عرب میں بت پرستی کا آغاز ، اسلام فرقوں میں کیونکر تقسیم ہوا ، اسلامی فرقے ، اسلامی نو عمر فرقے
لکھنو : امامیہ مشن ، ۱۳۷۵ ھ/۱۹۵۶م ، ۱۴ آنے ، ۹۶ ص .

(۲۷۲۰)فضل الٰہی : مولانا سیّد عنایت علی شاہ (م۱۹۶۸م)
حکومت برطانیہ کی توصیف و ستائش
لاہور : لال سنیم پریس ، ۱۹۱۹م ، ۸ ص .

(۲۷۲۱)فضیلت السادات فی ردّ عبدۃ الطغات : مولانا سیّد احمد شاہ (م ۱۹۵۱م)
قاضی نور الحسن ابن قاضی غلام حیدر ساکن کوٹ سعد اللّٰہ خان علاقہ حسن ابدال ضلع اٹک نے ایک رسالہ «تشریح لفظ سیّد» اسلامی پریس لاہور سے چھپوا کر شائع کیا تھا جس میں بتایا تھا کہ لفظ سیّد کسی قوم کا لقب نہیں بلکہ یہ اہل علم کے لئے استعمال کیا جاتا ہے اس کا ردّ
لاہور : پبلک پرنٹنگ پریس ، ۱۹۲۳م ، ۸۹ ص .

(۲۷۲۲)فطرت اور مذہب : مولانا سیّد محمّد ہارون زنگی پوری (ذریعہ : ۱۶).
* ولیم میکڈوگل : The Social Psychology
(۲۷۲۳)فلسفہ اجتماعی : مرزا محمّد ہادی رسوا (م ۱۹۳۱م)
حیدر آباد دکن : جامعہ عثمانیہ (تراجم).
(۲۷۲۴)فلسفة الاسلام (جلد دوم) : مولانا سیّد احمد علامہ ہندی (م۱۹۴۷م)
لکھنو : انجمن یادگار علماء، ۴۰ آنے .
(۲۷۲۵)فلسفہ الہیات : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰)
مولانا آزاد کے عالم جنون میں لکھے ہوئے افکار کا مجموعہ
لاہور : گیلانی پریس ، ۱۹۴۶م ، ۱۰۴ ص .
(۲۷۲۶)فلسفہ زندگی : مولانا سیّد احمد علامہ ہندی(م۱۹۴۷م)
لکھنو : دارالتبلیغ ، ۱۹۳۹م ، ۳۶ ص .
(۲۷۲۷)فہرست الکتب النادرہ : مولانا سیّد تصدق حسین (م ۱۳۴۸ ھ)
حیدرآباد دکن ، ۱۳۳۲ ھ.
(۲۷۲۸)فہرست کتب :
اُن کتابوں کی فہرست جو کتب خانہ اثنا عشری میں موجود ہیں
دھلی : مطبع اثنا عشری، ۳۴ ص .
(۲۷۲۹)فہرست مخطوطات : سیّد محمود حسن قیصر
اُن مخطوطات کی فہرست جو آزاد لائبریری مسلم یونیورسٹی علی گڑھ میں "ذخیرہ شیفتہ" کے عنوان سے موجود ہیں یہ اُن مخطوطات کی فہرست ہے جو نواب محمّد مصطفی خان شیفتہ (م ۱۸۶۹م) اور حسرتی نواب جہانگیر آباد نے جمع کئے تھے ، کل ۲۲۴ مخطوطات
علی گڑھ : علی گڑھ مسلم یونیورسٹی پریس ، ۱۹۸۲م ، ۱۲۳ ص .
(۲۷۳۰)فہرست مشروح کتب قلمیہ کتب خانہ آصفیہ : سیّد تصدق حسین
حیدر آباد دکن، ۱۳۵۷ ھ .
(۲۷۳۱)فہرست نسخ قلمی سبحان اللّٰہ اورینٹل لائبریری علی گڑھ : سیّدکامل حسین
عربی، اردو اور فارسی قلمی نسخوں کی فہرست

علی گڑھ : لائبریری کمیٹی مسلم یونیورسٹی ، ۱۹۲۹م ، ۱۳۶ ص

(۲۷۳۲)قائداعظم اور مسلم صحافت (۱۹۳۶م تا ۱۹۴۷م) : سیّد قائم حسین جعفری

(۲۷۳۳)قدیم اردو (جلد اوّل) : ڈاکٹر مسعود حسین خان

پانچ مخطوطات یعنی میناستونتی ، کلام معظم بیجاپوری ، کشف الوجود ، پرت نامہ اور پکٹ کہانی کا متن

تیرہ روپے ۔

(۲۷۳۴)قصائد خاقانی : سیّد عابد علی عابد(م۱۹۷۱م)

لاہور ، ۱۳۵۸ ھ .

(۲۷۳۵)قصص الانبیاء : مرزا قلیچ بیگ (م۱۳۴۸ ھ)

حیدرآباد دکن : باغبان پبلی کیشنز ، ۱۹۵۶م ، ۵۷ ص ۔

(۲۷۳۶)قصّہ مہر افروز و دلبر : ڈاکٹر مسعود حسین خان

کربل کتھا کے مصنف کے ہم عصر عیسویخان بہادر کی داستان جو محمّد شاہی دور میں لکھی گئی

تیرہ روپے ۔

(۲۷۳۷)قندیل : پروفیسر سیّد علی رضا شاہ نقوی

چند مقالات کا مجموعہ

کراچی : جعفریہ انقلابی کونسل ، ۱۹۸۱م ، دس روپے ، ۸۰ ص

(۲۷۳۸)قواعد اردو و ہندی شارٹ ہینڈ : سیّد محمّد رضا نقوی نصیر آبادی

حیدرآباد دکن : مطبع انوار الاسلام ، ۱۲۴ ص ۔

(۲۷۳۹)قواعد حسینی : سیّد تفضّل حسین

قواعد فارسی ، کلکتہ ، ۱۸۵۵م ، ۷۸ ص ۔

(۲۷۴۰)قواعد کلمہ بھاکا : سیّد مسعود حسن رضوی ادیب

لکھنؤ : کتاب نگر ، ۱۹۶۹م ۔

(۲۷۴۱)قوانین تجارت : مختار علی نقوی

بی کام کے طلبا کے لئے

کراچی : سرسیّد بک کمپنی ، ۱۹۷۱م ، ۴۴۰ ص ۔

(۲۷۴۲)قول مظہر : مظہر حسن
منطق - منظوم
عظیم آباد : عظیم المطابع ، ۱۲۸۲ھ/۱۸۶۵م ، ۲۴ ص.

(۲۷۴۳)قومی سیرت کی تشکیل : خواجہ غلام السیدین (م ۱۹۷۱م)
ہندوستانی تہذیبی روایات کی تاریخ اور قومیت کے قدیم ہندوستانی تصوّر کی روشنی میں موجودہ حالات کی مناسبت سے سیرت کی ایسی تربیت اور تشکیل پر زور دیا گیا ہے جس سے وہ مشترکہ تہذیب پیدا ہوتی ہے جو ہندوستانی قومی نظرے کی اساس ہے
علی گڑھ : مسلم یونیورسٹی پریس ، ۱۹۳۸م .

(۲۷۴۴)کارہائے موریات و میلیات (جلد اوّل) : سیّد علی رضا وغیرہ
« سیورج اینڈ ڈرینگ ورکس » کا ترجمہ
حیدرآباد دکن، ۱۹۳۲م ، ۱۹۶ ص .

(۲۷۴۵)کارہائے موریات و میلیات (جلد دوم) : سیّد علی رضا وغیرہ
حیدرآباد دکن ،۱۹۴۳م ،۱۸۲ ص .

(۲۷۴۶)کاشف الحجاب عن مصالح الحجاب للنساء : مولانا سیّد نظیرحسین
(ذریعہ :۱۷).

(۲۷۴۷)کاغذ کی ناؤ : میر محمدعلی خان میکش
مختصر ڈرامہ ، حیدرآباد دکن : ادارہ ادبیات ، سوا روپیہ ، ۱۲۰ ص .

(۲۷۴۸)کپڑوں کی رنگائی : سیّد برکات الحسن عسکر
کپڑوں کی رنگائی اور چھپائی کے بارے میں معلومات
لاہور ، ۲۸۲ ص .

(۲۷۴۹)کتاب پیمائش : سیّد حیدر حسن
مراد آباد : افضل المطابع ،۱۹۰۵م ، ۱۳۰ ص .

(۲۷۵۰)کدالقلم فی الجذر الاصم : مولانا سیّد محمّد بن نجم العلماء (م ۱۳۳۷ ھ)
(مطلع) .

(۲۷۵۱)کربلا والے : ماسٹر سیّد شریف حسین حیدر پانی پتی
۲۴ کتابوں کی فہرست جنھیں تبلیغ عزا بك ایجنسی کرشن نگر نے شائع کیا
لاهور : تبلیغ عزا بك ایجنسی ، ۱۹۷۱م ، ۴۸ ص .

(۲۷۵۲)کستور لگانے کے طریقے : ابن حسن زیدی
ڈاکٹر گوری کی کتاب کا انگریزی سے ترجمه جس میں پہاڑی ڈھلوانوں پر کاشتکاری کے طریقے بنائے گئے ہیں
لاهور : پنجاب فارسٹ پبلسٹی ، ۳۷ ص . (تراجم).

(۲۷۵۳)کشف المعضلات فی حل المعمیات : سیّد اولاد حسین شاداں بلگرامی
لاهور : شیخ مبارك علی تاجران کتب ، مطبع کریمی لاهور ، ۱۹۲۸م ، ۱۲ آنے ، ۱۲۰ ص .

(۲۷۵۴)کشکول : سیّد غلام حسنین تقوی
شیعه یتیم خانه لکهنو کے کوائف
لکهنو : آل انڈیا شیعه یتیم خانه ، نظامی پریس لکهنو ،۱۹۲۶م ، ۲۶ ص .

(۲۷۵۵)کشمیری باره سنگها : بخشش عباس
لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۶۰ پیسے .

(۲۷۵۶)کفایة الحساب شرح خلاصة الحساب : مولانا سیّد گلشن علی (م ۱۲۹۱ھ)

(۲۷۵۷)کلیات شاهی : علی عادل شاه ثانی (م ۱۰۸۳ھ)
زینت ساجده نے مرتب کیا
حیدرآباد دکن : اعجاز پرنٹنگ پریس ، ۱۹۶۲م ، (۱۸۶+۱۱۴) ص .

(۲۷۵۸)کنز المنافع اردو خلاصه رساله عبدالواسع : مولانا میرزا محمّد جعفر کشمیری
لاهور : شیخ جان محمّد الله بخش تاجران کتب علوم مشرقی ، ۴ آنے .

(۲۷۵۹)کنز مخفی : علامه رشید ترابی
لکهنو ، ۱۹۲۴م . (مطلع).

(۲۷۶۰)کیا آپ کاروبار کرتے ہیں : اعجاز حسین
کاروبار کی اهمیت اس کے اصول اور مشورے
لاهور : مکتبه جدید ، ۱۹۵۶م ، ۳۴۷ ص .

(۲۷۶۱)کیا معاویہ صحابی رسول(ص) تھا ؟ : مولانا سیّد شمیم الحسن
بنارس ، ۸ آنے ۔

(۲۷۶۲)کیلنڈر یا وقت کی تقسیم اور ھجری سن کی تاریخ : سیّد حسین رضوی
اس رسالے میں ثابت کیا گیا ہے کہ اسلامی سن ماہ ربیع الاول کے مہینے سے شروع ہوتا تھا یزید بن معاویہ وہ پہلا شخص ہے جس نے اس میں تبدیلی کی اس حدیث سے استدلال کیا گیا ہے :
«اولّ من یبدلُ سنتی رجل من بنی امیه یُقال له یزید»
یہاں سُنّتی کے بجائے سَنتی پڑھا گیا ہے ۔
کراچی : مجلس امامیہ پاکستان ،۴۵ پیسے ،۲۴ ص ۔

(۲۷۶۳)کیمیائے زراعت : مولانا امداد امام
لاھور : پیسہ اخبار ، ایک روپیہ ۔

(۲۷۶۴)گرھائے حساب بزبان اردو : میرعباس دھلوی بن میر غلام علی
۵۶ گر ، گر نمبر ۸ : جتنے روپیہ تولہ ایک چیز ہو اتنی ہی آنے کی پون ماشہ یعنی چھ رتی
دھلی : مطبع بدر الدجی ،۱۸۷۳م ،۱۶ ص ۔
[مصنف کی دیگر کتابیں : چہل حدیث ، توشہ عقبی ، گلدستہ نعت ، مادہ ھائے استخراج التواریخ ، گنجینہ چیستان ، بوجھ پہیلی ، رسالہ شطرنج ، تعبیر نامہ خواب ، عیدی نامہ ، مسافر نامہ اردو ، رسالہ در علم جفر ، کنز النصائح ، لغات الرمل ، مخدوم نامہ جھانیان جھانگشت ، تشریح الرمل ، کہ مکری]

(۲۷۶۵)گزیٹیر ممالک محروسہ سرکار عالی(حصّہ اولّ) : مرزا مھدی خان
آگرہ : مطبع شمسی ، ۱۹۰۸م ، تین روپے ، ۱۶۲ ص۔

(۲۷۶۶)گزیٹیر ممالک محروسہ سرکار عالی(حصّہ دوم) : مرزا مھدی خان
آگرہ : مطبع شمسی ، ۱۹۰۸م ، ۲۹۹ ص۔

(۲۷۶۷)گلشن زراعت : جوّاد علی
لکھنو : ۱۸۷۵م ، ۴۸ ص ۔

(۲۷۶۸)گنڈولا کا آدم خور : قمر نقوی
لاهور : مقبول اکیڈمی ، ۱۵ روپے .
(۲۷۶۹)گھر کا درزی : سیّد برکات الحسن عسکر
بچوں کا لباس تیار کرنے کا طریقہ اور نمونے
لاهور : مفید عام پریس ، ۱۹۳۵م ، ۹۶ ص .
(۲۷۷۰)لائبریری سائنس اور اصول تحقیق : سیّد جمیل احمد رضوی
اسلام آباد : مقتدره قومی زبان ، ۱۹۷۸م ، ۷۰ روپے ،۳۱۷ ص.
(۲۷۷۱)لغت خیالات : مرزا محمّد عسکری لکھنوی (م ۱۹۵۱م)
یورپ کے سینکڑوں فلسفیوں کے اقوال و نصائح کا ترجمہ
لکھنو : صدیق بکڈپو ، ۶ آنے.
(۲۷۷۲)لے سانس بھی آہستہ : رئیس امروھی(م۱۹۸۸م)
مختلف نفسیاتی اور ہیجانی کیفیات پر تبصره
کراچی : رئیس اکیڈمی، ۱۹۷۵م ، ۱۴۹ ص.
(۲۷۷۳)لیکچران الیکٹرسٹی : سیّد عابد علی عابد (م ۱۹۷۱م)
برقیات پر سلسلہ وار تدریسی خطبات
۵۴۰ ص .
(۲۷۷۴)مآخذ البداء : مولانا سیّد راحت حسین گوپالپوری (ذریعه : ۱۹).
(۲۷۷۵)مارکسزم اور مسئلہ قومیت : منظر رضوی
جوزف سٹالن کی کتاب کا روسی زبان سے انگریزی کی معرفت ترجمہ
بمبئی : قومی دارالاشاعت، یونیورسل لیتھو ورکس پریس لاھور،۱۴۸ ص .
(۲۷۷۶)مارکسزم پر ایک نظر : مولانا سیّد نصیر حسین نقوی(م ۱۹۸۹م)
مارکسزم کے بارے میں تیس سوالات کے جوابات
لاهور : وفاق علماء شیعہ ، ۱۹۸۴م ، ۲۴ ص .
* جے ایف سٹورٹ : A Ground work of Psychology
(۲۷۷۷)مبادی علم النفس : مرزا محمّد هادی رسوا (م ۱۹۳۱م)
حیدرآباد دکن: جامعہ عثمانیہ ، ۱۹۲۲م ، ۲۳۵ ص .

(۲۷۷۸)مبادی قانون فوجداری : مولانا حسین علی مرزا
سی ایس کنی کی تقاریر کا ترجمہ ، ۳۳ ابواب
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ، ۹۴۰ ص ۔
* جی ٹی بارلو : Earth work
(۲۷۷۹)مٹی کا کام : سیّد منظور حسین نقوی
حیدرآباد دکن،۱۹۳۷م ، ۱۸۹ ص ۔
(۲۷۸۰)مسالك الحکماء ترجمہ مناهج الحکماء : مولانا سیّد سبط حسن
مادہ پرست طبقے کی طرف سے پھیلائے ہوئے خیالات کا ردّ
لکھنو : مدرسة الواعظین ، ۴ آنے ۔
(۲۷۸۱)مثنویات حالی : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
لاهور : شیخ مبارك علی تاجر کتب ، ۶ روپے ۔
(۲۷۸۲)مثنوی افشائے راز و عرفان با تمثیل : سیّد احمد شاہ خوارزمی عریضی
مثنوی فارسی میں ہے اور بین السطور ترجمہ بھی خود ناظم نے کیا ۔
۱۳۴۸ ھ ، ۷۰ ص ۔
مولانا محمّد اکرم ردولوی نےتاریخ کہی:

کریما کرم بر ایں اکرم زار — که از گلزار احمد روفته خار
چو بحر افتاد بر طرز زلیخا — سنش گویم هم از بحر مصفّا
مظفر شد حسین از پور غم خوار — تو هم بگزار غم از جام سرشار
(۱۳۴۸ ھ)

آغاز :

الهی خالق مخلوق عالم — نگاه لطف کن من خسته حالم
الهی کیا پیدا تو نے جهاں — نگاہ لطف کی چاہتا ہے ناتواں

(۲۷۸۳)مثنوی رموز العاشقین : میر حسن
۱۱۸۸ھ کی تصنیف ہے

جب بھرا درھائے معنی سے یہ طشت — تھے ہزار و یکصد و هشتاد و هشت
(۱۱۸۸ ھ)

(۲۷۸۴)مجالس رنگیں : سیّد مسعود حسن رضوی ادیب
لکھنو : نظامی پریس ، ۱۹۲۹م .

(۲۷۸۵)مجالس عشرہ محرم ۱۳۹۶ ھ/ ۱۹۷۶م :
لاہور، کراچی ، سرگودھا ، راولپنڈی ، پشاور اور اسلام آباد میں منعقد ہونے والے عشرہ محرم کا پروگرام
لاہور : پاکستان ٹائمز پریس ، ۱۶ ص .

(۲۷۸۶)مجاہد عرب :
۱۹۱۰م ، ۸ آنے .

* خروج ابا مسلم (فارسی) :

(۲۷۸۷)محاربہ حق / جنگ نامہ ابا مسلم : مرزا رحم علی ششدر عرف مرزا بنّے
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۸۸۷م ، ۱۵۸ ص .
آغاز : بسملہ و خطبہ جملہ سادات عظام و مومنین عالیمقام غلامان حیدرکرار کو واضح ہو کہ ذکر خروج عبدالرحمن ابا مسلم بن خواجہ اسد بن خواجہ جنید بن خواجہ علی مرکب سوار قوم قریش بزبان فارسی زمانہ شاہان ماضیہ عجم میں تحریر ہوا تھا .

(۲۷۸۸)محاربہ کابل و قندھار : سیّد فدا حسین عرف نبی بخش بخاری حیدری
مصنف اس محاربہ میں شجاع درانی کے ہمراہ تھے
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۱۳ ھ/۱۸۹۵م ، ۸۰ ص (ناقص الآخر).

(۲۷۸۹)محترم مدیر « رضا کار » کے تضاد اور فساد کاجواب : مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۹۷۶م)
اشاعت شیخیت میں مولانا مرحوم نے اس کی حمایت کی جب کہ شیخ محمّد صدیق مدیر « رضا کار » نے مخالفت اُس کا ذکر
لائلپور : درس آل محمّد ، ۱۶ ص .

(۲۷۹۰)محرّم کا پروگرام : سیّد قنبر احمد رضوی
لکھنو : امامیہ مشن ، ۱۳۷۹ھ، ۹ پیسے ،۱۲ ص .

* محل خانہ شاہی : محمّد واجد علی شاہ بادشاہ

(۲۷۹۱)محل خانہ شاہی : مرزا فدا علی خنجر لکھنوی

بادشاہ نے خود اپنے قلم سے محلات عظمی کے واقعات ، پریخانے کے حالات ، تعلیم موسیقی کے طریق اور اپنی عشقیہ لائف تحریر کی ہے ۔

لکھنو : نامی پریس ،۱۹۳۴م ، ۱۶۰ ص ۔

(۲۷۹۲)مخاطرات المحاضرات /تلخیص تاریخ الامم الاسلامیہ :مولانا کاظم حسین اثیر جازوی

دور عباسیہ کی تاریخ

لاہور : آزاد بکڈپو ۲۰ روپے ،۶۴ ص ۔

(۲۷۹۳)مختصر الاشتقاق : مولانا آغا احمد علی

قواعد فارسی، تاریخ تحریر ۱۲۸۷ھ/ ۱۸۷۰م ، فارسی سے خود مصنف کا ترجمہ

۱۲۸۸ھ/۱۸۷۲م ، ۶۰ ص ۔

(۲۷۹۴)مذاہب اسلامی اور حقیقی اتحاد کی ضرورت : سیّد محمّد رضا رضوی الہ آبادی

کراچی : ادارہ فلاح ملت پاکستان ، کامل پریس کراچی،۱۴ ص ۔

(۲۷۹۵)مذہب اور سائنس : مولانا مرزا احمد علی(م ۱۹۷۰م)

لکھنو : امامیہ مشن ، سرفراز قومی پریس ، ایک آنہ ، ۴۸ ص ۔

(۲۷۹۶)مذہب اور عقل : مولانا شیخ فدا حسین (م ۱۳۵۳ ھ) (مطلع)۔

(۲۷۹۷)مذہبی تصوّرات : مولانا سیّد اختر علی تلہری

عنوانات : مذہب ولامذہبیت ، مذہب اور سائنس ، سائنس کے چند تازہ انکشافات اور مذہب ، مذہب اور اشتراکیت ، مذہب اور انسانی فوز و فلاح کا راستہ ، مذہب اور ادب ، مذہب اور رواداری ، خدا کے مذہبی تصوّر سے ہیوم کا انکار اور اس پر تنقیدی نظر ، معجزات سے ہیوم کا انکار اور اس کی تنقید

لکھنو : سرفراز قومی بکڈپو ، ڈھائی روپے، ۱۴۲ ص ۔

(۲۷۹۸)مرآة التصوف : سیّد محمود حسن قیصر امروہی

مسلم یونیورسٹی علی گڑھ میں موجود تصوف کے موضوع پر فارسی و عربی

کے مخطوطات کی فہرست
۱۵۲ ص .

(۲۷۹۹)مرآۃ الشہود : سیّد محمود حسین بن بخشش حسین
ریاضی سے متعلق ۱۳۱۳، ھ (آصفیہ).

(۲۸۰۰)مراقبہ : رئیس امروهی (م ۱۹۸۸م)
مراقبہ کی اهمیت ، اس کے نفسیاتی اثرات اور کشف و انکشافات کا تعارف
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۱۲۸ ص.

(۲۸۰۱)مرد خسیس : مولانا سیّد اولاد حسین شاداں بلگرامی
لاهور : شیخ مبارك علی تاجر کتب ، ڈیڑھ روپیه .

(۲۸۰۲)مرقع انشاء (حصّہ اوّل) : سیّد محسن ترمذی
امرتسر : راست گفتار الیکٹرك پریس ، ۱۹۲۸م ، ۱۲ آنے ، ۱۲۶ ص .

(۲۸۰۳)مرقع تاجپوشی ایڈورڈ هفتم : سیّد امجد علی اشهری
آگرہ : آگرہ اخبار پریس ، ۱۹۰۵م ، ۸ آنے ، ۱۴۴ ص .

(۲۸۰۴)مرّیخ کی سمت : مرزا حسن ناصر
مریخ پر جانے کی انسانی کوشش
لکھنو : اردو پبلشرز ، ۱۹۷۸ م ، ۵ روپے ، ۱۲۰ ص .

(۲۸۰۵)مسائل الحیات کے چند قابل شرح امور : مولانا سیّد محمّد رضی زنگی پوری
بنارس : الجواد بکڈپو ،۱۹۵۷م .

(۲۸۰۶)مسولینی - فاشیسٹ اور جنگ حبش : خواجه احمد عباس
مسولینی کے کردار اور اس کے سیاسی اقدامات کے خلاف
دهلی : حالی پبلشنگ هاؤس ، ۶۰ ص .

* بحث حول الولایة (عربی) : آیة اللّٰه محمّد باقر الصدر (م ۱۹۸۰م).

(۲۸۰۷)مسئله ولایت پر ایك تفصیلی بحث : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷ م)
کراچی : دارالحکمة مسجد نور ایمان ، ۵۸ ص .

(۲۸۰۸)مشاہدات : سیّد ناظر الحسن ہوش بلگرامی
مصنف نے اس کتاب کے ص ۲۲۴ پر عثمان علی خان نظام حیدرآباد دکن کے متعلق لکھا ہے کہ گو وہ سنی تھے مگر « نجف اشرف اور کربلائے معلٰی کی طلائی ضریحوں کے سامنے بلاناغہ سجدہ ریز ہوتے ہیں
حیدرآباد دکن : انقلاب پریس ، ۱۹۵۰م ،۵۴۴ ص .
(۲۸۰۹)مشرقی وسطی کا معاشی جائزہ : علی یزدانی
کراچی : طارق پریس ، ۱۹۴۹م.
(۲۸۱۰)مشیر عالم ڈائرکٹری : صمصام شیرازی
حیدرآباد دکن.
(۲۸۱۱)مصباح الهدایة الی الخلافة و الولایة : مولانا محمّد حسنین سابقی
اصل کتاب عربی میں ہے جو آیة اللہ خمینی (م ۱۹۸۹م)کی تحریر کردہ ہے اس کا فارسی ترجمہ سیّد احمد سجاد فہری نے کیا زیر نظر ترجمہ عربی سے کیا گیا ہے
ملتان : مرکز تبلیغات اسلامی شیعہ ، ۳۰ روپے ،۲۰۸ ص .
(۲۸۱۲)مصباح منطق : حکیم فخر الدّین جعفری
بنارس : سلیمانی پریس ، ۱۳۵۲ھ ، ۱۰۸ ص .
(۲۸۱۳)مصوّری کی پہلی کتاب : سیّد برکات الحسن عسکر
برش اور پنسل سے تصویر بنانے کا ہنر
لاہور : گیلانی الیکٹرک پریس ، ۱۹۴۵م ، ۱۲۸ ص .
(۲۸۱۴)مطالعہ پاکستان : سیّد سبط جعفر
ایف اے کے طلبا کے لئے سوالاً جواباً
کراچی : شکیل برادرس ۱۹۸۶م ، ۹ روپے ، ۱۱۲ ص .
(۲۸۱۵)مطلع العلوم و مجمع الفنون : واجد علی خان
۲ جلدیں ، لکھنو ،۱۲۸۳ م ، ۳۱۸ ص .
(۲۸۱۶)مظاہر نفس : رئیس امروہی(م ۱۹۸۸م)
کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۱۱۲ ص .

(۲۸۱۷)مظلوموں کی فریاد : ڈاکٹر مظہر الحسنین ریاض حیدری
۱۹۰۵م سے ۱۹۶۹م تک ھندوستان میں شیعہ و سنی تنازعہ کے اسباب و عوامل
۳۲ ص .

(۲۸۱۸)مظہر الصرف : مولانا سیّد محمّد جوّاد
عربی قواعد صرف
کانپور : مطبع قیومی ، ۱۹۰۳م ، ۱۱۰ ص .

* سرجان بلیك : Use of Life

(۲۸۱۹)معاشرت : نواب میر اسد علی خان
لکھنو : دلگذاز پریس ، ۱۹۳۰م ، ۱۹۲ ص .

(۲۸۲۰)معاشرتی علوم : ڈاکٹر حسن عسکری رضوی وغیرہ
جماعت ھفتم کے طلبا کے لئے
لاھور : انجمن حمایت اسلام ، ۱۹۸۷م ، تین روپے .

* ولیم میکڈوگل : An Introduction to Social Psychology

(۲۸۲۱)معاشرتی نفسیات : مرزا محمّد ھادی رسوا (م ۱۹۳۱م)
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ، ۱۹۲۷م ، ۴۴۰ ص .

(۲۸۲۲)معاون ورکشاپ : سیّد برکات الحسن عسکر
ورکشاپ کے قیام اور اس میں کام کے بارے میں مختلف معلومات
لاھور : سیّد احمد شاہ اینڈ سنز ، حجازی پریس لاھور ، ۱۶۴ ص .

(۲۸۲۳)معراج النحو : مولانا محمّد اعجاز حسن محمدی (م ۱۳۵۰م) (مطلع).

* معرفة الامام (فارسی) : شیخ محمّد حسن نجفی ابن شیخ ابوالقاسم کاشانی

(۲۸۲۴)ھادی الانام : مولانا صفدر کشمیری
امام کا معنی و امام حق و باطل میں فرق
بمبئی : مطبع مصطفوی ، ۴۰ ص .

(۲۸۲۵)معرفة العلماء : نواب احمد حسین خان
کانپور : نامی پریس ، ۱۹۰۱م .

(۲۸۲۶)معیشت زر : ابن الحسن
انسانی ضروریات ، مبادلہ زر اور اس کے فوائد و نقصانات
لاهور : مکتبہ اردو ، ۶۳ ص .

(۲۸۲۷)مغربی تصانیف کے اردو تراجم : میر حسن ایم اے
مغربی زبانوں کی تصانیف و تألیفات کو اردو زبان میں منتقل کرنے کی انفرادی و اجتماعی کوششوں کا تذکرہ
حیدرآباد دکن : ادارہ ادبیات اردو ،۱۹۳۹م ، سوا دو روپے ، ۱۵۲ ص .

(۲۸۲۸)مغربی تہذیب : آغا شجاعت حسین اختر
اودھ کے شہزادوں کو مغربی تہذیب سکھانے کے لئے لکھی گئی
لکھنو : نامی پریس : ۱۸۹۳م ، ۲۷ ص .

(۲۸۲۹)مفتاح البیان فی علم اللسان : مولانا خواجہ عابد حسین انصاری
قواعد عربی ، پندرہ اسباق
۱۳۰۰ ھ ، ۳۲ ص .

(۲۸۳۰)مفتاح الفلسفه : میرزا محمّد هادی رسوا (م۱۹۳۱م)
حیدرآباد دکن ، ۱۹۲۹م.
* ایچ ڈبلیو بی جوزف : Introduction to Logic

(۲۸۳۱)مفتاح المنطق (حصّہ اوّل) : مرزا محمّد هادی رسوا (م۱۹۳۱م)
حیدرآباد دکن ، ۱۹۲۳م ، ۴۹۰ ص .

(۲۸۳۲)مفتاح المنطق (حصّہ دوم) : مرزا محمّد هادی رسوا (م۱۹۳۱م)
حیدرآباد دکن ، ۱۹۲۳م ، ۳۰۷ ص .

(۲۸۳۳)مفید اشهب : میر پناه علی
اگره ، ۱۸۷۳م ، ۷۹ ص .

(۲۸۳۴)مقدمہ کتاب ترقی و تہذیب مسلمانان : سیّد علی بلگرامی(م ۱۹۱۱م)
« تمدن عرب » کا مقدمہ
حیدرآباد دکن : سہیل دکن پریس ، ۲۷ ص .

(۲۸۳۵)مقناطیس القلوب : سیّد ابوالحسن بن سیّد مہدی
جفر و نجوم ، ۱۹۳۰ ص .

(۲۸۳۶)مکارم الاخلاق : غلام امجد علی خان (م ۱۳۴۰ ھ/۱۹۲۲م) (مطلع).

(۲۸۳۷)مکالمات افلاطون : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
اصل کتاب یونانی زبان میں ہے جونیسٹ نے اس کا انگریزی ترجمہ کیا ، انگریزی سے ترجمہ
دھلی : لبرٹی آرٹ پریس ، ۱۹۸۲م ، ۳۶ روپے ، ۵۰۱ ص .

(۲۸۳۸)مکمل درزی خانہ : سیّد برکات الحسن عسکر
مردانہ ، زنانہ اور بچگانہ لباسوں کی تیاری کی تفصیلات
لاھور، ۱۳۸ ص .

(۲۸۳۹)ملتانی مرثیہ : خلش پیر اصحابی
مرثیے کے آغاز و ارتقا اور ملتانی مرثیے کے بارے میں ایک مبسوط ، معلوماتی اور تحقیقی مضمون
لاھور : پاکستان پنجابی ادبی بورڈ ، ۳۰ روپے ، ۳۲۰ ص .

(۲۸۴۰)منتخب القواعد : جلال لکھنوی
لکھنو : منروا پریس ، ۴ آنے.

(۲۸۴۱)منطق استخراجی : میر عالم علی خان
۱۳۴۱ ھ (آصفیہ).

(۲۸۴۲)منطق ، فلسفہ اور تاریخ : سیّد محمّد تقی
کراچی : ادارہ ذھن جدید ، ۱۹۷۰م ، ۳۷۵ ص .

(۲۸۴۳)موت و حیات کی حقیقت اور حیات نبوی (ص) : مولانا مشتاق حسین شاھدی
اُن اشخاص کا تذکرہ جو مرنے کے بعد زندہ ہوگئے
کراچی : قصر مسیّب رضویہ سوسائٹی ، ۷۰ ص .

(۲۸۴۴)موعظہ تقیہ : علامہ سیّد علی الحائری (م ۱۳۶۰ ھ)
تقیہ کے موضوع پر تقریر اور کتاب و سنّت سے دلائل
لاھور : شیعہ ینگ مین سوسائٹی ، سلیم پریس لاھور، ۱۹۲۳م ، ۴۸ ص.

(۲۸۴۵)مولسکا : ڈاکٹر سیّد نعیم الحسن نقوی
حیاتیات ، لاھور : زرین آرٹ پریس ، ۱۹۷۱م۔
(۲۸۴۶)میرے ۵۰ سال - علی گڑھ میں : میر ولایت حسین
کراچی : اورینٹ پبلشرز ، دس روپے ، ۲۳۲ ص .
(۲۸۴۷)مادھوپور کا آدم خور : قمر نقوی
لاھور: مقبول اکیڈمی ، ۱۵ روپے .
* فونیك ڈبلیو : Elements of Sociology
(۲۸۴۸)مبادی عمرانیات : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ، ۱۹۳۲م ، ۴۲۲ ص .
* مظہر العجائب(فارسی) : شیخ فرید الدّین عطار نیشاپوری
(۲۸۴۹)مخزن الغرائب : ایم اے شاھد
منظوم ترجمہ ، مترجم نے ثابت کیا ہے کہ حضرت شیخ شیعہ تھے
کراچی :۱۹۴۱م ، مراد پریس خیرپور، ۸ روپے،۳۹۱ ص .
(۲۸۵۰)مخزن الفوائد : محمّد رفیع رضوی موھانی
اوزان و پیمانہ ، ایك روپیہ .
(۲۸۵۱)نادر الحساب : میر نادر علی رعد حیدرآبادی
۱۳۲۶ ھ.
(۲۸۵۲)ناقابل فراموش : دبیر حسین رضوی
اپنی زندگی کی بعض ناقابل فراموش یادداشتیں
لاھور : بیت الارجمند ، ۳۱ ص .
* جے بی کوھن : Organic Chemistry
(۲۸۵۳)نامیاتی کیمیا کی درسی کتاب (جلد اوّل) : ڈاکٹر خواجہ حبیب حسن
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ، ۱۹۲۸م ، ۴۶۸ ص .
(۲۸۵۴)نجم الزائر : مولانا سیّد خورشید حسن (مطلع).
(۲۸۵۵)نجم الواعظ : مولانا سیّد خورشید حسن
وعظ اور واعظین کے فضائل اور وعظ کے آداب و شرائط

لکھنو : الواعظ صفدر پریس ،۱۸ ص .

* نحو میر (فارسی) : سیّد شریف جرجانی (م ۸۱۶ ھ)

(۲۸۵۶)نحو میر: مولانا سیّد مظاھر حسن امروھی

ترجمہ منظوم ، ۵۰ ص . (ذریعہ : ۲۴).

(۲۸۵۷)نسلیات اور جنسی انتخاب : ڈاکٹر محشر عابدی

عنوانات : نسلیات یعنی انسانی نسلوں کی تاریخ ، انسان کے اسلاف ، وراثت کی ترکیب و ترتیب ، انسان اور نسلی وراثت ، ماحول کا اثر وارثت پر ، نسلوں کا انحطاط ، شادی اور انتخاب کا مسئلہ

علی گڑھ : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۶۳م ، ۴ روپے ،۱۷۲ ص .

(۲۸۵۸) نصیحۃ الناصب دررد : فضیحۃ الکاذب : مولانا محمّد مرتضی بن سیّد حسن علی

۱۹۰۶م ، ۲۰ ص (مطلع).

(۲۸۵۹)نظر النذور: مولانا ناصر حسین جونپوری (م ۱۳۱۳ ھ) (مطلع).

(۲۸۶۰)نظری عمرانیات : پروفیسر انیس الثقلین

کراچی : مشھور آفسٹ پریس ، ۱۹۸۰م ، ۱۹۷ ص .

(۲۸۶۱)نفسیات اور ما بعد النفسیات (حصّہ اول): رئیس امروھی(م ۱۹۸۸م)

نفسیات ، لا شعور اور تحت الشعور کے روابط و نتائج کا جائزہ

کراچی : رئیس اکیڈمی، مطبع شاھین کراچی ، ۱۹۷۵م ، ۱۲۸ ص .

(۲۸۶۲)نفسیات اور ما بعد النفسیات (حصّہ دوم) : رئیس امروھی(م ۱۹۸۸م)

کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۱۱۲ ص .

(۲۸۶۳)نفسیات اور ما بعد النفسیات (حصّہ سوم) : رئیس امروھی (م ۱۹۸۸م)

کراچی : رئیس اکیڈمی ، ۱۹۷۵م ، ۱۱۱ ص .

(۲۸۶۴)نفسیات عنفوان شباب : ڈاکٹر سیّد عابد حسین

ایڈورڈ اشپرنگر کی کتاب کا ترجمہ

دھلی : مکتبہ جامعہ ، جاوید پریس ، ۴۱۲ ص.

(۲۸۶۵)نفسیاتی الجھنیں : جعفر عابدی
ماہر نفسیات کے دائرہ کار کی وضاحت اور تجربات و واقعات جو نفسیاتی معالجین نے بیان کئے ہیں
لاہور : کتاب منزل ، ۴۱۶ ص .

(۲۸۶۶)نفسیاتی جائزے : جعفر عابدی
لاہور : کتاب منزل ، ۱۹۶۲م ، ۵۵۶ ص .

(۲۸۶۷)نقاشی عرف پیپر میشی : سیّد مرتضی رضوی
لکھنو : اترپردیش اردو اکاڈمی ،۱۹۸۳م ،۵۰ روپے ،۱۱۰ ص .

(۲۸۶۸)ننھے منے : انیس قائم جعفری
بچوں کی نفسیات ، لاہور : مقبول اکیڈمی،۴ روپے .

(۲۸۶۹)نوادر یعنی مجموعہ لطائف و ظرائف : مرزا محمّد عسکری
دھلی : ادبی پریس ، ۱۹۳۳م .

* خصائص حسینیہ (فارسی) : شیخ جعفر شوشتری

(۲۸۷۰)نور العین : مرزا احمد حسین
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۱۵ھ ، ۳۷۶ ص .

(۲۸۷۱)نور ایمان : مولانا سیّد خیرات احمد
سنی و شیعہ کے درمیان متنازع فیہ مسائل کا حل
لاہور : کتب خانہ اثنا عشری ، حمایت اسلام پریس لاہور، ۴۴۰ ص .

(۲۸۷۲)نوکری اور اس کا فرض : ھادی حسین ھادی
بنارس : سلیمانی پریس .

(۲۸۷۳)ینتھنل ھاتھارن : سیّد عابد علی عابد(م ۱۹۷۱م)
ھاتھارن کی سوانح کا ایک تنقیدی جائزہ
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ڈیڑھ روپیہ

(۲۸۷۴)نیرنگ زمانہ : مولانا اولاد حسین امروھی

(۲۸۷۵)واسوخت امانت : آغا امانت حسن
لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۸۹۱م ، ۳۲ ص .

آغاز :عشق کے حال سے یا رب کوئی آگاہ نہ ہو   پاؤں اس راہ میں رکھ کر کوئی گمراہ نہ ہو
غرق بحر غم و اندوہ میں دل آہ نہو   حسن یوسف بھی نظر آئے تو کچھ چاہ نہو

مجلس ترقی ادب لاہور نے بھی یہ کتاب۱۹۶۴م کو شائع کی اس کا پہلا بند یہ ہے :

کیا وہ دن تھے کہ محبت سے سروکار نہ تھا   دام کاکل میں حسینوں کے گرفتار نہ تھا
کسی معشوق کا میں طالب دیدار نہ تھا   دل کسی نرگس بیمار کا بیمار نہ تھا
راحت وصل نہ ایذائے غم فرقت تھی   رات دن عیش تھا اور دوستوں کی صحبت تھی

(۲۸۷۶)واسوخت سجاد : سیّد اولاد حسین سجاد
فرخ آباد :مطبع لال من ، ۱۳۲۵ ھ
دھلی : اکمل المطابع ، ۱۲۸۸ ھ ، کسی نے تاریخ کہی :

میر عباس نے لکھا واسوخت   فکر تاریخ تھی جو مجھ کو کمال
بولا ہاتف بہ سال ختم اُس کا   اُس کی تاریخ ہے خیال و خیال

(۱۲۸۸ھ)

نمونہ کلام :

عشق عشاق کی توقیر کیا کرتا ہے   عشق اصنام کو تسخیر کیا کرتا ہے
عشق ھر سینہ میں تاثیر کیا کرتا ہے   عشق صیاد کو نخچیر کیا کرتا ہے
عشق عشاق کو آزاد بنا دیتا ہے   دلبروں کو ستم ایجاد بنا دیتا ہے

(۲۸۷۷)واسوخت : مهدی حسین خان آباد
لکھنو : مصطفائی پریس ،۱۲۶۱ ھ.

(۲۸۷۸)والدّن : علی عباس حسینی
ناول ، ساڑھے چھ روپے .

(۲۸۷۹)وزیر نامه : امیر علی خان
نوابان اودھ کا تذکرہ
کانپور : نظامی پریس ،۱۲۹۳ھ/۱۸۷۶م ، ۴۳۷۶ ص (لنڈن : ۵۵۶).

(۲۸۸۰)وسیلہ مغفرت : میرزا محمّد حسین فروغ
پشاور : مکتبہ الحجّت ، ۴۰ پیسے .

(۲۸۸۱)ویلڈنگ گائیڈ : سیّد برکات الحسن عسکر
لاهور : مکتبہ رفیق روزگار، ۸۶ ص .

(۲۸۸۲)ہاتھی : بخشش عباس
لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۶۰ پیسے .

(۲۸۸۳)هادی التاریخ : مولانا محمّد باقر دهلوی (م ۱۸۵۷م)
حضرات انبیاء و اهلبیت و بزرگان دین کی تاریخ ولادت و وفات ، مشاهیر تاریخوں کے اعمال اور انهیں پڑھے جانے والے اوراد
دهلی : مطبع جعفریه ، ۱۷۰ ص ، مصنف کی زندگی میں چھپی .

(۲۸۸۴)هاں بھائی یہ وہی راستہ ہے جو اُنهوں نے اختیار کیا : اکبر پاشا ایڈووکیٹ
ڈاکٹر علی شریعتی کی ایک تقریر کا ترجمه
گجرات : علی شریعتی فاؤنڈیشن ۵، روپے ۲۴، ص .

(۲۸۸۵)ہجرت اور جهاد : علامه عبدالستار تنویر
آیة الله مرتضی مطهری (م ۱۹۷۹م) کی ایک تقریر کا ترجمه
گجرات : جامعة المجتبی سلطان آباد، ۱۹۸۷م ، ۴۰ ص .

(۲۸۸۶)هجرت و جهاد : سیّد ذوالفقار علی زیدی
کراچی : دائرة التبلیغ اسلامی پاکستان ، ۱۹۸۷م ، ۶۲ ص .

(۲۸۸۷)هدایت نامه تنبیهه المصلین هادی المضلین ... الضالین : مولانا امداد علی خان امداد ، قاری حافظ سیّد جعفر علی (م ۱۸۹۶م) کے بعض خیالات کا ردّ
۲۴ ص .

(۲۸۸۸)هدایة ناصریه : مولانا محمّد رضی بهادر (م ۱۲۸۱ھ) (مطلع).

(۲۸۸۹)هر دلعزیزی : جعفر عابدی
هر دلعزیز بنانے کی خواهش کا نفسیاتی تجزیه اور اس کے حصول کے طریقے
لاهور : کتاب منزل ۳۰۵، ص .

(۲۸۹۰)هر قسم کے شربت و عرق بنائیے : سیّد برکات الحسن عسکر
لاهور : عسکر اینڈ کمپنی ، مقبول عام پریس لاهور، ۴۸ ص .

(۲۸۹۱)ہرن اور بارہ سنگھا : بخشش عباس
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ۷۵ پیسے .

(۲۸۹۲)ہمارا آسمان : آغا شاعر قزلباش دہلوی (آصفیہ).

(۲۸۹۳)ہماری ازدواجی تہذیب : سیّد محمّد رضا الہ آبادی
کراچی : ادارہ فلاح ملّت پاکستان ، ۳۰ پیسے ، ۲۰ ص .

(۲۸۹۴)ہماری تہذیبی میراث : سفارش حسین رضوی
ہندوستانی تہذیبوں کا ذکر ، اس کے دو پہلو تاریخی و ادبی
نئی دہلی : جامعہ نگر ،۱۹۷۰م ، ۷ روپے ،۲۸۸ ص .

(۲۸۹۵)ہم اور جنسیات (جلد اوّل) : جعفر عابدی
مغربی ماہرین جنسیات کے منتخب مضامین
لاہور : کتاب منزل ، ۱۹۵۶م ، ۴۱۵ ص .

(۲۸۹۶)ہم اور جنسیات (جلد دوم) : جعفر عابدی
لاہور : کتاب منزل ، ۱۹۵۶م ، ۳۲۰ ص .

(۲۸۹۷)ہم کیسی نسل تیار کر رہے ہیں : پروفیسر سیّد زین العابدین
کراچی : مشہور آفسٹ پریس ، ۱۲ ص .

* Civilization in Ancient India :

(۲۸۹۸)ہندوستان قدیم کی تہذیب : سیّد امجد علی اشہر
لاہور : خادم التعلیم سٹیم پریس ، ۱۹۰۸م ، ۱۹۱ ص .

* Status of Woman in India :

(۲۸۹۹)ہندوستان میں عورت کی حیثیت : صغرا مہدی
عنوانات : عورت اور قانون ، اقتصادی زندگی میں عورتوں کے لئے مواقع ان کا رول اور ان کے حقوق ، سیاسی حیثیت - عورتوں کی فلاح و ترقی کے لئے پالیسیاں اور پروگرام
نئی دہلی : ترقی اردو بیورو ، ۱۹۸۰م ، ۹ روپے ، ۲۶۸ ص .

(۲۹۰۰)ہندوستانی قومیت اور قومی تہذیب (حصّہ اوّل) : ذاکٹر سیّد عابد حسین
ہندوستان کے موجودہ دور پر قدیم ہندوستانی تہذیب کے اثرات کا جائزہ

دھلی : دیال پریس ، ۱۹۴۶م ،۳۱۲ ص .

(۲۹.۱)ھندوستانی قومیت اور قومی تہذیب (حصّہ دوم) : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
ھندوستانی تہذیب پر مغلوں کے اثرات
دھلی : دیال پریس ، ۱۹۴۶م ،۳۱۴ ص .

(۲۹.۲)ھندوستانی قومیت اور قومی تہذیب (حصّہ سوم) :ڈاکٹر سیّد عابد حسین
ھندوستانی تہذیب پر انگریزوں کے اثرات
دھلی : دیال پریس ، ۱۹۴۶م ، ۳۱۰ ص .

(۲۹.۳)ھندوستانی مسلمان - آئینہ ایام میں : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
۸ روپے .

(۲۹.۴)یہ باتیں جب کی ہیں : فاضل مشھدی ابن محمّد شاہ
مصنف کی۱۹۰۳م سے ۱۹۴۷م تک کی سرگزشت
لاھور : تخلیق مرکز ، ۱۹۷۳م ، ۵ روپے ،۱۳۶ ص .

(۲۹.۵)یہودیوں کی کہنہ اور تاریخی اسلام دشمنی : مولانا میرزا صفدر حسین مشہدی
پشاور : مکتبہ الحجّت ، ۶۰ پیسے .

فلسفه دعا

(۲۹۰۶)اسرار الدعاء : سیّد عابد حسین رضوی

لاہور : دارالدعاء عابد منزل ، غزالی آرٹ پریس لاہور ، ۴۸ ص .

(۲۹۰۷)تحقیق دعا : مولانا سیّد محمّد مجتبی نوگانوی (م۱۹۵۸م)

دھلی : انصاری برقی پریس ، ۱۳۵۹ ھ ، ۵ آنے ، ۸۸ ص .

* عمدة الداعی(عربی) :شیخ الاسلام ابو العباس احمد بن فهد الحلّی

* عمدة الداعی(فارسی) : علامه نصیر الدّین محمّد بن عبدالکریم انصاری

(۲۹۰۸)ثمرة الساعی ترجمه عدة الداعی : مولانا محمّد باقر (فاضل عربی)

فارسی سے ترجمه ، مولانا باقر کے والد مولانا غلام عباس نے شائع کی

عنوانات : دعا کس کو کہتے ہیں اور اس کے فوائد و منافع ، دعا کی طرف ترغیب دلانے کا بیان ، دعا قبول ہونے کے اسباب ، کیفیت دعا

لاہور : جارج سٹیم پریس ، ایک روپیه ، ۴۰۸ ص .

(۲۹۰۹)حسن طلب : مولانا سیّد زوار حسین نوگانوی

مراد آباد ، دائرة الاشاعت نوگانواں ، تین روپے .

(۲۹۱۰)حقیقت دعا : مولانا علی اصغر

عنوانات : دعا کا مفہوم اور مطلب : دعا کی افضیلت اور اهیمت ، شرائط و آداب دعا ، اوقات استجابت دعا ، دعائیں مستجاب نه ہونے کی وجھیں ، دعا کی قبولیت میں تاخیر اور اس کے اسباب ، طریقه دعا

کراچی : سپر آرٹ پریس ، ۱۹۷۶م ، تین روپے ،۶۸ ص .

(۲۹۱۱)سبیل الدعا : سیّد عابد عباس رضوی

فلسفه دعا اور صحیفه سجادیه سے چند دعائیں

لاہور : دارالدعا عابد منزل ، غزالی آرٹ پریس لاہور،۷۲ ص .

(۲۹۱۲)فلسفہ تاثیر دعا اور زیارت قبور : حکیم سیّد مظفّر حسین
شیخ بو علی سینا نے اپنے ایک مکتوب میں شیخ ابو سعید ابوالخیر کو جو دعا کے بارے میں لکھا تھا اس کا ترجمہ
حیدرآباد دکن : تاج پریس ، ۱۵ ص .

(۲۹۱۳)فلسفہ دعا یعنی ذریعہ انقلاب : سیّد جعفر حسین نقوی
عنوانات : غیبی طاقت ، اس کا وجود اور صفات ، خاص ادعیات اور ان کے فوائد ، آداب دعا
فیروز پور : امرت الیکٹرک پریس، ۱۳۶۰ھ/۱۹۴۱م ، ۱۳۶ ص.

(۲۹۱۴)مسئلہ دعا : علامہ سیّد علی نقی(م۱۹۸۸م)
لکھنو : امامیہ مشن ، ۱۳۶۲ھ، ایک آنہ ، ۱۲ ص .

ادعیه اوراد و وظائف

(۲۹۱۵)احکام الائمه : مولانا مرزا حسن علی
۱۲۶۱ ھ/۱۸۴۷م (مطلع).

(۲۹۱۶)اختیارات : مولانا سیّد احمد علامه هندی (مطلع).

(۲۹۱۷)ادعیه ماثوره : مولانا سیّد ذاکر حسین ابن مولانا علامه سیّد حامد حسین
لکهنو : سرفراز حسین تاجر کتب چوهدری مُحلّه ، ڈهائی روپے ،۴۳۴ ص .

(۲۹۱۸)اذکار الذاهدین : مولانا حکیم سیّد علی ضامن شوق بن سیّد علی اوسط
مطبع حق نما ، ۱۲۸۲ ھ، ۵۲ ص ، مرزا مسیتاعیش نے تاریخ کهی :

جان تقوی را توانائی فزود بهر نفس مژده شد آب حیات
نفع بخش خلق شد ایں مختصر چوں دو حرف کن که فیض کائنات
زد ندا روح القدس ناگه ز چرخ کار زاهـد باقیات الصالحات

(۱۲۸۲ ھ)

(۲۹۱۹)اردو ترجمه دعائے کمیل :
تهران : سازمان تبلیغات اسلامی روابط بین الملل ایران ، ۱۴۰۴ ھ، ۳۰ ریال ، ۳۷ ص .

(۲۹۲۰)ارشاد الزائرین : شیخ جعفر حسین
لکهنو : نظامی پریس ، ایک روپیه ، ۲۴۴ ص .

(۲۹۲۱)اسباب النجاة : مولانا فرزند علی
دهلی : مطبع یوسفی، ساڑهے چار روپے ،۱۵۲ ص .

(۲۹۲۲)استخاره جعفری : غلام عباس
سهارنپور .

(۲۹۲۳)استخارہ سجادیہ :

لاہور : شیعہ جنرل بک ایجنسی ،۱۹۵۵م ،۶ آنے ،۲۲۳ ص ۔

* مظہر العجائب (فارسی) :

(۲۹۲۴) اسرار الغرائب : مولانا میر محمود علی لائق

ناد علی (ع) پڑھنے کے جملہ طریقے

حیدرآباد دکن : کتب خانہ حیدری ، ۴ آنے ، ۴۸ ص ۔

* لئالی مخزونہ و جواهر مصنونہ (فارسی) : احمد بن عباس یزدی

(۲۹۲۵)اسرار مکنونہ : مولانا خواجہ عابد حسین انصاری(م۱۹۱۲م)

لاہور : افتخار بکڈپو ، بارہ روپے ،۱۳۶ ص ۔

(۲۹۲۶)اسم اعظم : مولانا سیّد مقبول احمد دهلوی (م۱۹۲۱م)

لاہور : افتخار بکڈپو کرشن نگر، گیلانی پریس لاہور، سوا روپیہ ،۳۲ ص ۔

(۲۹۲۷)اعمال جعفریہ : مولانا سیّد علی انصر زیدی

بارہ مہینوں کے اعمال و ادعیہ ، کانپور، مطبع کاظمی ،۱۳۳۱ ھ، ۸۸ ص

طالب حسین طالب نے تاریخ کہی :

بہر اعمال ایں رسالہ هر آئینہ معتبر ذریعہ
تألیف نمود سیّد انصر ذیجاہ و جلالت رفیعہ
شد طالب سال طبع طالب دل گفت کہ نسخة الشریعہ

(۱۳۳۱ ھ)

(۲۹۲۸)اعمال رمضان المبارک : ڈاکٹر ایم ایچ حسینی

کراچی : ایجوکیشنل پریس ، ۱۶ ص ۔

(۲۹۲۹)اعمال روز عاشورا و اربعین : مولانا سیّد مقبول احمد دهلوی(م۱۹۲۱م)

دهلی : مقبول پریس ، ۷۲ ص ۔

(۲۹۳۰)اعمال عاشورا :

مولانا مفتی سیّد اشرف حسین رضوی نجفی امروهی کی مصدقہ

کراچی : دائرہ تبلیغ شریعت، عباسی پریس کراچی،۱۳۷۳ھ،۳۲ ص ۔

(۲۹۳۱)اعمال عاشورا : مولانا سیّد نواب حسن زیدی

لاہور : رباط امامیہ ، ۱۹۶۹م ، ۵۰ پیسے ، ۴۸ ص .

(۲۹۳۲)اعمال عاشورا : آغا سیّد ابوالفضل رضوی

لاہور : پنجاب شیعہ مشن ، پرکاش سٹیم پریس لاہور ، ۱۶ ص .

(۲۹۳۳)اعمال عاشورا اور اربعین : مصدقہ نجم الملت

لکھنو : الواعظ صفدر پریس ، ۱۶ ص .

(۲۹۳۴)اعمال عاشورہ و اربعین :

راولپنڈی : ڈسٹرکٹ پاکستان شیعہ کانفرنس، ھمدرد پریس راولپنڈی ،۱۶ ص .

(۲۹۳۵)اعمال العاشورہ و الاربعین :

سہارنپور : مطبع چشمہ کوثر ، ۱۳۱۳ ھ، ۱۳۲ ص .

(۲۹۳۶)اعمال عاشورہ و اربعین مع اسناد :

مراد آباد : شیعہ دائرۃ الاشاعت نوگانواں ، چھ پیسے .

(۲۹۳۷)اعمال عاشورا و اربعین / پروانہ جنت : سیّد ہدایت حسین رضوی

لکھنو : الواعظ صفدر پریس ، ۱۳۵۸ ھ ، ۴ آنے ، ۲۸ ص .

(۲۹۳۸)اعمال لیلۃ القدر : مولانا سیّد منظور حسین نقوی

لاہور : انجمن اتحاد المومنین اچھرہ ، ایک روپیہ ، ۳۲ ص .

(۲۹۳۹)اعمال ماہ رجب المرجّب : مولانا سیّد افتخار حسین نقوی

اعمال رجب کو مختلف عنوانات کے ساتھ بیان کیا گیا ہے ۲۲ رجب المرجّب کو جو لکڑھارے کی کہانی پڑھی جاتی ہے اس کی نفی کی گئی ہے

ملتان : تنظیم سپاہ حیدری ، ۸۰ ص .

(۲۹۴۰)اعمال ماہ مبارک رمضان :

سہارنپور : مطبع چشمہ کوثر ، ۱۳۱۱ ھ، ۳۲ ص .

(۲۹۴۱)اعمال ماہ رمضان : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)

آیۃ اللہ سیّد محسن الحکیم کے عملیہ کے مطابق اعمال کا ذکر

کراچی : زیدی بکڈپو کھارادر ، چھ روپے ، ۱۲۸ ص.

(۲۹۴۲)اعمال المتقین : عبداللہ

دعائے مشلول و دعائے عدید ترجمہ مع متن

کراچی : سلیمانی مشن ۳۰ آنے ۳۲۰ ص .

(۲۹۴۳)اعمال المتقین : مرزا محمّد حسین

اعمال ماہ رمضان و زیارت آخر روز عاشورا

لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۱۲ ھ، ۳۶ ص .

(۲۹۴۴)اعمال محرّم و اربعین : مولانا خواجہ عابد حسین (مطلع).

(۲۹۴۵)انوار اعمال : مولانا سیّد قمر عباس قمر زیدی

اعمال شب قدر، اعمال عاشورا اور دیگر دعائیں

کراچی : مکتبہ معراج ادب ، ۲ روپے ، ۸۰ ص .

(۲۹۴۶)اوراد المتقین : مولانا سیّد ابوالخلیل راحت حسین رضوی (ذریعہ : ۲۶).

(۲۹۴۷)انیس المومنین : محمّد ابن عبدالوھاب

بمبئی ، ۱۲۹۵ھ .

(۲۹۴۸)انیس الناسکین : سیّد عابد علی رضوی

نیروبی ، ۱۳۹۳ھ/۱۹۷۳م .

(۲۹۴۹)بیبیاں پاک داماں مع زیارات چہاردہ معصومین (ع) : پروفیسر ڈاکٹر مسعود رضا خاکی

لاهور : افتخار بکڈپو ، نامی پریس لاهور ، سوا دو روپے ۳۲۰ ص .

(۲۹۵۰)پروانہ جنت : مولانا سیّد راحت حسین بھیکپوری (مطلع).

(۲۹۵۱)تحفۃ الحاجات : مولانا غلام علی بن اسماعیل بھاونگری (ذریعہ : ۳).

(۲۹۵۲)تحفۃ الحاجتین : سیّد محمّد تقی بن سیّد صادق علی بن سیّد حیدر علی بن سیّد جمال علی سرسوی

عنوانات : حالات تقدیر و فضیلت دعا ، دعاهائے حاجات ، نمازهائے حاجات ، عریضہ هائے حاجت اسم اعظم و خواص اسمائے حسنی

۱۲۹۹ ھ ، ۱۱۲ ص ، میر عسکری حسن ضیاء نے تاریخ کہی :

صد شکر کہ ہوئی کتاب تحفہ تألیف بر آئیں جو حاجتیں دلوں کی تھیں وہ سب

کس طرح نہ ہو گلزار کو اس پر رشک مضمون ہیں شگفتہ اور رنگیں مطلب
ہر باب ہوا باب گلستان کا جواب ہر فصل بھی فصل گل ہے داد طلب
کیا مصرعہ تاریخ بھی رنگیں نکلا سر سبز ضیـــا نہال امید ہے اب
(۱۲۹۹ ھ)

(۲۹۵۳)تحفة العابدین : (ذریعہ : ۱۳).

(۲۹۵۴)تحفة المومنین : مولانا غلام علی ارشد
لاہور : مکتبہ سجادیہ ، ۱۹۹۱م ۴۵، روپے ، ۲۶۴ ص .

(۲۹۵۵)تحفة المومنین (حصّہ اوّل) : مولانا سیّد منظور حسین نقوی
اعمال لیلة القدر ، مسائل اعتکاف کا بیان
لاہور : نذیر پرنٹنگ پریس ، ۵ آنے ، ۳۹ ص .

(۲۹۵۶)تحفة المومنین : مولانا غلام محمّد تقی خان
مدراس : اوقات سرکار عباسی عاشورہ خانہ، ماڈل آرٹ پریس مدراس،۶۴ ص .

(۲۹۵۷)تحفہ ماہ صیام :
لاہور: انصاف پبلشنگ کمپنی، انصاف پریس لاہور، ۱۹۵۴م ، ۸ ص .

(۲۹۵۸)تذکرہ الانسانیہ : مولانا علی حسین زنگی پوری (م ۱۳۱۰ ھ) (مطلع) .

(۲۹۵۹)ترجمہ دعائے کمیل : سیّد وزیر الحسن عابدی
لاہور : سن رائز پیکجز، ۱۴۰۲ ھ، ۴ روپے ، ۸۵ ص .

(۲۹۶۰)ترجمہ صحیفہ علویہ : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
امیر المومنین (ع) کی دعاؤں کا مجموعہ جنھیں رسول اللّٰہ صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم نے آپ کو تعلیم دیں یا آپ نے دور ابتلا میں اپنے اصحاب کو تعلیم کیں
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، علمی پرنٹنگ پریس لاہور ، ۳۱۲ ص .

(۲۹۶۱)ترجمہ صحیفہ کاملہ : مولانا سیّد علی بن مولانا سیّد محمّد باقر
شروع میں مندرجہ ذیل عنوانات پر ذیل کے علماء کے مضامین ہیں :
۱- تاریخ صحیفہ کاملہ از مولانا مرزا احمد حسن کاظمینی (م۱۹۶۴م)
۲- صحیفہ کاملہ کی عظمت از مولانا سیّد محمّد صادق
۳- مقدمہ صحیفہ کاملہ از مولانا سیّد سبط الحسن ہنسوی(م ۱۹۷۸م)

۴- مقدمہ صحیفہ سجادیہ از مولانا سیّد محمّد ہارون (م ۱۹۲۰م)
۵- صحیفہ کاملہ از مولانا سیّد نجم الحسن کراروی (م ۱۹۸۲م)
لاہور: مکتبہ رضویہ ، ۳۱۰ ص .

(۲۹۶۲)ترجمہ مناجات خمسہ عشر : مولانا محمّد باقر (فاضل عربی)
امام زین العابدین علیہ السّلام کی پندرہ مناجات
لاہور : جارج سٹیم پریس ، ۵۶ ص .

(۲۹۶۳)تسبیح فاطمہ مع اضافہ : مولانا سیّد آغا مہدی
کراچی : رحمت اللہ بک ایجنسی ۳۰ روپے ،۶۳۰ ص .

(۲۹۶۴)تعقیبات نماز : مولانا سیّد نذر محمّد (م ۱۹۶۸م)
مولانا سیّد صغیر حسن دہلوی ، مولانا سیّد محمّد مہدی بلتستانی اور مولانا غلام مہدی بلتستانی کی نظرثانی کے بعد
لاہور : افتخار بکڈپو ، نامی پریس لاہور،۲۲۴ ص.

(۲۹۶۵)تہذیب دعا : مولانا سیّد نذر حسن گوپالپوری
لاہور : امامیہ مشن پاکستان ،۱۹۶۳م ،۴۴ پیسے ، ۵۶ ص .

(۲۹۶۶)جامع زیارات : مولانا سیّد رضی جعفر
کراچی : احمد بکڈپو ، ۱۸۹ ص .

(۲۹۶۷)جلاء الایمان : خواجہ فیاض حسین انصاری
ماہ رمضان کے اعمال و ادعیہ (ذریعہ : ۵).

(۲۹۶۸)جواہر بہیہ ترجمہ صحیفہ رضویہ : مولانا سیّد شریف حسین شمس سبزواری بھریلوی
شیخ صدوق (م ۳۸۱ ھ) کی کتاب « عیون اخبار الرضا » کی ایک دعا کا ترجمہ
لاہور : رفاہ عام پریس ، ۱۳۲۱ھ/۱۹۰۵م ،۲۴ ص.

(۲۹۶۹)چودہ معجزے :
چودہ معجزات ، مناجات اور زیارات
کراچی : محفوظ بک ایجنسی، ساڑھے تین روپے ،۸۰ ص .

(۲۹۷۰)حرزا المصائب : مولانا خواجه فیاض حسین (م ۱۹۱۲م)
دعائے سباسب (ذریعه : ۶).

(۲۹۷۱)حرز معلول : مولانا خواجه فیاض حسین انصاری(۱۹۱۲م)
دعائے مشلول مع ترجمه (ذریعه : ۶).

(۲۹۷۲)حصن حصین فی خواص سورۃ یسین : سیّد مظفر علی خان جانستهی (م ۱۳۵۴ھ) (ذریعه : ۷).

(۲۹۷۳)حل لغات الصحیفة السجادیه : مولانا سیّد اختر حسین عظیم آبادی
صحیفه سجادیه کا ترجمه اور اس کے بعض مشکل مقامات کا حل(ذریعه :۷).

(۲۹۷۴)خدائی کفر شکن میزائل - سفینه آل محمّد : سیّد احمد علی شاه نقوی اٹکی
دعائے سباسب ، دعائے اسم اعظم ، دعائے سیفی ، دعائے مشلول اور دعائے اویس قرنی ترجمه مع متن
اٹك ، سوا روپیه ، ۹۶ ص .

(۲۹۷۵)خزینه عملیات /درج گوهر : حکیم مولانا سیّد تجمل حسین شاه نقوی
لاهور : کتب خانه حسینیه ، ۸۴ ص .

(۲۹۷۶)خمسه طیبه : سیّد خضر عباس
دعائے زیارت امام حسین (ع) ، دعائے عهد ، دعائے ندبه ، دعائے جامعه اور دعائے الامان
لائلپور: سبط زهر اکیڈمی درآباد سندیلیانوالی، ۱۳۹۳ھ/۱۹۷۳م ، ۲ روپے ، ۱۲۲ ص .

(۲۹۷۷)درود طوسی : مولانا سیّد تصدق حسین رضوی
دعائے رفع تپ ، دعائے کمیل ، دعائے جوشن کبیر و صغیر ، پهلی اور چوتهی دعا کا ترجمه اردو میں جب که باقی دو کا فارسی زبان میں
لکهنو : نولکشور پریس ، ۱۳۱۷ ھ.

(۲۹۷۸)دعا اور دوا : سیّد محمّد سبطین نقوی
پنڈدادنخان : انجمن غلامان اسلام پن وال ،۱۹۸۷م ، ایك روپیه ،۱۶ ص .

(۲۹۷۹)دعا و تعقیبات : مولانا سلمان احمد چشتی

(۲۹۸۰) دعائے ابو حمزہ ثمالی : سیّد حسین مرتضی

کراچی : امامیہ سٹوڈنٹس آرگنائزیشن ۵، روپے ۸۴، ص ۔

(۲۹۸۱)دعائے اسم اعظم :

دھلی : مقبول پریس موری دروازہ ، ۴۸ ص ۔

(۲۹۸۲)دعائے امام برائے محافظین اسلام : مولانا سیّد محمّد ھارون (م ۱۹۲۰م)

سرگودھا : مکتبہ المبلغ ،۱۹۶۵م ، ثنائی پریس سرگودھا ،۱۶ ص ۔

(۲۹۸۳)دعائے توسّل : محمّد علی اخوند پرکوتوی

لاھور : پاکستان پرنٹنگ ورکس ،۴۸ ص ۔

(۲۹۸۴)دعائے توسّل :

دعائے توسّل چاردہ معصوم (ع) مع ترجمہ

کراچی : پیر محمّد ابراھیم ٹرسٹ، ۲۵ پیسے ،۱۶ ص.

(۲۹۸۵)دعائے تہیلات :

کراچی : مکتبة الشہباز، ایك روپیہ ،۲۲ ص ۔

(۲۹۸۶)دعائے جوشن صغیر : مولانا میر سیّد علی

مطبع کارنامہ ،۱۲۸۴ھ ،۳۴ ص ۔

(۲۹۸۷)دعائے سباسب : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۹۲۱م)

کراچی : محفوظ بك ایجنسی، ڈھائی روپے ،۶۴ ص ۔

(۲۹۸۸)دعائے سباسب :

لاھور: کتب خانہ اثنا عشری، حمایت اسلام پریس لاھور، ۵۰ پیسے ، ۴۸ ص ۔

(۲۹۸۹)دعائے سمات : مولانا میر سیّد علی

لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۸۹۱م ، ۲۶ ص

(۲۹۹۰)دعاءُ العھد مع نماز پنجگانہ : مولانا سیّد منظورحسین نقوی

لاھور : انجمن اتحاد المومنین ، آفتاب عالم پریس لاھور ، ۶۴ ص ۔

(۲۹۹۱)دعائے کمیل : مولانا سیّد صفدر حسین نجفی (م ۱۹۸۹م)

لاھور : ۱۹۸۴م ، ۳۰ ص ۔

(۲۹۹۲)دعائے کمیل : مولانا سیّد مقبول احمد (م ۱۹۲۱م)

کراچی : محفوظ بک ایجنسی ، ڈیڑھ روپیہ ،۶۴ ص .

(۲۹۹۳)دعائے کمیل مترجم :

کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی ، العباس پرنٹرز کراچی ، ۵۳ ص .

(۲۹۹۴)دعائے مشلول مع ترجمہ :

شروع میں مولانا سیّد راحت حسین بھیکپوری کا مقدمہ

دھلی : مقبول پریس ، ۱۳۳۵ ھ ، ۷۰ ص.

(۲۹۹۵)دعائے مشلول : مولانا سیّد ظفر مہدی

کراچی : محفوظ بک ایجنسی ، سوا روپیہ ، ۵۶ ص .

(۲۹۹۶)دعائے مشلول : مولانا سیّد ظفر حسن نقوی (م ۱۹۸۹م)

کراچی : عباسی پریس ، ڈھائی آنے ،۲۴ ص .

(۲۹۹۷)دعائے نور مع ناد علی صغیر و کبیر : مولانا سیّد محمّد جعفر زیدی (م۱۹۸۰م)

لاھور : افتخار بکڈپو ، پنجاب نیشنل پریس لاھور ، ۲۵ پیسے

(۲۹۹۸)دعائے نور :

لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۴ آنے ، ۳۲ ص .

(۲۹۹۹)دعائے نور مترجم : مولانا سیّد نجم الحسن کراروی (م ۱۹۸۲م)

دعائے نور ، دعائے ظھور ، دعائے عافیت ، ناد علی کبیر ، دعائے نور صغیر ، دعائے وسعت رزق وغیرہ

۴۸ ص .

(۳۰۰۰)دعائے نور : مولانا سیّد مرتضی حسین (م ۱۹۸۷م).

دعائے نور (کبیر و صغیر) ، دعائے مغفرت ، دعائے طلب حاجت

کراچی : محفوظ بک ایجنسی، سوا دو روپے .

(۳۰۰۱)دلیل الزائرین : مولانا سیّد صفدر حسین رضوی

علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ) کی کتب زاد المعاد اور تحفۃ الزائرین سے اخذ کی گئیں ہیں

کراچی : عباسی لیتھو آرٹ پریس ، ۱۹۵۳م ، ۳۳۶ ص .

(۲ . . ۳۰)دو ثواب : پروفیسر سیّد زین العابدین

کراچی : ۳۲ ص .

(۳ . . ۳۰)ذریعة النجات : سیّد صغیر حسین زیدی

اس سے پہلے دعاؤں کا یہ مجموعہ نواب محمّد علی خان قزلباش نے شائع کیا بعد ازاں ۱۹۴۰کو خادم حسین واثیں نے دوبارہ چھپوایا چونکہ اس میں دعاؤں کے خواص و اسناد فارسی زبان میں تھیں جناب زیدی نے اس کا اردو زبان میں ترجمہ کیا .

لاہور : ادارہ معارف اسلام ، ۱۹۶۵م ، تین روپے ،۳۲۴ ص.

(۴ . . ۳۰)زیارت جامعہ عاشور : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)

لاہور ، ۳۲ ص.

(۵ . . ۳۰)زیارت ناحیہ : مولانا میر سیّد علی

مطبع مظہر العجائب ، ۱۳۰۶ھ ، ۱۹ ص .

(۶ . . ۳۰)زاد المومنین : مولانا سیّد محمّد تقی لکھنوی

لکھنو : مطبع نولکشور (ذریعہ : ۱۳).

(۷ . . ۳۰)زبور آل محمّد(ص) و انجیل اہلبیت اعنی صحیفہ کاملہ: مولانا سیّد محمّد ہارون

دھلی : مطبع یوسفی ،۱۳۴۵ھ ، ڈھائی روپے ، ۳۶۸ ص .

(۸ . . ۳۰)زیارت امیر المومنین ، زیارت امام حسین (ع) و دعائے علقمہ

ملتان : نوبہار پریس ، ۲۳ ص .

(۹ . . ۳۰)زیارت مفجعہ : مولانا سیّد اظہر حسن زیدی (م۱۹۸۶م)

یہ زیارت حضرت زینب سلام اللّٰہ علیہا کی طرف منسوب ہے

لاہور: الامان پرنٹنگ پریس ، ۳۲ ص .

(۱۰ . ۳۰)زیارت ناحیہ مقدسہ معروفہ مترجم :

امام مہدی علیہ السّلام کی طرف منسوب ہے

لاہور : ۶۴ ص .

(۱۱ . ۳۰)زیارت عاشورا : نواب سیّد حامد حسین خان

۱۳۴۰ھ، ۶۰ ص . سیّد عباس فصاحت نے تاریخ طبع کھی :

اُٹھا کے سر کو الم سے کہو یہ ہجری سال   کہ طبع اچھی ہوئی ہے زیارت عاشور
(۱۳۴۰ ھ)

(۳۰۱۲) زیارت ناحیه : مولانا محمّد جعفر زیدی (م ۱۹۸۰م)
لاهور : امامیه مشن پاکستان ، ۱۹۷۵م ، سوا روپیه ، ۶۸ ص .

(۳۰۱۳) زینة العابدین : مولانا سیّد ظلّ حسنین (ذریعه : ۱۲).

(۳۰۱۴) سبعه سیاره : محمّد علی حسن شمس (م ۱۳۱۲ھ)
سات منظوم درود مع ترجمه (مطلع).

(۳۰۱۵) سفینة النجات مع اسناد اردو : مولانا خواجه عابد حسین انصاری
دهلی : مطبع یوسفی، ۱۳۴۳ ھ/۱۹۲۴م ، ۲۶۴ ص .

(۳۰۱۶) سفینة النجات : مولانا عبدالله بن سلطان العلماء(م ۱۸۴۸م)
لکهنو : مطبع محمدیه ، ۲۶۸ ص .

(۳۰۱۷) سمط الدُرر : سیّد محمّد افضل
عنوانات : اسماء الحسنی الٰهی اور اُن کے اعداد ، قرآنی دعائیں ، آئمه کی دعائیں ، نقوش
لاهور : جعفریه کتب خانه ، حیدری پریس لاهور ، ۵ روپے ، ۶۰ ص .

(۳۰۱۸) شرح اوراد الفتحیّه : مولانا محمّد جعفر علی
« الاوراد الفتحیّه» عربی امیر کبیر سیّد علی همدانی(م ۷۸۶ ھ) کی تألیف ہے
لکهنو . (ذریعه : ۱۳).

(۳۰۱۹) شرح دعائے عدیله : مولانا سیّد مصطفی المعروف به میر آغا
لکهنو : مطبع اخبار امامیه ، ۱۳۰۶ ھ، ۴۲ ص.

(۳۰۲۰)شرح دلائل الخیرات : مولانا سیّد کلب باقر نقوی جائسی (م ۱۳۲۹ ھ)
۱۳۱۸ ھ.

(۳۰۲۱) شرح زیارت مفجعه : مولانا محمّد رضا لکهنوی (م ۱۳۱۱ھ) (مطلع).

(۳۰۲۲) شرح زیارت مفجعه :
دهلی : مطبع اثنا عشری ، ۴ آنے (فهرست).

(۳۰۲۳) شرح زیارت ناحیہ : مولانا فدا حسین لکھنوی (مطلع).

(۳۰۲۴) شرح زیارت ناحیہ : مولانا محمّد رضا لکھنوی (م ۱۳۱۱ ھ) (مطلع).

(۳۰۲۵) شمع ہدایت : محمّد جعفر شریف دیوجی (ذریعہ : ۱۴).

(۳۰۲۶)صحیفہ اعمال :

شب و روز کے اعمال ماثور ، علامہ سیّد علی نقی کی مصدقہ

لکھنو : امامیہ مشن ، ۱۳۵۸ھ، سرفراز قومی پریس لکھنو ، ایک روپیہ ، ۵۲۶ ص .

* صحیفہ کاملہ (عربی) :

(۳۰۲۷)ترجمہ صحیفہ کاملہ : مفتی جعفر حسین (م ۱۹۸۳م)

شروع میں علامہ سیّد علی نقی کا مقدمہ

لاہور : ادارہ علمیہ پاکستان ، ۴۵۳ ص .

(۳۰۲۸)صحیفہ کاملہ : مولانا سیّد علی

لکھنو : نظامی پریس ، ۱۳۷۰ھ، ۳۰۰ ص .

(۳۰۲۹)ظہیر المومنین : سیّد محمّد شفیق جعفری

کراچی : ۲ روپے ، ۶۴ ص .

(۳۰۳۰)عاقبت محمود در عمل اُمّ داود : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی (ذریعہ : ۱۵).

(۳۰۳۱)عمل عاشورا :

خیرپور میرس : زیدی برادرس ، مراد پریس خیرپور، ڈیڑھ آنہ ،۱۶ ص .

(۳۰۳۲)عمل عاشور : مولانا آغا مہدی

کراچی : ڈیسنٹ پریس ، ۲۴ ص .

(۳۰۳۳)عملیہ عزا : مولانا مرزا احمد علی (م ۱۹۷۰م)

اعمال عاشورا، لاہور : مکتبہ علمیہ ،۱۹۵۵م/۱۳۷۴ھ ، ڈیڑھ آنہ ،۱۶ ص .

* مفاتیح الغیب (فارسی) : علامہ محمّد باقر مجلسی (م ۱۱۱۰ ھ)

(۳۰۳۴)عناقید الجیب : مولانا خواجہ عابد حسین (م۱۹۱۲م)

استخارہ اور اس کی تفصیلات

دھلی : مطبع یوسفی، ۱۳۱۲ھ ، دس آنے ،۷۴ ص .

(۳۰۳۵)فریاد : مرزا مرتضی علی مرزا

کراچی : عباسی لیتھو آرٹ پریس ، ۳۰ ص .

آغاز :

اے نور شمع وحدت اے مصطفی کے نائب دل میں بسے ہو میرے ہو کے نظروں سے غائب

ورد زباں ہے میری یا مظہر الغرائب گھیرے ہوئے ہیں مجھ کو چاروں طرف نوائب

فریاد میری سن لو یا دافع المصائب ناد علی ہے لب پر یا مظہر العجائب

(۳۰۳۶)قلب نگیں : سیّد سجاد حسین عرف غلام پنجتن نگیں

حیدرآباد دکن ، کتب خانہ حیدری ، حیدری پریس ، ۳ آنے ، ۱۶ ص .

* کامل الزیارات (عربی) : ابن قولویہ (م ۳۶۷ ھ)

کراچی : نیشنل پبلشرز ، ۶۹۱ ص .

(۳۰۳۷)کرشمہ جفر موسوم بہ آلہ معلومات : ہمایوں مرزا لکھنوی (م ۱۹۶۰م)

خواص حروف تہجی اسم اعظم طلسمی حروف اور مختلف آیات و سور کا عمل

کراچی : شکیل بکڈپو ، ۱۴۰۰ ھ،۱۴ روپے ، ۲۰۸ ص .

(۳۰۳۸)کمال ارتضوی :

وہ دعائیں جو رویت ہلال کے وقت پڑھی جاتیں ہیں .

دھلی : مطبع اثنا عشری ، ایک آنہ (فہرست).

(۳۰۳۹)کہا علی(ع)، بلا ٹلی : میر شجاعت علی شجیع

کراچی : محفوظ بک ایجنسی ، ۱۹۷۹م ، ۵ روپے ،۱۴۴ ص .

آغاز :

آپ پر ظاہر ہے سب روداد غم کس زباں سے میں کروں فریاد غم

اب سہی جاتی نہیں بیداد غم روز ہے مجھ پر نئی افتاد غم

المدد اے شاہ مرداں المدد

(۳۰۴۰)گلستان معرفت (حصہ سوم) : شیخ محمّد حافظ بلتستانی

تعویزات و عملیات ، کامونکی منڈی ، ۱۹۸۸م ، سولہ روپے ، ۸۰ ص .

(۳۰۴۱) لسان المتقین : مولانا سیّد محمّد تقی

(۳۰۴۲)اللوائح اللیلیہ : مولانا محمّد مرتضی نونہروی (م ۱۳۳۶ ھ)

دعائے عدیل کی شرح (ذریعہ : ۱۸).

(۳۰۴۳)مجموعہ زیارات :

زیارت حضرت امام حسینؑ ، حضرت علی اکبرؑ اور شہدائے کربلا

کراچی : محفوظ بک ایجنسی، ڈھائی روپے ،۶۰ ص .

(۳۰۴۴)مجموعہ مناجات : سیّد قیصر حسین قیصر رضوی

دعائیہ نوحے ، مناجات و منقبت اور مختلف دعائیں

کراچی : رحمت اللہ بک ایجنسی ، بارہ روپے ، ۱۷۶ ص .

(۳۰۴۵)مشکل کشا : شاہ عابد حسین جونپوری

چند دعائیں جس میں وسعت رزق اور تسخیر قلوب وغیرہ بھی شامل ہیں

گور کھپور ، ۳ آنے ، ۳۶ ص .

* منتخب النجوم (فارسی) : شکر اللہ بن لطف اللہ.

(۳۰۴۶)مشکل کشا : سیّد مظفر علی خان

لاہور: کلاسیک ، اللہ والا پرنٹرز لاہور ،۶۴ ص .

(۳۰۴۷)معراج العقول : مولانا محمّد مرتضی نونہروی(م ۱۳۳۶ ھ)

دعائے مشلول کی شرح (ذریعہ : ۲۱).

(۳۰۴۸)مفتاح الحاجات : سیّدہ مصطفی بیگم بنت سیّد باقر حسین (ذریعہ : ۲۱).

(۳۰۴۹)مفتاح الحاجات : مولانا سیّد محمّد عباس قمر زیدی

کراچی : مکتبہ معراج ادب ، انجمــن پریس کراچی ، ۱۳۹۵ ھ/۱۹۷۵م ،

۶ روپے ، ۲۲۴ ص .

(۳۰۵۰)مفتاح الفتح : نواب فتح علی خان قزلباش

انبیا، و ائمہ علیہم السّلام کی طرف منسوب دعاؤں کا مجموعہ

۱۳۴۰ ھ/۱۹۲۱م ،۴۳۲ ص، میر ہدایت حسین شرر نے تاریخ طباعت کہی :

وظائف کی ایسی کتاب اور چھپے مگر لطف باری تعالی ہے یہ

دعاؤں کی ترتیب کو دیکھئے کہ انداز سب سے نرالا ہے یہ

بہ جدت شرر سال تاریخ میں نیا ڈھنگ تو نے نکالا ہے یہ

سنا نام جب ہاتف غیب نے کہا لطف باری تعالی ہے یہ

(۳۰۵۱)مقبول جہاں : سیّد صادق علی حسین

(اردو کے ان پڑھ شعراء، از مرزا فدا علی خنجر لکھنوی).

(۳۰۵۲)مناجات بدرگاہ قاضی الحاجات : مولانا سیّد منظور حسین نقوی

لاہور : زیدی بکڈپو ، نامی پریس لاہور ، ۶۴ ص.

آغاز :

اے بے نیاز و یکتا و بے مثل و بے مثال — اے مالک عطا و کرم ربّ ذوالجلال

اب عجز و انکسار سے کرتا ہوں یہ سوال — بے انتہا ہیں نعمتیں جن کو نہیں زوال

یا ساتر العیوب ستر پوش کیجئو — یا غافرا الذنوب گناہ بخش دیجئو

(۳۰۵۳)مناجات داود (ع) : مولانا سیّد آغا مہدی

یہ مناجات سریانی زبان میں تھی حضرت عبداللہ بن عباس رضی اللہ عنہما نے عربی میں منتقل کی

لکھنو : جمعیت خدام عزا ، الواعظ صفدر پریس لکھنو ،۵ آنے ،۲۴ ص .

سیّد سرفراز حسین خبیر نے تاریخ کہی :

حاکم شرع متیں اہل یقیں صاحب جود — مجتہد رہبر دیں مولوی آغا مہدی

کہ ازش بود فقط خدمت ایماں مقصود — کرد او ترجمہ ادعیہ ماثورہ

دم تحریر بقرطاس قلم محو سجود — دم تقریر زباں باز کند قفل علوم

این دعا سہل کند از کرم ربّ و دود — مشکل صعب اگر صورت آہن باشد

منبع لطف و کرم گشتہ دعائے داود — ای خبیر از پی تاریخ طباعت بنویس

(۱۳۷۲ ھ)

(۳۰۵۴)منتخب مفاتیح الجنان : سیّد عبدالواحد رضوی

لاہور : افتخار بکڈپو ، ۱۹۷۹م ، ۲۰ روپے ،۳۷۶ ص .

(۳۰۵۵)منظومہ استغاثات : مولانا سیّد محمّد حسین نوگانوی (ذریعہ :۲۳).

(۳۰۵۶)موعظہ عظیم آبادیہ : مولانا سیّد علی محمّد(م۱۸۹۴م)

لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۰۴ ھ.

(۳۰۵۷)نذر مقبول یعنی ترجمہ دعائے مشلول : مولانا حکیم علی عباد قیس
بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۳۷۱ھ، علمی الیکٹرک مشین بنارس ، ۱۲آنے ، ۴۸ ص .

(۳۰۵۸)نور کا تڑکا : مولانا سیّد آغا مہدی رضوی
حضرت علی (ع) کی طرف منسوب « دعائے صباح » کا ترجمہ ، مولانا محمّد مہدی زنگی پوری نے اس کا نام « معراج الصلاح » رکھا تھا ، مترجم نے اس کے چودہ تراجم کا ذکر کیا ہے جو تراجم هند و پاك کے علما نے کئے وہ حسب ذیل ہیں :

۱- مرزا اسد اللّٰه خان غالب - ۱۲۸۵ھ میں فارسی میں ترجمہ
۲- تاج العلما ، مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ھ) اردو میں
۳- مولانا سیّد رضی حیدر- اردو میں
۴- مولانا سیّد محمّد مرتضی- اردو میں
۵- مہاراج کمار محمّد امیر حیدر خان - انگریزی میں

لکھنو : صفدر پریس ، آٹھ آنے ، ۴۰ ص ، سیّد سرفراز حسین خبیر نے تاریخ کہی :

هادی قوم سیّد مہدی مشعل منزل هدایت بهی
کیوں نہ مخدوم سب کہیں اس کو کہ وہ ہیں خادم شریعت بهی
بادل شادیہ لکھا مصرع حسن معنی ہے شان صورت بهی
(۱۳۶۷ ھ)

(۳۰۵۹)نور کے تڑکے کی دعا/ خدا پرستوں کی سوغات : مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۳۱۲ ھ)
لکھنو : ۱۲۹۹ ھ ، ۳۰ ص .

(۳۰۶۰)وظائف اعجازیہ : مولانا محمّد اعجاز حسن (م ۱۳۵۰ھ) (مطلع).

(۳۰۶۱)وظائف جعفریہ : مولانا سیّد علی انصر زیدی
کانپور : مطبع کاظمی،۱۹۱۵م ، ۷۸ ص .

(۳۰۶۲)وظائف المتقین : مولانا سیّد محمّد امین شیرازی (م ۱۹۷۷م)
سرگودھا : مکتبہ المبلّغ ، ثنائی پریس سرگودھا ، ۱۲ آنے ، ۶۴ ص .

(۳۰۶۳)وظائف محمدیه : مولانا سیّد حامد حسین عشروی
نواب محمّد علی خان کی کتاب « ذریعة النجاة » کو نئی ترتیب سے پیش کیا گیا ہے ، بھرائچ (بھارت) .

(۳۰۶۴)وظائف المومنین : سیّد نجم الحسن (ذریعه : ۲۵) .

(۳۰۶۵)وظیفه عارفین شیعه اوراد فتحیه :
میر سیّد عطاء اللّه ہمدانی اخلاف سیّد علی ہمدانی (م ۷۸۶ ھ) کی بیاض سے نقل کیا گیا.
علی گڑھ : اداره ہمدانیه حسینیه جلالی ، ۱۳۸۸ ھ/۱۹۶۸م ، ایک روپیه ، ۲۲ ص .

(۳۰۶۶)وظیفة اللیل فی ترجمه دعائے کمیل : مولانا سیّد ظفر حسن امروھی(م۱۹۸۹م) (ذریعه :۲۵) .

(۳۰۶۷)هدایة الزائرین : شیخ خادم حسین نارووالی
لاهور: کتب خانه اثنا عشری، گیلانی پریس لاهور، ایک روپیه ، ۲۰۰ ص .

(۳۰۶۸)هدیه علویه اردو ترجمه ذریعة النجات : مولانا سیّد مرتضی حسین (م ۱۹۸۷م)
سوره یٰسین ، سوره دهر اور مارمضان کی خاص دعائیں
۵ روپے ، ۲۴۰ ص .

(۳۰۶۹)هفت هیکل : مفتی جعفر حسین (م ۱۹۸۳م)
امام زین العابدین علیه السلام کی سات دعائیں
لاهور : اعجاز بکڈپو ، ۷۲ ص .

فرہنگ و لغات

(۳۰۷۰)ترجمہ فرہنگ دفتر اول ابو الفضل : سیّد اولاد حسین شاداں بلگرامی
لاہور : شیخ مبارک علی تاجر کتب ، ۱۹۳۱م ، ۳۲ ص .

(۳۰۷۱)سٹینڈرڈ اردو ڈکشنری : آغا محمّد باقر(م۱۹۷۲م)
لاہور : علمی پرنٹنگ پریس ، ۱۹۴۸م ، ۷۸۰ ص .

(۳۰۷۲)عقل و ذہانت کی میزان : بنیاد علی گریاں دہلوی
مجموعہ چیستان و پہلیاں ، لکھنو : مطبع نولکشور ، ۱۳۱۵ ھ، ۲۴ ص.

(۳۰۷۳)فرہنگ اثر : جعفر علی خان اثر
دو حصّے : جلال کے سرمایہ زبان اردو کا جائزہ ، نور اللغات کا ناقدانہ جائزہ
لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۹۶۱م، ۵۷۴ ص .

(۳۰۷۴)فرہنگ الفاظ و محاورات سرگزشت وزیر خان لنکران : مولانا سیّد اولاد حسین شاداں بلگرامی
لاہور : شیخ مبارک علی تاجر کتب ،۱۹۳۲م ، ۴ آنے ،۷۹ ص .

(۳۰۷۵)فرہنگ نویسی فارسی : سیّد محمّد علی داعی الاسلام
۱۳۴۸ ھ (ذریعہ : ۱۶).

(۳۰۷۶)فقیر کی جھولی : باقر علی داستانگو
محاورات و ضرب الامثال ، دہلی : محمڈن پرنٹنگ ورکس ،۱۹۲۴م .

(۳۰۷۷)قاموس الفصاحت : سیّد محمّد محمود اکبرآبادی(م ۱۹۷۶م)
اردو زبان کی کہاوتوں ، محاوروں اور روزمروں کا گنجینہ
کراچی : انجمن اسلامیہ پاکستان ، ۱۹۷۳م ، ۳۰۸ ص .

(۳۰۷۸)گنج شائیگان : سیّد الطاف حسین کاظم علوی
محاوات و ضرب الامثال ، شروع میں مولانا ذکاء اللّٰہ (م۱۹۱۰م) کا طویل

مقالہ لاہور : اسلامیہ پریس ،۱۸۹۳م ، ۱۲۰ ص .

(۳۰۷۹)گنجینہ زبان اردو : سیّد ضامن علی جلال لکھنوی

« سرمایہ زبان اردو »(فارسی)کا ترجمہ

لکھنو : نولکشور پریس ، ۱۸۸۰م ، ۸۰۰ ص .

(۳۰۸۰)لغات الخواتین : امجد علی اشہری

لاہور : پیسہ اخبار ،۱۹۲۵م ،۲۶۳ ص .

(۳۰۸۱)لغات نظامی : ناظر حسین زیدی وغیرہ

لغات کے ساتھ ساتھ بعض ادیبوں اور شعراء کے حالات زندگی بھی درج ہیں

لاہور : گلوب پبلشرز، ۱۹۸۱م ،۹۴۸ ص .

(۳۰۸۲)مرقع لغت : خواجہ قمر الدّین راقم (غالب نام آور).

(۳۰۸۳)مفید القلاب : سیّد رجب علی

آگرہ ، ۱۸۷۲م ، ۳۱۶ ص .

(۳۰۸۴)نوادر الالفاظ مع غرائب اللغات : سراج الدّین علی خان آرزو

عبدالواسع ہانسوی کی کتاب « غرائب اللغات » کے تسامحات و اسقام پر روشنی ڈالی گئی ہے .

کراچی : ادبی پریس ،۱۹۵۱م، ۵۰۳ ص .

اقتصادیات

(۳۰۸۵)آج کا انسان اور اجتماعی مشکلات : مولانا سیّد ذیشان حیدر جوادی
آیۃ اللہ سیّد محمّد باقر الصدر(م ۱۹۸۰م) کی کتاب کا ترجمہ
تہران : سازمان تبلیغات اسلامی ایران ، ۱۴۰۳ ھ، ۵۵ ریال ، ۱۰۰ ص .

(۳۰۸۶)اجرتی محنت اور سرمایہ : میر عابد علی عابد
کارل مارکس کی کتاب مع مقدمہ اینگلز
حیدرآباد دکن : اشاعت گھر ، ۱۹۴۳م ، عہد آفرین برقی پریس حیدرآباد دکن، ۵۹ ص (ناقص الآخر).

(۳۰۸۷)اسلامی اقتصاد : شیخ محسن علی نجفی
آیۃ اللہ محمّد آصف محسنی قندھاری رہبر حرکت اسلامی افغانستان کی کتاب کا ترجمہ
اسلام آباد : جامعۃ اہل البیت ، ۱۴۰۳ ھ/۱۹۸۳م ، ۹ روپے ، ۹۶ ص .

(۳۰۸۸)اسلامی اقتصادیات کا جائزہ : مولانا سیّد ذیشان حیدر جوادی
آیۃ اللہ باقر الصدر (م ۱۹۸۰م) کی کتاب کا ترجمہ
ایران : مرکز تبلیغات انقلاب اسلامی ، ۱۴۰۴ ھ ، ۱۵۱ ص .

(۳۰۸۹)اسلامی بنک : مولانا سیّد ذیشان حیدر جوادی
آیۃ اللہ سیّد باقر الصدر (م ۱۹۸۰م) کی کتاب کا ترجمہ
سرگودھا : مکتبہ اصغریہ ، ۳۲۴ ص.

(۳۰۹۰)اسلامی جمہوریہ کا دستوری ڈھانچہ اور اس کے مصادر قوت : مولانا سیّد ساجد علی نقوی ، مولانا سیّد ذیشان حیدر جوادی
آیۃ اللہ باقر الصدر (م ۱۹۸۰م) کی کتاب کا ترجمہ
ایران : مرکز تبلیغات انقلاب اسلامی، ۱۴۰۴ ھ ،۵۸ ص .

(۳۰۹۱)اسلامی فلسفہ اور مارکسزم : شیخ محسن علی نجفی
اسلام آباد : جامعہ اہل البیت ، ۱۹۸۳م ، ۹۴ ص .

(۳۰۹۲)اسلامی معیشت : علامہ طالب جوہری
اسلامی معیشت کے چند رہنما اصول
کراچی : ادارہ مدینۃ العلوم ، ۱۹۸۴م ،۱۲ روپے ،۱۰۳ ص .

(۳۰۹۳)اسلامی نظام معیشت کا سرسری جائزہ : ظہیر الدّین حیدر
اسلامی نظام سوسائٹی کے مختلف طبقوں میں توازن پیدا کرتا ہے
لاہور : امامیہ مشن پاکستان ، ۱۹۷۰م ، ۴۰ پیسے ، ۳۲ ص .

(۳۰۹۴)اقتصادی مسائل کا حل : شیخ غیاث الدّین
لاہور : ادارہ معارف اسلام ،۴ آنے ،۲۰ ص .

(۳۰۹۵)اسلام کا معاشی نظام : علامہ سیّد محمّد رضی زنگی پوری
بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۳۷۲ھ ، ۲۵۴ ص.

(۳۰۹۶)اسلام کی آواز : مفتی سیّد طیب آغا
ردّ سوشلزم و کیمونزم ، لاہور : شیعہ جنرل بک ایجنسی، ۱۹۵۵م ، ۸ آنے ، ۶۱ ص.

(۳۰۹۷)اقتصادی نظاموں کا تقابلی جائزہ (حصّہ اوّل) : مولانا سیّد محمّد تقی نقوی
آیۃ اللہ شیخ حسین مظاہری کی کتاب کا ترجمہ
عنوانات : سرمایہ داری نظام ، نظام اشتراکیت ، سوشلزم پر کچھ تنقید ، اسلام کا اقتصادی نظام ، اسلامی اقتصاد کی بنیادیں ، اسلام میں حکومت و ولایت
لاہور : امامیہ پبلی کیشنز ،۲۵ روپے ، ۲۴۰ ص .

(۳۰۹۸)جمہوری سوشلزم : جلیس عابدی
انگریزی کتاب سے ترجمہ ، دھلی : نیشنل اکاڈمی ،۱۹۶۷م ، ایک روپیہ ، ۲۲۸ ص.

(۳۰۹۹)داس کیپٹال (جلد اوّل) : سیّد محمّد تقی
کارل مارکس کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : انجمن ترقی اردو ،۱۹۶۱م ، ساڑھے سات روپے ،۲۸۰ ص .

(۳۱۰۰)داس کیپیٹال (جلد دوم) : سیّد محمّد تقی
کراچی : مجلس ترقی اردو ،۱۹۷۲م ، ۱۵ روپے ، ۲۲۳ ص.

(۳۱۰۱)دین و دنیا - مذھب اور اقتصادیات کا ارتباط : خواجه محمّد لطیف انصاری
لاھور : امامیه مشن ، ۱۹۶۳م ، ۴۰ پیسے ،۵۶ ص .

(۳۱۰۲)سوشلزم : سبط حسن (م ۱۹۸۶م)
فریڈرک اینگلز کی کتاب کا ترجمه
لاھور : پیپلز پبلشنگ ھاؤس ، ۱۹۶۶م ، ڈیڑھ روپیه ، ۱۴۴ ص.

(۳۱۰۳)سوشلزم - اصول شرعیه کی روشنی میں : مولانا محمّد بشیر انصاری (م ۱۹۸۳م)
سوشلزم کی حمایت میں ، اسلام آباد : خورشید پرنٹرز، ۴ ص .

(۳۱۰۴)طبقاتی تفاوت اور اسلام : مولانا سیّد ساجد علی نقوی
امام موسی الصدر لبنانی کی کتاب کا ترجمه
راولپنڈی : موسسة الشهید الصدر، ۱۴۰۲ ھ/۱۹۸۲م ،۴ روپے ، ۳۲ ص .

(۳۱۰۵)مارکسزم - محنت کشوں کے لئے ایک سراب : مولانا سیّد فیاض حسین نقوی
آیت اللّٰه ناصر مکارم شیرازی کے ایک رسالے کا ترجمه ، ۱۴۰۲ ھ، ۱۶ ص .

(۳۱۰۶)معاشی خوشحالی کے لئے تدابیر : سکندر مرزا
سکندر مرزا کی تقریر ، ۲۲ ص .

(۳۱۰۷)مطالبه اودھ : نواب سیّد اصغر حسین
آخری تاجدار اودھ اورایسٹ انڈیا کمپنی کے مابین معاهدات
لکھنو : اودھ ریسٹوریشن مشن ،۱۹۴۷م ، ۷۴ ص .

(۳۱۰۸)والدازم : سیّد محمّد احسن
مختلف معاشی نظریات ، پشاور ، مکتبة السبطین، ۲۱۶ ص.

شعر و شاعری

(۳۱۰۹)آداب جنوں : ڈاکٹر سیّد صفدر حسین (م ۱۹۸۰م)

۲۶ منظومات ، پہلی نظم کا عنوان « نور رسالت » ہے

لاہور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۷۸م، ۱۵ روپے ، ۱۲۸ ص .

(۳۱۱۰)آفتاب تازہ : میکش غازی پوری

بنارس : رحمة اللّٰہ ھاشمی بك سیلر ، ۱۳۷۳ ھ ،۳۲ ص .

(۳۱۱۱)آواز کربلا : ڈاکٹر پیکر جعفری

فیض آباد : نشاط پریس ٹانڈہ، ۱۹۸۲م ، ڈیڑھ روپیہ ، ۱۶ ص .

(۳۱۱۲)آئینہ نظم آزاد : چوھدری سیّد حسن کاظم صاحب حسن

آزاد نظم کی ردّ میں،لکھنو :انجمن محافظ اردو ،۱۹۵۲م، ایك روپیہ ،۹۶ ص.

(۳۱۱۳)آیات وجدانی : مرزا یاس یگانہ لکھنوی(م ۱۹۶۳م)

لاھور : شیخ مبارك علی تاجر کتب ، ڈیڑھ روپیہ .

(۳۱۱۴)اصحاب کہف : علی اطہر مرغوب نقوی

اصحاب کہف کے ضمن میں واقعات کربلا کو نظم کیا گیا ہے

لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۳۷۴ھ، ۱۶۰ ص ، سیّد ظفر حسین ظفر رضوی نبیرہ مفتی میر محمّد عباس نے تاریخ کہی :

ہے دعائے ظفر کہ بہر رسول — ہو مصنف کو اجر نیك حصول

نظم فرمائے سات سو اشعار — رہے ھر بیت میں پابند اصول

حال اصحاب کہف نظم کیا — ربط کے ساتھ ذکر آل رسول

لکھو ھجری میں ہے بطرز جدید — ذکر اصحاب کہف کا منقول

(۱۳۷۴ ھ)

آغاز :

قرآن ہے جو شاہ رسالت کا معجزہ اس میں بیان ہوا ہے عذاب و ثواب کا
لکھا ہے اس میں گزرا ہوا ایک ماجرا صادق کلام حق ہے نہیں اس میں شک ذرا

(۳۱۱۵)افکار : سیّد حسین فکر بدایونی

(۳۱۱۶)الف : رئیس امروھی(م ۱۹۸۸م)

۱۹۴۷م سے ۱۹۶۳م تک کہی ہوئی غزلوں کا مجموعہ

کراچی : ادارہ ذھن جدید،۵ روپے،۱۹۲ ص .

(۳۱۱۷)المناقب : ارشد آس بیگم

قصائد، ٹوبہ ٹیک سنگھ،۱۹۹۴م ، ۱۴۸ ص .

(۳۱۱۸)انامن الحسین (ع) : رئیس امروھی (م۱۹۸۸م)

قصائد، سلام و مراثی

کراچی : رئیس اکاڈمی، ۱۱۲ ص .

(۳۱۱۹)انتخاب رباعیات طاھر : آغا صادق حسین نقوی

بابا طاھر عریاں کی بعض رباعیات کا منظوم ترجمہ

کوئٹہ : مطبع مشرق،۱۳۹۶ھ.

(۳۱۲۰)انتخاب کلیات مولانا سخا دھلوی : مولانا سیّد نظیر حسن سخا دھلوی

فارسی و اردو غزلیات ، قصائد و قطعات کا انتخاب

راولپنڈی : شاداب پرنٹنگ پریس .

(۳۱۲۱)اوج قمر : سیّد محمّد حسین قمر جلالوی(م۱۹۶۸م)

۱۴۵ غزلیں ، کراچی : شیخ شوکت علی اینڈ سنز،۱۸روپے ، ۱۷۲ ص.

(۳۱۲۲)باغ تازہ : نقوی مصطفی آبادی

۱۹۷۷م ،۱۰ روپے ، ۱۹۲ ص.

(۳۱۲۳)بچوں کے حالی : صالحہ عابد حسین

مولانا حالی کی اُن نظموں کا انتخاب جو بچوں سے متعلق ہیں

دھلی : ترقی اردو بیورو ،۱۹۸۳م ، پونے چار روپے ،۶۴ ص .

(۳۱۲۴)برق و باران : نسیم امروهی (م۱۹۸۷م)

(۳۱۲۵)بزم نور : مولانا سیّد علی حامد ایڈیشنل سیشن جج

مرثیه درباره حضرت شهید ثالث

دهلی : مطبع اثنا عشری، ۳۲ ص .

(۳۱۲۶)بنائے دیں : غلام علی احسن

سلام ، آگره : بزم ادب شاه گنج ، عزیزی پریس آگره ، ۷۲ ص .

آغاز :

تمسک رکھتے ہیں قرآن سے اور آل اطہر سے ہمیں کیا ڈر قیامت کا ہمیں کیا خوف محشر سے
ہوئی ہے ابتدا اسلام کی ذات پیمبر سے بنائے دین مستحکم ہوئی شبیر و شبّر سے

(۳۱۲۷)بہاراں : مرزا جعفر علی خان اثر

لکهنو : نظامی پریس ، ۱۹۳۹م .

(۳۱۲۸)بیت الحزن :

۸ آنے .

(۳۱۲۹) پریم بهگتی : نجم آفندی

لکهنو : نظامی پریس ،۶۴ ص .

(۳۱۳۰)پهول پهول آنسو : محمّد آصف بر خیا بوترابی

سلام ، کراچی : برخیا منزل ،۱۹۷۸م ، ۱۴۷ ص.

(۳۱۳۱)تار نفس : مجتبی حسین عامر موسوی

۳۵ غزلیں، ۸ قطعات اور دس نظمیں

حیدرآباد دکن : نیشنل بکڈپو ، ۱۹۷۷م ، ۸ روپے ،۱۷۹ ص .

(۳۱۳۲)تبلیغات غم :

نوحے ، مراد آباد : دائرة الاشاعت نوگانواں ، ۱۳۵۲ ھ ، ۱۲ آنے .

(۳۱۳۳)تجلیات انجم : سیّد علی سجاد انجم (م ۱۳۶۴ ھ)

غزلیات ، کراچی : حقی آفسٹ پریس ،۱۹۷۱م ، ساڑھے تین روپے ،۱۳۶ ص .

(۳۱۳۴)تعمیر وطن : آل نبی زیدی

نظم ، ۸۸ ص .

(۳۱۳۵)تمدّن حیدری : سیّد محمّد شفیع سیّد

مثنوی بموقع جشن جوبلی ملکه وکٹوریه اس کا تاریخی نام « ظفر المبین » ہے

میرٹھ : مطبع حدیقة العلوم ، ۱۳۱۵ھ، ۴۰ ص ، اصغر حسین قمر جارچوی نے تاریخ کہی :

ہیں بے شك قابل توصیف و تعریف میرے سیّد میرے اخی المعظّم

لکھی ہے مثنوی کیا خوب کیا خوب کہیں جس کو کرامت اهل عالم

ز روئے جهد سال طبع پرور قمر لکھدے زہے نظم مکرم

(۱۳۱۵ ھ)

(۳۱۳۶)تنبیهه : نسیم امروهی(م۱۹۸۷م)

ناشر کے بقول : مولوی نقن صاحب مصنف شهید انسانیت نے پیام اسلام کے محرم نمبر میں تحریر کیا ہے که شهید کربلا کو مسلمانوں نے نهیں بلکه یهودیوں نے دفن کیا جس کو پڑھ کر جناب نسیم امروهی نے یه نظم کهی .

لکھنو : اداره تحفظ حسینیت ، ایك آنه ، ۸ ص .

آغاز :

جاهل شان امامت عالم بدعت مآب اس قدر خبط تجدّد میں نه ہو مست و خراب

اُف تری تیغ زباں اور لاش جان بو تراب رحم کر ظالم تڑپتی ہیں بتولؑ دل کباب

پائمالی کی تھی ابن سعد نے رب کے لئے تو نے کشتوں پر لگائی ضرب کس شے کے لئے

(۳۱۳۷)تنبیهه الغافلین : سیّد فیاض حسین

محمود احمد عباسی(م ۱۹۷۶م)کی کتاب «تاریخ امروهه» کے باب انساب پر جرح

مراد آباد : مطبع حقانی امروهه ، ۸ ص .

(۳۱۳۸)تنویر خیال - سانٹ : ناظم جعفری

اله آباد : شبستان ،۱۹۷۸م ۱۵، روپے ، ۱۵۱ ص .

(۳۱۳۹)ثمرات خلد : سیّد آفتاب احمد جعفری ثمر هوشنگ آبادی

کراچی ، ۱۹۸۶م ، ۱۴۶ ص .

(۳۱۴۰)جام شعور : سیّد اطہر حسین

نعت ، منقبت اور غزلیں ، لکھنو : گورنمنٹ نرسری کمپاؤنڈ ،۱۹۷۷م ، سولہ روپے ، ۲۵۶ ص .

(۳۱۴۱)جام ولا : سیّد مصطفی ہمدم فیض آبادی

قصائد ، کراچی : عباسی لیتھو آرٹ پریس ، ۱۹۶۷م .

آغاز :

کیسا یہ نور چمکا دنیا میں روشنی ہے جس رُخ بھی دیکھتے ہیں پھیلی یہ چاندنی ہے

بھیجا ہوا خدا کا یہ آخری نبی ہے کثرت مٹی بتوں کی دنیا یہ کہ رہی ہے

(۳۱۴۲)جھلکیاں : عروج زیدی بدایونی

بدایوں : نظامی پریس ، ۱۹۵۴م ، تین روپے ،۱۶۸ ص.

(۳۱۴۳)چودہ ستارے : شارب لکھنوی

قصائد ، لکھنو ، ۱۹۵۰م ، ۶ آنے ، ۳۲ ص .

(۳۱۴۴)حُبّ علی علیہ السلام : ڈاکٹر سیّد آغا حسین

قصائد ، کراچی : پاک پرچم پرنٹنگ پریس ،۱۹۷۱م .

(۳۱۴۵)حدائق مرغوب : علی اطہر مرغوب نقوی

سلام و قطعات ، لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۲ آنے .

(۳۱۴۶)حرف غزل : ڈاکٹر سیّد مسیح الزمان

اردو غزل کے مختلف زاویوں پر روشنی ڈالی گئی ہے

لکھنو : کتاب نگر ، ساڑھے تین روپے .

(۳۱۴۷)حسینی قربانی : سیّد غلام علی احسن

سلام ، آگرہ : علوی اسٹور شاہ گنج ، آگرہ اخبار برقی پریس آگرہ ۱۹۴۰م ، ۴ آنے ، ۱۱۲ ص .

(۳۱۴۸)حکایت نے : رئیس امروھی (م۱۹۸۸م)

کراچی : رئیس اکاڈمی ، ۱۳۹۵ ھ/۱۹۷۵م ، دس روپے ، ۹۶ ص .

(۳۱۴۹)خاص نوحے : مولانا سیّد ناصر حسین زیدی

۱۸ قدیم نوحے ، لکھنو : مدرسہ الواعظین

(۳۱۵۰)خطبات راشدہ و زیارت ناحیہ مقدّسہ : مولانا سیّد علی حسن اختر امروہی
خطبہ غدیر ، خطبہ جناب سیدہ در دربار خلافت اوّل : خطبہ شقشقیہ ، خطبہ معاویہ بن یزید کی منظوم صورت
کراچی ، ۱۹۷۳م ، ۲ روپے ، ۵۶ ص .

(۳۱۵۱)خمکدہ خیام : آغا شاعر دھلوی(م ۱۹۴۰م)
لاهور : شیخ مبارک علی تاجر کتب ، تین روپے .

(۳۱۵۲)جواب سفر : جاوید منظر
غزل ، کراچی : مکتبہ عالمین ، ۱۹۸۶م ،۴۵ روپے ، ۱۱۲ ص .

(۳۱۵۳)خوبی سخن / بہار کمال : حکیم سیّد محمّد مہدی کمال
غزل ، رامپور : مطلع سعیدی ، ۱۹۲۸م ، ۸ آنے ،۸۴ ص .

(۳۱۵۴)خون ناحق : سیّد امیر حیدر بخت اکبر آبادی
شهید ثالث قاضی سیّد نور اللّٰہ شوستری کے حالات زندگی منظوم صورت میں
آگرہ ، ایک آنہ .

(۳۱۵۵)داغ داغ اُجالا حصّہ چهارم : آغا مصطفی قاسم ساحل قزلباش
۷۳ ص .
آغاز :
تمنّائیں گنائے جا سوالی در مولی ہے کر دے قلب خالی
حرم میں ہوں مگر یہ سوچتا ہوں کہاں میں اور کہاں روضے کی جالی

(۳۱۵۶)درد جگر / واسوخت یاور : سیّد محمد محمود علی یاور امروهی
مراد آباد : مطبع گلزار احمدی ، ۸ ۳ ھ، ۳۲ ص .
آغاز :
حضرت عشق کی تعریف بیاں ہوتی ہے اُن کی توصیف میں گو لال زباں ہوتی ہے
جب یہ آتی ہیں تو جاں تن سے رواں ہوتی ہے گزر عقل تو مشکل ہے کہاں ہوتی ہے
ہوش اُ جاتے ہیں سر پھرتا ہے دل ہلتا ہے حق کسی کو نہ چکھائے وہ مزا ملتا ہے

(۳۱۵۷)درس حجاب : مہذب لکھنوی
۳۴ بند ۲ آنے ، ۱۶ ص .

آغاز :

آیا ہوا ہے خلق میں دور انقلاب کا بدلا ہوائے وقت نے رُخ شیخ و شباب کا
بر آیا مــدّعا نظر انتخاب کا اک آن میں الٹ گیا پردہ حجاب کا
دل کو ہوس میں سیر کی کس طرح کل پڑے موتی صدف کو توڑ کے باھر نکل پڑے

(۳۱۵۸)دفتر دبیر : سلامت علی دبیر

ڈاکٹر ھلال نقوی نے مرتب کی، 35 نایاب مرثیے

کراچی : محمدی ایجوکیشن اینڈ پبلی کیشنز ، 1995م ، ۴۰۰ روپے ، ۴۰۰ ص .

(۳۱۵۹)دفتر ماتم جلد چهارم : مرزا سلامت علی دبیر

لکھنو :مطبع شاھی ، ۱۹۰۹م ، ۲۲۱ص .

(۳۱۶۰)دفتر ماتم جلد هشتم : مرزا سلامت علی دبیر

۲۸ مرثیے ، لکھنو : مطبع شاھی، ۱۹۱۲م ، ۱۲ آنے ، ۲۱۶ ص .

آغاز :

جعفر صادق کا رتبہ خلق میں مشہور ہے جان حیدر روح زھرا کبریا کا نور ہے
بخشش و خلق و کرم کا جا بجا مذکور ہے وصف میں شیریں زبانی کے زباں معذور ہے
صابر و شاکر لقب ہے حجّت قیوم ہے نائب مشکلکشا ہے بیکس و مظلوم ہے

(۳۱۶۱)دفتر ماتم (جلد نهم) : مرزا سلامت علی دبیر

لکھنو : مطبع شاھی ، ۱۹۱۲م ، ۱۲ آنے ، ۲۰۸ ص .

(۳۱۶۲)دفتر ماتم جلد ۱۹ (مجموعه مخمسات) : مرزا سلامت علی دبیر

لکھنو : مطبع دبد به احمدی ، ۳۰۳ ص .

(۳۱۶۳) دور تعشّق : مھذب لکھنوی

تعشق (م ۱۳۰۹ ھ) کی غزلوں کا انتخاب

لکھنو : انجمن محافظ اردو ، نظامی پریس لکھنو ، سوا روپیه ، ۲۰۸ ص .

(۳۱۶۴)دیوان غریب : کلب حسین خان نادر

فتح گڑھ ، ۱۸۶۸م ، ۵۸۴ ص .

(۳۱۶۵)ذبح عظیم : میکش غازی پوری

نوحہ ، بنارس ، ۱۳۷۶ھ .

(۳۱۶۶)رشتہ کلام : محسن زیدی

۵۸ غزلیں ، نئی دھلی، ۱۹۷۸م ، دس روپے، ۱۱۲ ص .

(۳۱۶۷)رقص حیا : ڈاکٹر نعیم تقوی

حیدرآباد دکن : سعید آرٹ پریس ،1958م ،5 روپے ، ۱۱۲ ص .

(۳۱۶۸)رگ مینا : رضا ھمدانی

نظم ، ۴ روپے .

(۳۱۶۹)روح نعمہ : آغا شاعر (م۱۹۴۰م)

(۳۱۷۰)روشن ستارے : شارب لکھنوی

شارب کے سو منتخب اشعار، لکھنو ، ۱۹۵۰م ، ۳ آنے ، ۱۶ ص .

(۳۱۷۱)روشنی : تیغ الہ آبادی (مصطفی زیدی)

الہ آباد : مکتبہ حیات نو ، ۱۹۵۰م .

(۳۱۷۲)زیر و بم : فارغ بخاری

لاھور : گوشہ ادب ، تین روپے .

(۳۱۷۳)سبع مثانی : سیّد سرفراز حسین خبیر رضوی

مرزا سلامت علی دبیر کے چودہ مرثیوں کا مجموعہ

لکھنو : ممتاز بك ایجنسی، ۱۳۴۹ھ، ۲روپے ، ۴۹۱ ص ، چوھدری سیّد نظیر الحسن فوق رضوی نے تاریخ کہی:

ذاکر و مدّاح سبط مصطفی مرزا دبیر — جامع علم و فضائل شاعر شیریں زبان

شکر ہے مجموعہ اُن کے مرثیوں کا چھپ گیا — جس کے اك اك شعر کے مدّاح ہیں سب نکتہ داں

سلك در نظم پاکیزہ ہے سال طبع شوق — با صلہ ھر بیت پاکیزہ کا ہے بیت جناں

(۱۳۴۹ ھ)

آغاز:

کونے سے بہار آئی جو گلگشت چمن کو — شرمائے لگا رنگ زمیں چرخ کہن کو

رگ رگ سے ملی نبض رواں گل کے بدن کو — لالے نے کیا کھل کے سبك لعل یمن کو

(۳۱۷۴)سحر رنگ : حسرت کاظمی
کراچی : ادارہ فروغ اردو ، ۱۹۸۳م ، ۳۰ روپے ،۱۸۴ ص .
(۳۱۷۵)سفینہ غزل : فیاض علی عروج زیدی
رامپور ، ۱۹۷۸م ، ۱۵ روپے ،۱۶۰ ص .
(۳۱۷۶)سلک جواہر حصّہ دوم : سیّد حافظ علی صابر الرضوی
سیّد مظفر حسین طاہر جرولی کی شادی کے موقع پر مختلف شعراء نے سہرے کہے اُن کا مجموعہ
لکھنو : نظامی پریس ، ۱۹۶۰م ، ۳۲ ص .
(۳۱۷۷)سلک گہر : سیّد احتشام حسین
اردو مثنویوں ، مراثی اور منظومات کا انتخاب
لکھنو : ادارہ فروغ اردو ، ۱۹۵۷م، تین روپے ، ۱۶۰ ص .
(۳۱۷۸)سنبل و سلاسل : جوش ملیح آبادی (م۱۹۸۲م)
نظم ، بمبئی : کتب خانہ تاج آفس ، ۱۹۴۷م ، ساڑھے چار روپے .
(۳۱۷۹)سنگ آشنا : قیصر الجعفری
غزل ، بمبئی : عرفان جعفری ، ۱۹۷۷م ، دس روپے ، ۱۱۲ ص .
(۳۱۸۰)سواد سیم تناں : پروفیسر منظور حسین شور
نظم ، کراچی : ندرت قلم اکادمی ،۱۹۸۳م ، ۷۵ روپے ، ۳۲۰ ص .
(۳۱۸۱)سوز کلیمی : نور لدھیانوی
علامہ اقبال کے کلام پر تضمین
لاہور: شاہکار ،۲ روپے ،۱۶۲ ص .
نمونہ :
محو رکھو فکر فقر و پادشاھی میں اسے رہنے دو مصروف آوارہ نگاھی میں اسے
بے خطر گر جائے دو قعر تباھی میں اسے مست رکھو ذکر و فکر صبحگاھی میں اسے
پختہ تر کر دو مزاج خانقاھی میں اسے
(۳۱۸۲) سوز نفس : مرزا حسن بیگ مرزا سیمابی
غزل ، حیدرآباد دکن ،۱۹۷۶م ، ڈھائی روپے ،۱۱۶ ص .

(۳۱۸۳)سوز و ساز باھم : سمیعہ عابد

راولپنڈی : ادارہ علم و ادب ، ۵ روپے ، ۴۷ ص .

(۳۱۸۴)سی پارہ نذر حسین : سیّد دلدار حسین اظہر

حیدر آباد دکن : تاج پریس ، ۱۳۵۷ھ، ۳۲ ص .

(۳۱۸۵)شاخ مرجان : علامہ رشید ترابی

نظم ، کراچی : ترابی اکادمی، ۱۹۸۳م ، ۵۰ روپے ، ۲۲۳ ص .

(۳۱۸۶)شاعر کے سو شعر : آغا شاعر دھلوی(م ۱۹۴۰م)

دھلی : نگارستان ایجنسی ، ۴ آنے .

(۳۱۸۷)شباب فطرت : قیصر بارھوی (م ۱۹۹۶م)

نوحے ، مرثیے ، لاھور: استقلال پریس ، پانچ روپے .

(۳۱۸۸)شعار دبیر (جلد اوّل): مہذّب لکھنوی

مرزا سلامت علی دبیر (م ۱۲۹۲ ھ) کے سات مرثیے

لکھنو : انجمن محافظ اردو ،۱۹۵۱م ، ڈیڑھ روپیہ ، ۱۶۰ ص .

(۳۱۸۹)شعلہ ندا : پروفیسر اجتبی حسین رضوی

غزل ، پٹنہ ، ۱۹۵۴م ، ساڑھے چار روپے ،۲۵۶ ص .

(۳۱۹۰)صبح الھام : سیّد جلال الدّین حیدر دھلوی (م ۱۹۵۸م)

غزل ، کراچی : مکتبہ حیدری ، ۱۹۶۵م ، ساڑھے چار روپے ، ۲۸۰ ص .

انیس مصطفی مینا زبیری نے تاریخ طبع کہی :

للہ الحمد ہوا طبع کلام حیدر جس کا ہر لفظ ہے اک پارہ الماس و ذھب
جس میں کچھ مسئلہ زیست کی تفسیریں ہیں اور کچھ فلسفہ رنج و محن ، عیش و طرب
کتنی برجستہ یہ مینا نے کہی ہے تاریخ « صبح الھام » ہے تخلیق مئے شعر و ادب
(۱۹۶۵م)

(۳۱۹۱)ضیائے دکن : سیّد باقر حسین ضیاء

مثنوی ، حیدرآباد دکن : مطبع برھانیہ ، ۱۳۰۸ ھ.

(۳۱۹۲)طفلستان : آغا صادق حسین نقوی

بچوں کے لئے نظمیں ، ملتان : مکتبہ صادق ،۱۹۷۳م ۲، روپے، ۶۷ ص .

(۳۱۹۳)طلوع فکر : جوش ملیح آبادی (م۱۹۸۲م)
کراچی ، ۱۹۵۷م ، تین روپے ، ۱۵۰ ص .

(۳۱۹۴)طوفان محبّت : ہوش بلگرامی
مثنوی ، حیدرآباد دکن : کتابخانہ ،۱۳۶۵ھ/۱۹۴۶م ۱۵، روپے ،۲۹۷ ص .
آغاز : بنام خدائے کمال آفریں جلیل و جمیل و جمال آفریں

(۳۱۹۵)فراز عرش : شاکر جرولی
قصائد ، لکھنو : سلور پبلی کیشنز ،۱۹۶۰م ، ایک روپیہ ،۶۴ ص .

(۳۱۹۶)کہکشاں : ڈاکٹر نعیم تقوی
غزل ، کراچی : اردو سندھی ادبی سنگیت ،۱۹۷۷م ، ۱۵ روپے ،۹۶ ص .

(۳۱۹۷)گلدستہ انیس : سیّد صغیر حسین نقوی
سلام ، لکھنو : اردو پبلشرز ، ۱۹۷۶م ، ۲۰روپے ، ۲۴۸ ص .

(۳۱۹۸)گلدستہ ماتم : زائر نوگانوی
مراد آباد ، دائرۃ الاشاعت نوگانواں ، ۱۳۵۲ ھ ، ۸ آنے .

(۳۱۹۹)گلدستہ فضا : سیّد ظل حسنین فضا
سلام ، ۴ آنے .

(۳۲۰۰)گلدستہ وفا : محمّد رضی الحسنین منصرم
مختلف شعراء کے حضرت عباس علمدار(ع) کی شان میں کہے گئے قصائد
میرٹھ : آزاد پریس ، ۴۶ ص.

(۳۲۰۱)گوہر کعبہ : سیدہ طاہرہ بیگم رضوی طاہرہ
سیدہ طاہرہ بیگم سیّد سرفراز حسین خبیر لکھنوی کی شاگرد ہیں ، قصائد
لکھنو: ناظم پریس ، ۱۳۷۸ ھ ، ۴۰ ص .

(۳۲۰۲)لوح منزل : مولانا سیّد عالم الرضوی
قصائد ، کراچی ۲۰ روپے ، ۸۰ ص .

(۳۲۰۳)لہو پکارتا ہے : علی سردار جعفری
غزل ، نئی دھلی، ۱۹۷۸م ، ۱۵ روپے ، ۱۱۶ ص .

(۳۲۰۴)لہو کے چراغ : سیّد سرفراز حسین جوہر لکھنوی

غزل ، جہلم : پاک لائبریری ، ۵ روپے ، ۱۶۰ ص .

(۳۲۰۵)ماہ وفا : سیّد انتقام حسنین منتقم بریلوی

نظم، کراچی: المشتاق اکیڈمی برائے ادب ،۱۹۸۶م ،۲۵ روپے ، ۱۹۲ ص .

(۳۲۰۶)متاع جنوں : ہوش ترمذی

غزلیں ، لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ،۱۹۶۷م ،۵ روپے ،۱۸۳ ص .

(۳۲۰۷)متاع زندگی : سیّد اطہر حسین

غزلیں ، لکھنو: نامی پریس ، ۱۹۷۸م ،۱۲روپے ،۱۹۲ ص .

(۳۲۰۸)مثنوی جانستان : اشفاق علی مضطر

مراد آباد : مطبع مطلع العلوم ،۱۸۸۶م، ایک آنہ ،۱۸ ص .

(۳۲۰۹)مثنوی طلسم حیرت :

نانوتہ ضلع سہارنپور، ایک روپیہ (اخبار شیعہ یکم جولائی۱۹۲۷م).

(۳۲۱۰)مجالس حیدریہ : مولانا احمد علی حیدری

دس مجالس ، کراچی : ادارہ جامعہ امام جعفر صادق ،۱۵روپے ،۱۶۰ ص.

(۳۲۱۱)مرثیہ : سیّد شہید حسن نقوی شہید صفی پوری

لکھنو : ادارہ مجلس باغ مکّہ ،۱۹۵۱م ، ۸ آنے ،۴۸ ص .

(۳۲۱۲)مرثیہ - بعنوان تبرک : سیّد فرزند حسن زیدی الواسطی فیض بھرتپوری

حضرت علی اکبر کے حالات پر مشتمل

کراچی : فیض ادب ، ۱۴۰۲ھ/۱۹۸۲م ، ۳۱ ص .

(۳۲۱۳)مرثیہ مرزا دبیر : مرزا سلامت علی دبیر

لکھنو : نولکشور پریس ، ۱۳۰۳ھ/۱۸۸۶م ، ۵۳۰ ص .

* کریما (فارسی): شیخ سعدی

(۳۲۱۴)مسدس عزت افزا : سیّد سرفراز علی بریلوی و مرزا عنایت علی بیگ لکھنوی

کریما سعدی پر تضمین، واقعات کربلا کو منظوم کیا گیا ہے

لکھنو : مطبع دلگداز ، ۱۳۱۲ھ/۱۸۹۴م ،۴۸ ص .

آغاز: نبی کے جگر دین حق کے امام   حسین ابن حیدر علیہ السلام
وہ تھے گو مقدس مطہر تمام   رہ عجز سے پر یہ کہتے مدام
کریما بہ بخشائی بر حال ما   کہ ہستم اسیر کمند ہوا

(۳۲۱۵)مشرق تاباں : مخمور اکبر آبادی (م ۱۹۷۶م)
مشرقی پاکستان (بنگلہ دیش) سے متعلق پانچ نظموں کا مجموعہ
کراچی : راس محمود ایجوکیشن اینڈ کلچر سوسائٹی، ۱۹۶۷م، ڈیڑھ روپیہ ، ۴۸ ص .

(۳۲۱۶)مغالطہ : مرزا یگانہ لکھنوی
رباعیات ، ۲۱۰ ص .

(۳۲۱۷)مناظرہ عقل و دل : میر فدا علی نثر خوان فدا بن سیّد امجد علی
دھلی: مطبع مظہر العجائب ، ۱۳۱۲ ھ، ایک آنہ ، ۱۶ ص .
آغاز:
ایک دن دل نے عقل سے پوچھا   یہ طلسم جہاں ہے کس کی بنا
ہے کبھی رات اور کبھی ہے دن   گاہ طفل و جوان گاہ مسن

(۳۲۱۸)مناقب اهلبیت : الہی بخش
فرزدق (م ۷۳۲م) کا وہ قصیدہ جو اُنہوں نے حضرت امام زین العابدین کی شان میں کہا مع ترجمہ
دھلی : مطبع یوسفی ،۱۳۱۳ ھ ،۲۴ ص .
آغاز :
هذ الذی تعرفُ البطحا و طاته   و البیت یعرفه ، و الحلّ و الحرم
یہ وہ بزرگ ہیں جن کے قدم رکھنے کی جگہ کو وادی مکہ اور خانہ کعبہ اور حل و حرم پہچانتے ہیں.

(۳۲۱۹)منتخبات دبیر (جلد اوّل) : ڈاکٹر مسعود رضا خاکی (م۱۹۸۸م)
لاہور : افتخار بکڈپو ، نامی پریس لاہور ، ۹روپے ، ۲۱۶ ص.

(۳۲۲۰)منتخبات دبیر (جلد دوم): ڈاکٹر مسعود رضا خاکی(م۱۹۸۸م)
مرثیہ ، لاہور : افتخار بکڈپو ، ۱۳ روپے ، ۲۰۸ ص .

(۳۲۲۱)منزل بہ منزل : ظہیر رضوی

کراچی : پرنٹنگ محل،۱۹۷۹م ، ۹روپے،۶۴ ص ۔

(۳۲۲۲)موتی مونگے :

نوحے ، مراد آباد : دائرۃ الاشاعت نوگانواں ، ۱۳۷۲ھ ، ۸ آنے ۔

(۳۲۲۳)موج سلسبیل : نظیر سہوری

قصائد ، بمبئی : سیفی بک مینوفیکچر ، ڈھائی روپے ، ۲۵۶ ص ۔

(۳۲۲۴)میخانہ : مقصود جعفری

اردو اور فارسی غزلیات ، راولپنڈی : سگما پبلشرز ، ۲۰ روپے ، ۱۹۲ص۔

(۳۲۲۵)میری بہترین نظم : محمّد حسن عسکری

الہ آباد : کتابستان ،۱۹۴۲م۔

(۳۲۲۶)نارسیدہ : سیّد اختر عباس خاور نقوی

غزل ، اسلام آباد : کاشف بکڈپو،۱۹۸۸م ، ۴۰ روپے،۹۶ ص ۔

(۳۲۲۷)نبض دوراں : منظور حسین شور

کراچی : مشہور آفسٹ پریس، ۱۹۵۹م ۔

(۳۲۲۸)نذرانہ عقیدت : صفدر لکھنوی

شہدائے کربلا کی شان میں ، کراچی : جاوید پریس ، ۱۶ ص ۔

(۳۲۲۹)نشاطِ خواب : ناصر کاظمی

لاهور : مکتبہ خیال ،۱۹۸۵م ،۲۵ روپے ،۷۹ ص ۔

(۳۲۳۰)نغمہ فکر : سیّد مومن حسین تقوی شعلہ کراروی

الہ آباد : شبستان،۱۹۷۸م ،۲۵ روپے،۱۹۴ ص ۔

(۳۲۳۱)نم شبنم : سیّد فیضی

لاہور : المعارف ، ۱۴۰۳ھ/۱۹۸۳م ،۱۶۰ ص ۔

(۳۲۳۲)نوائے امروز : ابو ظفر نازش رضوی

لاہور : نقوش پریس ،۱۹۶۱م ، ۳ روپے ،۱۷۶ ص ۔

(۳۲۳۳)ہرمزی خانم/حجاب زنان : منیر شکوہ آبادی

یہ مثنوی ہندوستان میں شادی بیاہ کے رسوم و رواج سے متعلق ہے

دھلی : دانش محل ، کمال ھند پریس دھلی، ۸ آنے ، ۵۶ ص .
آغاز :

اے قلم پہلے لکھدے بسم اللہ تا کہ نافع یہ سب کو ہو دلخواہ
کچھ گر ہستوں کی تھی یہ فرمائش ہوتی صفحہ کی اس سے آرائش

(۳۲۳۴)یاس و امید : ملك غلام عباس نجفی
قصائد، جھنگ: امامیہ فکر ادب اکیڈمی لٹو ،ثنائی پریس سرگودھا ،۳۲ ص .

(۳۲۳۵)یاقوت و الماس : اعظم
نوحے، لکھنو : مجاھد بکڈپو ، ۱۹۵۰م ، ۶ آنے .

(۳۲۳۶)یہ عالم شوق کا : اعتبار ساجد
لاھور : مقبول اکیڈمی،۱۹۹۴م ، ۱۹۲ ص .

(۳۲۳۷)احتجاج : جواد جعفری
مظفر آباد : ادارہ تحقیقات اسلامی ،۱۹۹۴م ، ۱۶۸ ص .

(۳۲۳۸)تاب سخن : محمّد رضا کاظمی
کراچی : مکتبہ ادب ، ۱۹۹۴م ، ۲۴۸ ص .

(۳۲۳۹)رخت شب : محسن نقوی (م ۱۹۹۶م)
لاھور : ماورا پبلشرز ، ۱۹۹۴م ، ۲۱۴ ص .

(۳۲۴۰)طلوع اشك : محسن نقوی(م ۱۹۹۶م)
لاھور : ماورا پبلشرز ، ۱۹۹۴م ، ۲۰۸ ص .

(۳۲۴۱)میں غزل ہوں : غزل جعفری
کراچی : کلچرل اینڈ آرٹ فورم ، ۱۹۹۴م ، ۱۰۴ ص .

ضمیمہ

(۳۲۴۲)آیت تطہیر میں اہل البیت کے درخشاں چہرے : مولانا محمّد تقی نقوی
آیۃ اللہ محمّد فاضل موحّدی لنکرانی اور آیۃ اللہ شیخ شہاب الدّین اشراقی کی فارسی میں لکھی گئی کتاب کا ترجمہ
لاہور : مصباح الھدی پبلی کیشنز ،۱۴۱۴ھ ، ۳۰ روپے .

(۳۲۴۳)آقای منتظری - قید سے فتح تک :
کراچی : المسعود پرنٹنگ ایجنسی ، ۸ ص .

(۳۲۴۴)آل حکیم کے مصائب :
آیۃ اللہ سیّد محسن الحکیم کے خاندان پر عراق کی موجودہ حکومت نے جو مظالم ڈھائے ہیں اُن کی تفصیلات ، المجلس الاعلی للثورۃ الاسلامیہ العراق ، ۱۴۰۶ھ، ساڑھے سات روپے ، ۹۰ ص .

(۳۲۴۵)آل محمّد علیہم السلام کو پہچانیئے : سیّد جعفر علی شمسی
لاہور : جاوا پنساری سٹور، ۱۶ ص .

(۳۲۴۶)آمریت کے خلاف ائمہ طاہرین کی جدوجہد : مولانا سیّد علی شرف الدّین موسوی بلتستانی
عنوانات : آمریت کی تعریف اور اس کے اسباب ، آمریت کے قبیح نتائج و آثار ، ائمہ طاہرین علیہم السلام کا آمریت اور طاغوت کے خلاف جہاد
کراچی : امامیہ اسٹوڈنٹس آرگنائزیشن پاکستان ، ۱۴۰۷ھ/۱۹۸۶م ، ۱۵۹ ص.

(۳۲۴۷)آئینہ حجاز پر منظوم تبصرہ : رشک ترابی
راجہ محمّد شریف کی کتاب «آئینہ حجاز» پر منظوم تبصرہ
سرگودھا : انصار آرٹ پریس ، ۱۵ ص.

آغاز :

اے ہمنشیں نہ پوچھ مبری ہے خودی کا راز سمتی ہوئی ہے وصل میں اب فرقت دراز
ہے نغمہ بار اس لئے قلب حزیں کا ساز زیر نگاہ آج ہے آئینہ حجاز
تحریر اس کی کاشف سر لطیف ہے یہ شاھکار خامہ دست شریف ہے

(۳۲۴۸)آئینہ بلاغت : مرزا محمّد عسکری لکھنوی

اقسام و متعلقات نظم و نثر ، صنائع بدائع ، علم عروض کے باب میں تمام مشکل بحریں

لکھنو : صدیق بکڈپو ،۱۹۳۷م ،۱۸۴ ص .

(۳۲۴۹)آئینہ عروض : میرزا علی نافذ (م ۱۳۱۴ھ) (ذریعہ : ۲۶).

(۳۲۵۰)ابوذر غفاری (رض) - تاریخ کے آئینے میں : مرزا محمّد جعفر

کراچی : بارگاہ ادب ،۱۹۷۱م ، ڈھائی روپے ،۱۵۹ ص .

* ابو ہریرہ (عربی) : حجة الاسلام عبدالحسین شرف الدّین موسوی

(۳۲۵۱)ابو ہریرہ :

کراچی : رحمت اللّٰہ بك ایجنسی ،۲۹۸ ص .

(۳۲۵۲)اتحاد بین المسلمین :

سرگودھا : امامیہ سٹوڈنٹس آرگنائزیشن پاکستان ، ۱۶ ص .

(۳۲۵۳)اتحاد کا پیغام : ملّت کے نام : مولانا مصطفی حیدر عمران

مولانا سیّد عارف حسین حسینی (م ۱۹۸۸م) اور مولانا سیّد حامد علی شاہ صاحب کو متحد کرنے کے لئے یہ رسالہ لکھا گیا

چکوال : شیعہ ایکشن کمیٹی ، ۱۴ ص .

(۳۲۵۴)اجتہاد و تقلید :

کراچی : جامعہ تعلیمات ، ۱۶ ص .

(۳۲۵۵)احقاق الحق حصّہ دوم : سیّد محمّد عابدی

پانچ خطبات

سرگودھا ، مرکز تحقیقات اسلامیہ ،۱۹۸۸م ،۳۲ ص .

(۳۲۵۶)احقاق الحق حصّہ چہارم : سیّد محمّد عابدی
مولانا علیٰ حسنین شیفتہ (م ۱۹۹۱م)کی ایک تقریر بعنوان « منصب امامت » اور بعض ہدایات برائے خطباء
سرگودھا : مرکز تحقیقات اسلامیہ ، ۱۹۸۸م ، ۳۲ ص .

(۳۲۵۷)احکام الہیہ ، برائے ماہ رمضان : مولانا افتخار حسین نقوی
ملتان : انجمن ناصر العزاء ، ۱۹۷۷م ، ۳۱ ص .

(۳۲۵۸)اختر درخشاں : مولانا سیّد محمّد باقر موسوی کشمیری بڈگامی
امیر کبیر سیّد علی ہمدانی (م ۷۸۶ ھ) ، شاہ سیّد محمّد نور بخش (م۸۶۹ھ) اور میر شمس الدّین عراقی (م ۹۱۹ھ) کی سوانح .

(۳۲۵۹)ادب پارے (حصّہ اوّل) : حکیم کوثر جعفری
مجموعہ نعت و منقبت
کیمبل پور (اٹک) : ملٹری پرنٹنگ پریس ،۱۳۶ ص.

(۳۲۶۰)ادبی کہانیاں : نسیم امروہی
ایسی نادر و نایاب کہانیوں کا انتخاب جو اردو ادب میں سنگ میل کی حیثیت رکھتی ہیں
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ساڑھے سات روپے ،۳۲۶ ص .

(۳۲۶۱)اردو خلاصہ عروض سیفی : ساحل بلگرامی
لاہور: شیخ جان محمّد اللہ بخش تاجران کتب علوم مشرقی انار کلی ،۴ آنے .

(۳۲۶۲)اردو شارٹ ہینڈ : مرزا محمّد ہادی رسوا (م ۱۹۳۱م)
ایم ایل گھوش کی کتاب کا ترجمہ
لکھنو : ڈیپارٹمنٹ آف کمرشل ایجوکیشن کرسچئن کالج ، ۱۹۰۹م ،۱۳۴ ص.

(۳۲۶۳)اردو میں سوانح نگاری : سیّد شاہ علی
Ph.Dکا مقالہ ، عنوانات : فن سوانح نگاری ، اقسام سوانح نگاری، اردو میں سوانح نگاری کا آغاز حالی اور شبلی کا سوانحی دور ، حالی اور شبلی کا دور(معاصری تصانیف) ، جدید دور ، سوانح نگاری کا درجہ اردو ادب میں
کراچی : گلڈ پبلشنگ ہاؤس ، ۱۹۶۱م ، سات روپے ، ۳۶۵ ص .

(۳۲۶۴)اردو ھندی شارٹ ہینڈ : محمّد رضا نقوی نصیر آبادی
حیدرآباد دکن : انوار الاسلام پریس،۱۱۶ ص .
* فلسفیہ (فارسی) : ابوالقاسم
(۳۲۶۵)اسرار دین حق :
اُن سوالات کے جوابات جو آیة اللّٰہ سیّد حسین بروجردوی (م ۱۹۶۰م) کے حکم سے ایرانی خطیب شیخ محمّد تقی فلسفی نے کرمان کے شیخی رھنما ابوالقاسم بن زین العابدین سے کئے
کراچی : کتابخانہ ابراھیمیہ (کرمان) شاخ پاکستان ،۵ روپے،۷۴ ص .
(۳۲۶۶)اسرار عدد بحساب بینہ وزبر : سیّد فیض الحسن موسوی انبالوی
حضرات معصومین علیہم السّلام کی شان والا اعداد کی مدد سے ظاھر کی گئی ہے
لاھور : لاھور آرٹ پریس ، ۱۹۵۹م ، ایک روپیہ ، ۹۶ ص .
سیّد آمر رضا کاظمی نے تاریخ کہی :
مدح آل محمّد کی نئی ہے ایجاد کیا خوب لکھی فیض نے سر اعداد
قرآن کی برکت سے ہوا قلب منوّر آمر ہے یہ تکسیر کی غیبی امداد
(۱۳۷۹ ھ)
(۳۲۶۷)اسلام اور امیر اسلام : سیّد حسین محمّد امروھی ایڈووکیٹ
لاھور ، ۱۹۹۶م ، ۴۵ روپے ، ۱۶۵ ص .
(۳۲۶۸)اسلام اور وقت کے تقاضے : سیّد محمّد موسی رضوی
آیة اللّٰہ مرتضی مطھری کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : ادارہ احیائے تراث ،۱۹۹۳م ، ۶۰ روپے ،۳۵۱ ص .
(۳۲۶۹)اسلامی اخلاق و ادب کی باتیں : مظفر علی خان
الہ آباد : انجمن ایمانیہ ، ۱۵ روپے .
(۳۲۷۰)اسلامی طرز معاشرت : علی رضا نقوی
عنوانات : اسلام اور تعلیم و تربیت ، حسن اخلاق ، نظم و ضبط ، بدکلامی اور بد زبانی، انکساری

لاہور : جماران پبلی کیشنز ، ۱۵۳ ص .

(۳۲۷۱)اسماء اعلانیہ :

امین الدولہ سیف الملک نے ایک دن کہا :

ایک دن یوں مجھ کو فرمانے لگے آدمی کو پاس مذہب چاہیے

نام ہو جس میں کچھ ایسا نظم کر یعنی اشعار تبرا نظم کر

ناظم نے مختلف افراد کے نام لے لے کر « مشق تبرا » کیا ہے .

ایک تھا مردود حجاج پلید ثانی نمرود حجاج پلید

دشمن جاں وہ لعین بے حیا تھا سعید و قنبر و دیندار کا

مطبع احمدی ، ۱۲۶۱ ھ

آغاز :

بعد حمد مرسل پیغمبراں صانع آب و گل پیغمبراں

خالق اصلاب پاک انبیاء ہادی احباب پاک اوصیا

(۳۲۷۲)اصحاب ثلاثہ (جلد اوّل) : سیّد حافظ علی صابر رضوی سندیلوی

حضرت ابوبکر کی سوانح

لکھنو : ادارہ تحفظ حسینیت ، ۱۹۶۵م ، سوا دو روپے ، ۵۶ ص .

(۳۲۷۳)اصحاب ثلاثہ (جلد دوم) : سیّد حافظ علی صابر رضوی

حضرت عمر کی سوانح

لکھنو: ادارہ تحفظ حسینیت ، نظامی پریس لکھنو ، ۱۰۴ ص .

(۳۲۷۴)اصحاب ثلاثہ (جلد سوم): سیّد حافظ علی صابر رضوی

حضرت عثمان کی سوانح

ادارہ تحفظ حسینیت ، نظامی پریس لکھنو ، ۹۰ پیسے ، ۱۲۰ ص .

(۳۲۷۵)اصول تجارت : سیّد مہربان علی رضوی

اصول و قواعد تجارت ، پاکستان کی اہم مصنوعات ، یہ مصنوعات جہاں جہاں بنتی ہیں اُن کا ذکر

لاہور : القلم سٹیشنریز اینڈ بک سیلر ،۱۷۶ ص .

(۳۲۷۶)اصول قانون معاہدہ انگلستان : مولانا حسین علی مرزا
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ، ۱۳۵۹ھ ، ۶۳۸ ص .
(۳۲۷۷)اطلاعات و تاثرات : مولانا سیّد آغا مہدی
شب جمعہ کی ایک دعا ، مختصر زیارت امام حسین (ع) ، گناھان کبیرہ اور قوم لوط کے کردار پر بحث
کراچی : جمعیت خدام العزا ، ۵۳ ص .
(۳۲۷۸)اعجاز نبوت : سیّد اعجاز حیدر
سیرۃ النبی(ص)، بدایوں : وکٹوریہ پریس ،۱۳۲۵ھ /۱۹۰۸م ، ۷۸ ص .
(۳۲۷۹)اعلان حق : سیّد عاشق حسین نقوی
پاکستان میں ناصبیت و یزیدیت کے حق میں جو کتابیں چھپ رہی ہیں شیعہ علماء کی اس طرف توجہ مبذول کرائی گئی
لاہور : امامیہ سٹوڈنٹس فیڈریشن ، ۵۰ پیسے ،۸ ص .
(۳۲۸۰)افسروں سے خطاب : جنرل محمّد موسی
لاہور : محکمہ اطلاعات حکومت مغربی پاکستان ،۶۶ ص .
(۳۲۸۱)اقوال زریں : اخلاق حسین زریں
کراچی ، ۳۲ ص .
(۳۲۸۲)الافادات : مولانا سیّد اصطفی بن سیّد مرتضی بن سیّد محمّد بن غفرانمآب
عروض و قوافی، ۱۳۰۷ھ (ذریعہ :۲).
(۳۲۸۳)الامام الخمینی : مولانا منظور حسین نجفی
سرگودھا : انصار آرٹ پریس ، ۱۴۰۰ھ ، ۵۲ ص .
(۳۲۸۴)الرائی السدید فی مسائل الاجتہاد و التقلید : مولانا سیّد ابن الحسن بن میر حسین رضا جائسی (ذریعہ : ۱۰)
(۳۲۸۵)الصرف : مولانا سیّد فرمان علی
پٹنہ : انجمن رضویہ ، مطبع سیدی پٹنہ ،۱۳۲۵ھ ،۴ آنے ، ۶۶ ص .
* الصحیح من سیرۃ النبی (ص) (عربی) : جعفر مرتضی عاملی

(۳۲۸۶)الصحیح من سیرة النبی(ص) : محمّد علی توحیدی ، حسنین عباس گردیزی
قم : نشر مطاف دفتر آیة اللّٰہ طاهری ، ۱۹۹۷م ، ۴۰۰ ص .

(۳۲۸۷)الفهرست : پروفیسر محمّد سجاد مرزا بیگ دهلوی
اردو زبان میں ہر علم و فن میں جس قدر کتابیں تصنیف ہوچکی ہیں ان کی فہرست
حیدرآباد دکن : نظام دکن پریس .

(۳۲۸۸)اللّٰہ سے ڈرو :
علامه ڈاکٹر محمّد تیجانی سماوی کی عربی کتاب کا ترجمه ، اهلبیت اطہار علیهم السلام مناره هدایت ہیں ان کی مخالفت سے ڈرو
مکتبه المعرفیه ، ۱۴۸ ص .

* النبی الامّی (فارسی): آیة اللّٰہ مرتضی مطهری

(۳۲۸۹)النبی الامّی :
لاهور : مکتبه تعمیر انسانیت ، ۱۹۸۴م ، ۱۵ روپے .

(۳۲۹۰)النظر السموق فی سیرة الفاروق : قزلباش سمنی آذر بائیجانی
مولانا شبلی نعمانی (م ۱۹۱۴م) کی کتاب « الفاروق » پر ناقدانه نظر
لکهنو : مطبع گلزار محمّدی ، ۱۳۱۳ ھ/۱۸۹۵ ، ڈیڑھ روپیه ، ۲۳۸ص .

(۳۲۹۱)الوافی فی شرح الکافی فی العروض و القوافی : سیّد رضا بن محمّد (م ۱۳۶۲ھ) (ذریعه : ۲۵) .

(۳۲۹۲)امام ابو حنیفه شیعه تھے –تاریخی انکشاف : سیّد محمّد مرتضی تقوی اجتہادی
کراچی : برقی پریس ، ایک روپیه ،۸۶ ص .

* محمّد حسین هیکل : The Return of Ayatollah

(۳۲۹۳)امام خمینی کی واپسی : محمّد وصی خان
انقلاب ایران کے ماله او ماعلیه پر بحث کی گئی ہے
کراچی : مشهور آفست پریس ، ۱۹۸۲م ، دس روپے ، ۱۲۰ ص .

(۳۲۹۴)اُمّت اور اھلبیت (ع) : محمدؐ بشارت علی
رحلت رسالتمآب صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم سے ائمہ طاھرین و تابعین پر ڈھائے جانے والے مظالم کی تفصیلات
کراچی ، ۴۰۰ ص .

(۳۲۹۵)امیر المومنین (ع) : پروفیسر سیّد اظھر حسنین کاظمی
پنڈ دادنخان: امامیہ سٹوڈنٹس آرگنائزیشن،ثنائی برقی پریس سرگودھا،۲۴ص .

(۳۲۹۶)انجمن نامہ : ڈاکٹر سیّد محمدؐ سبطین تقوی
انجمن غلامان اسلام پاکستان پن وال تحصیل پنڈدادنخان کاروائی
لاھور : الامان پریس ، دو روپے ، ۱۱۲ ص .

(۳۲۹۷)انجینئری کارخانے کے چالیس عملی سبق : مولانا سیّد دلدار حسین
سی ایف چمل اور ای جی ڈیوی کی کتاب کا ترجمہ
حیدرآباد دکن : جامعہ عثمانیہ ،۱۳۶۷ھ/۱۹۴۸م ، ۱۰۳ ص .

* انسان کامل (فارسی) : آیۃ اللّٰہ مرتضی مطھری(م۱۹۷۹م)

(۳۲۹۸)انسان کامل :
اس موضوع پر گیارہ تقاریر کا مجموعہ
کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی پاکستان ، ۱۹۹۳م، ۳۴۴ ص .

(۳۲۹۹)انسان کے کمال میں اخلاق کا کردار : اسد علی شجاعتی ، سیّد سعید حیدر زیدی
آیۃ اللّٰہ سیّد مجتبی لاری کی کتاب کا مجموعہ
کراچی : دارالثقافۃ الاسلامیہ ،۱۹۹۵م ،۵۵۳ ص .

(۳۳۰۰)اے قوم شیعہ ہوشیار : نصر اللّٰہ مفتون زادہ
حاجی فتح اللّٰہ مفتون یزدی صاحب « باب و بھا را بشناسید » کے صاحبزادے نے یہ کتابچہ مدیر ھفت روزہ « رضا کار» کے خلاف چھپوایا
۸ ص .

(۳۳۰۱)ایک مرد درویش - خواجہ غلام الثقلین : خواجہ غلام السیدین (م۱۹۷۱م)
لکھنو : سرفراز پریس ، ۴۰ ص .

(۳۳۰۲)بچوں کا سبق : سیّد محمّد سبطین تقوی
۴۰ اسباق
جہلم : انجمن غلامان اسلام پنن وال تحصیل پنددادنخان ، ۱۹۷۸م ، ۹۶ ص .

(۳۳۰۳)بارہ نکاتی ضابطہ اخلاق اور شیعیان پاکستان :
پاکستان پیپلز پارٹی کی حکومت کے زمانے میں کراچی میں مذہبی فساد ہو گیا تھا جس پر مولانا کوثر نیازی نے ایک بارہ نکاتی ضابطہ اخلاق بنایا ، اس کا متن ، ۸ ص .

(۳۳۰۴)باقیات الصالحات : مولاناسیّد حسن بن غفرانمآب
شیعوں و سینوں کے درمیان اختلافی مسائل کا حل ، اصول دین کو عقل اور فلسفہ کے ذریعہ سمجھانے کی کوشش کی گئی ہے
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۲۹۵ ھ ، ۳۲۲ ص .

(۳۳۰۵)برہم اُترکھنڈ : حکیم سیّد محمود گیلانی
ہندوؤں کی کتابوں سے فضائل اہلبیت (ع): کی ایک جھلک
سیالکوٹ : ادارہ تحقیقات حیدری بکھّو بھٹی ،اعجاز پریس سیالکوٹ ، ۱۹۶۵م ، ۳۷ پیسے ، ۳۳ ص .

(۳۳۰۶)پاکستان کا نظریاتی بحران اور اقبال : ثاقب اکبر
عنوانات : اقبال کا تصور قومیت اور ہم، اقبال کا نظریہ اجتہاد اور ہماری مقننۂ، اسلامی ثقافت کی روح ، اقبال کا نظریہ ثقافت اور ہمارے مسائل اور
Muslim Ummah As Iqbal Conceive
اسلام آباد : اخوت اکادمی ، ۱۹۹۶م ، ۱۰۰ روپے ، ۱۰۰ ص .

* سرجیمس چنیس : The mysterious Universe
(۳۳۰۷)پر اسرار کائنات : سیّد محمّد تقی
اُن مباحث علم طبیعات پر روشنی جو اس صدی کے اوائل میں ظہور پذیر ہوئے
کراچی : اکیڈمی آف ایجوکیشنل ریسرچ ، ۱۹۵۸م ، ۶ روپے ، ۲۱۸ ص .

(۳۳۰۸)پیغام : علامہ میرزا علی حسن
مدرسہ حسینیہ مدینہ طیبّہ کے بانی علامہ میرزا علی حسن کی اس مدرسے

کے لئے مدد کی اپیل
پشاور : حمیدیہ پریس ، ۳۲ ص .
(۳۳۰۹)پنج درویش : سیّد مصطفی حسین همدم فیض آبادی
اس کتاب میں روح کی بالیدگی اور دنیائے بے ثبات میں عبرت آموزی کا خصوصی درس ہے
کراچی : باب الاسلام پریس، ڈیڑھ روپیه ،۱۲۸ ص .
(۳۳۱۰)تاریخ ذکر میلاد سرکار دو عالم (ص) : پروفیسر آغا اشہر لکھنوی
محلّہ «الازهر» قاهرہ میں چھپنے والے ایک مقالے کا ترجمہ
لکھنو : تنظیم پریس ، ۱۶ ص .
(۳۳۱۱)تجلّی حیات : مولانا سیّد امان علی عرف سیّد لکھنوی
حضرت علی کی سوانح ، کراچی: اظہر کتب خانہ،۱۳۷۶ ھ،۵ آنے ، ۲۸ ص .
(۳۳۱۲)تذکرہ حیات ناصر الملة : مولانا مرزا احمد حسن کاظمینی(م۱۹۶۴م)
مولانا ناصر حسین (م ۱۹۴۲م) کی سوانح ، لکھنو : نظامی پریس، ۳۰ ص .
(۳۳۱۳)تذکرہ خلیل (ع) : حکیم سیّد محمود گیلانی
حضرت ابراهیم (ع) کے حالات زندگی، لاهور:ادارہ معارف اسلام ، سوا روپیه، ۱۱۶ ص .
(۳۳۱۴)تذکرہ نواب علی وردی خان مہابت جنگ : میرزا نصیر الدّین حیدرگورگانی
دهلی: محمڈن پرنٹنگ پریس ،۱۳۴۲ھ/۱۹۲۴م ، ۸ آنے ، ۸۸ ص .
(۳۳۱۵)تحریر الاصوات / اردو شارٹ ہینڈ : ایس ایم رضوی دهلوی
دهلی : القصر،۱۳۳۷ھ، ڈیڑھ روپیه .
(۳۳۱۶)تحریک نفاذ فقه جعفریه پاکستان اور شهید اول جناب محمّد حسین شاد شورکوٹی : پروفیسر سیّد اظهر حسنین کاظمی
گجرات : انجمن حسینیه ملکوال ، ۵۵ ص .
(۳۳۱۷)ترجمه محیط الدائره فی العروض و القوافی : مولانا سیّد ظهورالحسین بارهوی (م ۱۳۵۷ ھ)(ذریعه :۴).

(۳۳۱۸)تزکیہ نفس : مولانا محمدؐ ایوب بشوی
تزکیہ نفس کے موضوع پر دس دروس کا مجموعہ
لاہور : سخاوت حسین اینڈ برادرز ، ۱۹۹۶م ، ۵۵ روپے ، ۱۶۸ ص .

(۳۳۱۹)تسہیل البلاغۃ : محمدؐ سجاد مرزا بیگ
عنوانات : فصاحت و بلاغت کی تعریف ، زبان میں غلطیوں سے بچنے کے قاعدے ، مطلب کو صحیح الفاظ دل آویز اور سلیس زبان میں بیان کرنے کے طریقے ، دھلی اور لکھنو کی زبان کا فرق
حیدرآباد دکن : نظام دکن پریس ، ۱۳۳۹ ھ، تین روپے ، ۲۳۲ ص .

(۳۳۲۰)تسہیل القواعد/قواعد فارسی: علی امجد حسین بن مولانا فضل حسین بدایونی
فارسی قواعد سوالاً جواباً
بدایوں : مطبع صبح بدایوں ، ۱۳۰۰ ھ ، ۸ ص ، مولوی عنایت عرف علی جان وکیل نے تاریخ طبع کہی :

بحر مضمون میں غوطہ زن ہو کر	فکر تاریخ میں ہوا حیران
سوچتا تھا کہ کیا لکھوں تاریخ	کام مشکل یہ کیسے ہو آسان
ہاتف غیب سے یہ آئی ندا	از سر وصف لکھ در غلطان

(۱۳۰۰ ھ)

(۳۳۲۱)تشریحات بلگرامی بر مکاتبات علامی : سیدؐ اولاد حسین شاداں بلگرامی
ابو الفضل کے دفتر سوم کا ترجمہ و فرہنگ
لاہور: شیخ مبارک علی بک سیلر، ۱۹۳۰م ،مطبع کریمی لاہور، ڈیڑھ روپیہ ، ۲۵۵ ص .

(۳۳۲۲)تشہدؐ میں شہادت ثالثہ کسی معصوم پاک نے نہیں پڑھی : مولانا مزمل حسین
ڈیرہ غازی خان ، ۱۴۰۲ ھ، ۱۶ ص .

(۳۳۲۳)تشیع پر اعتراضات کا علمی جائزہ : مولانا ملک آفتاب حسین قمی
مفتی محمدؐ جمیل الرحمن آف راولاکوٹ کے فتوی کا ردؐ
راولپنڈی : مرکز مطالعات اسلامی ،۱۹۹۶م ، ۳۶ ص .

(۳۳۲۴)تصویر نجات : مولانا زوار حسین سہارنپوری

فضائل اہلبیت ، سہارنپور :پبلک لائبریری ، ساڑھے تین روپے ،۶۵۶ ص .

(۳۳۲۵)تعارف امامیہ دارالتبلیغ :

اسلام آباد : امامیہ دارالتبلیغ ، ۱۶ ص.

(۳۳۲۶)تعارف فلسفہ جدید : خواجہ آشکار حسین

جوڈ کی کتاب کا ترجمہ ، لاہور : مجلس ترقی ادب ، ۱۹۵۶م ، ۲ روپے ، ۱۷۲ص .

(۳۳۲۷)تعریب الاطفال : مولانا سیّد علی حیدر نظم طباطبائی(م۱۹۳۳م)

عربی قواعد ، کلکتہ : مطبع قادریہ ، ۴۱ ص .

(۳۳۲۸)تنبیہہ الغافلین / قصہٗ حضرت سلمان فارسی (رض) :

حیات القلوب جلد ۲ کی ایک روایت کا ترجمہ جس میں ذکر ہے کہ ایک مردہ نے حضرت سلمان فارسی(رض) سے بات کی

لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۰۳ھ/۱۸۸۶م .

(۳۳۲۹)تنزیل الفرقان : سیّد سجاد حسین

کراچی : مکتبۃ العلوم ترسٹ ، ۵۵۸ ص .

(۳۳۳۰)تنزیہہ الانساب فی شیوخ الاصحاب حصہٗ دوم : مولانا محمّد ماہ عالم

بعض اصحاب کے نسب پر جرح کی گئی ہے

لکھنو : مطبع نور المطابع ،۱۳۳۸ھ/۱۹۱۹م، ۱۷۲ ص .

(۳۳۳۱)ٹائپ نویسی : سیّد قائم حسین نقوی وغیرہ

عنوانات : ٹائپ مشین کی حفاظت ، ٹائپ مشین کی تعریف ، مشین کی ساخت، ٹائپ مشین کے اہم حصّے اور ان کا کام ، مشین کا استعمال ، ٹائپنگ کی رفتار بڑھانے کے گُر ، مشین میں معمولی خرابیاں اور ان کی درستی، مشین کے اہم حصوں کا صاف کرنا اور تیل دینا ، اسٹینسل کاٹنے کا طریقہ

کراچی : شیخ سنز ، ۱۹۸۶م ، ۵ روپے ،۱۱۲ ص .

(۳۳۳۲)ٹیلی ویژن میکینک : شوکت علی حیدری

لاہور : فیروز سنز ، ۱۹۷۱م .

(۳۳۳۳)ثمرة الفواد : سیّد مرتضی رضوی
عنوانات : علم سیکھنے کی ترغیب اور عالموں کی فضیلت ، دنیا کی بے وفائی اور ناپائیداری ، شراب پینے والوں کی مذمّت ، غیبت کا بیان ، عفّت اور پاکدامنی کی فضیلت ، مرد اور عورت کے حقوق
مدراس : مدینہ پریس ،۱۷۱ ص .

(۳۳۳۴)ثواب و عذاب اعمال - فروع دین کی تشریح : شیخ شریف حسین جعفری
آیۃ اللّٰہ محمّد حسین نجفی دولت آبادی کی کتاب کا ترجمہ
لاہور : تنظیم غلامان آل محمّد(ص)، ۶ روپے ، ۱۱۲ ص .

(۳۳۳۵)جان ہار : بیگم قدسیہ زیدی
ڈرامہ ، الیگزنڈر ڈیوما کے ڈرامے « کیمل » سے ماخوذ ، ایک روپیہ ۳۷، پیسے .

(۳۳۳۶)جدید ناول نگار : پروفیسر سیّد سجاد باقر رضوی
امریکہ کے بیسویں صدی کے ناول نگار حضرات کا مقام
لاہور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ، ڈیڑھ روپیہ .

(۳۳۳۷)جدید نصاب اردو شارٹ ہینڈ : سیّد آفتاب علی عابدی
حیدرآباد دکن : دی کواپریٹو پریس ،۱۹۴۷م ، دس روپے ،۲۴۰ ص .

(۳۳۳۸)جشن میلاد مرتضی(ع): مولانا علی حسنین شیفتہ (م ۱۹۹۱م)
کراچی : مجلس امامیہ ، ۷۵ پیسے ،۳۲ ص .

(۳۳۳۹)جلتی مسجدیں : علی اکبر شاہ
۱۹۸۳م کو کراچی میں مذہبی فسادات ہوئے اس کی تفصیلات
کراچی : ساجدہ اکیڈمی ، ۱۹۸۳م ، ۱۹۲ ص .

(۳۳۴۰)جناب جعفر توّاب : مولانا سیّد شاکر نقوی امروھی
مورث اعلی سادات تقویہ و بخاری کے حالات زندگی ، جعفر تواب یعنی جعفر بن امام علی نقی(ع)
لکھنو : امامیہ مشن لکھنو ، ایک روپیہ ، ۶۴ ص .

(۳۳۴۱)جواب لاجواب (حصّہ دوم) : مولانا غلام عباس بخاری
حافظ مہر محمّد میانوالوی دیو بندی کے «شیعوں پر سو سوالات » کے جوابات

بھکر : جامعہ آل عمران ، ۳۰۲ ص .

* الردّ علی المتعصب العنید المانع من ذم یزید (عربی) : عبدالرّحمن بن جوزی (م ۵۹۷ ھ) .

(۳۳۴۲)جواز لعن یزید : مولانا سعادت حسین خان

لکھنو : علمی کتاب گھر ، الواعظ صفدر پریس لکھنو ، ۶۰ پیسے ،۶۴ ص .

* جہاد (فارسی) : آیۃ اللہ مرتضی مطہری(م۱۹۷۹م)

(۳۳۴۳)جہاد : حافظ اقبال حسین جاوید

سرگودھا : ادارہ پاسبان بہلوال ، ۱۹۹۵م ، ۳۰ روپے ، ۱۵۲ ص .

(۳۳۴۴)چائے کے باغ : قرۃ العین حیدر

ناول ، ڈھائی روپے .

(۳۳۴۵)چراغ سخن : مرزا ذاکر حسین یاس عظیم آبادی لکھنو

عروض و قوافی کے مسائل ، ماہیت شاعری پر فلسفیانہ بحث

لکھنو : مطبع نولکشور ،۱۹۲۱م ، سوا روپیہ ، ۱۷۶ ص .

(۳۳۴۶)چہار گلزار : مولانا نثار علی

عروض و قوافی ، بمبئی ، ۱۲۷۰ھ (ذریعہ :۵) .

(۳۳۴۷)حالات حضرت امیر المومنین : مولانا سیّد محمّد محسن

لکھنو : مجاہد بکڈپو ، ۵۰ پیسے ، ۴۶ ص .

(۳۳۴۸)حج بیت اللہ اور آل سعود : منظور حسین قمی

لاہور ، ۵۴ ص .

(۳۳۴۹)حسین (ع) و حسینیت : سیّد ذوالفقار علی زیدی

علی اکبر تلافی کی کتاب کا ترجمہ

کراچی : الحرمین پبلی کیشنز ،۱۹۹۵م ،۱۵ روپے ،۴۴ ص .

(۳۳۵۰)حسین (ع)- وارث انبیاء (ع) : سیّد انوار احمد بلگرامی

لاہور : بنیاد علم و آگہی ،۱۹۸۶م ، ۳۲ ص .

(۳۳۵۱)حسینی قاعدہ : فضل نقوی

حروف سے وہ الفاظ بنائے گئے ہیں جن کا تعلق مذہب سے ہے مثلاً الف سے

امامباڑہ ، ب سے براق
لکھنو : نظامی پریس ، ۶ آنے ، ۳۲ ص .
(۳۳۵۲)حضرت ابوذر غفاری : سیّد بشارت شکوہ
جونپور : حسینی مشن ، ۱۹۷۴م ، ۵ روپے ، ۲۱۶ ص .
(۳۳۵۳)حضرت عبدالمطلب بن حضرت ہاشم (رض) : سیّد جاوید حسین رضوی
لاہور: اظہار سنز ، ۱۹۹۶م ، ۸۰ روپے ، ۹۸ ص .
(۳۳۵۴)حضرت علی کے خطوط کا ابتدائی مطالعہ : قیصرہ عالم زیدی
عنوانات : خطوط پر عام نظر ، کاتب کی شخصیت اور اس کے عناصر ، مکتوب الیہہ ، حضرت علی (ع) کے خطوط کے ماخذ
سیالکوٹ : پاکستان صادقیہ مشن ، ۴ آنے ، ۳۲ ص .
(۳۳۵۵)حضرت عمر کا یوم وفات : مولانا ملک آفتاب حسین قمی
حضرت عمر کی وفات یکم محرم کو نہیں ہوئی بلکہ ۲۶ ذی الحجۃ کو ہوئی
راولپنڈی : مرکز مطالعات اسلامی، ۱۹۹۶م ،۲۴ ص .
(۳۳۵۶)حیات غالب : سیّد محمّد مرزا
۲ آنے .
(۳۳۵۷)حَیّ علی خیر العمل : سیّد محمّد انور کاظمی
سیالکوٹ : تحریک احیائے تعلیمات محمّد و آل محمّد(ص) ، ۲۰ ص .
(۳۳۵۸)حیوانیات : محشر عابدی
دھلی : انجمن ترقی اردو (ھند) ، ۱۹۴۲م ، سوا روپیہ ، ۱۵۰ ص .
(۳۳۵۹)خاندان اور انسان : مولانا سیّد ذیشان حیدر جوادی
لاھور : مصباح الھدی پبلی کیشنز ، ۱۴۱۰ ھ ، ۲۵ روپے ، ۱۴۴ ص .
(۳۳۶۰)خصال الشیعہ : مولانا سیّد محسن علی سبزواری(م۱۹۲۸م)
لاھور : فیض عام پریس ، ۱۳۲۷ ھ/۱۹۰۹م ، ۶۸ ص .
(۳۳۶۱)خطبہ استقبالیہ : حاجی مرزا مھدی پویا (م۱۹۷۳م)
۱۳۷۲ ھ /۱۹۵۳م کو آل پاکستان شیعہ کنونشن میں پڑھا گیا .
کراچی : مشھور پریس ،۱۲ ص .

(۳۳۶۲)خطبہ صدارت : سیّد سرفراز علی خان شاکر
مظفر نگر، سنلائٹ پریس ،۲۴ ص ۔

(۳۳۶۳)خطیب بغدادی کے اعتراضات کی حقیقت : ڈاکٹر سیّد محمود نقوی
آیۃ اللہ لطف اللہ صافی کی کتاب کا ترجمہ
تہران : سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۴۰۹ھ، ۱۹۹ص ۔

* خواب شگفت (فارسی) : ملا فتح اللہ شیرازی

(۳۳۶۴) خواب بیداری : سیّد یوسف حسین زیدی
لکھنو : نظامی پریس ،۹۳ ص ۔

(۳۳۶۵)خواتین - اسلام اور دیگر مذاهب کی نظر میں : عابد عسکری
لاہور : بعثت فاؤنڈیشن ،۱۹۹۱م ،۵ روپے ،۱۶ ص ۔

(۳۳۶۶)خود شناسی : عابد جعفر
ایف - آس کی کتاب کا ترجمہ
لاہور : کتاب منزل ، منصور پریس لاہور، ساڑھے تین روپے ، ۳۱۱ ص ۔

(۳۳۶۷)درس آل محمدؐ لائلپور - مشاہیر کی نظر میں : مولانا محمد اسماعیل (م ۱۹۷۶م)
درس آل محمدؐ کے سلسلے میں علماء کے خطوط ،۴۸ ص ۔

(۳۳۶۸)دشمنان اہلبیت :
امرائے بنی امیہ کے حالات زندگی، الہ آباد : حسینی مشن

(۳۳۶۹)دور علی کا مثالی نظام حکومت اور اس کے بنیادی اصول : سیّد مہربان علی رضوی
راولپنڈی : نور آرٹ پریس ، ۵۰ پیسے ، ۶۴ ص ۔

(۳۳۷۰)دین کا زوال کیوں ؟ : سیّد ظفر الحسن شارب رضوی
لاہور : مکتبہ تعمیر ادب ، ۴۰ ص ۔

(۳۳۷۱)ڈاکٹر علی شریعتی کے لیکچر : سیّد سجاد باقر رضوی
لاہور : کشور عابد حسین ٹرسٹ ،۱۹۸۳م، ۵ روپے ، ۵۵ ص ۔

(۳۳۷۲)راجه رام موهن رائے : مرتضی حسین

راجه موهن رائے هندوستان کے مشهور مصلح اور رهنمائے وطن تهے ان کی حیات و خدمات

حیدرآباد دکن : شالیمار پبلی کیشنز ،۱۹۷۷م ، ۶ روپے ، ۷۲ ص .

(۳۳۷۳)راگ رنگ : آغا سیّد صادق حسین

عنوانات : مسلمان اور فن لطیفه و موسیقی ، مشرقی پنجاب میں دُهر پد کا ایک گهرانه ،شعر و موسیقی کا حسین سنگهم - امیر خسرو ، فن موسیقی کا ایک نابغه عظیم - امیر خسرو ، لغات موسیقی

کوئٹه : پاکستان پریس ، تین روپے ،۹۲ ص .

(۳۳۷۴)رام چرت مانس : ڈاکٹر نور الحسن نقوی

تلسی داس کی کتاب کا ترجمه

دهلی : مجلس اشاعت ادب ، ۲۴ روپے ، ۴۸۷ ص .

(۳۳۷۵)راه اسلام : مولانا سیّد بشارت حسین کامل مرزا پوری

آیة الله سیّد محمّد شیرازی کی فارسی کتاب کا ترجمه

اداره انتشارات الرسول ، ۸۰ ص .

(۳۳۷۶)رزم زندگی : ڈاکٹر مبشر حسن

پانچ مضامین ، مارک پلوک کی کتاب « فیوڈل سوسائٹی » کا ترجمه بهی شامل هے .

لاهور : نفیس پرنٹرز ، ۱۹۷۸م ،۳۰۴ ص .

(۳۳۷۷)رساله اعجاز وصی/ قصه جوان مقدسی : مولانا خواجه عابد حسین انصاری

حضرت علی کے ایک معجزے کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا هے

دهلی : مطبع یوسفی ، ۱۶ ص .

آغاز :

پس از حمد خلاق کون و مکان هر اک راز مخفی هے جس پر عیاں

بنی (ص) اور آل نبی(ص) پر سلام وظیفه هے مومن کا هر صبح و شام

(۳۳۷۸)رسالہ تحقیق جدید : حکیم نور الدّین پٹیالوی
حکیم صاحب اپنی تحقیق سے شیعہ ہوئے تھے اس کتاب میں حضرت عمر کا نسب نامہ پیش کیا گیا ہے .
نگینہ : فیض پریس : ۲ آنے ، ۲۲ ص (ناقص الآخر).

(۳۳۷۹)رسالہ در علم عروض : مہدی علی زکی
ہند ، ۱۲۹۵ م .

(۳۳۸۰)رسالہ شعلہ طور بجواب اصل روداد مختصر مدرسہ باب العلم مبارکپور : جون رضا مبارکپوری
مبارک پور ضلع اعظم گڑھ میں ایک شیعہ دینی مدرسہ بنام « مدرسہ باب العلم» کی روداد مبارکپور : ۴۹ ص .

(۳۳۸۱)رسالہ عبداللّٰہ یا خانہ زاد خدا :
حضرت علی (ع) کی سوانح ، دھلی : مقبول پریس، ۱۳۸۸ھ، ۳ آنے ،۲۴ ص .

(۳۳۸۲)رسالہ ماجری علی السادات و الشیعہ من یدی بنی امیہ و بنی عباسیہ : سیّد اولاد حیدر بلگرامی(م ۱۹۴۲م)
مکاتیب علامہ ابو الموید خوارزمی ، درجات الرفیعہ علامہ سیّد علی خان اور کشکول شیخ بہائی کی متعلقہ عبارات کا ترجمہ
آگرہ : شمسی مشین پریس ، ۶۶ ص .

(۳۳۸۳)رسالہ منطق استقرائی : مولانا محمّد حسین اُستاد ریاضی
لاھور : مطبع انجمن ، ۱۸۸۲م ، ۱۵۲ ص .

(۳۳۸۴)رفع الحجب عن اسامی الکتب : احمد حسین خان پریانوی
کانپور : مطبع انتظامی ، ۱۳۱۹ھ (مطلع).

(۳۳۸۵)رکعات نماز : مولانامرزا احمد علی امرتسری (م۱۹۷۰م)
دو رکعتی فرقے کے ردّ
لاھور : امامیہ مشن پاکستان ،۱۹۶۶م ،۱۶۰ ص .

(۳۳۸۶)رموز فطرت : مولانا محمّد مہدی
لکھنو : الناظر پریس ،۱۹۱۴م ، ۲روپے ،۲۴۷ ص .

* آداب المتعلمین : علامه نصیر الدّین طوسی

(۳۳۸۷)روحانی شاھین کا طرز پرواز : علامه محمّد صادق حیدری
دینی مدارس کے طلبا کی ذمه داریاں
لاھور : معارف اھلبیت ترسٹ ٹھوکر نیاز بیگ ، ۱۴۰ ص .

(۳۳۸۸)روح اور فلسفه : سیّد محمّد تقی نقوی
کراچی : اردو اکیڈمی سندھ ،۱۹۶۲م ، جاوید پریس کراچی ، ۵۰۸ ص .

(۳۳۸۹)روشن ستارے : محشر لکھنوی
چارده معصوم (ع) کی مختصر سوانح
کراچی : شیعه انقلابی مشن ، سپر آرٹ پریس کراچی ، ۳۳ ص .

(۳۳۹۰)روضة الکرام فی نسب و حالات سادات زیدی الواسطی بلگرام : سیّد وصی الحسن بلگرامی
علامه غلام علی آزاد بلگرامی (م ۱۲۰۰ھ) نے سادات بلگرام بنام « شجره طیبه » لکھا تھا جو ان کے اپنے زمانے تك تھا زیر نظر کتاب ۱۹۴۰م تك کے سادات بلگرام کے شجرے پر مشتمل تھے .
لکھنو : نظامی پریس ،۱۹۴۱ م ، ۳ روپے ، ۲۶۸ ص .

(۳۳۹۱)رھبر شاعری : نازش حیدری
کراچی : نیو پبلشنگ ھاؤس ،۳۱ ص .

(۳۳۹۲)رھبر منطق : مولانا سیّد مظاھر حسن امروھی
۱۱۰ ص (ذریعه : ۱۱).

(۳۳۹۳)رھنمائے تعمیر مکان : سیّد ظھیر حیدر
۱۹۵۵م ، ۱۵۵ ص .

(۳۳۹۴)زبان فارسی جدید : سیّد اصغر علی شاه جعفری
لاھور : تاج بکڈپو ، ۱۹۶۸م ، ساڑھے تین روپے ، ۲۷۲ ص .

* زندگانی حضرت فاطمه (ع) (فارسی) : آیة الله سیّد عبدالحسین دستغیب

(۳۳۹۵) زندگانی حضرت فاطمه (ع) : مولانا احمد علی حیدری
اس موضوع پر انیس مجالس

جھنگ : ولی العصر ٹرسٹ رتّہ متّہ ، ۱۹۹۰م ،۴۰۵ ص .

(۳۳۹۶)زیتون کا بادشاہ : علی عباس حسنی
ناول ، تین روپے .

(۳۳۹۷)زید الشھید : سیّد ظفر حسین ظفر زیدی شاہ پوری
حضرت زید بن زین العابدین (ع) کی سوانح
لاھور : ادارہ علوم الاسلام، ۱۹۶۸م ، سوا تین روپے ،۱۳۷ ص.

(۳۳۹۸)زینبیہ : مولانا حکیم سیّد غلام حسنین کنتوری
ایک آریہ نے دوبارہ نکاح ام المومنین حضرت زینب حجش سے ایک سوال کیا تھا اس کتاب میں اس کا عقلی اور نقلی حل پیش کیا گیا ہے
میرٹھ : مطبع صادق المطابع ،۱۶۰ ص .

(۳۳۹۹)سالانہ رپورٹ : مدرسہ الجامعہ المھدویہ گوھر والا تحصیل منکیرہ ضلع بھکّر کی ۱۹۸۳م کی رپورٹ ، ۱۶ ص .

(۳۴۰۰) سرور انبیاء : شیخ مھدی حسین ناصری
مسٹر کارلائل کی کتاب « ہیروز اینڈ ہروز شپ » کے ایک باب کا ترجمہ
لکھنو : معیار پریس ، ساڑھے چار آنے ، ۹۶ ص.

(۳۴۰۱)سرور کونین صلی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم : آغا اشرف
لاھور : مغل پبلشرز ، ۱۵روپے ،۲۲۴ ص .

(۳۴۰۲) سلمان (رض): مرزا یوسف حسین (م ۱۹۸۸م)
لاھور : اسلامیہ مشن ،۳ روپے ،۲۴ ص .

(۳۴۰۳)سلمان فارسی(رض) : سیّد باقر حسین (م ۱۹۳۵م)
کراچی : مکتبہ ارشاد ، مشہور آفسٹ پریس ، ۵۰ پیسے ،۴۸ ص .

(۳۴۰۴) سلمان محمدی (رض) :مولانا سیّد شوکت علی
لکھنو : صادق پریس ، ۱۹۲۷م ، ۷۲ ص .

(۳۴۰۵)سلمان محمدی : مولانا شیخ مقبول احمد نوگانوی
لکھنو : احباب پبلشرز،۱۹۷۴م، ساڑھے تین روپے ،۱۴۳ ص .

* سمط الدرر (عربی) : مولانا سیّد محمّد مجتبی نوگانوی

(۳۴۰۶)سمط الدرر : مولانا حکیم ابو محمّد

عربی متن کے ساتھ ساتھ ترجمہ بھی درج ہے ، مندوجہ ذیل قصائد :

۱- الفضیلة الرائیه فی مدح مولانا ابی الفضل العباس .

۲- العلویة المیمیه فی مدح مولانا علی(ع)

۳- المدیح المعلّی فی اهل هل اتی

۴- الدرة النادره فی مدح من اثنی علیه اللّٰه فی القرآن اعنی مولانا علیا(ع)

۵- اللامیه اللامعه فی مدح مولانا سلطان ابن سلطان موسی الرضا(ع)

دهلی : انصاری برقی پریس ، ڈیڑھ آنه ، ۲۴ ص .

آغاز :

سهام لها فی القلب طال سعیرها　　علی انّ رماها اللحظ و هو قصیرها

(۳۴۰۷)سواطع الانوار فی تقریضات عبقات الانوار : مولانا سیّد مظفر حسین

علامه سیّد حامد حسین (م ۱۳۰۶ھ) کی کتب استقصاء الافهام اور عبقات الانوار کی تعریف میں علمائے ایران نے جو خطوط بھیجے تھے اُنھیں اکٹھا کیا گیا ہے .

لکھنو: مطبع مطلع الانوار ، ۱۹۰۵م ، ۱۲۲ ص .

(۳۴۰۸)سوامی دیانند اور ان کی تعلیم / تاریخ اهل زمانه :

سوامی جی کی تعلیمات کا خلاصه

دهلی : جیّد برقی پریس ، ۱۳۵۰ھ/۱۹۳۲م ، ۴۰ ص .

(۳۴۰۹)سوانح عمری حضرت زید شهید (رض): ایس ذاکر حسین جعفر رمزی

حیدرآباد دکن : مطبع حیدری، ۱۳۶۵ھ ، ۱۲ آنے ، ۶۸ ص .

(۳۴۱۰)سواء السبیل در شکست مولوی اسماعیل : مولانا محمّد یعقوب

مولانا محمّد حسین ڈھکو نجفی اور مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۹۷۶م)کے درمیان بعض متنازعه مسائل میں جو گفتگو ہوئی اس کا خلاصه

فیصل آباد : انجمن اتحاد المومنین، ۱۹۶۷م ،۶۴ ص .

(۳۴۱۱) سوره روم میں ایک نیا دریچه فکر : سیّد محمّد موسی رضوی

ڈاکٹر علی شریعتی کی کتاب کا ترجمه

کراچی : ادارہ ن و القلم ، ۸۴ ص .

(۳۴۱۲)سیّد آل رضا : سیّد ضمیر اختر نقوی

کراچی : ابن حسن آفسٹ پریس ،۱۹۷۸م ،۵ روپے ،۱۲۸ ص .

(۳۴۱۳)سیّد الساجدین (ع) : سیّد ضمیر اختر نقوی

حضرت امام زین العابدین (ع) کی سوانح

کراچی : ادارہ باب مدینۃ العلم ،۲۴ ص .

(۳۴۱۴)سیرت حضرت فاطمۃ الزہرا بنت رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلّم : خلیفہ سیّد سعادت حسین

لاہور : المکہ پریس ،۱۹۷۴م ،۴۸ ص .

(۳۴۱۵)شارع الاخلاق : مولانا سیّد محمّد لطیف زنگی پوری

پٹنہ : راحینٹ پریس ،۸ آنے ، ۱۲۰ ص .

(۳۴۱۶)شجرہ سادات - سادات باہرہ : سیّد وزیر حسن زیدی واسطی

کراچی : سن ڈان پرنٹرز ، ۱۹۷۸م ، ۱۰۰ روپے ،۳۳۱ ص .

(۳۴۱۷)شاعری و عروض (حصّہ اوّل): صفدر علی شارق

مبتدی شعراء کو شاعری کے قواعد سمجھانے کے لئے

کانپور : مطبع مجیدی ، ۱۳۴۹ھ ،۴۴ ص .

(۳۴۱۸)شرح المیزان : مولانا نادر حسین بن شیخ الٰہی بخش لکھنوی

صرف عربی - سوالاً جواباً (ذریعہ : ۱۴).

(۳۴۱۹)شہادت حضرت مسلم : سیّد ناظر حسین نقوی

مولانا سیّد آغا مہدی (م ۱۴۰۶ھ) کی کتاب « سوانح حضرت مسلم بن عقیل » کا خلاصہ

کراچی : ڈیسنٹ پریس ، ۱۹۷۶م ، ۶۳ ص .

(۳۴۲۰)شہید ثالث : مولانا مرزا محمّد ہادی عزیز

قاضی نور اللہ شوستری(م ۱۶۱۰م) کی سوانح

لکھنو : معیار پریس ،۵۰۰ ص .

(۳۴۲۱)شہید ثالث : مولانا سیّد قمر عباس قمر زیدی

کراچی : مکتبہ معراج ادب ،۱۳۹۴ھ/ ۱۹۷۴م ، تین روپے ، ۱۶۰ ص .

(۳۴۲۲)شیعوں کی تازہ زندگی : سیّد ابن حسین نقوی

مصنف ۱۹۳۹م کو تبرا ایجیٹیشن میں گرفتار ہوئے اور جیل گئے اس کتاب میں اپنے تاثرات لکھے ہیں

لکھنو : امامیہ مشن ، ایک آنہ ، ۲۰ ص .

(۳۴۲۳)شیعیت کا تعارف : علامہ سیّد علی نقی نقوی(م ۱۹۸۸م)

لاھور : امامیہ مشن ، ۳۶ ص .

(۳۴۲۴)شیعہ قوم کب بیدار ہوگی : سیّد فیاض حسین ہمدانی ایڈووکیٹ

لاھور : ۱۹۷۸م ، ۴۰ ص .

(۳۴۲۵)شیعہ سنی اختلاف - ایک بے حقیقت غوغا : سیّد غضنفر حسین بخاری

پاکستان میں جو شیعہ و سنی فسادات ہو رہے ہیں ان کا پس منظر

کراچی : خانہ فرھنگ جمھوریہ اسلامی ایران ، ۵۶ ص .

(۳۴۲۶)صدقے کی اھمیت اور افادیت : علامہ سیّد ابن حسن نجفی

کراچی : ادارہ تمدّن اسلام ، ۱۴۰ ص.

(۳۴۲۷)صدیقہ کبری حضرت فاطمہ زھرا(ع) کے بصیرت افروز خطبات : علامہ سیّد ابن حسن

کراچی : ادارہ تمدّن اسلام ، ۱۴۱ ص .

(۳۴۲۸)صدف امامت : مولانا شیخ مقبول احمد نوگانوی

لاھور : قیام پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ، ۴۰ روپے ، ۳۱۲ ص .

(۳۴۲۹)ضبط نفس اور نفس پرستی : سیّد عابد حسین

دھلی : جامعہ ملیہ ، تجلی برقی پریس دھلی ،۱۹۳۴م ، ۱۵۷ ص .

(۳۴۳۰)ضربۃ قاطعہ : مولانا سیّد علی گوھر

شیعوں ھی کی طرف سے ایک کتاب بنام « ردّ المغالطہ» شائع ہوئی جس میں کہا گیا تھا کہ جلوس محرم کے ھمراہ تاشے باجا وغیرہ لے جانا اور بجا ناجائز نہیں اور اسی طرح عروسی قاسم(ع) کی کچھ حقیقت نہیں یہ رسالہ اسی کے جواب پر

مشتمل ہے ۔

لکھنو : مطبع تصویر عالم ، ۱۲ ص (ناقص الآخر)۔

(۳۴۳۱)ضرور و مفید : مولانا محمّد جعفر

کتاب «دستور کوتوالی» کا خلاصہ ہے

حیدرآباد دکن ۔

(۳۴۳۲)طب اسلامی اور جدید میڈیکل سائنس کے انکشافات : سرور علی شاکر

اصل کتاب عربی میں تھی اس کا فارسی ترجمہ ڈاکٹر جواد فاضل تہرانی نے کیا موجودہ ترجمہ فارسی سے ہے مستند احادیث کے ذریعے امراض کا علاج بتایا گیا ہے ۔

کراچی : الحسن بکڈپو ، ۱۹۹۵م ،۶۵ روپے ،۲۴۸ ص ۔

(۳۴۳۳)طبّی سماجی بہبود : امجد علی جعفری

طبی سماجی بہبود ، سماجی بہبود کا ایک میدان ہے جس میں مریضوں کے لئے فلاحی خدمات کا اجرا، کیا جاتا ہے اور ان کے معاشی ، معاشرتی اور نفسیاتی نوعیت کے مسائل حل کئے جاتے ہیں اس کتاب میں کوشش کی گئی ہے کہ طبی سماجی بہبود کے اصولوں کے ساتھ ساتھ متعلقہ اسلامی اقدار اور اسلامی تہذیب کے پہلوؤں کو بھی شامل کر دیا جائے

کراچی : کراچی یونیورسٹی، ۱۹۶۹م ، ساڑھے آٹھ روپے ، ۱۳۰ ص ۔

(۳۴۳۴)ظہور امام مهدی قریب تر ہے (حصّہ دوم) : سیّد حسین محمّد نقوی

عنوانات : قومیں کیوں خراب ہوتی ہیں - قرآن پاک کی روشنی میں ، قرآن مجید میں بہود کی تاریخ ، امام مهدی کے بارے میں پیشین گوئیاں ، حضرت امام مهدی کا نظام حکومت اور مرکزیت ۔

(۳۴۳۵)عربوں کا فن تعمیر : ڈاکٹر سیّد علی بلگرامی

عربوں کے فن تعمیر کی خصوصیات نیز عرب اور دیگر ممالک میں عربی فن تعمیر کی مشہور عمارتوں کا ذکر

لاهور : رفاه عام اسٹیم پریس ، ۱۹۱۰م ، ۱۱۲ ص ۔

(۳۴۳۶)عربی قاعدہ : ذاکٹر سیّد محمّد سبطین تقوی
جہلم : انجمن غلامان اسلام پن وال تحصیل پنڈدادنخان ، تین روپے ، ۳۲ ص .
(۳۴۳۷)عروض آسان : سیّد مجاور حسین تمنّا (ذریعہ : ۱۵).
(۳۴۳۸)عزاداری کی مختصر تاریخ اورجواز مراسم عزا : مولانا سیّد ظفر حسن (م۱۹۸۸م)
کراچی : شمیم بکڈپو ، ۱۹۶۳م ، ۳۶ ص .
(۳۴۳۹)عصر حاضر میں دینی طلبہ کا کردار :
شہید عمران حبیب طالب علم قم (م ۱۹۹۴م)کی برسی پر مدرسہ مظہر الایمان ڈھڈیال ضلع چکوال میں پڑھنے جانے والے مقالات کا مجموعہ
ڈھڈیال : مدرسہ مظہر الایمان ، ۱۹۹۶م ، ۲۷ ص .
(۳۴۴۰)عصمت کدہ : مولانا سیّد خیرات احمد
مولانا رشید احمد ارشد تھانوی کے ایک مضمون کا ردّ جس میں موجودہ طرز ازدواج کو ہدف طعن بنایا گیا ہے
۶۸ ص (شیعہ ستبمر ۱۹۱۲م).
(۳۴۴۱)عظمت حسین : مولانا محمّد ایوب بشوی
دس مجالس کا مجموعہ . لاہور : سخاوت حسین اینڈ سنز ، ۱۹۹۵م ، ۷۰ روپے ، ۲۰۲ ص .
(۳۴۴۲)عظمت حسین - مقالات سیّد العلماء علامہ سیّد علی نقی النقوی: محمّد وصی خان
کراچی : رحمت اللّٰه بك ایجنسی ، ۱۹۸۰م ، ۲۹۵ ص .
(۳۴۴۳)عظمت والدین : عابد عسکری
لاہور : اہلبیت فاؤنڈیشن پاکستان ، ۲۴ ص .
(۳۴۴۴)عقیدہ و عمل : مولانا یوسف حیدر ثقلین
لاہور : رضا برادران ، ۱۹۶۶م ، ۱۶۱ ص .
(۳۴۴۵)عقیل عرب : مولانا ناظم علی
حضرت عقیل ابن ابی طالب (رض) کی سوانح

عنوانات : عقیل اور اسلام ، جناب عقیل اور معاویہ ، احتجاجات عقیل - دربار معاویہ میں ، کیا عقیل حضرت علی(ع) سے ناراض تھے ، کیا حیات علی(ع) میں جناب عقیل (رض) دربار معاویہ میں ناراض ہو کر گئے تھے ، عقیل (رض) - ناشر فضائل آل محمدؐ(ص)

لکھنو : الواعظ صفدر پریس ،۱۹۷۲م ،۲ روپے ،۱۳۸ ص .

(۳۴۴۶)علامہ الزمن : شیخ محمدؐ باقر

حیدرآباد دکن : اخبار ہزار داستان .

(۳۴۴۷)علم الاقوام : ڈاکٹر سیدؐ عابد حسین

دھلی : انجمن ترقی اردو ،۱۹۴۱م ، کورونیشن پرنٹنگ ورکس فتح پور .

(۳۴۴۸)علم برقیات : چوھدری تونگر حسین

لاھور :امجد بکڈپو ، منظور پرنٹنگ پریس ، ساڑھے بائیس روپے ،۶۳۱ ص .

(۳۴۴۹)علی(ع) ابن ابیطالب (جلد اوّل) : پروفیسر سیدؐ اختر رضا زیدی

ولادت سے شہادت تک

کراچی : مکتبہ عدیل ، ۱۹۷۴م ، ۴۰ روپے ،۴۲۸ ص .

(۳۴۵۰)علی برادران اور اُن کا زمانہ : سیدؐ محمدؐ ھادی

نئی دھلی : مکتبہ جامعہ ، ۱۹۷۸م ، ساڑھے پندرہ روپے ، ۲۲۸ ص .

* علی(ع) در کتب اھلسنت (فارسی): سیدؐ محمدؐ باقر موسوی ھمدانی

(۳۴۵۱)علی- کتب اھلسنت کی روشنی میں : مولانا غلام حسین عدیل

راولپنڈی : مدرسہ باقر الشھید پیرودھائی،۱۹۹۶م ، ۵۰ روپے ،۲۰۴ ص .

* جےایف اسٹوٹ : Ground work of Psychology

(۳۴۵۲)عمران النفس : مولانا مرزا محمدؐ ھادی

کراچی : اقبال پبلشرز، ۱۹۶۷م ، ساڑھے چار روپے ،۲۹۶ ص .

(۳۴۵۳)عورت اور جنسیات : جعفر عابدی

ڈاکٹر ہیولاك ایلس کی کتاب کا ترجمہ

لاھور: کتاب منزل ،۱۹۵۹م ، ۵۲۸ ص .

(۳۴۵۴)غدیر خم :
عنوانات : مسئله نصب امام ، تحلیل و تجزیه و تحقیق ، نص خلافت ، اعلان خلافت یا تحفظ رسالت ، دعوت ذوالعشیره سے غدیر خم تك ، ولایت امیر المؤمنین
کراچی : بورڈ آف ٹرسٹیز ، شاہ کربلا ٹرسٹ رضویہ سوسائٹی ، ۱۳۹۷ھ/۱۹۷۷م ، ۱۴ روپے ، ۱۹۲ ص .

(۳۴۵۵)فارسی ادب کے ارتقا کی مختصر تاریخ : سیدہ عندلیب زہرا کامونپوری
ڈاکٹر ذبیح اللّٰہ صفا کی کتاب «مختصری در تاریخ تحوّل نظم و نثر» (فارسی)کا ترجمہ
لکھنو : نامی پریس .

(۳۴۵۶)فاطمہ بنت اسد : مولانا مقبول احمد نوگانوی
لکھنو : احباب پبلی کیشنز ، ۱۹۸۶م .

(۳۴۵۷)فتح قسطنطنیہ اور حضرت عبداللّٰہ بن عباس (رض) کا خط : مولانا مشتاق حسین شاهدی
یزید ، قسطنطنیہ پر حملہ کرنے والوں میں شامل نہیں تھا ، کراچی ، ۱۶ ص .

(۳۴۵۸)فتوحہ : سیّد محمود گیلانی
فضائل اهلبیت(ع)، چکوال :مدرسہ دینیات جعفریہ نارنگ، ساڑھے چار روپے ، ۹۳ص.

(۳۴۵۹)فطرة الاسلام : مرزا محمّد هادی(م. ۱۹۳۱م)
لکھنو : اشراق پریس ، ۳۲ ص .

(۳۴۶۰)فلسفہ امامت و قیادت(فارسی) : محمد ری شهری

(۳۴۶۱)فلسفہ امامت و قیادت : سیّد نصیر حسین نقوی
لاهور : وفاق العلماء شیعہ پاکستان ، ۱۹۸۳م ، ۶ روپے ، ۱۹۲ ص.

(۳۴۶۲)فلسفہ تقریر : مولانا سیّد نظیر حسن سخا دهلوی
دهلی : سخاؔ پبلشنگ هاؤس ، انصاری پریس دهلی ، ۱۲۷ ص .

(۳۴۶۳)فلسفہ صرف و نحو : محمّد احسن مرزا شرر مشہدی
عنوانات : ملک عرب کے ضروری حالات ، عربوں کا طرز معاشرت ، قواعد و عربیہ کی تدوین کی ابتدا ، تراجم کتب ، اردو زبان کی مختصر زندگی، قواعد عربیہ کی ایجاد ، تذکیر و تانیث، واحد تثنیہ اور جمع کی ایجاد کی ضرورت
سوا روپیہ ، ۲۲۴ ص .

* معالم الفلسفة الاسلامیه (عربی) : محمّد جواد مغنیه

(۳۴۶۴)فلسفہ و کلام اسلامی کے بہترین خطوط : سیّد حیدر عباس رضوی
مشهد : آستانه قدس رضوی ، ۱۳۶۴ ھ ش .

(۳۴۶۵)فن خطابت (حصّہ اوّل): سیّد محمّد عابدی
خطیب اور خطابت کے بارے میں هدایات
سرگودھا : مرکز تحقیقات اسلامیه ، ۱۹۸۸م ، الباسط آرٹ پریس سرگودھا ، ۳۲ ص .

(۳۴۶۶)فوائد المومنین : سیّد عباد علی بن میر عابد علی رضوی
شاهزاده یوذ آسف و حکیم بلوهر کا قصه اور اس میں حکیمانه نکات
لکھنو : مطبع اثنا عشری ،۱۳۱۱ھ، ۹۶ ص .

(۳۴۶۷)فوز عظیم : مولانا سیّد محمّد مجتبی نوگانوی
شهدا، کربلا کے حالات،مراد آباد ، دائرة الاشاعت نوگانواں،۱۳۷۲ھ، ایک روپیه.

(۳۴۶۸)فهرست :
نظامی پریس بك ایجنسی لکهنو سے چهپنے والی کتابوں کی فهرست،۲۴ ص .

(۳۴۶۹)فهرست سادات امروهه : مولانا سیّد ذاکر حسین عابدی
پاکستان میں بسنے والے اُن سادات کی فہرست جن کا تعلق امروهه ضلع مرادآباد سے ہے
راولپنڈی : انجمن سادات امروهه ، ۶۰ پیسے ، ۴۶ ص .

(۳۴۷۰)فہرست کتابیات اسلام : سیّد جمیل احمد رضوی
لاهور: مغربی پاکستان اردو اکیڈمی: ۱۹۸۳م ، نیو لائٹ پریس لاهور ، ۵۵ روپے ، ۴۲۱ ص .

(۳۴۷۱)فہرست کتب :
محفوظ بك ایجنسی کراچی میں جو کتابیں موجود ہیں ان کی فہرست ،
کراچی، ۲۴ ص.
(۳۴۷۲)فہرست کتب امامیہ مشن :
امامیہ مشن لاہور میں چھپنے والی کتابوں کی فہرست ، لاہور ، ۱۹۷۳م ،
۵۸ ص .
(۳۴۷۳)فہرست مخطوطات اردو (جلد اوّل) : عابد امام زیدی
خدابخش اورینٹل پبلك لائبریری بانکی پور پٹنہ میں موجود اردو مخطوطات کا
تذکرہ
کلکتہ، ۱۹۶۲م ، ۲۹ ص .
(۳۴۷۴)فہرست مراکز دینیات : مولانا محمّد حسین ، مولانا غلام علی ارشد ، مولانا
ناصر حسین خان
وفاق علماء شیعہ پاکستان کے زیر اہتمام چلنے والے دینیات سنٹروں کی فہرست
لاہور ، ۲ روپے ،۶۴ ص .
(۳۴۷۵)قافیہ نما : مولانا نظیر حسن سخا دھلوی
عنوانات : قافیہ کے ضروری ضروری قاعدے ، ردیف وار جدا جدا ھر طرح کے
قافیے
اجمیر : پرنٹنگ کمپنی ، ۱۸۹۱م ، ۱۷۲ ص .
(۳۴۷۶)قرآن مبین : ڈاکٹر محمّد حسن رضوی
۱۹ متفرق پاروں کا ترجمہ و تفسیر ، کراچی: میزان فاؤنڈیشن اسلامك ریسرچ
سنٹر .
(۳۴۷۷)قصّہ جمیلہ بنت عامر : مولانا خواجہ عابد حسین انصاری
اس قصے کو منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے
دھلی : مطبع یوسفی ،۳۲ ص .
آغاز :
دلا پہلے لکھ حمد ربّ مجید کئے خلق جس نے شقی و سعید

صلہ دیگا نیکی کا روز جزا بدی کی ملے گی بدوں کو سزا

(۳۴۷۸)قند پارسی : مولانا محمّد حسین آزاد (م ۱۹۱۰م)

فارسی زبان سیکھنے کے لئے ایک مفید رسالہ

لاھور : آزاد بکڈپو ، ۸ آنے ، ۱۶۰ ص .

(۳۴۷۹)قواعد العروض : سیّد غلام حسین قدر بلگرامی (م ۱۳۰۱ھ)

لکھنو : شام اودھ پریس ، ۱۲۸۸ ھ.

(۳۴۸۰)قوانین منطق :

لکھنو : مطبع مظھر العجائب ، ۵۵ ص

(۳۴۸۱)قومی زبان کی پالیسی کے بارے میں چند خیالات : سیّد فیضی

جناب مختار زمن کی کتاب « بھارت میں قومی زبان کے نفاذ ، مشکلات اور حل » کے آخری باب کا ترجمہ

اسلام آباد : مقتدرہ قومی زبان ، ۱۹۸۵م ، ۲۶ ص .

(۳۴۸۲)کتب خانہ : رضا علی عابدی

کراچی : سعد پبلی کیشنز ، ۱۹۸۵م ، ۱۶۹ ص .

(۳۴۸۳)کحل الانظار : مولانا سیّد ابراھیم لکھنوی

حضرت مختار ثقفی کے حالات زندگی، لکھنو : نظامی پریس .

* ڈاکٹر سموئیل : Self Help character Thirift

(۳۴۸۴)کفایت شعاری : سیّد محمّد مرتضی

آگرہ : عزیزی پریس ،۱۹۱۳م ،۷۳ ص .

(۳۴۸۵)کلید انشا پردازی : مولانا محمّد علی فائق

لاھور:حاجی فرمان علی اینڈ سنز ،۱۹۵۶م ، پنجاب پریس ، ساڑھے تین روپے ، ۶۲۴ ص .

(۳۴۸۶)کنتاب (حصّہ اوّل) : شیخ گوھر علی مشیر شاگرد مرزا دبیر

کسی سنی عالم نے شیعوں کے خلاف ایک کتاب بنام « قبقاب » لکھی ، قبقاب کا مطلب مشیر نے یوں بیان کیا ہے :

لغت میں ہے نعلین چوبیں کا نام کیا ہے جلاھے نے بڑھئی کا کام

دوم اس کے معنی لکھے ہیں دروغ رسالے کو تیرے نہ ہوگا فروغ
سوم اس کے معنی ہیں فرج فراخ میں اس نخل میں اب لگاتا ہوں شاخ
لکھنو : مطبع حسینی اثنا عشری ، ۱۲۸۷ ھ ، سوا روپیہ ، ۲۲۴ ص .

(۳۴۸۷)کیا آپ کا عقیدہ صحیح ہے : جمال احمد شہیدی
فارسی سے ترجمہ ،عنوانات : دین کیا ہے ، دین کی تلاش ، انسانی زندگی گزارنے کی شرط ، خدا کی معرفت
کراچی : جامعۃ الاطہر ، ۱۹۹۴م ، ۲۰۶ ص .

(۳۴۸۸)کیمونزم اور نو آبادیت : جلیس عابدی
دھلی : نیشنل اکادمی ، ۱۹۶۶م ، ایک روپیہ ، ۱۸۰ ص .

(۳۴۸۹)گاما کمک : آغا شہر لکھنوی
گاما پہلوان کے حالات زندگی ، لکھنو : سرفراز قومی پریس ، ۱۹۶۰م ، ایک روپیہ ، ۴۸ ص .

(۳۴۹۰)گلدستہ ارم : ڈاکٹر سیّد رضا حسین رضوی
اخلاقیات ، لائلپور : ڈیلی بزنس پریس ، ۳۴۴ ص .

(۳۴۹۱)گنج شائیگاں معروف ٹکسال (حصّہ اوّل) : سیّد محمّد رفیع رضوی
سکوں کی تاریخ اور مختلف ممالک میں رائج سکوں کا تذکرہ
مراد آباد : مطبع مطلع العلوم ، ۱۹۰۳م ، ایک روپیہ ، ۲۲۰ ص ، سیّد نور الحسن نسیم نے تاریخ کہی :
کرد انشا چوں رفیع نیک ذات این کتاب سکّہ جات مختلف
بہر تاریخش بمن گفتہ نسیم گو - ہزاراں سکہ جات مختلف(۱۹۰۳م)

(۳۴۹۲)گنج شائیگاں (حصّہ دوم) : سیّد محمّد رفیع رضوی عالی
عنوانات : خوانین قبچاق ، خوانین قرم ، خلفائے اسپین ، شاھان ایران ، مصر کے سکّے
مراد آباد : مطبع مطلع العلوم ، ۱۹۱۲م ، ۳۰۹ ص ، ابو محمّد چراغ دین لائق لاھوری نے تاریخ کہی :
زہی عالی کہ در میدان تألیف ندارد دیگری ہمزور و ہمپائے

خیال همسری امکان ندارد دل از انصاف گوید خوب بستانی
در هر گنج بکشود از پی ما چرا هر کس نباشد قدر فرمانی
بسال عیسوی بنوشت لائق گذشته سکّه شاهان یکجائی

* درر فاخره (عربی) : مولانا سیّد کلب باقر بن مولانا سیّد کلب حسین

(۳۴۹۳)گوہر شاہوار : مولانا محمّد سجاد علی خان

مسئلہ متعہ پر بحث ، لکھنو : مطبع اثنا عشریہ ،۱۳۰۸ھ، ۲۶ ص .

(۳۴۹۴)گیس کا دفاع : سیّد ہادی حسین رضوی

لکھنو : نظامی پریس ، ۶۱ ص .

* لأ كونَنّ مع الصادقين (عربی) : ڈاکٹر محمّد تیجانی سماوی

(۳۴۹۵)حکم اذان :

عنوانات :قرآن - اہلسنت اور اہل تشیّع کی نظر میں ، سُنّت رسول - اہلسنت اور اہل تشیع کی نظر میں ، شیعہ و سنی عقائد ، مسئلہ تقدیر - اہلسنت کی نظر میں ، متعہ ، مسئلہ تحریف قرآن

کراچی : مجمع علمی، ۳۳۵ ص .

(۳۴۹۶)لائبریری اور اس کی تنظیم : سیّد سجاد حسین رضوی

میرٹھ : رستوگی کمپنی ، ۱۹۴۰م ، ۱۹۰ ص .

* لقاء الله : آقای جواد ملکی تبریزی

(۳۴۹۷)اللہ سے ملاقات : علامہ محمّد صادق حیدری

لاہور : معارف اہلبیت ٹرسٹ ، ۲۶۳ ص .

(۳۴۹۸)مادر ملّت - فاطمہ جناح : آغا اشرف

لاہور : علیم پبلشرز ، آزاد پریس لاہور، ۱۰ روپے ،۱۹۲ ص .

(۳۴۹۹)مالك اشتر : مولانا محمّد باقر نقوی

الاستاذ محمّد رضا الحکیم کی کتاب کا ترجمہ، حضرت مالك اشتر کے حالات زندگی

کھجوا ، الواعظ صفدر پریس ، سات روپے ،۲۸۸ ص .

(۳۵۰۰)مأتین فی فضائل المصطفین : سیّد مقرب علی زائر
چاردہ معصوم علیہم السلام کی شان میں دو سو کے قریب احادیث کا مجموعہ
* مباحثہ حسنیہ (فارسی) :
(۳۵۰۱)مباحثہ حسنیہ : سیّد اعجاز حسین
لاہور: افتخار بکڈپو ، ۹ روپے ،۲۰۸ ص .
(۳۵۰۲)مبارک سال : سیّد محمّد سبطین تقوی
انجمن : غلام اسلام پنّ وال پنڈدادنخان ضلع جہلم کی ۱۹۷۶م کی کاروائی
پنّ وال ، مدینہ پریس لاہور، ۱۹۷۷م ، ایک روپیہ ، ۸۰ ص .
(۳۵۰۳)مختصر نویسی : ایس ایم رضوی
دھلی : جے پریس ، ۱۹۱۸م ، ۹۶ ص .
(۳۵۰۴)مجموعہ ردّ المقصرین : مولانا آغا عبدالحسن سرحدی
مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۹۷۶م) نے شیخیت کے حق میں جو مضامین لکھے اُنہیں اکٹھا کیا گیا ہے
لائلپور : لائلپور نفیس پرنٹنگ پریس ، ۴۰ ص .
(۳۵۰۵)محمّد بن حنفیہ (رض): مولانا محمّد باقر نقوی
علی ابن الحسین ہاشمی نجفی کی کتاب کا ترجمہ
لکھنو : الواعظ صفدر پریس ، ۱۹۷۴م ، ساڑھے چار روپے ، ۲۰۸ ص.
(۳۵۰۶)محمد(ص) و آل محمّد(ص) - مرکز اتحاد : پروفیسر سیّد زین العابدین
مفتی محمود شلتوت مصری اور محسن الاسطوانی کے دربارہ شیعیت فتوؤں کا عکس
کراچی : انجمن پریس ، ۳۴ ص .
* مختصر الاحکام (فارسی): آیۃ اللہ سیّد محمّد رضا گلپائیگانی
(۳۵۰۷)مختصر الاحکام :
لاہور : مصباح الھدی پبلیکیشنز ، ۱۴۱۰ ھ ، ۲۴۶ ص
(۳۵۰۸)مختصر الاشتقاق : مولانا آغا احمد علی
فارسی قواعد ، اصل کتاب جو فارسی میں تھی کے انتخاب کا ترجمہ

مطبع بشبری ، ۱۲۸۸ھ/۱۸۷۲م ، ۶۰ ص .

(۳۵۰۹)مختصر سوانح حیات :

آیۃ اللّٰہ شیخ حسین علی منتظری کی سوانح ، امامیہ آرگنائزیشن پاکستان ، ۱۶ ص .

(۳۵۱۰)مخطوطات پیرس : آغا افتخار حسین

پیرس میں موجود اردو ، فارسی، سندھی و پنجابی زبانوں کے مخطوطات

کراچی : ترقی اردو بورڈ ،۱۹۶۷م ، ۵ روپے ، ۶۹ ص .

(۳۵۱۱)مدرسہ باقر العلوم مکھنانوالی ضلع گجرات :

گجرات : انجمن محمدیہ اثنا عشریہ مکھنانوالی،۳۶ ص .

(۳۵۱۲)مدرسہ عمل : شیخ غلام حسین

ڈاکٹر اڈولف کی کتاب کا ترجمہ

نئی دھلی : ترقی اردو بورڈ،۱۹۷۹م ، پونے دس روپے ، ۱۸۲ ص.

(۳۵۱۳)مذھب حق کے دو ناصر : مولانا سعادت حسین خان

شہید ثالث سیّد نور اللّٰہ شوستری (م۱۰۱۶ھ) و علامہ سیّد ناصر حسین لکھنوی (م ۱۹۴۲) کی سوانح

لکھنو : العلم پریس ،۱۵ پیسے ، ۱۶ ص .

(۳۵۱۴)مراۃ العروض : آغا سیّد صادق حسین نقوی

۵۰ پیسے .

(۳۵۱۵)مرقع عبرت : سیّد حسین بلگرامی

سر سالار جنگ کی سوانح ، حیدرآباد دکن : هزار داستان پریس ، ۱۳۰۰ ھ، ۱۸۸ ص.

(۳۵۱۶)مرکز علم و دانش - جامع المنتظر : سیّد ثاقب نقوی وغیرہ

مدرسہ کا تعارف ، مدرسین و فاضل طلبہ کی فہرست

لاھور : الجامعہ پبلی کیشنز ،۱۹۸۲م ، ۷۲ ص .

(۳۵۱۷)مستقبل کی تاریخ پر ایک نظر : زیرک نقوی

ڈاکٹر علی شریعتی کی ایک تقریر کا ترجمہ

کراچی : ادارہ احیائے تراث : ۱۹۹۳م ، ۳۱ ص .

(۳۵۱۸)مسلمانوں کی حقیقی اکثریت : علامہ سیّد علی نقی (م ۱۹۸۸م)
لاہور : امامیہ مشن ، ۱۹۶۱م ، تعلیمی پریس لاہور ، ۸ ص.

(۳۵۱۹)مشعل ہدایت : سیّد آغا حسین
انجمن سپاہ صحابہ کی طرف سے شیعوں پر لگائے جانے والے الزامات کا ردّ
کوئٹہ : انجمن اثنا عشری ہزارہ ، ۱۹۹۴م ، ۱۵۲ ص .

(۳۵۲۰)مصری اہرام اور نجات عالم کا خدائی انتظام یا حقیقت معرفت : سیّد حسین انبالوی
دہلی : الامان برقی پریس ، ۱۹۲۹م ، ۲۰۸ ص .

* مظالم (فارسی) : آیة اللّٰہ سیّد عبدالحسین دستغیب

(۳۵۲۱)مظالم : طالب موسوی
اس کتاب میں اُن مظالم کا ذکر کیا گیا ہے جن کا شکار آج مومن ہے کیونکہ اس کو یہ معلوم نہیں کہ وہ مومن کی اصلاح کر رہا ہے یا ظلم
کراچی : وزارت حسین ٹرسٹ ، ۱۴۱۶ھ/۱۹۹۶م ، ۲۱۰ ص .

(۳۵۲۲)معاویہ بن یزید کا تاریخ ساز خطبہ : مولانا ملک آفتاب حسین قمی
راولپنڈی : مرکز مطالعات اسلامی ، ۱۹۹۶م ، ۱۲ ص .

(۳۵۲۳)معدن تہذیب : مرزا حبیب حسین
لکھنو : نولکشور پریس ، ۱۹۰۰م .

(۳۵۲۴)مکالمات افلاطون : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
آٹھ مکالمات کا ترجمہ، دہلی: انجمن ترقی اردو ،۱۹۴۲م ،۵ روپے ،۴۷۵ ص .

(۳۵۲۵)معروضات : سیّد ارتضی حسین
عنوانات : ادب و ثقافت ، میلاد مسعود سرور کائنات (ص) ، احادیث شریف کی روشنی میں نفسیات انسانی کے کچھ پہلو ، احادیث میں علم اور حصول علم سے متعلق ہدایات ، احادیث اور موضوع جہاد ، اصول تنقید ، مستقبل کے اصناف ادب ، غالب کی طنزیات ، اقبال کا فلسفہ اور شاعری، سلام مچھلی شہری، امیر خسرو اور ہماری ثقافت کی تاریخ میں اُن کا مقام ، خسرو کا

رنگ تغزّل ، یوم اقبال پر چند تعارفی کلمات

کراچی : گلف گرافکس ،۱۹۸۲م ،۵۵ روپے ،۱۹۶ ص.

* مقالات مطہری(فارسی) : آیة اللّٰہ مرتضیٰ مطہری (م ۱۹۷۹م)

(۳۵۲۶)مقالات مطہری : محمّد فضل حق

عنوانات : دین کا سورج ہرگز غروب نہیں ہوتا ؟ انسان کی زندگی میں غیبی امداد ، رشد اسلامی

کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی ،۱۹۹۶م ، ۱۲۸ ص.

* مقام امام (فارسی):

(۳۵۲۷)مقام امام علیہ السّلام : عبدالعلی عالمپوری

عنوانات : مقام امام ، ہادیان اُمت ، غیب اور پوشیدہ راز کو جاننے والے ، وارثان علوم ، ماموران الٰہی

قم : موسسہ در راہ حق ،۱۴۰۷ھ/۱۹۷۸م ۷۰ روپے ، ۵۹ ص .

(۳۵۲۸)مقام عمر : علی اکبر شاہ

تذکرہ حضرت عمر بن الخطاب ، کراچی، ۱۹۸۵م ،۱۸ روپے ، ۲۱۵ ص.

(۳۵۲۹)مناقب اھلبیت (ع) : مولانا طالب حسین کرپالوی

لاھور : اسلامیہ دارالتبلیغ ، ۱۹۹۴م ، ۱۰۰ روپے ،۲۹۶ ص .

(۳۵۳۰)منتخب فضائل اھلبیت علیہم السّلام : محمّد بشارت علی

ولادت و فضائل علی(ع) ، کراچی : سپر آرٹ پریس ، ۱۳۹۱ ھ، ۵۲ ص .

(۳۵۳۱)موت العالم موت العالم : قاضی سعید الرحمن خان جابر علوی

مولانا محمّد سعید لکھنوی (م ۱۹۶۷م)کی یاد میں‌خطبہ

لاھور : ادارہ علوم الاسلام ، ۱۹۶۷م ، ۸ ص .

(۳۵۳۲)موعظہ سابعہ : ناصر الملت مولانا سیّد ناصر حسین (م ۱۹۴۲م)

عید میلاد النبی(ص) کے موقع پر دیا گیا خطبہ ، لکھنو : مطبع مطلع الانوار ، ۱۹۰۴م ، ۳۶ ص .

(۳۵۳۳)مولود حرم : مولانا سیّد محمّد صادق

سوانح حضرت علی(ع) ، لکھنو : الواعظ صفدر پریس ،۳۲ ص.

(۳۵۳۴)مولسکا : ڈاکٹر سیّد نعیم الحسن نقوی
بیالوجی ، لاہور : مرکزی اردو بورڈ ، ۱۹۷۱م ، ۸۴ ص .
(۳۵۳۵)مولود کعبہ : مولانا سعادت حسین خان
سوانح حضرت علی ، لکھنو : العلم پریس ، ۶۴ ص .
(۳۵۳۶)مولوی محمّد اسماعیل کے اشتہاروں پر تبصرہ :
مولانا محمّد اسماعیل (م ۱۹۷۶م)نے شیخیت کے حق میں جو اشتہارات شائع کئے اُن پر تبصرہ
سرگودھا :تحریک تحفظ تعلیمات آل محمّد ، انصار آرٹ پریس سرگودھا ،۱۶ص .
(۳۵۳۷)مہاراجہ داہر و محمّد بن قاسم : ڈاکٹر آغا سلطان میرزا
لاہور : گلزار ہند سٹیم پریس ، ۴۴ ص .
(۳۵۳۸)میثم تمّار : مولانا محمّد باقر نقوی
حجة الاسلام محمّد حسین المظفری کی کتاب کا ترجمہ ، ڈیڑھ روپیہ ،۸۶ ص .
(۳۵۳۹)ناصر کائنات : حکیم سیّد محمود گیلانی
اُن چند ہندوؤں اور سکھوں کے واقعات جنھوں نے مذہب اہلبیت قبول کیا اور اس کی پاداش میں شہید کیا .
ڈیڑھ روپیہ ، ۴۸ ص .
(۳۵۴۰)نباتی دباغت : سیّد امداد علی « دباغ »
دھلی : انجمن ترقی اردو ، ۱۹۴۶م ، عمدہ پریس دھلی ، ۵۷۲ ص .
(۳۵۴۱)نبوت و امامت ہی بقائے صالح کی ضامن ہے :
لکھنو : دارالتبلیغ ۱۹۳۹م ، سرفراز قومی پریس .
(۳۵۴۲)نجف سندھ - قدم گاہ مولی علی (ع) :ڈاکٹر حیدر مہدی نقوی
حیدرآباد : الائیڈ پرنٹنگ کارپوریشن ، ۱۹۸۸م، ۱۶روپے ، ۱۲۰ص .
(۳۵۴۳)نشاط خاطر : حسنین عظیم آبادی
آٹھ انشائیے ، پٹنہ : تعلیمی مرکز ، ۵ روپے ، ۸۸ ص.
(۳۵۴۴)نفس اللّٰہ - علی ابن ابیطالب (ع) (حصّہ اوّل) : نجم آفندی
دائرة الیکٹرک پریس ، دس پیسے ،۱۳ ص .

(۳۵۴۵)نمونہ صبر - زینب (ع) : نثار احمد زین پوری
اکبر اسدی ، مهدی رضائی کی فارسی کتاب کا ترجمہ
قم : انصاریان پبلی کیشنز ، ۱۹۶۶م ، ۲۱۰ ص .
(۳۵۴۶)نواب تفضل حسین خان : سیّد محمّد علی خان
حیدرآباد دکن : فیض الکریم پریس ، ۱۳۳۹ھ، ۵۲ ص .
(۳۵۴۷)نوجوانوں کے جنسی مسائل : مولانا کوثر عباس حیدری
ڈاکٹر علی قائمی کی فارسی کتاب کا ترجمہ ، لاهور: امامیہ پبلی کیشنز ، ۱۹۹۵م ، ۳۳۶ ص .
(۳۵۴۸)نوروز و غدیر : علامہ سیّد علی نقی نقوی (م۱۹۸۸م)
لکھنو : امامیہ مشن ، ایک آنہ ،۴۴ ص .
(۳۵۴۹)نویں ربیع الاوّل کی عید : مولانا سیّد محمّد غلام جبار
عید بابا شجاع کی تفصیلات ، لکھنو : محمڈن یونین پریس ، ۵۲ ص .
(۳۵۵۰)نیا طبقہ : جلیس عابدی
کیمونسٹ نظام کا تجزیہ، دهلی :نیشنل اکادمی،۱۹۶۸م، ایک روپیہ،۳۱۷ص .
(۳۵۵۱)وصیت نامہ : سیّد مبارک علی موسوی
مرنے سے قبل وصیت کرنے کی اهمیت ، لاهور: مکتب قرآن و اهلبیت،۳۲ ص .
(۳۵۵۲)وفاق المدارس شیعہ پاکستان کی کارگزاری کا عمومی جائزہ : ثاقب نقوی
لاهور : الجامعہ پبلی کیشنز ،۴۸ ص .
(۳۵۵۳)وقف محسنہ کے حالات : مولانا سیّد علی
کلکتہ : ایسٹرن آرٹ پریس ، ۱۳۵۹ھ/ ۱۹۶۰م، ۳۲ ص.
(۳۵۵۴)هادی المخالفین فی الرّد تحفۃ المسلمین : مولانا ابو علی امروهی (مطلع).
(۳۵۵۵)هدایا و نجف : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
مولانا سیّد محمّد رضوی المعروف بہ آقای پرہیزگار (م۱۳۹۲ھ) کے دیوان «ریگستان نجف» فارسی کے انتخاب کا ترجمہ
لاهور : امامیہ پبلی کیشنز ،۱۹۸۵م، دس روپے ،۱۰۴ ص .

(۳۵۵۶)ھدیہ محمدیہ دلیل نبوّت احمدیہ : نجف علی خان
۱۸۸۰م ، ۹۶ ص .
(۳۵۵۷)ہستی باری تعالی کا ثبوت : علامہ سیّد محمّد رضی زنگی پوری
بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۹۵۶م ، ۵۵ ص .
* رسالتنا (فارسی) : آیة اللہ سیّد باقر الصدر (م ۱۹۸۰م)
(۳۵۵۸)ھمارا پیغام : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
کراچی : دارالثقافة الاسلامیہ ، ۱۴۰۳ ھ /۱۹۸۳م ، ۱۰۲ ص .
(۳۵۵۹)ھمارا گاؤں : علی عباس حسینی
ناول ، ڈھائی روپیہ .
(۳۵۶۰)ھماری ریلیں اور سڑکیں : ڈاکٹر جعفر حسن
ھندوستان میں ریلوں اور سڑکوں کی تاریخ
دھلی: انجمن ترقی اردو،۱۹۴۱م ، دیال پرنٹنگ پریس دھلی،۱۲۸ ص.
(۳۵۶۱)ھندوستان میں چھاپہ خانہ : علی ابن الحسین زیدی
اے کے پرولکر کی کتاب کا ترجمہ ، دھلی : ترقی اردو بیورو .
(۳۵۶۲)ھوائی حملے : آغا محمّد اشرف(۱۹۶۲م)
دھلی : حالی پبلشنگ ھاؤس ، ۱۹۴۲م، ۱۱۵ ص .
(۳۵۶۳)یا صاحب الزمان ادرکنی - کربلا کی پکار نجف کا انتظار : سیّد حسین مرتضی
نجف اشرف میں علمائے شیعہ پر جو ظلم ہوئے ہیں اُنھیں منظوم صورت میں پیش کیا گیا ہے ، ۲۴ ص .
* آئینہ جام جہاں نما (فارسی) : بختیاور خان
(۳۵۶۴)آئینہ جام جہاں نما : احمد حسین
تاریخ عالم، ۱۸۷۹م .
(۳۵۶۵)استفتاء اور ان کے جوابات :
آیة اللہ سیّد علی خامنہ ای کے فتاوی کا ترجمہ دربارہ عبادات
۱۹۹۵م ، ۳۹۶ ص .

(۳۵۶۶)اسلام اور بنی اُمیہ : سیّد بدر الحسن زیدی الواسطی
حیدرآباد دکن ، ۱۴۷ ص ۔
(۳۵۶۷)اسلام کی قدریں : مولانا ڈاکٹر سیّد اعجاز حسین جعفری
اسلام کے معاشرتی اور سیاسی نظام کا اشتراکیت سے تقابلی جائزہ
ڈھاکہ : اسلامك سمپوزیم ،۱۹۵۶م ، عزیز آرٹ پریس ڈھاکہ ، ۲۷ ص ۔
* اسیر بغداد (فارسی): عقیقی بخشائشی۔
(۳۵۶۸)اسیر بغداد : مولانا عابد عسکری
لاهور : الهدیٰ پبلی کیشنز ،۱۹۷۸م ،۲۰۶ ص ۔
(۳۵۶۹)اصلاح الشیعه : مولانا محمّد حسین فاضل لکھنو
لاهور : امامیہ پبلی کیشنز ،۱۹۸۸م ، ۳۲ روپے ، ۲۵۰ ص ۔
* Laws of Wealth : بیل پارس
(۳۵۷۰)اصول فلسفہ سیاست مدن- قوانین دولت : خواجہ غلام الحسنین(م۱۹۳۷م)
دهلی : انجمن اشاعة العلوم ،۱۹۰۴م ، ۳۵۲ ص۔
(۳۵۷۱)اقبال اور اهل وفا : ڈاکٹر سهیل بخاری
کراچی : نفیس اکیڈمی۔
(۳۵۷۲)اقبال - ایك صوفی شاعر : ڈاکٹر سهیل بخاری(۱۹۹۰م)
کراچی : نفیس اکیڈمی، ۷۵ روپے ۔
(۳۵۷۳)اقبال کا شاعرانہ زوال : مولانا سیّد برکت علی گوشه نشین
اسرار خودی و رموز بیخودی ، پیام مشرق اور زبور عجم میں پائے جانےوالی اغلاط کی وضاحت
وزیر آباد : سیّد بکڈپو ، گیلانی پریس لاهور ، ایك روپیه ، ۲۰۳ ص ۔
(۳۵۷۴)اکمال الدرایه : نواب احمد حسین مذاق پریانوی (ذریعه : ۱۱)۔
(۳۵۷۵)الشهید الصدر : مولانا سیّد رضی جعفر
الاستاذ عزّ الدّین السلیم کے عربی مقالے کا ترجمہ
کراچی : تحریك نفاذ فقه جعفریه ،۱۴۰۸ھ/۱۹۸۸م، ۳۶ ص ۔

(۳۵۷۶)العرفان : مولانا سیّد محمّد داود
سیرۃ ، بنارس : الجواد بکڈپو ، ۱۹۵۲م .

(۳۵۷۷)الکلام الحسن فی جواب مسائل محمّد حسن : مولانا محمّد مرتضی جونپوری
سیّد محمّد حسن عرف میر بدلو ساکن کمالپور ضلع اعظم گڑھ نے مولانا عابد حسین انصاری (م ۱۹۱۲م) کے دو رسالوں « انذار الناذرین» اور « یا علی مدد » سے چودہ سوالات مرتب کرکے مولانا جونپوری کے پاس بھیجے تھے اُن کے جوابات ، مسائل حاضر ناضر ، استمداد لغیر اللّٰہ اور علم غیب وغیرہ پر مشتمل تھے .
لکھنو : سیّد عبدالحسین تاجر کتب ، ۱۹۰۱م ، سوا روپیہ ، ۳۳۶ ص .

(۳۵۷۸)المعلومات المفیدہ : سیّد ممتاز حسین نقوی امروھی (م ۱۳۴۵ھ)
روزمرہ کی معلومات ، ۵۴۰ ص (ذریعہ : ۲۱).

(۳۵۷۹)انارۃ الشھادۃ :مولانا سیّد محمّد ھارون زنگی پوری(م ۱۳۳۹ ھ) (ذریعہ:۱۱)

(۳۵۸۰)بلاغت اورسن بلوغ کے مسائل : ناظر حسین
انگریزی سے ترجمہ ، لاھور : مقبول اکیڈمی ،۱۹۶۴م (تراجم).

(۳۵۸۱)بل اور بلا - ناموس صحابہ بل : عبدالکریم مشتاق (م ۱۹۹۶م)
انجمن سپاہ صحابہ پاکستان کی طرف سے جو ناموس صحابہ بل پیش ہونا تھا اس کا تجزیہ کراچی :مکتبۃ الدفاع ، ۴۸ ص .

(۳۵۸۲)پاکستان میں تہذیب کا ارتقا : سبط حسن (م۱۹۸۶م)
کراچی : مکتبہ دانیال ، ۱۹۸۴م ، ۴۲۷ ص .

(۳۵۸۳)تاریخ الشیعہ : مولانا سیّد کرار حسین
شیعیت کے بانی خود رسول اللّٰہ صلّی اللّٰہ علیہ و آلہ وسلّم تھے نہ کہ عبداللّٰہ بن سبا
لکھنو : احباب پبلشرز ،۱۹۷۴م ، ڈیڑھ روپیہ ، ۴۸ ص .

(۳۵۸۴)تاریخ فلسفہ اسلام : ڈاکٹر سیّد عابد حسین
بونیر کی کتاب کا ترجمہ ، نئی دھلی : مکتبہ جامعہ (تراجم).

(۳۵۸۵)تاریخ کا ایک المیہ جس سے ایمان رخصت ہونے کا امکان ہے : سیّد شجاع الدّین دھلوی
ردّ نکاح اُمّ کلثوم با حضرت عمر ، کراچی : علی پبلی کیشنز ، ۲۶ ص.
(۳۵۸۶)تاریخ نفیس : محمّد عباس رفعت (مطلع)
* تحریر الوسیلہ (عربی) : آیۃ اللہ سیّد روح اللہ الخمینی(م ۱۹۸۹م)
(۳۵۸۷)ترجمہ تحریر الوسیلہ (حصّہ اوّل) :
کراچی : ادارہ تنظیم و نشر آثار امام خمینی،۱۴۱۳ ھ،۱۰۰ روپے ،۵۷۵ ص .
(۳۵۸۸)تذکرہ ریاض الفردوس : مولانا سیّد مرتضی حسین فاضل (م ۱۹۸۷م)
محمّد حسین خان شاہ جھانپوری کی تألیف کردہ کتاب کی پانچویں فصل بعنوان « تذکرہ شعرائے متقدمین و متاخرین » ۲۵۰ شعراء کا تذکرہ مع نمونہ کلام
لاھور : شیخ مبارک علی تاجر کتب ،۱۹۶۸م ، ساڑھے چار روپے ،۱۵۹ ص.
(۳۵۸۹)ترجمہ گوکھلے ارتھینٹک : میر نادر علی رعد
حیدرآباد دکن .(تراجم).
(۳۵۹۰)تزکیہ و تربیت نفس- تعلیم ثقلین کی روشنی میں(حصّہ اوّل) :
کراچی : حمایت حق مبین ،۱۹۹۶م ،۵۸۴ ص .
(۳۵۹۱)جغرافیہ عالم : سیّد صفدر حسین زیدی
۱۹۱۳م (آصفیہ).
(۳۵۹۲)جنازہ رسول اسلام اور صحابہ کرام : علامہ محمّد رشید ترابی
مولانا عبدالستار تونسوی دیوبندی کی کتاب « جنازۃ الرسول » کا ردّ
خانیوال : جامعۃ العباس علمدار ، ۱۴۱۰ھ، ۲۵ روپے ، ۸۰ ص .
(۳۵۹۳)جواهر القواعد (منظوم) : نواب باقر علی خان
لکھنو : مطبع فیض رسان ،۱۲آنے ،۳۲ ص .
آغاز :
حمد ہر دم چاہئے ہے ربّ عزت کے لئے اور درود لا تعد شاہ رسالت کے لئے
جانشیں مصطفی ہیں بیگماں بارہ امام بعد احمد ہیں وہی سب کی ہدایت کے لئے

شرط ایماں ہے ولایت چاردہ معصوم کی روز محشر حکم حق سے ہیں شفاعت کے لئے
بعد حمد و نعت واضح ہو بطور ارمغان فارسی کے قاعدے ہیں چند خلقت کے لئے
حرف مسروری دو حرفی ہوتے ہیں اور بارہ ہیں حفظ کرنا چاہیئے اُن کو حفاظت کے لئے

(۳۵۹۴)حُبّ صحابہ یا بغض رسول (ص): آل محمّد رزمی
حُبّ صحابہ شیعیان علی(ع) کا ایمان اور بغض رسول (ص) و اہلبیت (ع)سپاہ صحابہ کی پہچان
کراچی : جامعہ تبلیغات ، ۱۹۵ ص .

(۳۵۹۵)حکومت اسلامی (حصّہ اوّل و دوم):
آیة اللہ سیّد روح اللہ خمینی (م ۱۹۸۹م) کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : مکتبہ رضا ، بارہ روپے ، ۷۸ ص .

(۳۵۹۶)حکومت الھیہ اور دنیاوی حکومتیں : مولانا سیّد محمّد حسین زیدی برستی
چنیوٹ : ادارہ انتشارات حقائق الاسلام ، ۱۹۹۵م ، ۱۶۰ ص .

(۳۵۹۷)خارجی فتنے کا سدّ باب :
احمد پور شرقیہ : ادارہ پاسبان عصمت معصومین (ع)، ۲۴ ص .

(۳۵۹۸)خطبہ : راجہ محمّد امیر خان محمود آبادی
آل انڈیا مسلم لیگ کے اجلاس منعقدہ ۱۵ اکتوبر ۱۹۳۷م کو لکھنو میں پڑھا گیا ،۸ ص

(۳۵۹۹)دلائل سنیہ فی اجوبة المسائل الُسنیہ : سیّد علی حسن
سوالات اہلسنت کے جوابات
لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۸۸۹م ، ۷۶ ص .

(۳۶۰۰)دین اسلام میں جبر کیوں ؟ : مولانا سیّد گلاب علی شاہ (م۱۹۹۲م)
انجمن خدام الاسلام کے سیکرٹری جنرل انور قریشی کے کتابچے « پاکستان میں دو قانون کیوں ؟ » کا ردّ
ملتان : مکتبہ کاظمیہ شیعہ میانی، ۳۹ ص .

(۳۶۰۱) امیر المومنین علی(ع) ابن ابیطالب کو پہچانیئے : مولانا سیّد افتخار حسین نقوی
ڈاکٹر علی شریعتی کی ایک تقریر کا ترجمہ ، اسلام آباد ، ۲۴ ص .

(۳۶۰۲)ڈنمارک اور اس کا نظام تعلیم : سیّد محمّد حسین جعفری
حیدرآباد دکن : اعظم سٹیم پریس،۱۳۴۸ھ.

* رجعت (فارسی): آقای محمّد خادمی شیرازی

(۳۶۰۳)رجعت - حکومت خاندان رسالت (ص) : حافظ اقبال حسین جاوید
جھنگ :ولی العصر ٹرسٹ رتّہ متّہ، ۱۴۰۹ھ/۱۹۸۹م ،۷۵ روپے ،۲۷۴ ص .

(۳۶۰۴)رسول (ص) کی وصیت - علی (ع) بن ابیطالب کو : سیّد ذوالفقار علی زیدی
کراچی: الحرمین پبلشرز پاکستان، یورپ پرنٹنگ پریس کراچی ،۲۵روپے، ۷۲ ص .

(۳۶۰۵)رهنمائے مبلّغین : تحریک جعفریہ پاکستان
مبلّغین کے لئے هدایات ، راولپنڈی : تحریک جعفریہ پاکستان ،۲۲۲ ص .

(۳۶۰۶)زبدة الادب فی لسان العرب (جلد دوم) : حکیم سیّد حسن جعفر
لکھنو : مطبع شوکت جعفری ، ۲۰۸ ص .

(۳۶۰۷)سات صحابہ کرام کے حالات زندگی : مولانا اختر عباس نجفی
سیّد مرتضی حسینی فیروز آبادی کی عربی میں لکھی ہوئی کتاب کا ترجمہ
کوٹ ادّو ، ناصر پرنٹنگ پریس ،۸۰ روپے ،۱۶۵ ص .

(۳۶۰۸)ساختیات اور سائنس : وزیر آغا
لاهور : مکتبہ فکر و خیال ،۱۹۹۱م ،۱۳۵ روپے ، ۳۰۹ ص.

(۳۶۰۹)سائنس کے فوائد و اعمال : میر محمّد حسین لکھنوی
حیدرآباد دکن : مطبع سلطانی حیدرآباد دکن ،۱۸۴۳م (تراجم).

(۳۶۱۰)سراج رمل : حکیم سیّد روشن علی (ضیاء الرمل).

(۳۶۱۱)سلوك الزائرین : سیّد تفضل حسین
سفرنامہ عتبات عالیات ، لاهور : پیسہ اخبار، ایك روپیہ ،۱۸۴ ص.

* Training for Transformation : ابن ہوپ

(۳۶۱۲)سماجی کارکنوں کے لئے عمل کی راہیں : حامد قزلباش وغیرہ
NGO کے کارکنوں کے لئے
عنوانات : سماجی کام کا تعارف ، مسائل کا سروے ، لوگوں میں اعتماد اور

باب چیت کا مسئلہ ، سادہ فیصلہ کرنا اور عمل کے لئے منصوبہ بندی ، کام کا تجزیہ ، ورکشاپوں کا منصوبہ بنانا.
لاہور : سوسائٹی برائے فروغ تعلیم ، ۱۹۹۳م ، ۱۶۷ ص .

(۳۶۱۳) سوانح علامہ محمّد باقر مجلسی : آل محمّد رزمی
کراچی :مکتبہ زید شہید ، ۱۹۹۴م، ۱۲۱ ص .

* ڈاکٹر سر چننامنی: Indian Politics Since the Mutiny

(۳۶۱۴) سیاسیات ھند ما بعد عذر : سیّد افضل حسین
لکھنو : مطبع نولکشور ،۱۹۴۶م ، ۲۱۹ ص .

(۳۶۱۵) شخصیت کے نظریات : ساجدہ زیدی (خواجہ غلام السیدین کی بھانجی)
عنوانات : انسانی شخصیت، فرائڈ کا نظریہ شخصیت ، جبلّتیں اور ان کے تغیرات ، دونوں جنسوں میں اعضائی اختلاف کے جسمانی نتائج ، خواب اور ابتدائی منظر ، کردار اور سماجی عوامل
نئی دھلی: ترقی اردو بیورو ،۱۹۸۵م ۳۵، روپے ، ۴۴۰ ص .

(۳۶۱۶) شرح قرآن : سیّد منتخب حسین
ھجرت سے قبل مکّہ معظّمہ میں نازل ہونے والی قرآنی سورتوں کی عام فہم اور آسان تشریح
کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی، ۱۹۹۲م ، ۱۰۰ روپے ،۶۶۸ ص .

(۳۶۱۷) شریعت کے احکام : مستجاب احمد انصاری
محمّد تقی حسینی جلالی کی کتاب کا ترجمہ درباره احکام فقه
کراچی : جامعہ تعلیمات اسلامی پاکستان ، ۱۴۰۹ ھ ، ۱۸۰ ص .

(۳۶۱۸) شیخ سقیفہ - حضرت ابوبکر کی حیات و کردار : علی اکبر شاہ
کراچی : حمایت حق پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ، ۲۷ روپے ، ۱۶۰ ص.

(۳۶۱۹) ضبط نفس اور نفس پرستی : سیّد عابد حسین
مہاتما گاندھی کی انگریزی میں لکھی ہوئی کتاب کا ترجمہ
دھلی : مکتبہ جامعہ ملّیہ ، ۱۹۳۴م ، ۱۵۷ ص .

(۳۶۲۰)طبِّ طاہرین : وصی احمد رضوی

کراچی : رحمت اللہ بک ایجنسی،۶۴ ص ۔

(۳۶۲۱)عقل سلیم : مخمور اکبر آبادی (م۱۹۷۶م)

لاہور : پاک امریکن کمرشل انکارپوریشن ،۱۹۵۵م،۱۶۷ ص ۔

(۳۶۲۲)قاتلان عثمان (پہلا حصّہ) : مولانا سیّد ظفر مہدی

لکھنو : شیعہ مشن ،۵ آنے ،۲۰۱ ص ۔

(۳۶۲۳)قیام امام حسین علیہ السلام :مولانا سیّد علی شرف الدّین موسوی علی آبادی

عنوانات : کیا امام حسین کا قیام سیاسی تھا ، سیاست کے لغوی معنی ، سیاست جزو دین ہے ، امام حسین کا قیام - بنی اُمیّہ اور ان کے حامیوں کی نظر میں ، قیام امام حسین - غیر جانبدار شخصیات کی نظر میں

کراچی : دارالثقافة الاسلامیہ ،۱۹۹۴م،۶۵ روپے ، ۴۰۸ ص ۔

(۳۶۲۴)کتاب النحو : مولانا حافظ سیّد فرمان علی(م ۱۹۱۶م)

قواعد عربی ، پٹنہ ، مدرسہ سلیمانیہ ، ۴ آنے ۔

(۳۶۲۵)گلگت ۱۹۴۷م سے پہلے : شیر باز خان برچہ

بریگیڈیر گھنسار سنگھ جموال کی کتاب "Gilgit Before 1947" کا ترجمہ

عنوانات : محل وقوع و عہد عتیق، احوال گلگت و ہنزہ ، انقلاب گلگت ، گلگت پر ہوائی حملوں کا آغاز

گلگت ، ۱۵روپے ، ۱۰۲ ص ۔

(۳۶۲۶)لاجواب مقالہ در جواب سہ حلقی سوالنامہ : مولانا تاج الدّین حیدری

کراچی میں مولانا اللّٰہ وسایا ، مفتی عبدالسبحان قادری اور مولانا اسفندیار خان کی طرف سے ردّ شیعہ میں اُٹھائے گئے سوالات کے جوابات

کراچی : دفتر اندرون بارہ امام کمپاؤنڈ ،۳۰ روپے ،۱۵۲ ص ۔

(۳۶۲۷)لطائف غیبی : مرزا اسد اللّٰہ خان (م۱۸۶۹م)

« محرق قاطع برہان » مؤلفہ سیّد سعادت علی کے ردّ میں لکھی گئی، دیباچے کے علاوہ بیس لطیفے

دهلی : اکمل المطابع ، ۱۲۸۱ھ/۱۸۶۴م ، ۴۴ ص .

(۳۶۲۸)لقمانی رسول کا جنازہ : سیّد محمّد احسن

مولانا رضا لقمان امروھی کے بعض نظریات کا ردّ

لاھور : ادارہ علوم الاسلام ، وطن پرنٹنگ پریس لاھور ، ۱۹ پیسے ، ۳۱ ص.

* Lectures in Electricity :

(۳۶۲۹)لیکچرزان الیکٹرسٹی : سیّد عابد علی عابد

کراچی : ووکیشنل انسٹیٹیوٹ ان ٹکنالوجی ، ۵۴۰ ص .

(۳۶۳۰)منشور ھدایت : محمّد حسین قمر

آیة اللّٰہ سیّد علی خامنہ ای کا حوزہ علمیہ قم کے مجتھدین اور علمائے کرام سے اھم خطاب

میانوالی : جامعة الامام الخمینی ماڑی انڈس ، ۱۹۹۶م ، ۴۸ ص .

* مواعظ عددیہ : آیة اللّٰہ علی مشکینی

(۳۶۳۱)ھدیة الشیعہ : محمّد حسین جعفری

کراچی : حسن علی بکڈپو ، ۴۹۴ ص .

(۳۶۳۲)نظام مرجیعت - شھیدین کی نظر میں : علامہ سیّد رضی جعفر نقوی

آیة اللّٰہ سیّد باقر الصدر (م ۱۹۸۰م) اور آیة اللّٰہ مرتضی مطھری (م ۱۹۷۹م) کے دو مقالات کا ترجمہ

کراچی : دارالثقافة الاسلامیہ ، ۱۹۹۶م ، ۷۹ ص .

(۳۶۳۳)نماز : عابد عسکری

آیة اللّٰہ محمّد علی اراکی (م ۱۹۹۴م) کے فتوؤں کے مطابق

لاھور : جماران پبلی کیشنز ، ۸ روپے ، ۷۵ ص .

(۳۶۳۴)نوجوان کیا کریں - از روئے احادیث : مولانا محمّد رضا غفاری

لاھور : امامیہ پبلی کیشنز ، ۱۹۹۶م ، ۲۵ روپے ، ۱۰۴ ص .

(۳۶۳۵)نور الھدی : سیّدہ سکندر زھرا زیدی

دربارہ اسرار و رموز قرآن ، جمع و تدوین قرآن ، حروف مقطعات کا تاریخی پس منظر

کراچی : کلاسیک پبلی کیشنز ،۱۹۹۲م ، ۱۰۰ روپے ،۳۴۶ ص.

(۳۶۳۶)والدین کے حقوق - قرآن و حدیث کی روشنی میں : مولانا حسن رضا غدیری
لاہور : مکتبہ ولی عصر ،۲۵ روپے ،۱۱۲ ص .

(۳۶۳۷)وضاحتیں : سجاد باقر رضوی
تنقید ، لاہور : اظہار سنز ، ۱۹۸۸م ،۷۵ روپے ،۱۶۰ ص .

(۳۶۳۸)ہمارا قدیمی سماج : سیّد سخی حسن نقوی
وادی سندھ کی تہذیب سے لیکر مسلمانوں کی آمد تک ہندوستان کی سماجی تاریخ کا پس منظر کا جائزہ
دھلی :ترقی اردو بورڈ، ۱۹۸۰م، راکیش پریس ترینا دھلی، ساڑھے چھ روپے، ۲۱۲ ص .

* بالوننددلال : Civilization of Ancient India

(۳۶۳۹)ہندوستان قدیم کی تہذیب : سیّد امجد علی اشہر
لاہور : خادم التعلیم پریس۱۹۰۸م ،۱۹۱ ص .

(۳۶۴۰) تاریخ آگرہ : سیّد ذکی مرتضی نقوی الهاشمی الجائسی
آگرہ اور اس کے نواح کے شکستہ محلوں ، اجڑے مکانوں اور مٹے ہوئے نشانوں کا تذکرہ
آگرہ : ابو العلائی اسٹیم پریس ،۱۳۳۸ھ، ۷۱ ص ، سیّد محمّد جعفر قدسی نے تاریخ طبع کہی :

ذکی مرتضی گوہر بحر دانش — مسلّم ہے جن کی سلیم المذاقی
تکلف تصنع کے عادی نہیں ہیں — طبیعت میں ہے بحر کی سی روانی
ہوا مجھ سے تاریخ کا جب تقاضا — کہا دل نے کہدو یہ برجستہ قدسی
کہ تاریخ مطبوع اهل نظر ہے — ہے تاریخ مطبوع - تاریخ اس کی
(۱۳۳۸ ھ)

(۳۶۴۱)دبدبہ امیری : سیّد محمّد حسن بلگرامی
امیر عبدالرحمن والی افغانستان کی سوانح جو ان کے سیکرٹری آف اسٹیٹ سلطان محمّد خان نے انگریزی میں لکھی

حیدرآباد دکن: مطبع شمسی ، ۱۹۰۱، ۵۶۲ ص .

(۳۶۴۲)آواز- اعلان غدیر : عبدالکریم مشتاق (م ۱۹۹۶م)

ثبوت خلافت بلا فصل علی علیہ السلام بحوالہ خطبہ غدیر

کراچی : کے اے پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ، ۱۰۵ روپے ،۳۲۷ ص .

(۳۶۴۳)اپنی آواز : رضا علی عابدی

افسانے ، لاھور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ، ۱۲۸ ص .

(۳۶۴۴)اچھوت لوگوں کا ادب : رضی عابدی وغیرہ

لاھور : فکشن ھاؤس ، ۱۹۹۴م ،۱۳۶ ص .

(۳۶۴۵)اذان مقتل : ڈاکٹر ھلال نقوی

پانچ مرثیے ، کراچی : وقف محمّدی ، ۱۹۹۴م ، ۱۵۰ روپے ، ۲۱۴ ص .

(۳۶۴۶)اسلام کے محافظ : سیّد ذوالفقار علی زیدی

آیة اللّٰہ حسین مظاھری کی کتاب کا ترجمہ ، تذکرہ چھاردہ معصوم (ع)

کراچی : جامعة الاطھر پبلی کیشنز ، ۱۹۹۲م ، ۲۱۵ ص .

(۳۶۴۷)اعلام الحق : مولانا سیّد امیر علی بن سیّد حسن علی آف اٹاوہ

مولانا مرحوم نے آٹھ صفحات پر مشتمل ایك رسالہ بنام « اعجاز القرآن فی ذکر شریك القرآن در باب اثبات خلافت و امامت ائمہ اھلبیت » شائع کیا تھا جس کا ردّ مولوی صادق حسین اٹاوی قادیانی (م۱۹۴۹م) نے لکھا اور اس میں خلفائے ثلاثہ کی خلافت نہج البلاغة کے ایك خطبے « یا یعنی القوم الذین بایعوا ابابکر و عمر و عثمان علی ما بایعوھم علیہ » سے استدلال کیا زیر نظر کتاب اسی کے ردّ پر مشتمل ہے .

لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۲۱ ھ، ۳ آنے ، ۶۶ ص .

سیّد محمّد حسن اشھر نے تاریخ طبع کھی :

حصحص الحق و از ھق الباطل ز احمد مجتبی بشیر و نذیر

بعدش اعلام حق که بر افراخت پشت خود باطل از که داد چو تیر

که بحق بود و با که حق بوده حق بگو حق بگو بحق قدیر

بھر سالش که حرزہ طفلانست نیز سیف جوان عصای پیر

حق پیاپی بگو دوازدہ بار ہم پیا پی بگیر و حرف مگیر
(۱۳۲۱ ھ)

(۳۶۴۸)الشہادۃ : مولانا مرزا احمدعلی امرتسری (م ۱۳۹۰ھ/ ۱۹۷۰م)
تذکرہ شہادہ حضرت امام حسین (ع) ، لاہور : شیعہ ینگ مین سوسائٹی ، پنجاب نیشنل سٹیم پریس ،۱۳۳۳ھ،۲۴ ص.

(۳۶۴۹)۱۹۹۴م کی بہترین کتابیں : آغا امیر حسین
لاہور : کلاسیک ، ۲۲۸ ص .

(۳۶۵۰)امام مہدی (ع) اور علمائے اہلسنت : حسین مسعودی
عنوانات : امام مہدی (ع) کا تعارف - علمائے اہلسنت کی احادیث کی کتابوں میں ، امام مہدی (ع) کے باحیات ہونے پر علمائے اہلسنت کا اجماع ، شکوک و شبہات کے جوابات ، ایک انقلابی ضربتی قوت کی ضرورت
کراچی : جامعۃ الاطہر پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ،۱۶۲ ص .

(۳۶۵۱)انقلاب نبوی (ص) کی ایک جھلک :
انقلاب اسلامی ایران ، انقلاب نبوی(ص) کے تتبع میں ہے
اسلام آباد : دفتر قونصلر جمہوری اسلامی ایران ، ۱۹۹۷م ، ۴۷ ص .

(۳۶۵۲)انوار الصادقین فی مواعظ الصائمین : مولانا صادق علی نجفی
۳۰ مواعظ مع مصائب ، لکھنو : کتب خانہ اثنا عشری ، ۱۹۴۸م،۳۳۶ ص .

(۳۶۵۳)بیسویں صدی اور جدید مرثیہ : ڈاکٹر ہلال نقوی
مصنف کا Ph.D کا مقالہ
کراچی : وقف محمدّی لندن ، ۱۹۹۴م ، ۵۰۰ روپے ،۹۹۲ ص .

(۳۶۵۴)پت جھڑ کی آواز : قرۃ العین حیدر
افسانے ، لاہور : مکتبہ اردو ادب ،۱۹۹۴م ، ۲۰۰ ص .

(۳۶۵۵)پیام وحدت :
آیۃ اللہ واعظ زادہ خراسانی کے دربارہ عید میلاد النبی (ص)ایک خطبے کا خلاصہ
اسلام آباد : دفتر قونصلر جمہوری اسلامی ایران ، ۱۴۱۷ھ، ۳۶ ص .

(۳۶۵۶)تحقیقات ضیاء الصحیح الدستور: حافظ مرزا منیر الدّین ضیاء دهلوی گورگانی
درباره لغت ، دستور الفصحا مؤلف محمّد مهدی کمال کی اغلاط کی نشاندهی
حیدرآباد دکن : مطبع مفید الاسلام ،۱۳۲۱ ھ، ۱۶۸ ص .
سیّد نوازش علی لمعه نے تاریخ طبع کهی :
دور شد ظلمت اغلاط کمال تافته لمعه تحقیق ضیا
کلك من لمعه رقم زد سالش امر حق شد متحقق زیبا (۱۳۲۱ھ)

(۳۶۵۷)تربیت اولاد : مولانا سیّد جان علی شاه
کراچی : جامعة الاطهر پبلی کیشنز ، ۱۹۹۳م ، ۱۵۳ ص .

(۳۶۵۸)ترقّی کی برکتیں : نجم آفندی
هند میں اس وقت کے استعمار انگریز کی حکومت کے آنے کے بعد وہاں کی ثقافت پر مغربی اثرات سگریٹ ، مٹی کا تیل ، برقی روشنی ، پن چکی کا آٹا ، بناسپتی گھی ، انگریزی دوائیں اور پمپ کے پانی وغیرہ کے مہلك اورمضر اثرات پر بحث
بمبئی : سلطان حسین بك سیلر بھنڈی بازار ، ۱۹۴۷م ، ڈیڑھ روپیه

(۳۶۵۹)جدید فارسی شاعری : ڈاکٹر سیّد محمّد تقی علی عابدی
مصنف کا Ph.D کا مقاله ، لکھنو : دانشگاه ، ۴۲ روپے ، ۲۳۶ ص.

(۳۶۶۰)حق نما/ شمس الضحی : حکیم سیّد وزیر ابن مفتی میر محمّد عباس
قرآن پاك کی بعض آیات کی منظوم شرح
لکھنو : مطبع اثنا عشری، ۱۳۲۴ھ/۱۹۰۶م ،۴ آنے ، ۸۰ ص .
سیّد عباس نے تاریخ طبع کهی :
چھپی جبکه اوستاد کی مثنوی سماوی هدایت کی بدر الدجی
سن طبع هاتف نے پوچھا سعید کہا چھپ گئی اب یه شمس الضحی
(۱۳۲۴ ھ)

آغاز :
کروں کس طرح حمد باری بیاں که عاجز ہیں اسجا په کرو بیاں
وہ ہے خالق آسمان و زمین کوئی دوسرا اس کا همسر نہیں

(۳۶۶۱)دکھوں اور دردوں کی دوا- نماز شب : مولانا اسد علی شجاعتی
آیۃ اللہ جواد ملکی تبریزی کی کتاب کا ترجمہ
کراچی : جامعۃ الاطہر پبلی کیشنز ،۱۹۹۵م ،۱۰۴ ص .

(۳۶۶۲)ذوالقرنین : علی نقی نقوی
لاہور : کلاسیک ،۱۹۹۴م ، ۱۶۰ ص .

(۳۶۶۳)ذوالنورین : سیّد محمّد غلام جبّار علی پوری
پادری عماد الدّین پانی پتی نے چودہ سوالات تاج العلماء مولانا سیّد علی محمّد (م ۱۸۹۴م) کی خدمت میں بھیجے مولانا کی علالت کی وجہ سے ان کے جوابات آپ کے شاگرد رشید مولانا سیّد ابوالحسن نے لکھے اس کا جواب پادری صاحب نے «عماد الحق» نامی کتاب میں دیا بعد ازاں پادری صاحب نے اپنے سوالات ، مولانا کے جوابات اور جواب جوابات کو « نغمہ طنبوری » نامی کتاب میں چھپوایا «نغمہ طنبوری» کا جواب مولانا نے « لحن داودی » نامی کتاب میں دیا مولانا غلام دستگیر قصوری (م ۱۳۱۵ھ) نے نغمہ طنبوری کا مطالعہ کیا مگر اس کا ردّ نہ دیکھ پائے اور اپنے خیال میں اس کا جواب «مخرج عقائد نوری» میں دیا .
« ذوالنورین » اس کتاب کا ردّ ہے جس میں ردّ عیسائیت اور ردّ تحریف قرآن ہے
لکھنو : مطبع شوکت جعفری، ۱۳۰۴ ھ/۱۸۸۷م ، ۱۱۲ ص .
آغاز : بسملہ و خطبہ اما بعد بالفعل رسالہ عجیب و مقالہ غریب موسوم بہ مخرج عقائد نوری مصنفہ ، مولوی غلام دستگیر صاحب قصوری بجواب نغمہ طنبوری...

(۳۶۶۴)ربّ العالمین دعا اور انسان : محمّد علی سیّد
کراچی : جامعۃ الاطہر : پبلی کیشنز ،۱۹۹۴م ، ۹۰ ص .

(۳۶۶۵)رسوم الشیعہ فی میزان الشریعہ بجواب اصلام الرسوم الظاھرہ بکلام العترۃ الظاھرہ : مولانا محمّد حسنین سابقی نجفی
مولانا محمّد حسین ڈھکو نجفی کی کتاب کا ردّ
عنوانات : شرک کا بیان ، عقائد کا بیان ، شیعہ رسوم اور بدعت کی تہمت ،

علی ولی اللّٰہ در اذان، رسوم عزاداری ، سیّد زادی اور غیر سیّد کے عقد کا حکم ، قبروں کے گنبد ، تصوف اور تشیع
ملتان : مدرسہ جامعۃ الثقلین ، ۱۹۹۶م ، ۷۵ روپے ، ۳۲۰ ص .

(۳۶۶۶)سعادت حسن منٹو : آغا امیر حسین
لاھور : کلاسیك ۱۹۹۴م ، ۱۶۰ ص .

(۳۶۶۷)سوانح عمری اخبارات حصّہ اوّل/ اختر شاھنشاھی : سیّد محمّد اشرف نقوی مالك اخبار ھند، اخبارات و پریس کا تذکرہ ، لکھنو: اختر پریس،۱۸۸۷م ،۲۹۸ص .
سید ذاکر حسین ھنر نے تاریخ تصنف کھی :

مرحبا مرحبا جز اك اللّٰہ حبّذا سیّد خجستہ شعار
چو کتابی تو کردہ تألیف آفرین باد آفرین صد بار
این چنین بی بدل رسالہ ندید چشم پیر فلك کند اقرار
سال ترتیب خوب گفتہ ھنر گنج صنع و معلّم الاخبار (۱۳۰۵ ھ)

(۳۶۶۸)شاد عظیم آبادی - ایك تحقیقی جائزہ : ڈاکٹر خاورحسین رضوی بلگرامی
کراچی ، ۱۹۹۴م ، ۲۰۶ ص.

(۳۶۶۹)شمع حقیقت : مبارك حسین
علامہ سیّد علی نقی نقوی (م ۱۹۸۸م)کے اس بیان کے حق میں کہ صبح عاشور خیام گاہ حسینی میں پانی موجود تھا خود مصنف کے الفاظ میں « یہ روایت تو برابر آپ ذاکرین سے سنتے رھتے ھیں کہ شب عاشور بریر ھمدانی پانی لائے جو مشك کا دھانہ کھل جانے سے بہہ گیا »
لکھنو : شاھی پریس .

(۳۶۷۰)شھدائے آل ابو طالب : مولانا سیّد محسن نواب (م ۱۹۶۹م)
شھدائے آل ابیطالب جو کربلا میں شھید ھوئے
کراچی : مولانا محسن نواب اکادمی کراچی ، ۱۹۹۴م ، ۳۰ روپے .

(۳۶۷۱)شبر دریا : رضا علی عابدی
سفر نامہ ، لاھور : سنگ میل پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ، ۳۴۱ ص .

(۳۶۷۲)صلح امام حسن کے علل و اسباب : مولانا ملک آفتاب حسین قمی
خود مصنف کے الفاظ میں « بعض کم فہم لوگوں کا خیال ہے کہ امام حسن نے معاویہ سے جو مصالحت کی وہ بعنوان بیعت خلافت تھی اور اس اقدام سے امام کا مقصد یہ تھا کہ دل و جان سے معاویہ کی خلافت تسلیم کر رہا ہوں حالانکہ اس قسم کی باتیں اموی ذھن شدت کی اختراع شدہ معلوم ہوتی ہیں».
راولپنڈی : مرکز مطالعات اسلامی، ۱۹۹۶م ، ۴۰ ص .

(۳۶۷۳)طالب علم اور طالب حق کے لئے : حسین مسعودی
عنوانات : مقصد انسان ، ولایت فقیہہ ، قرآن معجزہ ہے ، توحید ، نبوت ، امامت
کراچی : جامعۃ الاطہر پبلی کیشنز ، ۱۴۱۴ ھ/۱۹۹۴م ، ۱۶۵ ص.

(۳۶۷۴)علامہ اقبال اور عرض حال : سجاد باقر رضوی
لاہور : اقبال اکیڈمی ، ۱۹۹۴م ، ۹۶ ص .

(۳۶۷۵)علامہ یزدانی کا خط - صدر پاکستان کے نام : مولانا مرید عباس یزدانی (م ۱۹۹۶م)
صدر پاکستان جناب فاروق احمد لغاری سے اس خط میں ۴۱ مطالبات شیعی کا تذکرہ
سپاہ محمدؐ پاکستان ، ۱۵ ص .

(۳۶۷۶)عورت ، اسلام کی نظر میں :
حضرت امام خمینی (م ۱۹۸۹م) اور آیۃ اللّٰہ علی خامنہ ای کے فرمودات سے انتخاب
اسلام آباد :دفتر قونصلر جمہوری اسلامی ایران، ۱۴۱۷ھ/۱۹۹۶م ، ۹۳ ص .

(۳۶۷۷)فہرست ذخیرہ کتب حکیم محمدؐ موسی امرتسری : سیدؐ جمیل احمد رضوی
۳۸۶۸ کتب و رسائل کا تذکرہ ، لاہور : مغربی پاکستان اردو اکیڈمی ، ۱۹۹۶م ، ۴۵۰ روپے ، ۹۰۳ ص .

(۳۶۷۸)قومی ادبی مذاکرہ : آغا امیر حسین
لاہور : کلاسیک ، ۱۹۹۴م ، ۳۴۴ ص .

(۳۶۷۹)لچھمی نرائن شفیق اورنگ آبادی - حیات اور کارنامے : سیّد محمّد رضا ساجد رضوی

لچھمی نرائن (م ۱۳۲۳ ھ) صاحب تذکرہ شام غریباں کے حالات زندگی ، مصنف کا Ph.D کا مقالہ

لکھنو ، ۱۹۸۵م ، ۲۴ روپے ، ۱۶۲ ص .

(۳۶۸۰)مرثیہ : میر محمّد ناظم حسین خان ناظم

مولانا سیّد ابوالقاسم حائری (م ۱۳۲۴ ھ/۱۹۰۶م) کی وفات کے موقع پر لکھا گیا مرثیہ

لاهور : انجمن مواعظ صادقیہ ، رفاہ عام سٹیم پریس لاهور ، ۸ ص .

آغاز :

زبان حال سرگرم بیان درد فرقت ہے   دل پژ مردہ سینے میں ہے یا مدفن میں میت ہے
نہیں فکرسخن منشائے انشائے مصیبت ہے   لکھیں کتبہ کہ اقلیم قلم میں لوح تربت ہے
حنوط میت مضمون کریں خاک شہیدان سے   زمین نظم کا ڈنڈا ملاگور غریبان سے

(۳۶۸۱)مرثیہ نظم کی اصناف میں - اور آغا سکندر مهدی : سیّد عاشور کاظمی

آغا سکندر مهدی کے سولہ مرثیے شروع میں سو صفحات پر مشتمل مقدّمہ

دهلی : ایجوکیشنل پبلشنگ هاؤس ، ۱۹۹۶م ، ۲۰۰ روپے ، ۳۲۰ ص .

(۳۶۸۲)معاصر جرمن ادب : آغا امیر حسین

لاهور : کلاسیک ، ۱۹۹۴م ، ۱۶۰ ص .

(۳۶۸۳)مختلف البیان : مولانا سیّد محمّد سخا

عقائد سوالا جوابا ، لکھنو : مطبع اثنا عشری ، ۱۳۱۲ ھ/۱۸۹۵م .

آغاز : بسملہ و خطبہ آگاہ ہو اے بندگان خدا کہ پیدا کرنے والا اور بنانے والا تھا تمہارا وہ ہے کہ جس نے ایک لاکھ چوبیس ہزار آدمی...

(۳۶۸۴)مسٹر جناح کا اسلام : مولانا مظہر علی اظہر (م۱۹۷۴م)

خود مصنف کے الفاظ میں

« ہندوستان کے دس کروڑ مسلمانوں کا نام نہاد راهنما ایک پارسی عورت کو حلقہ زوجیت میں لینے کے لئے حلفیہ اقرار نامہ کے ذریعہ مسلمان ہونے سے

انکار کرتا ہے اور آج تک کلمہ توحید پڑھ کر مسلمان نہیں ہوا لیکن پھر بھی مسلمانوں کا - قائداعظم »

لاہور : مکتبہ احرار ، مقبول عام پریس ،۱۹۴۵م، ایک آنہ ۱۶، ص .

* مقتل ابی مخنف (عربی) : لوط بن یحیی (م ۱۵۷ ھ)

* اولین تاریخ کربلا (فارسی) : محمّد باقر انصاری و محمّد صادق انصاری

(۳۶۸۵)مقتل ابی مخنف و قیام مختار : سیّد تبشر رضا کاظمی

حقیقت یہ ہے کہ اصل مقتل ابی مخنف ہم تک نہیں پہنچا چنانچہ اسبارے میں شیخ عباس قمی (م ۱۳۵۹ ھ) تحریر فرماتے ہیں

« مقتل او اگر دست بود در نہایت اعتبار بود چنانچہ از نقل اعاظم علمای قدیم ازاں معلوم می شود لکن افسوس و آه کہ اصل آں مقتل مانند مقتل کلبی و مدائنی و امثال آنہا بتمادی ایاّم مفقود شدہ و بدست ما نرسیدہ و اما این مقتلی کہ در دست است و در آخر عاشر بحار طبع شدہ است و باہو مخنف بیچارہ نسبت می دھند معلوم نیست از کیست و از ابو مخنف نیست ... این کتاب ابی مخنف معروف اعتبار ندارد و بر متفردات آں هیچ اعتماد نیست »

[شیخ عباس قمی - هدیة الاحباب فی ذکر المعروف بالکنی و الالقاب و الانساب ص ۴۵ طبع ایران]

ترجمہ متن کتاب میں امیر معاویہ کا موت کے وقت ایک وصیت کا ذکر ہے جس میں عبدالرحمن بن ابی بکر کو زندہ ظاہر کیا گیا ہے حالانکہ عبدالرحمن کا انتقال ۵۷ ھ میں ہوا جبکہ امیر معاویہ کا انتقال ۶۰ ھ میں

اوائل کتاب میں ابو مخنف کا حضرت علی علیہ السلام کے زمانے میں پندرہ برس کا ہونا ظاہر کیا گیا جبکہ اُن کا انتقال ۱۵۷ھ میں ہوا جو نادرست ہے .

اسلام آباد : ثقلین پبلی کیشنز ،۱۹۹۷م ، ۱۰۰ روپے ، ۲۳۲ ص .

(۳۶۸۶)مسئلہ فلسطین :

ایک المیہ ، ایک رزمیہ داستان

اسلام آباد : دفتر قونصلر جمہوری اسلامی ایران ، ۱۹۹۷م ، ۴۶ ص .

(۳۶۸۷)میان محمّد بخش : جواد حسین جعفری

میاں محمّد بخش صاحب(م۱۹۰۴م) « سیف الملوک » کے متعلق مختلف مقالات کو اکٹھا کیا گیا ہے

مظفر آباد : کشمیر اکیڈمی ، ۱۹۹۴م ، ۱۲۰ روپے ، ۱۶۵ ص .

(۳۶۸۸)نماز کی گہرائیاں : مولانا سیّد آغا جعفر نقوی

آیه الله سیّد علی خامنه ای کی اس موضوع پر کی گئی تقاریر کا ترجمه

کراچی : جامعة الاطهر پبلی کیشنز ، ۱۹۹۵م ، ۱۱۲ ص .

(۳۶۸۹)واقعات مناظره ملتان / دبدبه سکندری :

ملتان ، ۳۲ ص .

(۳۶۹۰)هاتھ بیچنے والے : نجم الحسن رضوی

افسانے ، لاهور : الحمد پبلی کیشنز ، ۱۹۹۴م ، ۱۲۸ ص .

(۳۶۹۱)هفت مقالات : شیخ غیاث الدّین

لاهور : اداره معارف اسلام ، ۱۹۷۷م ، ۱۱۲ ص .

* ما و اقبال (فارسی) : ڈاکٹر علی شریعتی

(۳۶۹۲)هم اور اقبال : جاوید اقبال قزلباش

اسلام آباد : دفتر ثقافتی قونصلر جمهوری اسلامی ایران در پاکستان ، ۱۹۹۶، ۷۰ روپے ۱۳۸ ص .

(۳۶۹۳) شیعه کتب حدیث کی تدوین : مولانا سیّد حسین مرتضی

خود مصنف کے الفاظ میں

« زیر نظر کتاب میں هم نے کتب حدیث کی تدوین کے سلسلے میں شیعوں کی ابتدائی اور بنیادی خدمتوں کا بنیادی خاکه پیش کیا ہے اور هم نے اس فن پر شیعوں کی ابتدائی اور بنیادی کتب یعنی دور نبوی اور دور ائمه میں مدوّن هونے والی کتابوں ، اصول اربعماۃ اور اولین دور کے مجامیع کا مختصر تعارف کرانے کی کوشش کی ہے »

کراچی : زهرا اکیڈمی ، ۱۹۹۳م ، ۲۱۸ ص .

(۳۶۹۴)احقاق الحق و ابطال الباطل : مولانا سیّد محمّد ابوالحسن موسوی مشہدی

مولانا محمّد حسین ڈھکو نجفی مدظلهم کی کتاب « اصلاح الرسول الظاهره» کا ردّ

چالیس باب : عقائد حقہ کا بیان ، مشرك اور مقصرّین ، حاضر ناظر ، غلو و تقصیر ، اشهدانّ علیا ولی اللّٰه اور اذان ، تشهدّ اور ولایت امیر المومنین(ع) ، سجده تعظیمی ، عروسی حضرت قاسم (ع) ، قمه زنی و زنجیر زنی کا جواز ، بچوں کے کانوں میں گوشوارے ڈالنے کا جواز ، طواف قبر معصوم ، ۲۲ رجب کے کونڈے ، اولیا اور اهل قبور سے مدد طلب کرنا ، شریعت، طریقت اور حقیقت، عید نوروز

اسلام آباد : دارالتبلیغ الجعفریه ، ۱۹۹۷م ، ۷۸۲ ص .

(۳۶۹۵)احکام حج : مولانا محمّد حسین اکبر

لاهور : اداره منهاج الحسین ، ۱۹۹۷م ، ۱۵۰ روپے ، ۴۱۶ ص .

(۳۶۹۶)انتظار مذهب اعتراض : سیّد محمّد حسین زیدی

ڈاکٹر علی شریعتی مرحوم کی کتاب کا ترجمه درباره امام مهدی علیه السلام

لاهور : حق برادرز ، ۵۹ ص .

(۳۶۹۷)انسان ، اسلام اور مغربی مکاتب فکر : محمّد بن علی باوهاب

ڈاکٹر علی شریعتی کی کتاب کا ترجمه

کراچی : اداره احیائے تراث اسلامی، ۱۹۹۶م ، ۴۰ روپے ،۱۳۸ ص .

(۳۶۹۸)انوار الفضائل یعنی چوڈاں دے فضائل : مولانا فدا حسین نجفی

فضائل چارده معصوم علیهم السلام

بعض فضائل یه حضرات (ع) مرد کو عورت اور عورت کو مرد بنا سکتے ہیں ، زمین کو زر بنا سکتے ہیں ، زلزلے لا اور بند کرا سکتے ہیں ، بوڑھوں کو شباب پلٹا سکتے ہیں وغیره

ملتان ، ۱۹۹۲م ، ۴۰ روپے ، ۲۵۵ ص .

(۳۶۹۹)بلوغ المرام فی ردّ الانعام : مولانا سیّد احمد شاه

۲۲ فروری ۱۹۱۶م کو جمعدار خدابخش ساکن هری پور هزاره کا انتقال ہوگیا

جنهیں شیعه طریقے سے غسل و کفن دیا گیا اس وجه سے مولانا سیّد گلاب شاہ (سُنّی) نے چند شبهات پیدا کئے مثلا میّت کو گز کیا گیا ، میت کو تین غسل دے کر پانی میں اسراف کیا گیا وغیرہ ان کے جوابات
راولپنڈی : گلشن پنجاب پریس ، ۱۶ ص (بڑا سائز).

(۳۷۰۰)چار خلفاء کا تقرّر خلافت - معتبر تاریخوں کی روشنی میں : مولانا سیّد جوادّ الاصغر نقوی
کراچی : مکتبه ارشاد ، ۱۹۹۱م ، ۳۵ روپے ، ۲۵۱ ص .

(۳۷۰۱)حیات الدارین : مولانا سیّد سبط شبرّ زیدی
پیر حضرت عبدالله شاه غازی کے حالات زندگی
کراچی : زید بن علی فاؤنڈیشن پاکستان ، ۱۹۹۶م ، ۷۰ ص .

(۳۷۰۲)خطبه حضرت فاطمة الزهرا(ع) :
حضرت آیة الله منتظری کے سوله دروس کا ترجمه ، تین حصّے : مسجد نبوی میں حضرت فاطمه (ع) کا خطبه ، بستر شهادت پر انصار و مهاجرین کی عورتوں سے آپ کا خطاب ، حضرت امام جعفر صادق (ع) کی زبان غصب فدك کا واقعه
۱۹۹۶م ،۱۲۵ روپے ،۳۷۶ ص .

(۳۷۰۳) سو تاریخی کہانیاں : سیّد غضنفر علی رضوی
مصطفی زمانی وجدانی کی فارسی کتاب کا ترجمه
کراچی : کتاب مرکز ، ۳۴ روپے ،۱۴۶ ص.

(۳۷۰۴) سیرت امام جعفر صادق (ع) : مسرّت شوکت چیمه
لاهور : اسلامك ایجوکیشنل ٹرسٹ ،۱۹۹۵م ، ۹۵ روپے ، ۱۲۰ ص .

(۳۷۰۵) سیرت سجاّد : مولانا سیّد قائم رضا نسیم امروهی
لاهور : شیخ غلام علی اینڈ سنز ،۱۹۹۲م ، ۱۵۵ ص .

(۳۷۰۶)عرفان درد : سیّد ظهیر حیدر زیدی
سلام ، اسلام آباد ، ۱۹۹۶م ، ۱۰۰ روپے ،۱۲۸ ص .

نمونہ کلام :

بچے تڑپے تھے بہت زخمی کبوتر کی طرح دفعتاً مشک سے جب ہو گیا زائل پانی

حر کے لشکر کو عطا زندگی ثانی کی دے کے آقا نے اُسے بر سر منزل پانی

(۳۷۰۷)مستقبل کی تاریخ پر ایک نظر : زیرک نقوی

ڈاکٹر شریعتی کی کتاب کا ترجمہ

کراچی : ادارہ احیائے تراث اسلامی، ۱۹۹۳م ، ۱۰ روپے ، ۳۱ ص .

(۳۷۰۸)معجزات حضرت امام علی بن موسی رضا (ع) : سیّد محمّد ابوالحسن موسوی مشہدی

اسلام آباد : دارالتبلیغ جعفریہ ، ۲۸ ص.

اشاریه

۱- اشخاص (قوسین میں درج صفحات متعلقه شخص کے تراجم کی طرف اشاره کرتے ہیں)

۲- کتب و رسایل

۱- اشخاص

ب

ٹ

ث

ج

ش

غ

۲- کتب و رسایل

ب

ت

س

ش

ق

و

فارسی کتب و رسائل

عربی کتب و رسائل

انگریزی کتب و رسائل

جرائد و رسائل

فهرست انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۱	فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (ج ۱)	دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۵۰هـ ش	فارسی
۲	احوال و آثار شیخ بهاء الدین زکریاملتانی و خلاصة العارفین	دکتر شمیم محمود زیدی	۱۳۵۳ هـ ش	فارسی
۳	فهرست نسخه های خطی خواجه سناء الله خراباتی	دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۵۱هـ ش	فارسی
۴	چهار تقویم از دو سال و در یک شهر	دکتر علی اکبر جعفری	۱۳۵۱هـ ش	فارسی
۵	مثنوی مهر و ماه	جمالی دهلوی / پیر حسام الدین راشدی	۱۳۵۳هـ ش	فارسی
۶	شش جهت	روپ نراین/ دکتر علی اکبر جعفری	۱۳۵۲هـ ش	فارسی
۷	داد سخن	سراج الدین علی آرزو/ دکتر اکرم شاه	۱۳۵۲هـ ش	فارسی
۸	فارسی گویان پاکستان (از گرامی تا عرفانی(ج ۱)	دکتر سبط حسن رضوی	۱۳۵۳ هـ ش	فارسی
۹	تحقیقات فارسی در پاکستان	دکتر علی اکبر جعفری	۱۳۵۲ هـ ش	فارسی
۱۰	تاریخ روابط پزشکی ایران و پاکستان	حکیم نیر واسطی	۱۳۵۳ هـ ش	فارسی
۱۱	فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (ج ۲)	دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۵۳ هـ ش	فارسی
۱۲	شعر فارسی در بلوچستان	دکتر انعام الحق کوثر	۱۳۵۳ هـ ش	فارسی
۱۳	راج ترنگینی (تاریخ کشمیر)	دکتر صابرآفاقی	۱۳۵۳ هـ ش	فارسی
۱۴	رسالهٔ قدسیه	خواجه محمد پارسابخاری/ ملک محمد اقبال	۱۳۵۴ هـ ش	فارسی
۱۵	جواهر الاولیاء(مقدمه)	دکتر غلام سرور	۱۳۵۵ هـ ش	فارسی
۱۶	جواهر الاولیاء(متن)	باقر بن عثمان بخاری / دکتر غلام سرور	۱۳۵۵ هـ ش	فارسی
۱۷	پیوندهای فرهنگی (مجموعه ۲۶ مقاله)	بشیر احمد دار		ف.ا.ا

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۱۸	تذکرهٔ ریاض العارفین (جلد اول)	آفتاب رای لکهنوی / پیر حسام الدین راشدی	۱۳۵۵هـ‌ش	فارسی
۱۹	گرایش های تاره درزبان فارسی	دکتر عبد الشکور احسن	۱۳۵۵هـ‌ش	ف.انگ
۲۰	فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ گنج بخش(ج۳)	دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۹۶هـ‌ش	فارسی
۲۱	قران السعدین(چاپ عکسی)	امیر خسرو دهلوی / دکتر احمد حسن دانی	۱۳۵۵هـ‌ش	فارسی
۲۲	کلیات فارسی شبلی نعمانی	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۲۳	کتابخانه های پاکستان (جلد اول)	دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۵۵هـ‌ش	فارسی
۲۴	احوال و آثار میرزا اسد الله خان غالب	محمد علی فرجاد	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۲۵	اقبال لاهوری و دیگر شعرای فارسی گوی	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۲۶	کارنامه و سراج منیر	منیرلاهوری،آرزو/ دکتر اکرم شاه	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۲۷	کشف الابیات اقبال	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۲۸	گلدستهٔ قلات(اشعار) دیوان شعر	میر محمد حسن خان بنگلزئی		فارسی
۲۹	کشف المحجوب(چاپ عکسی)	علی هجویری جلابی/ علی قویم	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۳۰	الاوراد(عربی و فارسی)	بهاء الدین زکریا ملتانی	۱۳۵۶هـ‌ش	ف.عر
۳۱	کلیات میرزا عبد القادر بیدل (چاپ عکسی)	میرزا عبد القادر بیدل دکتر غروی	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۳۲	سیر الاولیاء(احوال و ملفوظات چشتیه	محمد بن مبارک علوی کرمانی	۱۳۵۶هـ‌ش	فارسی
۳۳	گلشن راز(منثوی عرفانی) انگلیسی و فارسی	شیخ محمود شبستری / وینفلد	۱۳۵۶هـ‌ش	ف.انگ
۳۴	رسالهٔ ابدالیه (اردو و فارسی)	یعقوب بن عثمان چرخی / محمد نذیر رانجها	۱۳۹۸هـ‌ش	ف.ار
۳۵	مثنوی مولوی(دفتر اول) (فارسی و اردو)	مولوی جلال الدین بلخی/ سجاد حسین	۱۳۵۷هـ‌ش	ف.ار
۳۶	مثنوی مولوی(دفتر دوم) (فارسی و اردو)	مولوی جلال الدین بلخی/ سجاد حسین	۱۳۵۷هـ‌ش	ف.ار

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۳۷	مثنوی مولوی(دفتر سوم) (فارسی و اردو)	مولوی جلال الدین بلخی/ سجاد حسین	۱۳۵۷هـ.ش	ف.ار
۳۸	مثنوی مولوی(دفتر چهارم) (فارسی و اردو)	مولوی جلال الدین بلخی/ سجاد حسین	۱۳۵۷هـ.ش	ف.ار
۳۹	مثنوی مولوی(دفتر پنجم) (فارسی و اردو)	مولوی جلال الدین بلخی/ سجاد حسین	۱۳۵۷هـ.ش	ف.ار
۴۰	مثنوی خموش خاتون(داستان منظوم)	دکتر سید مهدی غروی	۱۳۷۵هـ.ش	فارسی
۴۱	تذکرهٔ ریاض العارفین(ج۲)	آفتاب رای لکهنوی / پیر حسام الدین راشدی	۱۳۵۵هـ.ش	فارسی
۴۲	فهرست نسخه های خطی کتابخانه گنج بخش (ج ۱)	احمد منزوی	۱۹۸۰م	فارسی
۴۳	اسلامی جمهوری ایران کا آئین(اردو)	محسن علی نجفی	۱۹۸۰م	اردو
۴۴	بیسوین صدی کی اسلامی تحریکین(اردو)	مرتضی مطهری(شهید) دکتر ناصر حسین نقوی	۱۹۸۰م	اردو
۴۵	نخستین کارنامه	دکتر مهدی غروی	۱۳۵۷هـ.ش	فارسی
۴۶	لوایح جامی(عرفان و تصوف)	نور الدین عبد الرحمن جامی	۱۹۷۲م	فارسی
۴۷	فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (ج۲)	احمد منزوی	۱۳۵۷هـ.ش	فارسی
۴۸	فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (ج۳)	احمد منزوی	۱۹۸۰م	فارسی
۴۹	علامه اقبال(احوال و آثار)	سید مرتضی موسوی / احمد ندیم قاسمی	۱۹۷۷م	ف.ار
۵۰	علامه اقبال، اسلامی فکر کی عظیم معمار(اردو)	دکتر علی شریعتی / دکتر محمد ریاض خان	۱۹۸۲م	اردو
۵۱	میاسه و مقداد (فارسی،داستان)	معز الدین محمد حسین بهاء الدین وکیلی	۱۳۶۴هـ.ش	فارسی
۵۲	دیوان حافظ شیرازی (فارسی و اردو)	حافظ شیرازی / عباد الله اختر	۱۳۹۹هـ.ش	فارسی
۵۳	انقلاب ایران (سندی)	محمد عثمان دیپلائی	۱۹۸۱م	سندی
۵۴				

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۵۵				
۵۶				
۵۷	مثنوی مولوی (دفتر ششم) (اردو و فارسی)	جلال الدین محمد بلخی سجاد حسین	۱۳۵۸هـ ش	فارسی
۵۸				
۵۹				
۶۰				
۶۱	ایران اور مصر مین کتب سوزی (مسلمانون پر عائد الزام‌کا تاریخی تجزیه	مرتضی مطهری (شهید)/ عارف نوشاهی (مترجم)	۱۴۰۱هـ ق	اردو
۶۲	فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (ج ۴)	احمد منزوی	۱۴۰۲هـ ق	فارسی
۶۳	دو اثر در علوم قرآنی (المستخلص)	حافظ الدین محمد بخاری	۱۳۶۱هـ ش	فارسی
۶۴				
۶۵	اخلاق عالم آرا(اخلاق محسنی)	محسن فانی کشمیری/ خ.جاویدی	۱۳۶۱هـ ش	فارسی
۶۶	جامی(احوال و آثار جامی) (اردو)	علی اصغر حکمت / عارف نوشاهی	۱۹۸۳هـ ش	اردو
۶۷	کلمات الصادقین (تذکرهٔ صوفیان دهلی)	محمد صادق دهلوی / محمد سلیم اختر	۱۴۰۲هـ ق	ف.انگ
۶۸	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج ۱)	احمد منزوی	۱۹۸۲م	فارسی
۶۹	رسالهٔ انسیه (فارسی و اردو)	یعقوب بن عثمان چرخی / محمد نذیر رانجها	۱۳۶۲هـ ش	فارسی
۷۰	بررسی لغات اروپایی در فارسی	دکتر مهر نور محمد خان	۱۳۶۲هـ ش	ف.انگ
۷۱	فهرست نسخه های خطی فارسی موزهٔ ملی پاکستان	سید عارف نوشاهی	۱۳۶۲هـ ش	فارسی
۷۲	به یاد شرافت نوشاهی	سید عارف نوشاهی	۱۳۶۲هـ ش	فارسی
۷۳	فهرست نسخه های خطی فارسی انجمن ترقی اردو(کراچی)	سید عارف نوشاهی	۱۳۶۳هـ ش	فارسی
۷۴	تذکرهٔ علمای امامیه پاکستان	سیدحسین عارف نقوی	۱۳۶۳هـ ش	اردو

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۷۵	سه رساله شیخ اشراق (فارسی و عربی)	شهاب، الدین یحیی سهروردی	۱۳۶۳هـ ش	ف.عر
۷۶	گلستان سعدی (انگلیسی و فارسی)	میجر آر پی آندرسون (مترجم)	۱۳۶۳هـ ش	ف.انگ
۷۷	خزاین الاسرار(اردو) به ضمیمهٔ چهار بهار	محمد هاشم تهرپالوی / شرافت نوشاهی	۱۳۶۳هـ ش	اردو
۷۸	دیوان حافظ شیرازی (فارسی و اردو)(چاپ عکسی)	حافظ شیرازی / سجاد حسین (قاضی)	۱۳۶۳هـ ش	ف.ار
۷۹	صیدیه و بخش صید وذباحه واطعمه و اشربه ...	سعد الدین هروی محقق حلی / محمد سرفراز ظفر	۱۳۶۳هـ ش	فارسی
۸۰	جهاد نامه (مولف ناشناخته) ظلم نامه	غزالی (امام محمد) / عارف نوشاهی	۱۳۶۳هـ ش	فارسی
۸۱	منشور فریدون بیگ گرجی	دکتر سید مهدی غروی	۱۳۶۳هـ ش	فارسی
۸۲	لمحات من نفحات القدس	محمد عالم صدیقی/ رانجها	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۸۳	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج۲)	احمد منزوی	۱۴۰۵هـ ق	فارسی
۸۴	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج۳)	احمد منزوی	۱۴۰۵هـ ق	فارسی
۸۵	فهرست چاپهای آثارسعدی در شبه قاره...	سید عارف نوشاهی	۱۳۶۳هـ ق	فارسی
۸۶	شرح مثنوی (جلد اول)	شاه داعی شیرازی/ رانجها	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۸۷	شرح مثنوی (جلد دوم)	شاه داعی شیرازی/ رانجها	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۸۸	تکملة الاصناف (فرهنگ عربی به فارسی	علی بن محمد الادیب الکرمینی	۱۳۶۴هـ ش	عر.ف
۸۹	سعدی بر مبنای نسخه های خطی پاکستان	احمد منزوی	۱۳۶۳هـ ش	فارسی
۹۰	رساله نوریه سلطانیه	عبد الحق محدث دهلوی، دکتر سلیم اختر	۱۳۶۳هـ ش	ف .ا
۹۱	خلاصة جواهر القرآن فی بیان معانی لغات القرآن	ابو بکر اسحاق ملتانی / دکتر ظهور الدین احمد	۱۳۶۴هـ ش	ف.عر
۹۲	تاریخ عباسی(اردو)(نصف آخر)	شریف احمد شرافت نوشاهی (سید)	۱۳۶۴هـ ش	اردو

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۹۳	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان(ج۴)	احمد منزوی	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۹۴	گلستان سعدی، کریما (ضمیمه گلستان سعدی)	سید غلام مصطفی نوشاهی محمد سرفراز ظفر	۱۴۰۵ هـ ق	ف.پ
۹۵	شرح احوال و آثار میر سید علی همدانی	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۹۶	تاریخ پیشرفت اسلام	دکتر شهین دخت کامران مقدم صفیاری	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۹۷	گلستان سعدی (فارسی و انگلیسی)	سعدی شیرازی،آندرسون	۱۳۶۴هـ ش	ف.انگ
۹۸	از گلستان عجم (ترجمه با کاروان حلّه)	زرین کوب، دکترکلثوم سید دکتر مهرنور محمد خان	۱۳۶۴هـ ش	اردو
۹۹	کتاب شناسی اقبال	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۱۰۰	اقبال لاهوری و دیگر شعرای فارسی گوی	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۱۰۱	جهانگشای خاقان (تاریخ شاه اسماعیل)	دکتر الله دتا مضطر	۱۳۶۴هـ ش	فارسی
۱۰۲	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج۵)	احمد منزوی	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۱۰۳	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج۷)	احمد منزوی	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۱۰۴	ترجمه های متون فارسی به زبان های پاکستان	اختر راهی	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۱۰۵	فهرست نسخه های خطی فارسی بمبئی کتابخانهٔ کاما، گنجینه مانکجی	دکتر سید مهدی غروی	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۱۰۶	فهرست نسخه های خطی آذر، لاهور	سید خضر عباسی نوشاهی	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۱۰۷	مجموعهٔ قانون جزایی اسلامی ایران (ترجمهٔ انگلیسی)	دکتر سید علی رضانقوی (مترجم)	۱۳۶۵هـ ش	انگلیسی
۱۰۸	فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانهٔ گنج بخش(ج ۱)	سید عارف نوشاهی	۱۳۶۵هـ ش	فارسی
۱۰۹	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان(ج ۶)	احمد منزوی	۱۳۶۶هـ ش	فارسی
۱۱۰	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج۸)	احمد منزوی	۱۳۶۶هـ ش	فارسی

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۱۱۱	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج ۹)	احمد منزوی	۱۳۶۶هـش	فارسی
۱۱۲	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج ۱۰)	احمد منزوی	۱۳۶۶هـش	فارسی
۱۱۳	یادداشتهای پراکندهٔ علامه اقبال	علامه اقبال / دکتر محمد ریاض	۱۳۶۷هـش	فارسی
۱۱۴	فهرست نسخه های خطی فارسی کتابخانهٔ همدرد (کراچی)	سید خضر عباسی نوشاهی	۱۴۰۹هـق	فارسی
۱۱۵	مثنوی شمس و قمر	خواجه مسعود قمی / آل داود	۱۳۶۷هـش	فارسی
۱۱۶	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج ۱۱)	احمد منزوی	۱۳۶۹هـش	فارسی
۱۱۷	ثلاثهٔ غسّاله(کتاب شناسی)	حبیب‌الرحمن / عارف نوشاهی	۱۳۶۸هـش	فارسی
۱۱۸	فهرست کتاب های فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانهٔ گنج بخش(ج ۲)	سید عارف نوشاهی	۱۳۶۹هـش	فارسی
۱۱۹	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان (ج ۱۲)	احمد منزوی	۱۳۷۰هـش	فارسی
۱۲۰	فهرست آثار چاپی شیعه در شبه قاره (بخش اول)	سید حسین عارف نقوی	۱۴۱۱هـق	ار.ف
۱۲۱	شرح احوال و آثار میر سید علی همدانی (چاپ دوم)	دکتر محمد ریاض خان	۱۳۷۰هـش	فارسی
۱۲۲	فهرست انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان	دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۷۰هـش	فارسی
۱۲۳	فرهنگ فارسی - اردو	دکتر سید باحیدر شهر یار نقوی	۱۳۷۰هـش	ف.ار
۱۲۴	مونس العشاق(منظومه)	عربشاه یزدی دکتر محموده هاشمی	۱۳۷۰هـش	فارسی
۱۲۵	تسهیل پیام مشرق	احمد جاوید		ف.ار
۱۲۶	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان(ج ۱۳)	احمد منزوی	۱۳۷۰	فارسی

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۱۲۷	خلاصة الالفاظ جامع العلوم	مخدوم جهانیان جهانگشت/ دکتر غلام سرور	۱۳۷۱	فارسی
۱۲۸	شرح احوال و آثار عبد الرحیم خانخانان	دکتر سید جعفر حلیم	۱۳۷۱	فارسی
۱۲۹	تأثیر زبان فارسی بر زبان اردو	دکتر محمد صدیق خان شبلی	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۰	مخزن الغرائب (ج۳)	دکتر محمد باقر	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۱	مقدمه خلاصة الالفاظ جامع العلوم جامع العلوم	دکتر غلام سرور	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۲	فلسفهٔ اخلاقی ناصر خسرو و ریشه های آن	شیر زمان فیروز	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۳	مخزن الغرائب (ج۴)	احمد علی سندیلوی/ دکتر محمد باقر	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۴	مخزن الغرائب(ج۵)	احمد علی سندیلوی/ دکتر محمد باقر	۱۳۷۲	فارسی
۱۳۵	فرهنگ اردو -فارسی(چاپ دوم)	دکتر سید با حیدر شهر یار نقوی	۱۳۷۲	فارسی
۱۳۶	اسئله و اجوبهٔ رشیدی(ج اول)	رشید الدین فضل الله همدانی	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۷	اسئله و اجوبهٔ رشیدی(ج دوم)	رشید الدین فضل الله همدانی	۱۳۷۱	فارسی
۱۳۸	فهرست نسخه های خطی قرآن مجید در کتابخانهٔ گنج بخش	محمد نذیر رانجها	۱۳۷۲	فارسی
۱۳۹	دستور نویسی فارسی در شبه قاره	دکتر سیدحسن صدر الدین حاج سید جوادی	۱۳۷۲	فارسی
۱۴۰	شیخ شرف الدین احمد بن یحیی منیری	دکتر مطیع الامام	۱۳۷۲	فارسی
۱۴۱	مقام شیخ فخر الدین ابراهیم عراقی در تصوف اسلامی	محمد اختر چیمه	۱۳۷۲	فارسی
۱۴۲	مجموعهٔ سخنرانیهای نخستین سمینار پیوستگیهای فرهنگی ایران و شبه قاره(ج ۱)	دکتر شعبانی	۱۳۷۲	فارسی

شماره ردیف	نام کتاب	مولف، مصحح ،مترجم شاعر	تاریخ چاپ	زبان
۱۴۳	مجموعهٔ سخنرانیهای نخستین سمینار پیوستگیهای فرهنگی ایران و شبه قاره(ج۲)	دکتر شعبانی	۱۳۷۲	فارسی
۱۴۴	شعرای اصفهانی شبه قاره	دکتر ساجد الله تفهیمی	۱۳۷۲	فارسی
۱۴۵	دوبیتی های تاجیکی	دکتر عنایت الله شهرانی	۱۳۷۳	فارسی
۱۴۶	شاه همدان، میر سید علی همدانی	دکتر آغا حسین همدانی/ دکتر محمد ریاض	۱۳۷۴	فارسی
۱۴۷	مفتاح الاشراف لتکملة الاصناف (فرهنگ فارسی - عربی)	محمد حسین تسبیحی	۱۳۷۲	عر.ف
۱۴۸	نقد شعر فارسی در شبه قاره	دکتر ظهور الدین احمد	۱۳۷۴	فارسی
۱۴۹	خلاصة المناقب	نور الدین جعفربدخشی دکتر سیده اشرف ظفر	۱۳۷۴	فارسی
۱۵۰	کشف المحجوب	هجویری جلابی / دکتر محمد حسین تسبیحی	۱۳۷۵	فارسی
۱۵۱	فرهنگ اصطلاحات علوم ادبی	دکتر ساجد الله تفهیمی	۱۳۷۵	فارسی
۱۵۲	تحول نثر فارسی در شبه قاره	دکتر محموده هاشمی	۱۳۷۵	فارسی
۱۵۳	ایرانی ادب	دکتر ظهور الدین احمد	۱۳۷۵	اردو
۱۵۴	خیابان گلستان	آرزو /دکترمهر	۱۳۷۵	فارسی
۱۵۵	دیوان رایج سیالکوتی	رایج / محمد سرفراز ظفر	۱۳۷۵	فارسی
۱۵۶	اصول سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی پاکستان		۱۳۷۵	ف./ار انگ
۱۵۷	فهرست مشترک نسخه های خطی فارسی پاکستان ، ج ۱۴	احمد منزوی / عارف نوشاهی	۱۳۷۵	فارسی
۱۵۸	برصغیر کے امامیہ مصنفین کی مطبوعہ تصانیف اور تراجم، جلد ۱	سید حسین عارف نقوی	۱۳۷۶	اردو
۱۵۹	برصغیر کے امامیہ مصنفین کی مطبوعہ تصانیف اور تراجم، جلد ۲	سید حسین عارف نقوی	۱۳۷۶	اردو

A Bibliography of

Imamia Books

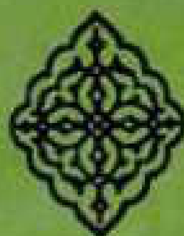
Published in Indo-Pak Sub-Continent

Vol. I

(Urdu Books)

by

Syed Hussain 'Arif Naqvi

IRAN - PAKISTAN INSTITUTE OF PERSIAN STUDIES,
ISLAMABAD
1997